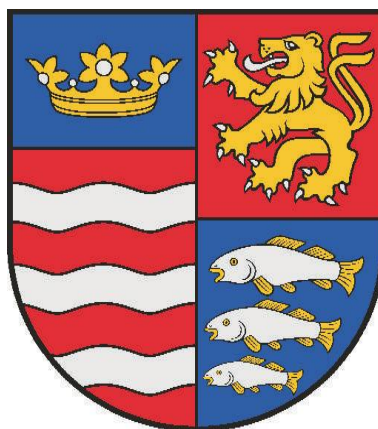

PREŠOVSKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja Koncept

september 2015

I. etapa Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja
je spolufinancovaná Európskou úniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja
a rozpočtu Prešovského samosprávneho kraja.
Európsky fond regionálneho rozvoja
„Investícia do vašej budúcnosti“.

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Obstarávateľ:	Prešovský samosprávny kraj
Sídlo:	Námestie mieru 2 080 01 Prešov
Štatutárny orgán:	MUDr. Peter Chudík, predseda PSK
Zastúpený vo veciach technických:	Ing. Jaroslav Lizák, vedúci oddelenia územného plánovania a životného prostredia
Poverený obstarávateľ:	Ing. Jaroslav Lizák, ev.č. 251 Slnecná 20, Ľubica
Spracovateľ:	Slovak Medical Company, a.s.
Sídlo:	Duchnovičovo námestie 1 080 01 Prešov
Štatutárny orgán:	Ing.arch. Jozef Kužma, predseda predstavenstva
Zastúpený vo veciach technických:	Ing.arch. Jozef Kužma, autorizovaný architekt
Hlavný riešiteľ:	Ing. arch. Jozef Kužma, autorizovaný architekt
Číslo osvedčenia:	1203 AA
Riešiteľský kolektív:	
Urbanizmus a sídelná štruktúra:	Ing. arch. Jozef Kužma Ing. arch. Václav Hochmuth
Kultúrne a historické hodnoty:	Ing. arch. Václav Hochmuth
Demografia:	RNDr. Martin Rosič, PhD.
Občianska vybavenosť:	Ing. arch. Adriana Fertalová
Rekreácia a cestovný ruch:	Ing. Vladimír Nedelko
Hospodárska základňa, poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo:	doc. RNDr. Radoslav Klamár, PhD. RNDr. Ivana Sovičová
Životné prostredie, ochrana prírody a krajiny:	Ing. Ján Stano Ing. Vladimír Nedelko
Doprava:	Ing. Jozef Antol
Vodné hospodárstvo:	Ing. Vladimír Zvada
Elektrická energia:	Ing. Alexander Komanický
Plyn:	Ing. Miroslava Gabániová
Telekomunikácie:	Daniel Ondrej
Grafické práce GIS:	Ing. Ján Stano Ing. arch. Václav Hochmuth
Editorské práce:	Cecília Mihalová

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja – Koncept prešiel jazykovou úpravou.
Jazykovú úpravu vykonala Ing. Katarína Stanová

I. etapa Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja
je spolufinancovaná Európskou úniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja
a rozpočtu Prešovského samosprávneho kraja.
Európsky fond regionálneho rozvoja
„Investícia do vašej budúcnosti“.

Obsah

A. Základné údaje	7
a) Dôvody na obstaranie územného plánu	7
b) Hlavné ciele riešenia a problémy, ktoré územný plán rieši	8
c) Vyhodnotenie doterajšieho územného plánu, ak existuje	9
d) Údaje o súlade riešenia územia so zadaním a z prerokovania zadania s príslušnými orgánmi štátnej správy, obcami a verejnosťou	11
B. Riešenie územného plánu regiónu	12
a) Vymedzenie riešeného územia	12
b) Opis a zdôvodnenie navrhovanej základnej urbanistickej koncepcie riešenia	14
c) Väzby vyplývajúce z riešenia a zo záväzných častí Koncepcie územného rozvoja Slovenska	16
d) Základné demografické sociálne a ekonomické východiská podmieňujúce rozvoj územia	19
e) Koncepciu rozvoja sídelnej štruktúry,	142
f) Návrh priestorového usporiadania územia a návrh zásad jeho funkčného využitia vrátane zmien využitia, vymedzenie významných rozvojových priestorov, prípadne území špeciálnych záujmov a občianskeho vybavenia regionálneho významu	172
g) Vymedzenie ochranných pásem a chránených území, koncepcia ochrany prírody a tvorby krajiny vrátane prvkov územného systému ekologickej stability a ekostabilizačných opatrení	174
h) Návrh koncepcie ochrany a využitia kultúrneho dedičstva a návrh rozvoja rekreácie	222
i) Návrh koncepcie verejného dopravného a technického vybavenia regionálneho významu	275
j) Návrh na riešenie požiadaviek záujmov obrany štátu, požiarnej ochrany a ochrany pred povodňami	372
k) Koncepcia starostlivosti o životné prostredie vrátane požiadaviek na hodnotenie z hľadiska predpokladaných vplyvov na životné prostredie	383
l) Vymedzenie a vyznačenie prieskumných území, chránených ložiskových území a dobývacích priestorov	417
m) Dôsledky a technické zabezpečenie predpokladanej ťažby nerastov	422
n) Hodnotenie navrhnutého riešenia najmä z hľadiska environmentálnych, ekonomických, sociálnych a územno-technických dôsledkov	424
o) Vyhodnotenie perspektívneho použitia poľnohospodárskeho pôdneho fondu a lesného pôdneho fondu na nepoľnohospodárske účely	425

Prílohy

C. Doplňujúce údaje územného plánu PSK, kde sa uvádzajú číselné údaje, tabuľky, prehľady, grafy a iné údaje a ich zdroj, ktoré nie je účelné uvádzať v texte.

D. Záväzná časť.

- a) Zásady a regulatívy štruktúry osídlenia, priestorového usporiadania;
- b) Zásady a regulatívy starostlivosti o životné prostredie;
- c) Zásady a regulatívy verejného a technického vybavenia;
- d) Zoznam verejnoprospešných stavieb;
- e) Schéma záväzných častí riešenia a verejnoprospešných stavieb.

I. etapa Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja
je spolufinancovaná Európskou úniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja
a rozpočtu Prešovského samosprávneho kraja.
Európsky fond regionálneho rozvoja
„Investícia do vašej budúcnosti“.

A. Základné údaje

a) Dôvody na obstaranie územného plánu

Prešovský samosprávny kraj je počtom obyvateľov najľudnatejším a rozlohou druhým najrozsiahlším samosprávnym krajom Slovenskej republiky. Spoločnú hranicu má s tromi samosprávnymi kraji Slovenskej republiky, dvomi vojvodstvami Poľskej republiky a jednou oblasťou Ukrajiny.

Priestorové usporiadanie a funkčné využívanie jeho územia sa v súčasnosti riadi Územným plánom veľkého územného celku Prešovského kraja (ďalej aj ÚPN VÚC PK). Dokument vychádza z údajovej základne prvej polovice 90-tych rokov minulého storočia a po viacerých aktualizáciách (roky 2002, 2003, 2004 a 2009) zohľadňuje legislatívny stav a strategické dokumenty platné v roku 2008.

Verejný, súkromný a nevládný sektor pripravili v poslednom období mnoho špecifických rozvojových zámerov a návrhov na vykonávanie činností, ktoré výrazne ovplyvnia priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia kraja a platný územný plán ich, ani napriek poslednej aktualizácii v roku 2009, nezohľadňuje dostatočne. Zároveň bol v roku 2011 zrušený Vojenský obvod Javorina a dňom zániku bolo celé územie o rozsahu asi 31,5 tis. hektárov zaradené do Prešovského samosprávneho kraja.

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja (ďalej tiež ÚPN PSK) je v súlade s § 17 ods. 2 písm. a) zákona Federálneho zhromaždenia Československej socialistickej republiky č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov obstarávaný z vlastného podnetu PSK, ako príslušného orgánu územného plánovania podľa § 16 ods. 2 stavebného zákona, a na základe § 18 ods. 2 stavebného zákona obstarávateľa územných plánov regiónov na svojom území.

Zo začatím procesu obstarávania súhlasilo zastupiteľstvo Prešovského samosprávneho kraja svojím uznesením č. 559/2013 dňa 15.10.2013.

Proces obstarávania územného plánu je z hľadiska zdrojov financovania rozdelený do dvoch etáp. Prvá etapa končí dodaním konceptu územného plánu a správy o hodnotení vplyvov strategického dokumentu na životné prostredie. Je financovaná z rozpočtu samosprávneho kraja, štátneho rozpočtu Slovenskej republiky a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci projektu „Územný plán PSK - I. etapa“. Projekt je podporený v programovacom období 2007 - 2013 prostredníctvom Regionálneho operačného programu, štvrtej prioritnej osi opatrenia 4.1 a výzvy ROP-4.1d-2012/01. Druhá etapa končí uložením schválenej územnoplánovacej dokumentácie a bude financovaná z rozpočtu, prípadne doplnkových zdrojov, samosprávneho kraja.

Obstarávateľom UPN PSK je Prešovský samosprávny kraj so sídlom Nám. mieru 2, 080 01 Prešov. Štatutárnym orgánom je MUDr. Peter Chudík, predseda PSK. Zastúpený vo veciach technických je Ing. Jaroslav Lizák, vedúci oddelenia územného plánovania a životného prostredia. Poverený obstarávateľ je Ing. Jaroslav Lizák, Ev. č. 251, Slnecná 20, Ľubica.

Na zabezpečenie spracovateľa územného plánu sa v súlade s požiadavkami § 19a stavebného zákona použila forma súťaže návrhov podľa všeobecných predpisov o verejnom obstarávaní. Spracovateľom je firma Slovak Medical Company, a.s., so sídlom Duchnovičovo námestie 1, 080 01 Prešov s hlavným riešiteľom Ing. arch. Jozefom Kužmom, autorizovaným architektom s osvedčením číslo 1203 AA, ktorá je zároveň spracovateľom hodnotiacej environmentálnej dokumentácie územného plánu ako strategického dokumentu.

b) hlavné ciele riešenia a problémy, ktoré územný plán rieši

Určenie hlavných cieľov rozvoja územia vyjadrujúcich rozvojový program obstarávateľa

Súčasný spoločensko-ekonomický podmienky a rozvojové zámery Prešovského samosprávneho kraja vyjadrené v platnom programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja a rozvojových dokumentoch pripravovaných pre najbližšie programovacie obdobie sú založené na:

- ekonomickom oživení samosprávneho kraja, najmä podporou malého a stredného podnikania v oblasti:
 - poľného a lesného hospodárstva,
 - drevospracujúceho, potravinárskeho a strojárkeho priemyslu,
 - priemyslu cestovného ruchu,
- posilnení identity a zachovaní svojbytnosti Spiša, Šariša a Zemplína,
- stabilizácií vidieckeho osídlenia a primeranom rozvoji mestských sídiel.

Hlavným cieľom ÚPN PSK je riešiť priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia samosprávneho kraja v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja (ďalej TUR), resp. života.

Špecifickými cieľmi územného plánu sú:

1. Definovať zásady a regulatívy štruktúry osídlenia, priestorového usporiadania a funkčného využívania územia, verejného dopravného a technického vybavenia.
2. Definovať zásady a regulatívy priestorových požiadaviek ochrany a využívania prírodných zdrojov a významných krajinných prvkov a starostlivosti o ŽP a chránené územia.
3. Riešiť vzájomnú nadväznosť územného rozvoja samosprávneho kraja a jeho obcí, väzby na susediace samosprávne kraje a štáty, ako aj verejnoprospešné stavby a chránené časti krajiny samosprávneho kraja.

Základnou úlohou územného plánu je tvorba koordinačných podmienok a vytvorenie dostatku údajov, zásad a regulatívov pre spracovanie územných plánov obcí a strategických regionálnych rozvojových dokumentov samosprávneho kraja.

Účelom územného plánu je záväzné určenie zásad a regulatívov štruktúry osídlenia samosprávneho kraja, priestorového usporiadania a funkčného využitia jeho územia, zabezpečenie požiadaviek územného systému ekologickej stability, tvorby krajiny a ochrany životného prostredia. Súčasťou je zabezpečenie optimálneho vzťahu k ochrane kultúrnych pamiatok, pamiatkových rezervácií, zón a priestorov.

Vo vzťahu k územným plánom obcí významnou úlohou tohto územného plánu je riešenie verejného dopravného a technického vybavenia samosprávneho kraja, vymedzenie verejnoprospešných stavieb a chránených častí krajiny.

Návrhovým rokom Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja je rok 2040.

Varianty trendov celkového rozvoja územia

Vychádzajúc z hlavných cieľov celkového rozvoja územia, známych zámerov a možných rizík, berúc pritom do úvahy prevažne vidiecky a horský charakter krajiny samosprávneho kraja, trendy rozvoja PSK (ďalej PSK) a základné úlohy

I. etapa Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja
je spolufinancovaná Európskou úniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja
a rozpočtu Prešovského samosprávneho kraja.
Európsky fond regionálneho rozvoja
„Investícia do vašej budúcnosti“.

územnoplánovacej dokumentácie, v koncepte územného plánu navrhujeme riešiť vo variantoch:

- Sústavu ťažísk osídlenia, centier osídlenia a systém rozvojových osí, vrátane návrhu príslušnej cestnej siete tak, aby svojou polohou a hierarchickou štruktúrou vytvárali predpoklady pre rovnomerný rozvoj všetkých okresov a zohľadňovali záujmy miestnych a regionálnej samosprávy v medzinárodných a celoštátnych súvislostiach.
- Pri návrhu vychádzať z pripravovaného PHSR PSK na roky 2014 až 2020, územnoplánovacích podkladov PSK¹

So súhlasom obstarávateľa môže spracovateľ vypracovať ďalšie varianty alebo alternatívy riešenia územného plánu.

Návrh územného plánu na základe súborného stanoviska odsúhlaseného zastupiteľstvom samosprávneho kraja a záverov hodnotenia vplyvov na životné prostredie spracovať invariantne.

Čistopis územného plánu spracovať na základe návrhu územného plánu schváleného zastupiteľstvom samosprávneho kraja taktiež invariantne.

c) vyhodnotenie doterajšieho územného plánu

Nadradenej územnoplánovacej dokumentácie

Nadradenou platnou územnoplánovacou dokumentáciou je koncepcia územného rozvoja Slovenska v zmysle legislatívy:

Nariadenie vlády SR č. 461/2011 zo dňa 16.11.2011, ktorým sa vyhlasujú zmeny a doplnky záväznej časti koncepcie územného rozvoja Slovenska 2001, príloha k nariadeniu vlády č. 528/2002 Z. z. Slovenskej republiky zo 14. augusta 2002, ktorým sa vyhlasuje záväzná časť koncepcie územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS 2011 – Zmeny a doplnky č.1 záväznej časti koncepcie územného rozvoja Slovenska 2001).

Pri riešení ÚPN VÚC Prešovského kraja bola zachovaná kompatibilita z hľadiska terminológie a metodológie s koncepciou územného rozvoja Slovenska, najmä v časti štruktúry osídlenia, sídelných a komunikačno-sídelných rozvojových osí a kategorizácie sídiel. Obdobne boli s týmto dokumentom porovnávané širšie európske väzby a medzinárodné súvislosti.

Identifikácia problémov na riešenie

- prehodnotiť vidiecke – dedinské územie, suburbáne zóny okolo ťažísk osídlenia s ohľadom na stupeň ich sociálnoekonomického rozvoja, hospodársku základňu, oblasť CR s usporiadaním území pre vrcholové športové podujatia po zosúladení s celkovým rozvojom regiónu, na základe zhodnotenia predložených návrhov a zámerov, predovšetkým pre oživenie stagnujúcich a ťažko adaptabilných okresov s pretrvávajúcou ekonomickou a sociálnou stagnáciou.

¹ Kapitola D.6 tohto zadania

Územnoplánovacích dokumentácií regiónu

Podkladom pre ÚPN VÚC Prešovského kraja boli pred novým územnosprávnym usporiadaním územia SR spracované v rôznych stupňoch územnoplánovacie dokumentácie veľkých územných celkov pre tzv. regióny- ÚPN VÚC Vysoké Tatry, Západné Tatry, Orava a Spišská Magura, ÚPN VÚC Zemplínsky región. ÚHZ ÚPN VÚC Severovýchodné Slovensko. ÚHZ ÚPN VÚC Prešov, Spišská Nová Ves a Levočské vrchy. ÚHZ ÚPN VÚC Nízke Tatry

Nadradenú štruktúru a priestorové nadväznosti v rámci SR definovala Koncepcia územného rozvoja Slovenska I. v zásadách pre realizáciu územného rozvoja Slovenska, schválených vládou SR v roku 1996.

Podkladom pre riešenie boli požiadavky obstarávateľa, dostupné ÚPN miest a obcí, vrátane strategických dokumentov na všetkých legislatívnych úrovniach a stanoviská zúčastnených partnerov v zmysle stavebného zákona a súvisiacich právnych predpisov.

Zmeny a doplnky Územného plánu veľkého územného celku Prešovského kraja 2009, schválené Zastupiteľstvom PSK uznesením č. 588/2009 zo dňa 27.10.2009 a Závazná časť Zmien a doplnkov Územného plánu veľkého územného celku Prešovského kraja 2009, vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením PSK č. 17/2009 schváleným Zastupiteľstvom Prešovského samosprávneho kraja uznesením č. 589/2009 zo dňa 27.10. 2009 s účinnosťou od 06.12.2009 neboli v zmysle požiadavky obstarávateľa riešené v plnom rozsahu pôvodného znenia ako aj znení neskôr koncipovaných zmien a doplnkov.

Doplnením a aktualizovaním údajov a dát je využiteľná predovšetkým oblasť demografie, sociálnej infraštruktúry, rekreácie a cestovného ruchu (najmä pre porovnanie ukazovateľov doterajšieho vývoja a zámerov k bilančnému roku 2040), kultúrneho dedičstva, sietí nadradenej technickej infraštruktúry, životného prostredia, ochrany prírody a krajinného potenciálu, ako aj doporučená pre realizáciu a s tým súvisiace regulatíva Závaznej časti.

Ide predovšetkým o konkrétne formulácie regulatívov v záväznej časti a aktualizáciu údajov v smernej časti na základe zozbieraných údajov o prebiehajúcich a pripravovaných územnotechnických zmenách v území a na základe podnetov a návrhov od štátnej správy, samosprávy, správcov technickej infraštruktúry a ostatných podkladov a súborov informácií v zmysle § 7a zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov.

Na základe požiadaviek vznesených k Oznámeniu o začatí obstarávania územného plánu PSK je potrebné v zámere ÚPN VÚC PSK využiť predovšetkým „Urbanistickú štúdiu bývalého VO Javorina,, „Urbanistickú štúdiu Poloniny" v rozsahu okresu Snina", „Územnú prognózu regiónu Prešov - disponibilnosť územia Prešovského kraja pre vstup investorov", „Územnú prognózu mikroregiónu Biele Kamene", „Urbanistickú štúdiu využiteľnosti územia umiestnenia priemyselnej výroby v rozvojovej osi Prešov - Košice, pozdĺž diaľnice DI", „Urbanistickú štúdiu záujmového územia Vtáčie údolie" a „Projektu územného rozvoja slovensko-ukrajinského prihraničného územia“.

Špecifickým cieľom územného plánu je:

1. Definovať zásady a regulatívy štruktúry osídlenia, priestorového usporiadania a funkčného využívania územia, verejného dopravného a technického vybavenia.
2. Definovať zásady a regulatívy priestorových požiadaviek ochrany a využívania prírodných zdrojov a významných krajinných prvkov a starostlivosti o ŽP a chránené územia.

I. etapa Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja
je spolufinancovaná Európskou úniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja
a rozpočtu Prešovského samosprávneho kraja.
Európsky fond regionálneho rozvoja
„Investícia do vašej budúcnosti“.

3. Riešiť vzájomnú nadväznosť územného rozvoja samosprávneho kraja a jeho obcí, väzby na susediace samosprávne kraje a štáty, ako aj verejnoprospešné stavby a chránené časti krajiny samosprávneho kraja.

d) Údaje o súlade riešenia územia so zadaním

V roku 2015 bolo v súlade so stavebným zákonom spracované Zadanie, ktoré bolo po riadnom pripomienkovaní schválené Zastupiteľstvom Prešovského samosprávneho kraja uznesením č. 41/2011 zo dňa 17.09.2015.

Koncept územného plánu Prešovského samosprávneho kraja (ÚPN PSK) je spracovaný v súlade so zákonom č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v platnom znení (stavebný zákon), vyhláškou č. 55/2001 Z. z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii a v plnej miere rešpektuje a je v súlade so schváleným Zadaním.

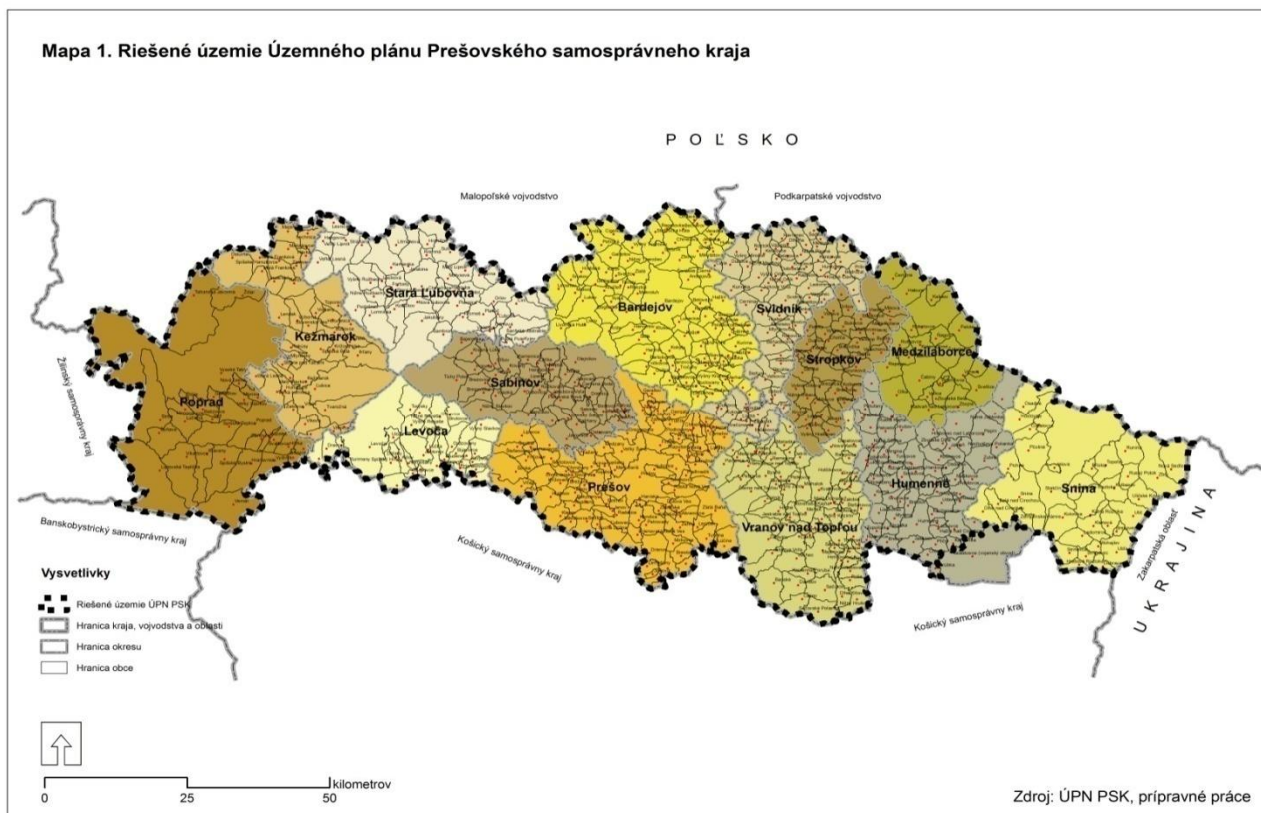
B. Riešenie územného plánu regiónu.

a) vymedzenie riešeného územia,

Hranica riešeného územia pre vypracovanie ÚPN PSK je totožná s administratívnou hranicou PSK. Hranica riešeného územia je vymedzená na juhu a západe administratívnou hranicou s Košickým, Banskobystrickým a Žilinským krajom, na severe a východe štátnou hranicou s Poľskou republikou a Ukrajinou.

Hranica bilančného územia je totožná s hranicou riešeného územia. Pre potrebu orgánov štátnej správy sú bilancované územia vymedzené administratívnymi hranicami okresov, takto vymedzené územie slúži pre vykazovanie štatistických a iných údajov, ktoré sú vyjadriteľné za okresy.

Koncept riešenia ÚPN PSK zohľadňuje nadväznosti a javy pôsobiace aj mimo hraníc PSK v záujmovom území s tým, že budú vyhodnocované ich dopady, resp. priebehy len na území PSK.

Z hľadiska správneho usporiadania je riešené územie súčasťou Prešovského kraja, ktorý má spolu s jedným vojenským obvodom celkom 665 správnych obcí a je rozčlenený do 13 okresov.

Riešeným územím je teda celý územný obvod PSK s rozlohou 8845,2 km², ktorý je zároveň samostatným správnym celkom Slovenskej republiky.

Na severe je riešené územie vymedzené štátnou hranicou Slovenskej republiky s Poľskou republikou (Malopoľské a Podkarpatské vojvodstvo) v dĺžke asi 360 km, na východe

štátnou hranicou s Ukrajinou (Zakarpatská oblasť) v dĺžke asi 38 km, na juhu hranicou Košického samosprávneho kraja a na západe hranicami Banskobystrického a Žilinského samosprávneho kraja.

Hranica bilančného územia územného plánu je totožná s riešeným územím, prípadne so správnou hranicou Prešovského kraja.

Zájmovým územím sú prihraničné územia Košického, Banskobystrického a Žilinského samosprávneho kraja Slovenskej republiky, Malopoľského a Podkarpatského vojvodstva Poľskej republiky a Zakarpatskej oblasti Ukrajiny.

Z Banskobystrického kraja ide o 4 obce v okrese Brezno, zo Žilinského kraja 5 obcí z okresu Liptovský Mikuláš a z Košického kraja je to 64 obcí z okresov Gelnica, Košice-okolie, Michalovce, Rožňava, Sobrance, Spišská Nová Ves a Trebišov. Celkom má spoločnú hranicu s PSK 73 obcí Slovenskej republiky.

Z geomorfologického hľadiska (Mazúr, E., Lukniš, M., Atlas Slovenskej socialistickej republiky, SAV, 1980) je riešené územie súčasťou Alpsko-himalájskej sústavy, podsústav Karpaty a Panónska panva a provincií Západné Karpaty, Východné Karpaty a Východopanónska panva, v členení podľa tabuľky:

Geomorfologické jednotky riešeného územia

Sústava	Podsústava	Provincia	Subprovincia	Oblasť	Celok
Alpsko-himalájska	Karpaty	Západné Karpaty	Vnútorne Západné Karpaty	Fatransko-tatranská oblasť	Branisko
					Hornádska kotlina
					Nízke Tatry
					Podtatranská kotlina
					Tatry
			Vonkajšie Západné Karpaty	Lučensko-košická zníženina	Košická kotlina
				Matransko-slanská oblasť	Slanské vrchy
				Slovenské Rudohorie	Čierna Hora
			Vonkajšie Západné Karpaty	Podhôrno-magurská oblasť	Bachureň
					Levočské vrchy
					Spišská Magura
					Spišsko-šarišské medzihorie
					Šarišská vrchovina
		Východné Karpaty	Východné Beskydy	Východné Beskydy	Čergov
					L'ubovnianska vrchovina
					Pieniny
			Vonkajšie Východné Karpaty	Nízke Beskydy	Beskydské predhorie
				Poloniny	Busov
	Panónska panva	Východo-panónska panva	Veľká dunajská kotlina	Východoslovenská nížina	Ondavská vrchovina
					Bukovské vrchy
					Východoslovenská rovina
					Východoslovenská pahorkatina

Zdroj: ÚPN PSK, prípravné práce

b) opis a zdôvodnenie navrhovanej základnej urbanistickej koncepcie riešenia,

Východiskové predpoklady urbanistickej koncepcie a variantov riešenia

Ďalší rozvoj urbanizácie v PSK je, tak ako aj rozvoj urbanizácie vo všeobecnosti, ovplyvňovaný celkovým spoločenským a hospodárskym rozvojom v štáte a danom regióne. Indikátorom tohto rozvoja v našich podmienkach je aj demografický vývoj obyvateľstva v danom regióne.

Prognóza vývoja obyvateľstva je uvedená v kapitole d).

Výhľadový počet obyvateľov.

Je spracovaná v dvoch variantoch, ktoré majú významný vplyv aj na rozvoj osídlenia a tvorby sídelných štruktúr. V jednom a uvažuje so sústavou ťažísk osídlenia, centier osídlenia a systémom rozvojových osí vrátane návrhu príslušnej cestnej siete tak, aby svojou polohou a hierarchickou štruktúrou vytvárali predpoklady pre rovnomerný rozvoj všetkých okresov a zohľadňovali záujmy miestnych a regionálnej samosprávy v medzinárodných a celoštátnych súvislostiach.

V druhom variante sa uvažuje s rozvojom osídlenia v rámci sídiel, kde dochádza k enormnému nárastu/poklesu počtu obyvateľov s tým, že bude podporený návrh rozvoja existujúcich a tvorby nových vidieckych sídiel s uplatnením a bez uplatnenia limitov súvisiacich predovšetkým s využitím potenciálu sídla vo vzťahu k jeho demografickým prognózam

V PSK je značný rozsah obcí do 500 obyvateľov, ktoré v súčasnosti nemajú spracovaný územný plán. Po posúdení dostupných územných plánov obcí môžeme konštatovať, že pre prognózovaný nárast cca 40 000 obyvateľov do roku 2040 sú v ponuke dostatočné plochy pre rozvoj bývania, občianskej vybavenosti, pracovných príležitostí, ale aj príležitostí pre rekreáciu, turizmus, šport a iné oddychové aktivity.

Urbanizácia za roky 1970 až 1990 vykazuje nárast počtu obyvateľov, hlavne ich presunom z vidieckych sídiel do miest z dôvodov potreby pracovnej sily pre potreby priemyslu, ale aj ideologických dôvodov, aby sa znížil vplyv cirkví na obyvateľov vidieka. V rámci obcí sa zaviedli tzv. strediskové obce, kde bola budovaná občianska vybavenosť (materské školy, základné školy, obchody, služby), ale aj technická vybavenosť (vodovody, kanalizácia, plynofikácia a iné). Mimo strediskových obcí sa nevydávali stavebné povolenia so snahou získať hlavne mladých ľudí pre ich presun do miest. V mestách v rámci PSK sa v KBV stavali byty napr. v Prešove sa za rok odovzdalo 1000 až 1500 bytov, čo predstavovalo nárast 4000 až 6000 obyvateľov ročne. Prirodzené prírastky obyvateľstva netvorili ani jednu tretinu týchto počtov a tak dochádzalo k vysídľovaniu obcí. Základná vybavenosť meškala za výstavbou bytov 1 až 3 roky. Vyššia občianska vybavenosť, ktorá nebola financovaná z KBV sa prevážne nerealizovala a mestá si v územných plánoch pre ňu nechávali len územné rezervy. Obdobie od roku 1990 do roku 2000 sa vyznačuje tým, že vo všetkých obciach PSK nastáva výrazný rozvoj a oživenie. Hlavne staršie generácie sa vracajú na dôchodok do menších obcí, a tým uvoľňujú mestské byty svojim deťom. V tomto období napr. v Prešove a stavia okolo 100 až 200 bytov v bytových domoch, zväčša na pozemkoch, ktoré boli zasieťované v rámci bývalej KBV. Taktiež sa v tomto období rozvíja rekonštrukcia a nadstavby existujúcich obytných domov. Požiadavky v rámci mestských súborov sú kladené na potrebu rozvoja individuálnej bytovej výstavby. Dochádza tu, tak ako pri obytných súboroch, k ich zahusťovaniu a v rámci IBV sa rodinnými domami zastavujú plochy, ktoré boli určené pre základnú občiansku

I. etapa Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja
je spolufinancovaná Európskou úniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja
a rozpočtu Prešovského samosprávneho kraja.
Európsky fond regionálneho rozvoja
„Investícia do vašej budúcnosti“.

vybavenosť. Za roky 2000 až 2014 sa ukazuje stabilizácia mestských osídlení, buduje sa vyššia, základná občianska vybavenosť v obytných súboroch. Záujem o bývanie prejavujú hlavne mladšie rodiny s tým, že stredná generácia sa sťahuje do suburbárnych pásiem miest. Stredné a malé obce, ktoré sa nenachádzajú v suburbárnych pásmach, zaznamenávajú pokles obyvateľstva (vymierajú). V tomto období sa začínajú neriadene zväčšovať obce s vyšším počtom obyvateľstva marginalizovaných skupín. Do roku 2040 môže nastať prípad, že počet obyvateľov v týchto obciach bude väčší ako v sídlach niektorých okresných miest. (prognóza Jarovnice 2015 - cca 6000 obyvateľov, rok 2040 - cca 13000 obyvateľov, v porovnaní s okresným mestom Sabinov, ktorý má v roku 2015 - cca 12 703 a v roku 2040 bude mať cca 14 000 obyvateľov).

V prílohe C sú uvedené tabuľky indexov rastu/poklesu obyvateľov v jednotlivých obciach PSK podľa okresov.

Varianty urbanistickej koncepcie

V koncepte riešenia ÚPN PSK sú predložené dva varianty vychádzajúce z vyššie uvedených možných vývojových trendov.

Variant 1 predpokladá využitie možných plôch v územných plánoch jednotlivých obcí PSK s nárastom obyvateľstva s prevahou sídiel prvej až piatej skupiny. Najväčší rozvoj osídlenia sa očakáva v mestách Prešov, Poprad, Bardejov, Humenné, Kežmarok a Vranov n/T, ktoré v rámci svojich zastavaných území nemajú problémy pokryť predpokladaný nárast cca 40000 obyvateľov, súčasne s doriešením občianskej vybavenosti, dopravnej a technickej infraštruktúry. V suburbárnych pásmach je možné riešiť aj prírastok obyvateľov o ďalších 40000 obyvateľov. Len mesto Prešov má územnú rezervu pre 20000 až 30000 obyvateľov.

Najväčší nárast sa očakáva tam, kde okrem pracovných príležitostí a bývania budú vytvorené podmienky pre kultúrne a spoločenské vyžitie obyvateľstva.

Nárast sa predpokladá v smere západ - východ do obcí, ktoré sú z hľadiska svojej polohy medzi Prešovom a Košicami, kde v budúcnosti môžu tieto mestá prerásť do súmestia. Plánované územie v priemyselných parkoch vytvorí dostatočné pracovné príležitosti pre obyvateľstvo.

Variant 2 vychádza z predpokladu vysokého kvantitatívneho rastu obyvateľov, hlavne obyvateľov marginalizovaných skupín, v menšej miere v mestských aglomeráciách, vo väčšej miere vo vidieckych sídlach. Tento rast nie je rovnomerný v rámci PSK. Najvyšší je v okresoch Kežmarok a Sabinov. (viď príloha C). Z predpokladaného demografického nárastu 40 000 obyvateľov do roku 2040 v pesimistickom variante sa predpokladá viac ako 48 % u marginalizovaných skupín.

Celkovo pri oboch variantoch dochádza podľa prognóz k starnutiu populácie a odchodu vysokoškolsky a stredoškolsky vzdelaných ľudí za prácou mimo PSK. Tento trend v oboch variantoch je potrebné zastaviť, a to nielen investíciami do tvorby pracovných miest, ale je potrebné uvažovať s investíciami do bývania, školstva a kultúrneho vyžitia týchto skupín obyvateľstva. Okrem obcí predpokladáme s presunom časti tohto obyvateľstva do okrajových častí miest.

c) väzby vyplývajúce z riešenia a zo záväzných častí KURS 2001, v znení zmien a doplnkov 2011

Vzťahy vyplývajúce z Koncepcie územného rozvoja Slovenska na riešené územie

Priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia Slovenska rieši Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 schválená vládou Slovenskej republiky uznesením č. 1033 dňa 31. októbra 2001. Návrh záväznej časti schválila vláda SR uznesením č. 880/2002 dňa 14. augusta 2002 a záväzná časť bola vyhlásená nariadením vlády SR číslo 528/2002 Z.z. s účinnosťou od 15. septembra 2002, v znení nariadenia vlády SR č. 461/2011 Z.z. zo 16. novembra 2011, ktorým sa vyhlásili zmeny a doplnky k záväznej časti Koncepcie územného rozvoja Slovenska 2001, a ktoré nadobudli účinnosť od 20. decembra 2011.

Návrh štruktúry osídlenia je založený na mestských sídlach ako centrách a ťažiskách osídlenia, bez špecifikácie vidieckej krajiny a vidieckych sídiel. Na území PSK sú jednotlivé druhy sídelných centier zastúpené nasledovne:

Variant č.1

Druh sídelného centra		Názov mesta
Špecifické		v riešenom území sa nevyskytuje
1. skupiny	1. podskupiny	Prešov
	2. podskupina	Poprad
2. skupiny	1. podskupiny	Bardejov, Humenné
	2. podskupina	Kežmarok, Vranov nad Topľou
3. skupiny	1. podskupiny	Levoča, Stará Ľubovňa, Snina, Svidník
	2. podskupina	Medzilaborce, Sabinov, Stropkov, Svit, Vysoké Tatry
4. skupiny		Lipany, Spišská Belá, Spišské Podhradie, Gíraltovice
5. skupiny		Hanušovce nad Topľou, Podolíne, Spišská Stará Ves, Veľký Šariš

Variant č.2

Druh sídelného centra		Názov mesta
Špecifické		v riešenom území sa nevyskytuje
1. skupiny	1. podskupiny	Prešov
	2. podskupina	Poprad
2. skupiny	1. podskupiny	Bardejov, Humenné
	2. podskupina	Kežmarok, Medzilaborce, Sabinov, Stropkov, Svidník, Vranov nad Topľou
3. skupiny	1. podskupiny	Levoča, Stará Ľubovňa, Snina, Svidník
	2. podskupina	Medzilaborce, Sabinov, Stropkov, Svit, Vysoké Tatry
4. skupiny		Gíraltovice, Jarovnice, Lipany, Spišská Belá, Spišské Podhradie
5. skupiny		Hanušovce nad Topľou, Podolíne, Spišská Stará Ves, Veľká Lomnica, Veľký Šariš, Zborov

I. etapa Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja
je spolufinancovaná Európskou úniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja
a rozpočtu Prešovského samosprávneho kraja.
Európsky fond regionálneho rozvoja
„Investícia do vašej budúcnosti“.

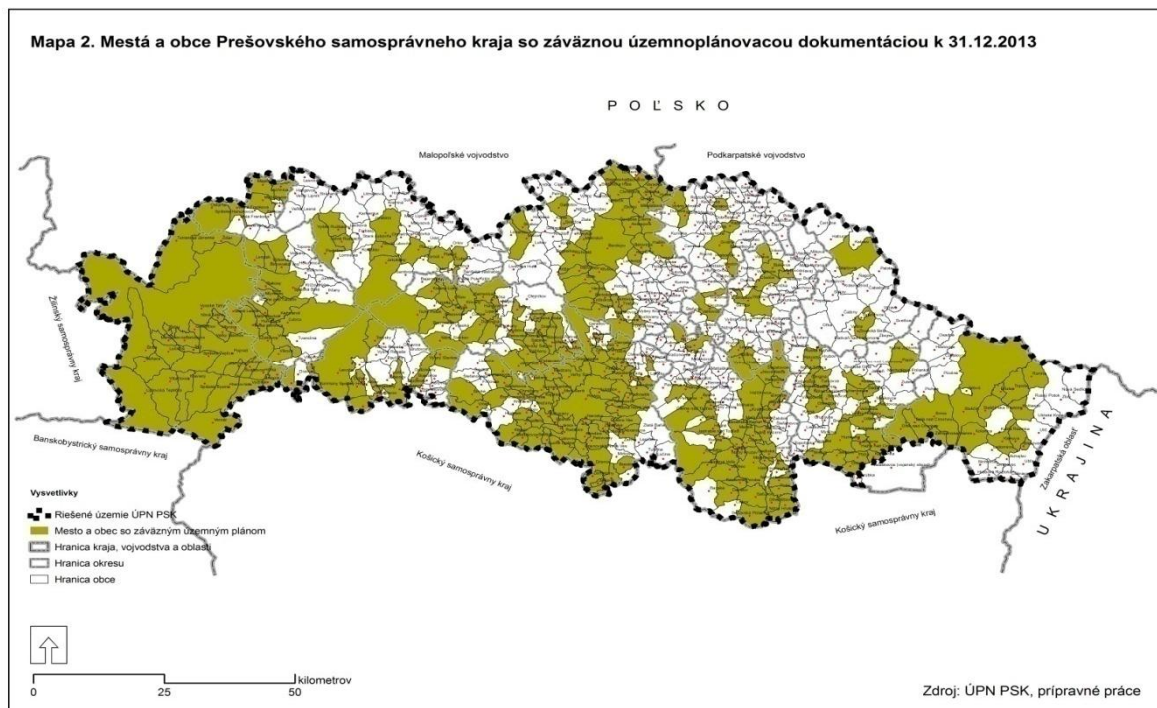
Požiadavky na riešenie:

- požiadavky záväznej časti koncepcie územného rozvoja Slovenska, ktoré majú dopad na Prešovský samosprávny kraj a je ich potrebné premietnuť a zapracovať do riešenia územného plánu regiónu, sú uvedené v prílohe č. 1 tohto zadania,
- prevziať usporiadanie a hierarchizáciu štruktúry osídlenia a uzlov sídelných a hospodárskych aglomerácií v medzinárodných a celoštátnych súvislostiach, hlavné urbanizačné osi a zásady usmerňovania územného rozvoja,
- s cieľom utvárať na riešenom území rovnocenné životné podmienky vo vzťahu k územiu Slovenska a vytvárať územné predpoklady na zachovanie životného prostredia, zabezpečenie ekologickej stability a zachovanie kultúrno-historického dedičstva:
 - usporiadanie a hierarchizáciu štruktúry vidieckeho osídlenia,
 - urbanizačné osi na území PSK,
 - zásady usmerňovania územného rozvoja najmä vo vidieckych sídlach.
 - pre oživenie stagnujúcich a ťažko adaptabilných okresov s pretrvávajúcou ekonomickou a sociálnou stagnáciou prehodnotiť a rozpracovať mestské sídla a vidiecke osídlenie v suburbánných zónach okolo ťažísk osídlenia, s ohľadom na stupeň ich sociálnoekonomického rozvoja, hospodársku základňu, priemysel cestovného ruchu a potreby usporadúvania vrcholových športových podujatí.

Vzťahy vyplývajúce zo schválených územnoplánovacích dokumentácií susedných veľkých územných celkov Slovenskej republiky

Požiadavky na riešenie vyplývajúce zo schválených územnoplánovacích dokumentácií susedných krajov Slovenskej republiky sa týkajú:

- Územného plánu veľkého územného celku Košický kraj v znení zmien a doplnkov 2014, ktorých záväzná časť bola vyhlásená všeobecne záväzným nariadením zastupiteľstva KSK č. 6/2014 dňa 30. júna 2014.
- Územného plánu veľkého územného celku Banskobystrický kraj v znení zmien a doplnkov 2009 a zmien a doplnkov 2014, schválených uznesením zastupiteľstva BBSK č. 84/2014 dňa 5. decembra 2014 ktorých záväzná časť bola vyhlásená všeobecne záväzným nariadením zastupiteľstva BBSK č. 27/2014 a účinnosť nadobudla dňa 16. januára 2015.
- Územného plánu veľkého územného celku Žilinský kraj v znení zmien a doplnkov č. 4 (úplné znenie).

Požiadavky na riešenie:

- Na bilaterálnej úrovni, Slovensko – Poľsko a Slovensko - Ukrajina, zhodnotiť požiadavky na riešenie vyplývajúce zo strategických a schválených územnoplánovacích dokumentácií.
- V riešení pri zohľadnení širších európskych väzieb a medzinárodných súvislostí hľadať kompatibilitu najmä pri rozvojových urbanizačných osiach a v časti verejnej dopravnej a technickej vybavenosti.
- Mimoriadnu pozornosť je potrebné venovať²:
 - cezhraničnej doprave, energetickej a telekomunikačnej infraštruktúre a službám,
 - ochrane a trvalo udržateľnému využívaniu prírodných zdrojov,
 - ochrane pred cezhraničným znečistením.
- urbanistické štúdie na územia bývalého Vojenského obvodu Javorina v Levočských vrchoch a územné prognózy zapracovať do Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja v rozsahu odsúhlasenom zastupiteľstvom samosprávneho kraja.
- zohľadniť koncepcie a stratégie PSK v rozsahu plnenia hlavných cieľov rozvoja územia vyjadrujúcich rozvojový program Prešovského samosprávneho kraja.

² Č.l. 5 Karpatského dohovoru

I. etapa Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja
je spolufinancovaná Európskou úniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja
a rozpočtu Prešovského samosprávneho kraja.
Európsky fond regionálneho rozvoja
„Investícia do vašej budúcnosti“.

d) základné demografické, sociálne a ekonomické východiská podmieňujúce rozvoj územia,

Obce s neriadeným nárastom a vymierajúce obce vrátane obcí nachádzajúcich sa v suburbarnych pásmach sú definované v tabuľkách Prílohy C Konceptu UPN PSK.

Demografická štruktúra obyvateľov

V Prešovskom kraji žilo k 31.12.2014 celkom 819 977 obyvateľov, čo predstavuje 15,12% z celkovej populácie Slovenska. Rozloženie obyvateľstva v rámci kraja je nerovnomerné. Najviac obyvateľov kraja žije v okrese Prešov s podielom 20,9% z celkového počtu obyvateľov kraja. Medzi výraznejšie osídlené patria okresy Poprad (12,7%), Vranov nad Topľou (9,8%) a Bardejov (9,5%), najmenej obyvateľov Prešovského kraja žije v okresoch Medzilaborce (1,5%) a Stropkov (2,5%).

Z hľadiska mestského obyvateľstva dosahujú najvyšší podiel okresy Poprad (61,8%), Levoča (56,6%) a Prešov (56,4%), najnižší podiel mestského obyvateľstva žije v okresoch Sabinov (32,6%), Vranov nad Topľou (33,4%) a Kežmarok (35,4%) – t.j. 2/3 obyvateľstva týchto okresov žijú na vidieku (stav ku koncu roka 2014). Na úrovni Prešovského kraja žilo v roku 2014 v mestách 47,9% obyvateľov, čo je oproti celoslovenskému priemeru (54,1%) menej o viac ako 6%.

Vývoj počtu obyvateľstva v Prešovskom kraji zaznamenáva od roku 1991 nepretržitý rast, podobne ako na celoslovenskej úrovni dochádza ale k postupnému spomaľovaniu demografického vývoja, čo súvisí najmä so zmenami reprodukčných pomerov a so starnutím populácie. Priemerný ročný index rastu počtu obyvateľstva Prešovského kraja v rokoch 1991 – 2014 bol na úrovni 0,49%, pričom najvýraznejší rast bol v rokoch 1991 – 2001 s hodnotou 0,69% ročne. V rokoch 2011 – 2013 klesol priemerný ročný rast počtu obyvateľstva na 0,27%.

Vývoj obyvateľstva v okresoch a mestách Prešovského kraja v rokoch 2001 – 2014

Územie	Počet obyvateľov					Prírastok 2001-2014
	2001	Prírastok	2011	Prírastok	2014	
Okres Bardejov	75 793	2 066	77 859	-29	77 830	2 037
z toho mestá:						
Bardejov	33 247	449	33 696	-636	33 060	-187
Okres Humenné	64 845	-399	64 446	-832	63 614	-1 231
z toho mestá:						
Humenné	35 157	-104	35 053	-867	34 186	-971
Okres Kežmarok	63 231	7 256	70 487	2 083	72 570	9 339
z toho mestá:						
Kežmarok	17 383	-551	16 832	-196	16 636	-747
Spišská Belá	6 136	251	6 387	181	6 568	432
Spišská Stará Ves	2 355	-91	2 264	3	2 267	-88
Okres Levoča	31 880	1 382	33 262	129	33 391	1 511
z toho mestá:						
Levoča	14 366	464	14 830	-47	14 783	417
Spišské Podhradie	3 780	298	4 078	-43	4 035	255

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Okres Medzilaborce	12 668	-218	12 450	-198	12 252	-416
z toho mestá:						
Medzilaborce	6 741	68	6 809	-106	6 703	-38
Okres Poprad	104 348	-434	103 914	580	104 494	146
z toho mestá:						
Poprad	56 157	-3 295	52 862	-546	52 316	-3 841
Svit	7 445	163	7 608	131	7 739	294
Vysoké Tatry	5 407	-1 157	4 250	-137	4 113	-1 294
Okres Prešov	161 782	7 641	169 423	2 355	171 778	9 996
z toho mestá:						
Prešov	92 786	-1 004	91 782	-1 595	90 187	-2 599
Veľký Šariš	4 018	1 274	5 292	510	5 802	1 784
Okres Sabinov	54 067	3 753	57 820	1 149	58 969	4 902
z toho mestá:						
Lipany	6 130	297	6 427	-5	6 422	292
Sabinov	12 290	420	12 710	-7	12 703	413
Okres Snina	39 633	-1 504	38 129	-678	37 451	-2 182
z toho mestá:						
Snina	21 325	-602	20 723	-429	20 294	-1 031
Okres Stará Ľubovňa	50 684	2 182	52 866	513	53 379	2 695
z toho mestá:						
Podolíneč	3 173	84	3 257	-55	3 202	29
Stará Ľubovňa	16 227	114	16 341	-5	16 336	109
Okres Stropkov	21 027	-96	20 931	-187	20 744	-283
z toho mestá:						
Stropkov	10 874	66	10 940	-178	10 762	-112
Okres Svidník	33 506	-268	33 238	-241	32 997	-509
z toho mestá:						
Giraltovce	4 189	-1	4 188	-40	4 148	-41
Svidník	12 428	-707	11 721	-384	11 337	-1 091
Okres Vranov nad Topľou	76 504	3 198	79 702	806	80 508	4 004
z toho mestá:						
Hanušovce nad Topľou	3 582	159	3 741	11	3 752	170
Vranov nad Topľou	22 985	265	23 250	-352	22 898	-87
Prešovský kraj	789 968	24 559	814 527	5 450	819 977	30 009

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Údaje za roky 2001 a 2011 sú zo Sčítania ľudu, domov a bytov, údaj za rok 2014 je k 31.12.2014

Indexy rastu obyvateľstva za okresy a kraj

Okres	Indexy rastu [v %]		
	2011/2001	2014/2011	2014/2001
Bardejov	102,7	100,0	102,7
Humenné	99,4	98,7	98,1
Kežmarok	111,5	103,0	114,8
Levoča	104,3	100,4	104,7
Medzilaborce	98,3	98,4	96,7
Poprad	99,6	100,6	100,1
Prešov	104,7	101,4	106,2
Sabinov	106,9	102,0	109,1
Snina	96,2	98,2	94,5
Stará Ľubovňa	104,3	101,0	105,3
Stropkov	99,5	99,1	98,7
Svidník	99,2	99,3	98,5
Vranov nad Topľou	104,2	101,0	105,2
Prešovský kraj	103,1	100,7	103,8

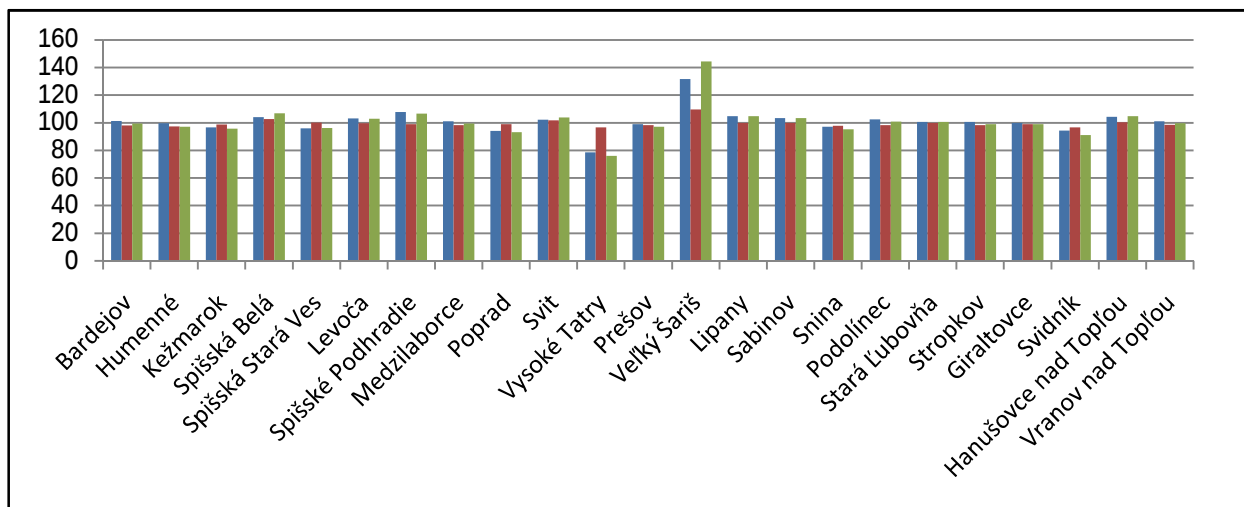
Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Indexy rastu obyvateľstva za mestá

Mesto	Indexy rastu [v %]		
	2011/2001	2014/2011	2014/2001
Bardejov	101,4	98,1	99,4
Humenné	99,7	97,5	97,2
Kežmarok	96,8	98,8	95,7
Spišská Belá	104,1	102,8	107,0
Spišská Stará Ves	96,1	100,1	96,3
Levoča	103,2	99,7	102,9
Spišské Podhradie	107,9	98,9	106,7
Medzilaborce	101,0	98,4	99,4
Poprad	94,1	99,0	93,2
Svit	102,2	101,7	103,9
Vysoké Tatry	78,6	96,8	76,1
Prešov	98,9	98,3	97,2
Veľký Šariš	131,7	109,6	144,4
Lipany	104,8	99,9	104,8
Sabinov	103,4	99,9	103,4
Snina	97,2	97,9	95,2
Podolíneec	102,6	98,3	100,9
Stará Ľubovňa	100,7	100,0	100,7
Stropkov	100,6	98,4	99,0
Giraltovce	100,0	99,0	99,0
Svidník	94,3	96,7	91,2
Hanušovce nad Topľou	104,4	100,3	104,7
Vranov nad Topľou	101,2	98,5	99,6

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Indexy rastu obyvateľstva v okresoch Prešovského kraja

Zdroj: vlastný

Pohlavná a veková štruktúra obyvateľstva

Z hľadiska pohlavnej štruktúry obyvateľstva žilo v roku 2014 v Prešovskom kraji 404 262 mužov a 414 654 žien, ženy tvorili 50,63% populácie. Index maskulinity (pomer počtu mužov a žien) bol na úrovni 0,975, čo znamená, že na 1000 žien pripadlo 975 mužov.

Štruktúra obyvateľstva podľa pohlavia v roku 2014

Okres	Spolu	Muži	Ženy	% žien
Bardejov	77 833	38666	39167	50,32
Humenné	63 665	31260	32405	50,90
Kežmarok	72 645	36118	36527	50,28
Levoča	33 398	16633	16765	50,20
Medzilaborce	12 270	6075	6195	50,49
Poprad	104 506	50860	53646	51,33
Prešov	171 706	84003	87703	51,08
Sabinov	58 929	29509	29420	49,92
Snina	37 529	18438	19091	50,87
Stará Ľubovňa	53 392	26751	26641	49,90
Stropkov	20 761	10362	10399	50,09
Svidník	33 059	16346	16713	50,56
Vranov nad Topľou	80 369	39880	40489	50,38
Prešovský kraj	819 792	404 901	414 891	50,61
SR	5 421 034	2 642 104	2 778 930	51,26

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Z prehľadu vidieť, že vo všetkých okresoch kraja s výnimkou okresu Stará Ľubovňa prevažujú ženy nad mužmi. Najvýraznejšia prevaha žien je v okresoch Poprad, Prešov,

Humenné a Snina, vyrovnaný pomer mužov a žien je v okrese Sabinov. Všetky okresy kraja (okrem okresu Poprad) sú pod úrovňou celoslovenského priemeru.

Pokles prirodzených prírastkov obyvateľstva nachádza svoj odraz v zmenšovaní podielu mladej populácie na celkovom počte obyvateľov, v náraste podielu starších vekových skupín obyvateľov a následnom starnutí populácie. Dôsledkom tohto vývoja je postupné zhoršenie vekovej štruktúry obyvateľstva, s čím súvisí pokles reprodukčných schopností populácie a rast ekonomického zaťaženia.

Pomer predproduktívnej a poproduktívnej zložky obyvateľstva (ženy nad 55 rokov, muži nad 60 rokov) predstavovaný indexom vitality môže o. i. vypovedať aj o populačných možnostiach vo výhľade. V závislosti od bodovej hodnoty indexu vitality sa obyvateľstvo delí na skupiny nasledovne:

bodová hodnota	typ populácie
300 a viac bodov veľmi	progresívna populácia
201-300 bodov	progresívna populácia
151-200 bodov	stabilizovaná rastúca populácia
121-150 bodov	stabilizovaná populácia
101-120 bodov	stagnujúca populácia
pod 100 bodov	regresívna populácia

Indexy vitality za okresy a kraj

Okres	Index vitality	Typ populácie	Index vitality	Typ populácie	Index vitality	Typ populácie
	2001		2011		2014	
Bardejov	140	Stabilizovaná	92	Regresívna	84	Regresívna
Humenné	124	Stabilizovaná	68	Regresívna	60	Regresívna
Kežmarok	210	Progresívna	163	Stabiliz. rastúca	155	Stabiliz. rastúca
Levoča	149	Stabilizovaná	106	Stagnujúca	95	Regresívna
Medzilaborce	72	Regresívna	59	Regresívna	54	Regresívna
Poprad	136	Stabilizovaná	80	Regresívna	73	Regresívna
Prešov	133	Stabilizovaná	87	Regresívna	83	Regresívna
Sabinov	182	Stabiliz. rastúca	135	Stabilizovaná	125+101	Stabilizovaná
Snina	114	Stagnujúca	70	Regresívna	62	Regresívna
Stará Ľubovňa	180	Stabiliz. rastúca	128	Stabilizovaná	117	Stagnujúca
Stropkov	126	Stabilizovaná	79	Regresívna	71	Regresívna
Svidník	129	Stabilizovaná	79	Regresívna	70	Regresívna
Vranov nad Topľou	149	Stabilizovaná	109	Stagnujúca	101	Regresívna
Prešovský kraj	144	Stabilizovaná	96	Regresívna	89	Regresívna
SR	105	Stagnujúca	69	Regresívna	65	Regresívna

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Indexy vitality za mestá

Mesto	Index vitality	Typ populácie	Index vitality	Typ populácie	Index vitality	Typ populácie
	2001		2011		2014	
Bardejov	176	Stabiliz. rastúca	83	Regresívna	70	Regresívna
Humenné	162	Stabiliz. rastúca	71	Regresívna	59	Regresívna
Kežmarok	159	Stabiliz. rastúca	78	Regresívna	70	Regresívna
Spišská Belá	170	Stabiliz. rastúca	107	Stagnujúca	102	Regresívna

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Spišská Stará Ves	169	Stabiliz. rastúca	81	Regresívna	73	Regresívna
Levoča	178	Stabiliz. rastúca	107	Stagnujúca	92	Regresívna
Spišské Podhradie	133	Stabilizovaná	101	Stagnujúca	87	Regresívna
Medzilaborce	149	Stabilizovaná	83	Regresívna	70	Regresívna
Poprad	159	Stabiliz. rastúca	67	Regresívna	58	Regresívna
Svit	65	Regresívna	51	Regresívna	51	Regresívna
Vysoké Tatry	75	Regresívna	35	Regresívna	31	Regresívna
Prešov	131	Stabilizovaná	64	Regresívna	55	Regresívna
Veľký Šariš	99	Regresívna	107	Stagnujúca	103	Stagnujúca
Lipany	221	Progresívna	119	Stagnujúca	101	Stagnujúca
Sabinov	238	Progresívna	117	Stagnujúca	102	Stagnujúca
Snina	191	Stabiliz. rastúca	90	Regresívna	78	Regresívna
Podolíne	207	Progresívna	128	Stabilizovaná	109	Stagnujúca
Stará Ľubovňa	325	Veľmi progresívna	133	Stabilizovaná	119	Stagnujúca
Stropkov	196	Stabiliz. rastúca	93	Regresívna	79	Regresívna
Giraltovce	207	Progresívna	112	Stagnujúca	98	Regresívna
Svidník	215	Progresívna	71	Regresívna	61	Regresívna
Hanušovce nad Topľou	229	Progresívna	139	Stabilizovaná	128	Stabilizovaná
Vranov nad Topľou	182	Stabiliz. rastúca	93	Regresívna	84	Regresívna

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Dôležitou charakteristikou vekového zloženia obyvateľstva Slovenska aj Prešovského kraja je populačné starnutie, ktoré sa postupne zrýchľuje. V roku 2001 pripadalo v Prešovskom kraji na 100 obyvateľov vo veku do 15 rokov 44 obyvateľov v poproduktívnom veku (nad 65 rokov), v roku 2013 to už bolo takmer 65 obyvateľov (na Slovensku vzrástol index starnutia z hodnoty 60 na 88). Na indexe starnutia celkovej populácie má výrazný podiel ženská časť obyvateľstva, pretože v poproduktívnom veku tvorí väčšinu populácie. So zvyšujúcim sa podielom poproduktívnej časti obyvateľstva rastie aj priemerný vek obyvateľstva, ktorý v Prešovskom kraji dosiahol v roku 2013 hodnotu 37,24 roka (u mužov 35,79 roka a u žien 38,66 roka), čo je takmer o 2 a pol roka menej ako celoslovenský priemer (39,60 rokov).

V rámci okresov Prešovského kraja je najstaršie obyvateľstvo v okrese Medzilaborce, kde v roku 2013 dosiahol index vitality hodnotu 56 bodov (na 100 obyvateľov poproduktívneho veku (ženy nad 55 rokov, muži nad 60 rokov) pripadlo 56 obyvateľov v predproduktívnom veku). Dôvodom zhoršujúcej sa vekovej štruktúry obyvateľstva v tomto okrese je najmä odchod obyvateľstva v produktívnom veku do iných okresov Slovenska za lepšími pracovnými podmienkami, s čím súvisí zhoršovanie vekovej skladby obyvateľstva a jej reprodukčnej funkcie.

Najmladšie obyvateľstvo bolo v roku 2013 v okresoch Kežmarok, Sabinov a Stará Ľubovňa, kde index vitality nadobudol hodnoty od 116 do 153 bodov. Dôvodom je najmä vysoký podiel obyvateľstva rómskej národnosti, pre ktoré je typický nízky priemerný vek a vysoký podiel detskej zložky v populácii. Podobný stav možno sledovať aj pri priemernom veku obyvateľstva v jednotlivých okresoch v roku 2013.

Najvyšší priemerný vek dosahuje obyvateľstvo v okrese Medzilaborce (41,04 rokov, u mužov 38,86 a u žien 43,18 rokov), najnižší priemerný vek je v okresoch Kežmarok (33,18

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

rokov, u mužov 31,97 a u žien 34,37 rokov), Sabinov (34,53, u mužov 33,35 a u žien 35,72 rokov) a Stará Ľubovňa (35,15 rokov, u mužov 33,92 a u žien 36,39 rokov).

Štruktúra obyvateľstva podľa hlavných vekových skupín
(0-14, 15-64, 65+ rokov) v rokoch 2001, 2011 a 2014

Okres	Rok 2001 - Počet obyvateľov vo veku					
	Absolútne údaje			Podiely v %		
	Predprod.	Produkt.	Poprod.	Predprod.	Produkt.	Poprod.
Bardejov	17 139	50 670	7 859	22,61	66,85	10,37
Humenné	13 314	44 671	6 627	20,53	68,89	10,22
Kežmarok	17 214	40 556	5 177	27,22	64,14	8,19
Levoča	7 411	21 051	3 293	23,25	66,03	10,33
Medzilaborce	2 240	8 269	2 113	17,68	65,27	16,68
Poprad	21 442	72 352	9 630	20,55	69,34	9,23
Prešov	35 462	108 813	16 689	21,92	67,26	10,32
Sabinov	14 585	34 146	5 079	26,98	63,15	9,39
Snina	8 207	26 400	4 732	20,71	66,61	11,94
Stará Ľubovňa	13 362	32 283	4 921	26,36	63,69	9,71
Stropkov	4 451	14 199	2 271	21,17	67,53	10,80
Svidník	7 205	22 499	3 682	21,50	67,15	10,99
Vranov nad Topľou	18 018	50 285	7 880	23,55	65,73	10,30
Prešovský kraj	180 050	526 194	79 953	22,79	66,61	10,12
SR	1 015 493	3 705 515	610 923	18,9	68,9	11,4

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Okres	Rok 2011 - Počet obyvateľov vo veku					
	Absolútne údaje			Podiely v %		
	Predprod.	Produkt.	Poprod.	Predprod.	Produkt.	Poprod.
Bardejov	14089	54927	8843	18,10	70,55	11,36
Humenné	9377	47437	7632	14,55	73,61	11,84
Kežmarok	17001	47705	5781	24,12	67,68	8,20
Levoča	6392	23387	3483	19,22	70,31	10,47
Medzilaborce	1869	8559	2022	15,01	68,75	16,24
Poprad	17138	75127	11649	16,49	72,30	11,21
Prešov	29522	120312	19589	17,43	71,01	11,56
Sabinov	13055	38986	5779	22,58	67,43	9,99
Snina	5657	27724	4748	14,84	72,71	12,45
Stará Ľubovňa	11307	36496	5063	21,39	69,03	9,58
Stropkov	3355	15164	2412	16,03	72,45	11,52
Svidník	5255	24151	3832	15,81	72,66	11,53
Vranov nad Topľou	15890	55339	8473	19,94	69,43	10,63
Prešovský kraj	149907	575314	89306	18,40	70,63	10,96
SR	826645	3887518	682873	15,32	72,03	12,65

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Okres	Rok 2014 - Počet obyvateľov vo veku					
	Absolútne údaje			Podiely v %		
	Predprod.	Produkt.	Poprod.	Predprod.	Produkt.	Poprod.
Bardejov	13 484	54 705	9656	17,42	70,38	12,20
Humenné	8 911	46 386	8 461	14,04	73,00	12,96
Kežmarok	17 180	48 714	6 365	23,85	67,49	8,66
Levoča	6 233	23 472	3 711	18,82	70,23	10,95
Medzilaborce	1 790	8 379	2 112	14,70	68,33	16,97

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Poprad	17 249	74 002	13 201	16,55	71,07	12,38
Prešov	29 884	120 149	21 456	17,44	70,23	12,33
Sabinov	12 997	39 610	6 238	22,20	67,34	10,46
Snina	5 238	27 263	5 093	14,09	72,61	13,29
Stará Ľubovňa	10 942	36 843	5 540	20,67	69,13	10,20
Stropkov	3 188	14 926	2 651	15,51	71,96	12,53
Svidník	5 018	23 861	4 166	15,25	72,39	12,36
Vranov nad Topľou	15 630	55 709	9 028	19,50	69,40	11,10
Prešovský kraj	147 746	574 021	97 680	18,10	70,18	11,72
SR	829 925	3 852 888	733 136	15,32	71,14	13,54

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Údaje za roky 2001 a 2011 sú zo Sčítania ľudu, domov a bytov, údaj za rok 2014 je k 31.12.2014

Analýza obyvateľstva podľa národnosti a náboženského vyznania

Podľa výsledkov sčítania obyvateľstva z roku 2011 žilo v Prešovskom kraji 82,0% obyvateľov slovenskej národnosti, 5,3% obyvateľstva rómskej národnosti a 3,5% obyvateľstva rusínskej národnosti. Ostatné národnosti (maďarská, česká, ukrajinská, nemecká...) sa podieľajú na celkovom počte obyvateľstva Prešovského kraja podielom menším ako 0,5%. Svoju národnosť pri sčítaní obyvateľstva neuviedlo 7,9% obyvateľstva Prešovského kraja.

Štruktúra obyvateľstva podľa národnosti v okresoch PSK v roku 2011 (SODB), v %

Územie (kraj, okres)	Národnosť						
	slovenská	maďarská	rómska	česká	rusínska	ukrajinská	Iná a nezistené
Bardejov	85,3	0,1	4,1	0,2	3,9	0,6	5,8
Humenné	84,0	0,1	2,6	0,4	4,8	0,8	7,3
Kežmarok	79,1	0,1	11,5	0,3	0,2	0,1	8,8
Levoča	85,3	0,1	5,4	0,2	1,0	0,0	8,0
Medzilaborce	38,3	0,1	6,0	0,4	42,5	2,5	10,2
Poprad	84,7	0,1	2,1	0,6	0,2	0,1	12,2
Prešov	84,8	0,1	3,1	0,4	1,0	0,4	10,2
Sabinov	83,4	0,0	10,0	0,2	0,8	0,1	5,5
Snina	78,0	0,1	1,2	0,4	12,3	1,6	6,6
St. Ľubovňa	78,4	0,0	8,0	0,2	6,6	0,4	6,3
Stropkov	79,9	0,0	5,9	0,3	6,6	0,5	6,8
Svidník	71,9	0,1	4,0	0,2	14,6	1,2	8,1
Vranov nad Topľou	84,2	0,1	9,0	0,2	0,3	0,1	6,0
Prešovský kraj	82,0	0,1	5,3	0,3	3,5	0,5	8,3
SR	80,7	8,5	2,0	0,6	0,6	0,1	7,5

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

V rámci okresov Prešovského kraja žije najvyšší podiel obyvateľov slovenskej národnosti v okresoch Bardejov a Levoča (85,3%), najnižšie zastúpenie dosahuje okres

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Medzilaborce, kde sa k slovenskej národnosti hlási iba 38,3% obyvateľstva. Okres Medzilaborce dosahuje najväčší podiel obyvateľstva rusínskej národnosti (42,4%).

Obyvateľstvo trvalo bývajúce v okresoch Prešovského kraja podľa náboženského vyznania

Okres	Trvalo bývajúce obyvateľ stvo spolu	Náboženské vyznanie								
		Rímskokatolícka cirkev	Evanjelická cirkev augsburského vyznania	Gréckokatolícka cirkev	Reformovaná kresťanská cirkev	Pravoslávna cirkev	Náboženská spoločnosť Jehovových svedkovia	Evanjelická metodistická cirkev	Kresťanské zbory	Apoštolská cirkev
Bardejov	77 859	44 907	6 874	13 993	31	4 086	171	32	7	23
Humenné	64 446	41 808	376	10 547	127	2 137	179	14	22	106
Kežmarok	70 487	55 734	1 607	1 747	43	206	253	37	62	6
Levoča	33 232	25 778	259	1 471	19	97	109	8	47	6
Medzilaborce	12 450	908	53	6 268	1	3 388	131	4	0	4
Poprad	103 914	63 592	7 906	2 816	130	884	84	185	263	92
Prešov	196 423	111 937	7 880	11 929	195	1 719	238	103	41	155
Sabinov	57 820	44 516	648	5 553	6	507	166	23	9	297
Snina	38 139	17 996	123	7 712	30	7 596	325	11	2	7
Stará Ľubovňa	52 866	31 600	285	15 422	16	877	41	2	3	4
Stropkov	20 931	9 351	102	8 034	14	1 370	25	10	5	4
Svidník	33 238	9 532	2 080	11 230	22	6 385	233	7	14	22
Vranov nad Topľou	79 702	42 960	8 796	18 077	88	279	691	47	14	154

Zdroj: Štatistický úrad SR

Okres	Náboženské vyznanie											
	Bratská jednota baptistov	Cirkev adventistov siedmeho dňa	Cirkev bratská	Ústredný zväz židovských náboženských obcí	Starokatolícka cirkev	Cirkev husitská československá	Novoapostolská cirkev	Behájske spoločenstvo	Cirkev Ježiša Krista svätých neskorších dní	Iné	Bez vyznania	nezistené
Bardejov	1	6	179	15	0	3	0	2	2	96	2 192	5 239
Humenné	3	11	6	6	3	8	1	6	1	145	3 027	5 913
Kežmarok	22	94	0	2	10	9	1	2	7	306	3 159	7 180
Levoča	1	4	1	4	12	8	0	8	0	99	1 752	3 579
Medzilaborce	0	0	1	0	0	1	0	0	0	17	333	1 341
Poprad	270	112	10	22	24	25	19	11	17	656	12 400	14 396
Prešov	23	146	314	62	8	25	5	24	11	456	13 380	20 772
Sabinov	0	1	9	5	3	8	1	6	1	94	2 205	3 762
Snina	1	0	4	2	0	5	0	3	0	41	1 310	2 961
Stará Ľubovňa	0	5	1	3	4	2	0	3	0	57	1 230	3 309
Stropkov	1	1	1	0	0	2	0	1	0	31	404	1 575
Svidník	3	0	37	4	0	0	0	2	3	51	894	2 719
Vranov nad Topľou	12	13	178	9	3	6	0	7	2	75	2 697	5 594

Zdroj: Štatistický úrad SR

Špecifickou skupinou obyvateľstva je obyvateľstvo rómskej národnosti, ktoré sa vo väčšine nehlási k svojej národnosti a tak ich podiel z oficiálnych výsledkov nezodpovedá reálnym údajom. Podľa výsledkov sčítania obyvateľstva z roku 2011 žilo v Prešovskom kraji 5,3% obyvateľstva rómskej národnosti, v roku 2001 to bolo 4,0%. Na úrovni okresov sa hodnoty pohybovali v rozpätí 1,2% (1,3% v roku 2001) v okrese Snina až 11,5% (8,8% v roku 2001) v okrese Kežmarok.

V roku 2004 uskutočnil Úrad splnomocnenkyne vlády pre rómsku problematiku sociografické mapovanie rómskych osídlení, ktoré sa zameralo na obyvateľstvo žijúce v rómskych osídleniach, t.j. v rómskych osadách (výskum teda nezahŕňal všetkých Rómov, určité percento bolo integrované).

Podľa výsledkov tohto mapovania žilo v Prešovskom kraji približne 10,8% obyvateľov v rómskych osídleniach a v jednotlivých okresoch je ich rozpätie od 5,3% v okrese Snina až po 20,6% v okrese Kežmarok. Na úrovni okresov ide v priemere o 2 až 3-násobne vyššie hodnoty ako pri výsledkoch zo sčítania obyvateľstva. Vysoký podiel obyvateľstva žijúceho v rómskych osídleniach dosahujú aj okresy Vranov nad Topľou (16,6%), Levoča (14,9%) a Sabinov (13,6%).

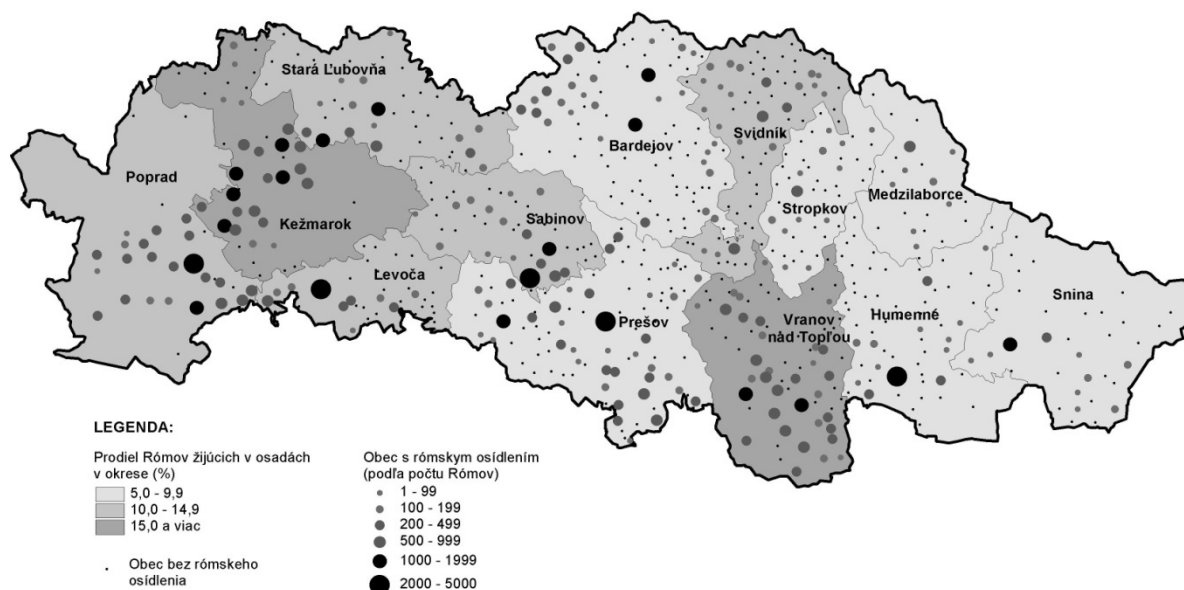
Podľa výsledkov mapovania bolo v Prešovskom kraji v roku 2004 spolu približne 365 rómskych osídlení s takmer 8 900 obydliami, v ktorých žilo 86 tisíc obyvateľov, čo predstavuje podiel 10,9% na celkovom počte obyvateľov v kraji.

Obyvateľstvo žijúce v rómskych osídleniach (2004)

Okres	Počet obyvateľov rómskych osídlení	% podiel obyvateľov v rómskych osídleniach
Bardejov	6632	8,7
Humenné	3867	6,0
Kežmarok	13338	20,6
Levoča	4811	14,9
Medzilaborce	1073	8,6
Poprad	10729	10,3
Prešov	12525	7,7
Sabinov	7490	13,6
Snina	2071	5,3
Stará Ľubovňa	5930	11,6
Stropkov	1585	7,6
Svidník	3618	10,8
Vranov nad Topľou	12855	16,6
Prešovský kraj	86 524	10,9

Zdroj údajov: Úrad splnomocnenkyne vlády pre rómsku problematiku, Štatistický úrad SR

Obyvateľstvo žijúce v rómskych osídleniach v obciach Prešovského kraja (2004)

Zdroj: Atlas rómskych komunít na Slovensku

V roku 2013 uskutočnil Úrad splnomocnenkyne vlády pre rómsku problematiku ďalšie mapovanie rómskych osídlení. Podľa výsledkov mapovania bolo v Prešovskom kraji v roku 2013 spolu približne 253 rómskych osídlení s 10 731 obydliami v 243 obciach, v ktorých žilo v priemere 30,6% Rómov z celkového počtu obyvateľov daných obcí.

Uznesením vlády Slovenskej republiky č. 1 zo dňa 11. januára 2013 bola prijatá Stratégia Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020 (ďalej len „stratégia“). Súčasťou uvedenej stratégie je rad systémových opatrení na úseku prístupu k bývaniu, zdravotnej starostlivosti, vzdelávaniu a začleňovaniu sa na pracovný trh. Uvedené opatrenia sa premietajú do vo svojom komplexe do riešení aglomeračných častí - osídlení marginalizovaných rómskych komunít, nachádzajúcich sa v územnom obvode jednotlivých samosprávnych jednotiek obcí - § 1 ods. 1 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, v premietnutí do generálnej upravenej funkcie ustanovenej v § 1 ods. 2 uvedeného zákona, starostlivosť o všestranný rozvoj jej územia a o potreby jej obyvateľov.

Rovnako sa uvedené úlohy premietajú aj do plnenia funkčných úloh vyššieho územného celku v súlade s § 4 ods. 1 písm. a), d), g), h), i), j), k), l), n), o) a p) zákona č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch) v znení neskorších predpisov.

Pre obce s vysokým zastúpením Rómskeho obyvateľstva je charakteristická priaznivá veková štruktúra s vysokým zastúpením nižších vekových skupín a dlhodobý trend vysokého prirodzeného prírastku obyvateľstva.

Vzdelanosť obyvateľstva

Vzdelanosť obyvateľstva

Okres	Trvalo bývajúce obyvateľstvo spolu	Najvyššie dosiahnuté vzdelanie				
		základné	Učňovské (bez maturity)	Stredné odborné (bez maturity)	Úplné stredné učňovské (s maturitou)	Úplné stredné odborné (s maturitou)
Bardejov	77 859	13 481	10 786	6 623	2 636	13 726
Humenné	64 446	9 039	8 093	5 908	2 557	13 477
Kežmarok	70 487	15 014	8 780	5 475	1 739	11 713
Levoča	33 262	5 902	4 722	2 585	959	5 055
Medzilaborce	12 450	2 456	1 382	1 531	460	2 529
Poprad	103 914	15 950	11 495	8 998	5 359	24 586
Prešov	169 254	24 254	22 156	16 485	5 849	31 163
Sabinov	57 820	12 155	8 125	5 082	1 908	8 865
Snina	38 129	6 076	4 969	3 892	1 577	7 532
Stará Ľubovňa	52 866	9 413	6 961	4 651	1 609	8 485
Stropkov	20 931	3 913	2 527	1 686	776	4 577
Svidník	33 238	5 879	4 309	2 960	1 182	7 020
Vranov nad Topľou	79 702	14 900	10 302	6 972	2 338	14 472

Zdroj: Štatistický úrad SR

Okres	Najvyššie dosiahnuté vzdelanie						
	úplné stredné všeobecné	vyššie odborné	vysokoškolské bakalárske	vysokoškolské Mgr., Ing., Dr.	vysokoškolské doktorandské	bez vzdelania	nezistené
Bardejov	3 192	745	1 854	7 831	250	15 108	1 627
Humenné	3 017	855	1 613	8 125	318	9 996	1 451
Kežmarok	2 343	534	1 236	3 804	145	17 240	2 464
Levoča	1 214	450	995	3 011	110	6 761	1 498
Medzilaborce	506	145	242	868	38	1 883	410
Poprad	3 586	1 293	2 426	10 156	522	17 246	2 297
Prešov	6 745	2 201	3 935	19 237	1 387	29 658	6 353
Sabinov	1 800	482	1 037	3 389	138	13 151	1 688
Snina	1 735	421	918	2 906	129	6 132	1 842
Stará Ľubovňa	2 184	635	1 823	3 861	132	11 993	1 119
Stropkov	986	240	507	1 640	75	3 391	613
Svidník	1 513	453	741	2 743	106	5 280	1 052
Vranov nad Topľou	3 752	1 001	1 501	5 312	248	16 778	2 126

Zdroj: Štatistický úrad SR

Prognóza demografického vývoja obyvateľov

Podľa prognózy populačného vývoja SR do roku 2060, spracovanej Výskumným demografickým centrom v roku 2013 (stredný scenár vývoja), je predpokladaný vývoj počtu obyvateľov SR nasledovný:

Prognóza obyvateľstva Slovenskej republiky do roku 2040

Rok	Predpokladaný počet obyvateľov	Rast oproti roku 2010	Priemerný vek
2015	5 448 310		40,01
2020	5 503 107	101,01	41,25
2025	5 543 161	101,74	42,59
2030	5 557 973	102,01	43,98
2035	5 550 391	101,87	45,29
2040	5 532 024	101,54	46,37

Zdroj: Výskumné demografické centrum

Prognóza obyvateľov v krajoch SR

Kraj, SR	Rok 2012 (stav k 31.12.)	Prognóza rok 2020	Prognóza rok 2025	Prognóza rok 2030	Prognóza rok 2035	Prognóza rok 2040
Bratislavský	612 682	645386	650084	651821	650931	650620
Trnavský	556 577	577211	581412	582966	582170	582175
Trenčiansky	593 159	599418	603781	605394	604569	604350
Nitriansky	688 400	695915	700980	702853	701894	702283
Žilinský	690 121	713573	718767	720688	719705	719520
Banskobystrický	658 490	638472	643119	644837	643957	644920
Prešovský	817 382	843036	849172	851441	850280	851560
Košický	794 025	790097	795847	797974	796885	797128
SR spolu	5 410 836	5503107	5543161	5557973	5550391	5552556

Zdroj: Prognostický ústav SAV roky 2015 – 2035, vlastný návrh 2040

Podľa prognózy vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2035, spracovanej Prognostickým ústavom SAV, Výskumným demografickým centrom a Katedrou humánnej geografie a demografie Prírodovedeckej fakulty UK v roku 2013, je predpokladaný vývoj počtu obyvateľov v Prešovskom kraji a v jeho okresoch nasledovný:

Prognóza obyvateľstva v okresoch Prešovského kraja

Okres, kraj	Predpokladaný počet obyvateľov						Zmena 2014 – 2040	
	2015	2020	2025	2030	2035	2040	abs.	%
Bardejov	78 143	78 420	78 364	78 162	77 500	76 818	-1 325	-0,44
Humenné	63 975	63 502	62 565	61 359	59 766	58 164	-5 811	-6,77
Kežmarok	72 852	75 169	77 259	79 251	81 045	83 298	10 446	13,53

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Levoča	33 905	34 662	35 273	35 842	36 318	36 761	2 856	8,83
Medzilaborce	12 178	11 928	11 638	11 382	11 117	10 864	-1 314	-9,76
Poprad	104 662	104 790	104 159	103 100	101 459	99 683	-4 979	-2,72
Prešov	172 426	175 365	177 286	179 124	180 611	182 634	10 208	5,91
Sabinov	59 574	61 332	62 900	64 448	65 714	66 969	7 395	12,43
Snina	37 755	37 427	36 984	36 409	35 635	34 858	-2 897	-6,03
Stará Ľubovňa	54 192	55 844	57 227	58 527	59 609	60 694	6 502	12,17
Stropkov	20 899	20 975	20 900	20 725	20 436	20 140	-759	-1,86
Svidník	33 232	33 323	33 250	33 066	32 666	32 248	-984	-1,44
Vranov nad Topľou	80 730	81 601	82 116	82 445	82 436	82 337	1 607	2,99
Prešovský kraj	824 523	834 338	839 921	843 840	844 312	845 468	20 945	3,29

Zdroj údajov: Prognostický ústav SAV, Výskumné demografické centrum, Katedra humánnej geografie a demografie Prírodovedeckej fakulty UK roky 2015 – 2035, vlastný návrh 2040

Z hľadiska predpokladaného vývoja obyvateľstva v okresoch Prešovského kraja patrí až 7 okresov do skupiny s predpokladaným poklesom počtu obyvateľov – okresy Bardejov, Humenné, Medzilaborce, Poprad, Snina, Stropkov a Svidník. Najvýraznejší pokles sa očakáva v okrese Medzilaborce (-9,76%), nakoľko predstavuje územie so zložitou hospodárskou situáciou, bez významnejšej ekonomickej základne, z ktorého sa obyvatelia sťahujú a tým sa výrazne narúša aj jeho vekové zloženie. Zároveň je pre tento okres typický prirodzený úbytok obyvateľstva, kedy počet zomrelých prevažuje počet narodených.

Prognóza obyvateľstva – priemerné ročné indexy rastu

Okres	Indexy rastu					
	2020/2015	2025/2020	2030/2025*	2035/2030*	2040/2035	2040/2015
Bardejov	0,35	-0,07	-0,26	-0,85	-0,92	-0,82
Humenné	-0,74	-1,48	-1,93	-2,60	-2,45	-6,58
Kežmarok	3,18	2,78	2,58	2,26	1,97	11,25
Levoča	2,23	1,76	1,61	1,33	1,31	7,12
Medzilaborce	-2,05	-2,43	-2,20	-2,33	-2,26	-8,71
Poprad	0,12	-0,60	-1,02	-1,59	-1,74	-3,06
Prešov	1,70	1,10	1,04	0,83	0,75	4,75
Sabinov	2,95	2,56	2,46	1,96	2,01	10,31
Snina	-0,87	-1,18	-1,55	-2,13	-2,25	-5,62
Stará Ľubovňa	3,05	2,48	2,27	1,85	1,74	10,00
Stropkov	0,36	-0,36	-0,84	-1,39	-1,54	-2,22
Svidník	0,27	-0,22	-0,55	-1,21	-1,52	-1,70
Vranov nad Topľou	1,08	0,63	0,40	-0,01	-0,22	2,11
Prešovský kraj	1,19	0,67	0,47	0,06	-0,42	2,40

Zdroj údajov: Prognostický ústav SAV, Výskumné demografické centrum, Katedra humánnej geografie a demografie Prírodovedeckej fakulty UK, roky 2015 – 2035, vlastný návrh 2040

*Návrhové bilančné obdobia ÚPN VÚC PSK

Najvyšší rast počtu obyvateľov sa predpokladá v okresoch Kežmarok (13,53%), Sabinov (12,43%) a Stará Ľubovňa (12,17%), kde má na daný vývoj výrazný vplyv vysoký podiel rómskej populácie, pre ktorú je charakteristický vyšší prirodzený prírastok obyvateľstva a nižší priemerný vek.

Pri prognóze vývoja počtu obyvateľov v obciach s vysokým zastúpením Rómov (nad 50% z celkového počtu obyvateľov obce) sa vychádzalo z doterajšieho celkového pohybu obyvateľstva obcí a využitím exponenciálnej funkcie, ktorá vychádza z teoretických

úvah o stabilnej populácii. Obce boli vybraté na základe výsledkov mapovania rómskych komunít v roku 2013, pričom boli brané do úvahy len obce s podielom Rómov nad 50% (45 obcí v roku 2013).

Pri zachovaní prirodzeného a mechanického prírastku obyvateľstva a vzhľadom na vekové zloženie populácie v obciach je predpokladaná miera rastu populácie (celkový pohyb obyvateľstva) 20‰ za rok.

Prognóza vývoja počtu obyvateľov v obciach s vysokým zastúpením Rómov do roku 2040

rok	2001	2013	2020	2025	2030	2035	2040
Nízky variant - 10‰	43 898	59 409	63 570	66 750	70 080	73 580	77 270
Stredný variant - 20‰			67 730	74 500	81 950	90 140	99 160
Vysoký variant - 30‰			71 880	82 670	95 070	109 330	125 730

Zdroj údajov: Prognostický ústav SAV, Výskumné demografické centrum, Katedra humánnej geografie a demografie Prírodovedeckej fakulty UK roky 2015 – 2035, vlastný návrh 2040

Ekonomická aktivita obyvateľstva

Vývoj počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov a ich podielu na celkovom počte obyvateľov má na Slovensku a rovnako aj v Prešovskom kraji v priebehu posledných rokov klesajúcu tendenciu. Podiel ekonomicky aktívnych obyvateľov klesol v Slovenskej republike z 50,1% v roku 2001 na 48,7% v roku 2011, v Prešovskom kraji o trochu výraznejšie z 48,6% v roku 2001 na 46,1% v roku 2011. Ide o postupné prejavovanie sa starnutia obyvateľstva a posun početnejších skupín do vyššieho veku.

Pokles podielu ekonomicky aktívnych obyvateľov na celkovom počte obyvateľov možno sledovať aj v jednotlivých okresoch Prešovského kraja. Najnižší podiel ekonomicky aktívnych obyvateľov bol v roku 2011 v okresoch Medzilaborce (43,2%), Sabinov (44,9%), Kežmarok (44,4%) a Stará Ľubovňa (44,5%), najvyšší podiel bol v okresoch Poprad (47,9%), Svidník (47,2%) a Humenné (47,1%).

Podľa údajov zo sčítania uskutočnenom v roku 2011 žilo v Prešovskom kraji 375 107 ekonomicky aktívnych obyvateľov, čo je 46,1% z celkového počtu osôb. Podiel mužov na celkovom počte ekonomicky aktívnych obyvateľov bol 55,3%. Najvyšší podiel ekonomicky aktívnych obyvateľov Prešovského kraja pracoval v odvetví priemyselnej výroby, ťažby a dobývania a iných odvetví (21,8%) a v odvetví veľkoobchodu a maloobchodu, opravy motorových vozidiel a motocyklov (13,6%), rovnako ako na celoslovenskej úrovni.

V rámci okresov Prešovského kraja bol v roku 2011 úhrn odchádzajúcich do zamestnania mimo okresu trvalého bydliska 130 450 ekonomicky aktívnych obyvateľov (34,8% EAO kraja). Najväčší podiel ekonomicky aktívnych obyvateľov odchádzajúcich do zamestnania bol v odvetví verejnej správy, školstva a zdravotníctva (24,0%) a v odvetví priemyslu (23,1%). Z celkového počtu odchádzajúcich do zamestnania bolo 61,2% denne odchádzajúcich.

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa odvetvia ekonomickej činnosti v Prešovskom kraji v roku 2011 (SODB)

Odvetvie ekonomickej činnosti	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo					
	Osoby			Percentá (%)		
	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu
Priemyselná výroba, ťažba a dobývanie a iné odvetvia	54 865	36 635	91 500	26,5	21,8	24,4
Veľkoobchod a maloobchod;	22 221	22 842	45 063	10,7	13,6	12,0

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

oprava motorových vozidiel a motocyklov						
Doprava a skladovanie	11 872	4 952	16 824	5,7	3,0	4,5
Ubytovacie a stravovacie služby	5 402	7 450	12 852	2,6	4,4	3,4
Odborné, vedecké a technické testovanie a analýzy	5 781	4 769	10 550	2,8	2,8	2,8
Administratívne a podporné služby	5 856	3 936	9 792	2,8	2,3	2,6
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	14 699	13 291	27 990	7,1	7,9	7,5
Vzdelávanie	7 725	19 527	27 252	3,7	11,6	7,3
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	6 087	18 614	24 701	2,9	11,1	6,6
Umenie, zábava a rekreácia	1 605	1 593	3 198	0,8	0,9	0,9
Ostatné činnosti	2 653	3 243	5 896	1,3	1,9	1,6
Činnosti domácností ako zamestnávateľov; nediferencované činnosti v domácnostiach produkujúce tovar na vlastné použitie	10	9	19	0,0	0,0	0,0
Činnosti extrateritoriálnych organizácií a združení	16	14	30	0,0	0,0	0,0
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	13 194	6 415	19 609	6,4	3,8	5,2
Stavebníctvo	30 454	4 579	35 033	14,7	2,7	9,3
Informácie a komunikácia	3 195	1 652	4 847	1,5	1,0	1,3
Finančné a poisťovacie činnosti	1 924	3 175	5 099	0,9	1,9	1,4
Činnosti v oblasti nehnuteľností	1 364	995	2 359	0,7	0,6	0,6
Nezistené	18 382	14 111	32 493	8,9	8,4	8,7
Spolu	207 305	167 802	375 107	100,0	100,0	100,0

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo odchádzajúce do zamestnania podľa odvetvia ekonomickej činnosti v okresoch Prešovského kraja v roku 2011 (SODB)

Odvetvie ekonomickej činnosti	Osoby	%
Úhrn odchádzajúcich z okresu	130 450	34,8
Pôdohospodárstvo	4 269	3,3
Priemysel	30 098	23,1
Stavebníctvo	13 169	10,1
Doprava a spoje	7 171	5,5
Obchod, hotely, reštaurácie	20 182	15,5
Verejná správa, školstvo, zdravotníctvo	31 249	24,0
Ostatné a nezistené	24 312	18,6
Denná odchádzka spolu	79 886	61,2

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Na úrovni okresov možno sledovať diferencovanejšiu štruktúru ekonomicky aktívnych obyvateľov podľa odvetvia ekonomickej činnosti. Rovnako ako na krajskej úrovni však vo všetkých okresoch prevláda podiel ekonomicky aktívnych obyvateľov pracujúcich v priemyselnej výrobe, kde najvyšší podiel dosahujú okresy Snina (30,7%), Stropkov (28,1%),

Sabinov (27,5%) a Humenné (27,2%). Stavebníctvo je najviac zastúpené v okresoch Stará Ľubovňa (16,1%), Sabinov (13,5%) a Bardejov (12,3%). V oblasti veľkoobchodu a maloobchodu, opravy motorových vozidiel a motocyklov pracuje najviac ekonomicky aktívnych obyvateľov v okresoch Prešov (14,3%), Poprad (12,5%), Humenné (12,2%) a Bardejov (12,0%), v oblasti verejnej správy a obrany, povinného sociálneho zabezpečenia v okresoch Medzilaborce (8,6%) a Svidník (8,5%), v oblasti vzdelávania v okresoch Levoča (9,0%) a Prešov (8,6%).

Vývoj pracovných príležitostí

Stav ukazovateľov viažucich sa ku problematike pracovných síl (absolútne a relatívne údaje z celkového počtu obyvateľov) dokumentujú nasledujúce údaje zo sčítania obyvateľov, domov a bytov z roku 2011.

Obyvateľstvo v produktívnom veku (15-64 rokov) a ekonomicky aktívne v okresoch Prešovského kraja a v SR

Okres	Obyvatelia celkom r. 2011	Obyvatelia v produktívnom veku		Obyvatelia ekonomicky aktívni	
		abs.	%	abs.	%
Bardejov	77 859	54 927	70,5	36 013	46,3
Humenné	64 446	47 437	73,6	30 341	47,1
Kežmarok	70 487	47 705	67,7	31 267	44,4
Levoča	33 262	23 387	70,3	15 291	46,0
Medzilaborce	12 450	8 559	68,7	5 384	43,2
Poprad	103 914	75 127	72,3	49 771	47,9
Prešov	169 423	120 312	71,0	78 294	46,2
Sabinov	57 820	38 986	67,4	25 386	43,9
Snina	38 129	27 724	72,7	17 747	46,5
Stará Ľubovňa	52 866	36 496	69,0	23 532	44,5
Stropkov	20 931	15 164	72,4	9 797	46,8
Svidník	33 238	24 151	72,7	15 687	47,2
Vranov nad Topľou	79 702	55 339	69,4	36 597	45,9
Prešovský kraj	814 527	575 314	70,6	375 107	46,1
SR	5 397 036	3 887 518	72,0	2 630 052	48,7

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Významnú časť ekonomicky aktívneho obyvateľstva v Prešovskom kraji tvorí obyvateľstvo rómskej národnosti, ktorého nízka kvalifikačná štruktúra nespĺňa požiadavku orientácie ekonomiky predovšetkým na kvalitatívne priority. Vysoký podiel nezamestnanosti Rómov v jednotlivých okresoch kraja negatívne ovplyvňuje sociálno-ekonomický rozvoj miest a obcí.

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Podľa prognózy vývoja obyvateľstva v okresoch Prešovského kraja do roku 2025, spracovanej Štatistickým úradom Slovenskej republiky v roku 2002, je predpokladaný vývoj počtu obyvateľov v produktívnom veku (vyrovnaný produktívny vek s EÚ 15 – 64 rokov) nasledovný:

Prognóza obyvateľstva v produktívnom veku v okresoch Prešovského kraja

Okres	Predpokladaný počet obyvateľov							Prírastok 2010 - 2025
	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	
Bardejov	55 078	55 311	55 085	55 166	54 713	55 025	53 773	88
Humenné	47 440	46 276	44 087	42 235	41 724	40 043	38 388	-5 205
Kežmarok	47 246	49 193	49 975	50 969	52 306	53 490	54 144	3 723
Levoča	23 495	24 049	23 939	23 747	23 656	23 607	23 527	252
Medzilaborce	8 476	8 319	8 225	8 019	7 740	7 671	7 496	-457
Poprad	77 675	76 633	74 105	72 076	70 108	67 978	66 788	-5 599
Prešov	120 662	121 998	120 807	119 707	121 804	121 009	122 365	-955
Sabinov	38 606	40 029	40 531	40 985	41 891	42 057	42 860	2 379
Snina	28 747	28 575	27 692	26 767	25 850	24 945	24 052	-1 980
Stará Ľubovňa	36 684	37 576	37 771	38 182	39 213	39 342	39 451	1 498
Stropkov	15 459	15 431	15 125	14 818	14 715	14 305	14 098	-641
Svidník	24 063	23 773	23 050	22 181	21 824	21 233	20 639	-1 882
Vranov nad Topľou	55 307	56 156	56 325	56 604	56 887	56 056	55 166	1 297
Prešovský kraj	578 938	583 319	576 717	571 456	573 811	565 689	558 009	-7 482

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Prognóza obyvateľstva v produktívnom veku – priemerné ročné indexy rastu

Okres	Indexy rastu						
	2015/2010	2020/2015	2025/2020	2030/2025	2035/2030	2040/2035	2040/2010
Bardejov	0,08	-0,08	0,03	-0,01	0,01	-0,02	-0,02
Humenné	-0,49	-0,95	-0,84	-0,01	-0,04	-0,04	-0,19
Kežmarok	0,82	0,32	0,4	0,03	0,02	0,01	0,15
Levoča	0,47	-0,09	-0,16	0,00	0,00	0,00	0,00
Medzilaborce	-0,37	-0,23	-0,5	-0,03	-0,01	-0,02	-0,12
Poprad	-0,27	-0,66	-0,55	-0,03	-0,03	-0,02	-0,14
Prešov	0,22	-0,2	-0,18	0,02	-0,01	0,01	0,01
Sabinov	0,74	0,25	0,22	0,02	0,00	0,02	0,11
Snina	-0,12	-0,62	-0,67	-0,03	-0,04	-0,04	-0,16
Stará Ľubovňa	0,49	0,1	0,22	0,03	0,00	0,00	0,08
Stropkov	-0,04	-0,4	-0,41	-0,01	-0,03	-0,01	-0,09
Svidník	-0,24	-0,61	-0,75	-0,02	-0,03	-0,03	-0,14
Vranov nad Topľou	0,31	0,06	0,1	0,01	-0,01	-0,02	0,00
Prešovský kraj	0,15	-0,23	-0,18	0,00	-0,01	-0,01	-0,04

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Podľa prognózy pracovnej sily (ekonomicky aktívneho obyvateľstva) v krajoch Slovenskej republiky, spracovanej Výskumným demografickým centrom v Bratislave v roku

2006 vo dvoch variantoch (statický a dynamický), budú základnými trendmi v jej vývoji v najbližších dvoch desaťročiach zníženie počtu a starnutie pracovnej sily.

Prognóza ekonomicky aktívneho obyvateľstva v Prešovskom kraji

Pracovná sila	Rok			Zmena % (2025/2004)	
	2004	2025 statický	2025 dynamický	statický	dynamický
Počet (tis.)	373,4	394,3	399,3	5,6	6,9
Podiel žien (%)	44,2	44,6	45,3	0,9	2,5
Priemerný vek	37,9	39,8	40,2	5,0	6,1

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Domový a bytový fond

Domový a bytový fond sa podrobne sleduje počas sčítania obyvateľstva, domov a bytov. V roku 2011 bolo v Prešovskom kraji spolu 142 758 domov, z čoho trvalo obývaných bolo 123 771, t.j. 86,7%. Počet bytov dosiahol v roku 2011 hodnotu 244 115, z toho trvalo obývaných bolo 219 651 (90,0%). Priemerný počet osôb na jeden byt bol v roku 2011 na úrovni 3,7 osôb. Počet bytov na 1000 obyvateľov dosiahol úroveň 269,7, čo je pod úrovňou celoslovenského priemeru (329,2).

Z hľadiska vybavenosti trvalo obývaných bytov bolo v Prešovskom kraji vybavených vaňou alebo sprchou 87,5% bytov, tečúcou vodou 85,8%, splachovacím záchodom 84,4%, centrálnym kúrením 69,5% trvalo obývaných bytov.

Domový a bytový fond v Prešovskom kraji v roku 2011 (SODB)

	Domy spolu	Trvalo obývané domy		neobývané domy	Byty spolu	Trvalo obývané byty		Neobývané byty
		Spolu	Z toho rodinné			Spolu	Z toho v rod. domoch	
Prešovský kraj	142 758	123 771	111 875	18 370	244 115	219 651	117 643	22 810

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

OKRES	Typ domu - nezistený	Rodinné domy - samostatné domy	Rodinné domy - dvojdomy	Rodinné domy - radové domy	Bytové domy	Ostatné typy domov	Celkový úhrn
Okres Bardejov	109	11 897	389	418	617	383	13 813
Okres Humenné	85	10 068	325	80	639	108	11 305
Okres Kežmarok	247	8 350	793	1 111	583	270	11 354
Okres Levoča	84	4 991	218	795	283	66	6 437
Okres Medzilaborce	32	3 255	92	5	133	28	3 545
Okres Poprad	220	9 878	1 301	862	1 383	371	14 015
Okres Prešov	604	21 436	1 192	330	1 886	372	25 820
Okres Sabinov	144	9 585	224	153	421	217	10 744

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Okres Snina	77	7 348	296	128	212	44	8 105
Okres Stará Ľubovňa	131	8 737	291	576	418	145	10 298
Okres Stropkov	52	3 795	102	37	206	48	4 240
Okres Svidník	96	5 534	195	96	296	98	6 315
Okres Vranov nad Topľou	196	13 856	446	287	497	121	15 403
Prešovský kraj	2 077	118 730	5 864	4 878	7 574	2 271	141 394

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Na úrovni okresov bol v rámci Prešovského kraja najvyšší podiel trvalo obývaných domov v okresoch Prešov (89,8%), Vranov nad Topľou (89,2%) a Kežmarok (89,0%). Najvyšší podiel trvalo obývaných bytov bol v okresoch Prešov (92,6%) a Kežmarok (91,5%).

V Prešovskom kraji bolo v roku sčítania 2011 spolu 219 651 trvalo obývaných bytov. Najviac bytov bolo v okrese Prešov (21,8% bytov kraja), v ktorom sa nachádza sídlo kraja, a v okrese Poprad (14,3%). Najmenej bytov bolo v okresoch Medzilaborce (1,8%) a Stropkov (2,5%).

Ukazovatele bytového fondu v roku 2011

Okres	Počet trvalo obývaných bytov	Počet bytov na 1000 obyv.	Počet obyvateľov na 1 byt
Bardejov	19 831	254,7	3,9
Humenné	19 019	295,1	3,4
Kežmarok	17 205	244,1	4,1
Levoča	8 624	259,3	3,9
Medzilaborce	3 926	315,3	3,2
Poprad	31 346	301,7	3,3
Prešov	47 854	282,5	3,5
Sabinov	13 498	233,4	4,3
Snina	11 098	291,1	3,4
Stará Ľubovňa	13 071	247,2	4,0
Stropkov	5 585	266,8	3,7
Svidník	9 113	274,2	3,6
Vranov nad Topľou	19 481	244,4	4,1
Prešovský kraj	219 651	269,7	3,7

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Tak ako v predchádzajúcich sčítaniach, ani v roku 2011 Prešovský kraj nedosahoval v počte trvalo obývaných bytov na 1000 obyvateľov hodnotu celoslovenského priemeru, ktorá bola v roku 2011 na úrovni 329,2 bytov na 1000 obyvateľov. Prešovský kraj ako celok dosiahol hodnotu 269,7 bytov na 1000 obyvateľov, pričom celoslovenský priemer nepresiahol žiadny okres. Priemer kraja prekročili okresy Medzilaborce (315,3), Poprad (301,7), Humenné (295,1), Snina (291,1), Prešov (282,5) a Svidník (274,2).

V počte obyvateľov na jeden byt (obložnosť), dosahuje Prešovský kraj hodnotu 3,71 obyvateľov na jeden byt, čo je vysoko nad celoslovenským priemerom s hodnotou 3,04 obyv./byt. Pod hodnotami krajského priemeru sú okresy Medzilaborce (3,17), Poprad (3,32), Humenné (3,39), Snina (3,44), Prešov (3,54) a Svidník (3,65). Z uvedených hodnôt možno povedať, že všetky okresy Prešovského kraja dosahujú vysokú obložnosť bytov, ktorá presahuje celoslovenský priemer.

Aktuálnymi tendenciami v oblasti bývania je najmä zlepšovanie kvality bývania, hlavne v okresoch, ktoré nedosahujú v počte bytov na 1000 obyvateľov priemer kraja a odstránenie súčasnej disproporcie medzi potrebou bytov a možnosťami ich získania.

Pri stanovení výhľadových počtov bytov sa vychádzalo z predpokladaného vývoja počtu obyvateľov s cieľom dosiahnuť vyššiu kvalitatívnu úroveň bývania, t.j. zvýšiť počet bytov na 1000 obyvateľov a znížiť obložnosť.

Veková štruktúra domov

Okres	Typ domu - nezistený											
	nezistený	pred rokom 1919	1919-1945	1946-1960	1961-1970	1971-1980	1981-1990	1991-2000	2001-2005	2006-2009	2010 a neskôr	spolu
Okres Bardejov	48	2	11	13	12	13	10	0	0	0	0	109
Okres Humenné	45	0	2	17	7	6	5	3	0	0	0	85
Okres Kežmarok	102	15	22	15	25	33	22	4	7	1	1	247
Okres Levoča	46	5	4	3	6	6	9	2	2	1	0	84
Okres Medzilaborce	15	0	1	11	2	0	2	1	0	0	0	32
Okres Poprad	154	1	12	15	14	11	9	2	2	0	0	220
Okres Prešov	476	7	19	30	24	22	11	13	2	0	0	604
Okres Sabinov	77	1	9	17	15	12	6	1	4	2	0	144
Okres Snina	39	0	2	15	5	7	3	3	2	1	0	77
Okres Stará Ľubovňa	76	4	2	12	11	12	9	4	1	0	0	131
Okres Stropkov	26	0	1	9	3	8	3	2	0	0	0	52
Okres Svidník	52	0	2	13	5	11	7	4	2	0	0	96
Okres Vranov nad Topľou	90	0	6	28	19	21	17	5	9	1	0	196
Prešovský kraj	1 246	35	93	198	148	162	113	44	31	6	1	2 077

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Okres	Rodinné domy - samostatné											
	nezistený	pred rokom 1919	1919-1945	1946-1960	1961-1970	1971-1980	1981-1990	1991-2000	2001-2005	2006-2009	2010 a neskôr	spolu
Okres Bardejov	1 793	218	944	828	297	999	454	796	372	172	24	897
Okres Humenné	1 884	49	456	032	586	561	336	736	294	114	20	10 068
Okres Kežmarok	1 370	496	744	168	062	158	898	689	392	317	56	8 350
Okres Levoča	1 027	208	416	676	777	741	548	328	160	88	22	4 991
Okres Medzilaborce	1 100	20	151	853	542	294	157	98	35	4	1	3 255

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Okres Poprad	1 706	432	793	1 565	1 477	1 433	1 045	635	418	318	56	9 878
Okres Prešov	3 270	575	1 614	3 696	3 751	2 692	2 119	1 572	1 135	855	157	21 436
Okres Sabinov	1 487	196	674	1 505	1 694	1 503	1 139	676	348	312	51	9 585
Okres Snina	1 700	27	257	1 640	1 261	1 141	808	331	116	58	9	7 348
Okres Stará Ľubovňa	1 866	185	567	1 253	1 445	1 368	1 083	550	254	136	30	8 737
Okres Stropkov	778	15	147	901	727	540	405	169	73	37	3	3 795
Okres Svidník	1 178	38	272	1 343	858	741	562	324	139	59	20	5 534
Okres Vranov nad Topľou	1 941	106	666	2 797	2 328	2 239	2 135	999	395	211	39	13 856
Prešovský kraj	21 100	2 565	7 701	21 257	19 805	17 410	13 689	7 903	4 131	2 681	488	118 730

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Okres	Rodinné domy - dvojdomy											
	nezistený	pred rokom 1919	1919-1945	1946-1960	1961-1970	1971-1980	1981-1990	1991-2000	2001-2005	2006-2009	2010 a neskôr	spolu
Okres Bardejov	32	7	60	43	71	102	73	16	10	2	1	417
Okres Humenné	22	3	51	45	43	91	49	26	4	1	0	335
Okres Kežmarok	95	87	117	164	132	111	48	19	17	5	0	795
Okres Levoča	16	18	36	46	28	43	28	8	2	9	0	234
Okres Medzilaborce	7	1	22	28	20	14	10	5	2	0	0	109
Okres Poprad	165	61	223	321	141	152	150	62	13	15	2	1 305
Okres Prešov	94	59	167	201	142	255	167	66	29	9	4	1 193
Okres Sabinov	14	11	31	52	43	41	31	12	3	1	0	239
Okres Snina	15	1	7	46	22	81	112	14	2	0	0	300
Okres Stará Ľubovňa	41	21	26	38	49	62	25	15	9	3	2	291
Okres Stropkov	2	0	10	7	17	44	20	10	0	0	0	110
Okres Svidník	10	2	146	38	20	67	39	7	6	2	0	337
Okres Vranov nad Topľou	62	1	9	156	44	84	68	9	4	9	0	446
Prešovský kraj	575	272	905	1 185	772	1 147	820	269	101	56	9	6 111

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Okres	Rodinné domy - radové											
	nezistený	pred rokom 1919	1919-1945	1946-1960	1961-1970	1971-1980	1981-1990	1991-2000	2001-2005	2006-2009	2010 a neskôr	spolu
Okres Bardejov	34	15	13	15	34	92	60	75	6	74	0	418
Okres Humenné	5	1	1	5	3	9	42	12	2	0	0	80
Okres Kežmarok	226	329	163	54	28	54	131	65	33	23	5	1 111
Okres Levoča	291	311	89	46	10	11	3	10	5	5	14	795
Okres Medzilaborce	1	0	0	0	2	0	0	0	2	0	0	5
Okres Poprad	139	105	59	111	16	114	249	46	17	6	0	862
Okres Prešov	44	25	57	33	17	54	34	35	4	27	0	330
Okres Sabinov	9	11	5	6	4	8	52	35	6	17	0	153
Okres Snina	5	0	0	2	1	28	76	15	1	0	0	128
Okres Stará Ľubovňa	146	143	64	38	15	34	57	48	23	7	1	576
Okres Stropkov	2	0	1	5	4	4	4	11	2	2	2	37
Okres Svidník	5	0	0	4	0	28	44	10	2	3	0	96
Okres Vranov nad Topľou	35	3	2	7	8	33	78	30	39	34	18	287
Prešovský kraj	942	943	454	326	142	469	830	392	142	198	40	4 878

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Okres	Bytové domy											
	nezistený	pred rokom 1919	1919-1945	1946-1960	1961-1970	1971-1980	1981-1990	1991-2000	2001-2005	2006-2009	2010 a neskôr	spolu
Okres Bardejov	5	0	0	68	175	170	153	23	5	15	3	617
Okres Humenné	7	1	1	147	148	137	153	13	21	11	0	639
Okres Kežmarok	20	13	16	73	106	173	129	18	9	22	4	583
Okres Levoča	7	10	4	40	29	106	51	17	9	10	0	283
Okres Medzilaborce	7	0	2	23	24	53	21	2	1	0	0	133
Okres Poprad	49	14	36	195	303	413	267	51	24	27	4	1383
Okres Prešov	44	5	15	421	346	490	452	59	28	22	4	1886
Okres Sabinov	6	0	4	66	64	143	102	14	10	10	2	421
Okres Snina	2	0	1	63	43	59	37	7	0	0	0	212
Okres Stará Ľubovňa	8	2	6	14	73	167	107	20	6	12	3	418
Okres Stropkov	7	0	0	48	22	55	59	9	5	1	0	206
Okres Svidník	5	0	0	17	60	108	93	8	4	1	0	296
Okres Vranov nad Topľou	19	0	0	126	82	139	91	24	10	3	3	497
Prešovský kraj	186	45	85	1301	1475	2213	1715	265	132	134	23	7574

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Okres	Ostatné typy domov											
	nezistený	pred rokom 1919	1919-1945	1946-1960	1961-1970	1971-1980	1981-1990	1991-2000	2001-2005	2006-2009	2010 a neskôr	spolu
Okres Bardejov	98	25	8	22	15	50	40	52	13	16	6	345
Okres Humenné	30	5	1	16	9	7	3	12	18	4	3	108
Okres Kežmarok	85	21	5	7	11	32	40	24	23	13	4	265
Okres Levoča	31	19	2	1	3	3	2	5	0	0	0	66
Okres Medzilaborce	10	1	2	8	4	1	0	0	0	1	0	27
Okres Poprad	229	20	23	20	18	7	9	22	8	8	3	367
Okres Prešov	139	27	16	25	21	18	21	33	28	11	6	345
Okres Sabinov	59	7	8	9	9	10	11	39	31	27	8	218
Okres Snina	18	1	5	8	2	3	1	6	1	0	0	45
Okres Stará Ľubovňa	29	10	5	8	5	17	18	11	15	14	6	138
Okres Stropkov	12	2	5	4	2	11	6	6	0	0	0	48
Okres Svidník	48	2	1	6	7	7	7	7	6	6	1	98
Okres Vranov nad Topľou	57	5	3	6	11	12	14	5	2	6	0	121
Prešovský kraj	845	145	84	140	117	178	172	222	145	106	37	2 191

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Kategorizácia bytov

OKRES	Typ domu - nezistený					
	nezistená kategória bytu	I. kategória	II. kategória	III. kategória	IV. kategória	spolu
Okres Bardejov	32	50	27	4	8	121
Okres Humenné	20	36	19	3	10	88
Okres Kežmarok	48	111	89	28	52	328
Okres Levoča	23	47	29	2	12	113
Okres Medzilaborce	8	10	10	1	3	32
Okres Poprad	98	288	38	3	39	466
Okres Prešov	184	216	72	16	261	749
Okres Sabinov	58	47	27	2	44	178
Okres Snina	29	32	19	2	7	89
Okres Stará Ľubovňa	38	77	23	4	23	165
Okres Stropkov	20	19	25	2	10	76
Okres Svidník	33	84	41	4	5	167
Okres Vranov nad Topľou	53	98	46	9	38	244
Prešovský kraj	644	1 115	465	80	512	2 816

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

I. etapa Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja
je spolufinancovaná Európskou úniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja
a rozpočtu Prešovského samosprávneho kraja.
Európsky fond regionálneho rozvoja
„Investícia do vašej budúcnosti“.

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

OKRES	Rodinné domy - samostatné					
	nezistená kategória bytu	I. kategória	II. kategória	III. kategória	IV. kategória	spolu
Okres Bardejov	246	7 214	2 220	224	668	10 572
Okres Humenné	191	5 630	1 877	230	628	8 556
Okres Kežmarok	339	5 060	1 634	225	1 325	8 583
Okres Levoča	239	2 773	958	131	303	4 404
Okres Medzilaborce	130	1 057	633	125	364	2 309
Okres Poprad	555	6 491	1 597	142	785	9 570
Okres Prešov	976	12 563	4 080	508	1 612	19 739
Okres Sabinov	298	5 395	1 790	241	956	8 680
Okres Snina	165	3 450	1 438	246	635	5 934
Okres Stará Ľubovňa	203	4 782	1 414	232	919	7 550
Okres Stropkov	127	1 799	886	125	249	3 186
Okres Svidník	186	2 761	1 316	138	398	4 799
Okres Vranov nad Topľou	333	7 742	2 944	423	1 228	12 670
Prešovský kraj	3 988	66 717	22 787	2 990	10 070	106 552

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

OKRES	Rodinné domy - dvojdomy					
	nezistená kategória bytu	I. kategória	II. kategória	III. kategória	IV. kategória	spolu
Okres Bardejov	19	279	100	4	18	420
Okres Humenné	5	241	90	4	11	351
Okres Kežmarok	40	594	241	29	109	1 013
Okres Levoča	6	152	70	1	11	240
Okres Medzilaborce	3	61	34	3	6	107
Okres Poprad	73	917	267	15	95	1 367
Okres Prešov	57	865	275	22	65	1 284
Okres Sabinov	4	148	57	6	36	251
Okres Snina	4	212	69	6	7	298
Okres Stará Ľubovňa	13	208	65	14	15	315
Okres Stropkov	2	73	24	2	6	107
Okres Svidník	6	171	60	0	24	261
Okres Vranov n. Topľou	9	283	140	7	46	485
Prešovský kraj	241	4 204	1 492	113	449	6 499

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

OKRES	Rodinné domy - radové domy					
	nezistená kategória bytu	I. kategória	II. kategória	III. kategória	IV. kategória	spolu
Okres Bardejov	15	181	176	5	29	406
Okres Humenné	1	60	21	0	2	84
Okres Kežmarok	41	591	262	28	213	1 135
Okres Levoča	51	266	221	22	49	609
Okres Medzilaborce	0	1	4	0	0	5
Okres Poprad	83	537	148	9	28	805
Okres Prešov	40	204	80	2	24	350
Okres Sabinov	3	82	26	2	41	154
Okres Snina	8	92	22	0	4	126
Okres Stará Ľubovňa	23	285	95	22	55	480
Okres Stropkov	3	16	8	4	8	39
Okres Svidník	4	75	15	2	4	100
Okres Vranov nad Topľou	2	116	121	4	56	299
Prešovský kraj	274	2 506	1 199	100	513	4 592

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

OKRES	Bytové domy					
	nezistená kategória bytu	I. kategória	II. kategória	III. kategória	IV. kategória	spolu
Okres Bardejov	222	6 590	819	11	228	7 870
Okres Humenné	181	8 706	537	11	306	9 741
Okres Kežmarok	181	3 977	1 046	100	485	5 789
Okres Levoča	170	2 143	703	26	109	3 151
Okres Medzilaborce	60	1 095	112	1	148	1 416
Okres Poprad	1 405	15 083	1 522	42	460	18 512
Okres Prešov	1 418	21 077	1 910	49	622	25 076
Okres Sabinov	93	2 682	980	26	175	3 956
Okres Snina	267	3 709	373	10	206	4 565
Okres Stará Ľubovňa	112	3 043	948	17	167	4 287
Okres Stropkov	70	1 544	376	8	61	2 059
Okres Svidník	137	3 064	334	16	115	3 666
Okres Vranov nad Topľou	167	4 424	601	17	310	5 519
Prešovský kraj	4 483	77 137	10 261	334	3 392	95 607

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

OKRES	Ostatné typy domov					
	nezistená bytu	I. kategória	II. kategória	III. kategória	IV. kategória	spolu
Okres Bardejov	178	75	25	1	163	442
Okres Humenné	44	99	26	0	30	199
Okres Kežmarok	62	77	22	1	195	357
Okres Levoča	68	28	6	0	5	107
Okres Medzilaborce	20	23	3	1	10	57
Okres Poprad	322	194	42	6	62	626
Okres Prešov	240	261	38	10	107	656
Okres Sabinov	82	37	9	1	150	279
Okres Snina	42	38	3	0	3	86
Okres Stará Ľubovňa	111	42	15	0	106	274
Okres Stropkov	10	55	6	7	40	118
Okres Svidník	22	29	17	7	45	120
Okres Vranov n.Topľou	36	158	23	2	45	264
Prešovský kraj	1 237	1 116	235	36	961	3 585

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Typy cenзовých domácností

OKRES	Typ cenзovej domácnosti						Spolu
	úplná rodina bez závislých detí	úplná rodina so závislými deťmi	neúplná rodina bez závislých detí	neúplná rodina so závislými deťmi	viacčlenná nerodinná domácnosť	domácnosť jednotlivca	
Okres Bardejov	7 483	8 470	1 666	1 834	694	6 268	26 415
Okres Humenné	6 897	6 574	1 745	1 800	457	6 513	23 986
Okres Kežmarok	5 101	7 706	1 600	1 906	551	5 078	21 942
Okres Levoča	2 937	3 396	820	938	253	2 686	11 030
Okres Medzilaborce	1 404	1 032	363	300	181	1 549	4 829
Okres Poprad	10 519	9 408	3 296	3 629	755	10 914	38 521
Okres Prešov	16 093	17 389	4 484	4 974	1 291	16 007	60 238
Okres Sabinov	4 570	6 383	1 102	1 345	370	3 762	17 532
Okres Snina	3 963	3 846	1 061	1 008	331	3 787	13 996
Okres Stará Ľubovňa	4 000	5 954	1 071	1 282	356	3 718	16 381
Okres Stropkov	2 057	2 135	519	554	177	1 878	7 320
Okres Svidník	3 415	3 465	706	799	310	3 094	11 789
Okr. Vranov n.Topľou	7 407	8 437	1 858	1 892	567	5 663	25 824
Prešovský kraj	75 846	84 195	20 291	22 261	6 293	70 917	279 803

Stav a prírastok bytov do roku 2040

Okres	Počet bytov v roku 2011	Počet bytov v roku 2040	Prírastok bytov
Bardejov	21 877	21 948	71
Humenné	21 055	20 773	-282
Kežmarok	18 806	23 138	4 332
Levoča	9 869	10 503	634
Medzilaborce	5 035	5 432	397
Poprad	34 745	34 373	-372
Prešov	51 690	57 073	5 383
Sabinov	14 886	17 172	2 286
Snina	12 906	12 910	4
Stará Ľubovňa	15 086	16 859	1 773
Stropkov	6 348	6 294	-54
Svidník	10 376	10 403	27
Vranov nad Topľou	21 436	22 253	817
Prešovský kraj	244 115	259 132	15 017

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR, roky 2015 – 2035, vlastný návrh 2040

Prognóza počtu bytov na 1000 obyvateľov a obložnosti bytov

Okres	Počet bytov na 1000 obyvateľov			Počet obyvateľov na 1 byt		
	2001	2011	2040	2001	2011	2040
Bardejov	250,5	254,7	283,2	4,0	3,9	3,5
Humenné	287,1	295,1	347,6	3,5	3,4	2,8
Kežmarok	240,6	244,1	285,5	4,2	4,1	3,6
Levoča	256,8	259,3	289,2	3,9	3,9	3,5
Medzilaborce	325,0	315,3	488,6	3,1	3,2	2,0
Poprad	289,4	301,7	338,8	3,5	3,3	2,9
Prešov	274,4	282,5	316,0	3,6	3,5	3,2
Sabinov	224,6	233,4	261,3	4,5	4,3	3,9
Snina	286,8	291,1	362,3	3,5	3,4	2,7
Stará Ľubovňa	240,9	247,2	282,8	4,2	4,0	3,6
Stropkov	255,0	266,8	308,0	3,9	3,7	3,2
Svidník	263,4	274,2	318,5	3,8	3,6	3,1
Vranov nad Topľou	244,4	244,4	269,9	4,1	4,1	3,7
Prešovský kraj	263,7	269,7	306,9	3,8	3,7	3,3

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR, roky 2015 – 2035, vlastný návrh 2040

I. etapa Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja
je spolufinancovaná Európskou úniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja
a rozpočtu Prešovského samosprávneho kraja.
Európsky fond regionálneho rozvoja
„Investícia do vašej budúcnosti“.

Občianska vybavenosť

Školstvo

Materské školy

Materské školy na území Slovenskej republiky boli zákonom 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní preradené zo školských zariadení do sústavy škôl s účinnosťou od 1.9. 2008. Úlohou materských škôl je podporovať osobnostný rozvoj detí v oblasti sociálno-emocionálnej, intelektuálnej, morálnej, estetickej, telesnej, podporovať rozvoj schopností a zručností, pripraviť deti na ďalšie vzdelávanie v súlade s ich individuálnymi a vekovými osobitosťami.

V Slovenskej republike bol v 70. a 80. rokoch 20. storočia zaznamenaný výrazný nárast počtu novonarodených detí, v súvislosti s tým narástol aj počet detí v predškolských zariadeniach. Modulovou populáciou pre materské školy sú deti vo veku 3-5 rokov. Mladšie deti ako tri roky a staršie deti ako 6 rokov sú v materských školách zastúpené v marginálnom počte. V priebehu rokov 1972 až 1982 sa počet 3-5 ročných detí zvýšil z 224 565 na 290 220, teda o 29%. Nasledovala fáza poklesu pričom od roku 1983 do roku 2006 poklesol počet detí z 285,7 tisíc na 152,7 tisíc, čo je pokles cca o 47%. Od roku 2007 počet 3-5 ročných detí opäť rastie, do súčasnosti celkom o cca 12%.

Prognóza demografického vývoja predpokladá nárast počtu 3-5 ročných detí približne do roku 2016, nasledovať bude fáza poklesu, pričom z predpokladaného maxima cca 180 tisíc detí poklesne do roku 2025 počet detí na 163 tisíc, teda cca o 10%. Vývoj kvantitatívnych ukazovateľov materských škôl je determinovaný demografickým vývojom a rozvojovým potenciálom siete materských škôl. Naplnenosť tried materských škôl, meraná pomerom detí a tried (D/T), sa do roku 1989 pohybovala na úrovni 27,2 s rozpätím od 25,7 do 28,5 detí na triedu. V zlomových rokoch 1990 a 1991 poklesla na 21,8 a do roku 1999 klesla ešte na 20,7. Od roku 2000 oscilovala na priemernej úrovni 20,2 detí na triedu.

V Prešovskom samosprávnom kraji je v súčasnosti pomerne rovnomerne rozmiestnená sieť materských škôl (527 zariadení), z toho je v zriaďovateľskej pôsobnosti obcí 496 zariadení, cirkví a cirkevných spoločenstiev 16 zariadení a súkromných subjektov 15 zariadení. V zriaďovateľskej pôsobnosti PSK nie je žiadna materská škola.

Naplnenosť tried materských škôl s celodennou starostlivosťou v školskom roku 2013/2014 bola priemerne 20,35 čo je viac ako priemerná úroveň naplnenosti tried v SR. Maximálna naplnenosť je 21 detí v triede pre 3 až 6 ročné deti. Pri predpokladanom náraste počtu 3-5 ročných detí sa bude priemerná naplnenosť tried pravdepodobne zvyšovať, čo vychádza z faktu, že pri zvyšujúcom sa počte detí vo veku 3-5 rokov, počet zariadení v poslednom období stagnuje resp. klesá, naopak mierne stúpa počet tried.

V nasledujúcom období sa dá očakávať nedostatok počtu miest v materských školách. So zvýšením počtu detí v materských školách by mal rásť počet tried, učiteliek a materských škôl. Maximá by mali byť dosiahnuté v rokoch 2016, 2017. Následne budú počty klesať.

Materské školy v školskom roku 2013/2014 - štátne

Územie	Počet zariadení	Triedy MŠ so starostlivosťou				Príprav. triedy v škol. roku 2014/2015	
		celodennou		poldennou			
		triedy	deti	triedy	deti	triedy	deti
Okres Bardejov	67	108	2048	6	69	26	796
Okres Humenné	49	81	1533	4	30	20	592
Okres Kežmarok	33	81	1769	18	339	36	846
Okres Levoča	24	53	1051	3	47	16	368
Okres Medzilaborce	6	12	209			2	58
Okres Poprad	43	123	2694	5	71	34	937
Okres Prešov	88	217	4613	9	152	67	1710
Okres Sabinov	39	76	1625	16	252	22	601
Okres Snina	16	35	729	1	6	12	298
Okres Stará Ľubovňa	31	63	1276	10	179	22	524
Okres Stropkov	16	24	544	5	55	5	137
Okres Svidník	22	43	865			9	275
Okres Vranov nad Topľou	59	107	2006	8	180	29	794
Spolu Prešovský kraj	493	1023	22342	87	1438	300	7936

Zdroj: ÚIPŠ, údaje k 15.9.2014

Materské školy k 15. 9. 2014 školský rok 2014/2015

Územie	Zriaďovateľ	Počet zariadení	Triedy MŠ so starostlivosťou				Príprav. triedy v minulom škol. roku	
			celodennou		poldennou			
			triedy	deti	triedy	deti	triedy	deti
	Obec	67	108	2117	6	67	23	754
	Súkromný zriaďovateľ	1	1	20				6
	Cirkev, cirkevné spoločenstvo	2	4	96			3	36
Spolu okres Bardejov		70	113	2233	6	67	26	796
	Obec	49	81	1563	4	30	18	541
	Súkromný zriaďovateľ	3	9	169			2	51
Spolu okres Humenné		52	90	1732	4	30	20	592
	Obec	33	108	1769	4	339	33	807
	Súkromný zriaďovateľ	1	3	47			1	12
	Cirkev, cirkevné spoločenstvo	1	6	118			2	27
Spolu okres Kežmarok		35	117	1934	4	339	36	846
	Obec	24	56	1098	3	47	16	357
	Cirkev, cirkevné spoločenstvo	1	2	38				11
Spolu okres Levoča		25	58	1136	4	47	16	368
	Obec	6	12	209			2	58
Spolu okres Medzilaborce		6	12	209			2	58
	Obec	43	123	2694	5	71	33	908
	Súkromný zriaďovateľ	4	8	152	1	28	1	28
	Cirkev, cirkevné spoločenstvo	1	3	54				1
Spolu okres Poprad		48	134	2900	6	99	34	937
	Obec	88	217	4613	9	152	59	1537
	Súkromný zriaďovateľ	5	15	323			4	76
	Cirkev, cirkevné spoločenstvo	4	14	318			4	97
Spolu okres Prešov		97	246	5254	9	152	67	1710

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

	Obec	39	76	1625	16	252	22	594
	Cirkev, cirkevné spoločenstvo	1	1	24				7
Spolu okres Sabinov		40	77	1649	16	252	22	601
	Obec	16	35	729	1	6	9	217
	Súkromný zriaďovateľ	2	5	103			1	29
	Cirkev, cirkevné spoločenstvo	2	6	141			2	52
Spolu okres Snina		20	46	973	1	6	12	298
	Obec	31	63	1276	10	179	21	508
	Cirkev, cirkevné spoločenstvo	3	6	126			1	16
Spolu okres Stará Ľubovňa		34	69	1402	10	179	22	524
	Obec	16	24	544	5	55	5	137
Spolu okres Stropkov		16	24	544	5	55	5	137
	Obec	22	43	865			9	275
Spolu okres Svidník		22	43	865			9	275
	Obec	59	107	2006	8	180	28	769
	Cirkev, cirkevné spoločenstvo	1	3	54			1	25
Spolu okres Vranov nad Topľou		60	110	2060	8	180	29	794
Spolu kraj		527	1097	22323	87	1438	300	7936

Zdroj: ÚIPŠ, údaje k 15.9.2014

Základné školy

Základné školy v Slovenskej republike majú v súlade so zákonom 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní za úlohu rozvíjať osobnosť žiaka vychádzajúc zo zásad humanizmu, rovnakého zaobchádzania, tolerance, demokracie a vlastenectva, a to po stránke rozumovej, mravnej, etickej, estetickej, pracovnej a telesnej. Poskytujú žiakovi základné poznatky, zručnosti a schopnosti v oblasti jazykovej, prírodovednej, spoločenskovednej, umeleckej, športovej, zdravotnej, dopravnej a ďalšie poznatky a zručnosti potrebné na jeho orientáciu v živote a v spoločnosti a na jeho ďalšiu výchovu a vzdelávanie.

Základné školy v súčasnosti poskytujú vzdelanie v ročníkoch 1. až 9. (plnoorganizovaná základná škola) alebo v ročníkoch 1. až 4. (neplnoorganizovaná základná škola). Základné školy majú možnosť zriadenia nultého ročníka. Vzdelávanie sa člení na dva stupne s nadväzujúcim vzdelávacím programom, prvý stupeň tvoria ročníky 1. až 4., druhý stupeň tvoria ročníky 5. až 9.. Povinná školská dochádzka je od šiestich rokov života dieťaťa.

Demografický vývoj od roku 1970 je výrazne poznačený nástupom "silných" ročníkov. Počet šesťročných detí stúpá od roku 1975 do 1985. Nasledovala 23 ročná fáza poklesu, pričom počet detí do roku 2008 klesol na 48% stavu z roku 1985. Za posledné roky zaznamenávame nárast počtu 6 ročných detí. Počet detí prijatých do 1.ročníka kopíruje demografický vývoj. Počet detí odchádzajúcich so základných škôl bol poznačený organizačnými zmenami, kedy sa základné deväťročné školy pretransformovali na základné školy s osemročnou dochádzkou a následne znovu bola ustanovená deväťročná školská dochádzka (1997 - 1999). Počet učiteľov a škôl kopíroval demografický vývoj.

Prognóza demografického vývoja predpokladá nárast počtu 6 ročných detí do roku 2017, do roku 2025 bude nasledovať fáza poklesu celkovo približne o 6%. Celkový počet žiakov na základných školách by mal klesať do roku 2014, potom bude počet žiakov postupne stúpať, v roku 2023 by sa mal zvýšiť o 9%. Počet žiakov 1. stupňa klesal do roku 2010, nasledoval nárast, ktorý by mal trvať cca do roku 2020. Počet žiakov 2. stupňa klesá a bude

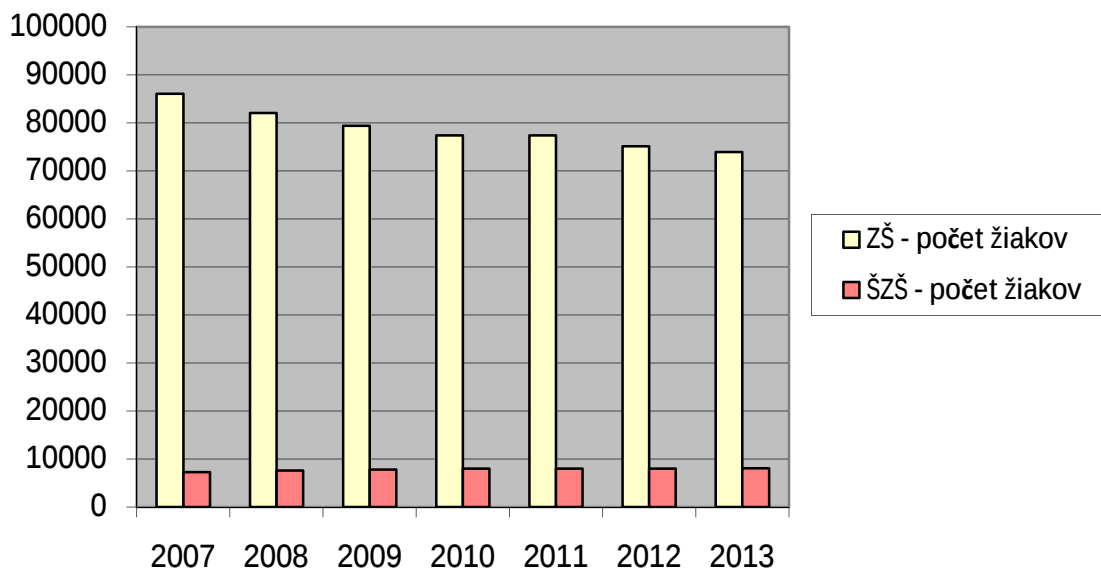
klesať do roku 2015, kedy dosiahne svoje minimum. Nasledovať bude rastová fáza pričom do roku 2025 by sa počet žiakov mal zvýšiť o 13%.

V Prešovskom samosprávnom kraji je pomerne rovnomerne vytvorená sieť základných škôl. Okrem základných škôl sú do siete zaradené špeciálne základné školy a základné umelecké školy. Pri niektorých základných školách sú zriadené aj špeciálne triedy. Celkový počet základných škôl na území Prešovského samosprávneho kraja je 483, počet základných umeleckých škôl je 54. Školy sú v zriaďovateľskej pôsobnosti Prešovského samosprávneho kraja (2 zariadenia), obcí (440 zariadení), cirkví a cirkevných spoločenstiev (34 zariadení) a súkromných subjektov (9 zariadení). Zriaďovateľom Základných umeleckých škôl sú obce (45 zariadení), cirkvi a cirkevné spoločenstvá (4 zariadenia) a súkromné subjekty (18 zariadení).

Naplnenosť tried v základných školách na 1. stupni je priemerne 17,36 žiakov, na 2. stupni je 19,56 žiakov. Naplnenosť špeciálnych základných škôl je pre variant A 8,66 žiakov, pre variant B 7,75 žiakov a pre variant C je 6,11 žiakov.

Z celkového počtu žiakov 1. až 9. ročníka 81 205 je v špeciálnych základných školách a špeciálnych triedach 8500 žiakov, čo tvorí 10,47% z celkového počtu žiakov. Vývoj od roku 2007 ukazuje postupný pokles počtu žiakov v základných školách, s tým súvisiaci pokles počtu tried a zariadení a naopak zvyšuje sa počet žiakov v špeciálnych základných školách, v súvislosti s tým počet tried a zariadení.

Porovnanie vývoja počtu detí základných škôl a špeciálnych základných škôl a špeciálnych tried

Zdroj: Zdroj: ÚIPŠ, údaje k 15.9.2014

Porovnanie vývoja počtu žiakov, tried a zariadení základných škôl a špeciálnych základných škôl a tried v rokoch 2007 - 2014

Rok	ZŠ Počet zariadení	ZŠ Počet tried	ZŠ Počet žiakov	ŠZŠ Počet zariadení	ŠZŠ Počet tried	ŠZŠ Počet žiakov
2007	447	4200	86080	43	715	7246
2008	446	4148	82092	43	827	7596
2009	443	4127	79423	43	894	7797
2010	440	4107	77427	46	920	7994
2011	440	4107	77427	46	920	7994

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

2012	427	4077	75162	46	934	7996
2013	424	4034	73945	46	943	8056
2014	388	3738	68735	51	1043	8842

Zdroj: Štatistický úrad SR - údaje k 15.9. vrátane nultých ročníkov

Základné školy v školskom roku 2014/2015

Územie	Počet zariadení	Triedy				Žiaci	
		v ročníku					
		nul- tom	1. -4.	5. -9.	nul- tom	1. - 4.	5. - 9.
Okres Bardejov	54	8	207	170	85	3248	3465
Okres Humenné	36	2	123	131	28	2032	2421
Okres Kežmarok	29	19	198	184	276	3754	3869
Okres Levoča	15	3	78	69	29	1415	1507
Okres Medzilaborce	4	2	21	22	22	337	393
Okres Poprad	33	10	227	224	138	4175	4421
Okres Prešov	65	21	372	327	274	6584	6320
Okres Sabinov	32	8	174	145	99	3095	3033
Okres Snina	15		82	83		1265	1367
Okres Stará Ľubovňa	29	11	139	138	139	2349	2453
Okres Stropkov	13	2	44	55	19	705	821
Okres Svidník	20	1	79	81	5	1259	1522
Okres Vranov nad Topľou	43	10	218	184	126	3851	3918
Spolu Prešovský kraj	424	97	1962	1975	1240	34069	38636

Zdroj: ÚIPS, údaje k 15.9.2014

Počet zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti PSK - 2 školy (Okres Poprad - 1, Okres Stropkov - 1)

Základné školy k 15. 9. 2014 školský rok 2014/2015

Územie	Zriaďovateľ	Počet zariadení	Druh ZŠ	Triedy			Žiaci			
				v ročníku						
				nul-tom	1. -4.	5. -9.	nul-tom	1. - 4.	5. - 9.	
	Obec	38	1-4	3	77		30	995		
	Obec	17	1-9	4	112	181	42	1972	3578	
	Cirkev, spoločenstvo	cirkevné	1	1-4	1	7		13	98	
	Cirkev, spoločenstvo	cirkevné	2	1-9		11	15		183	349
Spolu okres Bardejov		58		8	207	196	85	3248	3930	
	Obec	20	1-4	2	29		28	352		
	Obec	18	1-9		90	134		1584	2490	
	Cirkev, spoločenstvo	cirkevné	1	1-9		4	6		96	142
Spolu okres Humenné		39		2	123	140	28	2032	2632	
	Obec	10	1-4	2	25		22	390		
	Obec	19	1-9	17	167	183	254	3249	3909	
	Cirkev, spoločenstvo	cirkevné	1	1-9		6	5		115	109
Spolu okres Kežmarok		30		19	198	188	276	3754	4018	

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

	Obec	6	1-4	1	14		8	182	
	Obec	9	1-9	2	61	76	21	1197	1587
	Cirkev, spoločnosť	1	1-9		3	3		36	27
Spolu okres Levoča		16		3	78	79	29	1415	1614
	Obec	2	1-9	2	19	26	22	309	419
	Obec	3	1-4		2			28	
Spolu okres Medzilaborce		5		2	21	26	22	337	419
	Obec	8	1-4	3	31		45	446	
	Obec	24	1-9	7	186	222	93	3559	4419
	Okresný úrad	1	1-9		5	5		100	100
	Súkromný zriaďovateľ	1	1-4		1			9	
	Cirkev, spoločnosť	1	1-9		4	5		61	102
Spolu okres Poprad		35		10	227	232	138	4175	4621
	Obec	30	1-4	10	75		125	1012	
	Obec	35	1-9	11	256	328	149	4873	6396
	Vyšší územný celok	1	1-9		4	5		62	78
	Súkromný zriaďovateľ	1	1-9		4	4		46	51
	Cirkev, spoločnosť	2	1-4		11			178	
	Cirkev, spoločnosť	4	1-9		22	21		413	406
Spolu okres Prešov		73		21	372	358	274	6584	6931
	Obec	20	1-4	2	44		15	614	
	Obec	13	1-9	6	115	146	84	2268	3109
	Súkromný zriaďovateľ	1	1-9		7	5		107	62
	Cirkev, spoločnosť	1	1-4		4			56	
	Cirkev, spoločnosť	1	1-9		4	6		50	139
Spolu okres Sabinov		36		8	174	157	99	3095	3310
	Obec	3	1-4		5			51	
	Obec	12	1-9		64	85		992	1390
	Cirkev, spoločnosť	2	1-9		13	16		222	305
Spolu okres Snina		17			82	101		1265	1695
	Obec	9	1-4	3	18		29	234	
	Obec	20	1-9	8	111	142	110	1949	2545
	Cirkev, spoločnosť	1	1-4		2			18	
	Cirkev, spoločnosť	2	1-9		8	11		148	216
Spolu okres Stará Ľubovňa		32		11	139	153	139	2349	2761
	Obec	5	1-4		7			79	
	Obec	8	1-9	2	33	55	19	552	866
	Cirkev, spoločnosť	1	1-9		4	6		74	96
Spolu okres Stropkov		14		2	44	61	19	705	962
	Obec	9	1-4	1	15		5	191	

I. etapa Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja
je spolufinancovaná Európskou úniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja
a rozpočtu Prešovského samosprávneho kraja.
Európsky fond regionálneho rozvoja
„Investícia do vašej budúcnosti“.

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

	Obec	11	1-9		52	80		867	1428
	Vyšší územný celok	1	1-9		4	5		85	106
	Súkromný zriaďovateľ	1	1-9		4	6		73	93
	Cirkev, cirkevné spoločenstvo	1	1-9		4	5		43	60
Spolu okres Svidník		23		1	79	96	5	1259	1687
	Obec	27	1-4	5	83		61	1267	
	Obec	17	1-9	4	127	184	55	2438	3983
	Cirkev, cirkevné spoločenstvo	1	1-4	1	4		10	52	
	Cirkev, cirkevné spoločenstvo	1	1-9		4	4		94	73
Spolu okres Vranov nad Topľou		46		10	218	188	126	3851	4056
Spolu kraj		424		97	1962	1975	1240	34069	38636

Zdroj: ÚIPŠ, údaje k 15.9.2014

Špeciálne základné školy bez špeciálnych tried v školskom roku 2013/2014

Územie	ZŠ					
	A		B		C	
	triedy	žiaci	triedy	žiaci	triedy	žiaci
Okres Bardejov	21	175	6	48	3	37
Okres Humenné	15	114	7	40	11	52
Okres Kežmarok	32	282	14	131	6	47
Okres Levoča	38	288	1	9	7	49
Okres Medzilaborce	18	167	2	15		
Okres Poprad	49	523	11	85	5	38
Okres Prešov	85	738	19	141	32	166
Okres Sabinov	46	404	12	87	9	58
Okres Snina	9	73		12		5
Okres Stará Ľubovňa	14	128	5	33	4	19
Okres Svidník	16	123	3	22	5	30
Okres Vranov nad Topľou	29	207	9	67	12	73
Spolu Prešovský kraj	372	3222	89	690	94	574

Zdroj: ÚIPŠ, údaje k 15.9.2014

Počet zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti PSK - 0 škôl

Špeciálne základné školy bez špeciálnych tried k 15. 9. 2013

Územie	Zriaďovateľ	Počet zariadení	Variant					
			A		B		C	
			triedy	žiaci	triedy	žiaci	triedy	žiaci
	Okresný úrad	4	21	175	6	48	3	37
Spolu okres Bardejov		4	21	175	6	48	3	37
	Okresný úrad	3	15	114	7	40	11	52
Spolu okres Humenné		3	15	114	7	40	11	52
	Okresný úrad	5	32	282	14	131	6	47
Spolu okres Kežmarok		5	32	282	14	131	6	47

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

	Okresný úrad	5	24	184	1	9	3	23
	Cirkev, cirkevné spoločenstvo	6	14	104			4	26
Spolu okres Levoča		11	38	288	1	9	7	49
	Okresný úrad	1	18	167	2	15		
Spolu okres Medzilaborce		1	18	167	2	15		
	Okresný úrad	6	37	392	11	85	5	38
	Súkromný zriaďovateľ	1	12	131				
Spolu okres Poprad		7	49	523	11	85	5	38
	Okresný úrad	9	76	658	17	124	18	99
	Súkromný zriaďovateľ	3	9	80	2	16	11	53
	Cirkev, cirkevné spoločenstvo	1				1	3	14
Spolu okres Prešov		13	85	738	19	141	32	166
	Okresný úrad	4	46	404	12	87	9	58
Spolu okres Sabinov		4	46	404	12	87	9	58
	Okresný úrad	1	9	73		12		5
Spolu okres Snina		1	9	73		12		5
	Okresný úrad	1	9	75	4	25	3	16
	Cirkev, cirkevné spoločenstvo	1	5	53	1	8	1	3
Spolu okres Stará Ľubovňa		2	14	128	5	33	4	19
	Okresný úrad	2	16	123	3	20	3	19
	Súkromný zriaďovateľ	1				2	2	11
Spolu okres Svidník		3	16	123	3	22	5	30
	Okresný úrad	5	29	207	9	67	12	73
Spolu okres Vranov nad Topľou		5	29	207	9	67	12	73
Spolu kraj		59	372	3222	89	690	94	574

Zdroj: ÚIPŠ, údaje k 15.9.2014

Špeciálne triedy pri základných školách v školskom roku 2013/2014

Územie	Variant					
	A		B		C	
	triedy	žiaci	triedy	žiaci	triedy	žiaci
Okres Bardejov	39	392		21		2
Okres Humenné	24	303				
Okres Kežmarok	40	344		18	1	3
Okres Levoča	8	78				
Okres Medzilaborce	4	41				
Okres Poprad	33	320	3	26		
Okres Prešov	119	1069	10	77	2	19
Okres Sabinov	22	189	1	5		5
Okres Snina	4	27		1		
Okres Stará Ľubovňa	53	479	7	61	1	15
Okres Stropkov	13	110	1	9	1	6
Okres Svidník	1	9	1	2		2

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Okres Vranov nad Topľou	35	375	1	6		
Spolu Prešovský kraj	395	3736	24	226	5	52

Zdroj: ÚIPS, údaje k 15.9.2013

Počet zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti PSK - 0 škôl

Špeciálne triedy pri základných školách k 15. 9. 2014

Územie	Zriaďovateľ	Počet zariadení	Variant					
			A		B		C	
			triedy	žiaci	triedy	žiaci	triedy	žiaci
	Obec	10	39	392		21		2
Spolu okres Bardejov		6	39	392		21		2
	Obec	4	18	250				
Spolu okres Humenné		5	24	303				
	Obec	5	40	344		18	1	3
	Súkromné školy	2						
Spolu okres Kežmarok		7	40	344		18	1	3
	Obec	9	8	78				
	Cirkev, spoločnosť cirkevné	7						
Spolu okres Levoča		16	8	78				
	Obec	2	4	41				
	Cirkev, spoločnosť cirkevné	2						
Spolu okres Medzilaborce		4	4	41				
	Obec	8	33	320	3	26		
	Súkromné školy	2						
Spolu okres Poprad		10	33	320	3	26		
	Obec	16	118	1059	10	77	2	19
	Cirkev, spoločnosť cirkevné	3	1	10				
	Súkromné školy	6						
Spolu okres Prešov		25	119	1069	10	77	2	19
	Obec	6	22	189	1	5		5
Spolu okres Sabinov		6	22	189	1	5		5
	Obec	3	4	27		1		
Spolu okres Snina		3	4	27		1		
	Obec	3	53	479	7	61	1	15
	Cirkev, spoločnosť cirkevné	1						
Spolu okres Stará Ľubovňa		4	53	479	7	61	1	15
	Obec	0	12	98				
	Cirkev, spoločnosť cirkevné	1	1	12	1	9	1	6
	Súkromné školy	1						
Spolu okres Stropkov		1	13	110	1	9	1	6
	Obec	5	1	9	1	2		2

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

	Súkromné školy	1						
Spolu okres Svidník		6	1	9	1	2		2
	Obec	8	35	375	1	6		
Spolu okres Vranov nad Topľou		8	35	375	1	6		
Spolu kraj		101	395	3736	24	226	5	52

Zdroj: ÚIPŠ, údaje k 15.9.2014

Základné umelecké školy k 15. 9. 2014

Územie	Počet zariadení	Počet žiakov, študujúcich v odbore					z toho v štúdiu pre dospelých
		taneč-nom	výtvar-nom	literár.-dramat.	hudob-nom	audio a mul-timed. tvorby	
Okres Bardejov	5	911	680	90	999		50
Okres Humenné	3	416	333	52	723		16
Okres Kežmarok	7	821	1454	118	938		25
Okres Levoča	4	356	432	194	841		34
Okres Medzilaborce	1	59	88		137		
Okres Poprad	7	711	1062	132	1218	14	90
Okres Prešov	8	1162	912	207	2114	67	160
Okres Sabinov	4	290	290	28	1082		8
Okres Snina	3	356	187	11	353		
Okres Stará Ľubovňa	3	79	483	46	343	25	
Okres Stropkov	2	157	204	34	290		
Okres Svidník	2	214	490	52	623		5
Okres Vranov nad Topľou	5	491	915	130	628		11
Spolu Prešovský kraj	54	6023	7530	1094	10289	106	399

Zdroj: ÚIPŠ, údaje k 15.9.2014

Počet zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti PSK - 0 škôl

Základné umelecké školy k 15. 9. 2014 - Prešovský kraj

Územie	Zriaďovateľ	Počet zariadení	Počet žiakov, študujúcich v odbore					z toho v štúdiu pre dospelých
			taneč-nom	výtvar-nom	literár.-dramat.	hudob-nom	audio a mul-timed. tvorby	
	Obec	2	298	260	37	604		16
	Súkromný zriaďovateľ	2	452	290	26	203		34
	Cirkev, cirkevné spoločenstvo	1	161	130	27	192		
Spolu okres Bardejov		5	911	680	90	999		50
	Obec	1	93	214	38	449		15
	Súkromný zriaďovateľ	2	323	119	14	274		1
Spolu okres Humenné		3	416	333	52	723		16
	Obec	6	380	1073	37	899		25
	Súkromný zriaďovateľ	1	441	381	81	39		
Spolu okres Kežmarok		7	821	1454	118	938		25
	Obec	3	335	422	183	681		27
	Cirkev, cirkevné spoločenstvo	1	21	10	11	160		7
Spolu okres Levoča		4	356	432	194	841		34
	Obec	1	59	88		137		

I. etapa Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja
je spolufinancovaná Európskou úniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja
a rozpočtu Prešovského samosprávneho kraja.
Európsky fond regionálneho rozvoja
„Investícia do vašej budúcnosti“.

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Spolu okres Medzilaborce	1	59	88		137		
Obec	5	529	903	123	927	9	75
Súkromný zriaďovateľ	1	137	81	9	121	5	4
Cirkev, cirkevné spoločenstvo	1	45	78		170		11
Spolu okres Poprad	7	711	1062	132	1218	14	90
Obec	5	292	779	100	1258		96
Súkromný zriaďovateľ	2	706		94	362	67	12
Cirkev, cirkevné spoločenstvo	1	164	133	13	494		52
Spolu okres Prešov	8	1162	912	207	2114	67	160
Obec	2	249	204	8	947		6
Súkromný zriaďovateľ	2	41	86	20	135		2
Spolu okres Sabinov	4	290	290	28	1082		8
Obec	1	178	115	11	353		
Súkromný zriaďovateľ	2	178	72				
Spolu okres Snina	3	356	187	11	353		
Obec	1	79	141	46	343		
Súkromný zriaďovateľ	2		342			25	
Spolu okres Stará Ľubovňa	3	79	483	46	343	25	
Obec	1	45	130	34	155		
Súkromný zriaďovateľ	1	112	74		135		
Spolu okres Stropkov	2	157	204	34	290		
Obec	2	214	490	52	623		5
Spolu okres Svidník	2	214	490	52	623		5
Obec	2	112	233	11	442		11
Súkromný zriaďovateľ	3	379	682	119	186		
Spolu okres Vranov nad Topľou	5	491	915	130	628		11
Spolu kraj	54	6023	7530	1094	10289	106	399

Zdroj: ÚIPŠ, údaje k 15.9.2014

Stredné školy

V Slovenskej republike sieť stredných škôl tvoria gymnázia, konzervatóriá, stredné odborné školy, špeciálne stredné odborné školy, špeciálne triedy pri stredných školách. Od roku 2008/2009 boli podľa zákona 245/2008 Z. z. premenované združené stredné školy, stredné odborné učilištia a učilištia na stredné odborné školy a uvádzajú sa súhrne ako SOŠ. Úlohou stredných škôl je príprava žiakov formou denného aj externého štúdia pre vykonávanie odborných činností v odboroch technických, ekonomických, pedagogických, zdravotníckych, umeleckých a sociálnych a tiež príprava študentov pre vysokoškolské štúdium.

Na území Prešovského samosprávneho kraja (ďalej len PSK) je vybudovaná sieť stredných škôl ktorú tvoria gymnázia, stredné odborné školy a špeciálne stredné odborné školy. Na území PSK nie sú zriadené konzervatóriá a špeciálne triedy pri stredných školách. Celkový počet stredných škôl je 145. V školskom roku 2014/2015 bol celkový počet žiakov 36 575.

Zriaďovateľmi stredných škôl sú Prešovský samosprávny kraj, cirkvi a cirkevné spoločenstvá a súkromné subjekty. V zriaďovateľskej pôsobnosti PSK je 19 gymnázií a 58 stredných odborných škôl (celkovo 77 stredných škôl), čo tvorí 53% z celkového počtu stredných škôl. PSK nie je zriaďovateľom žiadnej špeciálnej strednej školy. V zriaďovateľskej

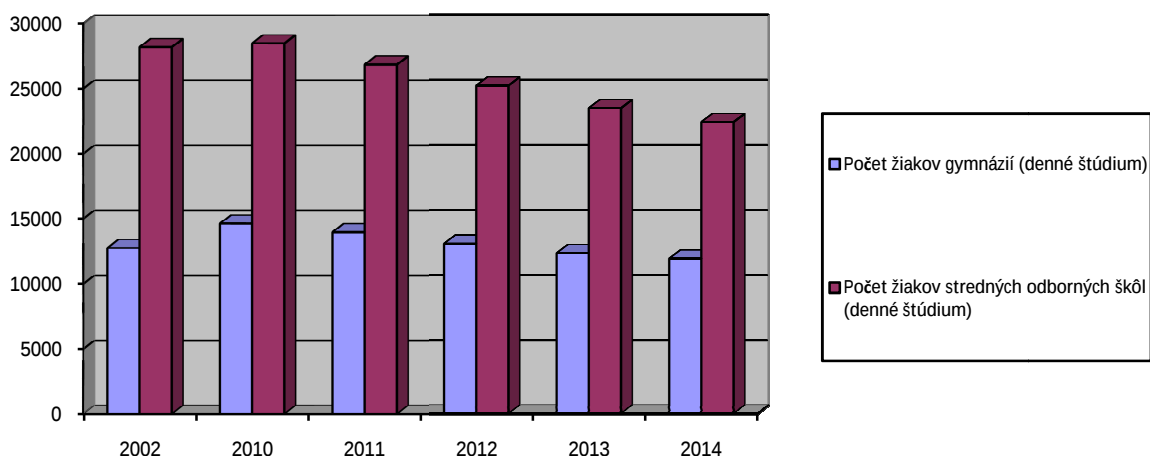
pôsobnosti cirkví a cirkevných spoločenstiev a súkromných subjektov je celkovo 68 stredných škôl, čo je 47% z celkového počtu stredných škôl.

V porovnaní s rokom 2001, kedy v súlade so zákonom č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností na obce a vyššie územné celky prešli dňom 1.7.2002 kompetencie v oblasti stredného školstva z Krajského úradu na Prešovský samosprávny kraj, sa počet škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti PSK znížil zo 161 o 52%. Celkový počet stredných škôl sa znížil o 10%. V školskom roku 2002/2003 bolo v pôsobnosti PSK 122 stredných škôl s počtom žiakov 37 907, v pôsobnosti cirkví a cirkevných spoločenstiev bolo 24 stredných škôl s počtom žiakov 3 028, celkovo 40 935 žiakov.

Pokles počtu žiakov oproti roku 2001 je 11%, čo zodpovedá celkovému poklesu počtu stredných škôl.

Počet žiakov gymnázií v školskom roku 2014/2015 je 11 923, čo tvorí 32,6% z celkového počtu žiakov. Na stredných odborných školách študuje 23 361 žiakov, čo je 63,9%, na špeciálnych stredných školách študuje 1 291 žiakov, čo tvorí 3,5% z celkového počtu žiakov.

Porovnanie počtu študentov gymnázií a stredných odborných škôl

Zdroj: ÚIPŠ, Prešovský kraj v číslach 2013

Gymnáziá v školskom roku 2014/2015

Územie	Počet zariadení	Počet žiakov		Počet zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti PSK
		Denná forma	Externá forma	
Okres Bardejov	4	1468	21	2
Okres Humenné	3	991	0	1
Okres Kežmarok	2	392	0	1
Okres Levoča	2	490	0	1
Okres Medzilaborce	1	141	0	1
Okres Poprad	4	1657	0	1
Okres Prešov	10	3610	0	4
Okres Sabinov	2	611	0	2
Okres Snina	2	499	0	1

I. etapa Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja
je spolufinancovaná Európskou úniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja
a rozpočtu Prešovského samosprávneho kraja.
Európsky fond regionálneho rozvoja
„Investícia do vašej budúcnosti“.

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Okres Stará Ľubovňa	2	607	0	1
Okres Stropkov	1	298	0	1
Okres Svidník	3	437	0	2
Okres Vranov nad Topľou	2	701	0	1
Spolu Prešovský kraj	38	11902	21	19

Zdroj: ÚIPŠ, údaje k 15.9.2014

Stredné odborné školy v školskom roku 2014/2015

Územie	Počet zariadení	Počet žiakov		Počet zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti PSK
		Denná forma	Externá forma	
Okres Bardejov	5	1474	0	4
Okres Humenné	6	2162	131	6
Okres Kežmarok	5	1706	95	4
Okres Levoča	4	1092	212	3
Okres Medzilaborce	1	282	0	1
Okres Poprad	10	3993	85	8
Okres Prešov	22	6907	305	15
Okres Sabinov	2	703	24	2
Okres Snina	2	516	4	2
Okres Stará Ľubovňa	4	1074	33	3
Okres Stropkov	2	274	61	2
Okres Svidník	6	1031	19	4
Okres Vranov nad Topľou	4	1178	0	4
Spolu Prešovský kraj	73	22392	969	58

Zdroj: ÚIPŠ, údaje k 15.9.2014

Špeciálne stredné odborné školy v školskom roku 2014/2015

Územie	Počet zariadení	Počet žiakov		Počet zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti PSK
		Denná forma	Externá forma	
Okres Bardejov	1	36	0	0
Okres Humenné	2	32	0	0
Okres Kežmarok	2	136	0	0
Okres Levoča	6	173	0	0
Okres Medzilaborce	1	7	0	0
Okres Poprad	2	125	0	0
Okres Prešov	8	338	0	0
Okres Sabinov	2	70	0	0
Okres Snina	2	131	0	0
Okres Stará Ľubovňa	2	98	0	0
Okres Stropkov	1	36	0	0
Okres Svidník	2	51	0	0
Okres Vranov nad Topľou	3	58	0	0
Spolu Prešovský kraj	34	1291	0	0

Zdroj: ÚIPŠ, údaje k 15.9.2014

Zoznam škôl a školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti PSK šk. rok 2014-2015 podľa zamerania k 15.09.2014

GYMNÁZIÁ

P.č.	Škola/školské zariadenie	Sídlo
1	Gymnázium L. Stöckela	Bardejov
2	Gymnázium	Giraltovce
3	Gymnázium arm. gen. L. Svobodu	Humenné
4	Gymnázium P. O. Hviezdoslava	Kežmarok
5	Gymnázium J. Francisciho-Rimavského	Levoča
6	Gymnázium	Lipany
7	Gymnázium	Medzilaborce
8	Gymnázium	Poprad
9	Gymnázium J. A. Raymana	Prešov
10	Gymnázium Konštantínova 2	Prešov
11	Gymnázium Antona Prídavka	Sabinov
12	Gymnázium	Snina
13	Gymnázium T. Vansovej	Stará Ľubovňa
14	Gymnázium	Stropkov
15	Gymnázium duklianskych hrdinov	Svidník
16	Gymnázium	Vranov nad Topľou

STREDNÉ PRIEMYSELNÉ ŠKOLY

P.č.	Škola/školské zariadenie	Sídlo
1	Stredná priemyselná škola	Svidník
2	Stredná priemyselná škola	Snina
3	Stredná priemyselná škola	Bardejov
4	Stredná priemyselná škola	Poprad
5	Stredná priemyselná škola	Prešov
6	SPŠ elektrotechnická	Prešov
7	Stredná priemyselná škola stavebná	Prešov
8	Stredná priemyselná škola strojnícka	Prešov

STREDNÉ ODBORNÉ ŠKOLY

P.č.	Škola/školské zariadenie	Sídlo
1	Obchodná akadémia	Bardejov
2	Obchodná akadémia	Humenné
3	Obchodná akadémia	Poprad
4	Obchodná akadémia	Prešov
5	Obchodná akadémia	Stará Ľubovňa
6	Obchodná akadémia	Vranov nad Topľou
7	Hotelová akadémia J. Andraščíka	Bardejov

I. etapa Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja
je spolufinancovaná Európskou úniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja
a rozpočtu Prešovského samosprávneho kraja.
Európsky fond regionálneho rozvoja
„Investícia do vašej budúcnosti“.

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

8	Hotelová akadémia	Humenné
9	Hotelová akadémia Otta Brucknera	Kežmarok
10	Hotelová akadémia	Prešov
11	Stredná zdravotnícka škola	Prešov
12	Stredná zdravotnícka škola	Humenné
13	Stredná zdravotnícka škola	Poprad
14	Stredná umelecká škola	Prešov
15	Stredná umelecká škola	Kežmarok
16	Stredná pedagogická škola	Levoča
17	Pedagogická a sociálna akadémia	Prešov
18	Stredná odborná škola Andyho Warhola	Medzilaborce
19	Stredná odborná škola	Poprad
20	Stredná odborná škola technická	Poprad
21	Stredná odborná škola elektrotechnická	Poprad - Matejovce
22	Stredná odborná škola	Snina
23	Stredná odborná škola	Stará Ľubovňa
24	Stredná odborná škola technická	St. Ľubovňa
25	Stredná odborná škola	Stropkov
26	Stredná odborná škola elektrotechnická	Stropkov
27	Stredná odborná škola arm. gen. L. Svobodu	Svidník
28	Stredná odborná škola technická	Svidník
29	Stredná odborná škola	Svit
30	Stredná odborná škola	Vranov nad Topľou
31	Stredná odborná škola drevárska	Vranov nad Topľou
32	Stredná odborná škola	Vysoké Tatry
33	Stredná odborná škola	Lipany
34	Stredná odborná škola obchodu a služieb	Prešov
35	Stredná odborná škola	Prešov
36	Stredná odborná škola dopravná	Prešov
37	Stredná odborná škola podnikania	Prešov
38	Stredná odborná škola technická	Prešov
39	Stredná odborná škola Majstra Pavla	Levoča
40	Stredná odborná škola	Bijacovce
41	Stredná odborná škola	Humenné
42	Stredná odborná škola polytechnická	Humenné
43	Stredná odborná škola technická	Humenné
44	Stredná odborná škola	Kežmarok
45	Stredná odborná škola	Kežmarok

JAZYKOVÉ ŠKOLY

P.č.	Škola/školské zariadenie	Sídlo
1	Jazyková škola	Prešov

2	Jazyková škola	Poprad
---	----------------	--------

SPOJENÉ ŠKOLY

P.č.	Škola/školské zariadenie	Sídlo
1	Spojená škola Juraja Henischa	Bardejov
2	Spojená škola	Bardejov
3	Spojená škola	Čaklov
4	Spojená škola	Prešov
5	Spojená škola T. Ševčenka	Prešov
6	Spojená škola	Prešov
7	Spojená škola	Svidník
8	Spojená škola	Sabinov

ŠKOLA V PRÍRODE

1	Škola v prírode Detský raj	Tatranská Lesná
---	----------------------------	--------------------

ŠKOLSKÉ INTERNÁTY

P.č.	Školské zariadenie	Sídlo	Lôžková kapacita	Počet žiakov	ubyt.
1.	ŠI pri Spojenej škole, Kollárova 10	Prešov	165	136	
2.	ŠI pri SPŠ elektr., Masarykova 12,	Prešov	117	116	
3.	ŠI pri SOŠ podnikania, Masarykova 24	Prešov	96	96	
4.	ŠI pri SOŠ technická, Volgogradská 1	Prešov	350	214	
5.	ŠI, Karpatská 9	Poprad	250	219	
6.	ŠI pri SOŠ, Kukučínova	Poprad	38	38	
7.	ŠI pri SOŠ, Okružná 761/25	Poprad	100	31	
8.	ŠI pri SOŠ elektrotechnická, Hlavná 1	Poprad-Matejovce	45	36	
9.	ŠI pri SOŠ, Štefánikova 39,	Svit	310	42	
10.	ŠI pri SPgŠ, nám. M. Pavla	Levoča	140	91	
11.	ŠI pri SOŠ	Bijacovce	15	14	
12.	ŠI pri SOŠ, Kušníerska brána /J.Kraya/	Kežmarok	50	34	
13.	ŠI pri HA	Humenné	90	88	
14.	ŠI pri Strednej zdravot. škole	Humenné	40	40	
15.	ŠI pri SPŠ /J.Kraya/	Bardejov	160	120	
16.	ŠI pri SOŠ arm. gen. L. Svobodu	Svidník	192	29	
17.	ŠI pri SOŠ, Hámorská 2207/30	Snina	56	36	
	Spolu:		2 214	1 380	

Zdroj: VÚC PSK

Konzervatóriá na území PSK nie sú zriadené.

Špeciálne triedy pri stredných školách na území PSK nie sú zriadené.

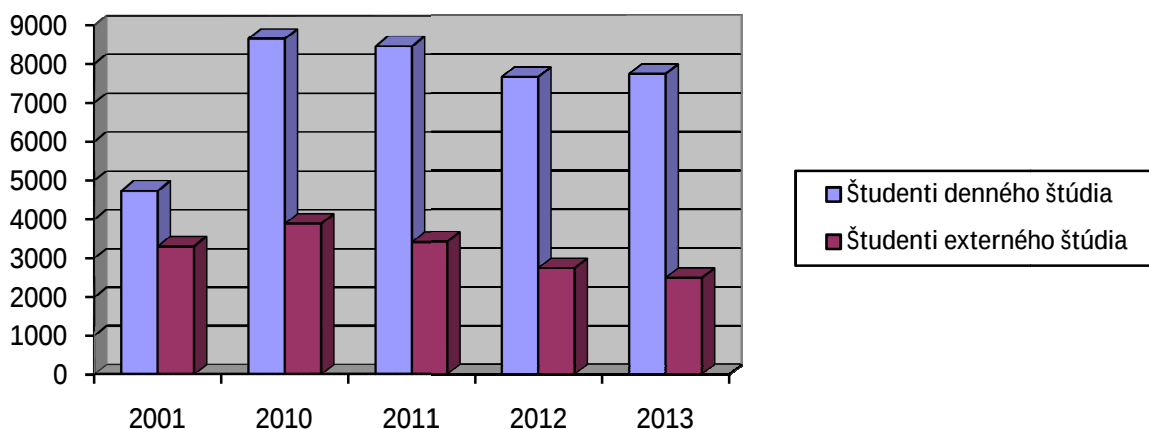
Vysoké školy

Na území Prešovského samosprávneho kraja sú v súčasnosti etablované dve vysoké školy so sídlom v Prešove, s celkovým počtom fakúlt 9, ďalej jedna fakulta a dva inštitúty vysokých škôl so sídlom mimo územia PSK. Oproti roku 2001, kedy bola na území PSK etablovaná jedna vysoká škola a celkovo evidovaných 6 fakúlt a jeden inštitút, to predstavuje nárast o štyri fakulty a jeden inštitút, čo súviselo s nárastom celospoločenskej požiadavky na zvyšovanie kvalifikácie a vzdelanostnej úrovne obyvateľstva rozširovaním portfólia ponúkaných študijných odborov.

Počet študujúcich na vysokých školách so sídlom v PSK v akademickom roku 2013/2014 bol v dennej forme celkovo 7 733, v externej forme 2 481 študujúcich. Oproti roku 2001 (porovnanie s údajmi z posledného platného Územného plánu regiónu Prešovského samosprávneho kraja), kedy bolo evidovaných v dennej forme 4 730 a v externej forme štúdia 3 311 študujúcich, sa jedná o 63,5% nárast študentov v dennej forme a 25% pokles študentov v externej forme štúdia. Aj keď v dennej forme štúdia zaznamenávame vysoký nárast počtu študujúcich oproti roku 2001, od roku 2010, kedy bolo evidovaných 8 645 študentov v dennej forme a 3 889 študentov v externej forme štúdia, sa jedná o celkový pokles počtu študujúcich (11,2% v dennej forme a 6,4% v externej forme).

Klesajúci stav evidovaných študentov pravdepodobne súvisí s reálnymi možnosťami uplatnenia v praxi po ukončení vysokoškolského štúdia na území PSK, keďže miera evidovanej nezamestnanosti oproti roku 2010 (68326 evid. nezamestnaných) v roku 2013 (75 391 evid. nezamestnaných) vzrástla o 10,3%. Na území kraja podľa sčítania obyvateľstva z roku 2011 trvalo býva len necelých 12% vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva, pričom celoslovenský priemer predstavuje 13,84%, priemer v Bratislavskom kraji až 26%. Tento stav je spôsobený nedostatkom adekvátnych pracovných príležitostí, čo má za následok znižovanie záujmu o vysokoškolské vzdelanie, resp. znižovanie počtu trvalo bývajúcich vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov odchodom za pracovnými príležitosťami mimo územia Prešovského samosprávneho kraja.

Porovnanie počtu študentov dennej a externej formy štúdia

Zdroj: ÚIPŠ, Prešovský kraj v číslach 2013

Vysoké školy so sídlom v Prešovskom samosprávnom kraji:

- Prešovská univerzita v Prešove
- Vysoká škola medzinárodného podnikania ISM Slovakia v Prešove

Fakulty a inštitúty vysokých škôl so sídlom v Prešovskom samosprávnom kraji:

- Technická univerzita v Košiciach - Fakulta výrobných technológií, Prešov
- Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave - Inštitút sociálnych vied a zdravotníctva bl. P. P. Gojdiča v Prešove
- Katolícka univerzita v Ružomberku, Teologická fakulta, Košice - Teologický inštitút, Spišské Podhradie

Prešovská univerzita v Prešove

Prešovská univerzita v Prešove bola zriadená zákonom č. 361/1996 Z. z. o rozdelení Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach s účinnosťou od 1. januára 1997. Je verejnou vysokou školou univerzitného typu.

Na univerzite je zriadených osem fakúlt: Gréckokatolícka teologická fakulta, Pravoslávna bohoslovecká fakulta, Fakulta manažmentu, Fakulta zdravotníctva, Filozofická fakulta, Fakulta humanitných a prírodných vied, Pedagogická fakulta a Fakulta športu.

Fakulty poskytujú vysokoškolské vzdelávanie I., II. a III. stupňa (doktorandské štúdium) dennej aj externej formy v oblasti humanitných a prírodovedných disciplín, filologických, filozofických, historických, pedagogických, psychologických a teologických vied, spoločenských vied a vied o umení, ekonomických a manažérskych činností a to v učiteľskom a neučiteľskom zameraní. Ďalej vykonávajú vedeckovýskumnú činnosť so zameraním humanitného charakteru.

Najmladšou fakultou je Fakulta zdravotníctva, ktorá bola zriadená v súlade s § 10 ods. 4 zák. č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Fakulta sa zameriava na poskytovanie vzdelávania v trojročných bakalárskych študijných programoch ako študijných programoch prvého stupňa v dennej forme štúdia a v externej forme štúdia: ošetrovateľstvo, pôrodná asistancia, fyzioterapia, dentálna hygiena a urgentná zdravotná starostlivosť.

Počet študentov za akademický rok 2013/2014

	Študujúci slov. obč.		Iné štátne občian.
	spolu	z toho ženy	
1.Gréckokatolícka teologická fakulta PU, 08001 Prešov 1, Ul.biskupa P.Gojdiča 2			
Štúdium I. a II. stupňa Denná forma	366	208	
Externá forma	178	126	2
Doktorandské štúdium Denná forma	12	7	
Externá forma	8	4	6
Celkom Gréckokat. teol. fak. PU	564	345	8
2.Pravoslávna bohoslovecká fakulta PU, 08001 Prešov 1, Masarykova 15			
Štúdium I. a II. stupňa Denná forma	263	182	8

I. etapa Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja
je spolufinancovaná Európskou úniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja
a rozpočtu Prešovského samosprávneho kraja.
Európsky fond regionálneho rozvoja
„Investícia do vašej budúcnosti“.

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Externá forma	154	107	17
Doktorandské štúdium			
Denná forma	11	6	1
Externá forma	7	1	4
Celkom Pravosláv. boh. fak. PU	435	296	30
PREŠOVSKÁ UNIVERZITA - rektorát, 08001 Prešov 1, Ul. 17. novembra 15			
Štúdium I. a II. stupňa			
Denná forma	16	12	
Celkom PU - rektorát	16	12	
3.Fakulta manažmentu PU, 08001 Prešov 1, Konštantínova 16			
Štúdium I. a II. stupňa			
Denná forma	1383	1033	10
Externá forma	611	434	7
Doktorandské štúdium			
Denná forma	19	7	
Externá forma	41	20	5
Celkom Fakulta manažmentu PU	2054	1494	22
4.Fakulta zdravotníckych odborov PU, 08001 Prešov, Partizánska 1			
Štúdium I. a II. stupňa			
Denná forma	680	559	2
Externá forma	200	153	20
Doktorandské štúdium			
Externá forma	2	2	
Celkom Fa zdrav. odborov PU	882	714	22
5.Filozofická fakulta PU, 08078 Prešov 1, Ul.17.novembra 1			
Štúdium I. a II. stupňa			
Denná forma	2392	1844	31
Externá forma	128	94	1
Doktorandské štúdium			
Denná forma	68	46	1
Externá forma	102	60	1
Celkom Filozofická fakulta PU	2690	2044	34
6.Fakulta humanitných a prírodných vied PU, 08116 Prešov 1, Ul.17.novembra 1			
Štúdium I. a II. stupňa			
Denná forma	1084	802	1
Externá forma	233	182	5
Doktorandské štúdium			
Denná forma	51	39	
Externá forma	28	20	2
Celkom Fa hum. a príř. vied PU	1396	1043	8
7.Pedagogická fakulta PU, 08001 Prešov 1, Ul.17.novembra 15			
Štúdium I. a II. stupňa			
Denná forma	758	738	
Externá forma	392	387	1
Doktorandské štúdium			
Denná forma	13	9	
Externá forma	25	22	5
Celkom Pedagogická fakulta PU	1188	1156	6
8.Fakulta športu PU, 08116 Prešov 1, Ul.17.novembra 13			

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Štúdium I. a II. stupňa			
Denná forma	333	77	1
Externá forma	67	11	
Doktorandské štúdium			
Denná forma	6	2	
Externá forma	12	4	1
Celkom Fakulta športu PU	418	94	2
Celkom	9643	7198	132

Zdroj: ÚIPŠ, údaje k 31.10.2014

Vysoká škola medzinárodného podnikania ISM Slovakia v Prešove

Vysoká škola medzinárodného podnikania ISM Slovakia v Prešove je súkromnou neuniverzitnou vysokou školou. Svoju činnosť začala na základe udelenia Štátneho súhlasu vládou SR uznesením č. 639 zo dňa 24. augusta 2005 s účinnosťou od 25. augusta 2005. Poslaním vysokej školy je poskytovať vysokoškolské vzdelávanie I. a II. stupňa dennej a externej formy v oblasti ekonómie, ekonomiky a spoločenských vied.

Počet študentov za akademický rok 2013/2014

	Študujúci slov. obč.		Iné štátne občian.
	spolu	z toho ženy	
1.Ekonomická fakulta ISM (fiktívna), 08001 Prešov, Duchnovičovo nám. 1			
Štúdium I. a II. stupňa			
Denná forma	278	155	1
Externá forma	293	191	53
Celkom Ekonomická fakulta ISM	571	346	54
Celkom	571	346	54

Zdroj: ÚIPŠ, údaje k 31.10.2014

Fakulta výrobných technológií, Prešov - Technická univerzita v Košiciach

Fakulta výrobných technológií je jednou z deviatich fakúlt Technickej univerzity v Košiciach, ktorá je verejnou vysokou školou.

Zriadená bola v roku 1992 ako experimentálna fakulta s názvom Fakulta odborných štúdií s odborným vysokoškolským štúdiom orientovaným na prax. Fakulta začala svoju činnosť v školskom roku 1992/93 so 71 študentmi v jednom študijnom odbore „Všeobecné strojárstvo“.

V roku 1996 bola transformovaná na plnohodnotnú fakultu s 5-ročným inžinierskym štúdiom a novým názvom: Fakulta výrobných technológií TU v Košiciach so sídlom v Prešove.

Fakulta pod súčasným názvom poskytuje vysokoškolské štúdium vo všetkých troch stupňoch vysokoškolského vzdelávania v dennej aj externej forme v oblasti výrobných technológií, manažmentu výroby, informačných technológií, prírodných a humanitných vied.

I. etapa Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja
je spolufinancovaná Európskou úniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja
a rozpočtu Prešovského samosprávneho kraja.
Európsky fond regionálneho rozvoja
„Investícia do vašej budúcnosti“.

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Počet študentov za akademický rok 2013/2014

	Študujúci slov. obč.		Iné štátne občian.
	spolu	z toho ženy	
1. Fakulta výrobných technológií TUKE, 08001 Prešov 1, Bayerova 1			
Štúdium I. a II. stupňa			
Denná forma	900	149	12
Externá forma	158	27	1
Doktorandské štúdium			
Denná forma	32	10	1
Externá forma	19	2	1
Celkom	1109	188	15

Zdroj: ÚIPŠ, údaje k 31.10.2013

Inštitút sociálnych vied a zdravotníctva bl. P. P. Gojdiča v Prešove

Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave

Inštitút sociálnych vied a zdravotníctva bl. P. P. Gojdiča v Prešove (ÚSVaZ bl. P. P. Gojdiča v Prešove) Vysoké školy zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, n. o. v Bratislave (VŠZSP sv. Alžbety v Bratislave) pôsobí ako registrovaná nezisková organizácia, ktorej úlohou je poskytovanie vzdelávania v I. a II. stupni denného štúdia v oblasti zdravotníckeho a sociálneho vysokého školstva, výchova zdravotníckych a sociálnych pracovníkov, a to najmä v oblasti sociálnej práce a ošetrovateľstva, rehabilitácie, laboratórnych vyšetrovacích metód, rádiologickej techniky pre domáce, štátne, verejné, súkromné, cirkevné a zahraničné zariadenia.

Teologický inštitút, Spišské Podhradie

Katolícka univerzita v Ružomberku – Teologická fakulta, Košice

Teologický inštitút v Spišskom Podhradí je odborným pracoviskom Teologickej fakulty Katolíckej univerzity v Ružomberku, ktorá bola založená podľa zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov zriaďovacou listinou rektora Katolíckej univerzity v Ružomberku vydanou dňa 1. júla 2003 a dekrétom Kongregácie pre katolícku výchovu. Úlohou fakulty, ktorej odborným pracoviskom je Teologický inštitút v Spišskom Podhradí je poskytovanie vysokoškolského vzdelávania I., II. a III. stupňa dennej aj externej formy v oblasti katolíckej teológie, pedagogiky a v sociálnej oblasti.

Zdravotníctvo

Sieť zdravotníckych zariadení tvoria zariadenia, ktoré sú v zmysle ustanovenia zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve v znení neskorších predpisov zaradené do sústavy zdravotníckych zariadení.

Základnou funkciou siete zdravotníckych zariadení je zabezpečiť dostupnosť jednotlivých druhov zdravotných starostlivostí, jej následnosť, nadväznosť, kvalitu

aj bezpečnosť pri rešpektovaní jestvujúcich zdrojov a nákladovej efektivity. Zdravotná starostlivosť zahŕňa ambulantnú aj ústavnú zdravotnú starostlivosť vrátane kúpeľnej starostlivosti, závodnej preventívnej starostlivosti, lekárenskej starostlivosti a lekárskej posudkovej činnosti vykonávanej ošetrovateľom a ošetrovateľskej starostlivosti.

Sieť zdravotníckych zariadení Prešovského kraja tvorí (stav k 30.6.2014) 11 všeobecných nemocníc a 2 špecializované nemocnice, 7 odborných liečebných ústavov, 6 kúpeľných zariadení. Ďalej do tejto siete patri 257 verejných lekární, 29 výdajní zdravotníckych pomôcok (patriacich do lekárenstva), 478 všeobecných ambulancií (všeobecné pre dospelých a všeobecné pre starostlivosť o deti a dorast), 1370 špecializovaných ambulancií. Na území PSK je k 30.6.2014 5 508 lôžok v zdravotníckych zariadeniach a sanatóriách a počet lekárov je 4 342.

Sieť všeobecných a špecializovaných nemocníc

Názov	Zariadenie
MINERAL-SLOVAKIA, s.r.o. Prešov	Špecializovaná nemocnica
NSP SV. JAKUBA, n.o. Bardejov	Všeobecná nemocnica
NEMOCNICA SNINA, s.r.o.	Všeobecná nemocnica
NEMOCNICA POPRAD, a.s.	Všeobecná nemocnica
ORL HUMENNÉ, s.r.o.	Špecializovaná nemocnica
VŠEOBECNÁ NEMOCNICA S POLIKLINIKOU LEVOČA, a.s.	Všeobecná nemocnica
NEMOCNICA DR. VOJTECHA ALEXANDRA, n.o. Kežmarok	Všeobecná nemocnica
ĽUBOVNIANSKÁ NEMOCNICA, n.o.	Všeobecná nemocnica
VRANOVSKÁ NEMOCNICA, n.o.	Všeobecná nemocnica
NEMOCNICA A. LEŇA HUMENNÉ, n.o.	Všeobecná nemocnica
NEMOCNICA ARM. GEN. SVOBODU, SVIDNÍK, n.o.	Všeobecná nemocnica
M.V. Medicínske centrum, spol. s.r.o. Humenné	Všeobecná nemocnica
FNSP J.A. Reimana Prešov	Všeobecná nemocnica

Zdroj: Národné centrum zdravotníckych informácií, Zdravotnícka ročenka 2012

Okrem týchto uvedených zdravotníckych zariadení na území Prešovského samosprávneho kraja ústavnú zdravotnú starostlivosť poskytuje aj neštátne zdravotnícke zariadenie – Rehabilitačný a doliečovací ústav OÁZA v Prešove s celovým počtom 44 lôžok.

Zdravotnícke zariadenia na území Prešovského samosprávneho kraja

Ambulantná zdravotná starostlivosť

Územie Okres Kraj	Všeobecné lekárstvo			Všeobecná starostlivosť o deti a dorast		
	Počet ambulancií	Počet lekárov	Počet lekárov na 10 000 obyvateľov	Počet ambulancií	Počet lekárov	Počet lekárov na 10 000 obyvateľov
Bardejov	25	21,90	3,59	16	15,65	9,25
Humenné	29	27,90	5,30	21	16,68	14,58
Kežmarok	21	17,10	3,37	13	16,00	7,77
Levoča	13	13,75	5,37	7	5,00	6,43
Medzilaborce	5	4,50	4,49	3	2,60	11,34
Poprad	43	38,75	4,65	27	18,30	8,76

I. etapa Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja
je spolufinancovaná Európskou úniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja
a rozpočtu Prešovského samosprávneho kraja.
Európsky fond regionálneho rozvoja
„Investícia do vašej budúcnosti“.

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Prešov	76	70,90	5,28	38	35,40	9,79
Sabinov	12	10,70	2,52	11	11,00	6,90
Snina	14	11,00	3,55	8	6,50	9,39
Stará Ľubovňa	17	16,43	4,16	11	13,00	9,54
Stropkov	5	5,00	2,98	5	5,00	12,37
Svidník	10	10,00	3,74	9	8,16	12,72
Vranov nad Topľou	22	19,45	3,19	15	16,32	8,53
Prešovský kraj	292	267,38	4,21	184	169,61	9,31

Zdroj: Národné centrum zdravotníckych informácií, Zdravotnícka ročenka 2012

Ambulantná zdravotná starostlivosť

Územie Okres Kraj	Lekárska služba prvej pomoci			Stomatológia		
	Počet ambulancií	Počet lekárov	Počet lekárov na 10 000 obyvateľov	Počet ambulancií	Počet lekárov	Počet lekárov na 10 000 obyvateľov
Bardejov	3	-	-	27	27,60	3,55
Humenné	-	-	-	31	32,50	5,07
Kežmarok	3	-	-	18	19,30	2,70
Levoča	3	-	-	9	10,000	3,00
Medzilaborce	3	-	-	4	4,00	3,25
Poprad	5	3,20	0,31	55	51,30	4,92
Prešov	4	9,33	0,55	86	90,58	5,31
Sabinov	2	4,50	0,77	12	12,20	2,09
Snina	3	2,00	0,53	16	15,50	4,09
Stará Ľubovňa	4	-	-	13	18,00	3,39
Stropkov	-	-	-	8	8,03	3,86
Svidník	1	-	-	13	13,10	3,95
Vranov nad Topľou	1	1,00	0,12	26	27,50	3,44
Prešovský kraj	32	20,03	0,25	318	329,61	4,03

Zdroj: Národné centrum zdravotníckych informácií, Zdravotnícka ročenka 2012

Evidovaný počet lekárov je v pracovnom aj mimopracovnom pomere prepočítaný na plné úväzky.

Agentúry domácej opatrovateľskej služby (ADOS)

Okres, kraj	Počet pracovísk
Bardejov	1
Humenné	6
Kežmarok	3
Levoča	2
Medzilaborce	-

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Poprad	4
Prešov	5
Sabinov	1
Snina	-
Stará Ľubovňa	3
Stropkov	1
Svidník	1
Vranov nad Topľou	1
Prešovský kraj	28

Zdroj: www.zzz.sk

Lekárne

Okres, kraj	Počet zariadení
Bardejov	23
Humenné	24
Kežmarok	10
Levoča	8
Medzilaborce	3
Poprad	36
Prešov	58
Sabinov	19
Snina	11
Stará Ľubovňa	11
Stropkov	9
Svidník	8
Vranov nad Topľou	18
Prešovský kraj	238

Zdroj: www.zzz.sk

Zdravotná starostlivosť zahŕňa ambulantnú aj ústavnú zdravotnú starostlivosť vrátane kúpeľnej starostlivosti, závodnej preventívnej starostlivosti, lekárenskej starostlivosti a lekárskej posudkovej činnosti vykonávanej ošetrojúcim lekárom a ošetrovateľskej starostlivosti.

Nemocnice s poliklinikou, ktoré okrem nemocničnej a ambulantnej liečebno – preventívnej starostlivosti poskytujú aj špeciálnu zdravotnícku starostlivosť so spektrom vyšetrovacích a liečebných zložiek, lekársku službu prvej pomoci a dopravnú zdravotnícku službu sú lokalizované prevažne v okresných mestách. Tieto zariadenia poskytujú všetky zdravotnícke služby s využitím najnovších odborných poznatkov, no niektoré z týchto zariadení však zápasia aj s nedostatočnou technickou vybavenosťou, ktorá do istej miery obmedzuje možnosti aj kvalitu poskytovaných odborných zdravotníckych služieb.

Na území Prešovského kraja sú lokalizované odborné liečebné ústavy zamerané na liečenie tuberkulózných a respiračných chorôb ŠUDTaRCH - Dolný Smokovec, OLÚRCH - Nový Smokovec, OLÚRCH -Tatranská Kotlina (180 lôžok), Wolkerov OLÚTaRCH - Tatranská Polianka, ÚTPCHaHCH - Vyšné Hágy (400 lôžok) a Vojenský ústav pre choroby pľúcne - Nová Polianka.

Terapeutické aplikácie za rok 2013 – Prešovský kraj	Výkony kúpeľnej starostlivosti	
	ambulantná	ústavná
Minerálne a termálne kúpele	237	109 721
Peloidné výkony	525	68 837
Ostatné výkony s použitím liečebných prírodných zdrojov	0	238 647
Vodoliečby a masáže	3 109	203 041
Rehabilitácie	1 101	76 895
Elektrofyzikálne výkony	3 311	225 531
Inhalácie	14	146 564
Umelé kúpele	15	22 881
Ostatné kúpeľné výkony	34	103 342
Iné výkony	0	117 036

Zdroj: NCZI

Kúpele	
Okres Bardejov -	Bardejovské kúpele a.s.
Okres Poprad -	Kúpele Nový Smokovec
	Hotel a klimatické kúpele Tatranské Zruby
Okres Stará Ľubovňa -	Kúpele Vyšné Ružbachy

Prehľad vývoja vybraných ukazovateľov zdravotníckych zariadení na území Prešovského samosprávneho kraja v období rokov 2000 - 2012

Vývoj ukazovateľov v období rokov 2000 - 2012 poukazuje na postupné zvyšovanie počtu zdravotníckych zariadení a zdravotných pracovníkov a naopak znižovanie počtu lôžok v zdravotníckych zariadeniach.

Rok	Počet zdravotníckych zariadení v Prešovskom kraji					
	spolu	nemocnice	zariadenia ambulantnej zdravotnej starostlivosti	odborné liečebné ústavy	prírodné liečebné kúpele	liečebne
2000	1 580	13	1 369	12	8	..
2001	1 604	13	1 400	12	8	..
2002	1 679	13	1 309	12	8	..
2003	1 596	12	1 226	12	8	..
2004	1 627	12	1 418	9	8	..
2005	1 522	20	1 199	..	9	7
2006	1 675	20	1 301	..	8	7
2007	1 903	21	1 404	..	8	6
2008	1 794	19	1 397	..	10	4
2009	1 767	22	1 372	..	10	4
2010	1 837	22	1 406	..	10	5

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

2011	1 856	22	1 428	..	10	6
2012	1 866	20	1 438	..	10	5

Zdroj: SÚSR, databáza SDB

Rok	Počet postelí v zdravotníckych zariadeniach v Prešovskom kraji					
	spolu	nemocnice	zariadenia ambulantnej zdravotnej starostlivosti	odborné liečebné ústavy	prírodné liečebné kúpele	liečebne
2000	10 078	4 702	..	2 365	3 011	..
2001	9 951	4 640	..	2 335	2 976	..
2002	10 078	4 630	..	2 192	3 256	..
2003	9 866	4 618	..	2 014	3 199	..
2004	9 321	4 475	..	1 829	2 928	..
2005	9 249	6 224	..	..	2 878	147
2006	8 548	5 759	..	..	2 225	564
2007	8 436	5 749	..	..	2 125	562
2008	8 341	5 823	..	..	2 411	107
2009	8 503	5 881	..	..	2 515	107
2010	8 235	5 830	..	..	2 301	104
2011	7 892	5 600	..	..	2 156	136
2012	7 513	5 240	..	..	2 157	116

Zdroj: SÚSR, databáza SDB

Rok	Počet pracovných miest samostatných zdravotníckych pracovníkov v zdravotníckych zariadeniach					
	spolu	nemocnice	zariadenia ambulantnej zdravotnej starostlivosti	odborné liečebné ústavy	prírodné liečebné kúpele	liečebne
2000	2 448,23	1 066,14	1 141,13	157,08	48,63	..
2001	2 415,17	1 030,46	1 151,73	152,21	43,77	..
2002	2 387,93	989,49	1 189,04	134,06	40,54	..
2003	2 418,88	955,42	1 264,64	111,47	33,55	..
2004	2 562,82	918,14	1 341,40	101,89	33,98	..
2005	2 163,54	936,33	1 185,56	..	33,42	6,65
2006	2 324,80	901,72	1 287,02	..	103,61	17,05
2007	2 507,85	957,62	1 460,40	..	22,48	15,35
2008	2 388,90	953,28	1 401,53	..	26,34	3,75
2009	2 442,63	1 073,78	1 332,31	..	24,69	7,85
2010	2 518,75	1 059,84	1 410,67	..	32,11	8,47
2011	2 496,72	1 050,25	1 399,83	..	27,81	7,81
2012	2 521,38	1 056,59	1 417,92	..	29,87	7

Zdroj: SÚSR, databáza SDB

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Pre demografický vývoj obyvateľstva na Slovensku je charakteristickým javom starnutie populácie. Je dôsledkom klesajúcej miery pôrodnosti a stabilizujúcej sa miery úmrtnosti. Tento vývoj nepriamo ovplyvňujú ďalšie demografické faktory, ale aj faktory spoločenské, politické, ekonomické, kultúrne a mnohé ďalšie.

Významným faktorom starnutia obyvateľstva je migrácia. Jedným z ukazovateľov starnutia obyvateľstva je Index starnutia, ktorý vyjadruje počet osôb v poproduktívnom veku pripadajúci na 100 osôb v predproduktívnom veku. Podľa metodiky ŠÚ SR sa do poproduktívneho veku zarátavajú muži vo veku 60 a viac a ženy 55 a viac.

V Prešovskom samosprávnom kraji sa index starnutia od roku 2001 zvýšil zo 70,32 na 105,5, čo znamená, že pôvodne vyšší počet obyvateľov v predproduktívnom veku sa zmenil na vyšší počet obyvateľov v poproduktívnom veku. Najvyšší index starnutia je v okrese Medzilaborce 170,9, najnižší je v okrese Kežmarok 61,5.

Okres, kraj	Index starnutia												
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Prešovský kraj	70,32	73,25	76,37	79,8	83,19	87,04	91,52	95,81	99,2	102,6	105,5	..	..
Stará Ľubovňa	56	57,71	59,51	62,68	64,35	66,65	70,79	74,38	76,64	79,38	79,2	..	..
Stropkov	78,35	82,48	86,03	90,21	93,92	100,8	107,9	113,9	119,2	123,9	128,2	..	..
Svidník	77,86	80,82	84,26	89,21	93,46	97,5	104,7	111,4	117,1	123,3	128,7	..	..
Vranov n/Topľ.	67,66	69,92	71,89	73,69	75,99	79,26	82,56	86,26	89,04	91,39	93,2	..	..
Bardejov	72,8	75,14	78,7	82,24	85,18	89,42	93,93	98,58	102,2	106,6	110,7	..	..
Humenné	82,09	87,32	92,51	99,31	106,1	113,2	120,4	128,2	135,6	141,8	149,7	..	..
Kežmarok	47,97	49,48	51,2	52,87	54,38	56,27	58,37	60,14	61,19	62,32	61,5	..	..
Levoča	67,11	69,69	71,08	73,01	75,68	78,85	82,71	86,21	89,64	92,25	96,2	..	..
Medzilaborce	137,4	139,4	143,5	147,6	152	154,1	159	161,2	165,1	169,4	170,9	..	..
Poprad	74,95	79,73	84,72	90,04	95,78	101,4	107,7	114,1	118,4	123,3	126,9	..	..
Prešov	75,86	79,51	83,29	87,08	91,38	95,54	100,5	105,1	108,3	111,8	115,8	..	..
Sabinov	54,78	55,99	57,74	59,66	60,99	63,02	65,25	67,31	69,89	71,66	74,9	..	..
Snina	88,1	92,41	97,28	101,3	106,5	112,4	118,7	124,8	131,3	139	144,9	..	..

Zdroj: SÚSR, databáza SDB

Predpokladá sa, že najneskôr v priebehu 15 až 20 rokov sa začne obdobie trvalejšieho úbytku obyvateľstva, ktorý sa zastaví najskôr ku koncu storočia. Odhaduje sa pokles počtu

obyvateľov SR až na hranicu 4 milióny osôb do roku 2100. Proces starnutia obyvateľstva sa bude v najbližších desaťročiach zrýchľovať.

Podľa prognózy počtu obyvateľov do roku 2060 sa ako najpravdepodobnejší vývoj z dnešného pohľadu zdá byť mierny nárast počtu obyvateľov do roku 2030 (na hodnotu 5 558 tis. osôb) a následné zníženie na hodnotu 5 345 tis. osôb do roku 2060.

Kultúra

V rámci operatívnych cieľov európskej koncepcie územného rozvoja je stanovená hlavná zásada rozvoja, ktorou je ochrana a zaistenie trvalej starostlivosti o kultúrne dedičstvo. To znamená, že pri definovaní základných cieľov rozvoja sídelnej štruktúry je jednou z hlavných úloh trvalé a dôsledné zabezpečenie:

starostlivosti o kultúrne dedičstvo, ktorou sa zabezpečí jeho priestorová identifikácia, zlepšovanie stavebno – technického stavu historického stavebného fondu a jeho výtvarných súčastí (pravidelná údržba, obnova a reštaurovanie), so zabezpečením financovania a s jeho následným kvalitným a optimálnym využívaním a prezentáciou.

Dôraz pri uplatňovaní tohto cieľa je potrebné dať na:

- sídelné štruktúry s objektmi kultúrnych pamiatok (aj hnutelné kultúrne pamiatky nachádzajúce sa v objektoch kultúrnych pamiatok, ako ich integrálna súčasť), ktoré sú v nevyhovujúcom, dezolátnom a havarijnom stavebno-technickom stave a s pamiatkovými objektmi i súbormi, v ktorých sa nachádzajú hnutelné pamiatky v dezolátnom a havarijnom stave,
- sídelné štruktúry s nevyužitým fondom nehnuteľných kultúrnych pamiatok a historického stavebného fondu, ktoré sú ponúkané na predaj a prenájom,
- sídla, kde sa nachádzajú nehnuteľné kultúrne pamiatky a historický stavebný fond, ktorých obnova dlhodobo stagnuje.

Historický stavebný fond vo vyššie uvedených sídlach sa musí stať súčasťou verejnoprospešných stavieb pri rozvoji na území Slovenska, pretože obnovením tohto fondu sa zachovávajú a zároveň vzniknú kvalitné a netradičné architektonické, stavebné i technické diela, ktoré majú nielen kultúrno-spoločenský význam, ale najmä socioekonomický význam s konkrétnym prínosom v rozvoji daného územia.

Sieť kultúrnych zariadení, ktoré charakterizujú kultúru miest a obcí tvoria: divadlá, kiná, prírodné amfiteátre, múzeá, galérie, regionálne osvetové strediská, kultúrne domy, knižnice, domy mládeže, hvezdárne a planetária a zoologické a botanické záhrady.

Prešovský samosprávny kraj je zriaďovateľom 28 kultúrnych zariadení.

Kultúrne organizácie zriadené Prešovským samosprávnym krajom

Regionálne osvetové strediská a hvezdárne

1.	DJZ v Prešove – útvar osvetovej činnosti (bez právnej subjektivity)
2.	Vihorlatské osvetové stredisko v Humennom
3.	Hornozemplínske osvetové stredisko vo Vranove nad Topľou
4.	Hornošarišské osvetové stredisko v Bardejove
5.	Podduklianské osvetové stredisko vo Svidníku
6.	Ľubovnianske osvetové stredisko v Starej Ľubovni
7.	Podtatranské osvetové stredisko v Poprade

I. etapa Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja
je spolufinancovaná Európskou úniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja
a rozpočtu Prešovského samosprávneho kraja.
Európsky fond regionálneho rozvoja
„Investícia do vašej budúcnosti“.

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

8.	Hvezdáreň a planetárium v Prešove
9.	Vihorlatská hvezdáreň v Humennom

Regionálne knižnice

10.	Knižnica P. O. Hviezdoslava v Prešove
11.	Vihorlatská knižnica v Humennom
12.	Hornozemplínska knižnica vo Vranove nad Topľou
13.	Okresná knižnica Dávida Gutgesela v Bardejove
14.	Podduklianska knižnica vo Svidníku
15.	Ľubovnianska knižnica v Starej Ľubovni
16.	Podtatranská knižnica v Poprade

Múzea a galérie

17.	Krajské múzeum v Prešove
18.	Vihorlatské múzeum v Humennom
19.	Vlastivedné múzeum v Hanušovciach nad Topľou
20.	Šarišské múzeum v Bardejove
21.	Ľubovnianske múzeum v Starej Ľubovni
22.	Múzeum v Kežmarku
23.	Podtatranské múzeum v Poprade
24.	Múzeum Andyho Warhola v Medzilaborciach
25.	Šarišská galéria v Prešove
26.	Tatranská galéria v Poprade

Divadlá

27.	Divadlo Alexandra Duchnoviča v Prešove
28.	Divadlo Jonáša Záborského v Prešove

Umelecké telesá

29.	PULS v Prešove
-----	----------------

Zdroj: U PSK Prešov

Medzi kultúrne organizácie zriadené štátom patria Slovenské národné múzeum (pobočky: Spišské múzeum v Levoči a Múzeum ukrajinsko-rusínskej kultúry vo Svidníku), Slovenská národná galéria – expozícia v kaštieli v Strážkach, Slovenské technické múzeum – areál Solivaru v Prešove, Slovenské technické múzeum - pobočka - Múzeum J. M. Petzvala v Spišskej Belej, Vojenské múzeum vo Svidníku, Múzeum TANAP-u v Tatranskej Lomnici a Štátna vedecká knižnica v Prešove.

Medzi obecnými kultúrnymi zariadeniami dominujú rôzne mestské kultúrne centrá, parky kultúry a oddychu, mestské a obecné knižnice, ale aj múzeá a galérie.

Významné postavenie majú občianske aktivity – rôzne umelecké záujmové združenia (folklór, hudba, tanec, divadlo, výtvarné umenie a pod.) a súkromné kultúrne zariadenia – hudobné skupiny, galérie.

Verejné knižnice v Prešovskom kraji

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

	Počet verejných knižníc	Počet knižničných jednotiek	Počet používateľov
Bardejov	66	208 571	9 107
Humenné	41	170 346	9 604
Kežmarok	31	195 810	6 922
Levoča	11	62 184	2 040
Medzilaborce	14	35 295	390
Poprad	28	317 535	12 517
Prešov	74	408 315	14 618
Sabinov	34	129 650	4 130
Snina	17	83 585	2 201
Stará Ľubovňa	40	185 472	6 246
Stropkov	7	54 810	869
Svidník	11	132 734	3 340
Vranov n/T.	31	157 875	6 101
SPOLU	406	2 142 182	76 085

Zdroj : Štatistický úrad SR

Nedostatok nových aktuálnych kníh v knižniciach síce spôsobuje pomalý pokles počtu výpožičiek, ale narastá počet návštevníkov, ktorí využívajú nové informačné zdroje – každá knižnica poskytuje verejný prístup do siete internet.

Trendy vývoja kultúrnych zariadení v období rokov 2014-2040

Na základe zmeny územnosprávneho členenia a vzniku samosprávnych krajov bolo k 1. 4. 2002 z Krajského úradu v Prešove delimitovaných do zriaďovateľskej pôsobnosti PSK 28 kultúrnych organizácií v zmysle zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 416/2001 Z.z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky 8 múzeí, 2 galérie, 6 regionálnych osvetových stredísk, 7 knižníc, 2 hvezdárne, 2 divadlá, 1 umelecké teleso PULS.

Múzea a galérie - sú špecializované organizačné útvary, ktoré na základe prieskumu a vedeckého výskumu zhromažďujú, vedeckými metódami zhodnocujú a odborne spravujú predmety kultúrnej hodnoty (zbierkové predmety). Tie sprístupňujú a využívajú vo verejnom záujme. Základnou úlohou múzeí a galérií je nadobúdanie a odborná správa predmetov kultúrnej hodnoty (zbierkových predmetov), ich využívanie v širokom spektre prezentačných, programových a edukačných aktivít pre verejnosť.

Dohovory UNESCO, dokumenty ICOM, ale aj doporučená Rady Európy utvárajú základné zásady na tvorbu národných programov na ochranu prírodného a kultúrneho dedičstva a takisto právnych predpisov, ktoré vymedzujú legislatívny rámec pre procesy ochrany prírodného a kultúrneho dedičstva.

Základnými poslaním knižníc je uspokojovanie kultúrnych, informačných, vzdelávacích potrieb používateľov a ochrana, sprístupňovanie kultúrneho dedičstva a písomníctva. Knižnice patria medzi piliere informačnej spoločnosti. Knižnice v PK používajú jednotný knižnično-informačný systém Virtua, čo umožňuje rýchlu informovanosť o dostupnosti dokumentov pre používateľov. Výhoda pre používateľov celého kraja je prístupný bezplatný internet pre verejnosť.

I. etapa Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja
je spolufinancovaná Európskou úniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja
a rozpočtu Prešovského samosprávneho kraja.
Európsky fond regionálneho rozvoja
„Investícia do vašej budúcnosti“.

Cieľom ďalšej informatizácie knižníc je vytvárať naďalej podmienky na prevádzkovanie systému Virtua a poskytovanie bezplatných internetových služieb. Budovanie knižničných a informačných fondov je základným východiskom na poskytovanie služieb knižníc obyvateľstvu. Knižnice sú jedinečnými kultúrnymi inštitúciami v kraji, kde sa dlhodobo budujú, uchovávajú a sprístupňujú fondy kultúrneho, vedeckého a informačného dedičstva.

Ďalším cieľom knižníc je zapojiť sa do celoslovenských digitalizačných procesov, vytvoriť v regionálnych knižniciach technické a technologické podmienky, aby sa zabezpečila ochrana týchto dokumentov.

V zriaďovateľskej pôsobnosti PSK sú astronomické zariadenia: Hvezdáreň a planetárium v Prešove, Vihorlatská hvezdáreň v Humennom s Astronomickým observatóriom a planetáriom na Kolonickom sedle a astronomické oddelenie POS Svidník – Hvezdáreň Roztoky. Patria k špecializovaným kultúrno-vzdelávacím, odbornou-pozorovateľským a vedecko-výskumným inštitúciami pre oblasť astronómie a príbuzných prírodných vied v regióne a SR. Ich hlavným poslaním je šírenie najnovších vedeckých poznatkov z astronómie a kozmonautiky medzi širokou verejnosťou. Neoddeliteľnou súčasťou činnosti astronomických zariadení je vedecko-výskumná a odbornou-pozorovateľská práca. Dominantou v tomto smere je Astronomické observatórium na Kolonickom sedle, ktoré okrem vynikajúcich pozorovacích podmienok má aj kvalitné technologické zariadenie /najväčší ďalekohľad na Slovensku Vihorlatský národný teleskop (VNT) ďalekohľad typu Cassegrain s priemerom hlavného zrkadla 1 meter, ktorý je najväčším ďalekohľadom na Slovensku a od roku 2006 sa na ňom vedú systematické pozorovania premenných hviezd./.. Observatórium predstavuje ucelený komplex pre vykonávanie odbornej činnosti v oblasti pozorovania premenných hviezd, meteorov, zákrytov hviezd Mesiacom a fotosféry Slnka, ale je to aj priestor pre edukačné aktivity v oblasti astronomického vzdelávania hlavne školskej mládeže a zaujímavý priestor pre „astroturistiku“ ako špeciálnu formu cestovného ruchu. Vihorlatská hvezdáreň v Humennom sa rozhodnutím Ministerstva školstva SR zapojila do akreditačného systému vzdelávania učiteľov a tým sa stala metodickým centrom doplnkového astronomického vzdelávania. Vihorlatská hvezdáreň v Humennom, je partnerom projektu ENPI CBC v Programe 2007- 2013 – „Kozmický systém včasného varovania“ – cezhraničný systém na predpovedanie prírodných katastrof na základe využitia satelitných technológií v Maďarsku, na Slovensku, v Rumunsku a na Ukrajine. Cieľom projektu je zlepšiť systém prognózovania a výstrahy pred mimoriadnymi poveternostnými javmi v regióne vymedzenom podporovaným územím v rámci programu.

Predmetom činnosti osvetových stredísk je organizovať tvorivé aktivity na jednotlivých úsekoch kultúrno-osvetovej činnosti, poskytovať poradenské služby realizátorom osvetovej činnosti, sprostredkovať informácie a poznatky z kultúry, vedy a techniky, napomáhať prehĺbovať vzťah k vlastnému štátu a ku kultúrnej identite národa, orientovať činnosť na oblasť environmentálnej výchovy a vzdelávania, rozvíjať kultúry národnostných menšín a etnických skupín, vychovávať umením a k umeniu najmä rozvíjaním záujmovej umeleckej činnosti, organizovať postupové regionálne, krajské, celoštátne a medzinárodné súťaže, festivaly a prehliadky súborov ZUČ a výchovno-vzdelávacie podujatia, vyhľadávať, ochraňovať, uchovávať a sprístupňovať ľudové tradície s dôrazom na tradičnú a ľudovú kultúru, tvorivo ich rozvíjať a využívať, napomáhať prevencii protispoločenských javov, drogovej závislosti a v boji proti kriminalite. Umožňovať ľuďom naplňovať ich voľný čas kultúrnymi aktivitami, vykonávať sprostredkovateľskú, vydavateľskú, propagačnú a reklamnú činnosť v rozsahu a v súlade s poslaním osvetových zariadení, participovať na plnení úloh rozvoja kultúrno-

spoločenského života regiónu a v súlade so svojím poslaním spolupracovať s miestnymi a regionálnymi inštitúciami.

Divadlo Alexandra Duchnoviča v Prešove je kultúrna inštitúcia, ktorá má vo svojej náplni vytvárať umelecké diela – divadelné predstavenia a ich verejné šírenie. Svoju výchovno-umeleckú činnosť zameriava na mládež, ale aj na širokú verejnosť. Divadlo Alexandra Duchnoviča je v podstate zájazdovým divadlom. Jeho hlavným pôsobiskom je severovýchod Slovenska, kde v prevažnej miere žije obyvateľstvo rusínskej národnosti. DAD svojou povahou a činnosťou je výnimočnou inštitúciou, keďže ako jediné profesionálne teleso tohto druhu používa na svoju tvorbu rusínsky jazyk.

Divadlo Jonáša Záborského v Prešove je umelecká a kultúrno-výchovná inštitúcia, ktorá pripravuje, vytvára a verejne predvádza divadelné predstavenia pre dospelého diváka, ale aj pre deti predškolského a školského veku v regióne Prešovského samosprávneho kraja, ale aj mimo neho s dôrazom na všetky formy a žánre klasického, moderného a alternatívneho umenia.

Poddukelský umelecký ľudový súbor je profesionálne umelecké národnostné teleso Prešovského samosprávneho kraja. Je jediným profesionálnym telesom svojho druhu, ktoré na Slovensku zriaďuje samosprávny kraj. Je jediným profesionálnym rusínskym telesom na svete, ktoré túto národnosť žijúcu po celom svete reprezentuje. Je jediným profesionálnym trojzložkovým telesom na Slovensku (balet, zbor, orchester).

Šport

Kumulácia zariadení tohto druhu je v rozhodujúcej miere v sídlach mestského charakteru. Tvoria sieť vyššieho občianskeho vybavenia miestneho, mestského, regionálneho i celoštátneho významu.

Toto je dopĺňované otvorenými športoviskami v sídlach vidieckeho charakteru, najmä typu otvorených futbalových ihrísk a tiež zariadení pre alpské a severské zimné športy.

Zdokumentované otvorené a kryté zariadenia je možné z urbanistického hľadiska definovať ako šport – viazaný (vrcholové) s doplnkovou funkciou rekreačnou. Školské zariadenia a iné zariadenia tohto typu (v rámci hotelov, podnikov a pod.) hodnotíme ako súčasť základného vybavenia, čo v P+R nie je zdokumentované.

Športoviská s komerčným využitím PSK

Druh	Názov	Okres	Mesto - Obec
Aerobik, fitness	<u>Ant Kardiofitness, Prešov</u>	Prešov	Prešov
	<u>Fitnesscentrum Sila-zdravie-krása, Prešov</u>	Prešov	Prešov
	<u>BHKM sport fitness, Prešov</u>	Prešov	Prešov
	<u>City Gym, OC MAX Prešov</u>	Prešov	Prešov
	<u>Fitnesscentrum Universal, Prešov</u>	Prešov	Prešov
	<u>Fitness centrum M-gym, Bardejov</u>	Bardejov	Bardejov
	<u>AB Fit, Poprad</u>	Poprad	Poprad
	<u>Squash centrum Poprad - Fitness</u>	Poprad	Poprad
	<u>Fitness centrum Balara, Poprad</u>	Poprad	Poprad
	Mestská športová hala Vranov nad Topľou - Fitness	Vranov nad Topľou	Vranov nad Topľou

I. etapa Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja
je spolufinancovaná Európskou úniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja
a rozpočtu Prešovského samosprávneho kraja.
Európsky fond regionálneho rozvoja
„Investícia do vašej budúcnosti“.

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

	<u>Športovo-relaxačné centrum MIA, Humenné</u>	Humenné	Humenné
	Športové a relaxačné centrum Stará Ľubovňa - Fitness	Stará Ľubovňa	Stará Ľubovňa
	<u>Fitness Aréna Poprad</u>	Poprad	Poprad
	<u>Club Hotel Olympia - Fitness, Poprad</u>	Poprad	Poprad
	<u>Sk Power Factory, Stará Ľubovňa</u>	Stará Ľubovňa	Stará Ľubovňa
	<u>Balarenasporting Humenné</u>	Humenné	Humenné
	<u>Grand Hotel Bellevue - Fitness, Vysoké Tatry - Starý Smokovec</u>	Poprad	<u>Vysoké Tatry - Starý Smokovec</u>
	<u>Fitness centrum City Gym Prešov</u>	Prešov	Prešov
	<u>Ultimatum Kardio, Lipany</u>	Sabinov	Lipany
	<u>Troja Fitness, Lipany</u>	Sabinov	Lipany
	<u>Jumping® Poprad</u>	Poprad	Poprad
<u>Basketbal, streetball</u>	<u>Mestská športová hala Humenné - Basketbal</u>	Humenné	Humenné
	Mestská športová hala Vranov nad Topľou - Basketbal	Vranov nad Topľou	Vranov nad Topľou
	<u>Športová hala Bardejov - Basketbal</u>	Bardejov	Bardejov
	<u>Aréna Poprad - Basketbal</u>	Poprad	Poprad
Bedminton	<u>Badminton club Prešov</u>	Prešov	Prešov
	<u>Balarenasporting Humenné - Bedminton</u>	Humenné	Humenné
	<u>RacketFanatic Arena - Bedminton, Prešov</u>	Prešov	Prešov
Bowling, kolký	<u>Bowland, Ľubotice</u>	Prešov	Ľubotice
	<u>Plaza Beach Solivar - Bowling, Prešov</u>	Prešov	Prešov - Solivar
	<u>Pizza Bowling, Humenné</u>	Humenné	Humenné
	<u>Citybowling Poprad</u>	Poprad	Poprad
	<u>Bowland, Prešov</u>	Prešov	Prešov
	<u>Kolkáreň TJ Slavoj Veľký Šariš</u>	Prešov	Veľký Šariš
	<u>Topľa Disco Club - Bowling, Hanušovce nad Topľou, okres Vranov nad Topľou</u>	Vranov nad Topľou	Hanušovce nad Topľou
	<u>Športové a relaxačné centrum Stará Ľubovňa - Bowling</u>	Stará Ľubovňa	Stará Ľubovňa
	<u>Bowling pub, Levoča</u>	Levoča	Levoča
	<u>Grand Hotel Bellevue - Bowling, Vysoké Tatry - Starý Smokovec</u>	Poprad	<u>Vysoké Tatry - Starý Smokovec</u>
	<u>Troja Bowling, Lipany</u>	Sabinov	Lipany
Futbal	<u>Mestská športová hala Humenné - Halový futbal</u>	Humenné	Humenné
	<u>Futbalový štadión Levoča</u>	Levoča	Levoča
	<u>Športová hala Levoča - Futbal</u>	Levoča	Levoča

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

	<u>Aréna Poprad - Futsal</u>	Poprad	Poprad
	<u>Športová hala Bardejov - Sálový futbal</u>	Bardejov	Bardejov
<u>Golf</u>	<u>Golfový areál Black Stork, Veľká Lomnica</u>	Poprad	Veľká Lomnica
	<u>Športové a relaxačné centrum Stará Ľubovňa - Golf</u>	Stará Ľubovňa	Stará Ľubovňa
<u>Hokej, korčuľovanie</u>	<u>Zimný štadión Ice Aréna, Prešov</u>	Prešov	Prešov
	<u>Zimný štadión Humenné</u>	Humenné	Humenné
	<u>Zimný štadión Bardejov</u>	Bardejov	Bardejov
	<u>Zimný štadión Aquacity Hockey Aréna, Poprad</u>	Poprad	Poprad
	<u>Umelá ľadová plocha Sabinov</u>	Sabinov	Sabinov
	<u>Zimný štadión Vranov nad Topľou</u>	Vranov nad Topľou	Vranov nad Topľou
	<u>Zimný štadión Levoča</u>	Levoča	Levoča
	<u>Klзisko Svidník</u>	Svidník	Svidník
<u>Jazdectvo</u>	<u>Jazdecká spoločnosť Bechera, Stropkov</u>	Stropkov	Stropkov
	<u>Ranč Čajka, Kežmarok</u>	Kežmarok	Kežmarok
	<u>Hipotur - Ján Gallo, Mengusovce</u>	Poprad	Mengusovce
<u>Lyžovanie</u>	<u>Lyžiarske stredisko Lysá pri Drienici</u>	Sabinov	Drienica
	<u>Lyžiarske stredisko Tatranská Lomnica, Vysoké Tatry</u>	Poprad	Vysoké tatry – Tatranská Lomnica
	<u>Lyžiarske stredisko Štrbské Pleso, Vysoké Tatry</u>	Poprad	Vysoké tatry – Štrbské Pleso
	<u>Lyžiarsky areál Makovica, Nižná Polianka</u>	Bardejov	Nižná Polianka
	<u>Lyžiarske stredisko Ski Bachledova</u>	Poprad	Ždiar, Jezersko a Malá Franková
	<u>Kurzy Kitingu, Batizovce</u>	Poprad	Batizovce
<u>Motošport</u>	<u>Motokáry Tatry - Svit</u>	Poprad	Svit
	<u>AMK Mola kart, Prešov</u>	Prešov	Prešov
<u>Plávanie, vodný šport</u>	<u>Plaza Beach Solivar - Kúpalisko, Prešov</u>	Prešov	Prešov - Solivar
	<u>Letné kúpalisko Svidník - Vodný svet</u>	Svidník	Svidník
	<u>Krytý bazén Drienica</u>	Sabinov	Drienica
	<u>Letné kúpalisko Sídliisko III, Prešov</u>	Prešov	Prešov
	<u>Prírodné kúpalisko Delňa, Prešov</u>	Prešov	Prešov
	<u>Termálne kúpalisko Izabela, Vyšné Ružbachy</u>	Stará Ľubovňa	Vyšné Ružbachy
	<u>Mestská plaváreň Humenné</u>	Humenné	Humenné
	<u>Letné kúpalisko Sabinov</u>	Sabinov	Sabinov
	<u>Mestský slaný bazén Delfín, Prešov - Sekčov</u>	Prešov	Prešov
	<u>Krajský bazén pre verejnosť na Ulici Ľ. Podjavorinskej</u>	Prešov	Prešov

I. etapa Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja
je spolufinancovaná Európskou úniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja
a rozpočtu Prešovského samosprávneho kraja.
Európsky fond regionálneho rozvoja
„Investícia do vašej budúcnosti“.

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

	<u>Prešov</u>		
	<u>Aqua Relax Sorea Titris Odborár, Tatranská Lomnica</u>	Poprad	Vysoké Tatry – Tatranská Lomnica
	<u>Krytá plaváreň BAPOS Bardejov</u>	Bardejov	Bardejov
	<u>Mestský bazén Štuka, Prešov - Sídliisko III</u>	Prešov	Prešov
	<u>AquaCity Poprad</u>	Poprad	Poprad
	<u>Termálne kúpalisko Thermal Park Vrbov, Kežmarok</u>	Kežmarok	Vrbov
	<u>Letné kúpalisko Humenné</u>	Humenné	Humenné
	<u>Plaváreň Stará Ľubovňa</u>	Stará Ľubovňa	Stará Ľubovňa
	<u>Prírodné letné kúpalisko Makovica, Nižná Polianka</u>	Bardejov	Nižná Polianka
	<u>Letné kúpalisko Vranov nad Topľou</u>	Vranov nad Topľou	Vranov nad Topľou
	<u>Grand Hotel Bellevue - Plávanie, Vysoké Tatry - Starý Smokovec</u>	Poprad	<u>Vysoké Tatry - Starý Smokovec</u>
	<u>Letné kúpalisko BŠK Bardejov</u>	Bardejov	Bardejov
	<u>Viacúčelová vodná nádrž Levoča - Plávanie</u>	Levoča	Levoča
	<u>Vodná nádrž Domaša</u>	Vranov nad Topľou, Stropkov	Nová Kelča, Poľany - Monika, Eva - Holčíkovce, Valkov a Dobrá.
	<u>Aquapark Delňa Prešov</u>	Prešov	Prešov
	<u>Wellnes Spa Bardejovské Kúpele</u>	Bardejov	Bardejov – Bardejovské Kúpele
	<u>Rafting Dunajec Pieniny</u>	Kežmarok	Červený Kláštor
	<u>CanoeRaft Dunajec Centrum, Červený Kláštor</u>	Kežmarok	Červený Kláštor
Strelba, paintball, airsoft	<u>Otvorená strelnica Prešov - Cemjata</u>	Prešov	Prešov – Cemjata
	<u>Paintball Tatry, Svit</u>	Poprad	Svit
	<u>Krytá strelnica Prešov</u>	Prešov	Prešov
	<u>Paintball Dúbrava, okres Levoča</u>	Levoča	Dúbrava
	<u>Strelnica Kondor, Prešov - Cemjata</u>	Prešov	Prešov – Cemjata
	<u>Paintballhouse Bardejov</u>	Bardejov	Bardejov
	<u>Paintballové ihrisko Bardejov - Red Dragons Paintball Club</u>	Bardejov	Bardejov
	<u>Paintball Poprad</u>	Poprad	Poprad
<u>Squash</u>	<u>RacketFanatic Arena - Squash, Prešov</u>	Prešov	Prešov
	<u>Trionfo Sport Club - Squash, Prešov</u>	Prešov	Prešov
	<u>Squash centrum Poprad</u>	Poprad	Poprad
	<u>Športové a relaxačné centrum Stará Ľubovňa - Squash</u>	Stará Ľubovňa	Stará Ľubovňa
	<u>Hotel Satel Poprad - Squash</u>	Poprad	Poprad
	<u>Balarenasporting Humenné -</u>	Humenné	Humenné

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

	<u>Squash</u>		
	<u>Grand Hotel Bellevue - Squash, Vysoké Tatry - Starý Smokovec</u>	Poprad	<u>Vysoké Tatry - Starý Smokovec</u>
	<u>Troja Squash, Lipany</u>	Lipany	Lipany
Stolný tenis	<u>Stolnotenisová hala Mukačevská, Prešov</u>	Prešov	Prešov
	<u>Balarenašporting Humenné - Stolný tenis</u>	Humenné	Humenné
	<u>Grand Hotel Bellevue - Stolný tenis, Vysoké Tatry - Starý Smokovec</u>	Poprad	<u>Vysoké Tatry - Starý Smokovec</u>
	<u>RacketFanatic Arena - Stolný tenis, Prešov</u>	Prešov	Prešov
Tenis	<u>Sokol Prešov</u>	Prešov	Prešov
	<u>Tenisový klub Tatran Prešov</u>	Prešov	Prešov
	<u>Tenis ESOFIA Prešov</u>	Prešov	Prešov
	<u>Plaza Beach Solivar - Tenis, Prešov</u>	Prešov	Prešov - Solivar
	<u>Hotel Satel Poprad - Tenis</u>	Poprad	Poprad
	<u>Trionfo Sport Club - Tenis, Prešov</u>	Prešov	Prešov
	<u>Tenisové kurty Bardejovské Kúpele</u>	Bardejov	Bardejov – Bardejovské Kúpele
	<u>Club Hotel Olympia - Tenis, Poprad</u>	Poprad	Poprad
	<u>Tenisová hala, Prešov</u>	Prešov	Prešov
	<u>Tenisové kurty Továrenská, Stará Ľubovňa</u>	Stará Ľubovňa	Stará Ľubovňa
	<u>Mestská športová hala Humenné - Tenis</u>	Humenné	Humenné
	<u>Mestská športová hala Vranov nad Topľou - Tenis</u>	Vranov nad Topľou	Vranov nad Topľou
	<u>Športová hala Levoča - Tenis</u>	Levoča	Levoča
	<u>TK WLP Bardejov</u>	Bardejov	Bardejov
	<u>RacketFanatic Arena - Tenis, Prešov</u>	Prešov	Prešov
Volejbal, plážový volejbal	<u>Mestská športová hala Humenné - Volejbal</u>	Humenné	Humenné
	<u>Mestská športová hala Vranov nad Topľou - Volejbal</u>	Vranov nad Topľou	Vranov nad Topľou
	<u>Športová hala Bardejov - Volejbal</u>	Bardejov	Bardejov
	<u>Športová hala Levoča - Volejbal</u>	Levoča	Levoča
	<u>Viacúčelová vodná nádrž Levoča - Plážový volejbal</u>	Levoča	Levoča
	<u>Aréna Poprad - Volejbal</u>	Poprad	Poprad

I. etapa Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja
je spolufinancovaná Európskou úniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja
a rozpočtu Prešovského samosprávneho kraja.
Európsky fond regionálneho rozvoja
„Investícia do vašej budúcnosti“.

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Bojové umenie	<u>Akadémia bojového umenia, Prešov</u>	Prešov	Prešov
Hádzaná	<u>Športová hala Bardejov - Hádzaná</u>	Bardejov	Bardejov
	<u>Aréna Poprad - Hádzaná</u>	Poprad	Poprad
	<u>Mestská športová hala Humenné - Hádzaná</u>	Humenné	Humenné
Lezenie	<u>Lanové centrum Outdoor park Prešov</u>	Prešov	Prešov
	<u>CAP Prešov</u>	Prešov	Prešov
Pre deti	<u>FunVille Hozelec, okres Poprad</u>	Poprad	Hozelec

ZDROJ: [www. http://sportoviska.zoznam.sk/](http://sportoviska.zoznam.sk/)

Úlohy samosprávneho kraja v oblasti športu sa týkajú predovšetkým: v oblasti rozvoja športu pre všetkých, oblasti výstavby, údržby a správy športových zariadení. Prechod kompetencií v oblasti stredného školstva z ústrednej vlády na regionálne samosprávy priniesol aj starostlivosť samosprávy o telovýchovné a športové aktivity na školách.

Samosprávny kraj na úseku starostlivosti o telesnú kultúru vo svojom územnom obvode:

- riadi výkon štátnej správy uskutočňovaný obcami,
- rozpracúva koncepciu rozvoja telesnej kultúry na podmienky kraja a podieľa sa na výbere a príprave športových talentov,
- podporuje organizovanie športových podujatí regionálneho významu,
- podporuje športovú aktivitu zdravotne postihnutých občanov,
- zabezpečuje prevádzkovanie štátnych telovýchovných, turistických a športových zariadení a stará sa o ich účelné využívanie,
- kontroluje činnosť akreditovaných vzdelávacích zariadení v oblasti telesnej kultúry,
- kontroluje účelnosť využívania finančných prostriedkov poskytnutých na telesnú kultúru zo štátneho rozpočtu,
- spolupracuje so športovými a občianskymi združeniami, inými právnickými osobami a fyzickými osobami, športovými organizáciami, ktoré pôsobia v oblasti telesnej kultúry.

Počet školských športovísk pre zabezpečenie vyučovania telesnej výchovy a prevádzkovanie nenáročných športov je pomerne dostatočný. Stav a úroveň týchto objektov si v mnohých prípadoch vyžaduje okamžitú rekonštrukciu a zlepšenie materiálneho zabezpečenia. Najväčším nedostatkom týchto škôl sú kryté bazény.

Sociálne služby

Poskytovanie sociálnych služieb je upravené zákonom NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnych službách“). Predmetná právna úprava ošetruje právne vzťahy pri poskytovaní sociálnych služieb, financovanie sociálnych služieb, dohľad nad poskytovaním sociálnych služieb.

Zákon o sociálnych službách zadefinoval nové kompetencie obciam a vyšším územným celkom. Zároveň zaviedol nové druhy sociálnych služieb – sociálne služby poskytované v špecializovaných zariadeniach (napr. so zameraním na Parkinsonovu chorobu, Alzheimerovu chorobu, demencie rôzneho typu etiológie, organický psychosyndróm ťažkého stupňa a pod.), domov na polceste, komunitné centrum, nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu,

terénna sociálna služba krízovej intervencie, sociálne služby na podporu rodiny s deťmi, sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií.

V zmysle § 12 zákona o sociálnych službách sa sociálne služby delia do nasledovných skupín:

Sociálne služby krízovej intervencie

Sociálne služby krízovej intervencie majú spravidla nízkoprahový charakter a ich cieľom je uľahčiť občanovi kontakt so sociálnym prostredím, prístup k sociálnym službám a tým podporiť jeho začlenenie do spoločnosti.

Prehľad poskytovaných sociálnych služieb krízovej intervencie k 30.09.2014

Druh sociálnej služby	Poskytovateľ sociálnej služby			Forma sociálnej služby	Kapacita
Nízkoprahové denné centrum	verejný	obec/mesto	1	ambulantná terénna a	
		PSK			
	neverejný		1	ambulantná terénna a	
Integračné centrum	verejný	obec/mesto			
		PSK			
	neverejný				
Komunitné centrum	verejný	obec/mesto	3	ambulantná terénna a	
		PSK			
	neverejný		3	ambulantná terénna a	
Nocľaháreň	verejný	obec/mesto	3	pobytová	63
		PSK			
	neverejný		1	pobytová	12
Útulok	verejný	obec/mesto	2	pobytová	18
		PSK	5	pobytová	93
	neverejný		9	pobytová	271
domov na polceste	verejný	obec/mesto			
		PSK	1	pobytová	13
	neverejný		10	pobytová	112
zariadenie núdzového bývania	verejný	obec/mesto	1	pobytová	20
		PSK	1	pobytová	3
	neverejný		3	pobytová	44
terénna sociálna služba krízovej intervencie	verejný	obec/mesto			
		PSK			
	neverejný		1	ambulantná terénna a	
nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu	verejný	obec/mesto	6	ambulantná	
		PSK			
	neverejný		4	ambulantná terénna a	

Zdroj: U PSK Prešov

Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi

Dvaja verejní poskytovatelia - Mesto Prešov a Mesto Bardejov poskytujú sociálnu službu pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladzovania rodinného života a pracovného života.

Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku

Táto skupina zahŕňa širokú škálu druhov sociálnych služieb na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie občana.

Prehľad poskytovaných sociálnych služieb k 30.09.2014

Druh sociálnej služby	Poskytovateľ sociálnej služby		Počet	Forma sociálnej služby	Kapacita
zariadenie podporovaného bývania	verejný	obec/mesto			
		PSK	5	pobytová	43
	neverejný		3	pobytová	28
zariadenie seniorov pre	verejný	obec/mesto	14	pobytová ročná	1 042
			1	ambulantná	15
		PSK	6	pobytová ročná	66
	neverejný		37		1 046
zariadenie opatrovateľskej služby	verejný	obec/mesto	7	pobytová	90
		PSK			
	neverejný		10	pobytová	115
rehabilitačné stredisko	verejný	obec/mesto			
		PSK	4	ambulantná	50
	neverejný		2	ambulantná	26
domov sociálnych služieb	verejný	obec/mesto	3	pobytová ročná	19
		PSK	34	pobytová ročná, týždenná	1 465
	neverejný		33	pobytová ročná, týždenná	645
domov sociálnych služieb	verejný	obec/mesto			
		PSK	10	ambulantná	73
	neverejný		11	ambulantná	197
špecializované zariadenie	verejný	obec/mesto			
		PSK	9	pobytová ročná, týždenná	430
	neverejný		14	pobytová ročná, týždenná	247
denný stacionár	neverejný		1	ambulantná	21
	verejný	obec/mesto	6	ambulantná	99
		PSK			
	neverejný		74	ambulantná	1 790

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

opatrovateľská služba	verejný	obec/mesto	105		
		PSK			
	neverejný		28		
prepravná služba	verejný	obec/mesto	1		
		PSK			
	neverejný		13		
tlmočnická služba	verejný	obec/mesto			
		PSK			
	neverejný		1	ambulantná, terénna	
sprostredkovanie osobnej asistencie	verejný	obec/mesto			
		PSK			
	neverejný		2	ambulantná, terénna	
požičiavanie pomôcok	verejný	obec/mesto	1	ambulantná	
		PSK			
	neverejný		7	ambulantná, terénna	

Zdroj: U PSK Prešov

Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií

V Prešovskom samosprávnom kraji sú registrovaní dvaja poskytovatelia sociálnej služby – monitorovanie a signalizácia potreby pomoci.

Podporné služby

Z podporných služieb sa v Prešovskom samosprávnom kraji poskytujú sociálne služby v 42 denných centrách, 21 jedálňach, 2 prácovniach a 1 stredisku osobnej hygieny. Jeden poskytovateľ poskytuje sociálnu službu – podpora samostatného bývania.

Poskytovatelia jednotlivých druhov sociálnych služieb sú zapísaní v registri v zmysle zákona o sociálnych službách, ktorý vedie Prešovský samosprávny kraj.

Zákon o sociálnych službách zaviedol systém komunitného plánovania, štandardov kvality, stanovil kvalifikačné predpoklady potrebné pre výkon práce v oblasti sociálnych služieb.

Charakter nepriaznivej sociálnej situácie, ako aj prostredie, v ktorom sa fyzická osoba nachádza umožňuje zvoliť druh, formu a rozsah sociálnej služby. V zmysle zákona o sociálnych službách je potrebné vytvárať také podmienky, ktoré prispievajú k uprednostneniu terénnej sociálnej služby pred pobytovou službou. K poskytnutiu pobytovej sociálnej služby by malo dochádzať v prípadoch, ak terénna sociálna služba alebo ambulantná sociálna služba nie je vhodná alebo dostatočne nerieši nepriaznivú sociálnu situáciu fyzickej osoby. Pri pobytovej sociálnej službe má prednosť týždenná pobytová sociálna služba pred celoročnou pobytovou sociálnou službou.

Zákon o sociálnych službách zaviedol povinnosť obcí vypracovávať komunitný plán sociálnych služieb. Na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb a komunitných plánov sociálnych služieb obcí vo svojom územnom obvode vyšší územný celok vypracúva a schvaľuje koncepciu rozvoja sociálnych služieb.

Fungujúce a premyslené plánovanie dokáže zabezpečiť efektívnosť a dostupnosť sociálnych služieb, pomáha vytvárať funkčnú sieť sociálnych služieb, efektívne využívanie

finančných zdrojov, pomáha variabilite existujúcich poskytovateľov sociálnych služieb a využívaniu ľudských a materiálnych zdrojov.

Dôraz sa kladie na rozvoj takých druhov sociálnych služieb, ktoré prioritne umožnia prijímateľovi zotrvať vo svojej komunite a žiť v takom type zariadenia sociálnych služieb, ktoré zodpovedá rodinnému typu zariadenia a zvyšovať variabilitu poskytovaných sociálnych služieb tak, aby si prijímateľ sociálnej služby mohol slobodne vybrať taký druh sociálnej služby, ktorá najlepšie zodpovedá jeho potrebám.

Cieľom humanizácie a modernizácie sociálnych služieb je zabezpečiť pre prijímateľov sociálnych služieb kvalitné sociálne služby. V praxi ide o zabezpečenie prístupnosti k sociálnym službám, a to aj z hľadiska prostredia, v ktorom sa sociálne služby poskytujú. Táto povinnosť vyplýva poskytovateľom sociálnych služieb aj priamo zo zákona o sociálnych službách a má umožniť prijímateľom sociálnych služieb prístup k priestorom a budovám, v ktorých sa poskytujú sociálne služby a zabezpečiť minimálne požiadavky a štandardy bývania. Zahŕňa to najmä odstránenie architektonických bariér v priestoroch a budovách, v ktorých sa poskytujú sociálne služby a to v interiéroch a rovnako aj v exteriéroch do 31. 12. 2015.

Zariadeniam sociálnych služieb v pôsobnosti Prešovského samosprávneho kraja, ktoré poskytovali sociálne služby k 31. 12. 2008 zákon o sociálnych službách umožňuje naplnenie povinnosti dodržať maximálny počet prijímateľov sociálnej služby na jedného svojho zamestnanca a minimálny percentuálny podiel odborných zamestnancov na celkovom počte zamestnancov v zmysle zákona o sociálnych službách do 31. 12. 2015.

Prešovský samosprávny kraj dlhodobo monitoruje plnenie vyššie uvedených požiadaviek v rámci zvyšovania kvality poskytovaných sociálnych služieb. V rámci možností (t.j. prirodzeného poklesu prijímateľov sociálnej služby) sa v zariadeniach sociálnych služieb v pôsobnosti Prešovského samosprávneho kraja znižuje kapacita a zároveň sa zvyšuje počet zamestnancov, a to v prevažnej miere o odborných zamestnancov.

Okrem zvyšovania kvality sociálnej služby je ďalšou prioritou Prešovského samosprávneho kraja dostupnosť sociálnej služby.

Prehľad o kapacitách podľa okresov PSK k 30.09.2014

Okres		BJ	HE	KK	LE	ML	PP	PO	SB	SV	SL	SP	SK	VT	spolu
Druh pobytovej sociálnej služby															
nocľaháreň	Počet zariadení	1		1			1	1							4
	Kapacita	12		16			35	12							75
útulok	Počet zariadení	1	1	2	1		2	2	1	1		1	2	2	16
	Kapacita	12	20	98	30		51	85	6	10		16	30	24	382
domov na polceste	Počet zariadení				1	2		6					1	1	11

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

	Kapacita				10	19		75					15	6	125
zariadenie núdzového bývania	Počet zariaden í		2	1				1		1					5
	Kapacita		23	18				11		15					67
zariadenie podporovanéh o bývania	Počet zariaden í				1	1				2				4	8
	Kapacita				11	10				16				34	71
zariadenie pre seniorov	Počet zariaden í	8	4	2	3	5	9	13	3	3	2	1	1	4	58
	Kapacita	395	68	130	39	159	368	465	173	126	35	60	30	121	2 169
zariadenie opatrovateľskej služby	Počet zariaden í	2		3	1	2	5	3		1					17
	Kapacita	29		32	2	10	78	34		20					205
rehabilitačné stredisko- ambulantná	Počet zariaden í		1					1	1	1	1	1			6
	Kapacita		14					10	12	18	16	6			76
domov sociálnych služieb- ambulantná forma	Počet zariaden í	4	1	2			1	5			1	1	2	4	21
	Kapacita	31	0	21			24	88			27	19	20	40	270
domov sociálnych služieb- pobytová ročná a týždenná	Počet zariaden í	7	6	6	5	7	5	14	6	4	3	1	3	3	70
	Kapacita	109	195	109	291	154	190	369	155	86	117	75	209	70	2 129
špecializované zariadenie	Počet zariaden í	1	4	3		1	2	6		3	1	1		2	24
	Kapacita	55	60	41		30	40	131		81	80	80		100	698
denný stacionár ambulantná forma	Počet zariaden í	6	14	3	3	10	2	16	4	2		5	4	5	74
	Kapacita	142	433	32	70	258	30	382	73	35		110	130	95	1 790

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Spolu kapacita ZSS s pobytovou formou - ročná týždenná															
		754	799	476	453	640	792	1564	407	389	232	341	414	450	5 921

Zdroj: U PSK Prešov

Forma poskytovaných sociálnych služieb v zmysle zákona o sociálnych službách v zariadeniach môže byť ambulantná alebo pobytová (celoročná sociálna služba alebo týždenná sociálna služba).

V rámci poskytovaných sociálnych služieb v zariadeniach sociálnych služieb na území PSK predstavujú kapacity ambulantnej formy 2 235 miest (z toho je kapacita denných stacionárov 1 790 miest) a kapacity pobytovej formy poskytovaných sociálnych služieb 5 921 miest.

V záujme zabezpečenia vykonávania opatrení sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately na celom území Prešovského samosprávneho kraja v zmysle zákona NR SR č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zákon o SPOD a SK), ktorého ustanovenia zabezpečujú ochranu a starostlivosť deťom i dospelým nevyhnutnú pre ich blaho, rešpektujúc ich najlepší záujem, pôsobia na území kraja zariadenia sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately, ktoré zabezpečujú činnosti spojené s vytváraním podmienok na prevenciu vzniku krízových situácií v rodine, obmedzovanie a odstraňovanie negatívnych vplyvov i sociálno-patologických javov, ktoré ohrozujú osobnostný vývin i celkový rozvoj každého jedinca.

Základné úlohy samosprávneho kraja sú plne zadefinované v § 76 zákona o SPOD a SK. Medzi prioritné patria: zabezpečenie tvorby a plnenia sociálnych programov zameraných na ochranu práv a právom chránených záujmov detí a na predchádzanie a zamedzenie nárastu sociálno-patologických javov na svojom území, vypracúvanie analýzy nepriaznivých vplyvov pôsobiacich na deti a rodiny, vývojových trendov sociálno-patologických javov na svojom území, zriaďovanie vybraných zariadení na výkon opatrení (krízové strediská, resocializačné strediská, detské domovy). Zároveň poskytuje obci, akreditovanému subjektu a právnickej alebo fyzickej osobe finančné prostriedky na výkon opatrení podľa zákona o SPOD a SK.

Prešovský samosprávny kraj je zriaďovateľom šiestich krízových stredísk v celkovej kapacite 72 miest v mestách Prešov, Kežmarok, Stará Ľubovňa, Humenné, Vranov nad Topľou a Snina v týchto zariadeniach je zabezpečovaná starostlivosť maloletým deťom na základe rozhodnutia súdu zväčša z titulu zlyhávania rodinného prostredia.

V troch zariadeniach pestúnskej starostlivosti v zriaďovateľskej pôsobnosti Prešovského samosprávneho kraja v okrese Bardejov a Svidník je umiestnených celkom 5 detí. Tento typ pestúnskej starostlivosti je dožívajúci, zabezpečujúci všestrannú starostlivosť maloletým deťom.

Na území kraja pôsobí celkom dvanásť detských domovov v okrese Kežmarok, Stará Ľubovňa, Poprad, Prešov, Sabinov, Snina, Svidník, Vranov nad Topľou a Medzilaborce, ktoré dočasne nahrádzajú dieťaťu jeho prirodzené rodinné prostredie alebo náhradné rodinné prostredie s celkovou kapacitou 678 detí. V zriaďovateľskej pôsobnosti Ústredia práce sociálnych vecí a rodiny je 8 detských domovov s kapacitou 492 miest a v zriaďovateľskej pôsobnosti akreditovaných subjektov 4 detské domovy s kapacitou 186 miest.

Významné miesto pri výkone opatrení SPOD a SK na úrovni kraja zastávajú tri resocializačné strediská v celkovej kapacite 54 miest jedná sa o akreditované subjekty

pôsobiaci v okrese Kežmarok, Prešov a Medzilaborce, ktoré plne zabezpečujú odbornú pomoc na prekonanie psychických, fyzických i sociálnych dôsledkov rôznych závislostí detí i dospelých a ich zapojenie sa do života v prirodzenom prostredí.

Zámer

Prešovský samosprávny kraj má v rámci koncepcie rozvoja sociálnych služieb na území Prešovského samosprávneho kraja zadaných niekoľko priorít:

- priority vo vzťahu k seniorom - podpora zotrvania seniora v prirodzenom prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb, spolupráca s mestami a podpora vzniku zariadení sociálnych služieb, ktoré poskytujú služby seniorom, zvýšenie počtu špecializovaných zariadení pre seniorov so zdravotným postihnutím
- priority vo vzťahu k občanom so zdravotným postihnutím - podpora vzniku, resp. rozširovania zariadení orientovaných na poskytovanie sociálnych služieb v podporovanom bývaní, podpora flexibility foriem sociálnej služby v prípade dopytu občanov so zdravotným postihnutím, zosúladienie reálne poskytovanej sociálnej služby vo vybraných rehabilitačných strediskách so zákonom o sociálnych službách
- priority vo vzťahu k občanom vyžadujúcim nevyhnutné ubytovanie či uspokojovanie základných životných potrieb – podpora poskytovania sociálnych služieb pre občanov vyžadujúcich nevyhnutné ubytovanie či uspokojenie základných životných potrieb v okresoch, kde sú služby zastúpené minimálne, resp. absentujú, informovanosť verejnosti o problematike eliminácie násillia páchaného na ženách
- priority vo vzťahu k rodine a deťom – iniciovanie a podpora partnerskej spolupráce participujúcich subjektov vo vzťahu k rodine a zabezpečenie všestranného rozvoja detí, v krízových strediskách uprednostňovanie starostlivosti o deti v profesionálnych rodinách
- priority v oblasti komunitného plánovania – prehĺbenie spolupráce s obcami v regióne PSK, podpora rozvoja terénnych a ambulantných služieb v obciach s cieľom čo najdlhšieho udržania občana v jeho domácom prostredí
- priority vo vzťahu ku kvalite sociálnych služieb – zavedenie monitoringov kvality u poskytovateľov sociálnych služieb, zavedenie odborného a osobnostného rastu zamestnancov v sociálnych službách, realizácia supervízie u poskytovateľov sociálnych služieb, podpora humanizácie a zvyšovania kvality poskytovaných sociálnych služieb, zriadenie kancelárie prvého kontaktu na odbore sociálnom PSK
- priority vo vzťahu k financovaniu sociálnych služieb – finančná podpora poskytovania sociálnych služieb pre seniorov so zdravotným postihnutím v špecializovaných zariadeniach, finančná podpora tých neverejných poskytovateľov, ktorí poskytujú sociálne služby (ambulantné, týždenné), ktoré v regióne absentujú, resp. sú nedostatkové
- Napĺňanie jednotlivých priorít koncepcie rozvoja sociálnych služieb sa pravidelne vyhodnocuje.

Problémy na riešenie

- definovanie potrieb sociálnej starostlivosti, predovšetkým v územiach s predpokladaným enormným demografickým nárastom.

Hospodárska základňa

Požiadavky na riešenie:

- stanoviť podmienky umiestňovania a kategóriu priemyselných parkov zohľadňujúce územné možnosti, stav sietí technickej infraštruktúry, dopravného napojenia a možných limitov vyplývajúcich zo záujmov chránených území.

Hospodárska základňa Prešovského kraja je diverzifikovaná. Zastúpenie sektorov ekonomiky (primárny, sekundárny, terciárny a kvartérny) vyjadrené podielom pracovníkov kopíruje trendy vývoja v západných vyspelých regiónoch. Ide o tendencie dominantného postavenia terciérneho sektora z hľadiska celkovej výkonnosti ako aj z hľadiska celkovej zamestnanosti. Z pohľadu na percentuálne zastúpenie bol v roku 2013 v Prešovskom kraji najvyšší podiel zamestnaných v terciérnom sektore (64%). Sekundárny sektor zamestnával 32% pracovníkov a najmenší podiel zaznamenaných bol evidovaný v primárnom sektore (4%).

Tento trend je možné badať aj pri pohľade na konkrétny podiel zamestnanosti v jednotlivých odvetviach hospodárstva Slovenskej republiky ako aj samotného Prešovského kraja.

Za posledné obdobie (2009 – 2013) v rámci SR najvýraznejšie poklesli podiely zamestnanosti v odvetviach: verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie a v priemyselnej výrobe, ktoré zaznamenali pokles o 1,445 a 1,35 percentuálneho bodu. Naopak najvýraznejší nárast bol evidovaný v odvetviach: veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov (nárast o 3,6% bodu) a odborné, vedecké a technické činnosti (nárast o 1,3 % bodu).

V Prešovskom kraji bol najvyšší pokles podielu v rámci odvetví: vzdelávanie a rovnako priemyselná výroba, ktoré v sledovanom období poklesli o viac než 1,6 percentuálneho bodu. Podiel zamestnancov narástol, podobne ako na úrovni SR v oblasti veľkoobchodu a maloobchodu (o 3,5 % bodu) a v odvetví administratívnych a podporných služieb (1,2 % bodu).

Podiel zamestnanosti podľa jednotlivých odvetví NACE Rev. 2 v SR a v PSK (v %)

Odvetvia podľa NACE Rev. 2	SR		PSK	
	2009	2013	2009	2013
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	3,508	2,871	4,483	3,853
Ťažba a dobývanie	0,663	0,538	0,248	n
Priemyselná výroba	26,284	24,934	25,395	23,733
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	1,735	1,302	1,483	1,175
Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	1,657	1,643	2,145	2,196
Stavebníctvo	4,280	4,325	4,947	5,144
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	10,489	14,093	9,484	13,018
Doprava a skladovanie	7,196	7,213	6,273	5,279
Ubytovacie a stravovacie služby	1,211	1,632	1,481	2,426
Informácie a komunikácia	2,443	2,708	0,449	0,423
Finančné a poisťovacie činnosti	2,603	2,235	1,614	1,389
Činnosti v oblasti nehnuteľností	0,878	1,304	1,259	1,237

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Odborné, vedecké a technické činnosti	2,523	3,813	0,738	1,754
Administratívne a podporné služby	2,948	3,636	1,512	2,693
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	10,445	9,000	11,131	10,630
Vzdelávanie	10,405	9,366	14,365	12,698
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	7,939	7,011	10,074	8,937
Umenie, zábava a rekreácia	1,626	1,404	1,714	1,693
Ostatné činnosti	1,168	0,972	1,208	1,533

ZDROJ: ŠÚ SR, priemerný evidenčný počet zamestnancov, n - údaj nie je možné publikovať pre jeho dôverný charakter

	Zamestnanosť za rok 2020 v tis. osôb			
	Úroveň vzdelania			
	Všetky úrovne spolu	Vysoká úroveň	Stredná úroveň	Nízka úroveň
Slovenská republika spolu	2 324	749	1 473	101
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	59	16	38	5
Priemyselná výroba	473	100	345	27
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	14	5	8	0
Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	26	7	18	0
Stavebníctvo	178	22	148	7
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel, motocyklov	426	88	329	7
Doprava a skladovanie	141	30	108	2
Ubytovacie a stravovacie služby	81	9	69	2
Informácie a komunikácia	35	25	9	0
Finančné a poisťovacie činnosti	51	35	15	0
Odborné, vedecké a technické činnosti; Činnosti v oblasti nehnuteľností	169	78	78	13
Administratívne a podporné služby	109	45	54	9
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	151	82	65	3
Vzdelávanie	177	128	45	2
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	138	53	77	7
Umenie, zábava a rekreácia; Ostatné činnosti	82	18	53	10

Zdroj: Štatistický úrad SR, metodika VZPS

V Prešovskom kraji bolo v roku 2013 spolu cca 320 300 pracujúcich, z toho 183 500 mužov a 136 900 žien. Najpočetnejšou kategóriou u mužov je kategória 25 - 34 ročných a u žien je to kategória 45-54 ročných. Pracujúci pribúdali opäť v kategórii 55+.

Porovnanie pracujúcich v PSK a SR podľa pohlavia a vekových skupín (v tis. osôb)

Územie	Pohlavie/Veková skupina/Roky	2009	2010	2011	2012	2013
Prešovský kraj	Spolu	321,10	314,70	313,10	313,60	320,30
	Muži	189,00	180,80	178,80	180,80	183,50
	15-24	18,80	14,80	12,60	12,70	14,10
	25-34	55,80	54,00	53,50	54,60	53,50
	35-44	47,50	45,30	46,30	48,40	49,30

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

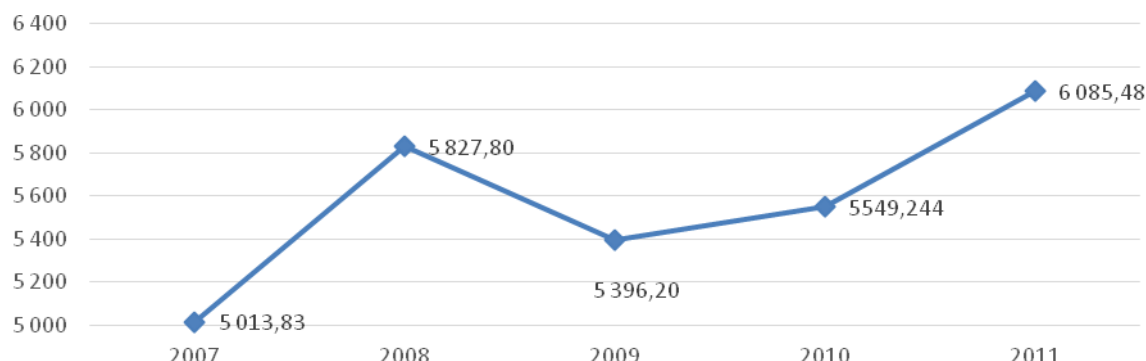
	45-54	45,30	43,40	43,50	41,40	42,60
	55+	21,40	23,30	22,90	23,70	24,00
	Ženy	132,10	133,90	134,30	132,80	136,90
	15-24	8,90	8,60	6,20	6,50	9,20
	25-34	36,60	35,40	33,30	34,10	33,50
	35-44	37,70	38,20	40,70	39,10	39,30
	45-54	39,50	40,60	41,00	39,10	40,40
	55+	9,40	11,10	13,20	14,10	14,50
Slovenská republika	Spolu	2365,80	2317,50	2315,30	2329,00	2329,30
	Muži	1326,40	1284,50	1292,20	1303,50	1295,30
	15-24	111,10	95,80	95,30	89,60	88,10
	25-34	397,90	379,20	371,30	374,80	363,70
	35-44	330,70	329,50	340,20	346,90	359,10
	45-54	318,80	308,00	308,00	305,20	294,80
	55+	167,90	172,10	177,40	187,00	189,70
	Ženy	1039,40	1033,00	1023,10	1025,50	1034,00
	15-24	74,30	67,30	55,40	56,90	55,90
	25-34	280,60	274,30	258,70	251,60	248,40
	35-44	289,90	290,40	288,20	292,90	302,10
	45-54	302,70	296,40	301,90	293,30	286,60
	55+	92,10	104,70	119,00	130,90	141,00

Zdroj: Štatistický úrad SR, metodika VZPS

Stav hospodárstva v krajoch SR a ich podiel na tvorbe SR je možné vyjadriť a zhodnotiť pomocou ukazovateľov hrubého obratu, medzispotreby a pridanej hodnoty vyjadrených v bežných cenách. Obdobie rokov 2007 – 2013 je v rámci Prešovského kraja charakteristické poklesom relatívnych hodnôt (podielu na SR) ukazovateľov hrubého obratu a medzispotreby. Podiel na pridanej hodnote sa naopak zvyšoval z 3,72% v roku 2009 na 4,3% v roku 2013. Napriek faktu, že hodnota regionálneho hrubého domáceho produktu v absolútnych hodnotách v období rokov 2009 - 2011 narástla o 11,3%, jeho podiel na tvorbe HDP SR poklesol.

Na celoslovenskej tvorbe hrubého domáceho produktu a pridanej hodnoty sa kraj podieľa najnižším percentom.

Vývoj regionálneho HDP v bežných cenách v mil. € v rokoch 2007 – 2011

ZDROJ: ŠÚ SR

Pre rozvoj ekonomickej a sociálnej sféry bol v roku 2008 pre PSK schválený Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja (PHSR PSK).

Na základe PHSR PSK sa uskutočňuje podpora regionálneho rozvoja na úrovni samosprávneho kraja s dôrazom na sociálno-ekonomickú sféru. Vychádzajúc z výsledkov priebežného hodnotenia prebiehala jeho aktualizácia a dopĺňanie. Posledná aktualizácia PHSR PSK bola uskutočnená v októbri 2010. V rámci kapitoly Rozvojové smerovanie Prešovského samosprávneho kraja bola naznačená vízia PSK do roku 2015. Vízia o regióne PSK ako regióne s najvyšším ekonomických rastom v rámci Slovenska, kde pribúda viac a lepších pracovných príležitostí doposiaľ nebola naplnená. Jednou z vytýčených oblastí bol aj rozvoj ekonomických činností súvisiacich s pôdohospodárstvom a lesníctvom, s rozvojom vidieckeho cestovného ruchu, ktoré sú základom pre trvalo udržateľný rozvoj vidieckeho priestoru PSK.

Tieto vízie sa nepodarilo naplniť. V súčasnosti prebieha obstarávanie novej verzie Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja PSK.

Na výšku HDP vplývajú aj mzdy a platy zamestnancov. Z hľadiska analýzy priemernej hrubej nominálnej mesačnej mzdy na základe Výberového zisťovania miezd ŠÚ SR má Prešovský kraj dlhodobejšie najnižšiu úroveň tohto ukazovateľa. V roku 2013 bola priemerná hrubá mesačná mzda v PSK na úrovni 736 €, čo je 80,7% priemeru za SR

Priemerná hrubá nominálna mesačná mzda v €

	Priemerná hrubá nominálna mesačná mzda (EUR)						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Slovenská republika	719	773	803	831	855	888	912
Bratislavský kraj	957	1046	1103	1 116	1 157	1 184	1 205
Trnavský kraj	701	735	762	789	819	848	860
Trenčiansky kraj	647	697	712	739	766	798	821
Nitriansky kraj	636	690	704	738	742	776	789
Žilinský kraj	639	695	718	756	783	816	839
Banskobystrický kraj	625	675	686	719	740	772	798
Prešovský kraj	597	635	660	672	680	718	736
Košický kraj	713	756	772	799	814	853	883

ZDROJ: ŠÚ SR, databáza RegData. Výberové zisťovanie o štruktúre miezd

Prílev zahraničných investícií do Prešovského kraja je nízky. Významnejší prílev bol zaznamenaný v roku 2009. Celkový stav PZI v kraji podľa predbežných údajov za rok 2012 dosiahol úroveň 491 mil. €, čo je v porovnaní s ostatnými regiónmi SR najnižšia úroveň.

Základné ukazovatele ekonomickej výkonnosti (zložky tvoriace HDP) SR a krajov SR

	Hrubý obrat (tis. EUR)						Medzispotreba (tis. EUR)						Pridaná hodnota (tis. EUR)					
	2009	%	2011	%	2013	%	2009	%	2011	%	2013	%	2009	%	2011	%	2013	%
Slovenská republika	51 344 399	100	67 952 449	100	72 183 488	100	40 685 703	100	55 594 629	100	59 805 108	100	10 658 696	100	12 357 820	100	12 378 380	100
Bratislavský kraj	17 553 948	34,19	24 272 677	35,72	24 759 616	34,30	13 912 945	34,20	20 622 225	37,09	21 330 883	35,67	3 641 003	34,16	3 650 452	29,54	3 428 733	27,70
Trnavský kraj	9 173 314	17,87	10 203 880	15,02	10 763 750	14,91	7 544 117	18,54	8 362 763	15,04	9 201 988	15,39	1 629 197	15,29	1 841 117	14,90	1 561 762	12,62
Trenčiansky kraj	4 412 595	8,59	6 574 761	9,68	7 339 481	10,17	3 219 207	7,91	5 047 580	9,08	5 462 297	9,13	1 193 388	11,20	1 527 182	12,36	1 877 184	15,17
Nitriansky kraj	4 426 619	8,62	5 063 708	7,45	5 016 672	6,95	3 621 540	8,90	4 040 686	7,27	4 035 488	6,75	805 079	7,55	1 023 022	8,28	981 184	7,93
Žilinský kraj	6 325 489	12,32	9 493 687	13,97	11 410 437	15,81	5 056 614	12,43	7 843 114	14,11	9 414 358	15,74	1 268 875	11,90	1 650 574	13,36	1 996 079	16,13
Banskobystrický kraj	2 228 715	4,34	3 181 480	4,68	3 149 930	4,36	1 630 783	4,01	2 316 246	4,17	2 393 980	4,00	597 931	5,61	865 235	7,00	755 949	6,11
Košický kraj	5 115 206	9,96	6 455 406	9,50	6 900 112	9,56	3 988 651	9,80	5 197 390	9,35	5 654 756	9,46	1 126 555	10,57	1 258 015	10,18	1 245 356	10,06
Prešovský kraj	2 108 514	4,11	2 706 849	3,98	2 843 491	3,94	1 711 846	4,21	2 164 625	3,89	2 311 356	3,86	396 668	3,72	542 224	4,39	532 134	4,30

ZDROJ: ŠÚ SR, databáza RegData

Základné ukazovatele ekonomickej výkonnosti (zložky tvoriace HDP) - Prešovského kraja a jeho okresov

	Hrubý obrat (tis. EUR)						Medzispotreba (tis. EUR)						Pridaná hodnota (tis. EUR)					
	2009	%	2011	%	2013	%	2009	%	2011	%	2013	%	2009	%	2011	%	2013	%
Slovenská republika	51 344 399		67 952 449		72 183 488		40 685 703		55 594 629		59 805 108		10 658 696		12 357 820		12 378 380	
Prešovský kraj	2 108 514	4,11	2 706 849	3,98	2 843 491	3,94	1 711 846	4,21	2 164 625	3,89	2 311 356	3,86	396 668	3,72	542 224	4,39	532 134	4,30
Stará Ľubovňa	65 544	3,11	108 813	4,02	134 092	4,72	51 371	3,00	91 083	4,21	113 177	4,90	14 173	3,57	17 730	3,27	20 914	3,93
Stropkov	19 982	0,95	31 279	1,16	34 632	1,22	10 287	0,60	17 915	0,83	18 794	0,81	9 695	2,44	13 364	2,46	15 838	2,97
Svidník	20 068	0,95	17 846	0,66	19 819	0,70	11 502	0,67	11 439	0,53	11 987	0,52	8 566	2,16	6 408	1,18	7 832	1,47
Vranov nad Topľou	103 595	4,91	153 587	5,67	176 826	6,22	85 387	4,99	128 528	5,94	148 468	6,42	18 208	4,59	25 059	4,62	28 358	5,33
Bardejov	61 699	2,93	69 132	2,55	85 148	2,99	47 115	2,75	56 440	2,61	65 030	2,81	14 584	3,68	12 691	2,34	20 118	3,78
Humenné	315 304	14,95	339 367	12,54	297 747	10,47	247 456	14,46	275 728	12,74	238 309	10,31	67 849	17,10	63 639	11,74	59 439	11,17
Kežmarok	163 116	7,74	221 415	8,18	228 956	8,05	126 114	7,37	167 285	7,73	186 108	8,05	37 002	9,33	54 130	9,98	42 847	8,05
Levoča	12 431	0,59	11 812	0,44	n		7 794	0,46	8 182	0,38	n		4 637	1,17	3 630	0,67	n	
Medzilaborce	5 889	0,28	7 478	0,28	n		4 056	0,24	4 965	0,23	n		1 833	0,46	2 513	0,46	n	
Poprad	861 275	40,85	953 165	35,21	1 005 567	35,36	763 824	44,62	821 174	37,94	896 399	38,78	97 451	24,57	131 991	24,34	109 168	20,52
Prešov	364 705	17,30	644 808	23,82	686 872	24,16	276 659	16,16	475 506	21,97	507 261	21,95	88 046	22,20	169 302	31,22	179 611	33,75
Sabinov	63 274	3,00	79 524	2,94	95 342	3,35	42 852	2,50	58 426	2,70	70 840	3,06	20 422	5,15	21 099	3,89	24 503	4,61
Snina	51 632	2,45	68 623	2,54	63 433	2,23	37 429	2,19	47 955	2,22	45 555	1,97	14 203	3,58	20 668	3,81	17 878	3,36

ZDROJ: ŠÚ SR, databáza RegData, n - údaj nie je možné publikovať pre jeho dôverný charakter

I. etapa Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja
je spolufinancovaná Európskou úniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja
a rozpočtu Prešovského samosprávneho kraja.
Európsky fond regionálneho rozvoja
„Investícia do vašej budúcnosti“.

Priemysel a stavebníctvo

Prešovský kraj je ekonomicky najslabším krajom Slovenska prevažne s vidieckym charakterom. Hospodárstvo kraja charakterizuje vo väčšej miere priemysel a poľnohospodárstvo. Vďaka nízkemu vnútornému investičnému potenciálu nie je priemysel v regióne dostatočne rozvinutý.

Ekonomická výkonnosť jednotlivých okresov Prešovského kraja je pomerne nízka. Absolútne hodnoty ako aj podiely (na SR i PSK) základných ukazovateľov: hrubý obrat, medzispotreba, pridaná hodnota, atď.

Pri analýze ukazovateľov ekonomickej výkonnosti okresov PSK bol najnižší % podiel hrubého obratu na celkovom hrubom obrate kraja v roku 2013 evidovaný v okresoch Medzilaborce (0,28%) a Levoča (0,44%). Najnižší % podiel medzispotreby a tiež pridanej hodnoty v roku 2013 mali okresy Svidník (0,52%; 1,47%) a Stropkov (0,81%; 2,97%). Naopak najvyšší % podiel hrubého obratu a medzispotreby bol zaznamenaný v okrese Poprad, zatiaľ čo v medzispotrebe dominoval svojim podielom okres Prešov (33,75%).

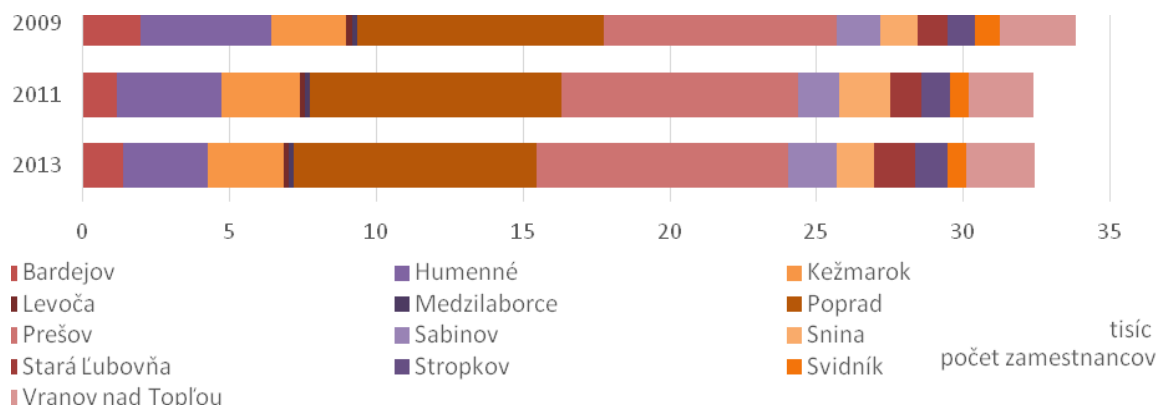
Na tvorbe HDP v PSK sa vo vysokej miere podieľa práve priemysel. Priemysel sa sústreďuje najmä v okresných mestách. V Prešovskom kraji pôsobilo v roku 2013 spolu 279 priemyselných podnikov s počtom viac než 20 pracovníkov. Vývoj počtu priemyselných podnikov v Prešovskom kraji je dynamický a po poklese od roku 2008 je možné badať mierne nárasty v rokoch 2011 (269) a 2013 (279). Počet podnikov však doposiaľ nedosiahol hodnotu v predkrízovom období. Podiel počtu priemyselných podnikov na území PSK z celkového počtu v rámci SR v roku 2013 predstavoval 11,3%. Z hľadiska priestorovej diferenciácie bol najvyšší počet priemyselných subjektov v roku 2013 zaznamenaný v okresoch Prešov (82) a Poprad (46). Najmenej evidovaných podnikateľských subjektov v priemysle (nad 20 zamestnancov) sa nachádza v okresoch Medzilaborce (2), Levoča (4), Stropkov a Svidník (6).

Jedným z dôležitých a dobre sledovateľných ukazovateľov priemyslu je jeho veľkosť a štruktúra zamestnanosti (priemerný evidenčný počet zamestnancov) a jeho vnútornej štruktúry. Na to, aby sa zachytil reálny stav a vývojové tendencie v rámci hodnoteného územia PSK je potrebná komparácia s porovnateľnými štruktúrami na rovnakej hierarchickej úrovni, teda s ostatnými krajinami.

Celkový priemerný evidenčný počet zamestnaných v priemysle v kraji za rok 2013 predstavoval 32 448 zamestnancov, čo je najnižší počet spomedzi všetkých 8 krajov. Najvyšší počet zamestnaných v priemysle, na úrovni 67 441 zamestnancov evidujeme v Trenčianskom kraji. Na lepšie pochopenie a zhodnotenie súčasnej situácie v Prešovskom kraji je dôležité poznať aj výsledky evalvácie na úrovni jednotlivých okresov. Z analýzy počtu zamestnancov v priemysle vyplýva dominantné postavenie okresov Poprad a Prešov (s viac než cca 8 800 zamestnancov), čo je ovplyvnené predovšetkým celkovým počtom obyvateľov, polohou, významom a hlavne existenciou pomerne veľkých, fungujúcich a prosperujúcich podnikov priamo v okresných mestách.

Zamestnanecky poddimenzované z hľadiska priemyslu sú okresy Levoča a Medzilaborce (okolo 400 zamestnancov), čo už naznačil aj podiel na hrubom obrate.

Priemerný evidenčný počet zamestnancov v priemysle v okresoch PSK v rokoch 2009 – 2013

ZDROJ: ŠÚ SR, databáza RegData

Priemyselná výroba

Analýzu priemyselnej výroby je vhodné uskutočniť podľa revidovanej odvetvovej klasifikácie SK NACE Rev. 2., ktorá platí od roku 2008 a nahrádza v minulosti využívanú Štatistickú odvetvovú klasifikáciu ekonomických činností – OKEČ. Hodnotenie priemyselnej výroby na území môže prebiehať analýzou významných ukazovateľov. Medzi najpoužívanjšie patrí ukazovateľ tržby za vlastné tovary a služby, priemerný evidenčný počet zamestnancov a priemerná mesačná mzda.

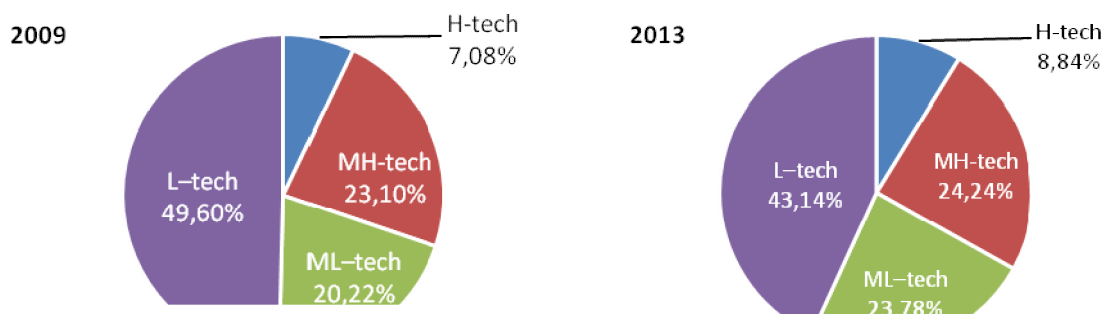
Významným sa javí tiež skúmanie úrovni priemyselnej výroby definovanej v štyroch základných stupňoch na základe technologickej náročnosti a intenzity výskumu a vývoja podľa štatistickej klasifikácie ekonomických činností (kódy divízií a skupín podľa SK NACE Rev. 2):

- A. High-technology (H-tech) – vysoká technológia: 21; 26; 30.1;
- B. Medium-high-technology (MH-tech) – stredne vysoká technológia: 20; 25.4; 27; 28; 29; 30; 30.1;
- C. Medium-low-technology (ML-tech) – stredne nízka technológia: 18.2; 19; 22; 23; 24; 25; 25.4;
- D. Low-technology (L-tech) – nízka technológia: 10 – 17; 18; 31; 32 (okrem 32.5).

Na základe tejto štruktúry je možné pozorovať mierny nárast počtu zamestnancov vo vyšších stupňoch technologickej náročnosti

V Prešovskom kraji sa zvýšil podiel H-tech zamestnancov v sledovanom období o 1,76% a MH-tech zamestnancov o 1,14%. Významný nárast pozorujeme aj v stupni ML-tech, kde v roku 2013 pracuje o 3,56% viac zamestnancov ako tomu bolo v roku 2009.

Štruktúra počtu zamestnancov podľa priemyselných odvetví - stupne technologickej náročnosti a intenzity výskumu a vývoja v PSK v roku 2009 a 2013

ZDROJ: ŠÚ SR

Tržby v priemysle resp. priemyselnej výrobe sú ďalším dôležitým ukazovateľom, pričom ich výška determinuje aj výšku mzdy zamestnancov a ďalšie sprievodné ukazovatele. Tržby závisia hlavne od postavenia na trhu, konkurencieschopnosti výrobkov, kúpnej sily obyvateľstva a pod. V priemyselných podnikoch Prešovského kraja s počtom zamestnaných osôb 20 a viac dosiahli tržby za vlastné výkony a tovar v roku 2013 hodnotu 2 807,8 mil. €. Podiel kraja na celoslovenskom objeme tržieb v priemysle bol najnižší v rámci krajov a predstavoval 3,7%.

Dominantné postavenie z hľadiska podielu na tržbách kraja má výroba potravín, ktorá tvorí takmer 16% všetkých tržieb za výkony a tovar. Relatívne vysoké tržby (aj podiely na tržbách kraja) zaznamenáva aj výroba výrobkov z gumy (13,61%) a výroba motorových vozidiel (12,2%). Najnižší podiel na celkových tržbách je evidovaný v odvetví tlače, reprodukcie a záznamových médií, ktoré produkujú len 0,52% všetkých tržieb.

Požiadavky na riešenie:

- stanoviť trendy v stavebníctve pre jednotlivé odvetvia a bytovú výstavbu (rekonštrukcie a modernizácie, opravy, údržby a špecifické stavebné práce s prihliadnutím na úspory energie a efektívne využitie obnoviteľných zdrojov energie).

Podiel základných ukazovateľov podľa odvetvovej klasifikácie ekonomických činností

	Tržby (v €)*				Počet zamestnancov**			
	2009	2011	2013	% podiel (2013)	2009	2011	2013	% podiel (2013)
Prešovský kraj	2 043 593 406	2 643 610 855	2 807 828 918		33 814	32 401	32 448	
Iná ťažba a dobývanie	8 636 848	n	n	n	152	n	n	n
Výroba potravín	399 530 579	477 657 175	462 685 963	16,48	4 341	4 136	3 905	12,03
Výroba nápojov	42 640 837	120 684 520	135 183 673	4,81	469	1 037	976	3,01
Výroba textilu	36 543 902	48 238 115	43 481 100	1,55	862	809	614	1,89
Výroba odevov	95 591 427	92 672 672	110 016 127	3,92	5 289	3 855	4 054	12,49
Výroba kože	26 201 044	20 994 068	18 258 488	0,65	826	861	526	1,62
Spracovanie dreva	44 342 254	34 963 784	27 781 320	0,99	738	555	401	1,24
Výroba papiera	54 310 137	83 036 412	82 276 419	2,93	701	700	591	1,82
Tlač, reprod. záznam. médií	13 969 246	13 812 584	14 649 810	0,52	348	324	351	1,08
Výroba chemikálií	81 153 705	127 079 096	106 315 164	3,79	1 138	712	707	2,18
Výr. zákl. farmaceut. výr.	n	n	n	n	n	n	n	n
Výroba výrobkov z gumy	261 202 271	360 956 947	382 163 006	13,61	2 937	3 320	3 414	10,52
Výroba ost. nekov. výr.	26 197 603	24 684 678	23 503 768	0,84	415	377	315	0,97
Výroba, spracovanie kovov	29 598 921	43 985 057	48 359 033	1,72	730	741	686	2,11
Výroba kov. konštrukcií	64 579 891	143 382 293	179 865 896	6,41	1 712	1 572	2 241	6,91
Výroba počítačových výr.	22 885 855	43 365 465	41 225 708	1,47	1 098	1 241	1 186	3,66
Výroba elektrických zar.	34 234 799	94 887 041	112 151 324	3,99	931	1 359	1 289	3,97
Výroba strojov a zar.	147 453 758	193 710 695	236 373 466	8,42	2 633	2 411	2 728	8,41
Výroba motor. vozidiel	172 843 512	276 301 741	342 666 549	12,20	2 850	2 799	3 350	10,32
Výr. ost. doprav. prostr.	n	n	D	n	n	n	n	n
Výroba nábytku	29 896 465	32 171 357	43 016 283	1,53	641	616	659	2,03
Iná výroba	n	n	n	n	n	n	n	n
Oprava a inštal. strojov	36 062 191	41 528 782	28 228 852	1,01	552	702	323	1,00
Dod. elektr., plynu, pary	102 745 372	130 888 186	132 435 398	4,72	1 221	1 054	882	2,72
Zber, úprava, dodávka vody	n	n	n	n	n	n	n	n
Čistenie, odvod. odpad. vôd	n	n	n	n	n	n	n	n
Zber, sprac., likv. odpadov	11 928 046	16 576 602	18 434 597	0,06	459	519	513	0,00

ZDROJ: ŠÚ SR,

*Tržby za vlastné výkony a tovar (v Eur, bežné ceny),

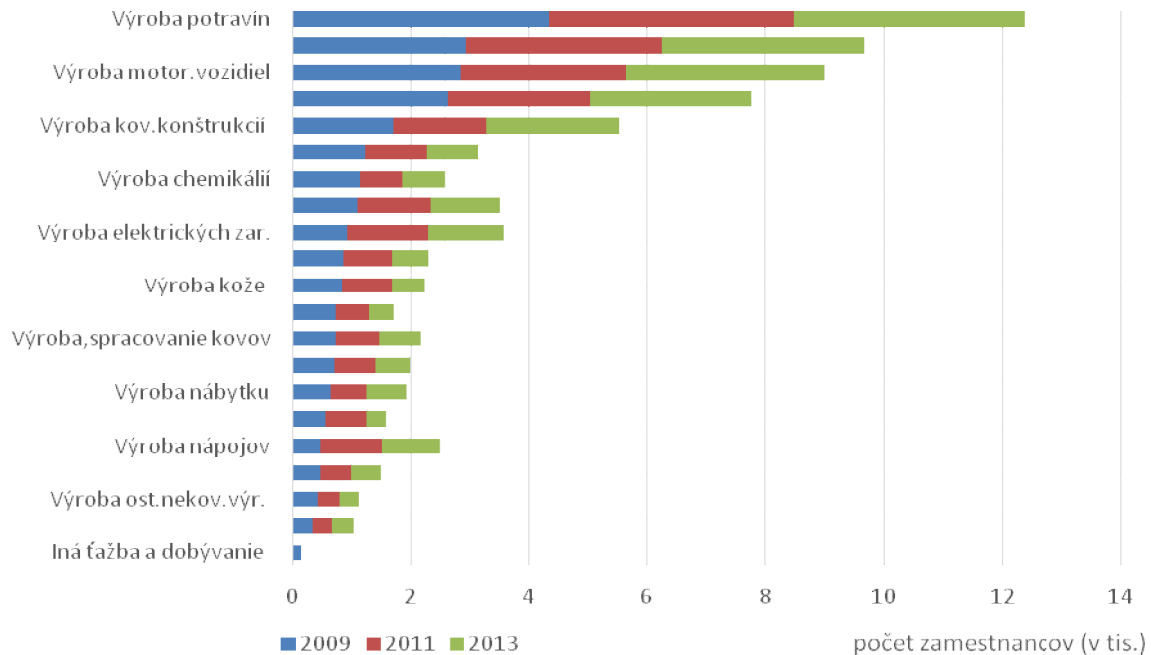
**Priemerný počet zamestnaných osôb (fyz. osoby), , n - údaj nie je možné publikovať pre jeho dôverný charakter

Z výsledkov analýzy štruktúry zamestnanosti podľa jednotlivých odvetví v Prešovskom kraji vyplýva, že v sledovanom období došlo k výraznejším zmenám v odvetví výroby kovových konštrukcií (nárast o 529 zamestnancov v sledovanom období – 31%), v odvetví výroby nápojov (o 507 zamestnancov – 108%) a v odvetví výroby motorových vozidiel (o 500 zamestnancov – 18%). Najväčší podiel má zamestnanosť v odvetví výroby odevov (4 054 zamestnancov – 12,49%) a v odvetví výroby potravín (3 905 – 12,03%).

Tržby v priemyselnej činnosti majú vo väčšine odvetví PSK v sledovanom období stúpajúcu tendenciu. Celkovo bol najvyšší nárast tržieb zaznamenaný v odvetviach: výroba motorových vozidiel, výroba výrobkov z gumy, výroba kovových konštrukcií a výroba nápojov. Pokles tržieb naopak zaznamenali odvetvia ako spracovanie dreva, výroba kože, oprava a inštalácia strojov a výroba ostatných nekovových výrobkov.

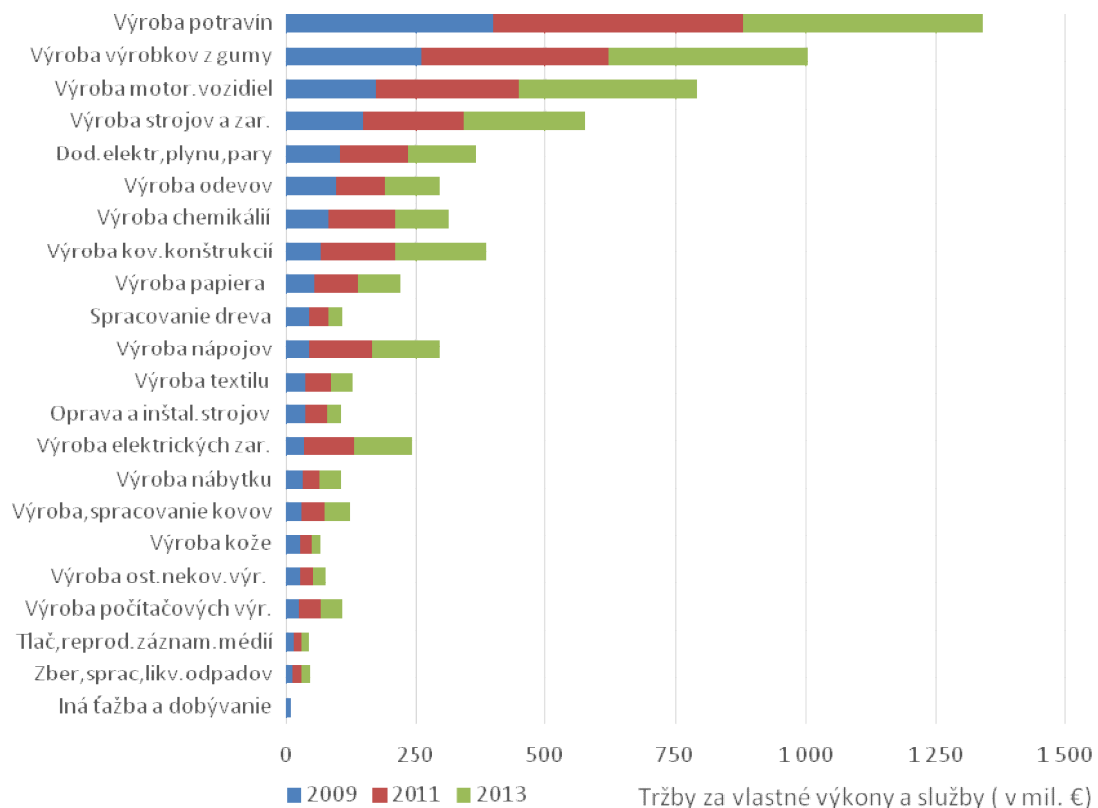
Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Vývoj priemerného počtu zamestnancov podľa odvetvovej klasifikácie v PSK v roku 2013

ZDROJ: ŠÚ SR, Priemerný počet zamestnaných osôb (fyz. osoby)

Vývoj tržieb za vlastné výkony a tovar podľa odvetvovej klasifikácie v PSK za rok 2013

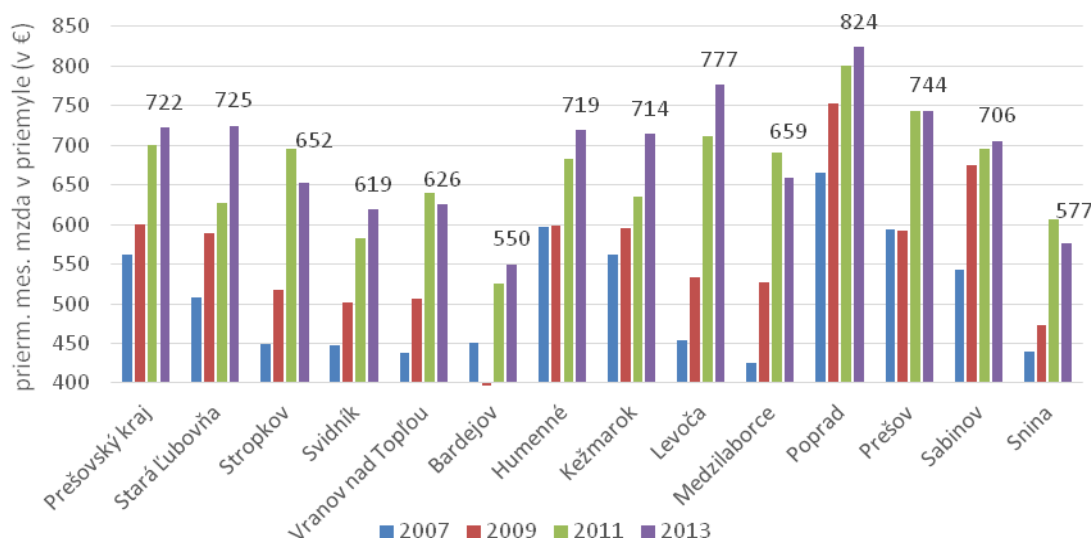

ZDROJ: ŠÚ SR, Tržby za vlastné výkony a tovar (mil. Eur, bežné ceny)

Vývoj priemernej mesačnej mzdy v priemysle PSK v období 2007 – 2011 je vo všetkých okresoch pozitívny, t. j. priemerná mesačná mzda v priemysle sa postupne zvyšovala. Zmeny nastali až v sledovanom roku 2013, kedy štyri okresy (Stropkov, Vranov n. T., Medzilaborce a Snina) zaznamenali pokles mesačnej mzdy v priemysle.

Hodnota priemernej mesačnej mzdy v okrese Prešov v roku 2013 ostala nezmenená v porovnaní s rokom 2011, na úrovni 744 €. Priemerná hrubá mesačná mzda v priemysle PSK bola v roku 2013 na úrovni 629 €. Z hľadiska priestorovej diferenciácie bola najnižšia mzda v priemysle evidovaná v okresoch Bardejov (550€) a Snina (577€). Úroveň priemernej mesačnej nominálnej mzdy v stavebníctve za Prešovský kraj zaostáva o 20,2% za úrovňou SR.

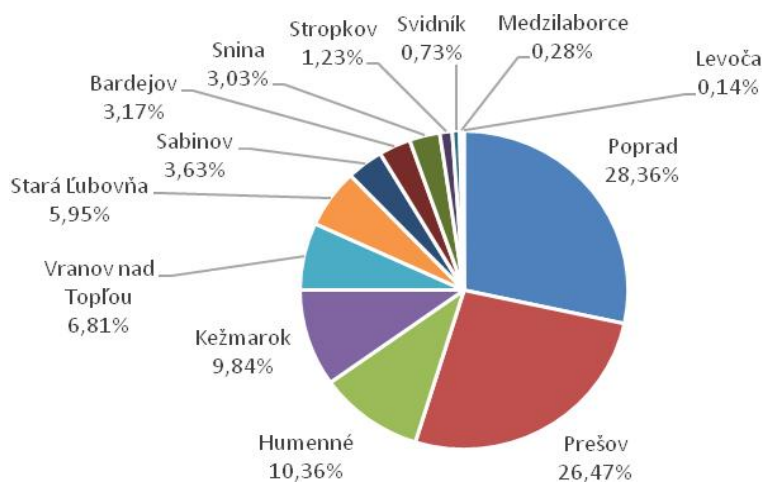
Vývoj priemernej mesačnej mzdy v priemysle v okresoch PSK (2007 - 2013)

ZDROJ: ŠÚ SR, databáza RegData

Najvýznamnejšími okresmi z hľadiska podielu na tvorbe tržieb za vlastné výkony a tovar v priemysle PSK sú okresy Poprad (28,36%) a Prešov (26,47%). Naopak najmenej sa na tvorbe tržieb kraja podieľajú okresy Svidník (0,73%) a Medzilaborce (0,28%).

Podiel tržieb z priemyselnej činnosti za okresy PSK v roku 2013

ZDROJ: ŠÚ SR

I. etapa Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja
je spolufinancovaná Európskou úniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja
a rozpočtu Prešovského samosprávneho kraja.
Európsky fond regionálneho rozvoja
„Investícia do vašej budúcnosti“.

Priemysel v kraji je rôznorodý bez výraznej orientácie na niektoré výrobné odvetvia. Dôležité zastúpenie má kovospracujúci, drevospracujúci, potravinársky, elektrotechnický, strojársky, chemický, textilný a odevný priemysel. Je hlavne koncentrovaný do okresných miest.

Napriek tomu, že Prešovský kraj patrí k priemyselne najslabším regiónom Slovenska, je jeho priemyselná výroba na úrovni okresov výrazne diferencovaná. Najsilnejšie priemyselné podniky sú sústredené v troch okresoch – Poprad, Prešov a Humenné, ktoré svojou priemyselnou produkciou dominujú vo všetkých hodnotených ukazovateľoch vysoko nad ostatnými okresmi Prešovského kraja. Avšak význam týchto podnikov v celoslovenskom meradle je oproti najsilnejším priemyselným subjektom zanedbateľný. Rebríček TOP 20 priemyselných podnikov kraja roku 2013 (podľa objemu tržieb) bol vytvorený na základe analýzy rebríčkov za jednotlivé odvetvia SR.

Na prvom mieste sa umiestnila spoločnosť Chemosvit a.s., Svit, ktorá zároveň zaujala najvyššiu priečku v rámci odvetvových rebríčkov (5. miesto v rámci chemického priemyslu). Medzi ďalšie významné spoločnosti v kraji patria: Tatravagónka a.s. Poprad; Lear Corporation Seating Slovakia s.r.o. Prešov; GGP Slovakia s.r.o. Poprad (strojársky priemysel) a Nexis Fibres a.s. Humenné (chemický priemysel). V rebríčku prevládajú subjekty pôsobiace v chemickom, strojárskom, potravinárskom, textilnom a odevnom, energetickom a drevospracujúcom priemysle. Táto štruktúra podnikov kopíruje celkové zameranie priemyslu kraja.

Medzi ďalšie významné podniky v kraji patria: Pivovary Topvar a.s., Veľký Šariš, Milk-Agro s.r.o. v Prešove, Bukóza Holding a.s. vo Vranove nad Topľou, Chemosvit Folie a.s. vo Svite, Bukocel a.s. v Hencovciach a ďalšie.

Najvýznamnejšie priemyselné podniky (z hľadiska objemu tržieb) v PSK (2009 - 2013)

P. č. 2013	Poradie TOP podľa odvetví	Názov spoločnosti	Okres	Priemyselné odvetvie	Tržby spolu (v tis. €)		% zmena (tržby)	Priemerný počet zamestnancov		% zmena (počet zamest.)
					2013	2012		2013	2012	
1.	5.	Chemosvit a.s. Svit	Poprad	chemický	177180	165082	7,3	2121	2099	-1,05
2.	19.	Tatravagónka a.s. Poprad	Poprad	strojársky	173329	190488	-9	1896	1848	-2,60
3.	24.	Lear Corporation Seating Slovakia s.r.o. Prešov	Prešov	strojársky	160536	144206	11,3	1038	1033	-0,48
4.	38.	GGP Slovakia s.r.o. Poprad	Poprad	strojársky	105086	84963	23,7	n	n	n
5.	13.	Nexis Fibres a.s. Humenné	Humenné	chemický	79616	93858	-15,2	321	324	0,93
6.	12.	Mecom Group s.r.o. Humenné	Humenné	potravínarský	77459	75823	2,2	786	799	1,63
7.	13.	Hydina Slovensko s.r.o. Nová Ľubovňa	Stará Ľubovňa	potravínarský	75043	79426	-5,5	197	181	-8,84
8.	14.	Tatranská mliekareň a.s. Kežmarok	Kežmarok	potravínarský	73926	63064	17,2	198	198	0,00
9.	14.	Terichem a.s. Svit	Poprad	chemický	57939	54422	6,5	283	274	-3,28
10.	29.	Draka Comteq Slovakia s.r.o. Prešov	Prešov	elektrotechnický	40529	40599	-0,2	121	119	-1,68
11.	11.	Sanas a.s. Sabinov	Sabinov	drevospracujúci	36556	34536	5,8	465	379	-22,69
12.	12.	Schülle Slovakia s.r.o. Poprad	Poprad	hutnícky	29343	26788	9,5	396	381	-3,94
13.	32.	Prima Poprad s.r.o. Poprad	Poprad	chemický	29111	21159	37,6	122	122	0,00
14.	88.	Konfekcion E – SK s.r.o. Prešov	Prešov	strojársky	27734	23782	16,6	414	379	-9,23
15.	37.	Bukóza Energo a.s. Hencovce	Vranov n. T.	energetický	27466	23616	16,3	157	149	-5,37
16.	29.	Baliarne Obchodu a.s. Poprad	Poprad	potravínarský	25660	27513	-6,7	247	259	4,63
17.	39.	Chemes a.s. Humenné	Humenné	energetický	24364	25435	-4,2	247	318	22,33
18.	10.	Tytex Slovakia s.r.o. Humenné	Humenné	textilný a odevný	22900	22414	2,2	456	409	-11,49
19.	40.	Podtatranská vodárenská prev. Spol. a.s. Poprad	Poprad	energetický	22700	22759	-0,3	531	532	0,19
20.	43.	Scametatra a.s. Poprad	Poprad	chemický	20024	17269	16	97	90	-7,78

ZDROJ: TOP TREND v priemysle 2013

Priemyselné parky

Pojem „priemyselný park“ sa vyznačuje zásadami, ktoré ho odlišujú od bežných priemyselných zón. „Parky“ sa vyznačujú jednotnou koncepciou, osobitným usporiadaním, vegetačnými úpravami, voľbou výrobných jednotiek a všestrannou starostlivosťou o stanovište.

Základná charakteristika priemyselného parku:

- Má regionálny prípadne nadregionálny charakter,
- Rozloha parku umožňuje umiestnenie viacerých investorov,
- Pozemky sú právne vysporiadané a technicky presne definované,
- Správca parku – hospodárska činnosť,
- Vybavenosť technickou infraštruktúrou,
- Plná podpora zo strany obce, mesta, VÚC,
- Podpora inovácií, rastu exportu,
- Služby: ekonomické, ubytovanie, voľný čas.

Agentúra SARIO (Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu) uverejňuje databázu priemyselných parkov podľa krajov Slovenska, ktoré všeobecne delí na dva typy: greenfield a brownfield.

Štruktúra priemyselných parkov podľa krajov v roku 2013

Kraj	Počet PP	Z toho voľné	GF	BF	Zmiešaný (GF/BF)
Bratislavský	4	4	2	1	1
Trnavský	10	7	9	1	0
Nitriansky	6	4	6	0	0
Trenčiansky	12	9	12	0	0
Žilinský	11	9	9	0	2
Banskobystrický	20	17	14	6	0
Košický	13	11	9	5	0
Prešovský	10	8	8	2	0

ZDROJ: vlastné spracovanie podľa SARIO 2013;

PP – priemyselný park, GF – greenfield, BF – brownfield

Priemyselné parky postavené na brownfields vznikli revitalizáciou pôvodné využívaných priemyselných zón a areálov a následne boli zaradené do databázy pre potenciálnych investorov. Z hľadiska priestorovej diferenciácie sa najviac priemyselných parkov sa nachádza v Banskobystrickom kraji (20), z ktorých až 6 bolo vystavaných na brownfields areáloch (PP Žiar nad Hronom, PP Krupina, PP Rimavská Sobota, PP Lučenec JUH – I. etapa, PP Detva – areál PPS Group, PP Hnúšťa). V Košickom kraji je možné nájsť 5 priemyselných parkov – brownfields (PP Michalovce, PP Gelnica, PP Trebišov, PP Jaklovce, PP Kojšov) a za Prešovský kraj boli v tejto databáze len 2 priemyselné parky realizované na brownfields (PP Snina, PP Humenné).

Priemyselné parky Prešovského kraja

P. č.	Priemyselný park	Obec/Mesto	Okres	Rozloha (v ha)	Voľné miesto (v ha)	Typ PP (GF/BF)
1.	Poprad - Matejovce	Matejovce	Poprad	9,1	0,3	GF

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

2.	Spišské Podhradie	Spišské Podhradie	Levoča	N	N	N
3.	Sabinov	Sabinov	Sabinov	N	N	N
4.	Lipany – PP Za Traťou	Lipany	Sabinov	9	1,8	GF
5.	PP Záborské	Záborské	Prešov	30,8	17	GF
6.	Petrovany	Petrovany	Prešov	N	N	N
7.	Hnedý PP Stropkov – I. etapa	Stropkov	Stropkov	2,1	0,8	BF
8.	PP Medzilaborce	Medzilaborce	Medzilaborce	4,75	4,75	GF
9.	Rekonštrukcia výrobných hál - Snina	Snina	Snina	0,5	0	BF
10.	PP Myslína	Myslína	Humenné	1,83	0	GF
11.	PP Guttmannovo	Humenné	Humenné	5	1,06	GF
12.	PP Vranov n. T. - Ferovo	Vranov n. T.	Vranov n. T.	17,98	15,72	GF

ZDROJ: HM Invest 2014, N - nezistené

Celkovo je v dvanástich evidovaných priemyselných parkoch Prešovského kraja disponibilných spolu 22,3 ha priemyselných plôch.

Priemyselné parky v intenciách Za D ÚPN VÚC Prešovského kraja 2009

Priemyselné plochy 1. kategórie predstavujú územia s najvhodnejšími rozvojovými predpokladmi z hľadiska hodnotených kritérií. Nachádzajú sa zväčša v rámci centier osídlenia 1., 2. a 3. skupiny (ide najmä o okresné mestá), ktoré poskytujú priemyselnej výrobe súbor vonkajších úspor v podobe tzv. výhod z lokalizácie (existencia iných priemyselných podnikov v blízkosti – možnosť kooperácie, ale i konkurencie) a tzv. výhod z urbanizácie (existencia technickej a dopravnej infraštruktúry sídla, prítomnosť trhu zabezpečujúceho dopyt a ponuku po výrobkoch, sieť najmä stredných odborných škôl a iných služieb a pod.).

Priemyselné plochy 2. kategórie tvoria priemyselné plochy s horšími lokalizačnými predpokladmi a pripravenosťou pre investovanie v oblasti priemyselnej výroby. Celú túto kategóriu je možné rozdeliť do dvoch odlišných podskupín. Do prvej podskupiny patria priemyselné plochy situované na urbanizačnej osi Prešov – Košice. Ide o ekonomicky a urbanizačne najdôležitejší priestor v rámci východného Slovenska. Priemyselné plochy disponujú dostatočnou veľkosťou ako aj napojenosťou na existujúcu diaľnicu Prešov – Košice alebo projektovanú diaľnicu Prešov – Levoča – Poprad - Svit. Nevýhodou je však ich lokalizácia v rámci vidieckych sídiel, ktoré častokrát nemajú potrebné parametre z hľadiska technickej infraštruktúry. Druhú podskupinu tvoria priemyselné plochy, z ktorých väčšina je síce súčasťou významnejšieho centra osídlenia, ale veľkým handicapom je ich problematická dopravná dostupnosť a vzdialenosť od hlavných dopravných koridorov.

Priemyselné plochy 3. kategórie. Tú tvoria priemyselné plochy s relatívne najmenej vhodnými predpokladmi pre vstup investorov. Pri týchto lokalitách sa spája niekoľko menej perspektívnych faktorov rozvoja ako lokalizácia mimo hlavných pólov rozvoja priemyslu, problematická dopravná dostupnosť, lokalizácia v rámci centier osídlenia nižšej kategórie ako aj často nedostatočná výmera priemyselnej plochy.

Medzi funkčné plochy priemyselnej výroby 4. kategórie patria ostatné funkčné plochy priemyslu, ktoré boli riešené v právoplatných územných plánoch miest a obcí Prešovského kraja.

Tabuľka funkčných plôch priemyselnej výroby 1. kategórie

Poradové číslo	Názov lokality	Kategória	Katastrálne územie	Okres	Výmera	Dopravné napojenie k diaľnici D1	Dopravné napojenie k ceste I. triedy	Dopravné napojenie k železničnej trati	Dostupnosť letiska	Elektrická energia	Plynovod	Vodovod	Kanalizácia	Druh pozemku	Typ funkčnej plochy
1	Bardejov Východ	- 1	Bardejovská Nová Ves	Bardejov	72,3 ha	smer Poprad diaľnica D1 cca 2,5hod 130km; smer Prešov 0,45hod 42km	štátna cesta I/77 Poprad - Svidník cca 0,5km	ŽS Bardejov cca 2,5 km	letisko Košice cca 2hod 96km, letisko Poprad - Tatry cca 2hod 110km	na hranici areálu	na hranici areálu	na hranici areálu	na hranici areálu	Z	priemyselný park
2	Nížné dlžavy	1	Udavské	Humenné	19,5 ha	Prešov - 76 km, 92 min.	I/74 - 6km (Humenné)	ŽS Udavské, cca 600m juhozápadným smerom	Košice 90 min; 90 km	dostupnosť napojenia na NN cca 25m, na 22kV vzdušné vedenie cca 25m	dostupnosť napojenia cca 300m východným smerom STL D225	dostupnosť napojenia na vodovod cca 50m východným smerom DN 100	dostupnosť napojenia na kanalizáciu cca 50m južným smerom	Z	priemyselná zóna
3	Humenné Gutmanovo	- 1	Humenné	Humenné	5 ha	80km, 80 min	I/74 - 1,5 km	ŽS Humenné 1km	Košice - 100km	v areáli	v areáli	v areáli	v areáli	Z	priemyselný park
4	Humenné Chemes	- 1	Humenné	Humenné	64 ha, disponibilné 8,7 ha	80km, 80 min	I/74 - 1,5 km	ŽS Humenné 1km	Košice - 100km	v areáli	v areáli	v areáli	v areáli	H	priemyselný park
5	Kežmarok Pradiareň	- 1	Kežmarok	Kežmarok	20 ha	Poprad - 15 km	Št. cesta I/77	ŽS Kežmarok	Poprad cca 0,5 hod., Košice cca 2 hod., 100 km	Napojenie VN na pozemku	napojenie na STL plynovod v areáli	napojenie na vodovod v areáli	napojenie na kanalizáciu v areáli	Z	priemyselná zóna

6	Medzilaborce - Mierová	1	Medzilaborce	Medzilaborce	4,7 ha	Prešov - 85 km, 93 min.	št. cesta I/15, cca 30km	ZŠ Medzilaborce	Košice cca 1,5hod, Letisko Poprad cca 2 hod 100km	napojenie na VN na pozemku	napojenie na STL plynovod v areáli PP	napojenie na vodovod v areáli PP	napojenie na kanalizáciu v areáli PP	K	priemyselná zóna
7	Poprad Matejovce	1	Matejovce, Spišská Sobota	Poprad	9,1 ha (navrhovaná lokalita 42,44 ha)	trasa navrhovanej diaľnice D1, cca 2min, 800m východným smerom	št. cesta I/67, cca 350m východným smerom	ZŠ Matejovce pri Poprade, cca 2km severovýchodným smerom	Poprad - Tatry, cca 7min, 10km	napojenie na NN priamo v areáli okružné 22kV vzdušné vedenie alebo samostatný vývod z ES 110/22kV v k.ú. Matejovce pri Poprade	dostupnosť napojenia cca 40m východným smerom na VTL plynovod DN150; PN 4,0MPa	dostupnosť napojenia na vodovod cca 20m na prípojku z vodojemu do PP	dostupnosť napojenia na kanalizáciu cca 350m juhovýchodným smerom, novovytvorená ČOV Poprad-Matejovce	Z	priemyselný park
8	Jarovnice Močidlňany	1	Jarovnice	Prešov	5 ha	Prešov - 17 km, 22 min.	št. cesta I/18, cca 7km	ZŠ Jarovnice	Košice cca 1hod, Poprad cca 1,3hod 100km	napojenie na VN na pozemku	napojenie na STL plynovod v areáli PP	napojenie na vodovod v areáli PP	napojenie na kanalizáciu v areáli PP	Z	priemyselná zóna
9	Hora	1	Petrovany	Prešov	14,5 ha	kontakt s D1		ZŠ Haniska - 4 km západne	Košice - 35 km, 28 min	obmedzený výkon, potreba rekonštrukcie	nie	nie je	ČOV Kendice	Z	priemyselná zóna
10	IPZ Prešov - Záborské	1	Záborské	Prešov	30 ha, rozšírenie až na 200 ha	2min, 1km	I/68, 4km	Prešov, 5km	Košice, 45min, 40km	v areáli 4,3MW s možnosťou rozšírenia	v areáli, STL prípojka, kapacita 1000m3/hod	v areáli, pitná voda: kapacita 10L/s, DN/ID 200, PN 10 požiarňa voda: kapacita 15l/s	v areáli, dažďová a splašková voda	K	priemyselný park

11	Župčany	1	Župčany	Prešov	5,2 ha	trasa navrhovanej diaľnice D1cca 1min 400m	št. cesta I/18 cca 100m južne	ŽS Prešov cca 10km východným smerom	letisko Košice cca 50min 48km	cca 300m 22kV vzdušné vedenie	cca 100m južne	nevybudovaný	cca 50m južne	Z	priemyselná zóna
12	Lipany Za traťou	1	Lipany	Sabinov	10 ha	Prešov - 28 km, 35 min.	št. cesta I/68, cca 1,5km	ŽS Lipany, cca 2km	Košice cca 1hod 80km, Letisko Poprad cca 1,3hod 100km	napojenie z trafostanice TR 630 v areáli PP	napojenie na STL plynovod v areáli PP	napojenie na vodovod v areáli PP	napojenie na kanalizáciu v areáli PP	H	priemyselný park
13	Snina	1	Snina	Snina	10,95 ha	trasa navrhovanej diaľnice D1-Poprad, cca 180km západným smerom, cca 2,5hod	štátna cesta I/74, cca 500m západným smerom	ŽS Snina cca 200m južným smerom, možnosť využitia napojenia žel. trate vnútri areálu	letisko Košice cca 100km	VN prípojka z VN vedenia cca 400-500m; káblovým vedením káblom 2x22kV, dostupnosť na NN, nutnosť vybudovania a trafostaníc	dostupnosť napojenia v areáli na DN 300 vzdušne vedený, PN 100 kPa cca 400m	dostupnosť v areáli, jestvujúci rozvod vody DN 150, potreba prípojky z potrubia PVC DN 100 dĺžky 175m	kanalizácia dažďovej vody - existujúca je z PVC DN 200-600 v areáli - 400M; kanalizácia splaškových vôd - existujúca je z PVC DN 200 a 300 v areáli - 400m, kanalizácia zaolejšovaných vôd - existujúca je z PVC DN 200-600 - v areáli - 400m	H	priemyselný park

14	Stará Ľubovňa - medzi Lipníkmi	1	Stará Ľubovňa	Stará Ľubovňa	100 ha	1hod, 60km severozápadným smerom	lokalita vedľa štátnej cesty I/77 (smer SL-Poprad), 500m pripojenie na štátnu cestu I/68 SL-Mníšek nad Popradom	ŽS Stará Ľubovňa, 1km východným smerom	Poprad-Tatry 1hod, 53km	dostupnosť napojenia na VN 2x110kV, priamo na pozemku osadená rozvodová skriňa el. energie	dostupnosť napojenia na NTL plynovod priamo na pozemku	dostupnosť napojenia na vodovod DN priamo na pozemku	dostupnosť napojenia na kanalizáciu do jestvujúcej ČOV Stará Ľubovňa priamo na pozemku	K	priemyselná zóna
15	Stará Ľubovňa - Továrenská 3	1	Stará Ľubovňa	Stará Ľubovňa	2,5 ha	1hod, 60km severozápadným smerom	1km od štátnej cesty I/77 (smer SL-Poprad), 1km pripojenie na štátnu cestu I/68 SL-Mníšek nad Popradom	ŽS Stará Ľubovňa 600m	Poprad-Tatry 1hod, 53km	dostupnosť napojenia na VN a NN do 100m	dostupnosť napojenia na STL, NTL do 100m	dostupnosť napojenia na vodovod DN do 100m	dostupnosť napojenia na kanalizáciu do jestvujúcej ČOV Stará Ľubovňa do 100m	Z	priemyselná zóna
16	Vranov nad Topľou - Ferovo	1	Vranov nad Topľou	Vranov nad Topľou	16 ha	50km, 40min	č.18, 0km	ŽS Vranov nad Topľou, 2km od PP	Košice, 65km, 1hod	áno, 22kV vzdušné vedenie, TN 22/042kV, VN, NN	áno, preložka potrubia VTL - rozvod plynu DN300, regulačná stanica - rozvod STL	áno, potrubie DN 150 - z neho rozvod cez vodomernú šachtu do areálu	áno, dažďová kanalizácia - odvedená do existujúceho číčovského kanála, splašková kanalizácia bude gravitačná s prečerpávaním do existujúcej splaškovej kanalizácie	Z	priemyselný park
17	Soľ	1	Soľ	Vranov nad Topľou	10,35 ha	40 km - 56 min.	št. cesta I/18 - hneď vedľa	ŽS Soľ - hneď vedľa	Košice 1,5 hod; 70km	prechádza územím 22kV NN vedenie	dostupnosť napojenia cca 150m STL plynovod	dostupnosť napojenia cca 150m vodovod DN110	vo výstavbe	Z	priemyselný park

Tabuľka funkčných plôch priemyselnej výroby 2. kategórie

Poradové číslo	Názov lokality	Kategória	Katastrálne územie	Okres	Výmera	Dopravné napojenie k diaľnici D1	Dopravné napojenie k ceste I. Triedy	Dopravné napojenie k železničnej trati	Dostupnosť letiska	Elektrická energia	Plynovod	Vodovod	Kanalizácia	Druh pozemku	Typ funkčnej plochy
18	Areál bývalého Lesostavu	2	Jasenov	Humenné	4 ha	Prešov cca 80km, 80min	I/74 - 3km	ŽS Humenné cca 3km	letisko Košice cca 100min, 100km	zásobovanie samostat. trafostanicou, exist. VN vedenie č.296, VVN vedenie č.6717	dostupnosť napojenia na STL plynovod DN300; PN 0,3MPa	jestvujúci vodovod DN 110	dostupnosť napojenia na kan. DN400	K	priemyselná zóna
19	Myslína	2	Myslína	Humenné	1,98 ha	80km, 80 min	I/74 - 1km	ŽS - Humenné 4km juhovýchodným smerom	letisko Košice - 100km	dostupnosť samostatnej trafostanice 22/0,4kV	dostupnosť 10m	dostupnosť napojenia 350m DN110	dostupnosť ČOV 1,2km	Z	priemyselná zóna
20	Humenné - Juh	2	Humenné	Humenné	7 ha	80km, 80 min	I/74 - 1,5 km	ŽS Humenné 1km	Košice - 100km	22 kV 950 m, v areáli nová trafostanica	cca 270 m	na hranici areálu DN 100	na hranici areálu DN 2000	H	priemyselný park
21	Humenné - Zeleňakovo	2	Humenné	Humenné	33 ha	80km, 80 min	I/74 - 1,5 km	ŽS Humenné 1km	Košice - 100km	na hranici areálu	na hranici areálu	na hranici areálu	na hranici areálu	Z	priemyselný park
22	Spišský Hrhov	2	Spišský Hrhov	Levoča	(50 ha, rozšírenie o ďalších 50 ha)	trasa navrhovanej D1, 5min 4km	cesta I. triedy I/18 3km	ŽS Sp. Podhradie 1km	letisko Poprad-Tatry/Košice - 50km/75km	áno, 22kV vzdušné vedenie, TN 22/042kV, VN, NN	dostupnosť napojenia 100m	dostupnosť napojenia 200m	potrebné realizovať do ČOV cca 1000m	Z	priemyselný park akceptovať ÚR č. 190/2005 Zo dňa: 31.05.2007
23	Spišské Podhradie - Rybníček	2	Spišské Podhradie	Levoča	6,3 ha + možnosť 3 ha	trasa navrhovanej D1, 5min 4km	cesta I. triedy I/E18 3km	ŽS Sp. Podhradie 1km	letisko Poprad - 50 km, Košice - 75 km	v mieste areálu trafostanica 22kV	dostupnosť napojenia 500m	dostupnosť napojenia 200m	potrebné realizovať do ČOV cca 1000m	K	priemyselná zóna

24	Breziny	2	Svit	Poprad	19 ha	návrh D1	št. cesta I/18, cca 150m južným smerom	ŽS Svít v tesnej blízkosti	Poprad-Tatry, cca 15min, 15km	ŽS Svít, cca 100m južne	VTL plynovod, 50m	ŽS Svít, cca 100m južne	ŽS Svít, cca 100m južne	Z	priemyselná zóna
25	Prešov Grófske	- 2	Prešov, Kapušany	Prešov	260ha (182 Prešov, 78ha Kapušany)	20min, 15km	I/18 lemujie južnú stranu areálu - 0,5 km	ŽS Kapušany lemujie areál zo SZ strany	Košice 30min, 50km	22kV vzdušné vedenie, vzdialené 4,4km	VTL plynovod Podlipníky-Fintice prechádza územím parku, DN 300, PN 40	bod napojenia uzlová šachta ŠU 12, II. tlakové pásmo vodojem Sekčov II; vzdialený 3,2km	najbližšia možná kanalizačná prípojka s možnosťou napojenia je vzdialená 5,4 km	Z	priemyselný park
26	Veľký Šariš	2	Veľký Šariš	Prešov	46 ha	10km diaľnica Prešov-Košice	št. cesta I/68 cca 20m	ŽS Veľký Šariš cca 500m	letisko Košice 40km	dostupnosť VN cca 50m 110kV	dostupnosť napojenia cca 20m VTL	dostupnosť napojenia cca 20m DN 800	dostupnosť napojenia cca 500m	Z	priemyselná zóna
27	Záborský mlyn	2	Záborské	Prešov	40 ha	kontakt s D1	I/68, 4km	Prešov, 5km	letisko Košice 30km, smer juhozápad	v dosahu	STL	VDJ Záborské	ČOV Kendice	Z	priemyselná zóna
28	Košariská	2	Záborské, Petrovany	Prešov	41,5 ha	kontakt s D1	I/68, 4km	Prešov, 5km	letisko Košice 30km, smer juhozápad	v dosahu		VDJ Záborské	ČOV Kendice	Z	priemyselná zóna
29	Malý Šariš hon Úzke	2	Malý Šariš	Prešov	12 ha	vedľa plánovanej trasy budúcej diaľnice	vedľa št. cesty I/18	ŽS Prešov cca 5km, cca 20min	letisko Košice cca 45 km, cca 1hod	dostupnosť napojenia na NN a VN	dostupnosť napojenia cca 200m	vyd. stav. povol. z EF možnosť prepojenia	dostupnosť cca 100m		priemyselná zóna
30	Drienov Bývalá kafiléria	- 2	Drienov	Prešov	4 ha	15min, 3,5km	I/68 Prešov-Košice, 4km	ŽS Obišovce - 4,5km; Kysak - 5,5km; D.N. Ves - 5,5km	Košice 30min, 25,5km	v areáli	v areáli	500 m	obec bez kanalizácie	H	priemyselná zóna
31	Drienov Bývalý hosp. dvor PD	- 2	Drienov	Prešov	8 ha	15min, 3,5km	I/68 Prešov-Košice, 4km	ŽS Obišovce - 4,5km, Kysak - 5,5km, D.N. Ves - 5,5km	Košice 30min; 25,5km	v areáli	600m	300m	obec bez kanalizácie	K	priemyselná zóna

32	Prešov Juh - Lominová - Široké	2	Prešov, Haniska	Prešov	64 ha	2 min, 1km	I/68, 1km	Prešov 2km	Košice, 45min, 45km	22kV vzdušné vedenie, vzdialené 0,5km	regulačná STL stanica na hranici priem. parku	dva rôzne body napojenia, vzdialené 90m a 1000m, obidve DN 300	existujúca mestská časť smerom k Haniske, vzdialená 225m	K	priemyselný park
33	Ortáše	2	Petrovany, Kendice	Prešov	34 ha	kontakt s D1	I/68 - 1 km	ŽS Kendice - 1,5 km	Košice - 35 km, 28 min	obmedzený výkon, potreba rekonštrukcie	v kontakte STL+STL	v kontakte VDJ Petrovany	ČOV Kendice	Z	priemyselná zóna
34	Dolina	2	Kendice	Prešov	4 ha	D1 - 900 m	kontakt s I/68	ŽS Kendice - 1 km	Košice - 35 km, 28 min	obmedzený výkon, potreba rekonštrukcie	STL	v kontakte VDJ Petrovany	kanalizačný zberač - ČOV Kendice	Z	priemyselná zóna
35	Nad mlynom	2	Záborské	Prešov	40 ha	kontakt s D1	I/68 5km	ŽS Haniska - 4 km západne	Košice - 35 km, 28 min	obmedzený výkon, potreba rekonštrukcie	STL	nie je, VDJ Záborské	v dotyku - ČOV Kendice	K	priemyselná zóna
36	Tekeriš	2	Kendice	Prešov	9,5 ha	D1 - 1 km	kontakt s I/68	ŽS Kendice - 0,5 km severne	Košice - 35 km, 28 min	obmedzený výkon, potreba rekonštrukcie	kontakt STL	v kontakte VDJ Petrovany	projektované - na ČOV Kendice	K	priemyselná zóna
37	Sever	2	Ličartovce	Prešov	9 ha	kontakt s D1	kontakt s I/68	ŽS Ličartovce - 0,5 km	Košice - 23 km, 15 min	obmedzený výkon, potreba rekonštrukcie	kontakt STL	v kontakte VDJ Ličartovce, projektovaný vlastný zdroj	projektovaná - ČOV Ličartovce	Z	priemyselná zóna
38	Ličartovce	2	Ličartovce	Prešov	35 ha	napojenie k D1 cca 5min - 3km	I/68 - 0,5km	ŽS Ličartovce - 0,5km	letisko Košice 40min - 35km	NN - 300m, VN - 300m	100m na VTL DN 300 v k.ú. Ličartovce	1km DN 100 obecný vodovod	300m na ČOV trasa Seniakovce	Z	priemyselná zóna
39	Terňa a miestne časti Babin potok a Hradisko	2	Terňa, Babin potok, Hradisko	Prešov	6 + 13 ha	trasa navr. diaľnice D1 cca 20min 15km, južným smerom	št. cesta 7km západným smerom	ŽS Veľký Šariš 10 km južným smerom	letisko Košice 50km cca 45 min	dostupnosť napojenia na NN cca 20m v areáli býv. PD	dostupnosť napojenia cca 200m severným smerom	dostupnosť napojenia na vodovod cca 200m, obecný vodovod	ČOV obec Terňa	K	priemyselná zóna
40	Areál býv. Tehelne Peč. Nová Ves	2	Pečovská Nová Ves	Sabinov	3 ha	20 minút, 25km	I/68 - 0,5km	ŽS P. Nová Ves 1,5km	Košice, 60min; 70km	áno	áno	0,5km	0,5km	H	priemyselná zóna

41	Šarišské Sokolovce	2	Šarišské Sokolovce	Sabinov	10 ha	30min, 20km	30min, 20km I/18	Sabinov, 7km	Košice, 90 min, 70km	v areáli NN a VN	v areáli NTL	na hranici vstupu do objektov	projektovaná	Z	priemyselná zóna
42	Hospodársky dvor	2	Brezovica	Sabinov	9 ha	39 km, 45 min.	I/68 - 10km	ŽS Lipany, 11km	Košice 75km, Poprad 75km	je samostatné trafo	100m od obecného rozvodu	vlastný	100m na obecný kanál	H	priemyselná zóna
43	Stropkov	2	Stropkov	Stropkov	25 ha	trasa navrhovanej diaľnice (Prešov-54km, 45 min)	I/73 prechádza cez mesto, 100m	Bardejov - 45km, 30min.	Košice - 100km, 1hod.	hranica areálu	hranica areálu	hranica areálu	hranica areálu	Z	priemyselný park
44	Svidník - Juh	2	Svidník	Svidník	15 ha	50min, 60km	št. cesta I/73, 30m	Bardejov 35km	Svidník 10min, 4km	dostupnosť napojenia na NN cca 20m, okružné 22kV vedenie alebo samostatný vývod z ES 110/22kV v k.ú. Stročin, 3km	20m západným smerom na VTL plynovod DN150, PN 4,0MPa alebo na RS	v tesnej blízkosti areálu jestvujúci vodovod DN100	z južnej strany areálu kanalizačný zberač 10m do ČOV Stročin	K	priemyselný park
45	Cernina	2	Cernina	Svidník	1312,9 ha	55km, 75 min.	Svidník, 16km	Bardejov, 25km	Košice, 120min, 105km	dostupnosť napojenia na NN cca. 100m, okružné 22kV vzdušné vedenie alebo samostatný vývod ES 110/22kV v k.ú. Cernina	dostupnosť napojenia cca 200m západným smerom na VTL plynovod DN150, PN 4,0MPa	skupinovú vodovody, studne	v štádiu riešenia	Z	priemyselná zóna

46	Sečovská Polianka-Záhumié	2	Sečovská Polianka	Vranov nad Topľou	28 ha	50km	št. cesta I/79 cca, 250m - napojená MK	ŽS Sečovská Polianka, cca 2km	letisko Košice, 60km cca 50min	napojenie na NN bezprostredné, v prípade výstavby v zmysle ÚPD návrh vybudovania dvojitej 2xC22 - 2x630kVA s vybudovaním novej VN prípojky	dostupnosť napojenia cca 200m k rozvodnému potrubiu vedúcemu popri št. ceste I/79	dostupnosť napojenia cca 200m jestvujúci vodovod DN 110 s prívodom zo Stariny	v súčasnosti v tejto časti neexistuje kanalizácia, plánovaná STOKA A5 po okraji pozemku do existujúcej ČOV	Z	priemyselná zóna
47	Benkovce	2	Benkovce	Vranov nad Topľou	824 ha	trasa navrhovanej diaľnice D1, cca 45 min. západným smerom	prechádza obcou č. 1/15	ŽS Vranov nad Topľou, cca 15km juhozápadným smerom	letisko Košice, cca 80 min, 90km	dostupnosť napojenia na NN, okružné 22kV vzdušné vedenie cca 400m od obce	dostupnosť napojenia - prechádza obcou STL plynovod DN 150	prechádza obcou DN 200	dostupnosť napojenia z ČOV, hlavný kanalizačný zberač 300ml	Z	priemyselná zóna
48	Pastviská	2	Nižný Kručov	Vranov nad Topľou	30 ha	50 km	2,5 km	1,5 km	Košice 1,5 hodiny 90km	prechádza uvažovaným územím	prechádza okolo územia	prechádza okolo územia	do 200m od plánovaného územia	Z	priemyselná zóna
49	Dlhé Klčovo	2	Dlhé Klčovo	Vranov nad Topľou	5 ha	najbližšia diaľnica D1, cca 150min 200km západným smerom	št. cesta č.18, 3km	ŽS Sačurov, cca 3km západným smerom	letisko Košice, cca 60min, 65 km	dostupnosť napojenia na NN cca 50m, VN cca 200m	dostupnosť napojenia cca 50m južným smerom na STL	vodovod cca 70m južným smerom, jestvujúci vodovod DN 110 v obci	vo výstavbe	Z	priemyselná zóna
50	Vyšný Žipov	2	Vyšný Žipov	Vranov nad Topľou	932 ha	trasa navrhovanej D1 Prešov - 35km, 30min	I/18, 1km	Čierne nad Topľou, 3km	Košice, 75 km, 60min	dostupnosť napojenia na NN a VN v obci	plynovod v obci stredný tlak	vodovod v obci	Sol', 8km	Z	priemyselná zóna
51	Naklo	2	Nižný Hrušov	Vranov nad Topľou	37,2 ha	2hod 80km	E-50 15km	Nižný Hrabovec 5km	Košice 1,5 hod 80km	dobrá, 4000V	dobrá, STL	dobrá, verejný vodovod, vodojem 2x250m3	dobrá, verejná kanalizácia, ČOV 3000FO	Z	priemyselná zóna

52	Sačurov - Mentiovo	2	Sačurov	Vranov nad Topľou	16,06 ha	plánovaná D1, cca 50min, 55km	št. cesta I/79	ŽS v obci	letisko Košice, cca 50 min, 65km	NN cca 200m, vzdušné vedenie 22kV - 200m	dostupnosť napojenia cca 80m	začiatok realizácie v r. 2007	dostupnosť napojenia cca 300m	Z	priemyselná zóna
----	--------------------	---	---------	-------------------	----------	-------------------------------	----------------	-----------	----------------------------------	--	------------------------------	-------------------------------	-------------------------------	---	------------------

Tabuľka funkčných plôch priemyselnej výroby 3. kategórie

Poradové číslo	Názov lokality	Kategória	Katastrálne územie	Okres	Výmera	Dopravné napojenie k diaľnici D1	Dopravné napojenie k ceste I. triedy	Dopravné napojenie k železničnej trati	Dostupnosť letiska	Elektrická energia	Plynovod	Vodovod	Kanalizácia	Druh pozemku	Typ funkčnej plochy
53	Suchá hora	3	Humenné	Humenné	25,56 ha	80km, min 80	I/74 - 0,5 km	ŽS Humenné 3km	Košice - 100km	napájač 22 KV - VN 438 je cca 500 m od areálu, napájač pre hornú časť parku 22 KV - VN 436 je cca 100 m od areálu	VTL plynovod na južnej hranici areálu	areálom prechádza ZP1 VDJ2x10000 ŠV, DN 600	dostupnosť napojenia cca 100 m	Z	priemyselný park
54	Dravce Bukovina	3	Dravce Bukovina	Levoča		diaľnica D1, cca 20min, 8km západne	cesta I.tr. cca 3min, 1km východne	ŽS Sp. Nová Ves, cca 16km východne	Poprad, cca 45min, 20km	dostupnosť napojenia cca 50m	dostupnosť napojenia cca 200m západne	dostupnosť napojenia cca 200m západne	dostupnosť napojenia cca 200m západne	Z	priemyselná zóna
55	Levoča	3	Levoča	Levoča	16,3 ha	trasa navrhovanej D1, južne od PP, 2min a 500m	I/18 a 0,9km	ŽS Levoča, cca 500m	Poprad - Tatry, cca 30min, 30km	NN na pozemku 22kV na pozemku, podľa potreby preložka	VTL na pozemku, DN150; PN4,0MPa v časti nutná preložka	vodovodný rad DN500 na pozemku podľa potreby preložka	splašková kanalizácia 1,1km	Z	priemyselný park
56	Švábovce-Baňa	3	Švábovce	Poprad	6 ha/10 ha	diaľnica vo výstavbe 7km 10min	št. cesta E18 500m	ŽS Poprad 7km	letisko Poprad Tatry 10km 15min.	NN 100m, VN 22kV, 110	50m DN80	50m DN100	100m - bez ČOV	Z	priemyselná zóna

57	Mengusovce	3	Mengusovce	Poprad	3 ha	trasa diaľnice D1, cca 700m, 1min	cesta 1. tr. I/18, cca 1min, 600m	ŽS Svit, 5km	Poprad 10min, 13km	VN 22kV 50m, NN 50m	STL 100m, VTL 200m	dostupnosť 200m	dostupnosť 250m	Z	priemyselná zóna
58	Petrovany Vysielač	- 3	Petrovany	Prešov	L' 14 ha, P 15 ha, KEVEČ 100 ha	cca 5min, 500m severne	I/68 2-3km severným smerom	ŽS Prešov, 4km severne	Košice, 40km, 30min	dostupnosť - 0,5km VN	dostupnosť - 0,5km PO	dostupnosť - 1km Starina-Prešov	ČOV Prešov, 2km (Haniska)	Z	priemyselná zóna
59	Haniska Zátarecká	- 3	Haniska	Prešov	25 ha	priamo pri diaľnici D1 (1min. a 200m)	5min; 1km	ŽS Prešov; 0,7km	letisko Košice, cca 1hod; 45km	vlastná trafostanica v areáli	STL plynovod DN 160; 0,3MPa v areáli	dostupnosť napojenia priamo v areáli D200	dostupnosť v areáli z vých. strany napojením na obecnú kanalizáciu D 600	Z	priemyselná zóna
60	Roveň	3	Petrovany	Prešov	27 ha	kontakt s D1	I/68 3 km	ŽS Kendice - 3 km západne	Košice - 32 km, 25 min	obmedzený výkon, potreba rekonštrukcie	kontakt STL	v kontakte VDJ Petrovany	v dotyku - ČOV Kendice	Z	priemyselná zóna
61	Potoky	3	Petrovany	Prešov	34,5 ha	kontakt s D1	I/68 3 km	ŽS Kendice - 3 km západne	Košice - 32 km, 25 min	nie je	nie je	nie je, VDJ Petrovany	v dotyku - ČOV Kendice	Z	priemyselná zóna
62	Grófske Kapušany	- 3	Kapušany	Prešov	101,68 ha	20min, 15km	I/18 lemujie južnú stranu areálu	ŽS Kapušany lemujie areál zo SZ strany	Košice 30min, 50km	22kV dvojité vedenie - linka č. 208 3600m	cez PP vedie VTL plynovod Podlipníky - Fintice	vodojem Sekčov II. + exist. vodovodná sieť 2 obce	na ČOV a kanal. v obci	Z	priemyselný park
63	Sabinov Orkucany	- 3	Orkucany	Sabinov	40 ha	25 min, 23km	I/68, priama odbočka z cesty I. tr.	Orkucany 0,3km, Sabinov 3km	Košice 1hod, 56km; Ražňany 10min, 8km	priamo na pozemku	priamo na pozemku	150m od pozemku	150m od pozemku	K	priemyselný park
64	Torysa	3	Torysa	Sabinov	7 ha	36 km, 42 min.	I/68 - 7km	ŽS Lipany, 8km	Košice 72km, Poprad 78km	Napojenie na VN 100 m	napojenie na STL plynovod v 100 m	napojenie na vodovod cca 100 m	napojenie na kanalizáciu 300 m	Z	priemyselný park

65	Podolíneec - T. Vansovej	3	Podolíneec	Stará Lubovňa	8,5 ha	40/35	I/77 - 500m	Podolíneec - 1km	Poprad - 50min - 38km	áno - v území	áno - v území	áno - 100m	áno - 100m	Z	priemyselná zóna
66	Giraltovce - Roveň	3	Giraltovce	Svidník	25 ha	trasa k navrhovanej R4 Prešov - Vyšný Komárník, cca 5min, 2km severne	štátna cesta I/73, vjazd z PP	ŽS Nemcovce pri Prešove, cca 13km západne	letisko Košice, 60min, 70km	NN v dosahu, trafo 250kVA, diaľkové VN vzdušné vedenie 229 (22kV) prechádza cez areál	STL plynovod v dosahu 20m, DN 63	verejný vodovod v dosahu 20m, DN 100	verejná kanalizácia v dosahu 1000m východne	Z	priemyselná zóna
67	Giraltovce - SAD	3	Giraltovce	Svidník	3 ha	trasa k navrhovanej R4 Prešov - Vyšný Komárník, cca 5min, 2,5km severne	štátna cesta I/73, vjazd z PP	ŽS Nemcovce pri Prešove, cca 13km západne	letisko Košice, 60min, 70km	NN v dosahu, trafo 250kVA, diaľkové VN vzdušné vedenie 229 (22kV)	STL plynovod v dosahu 20m, DN 63	verejný vodovod v dosahu 20m, DN 100	verejná kanalizácia v dosahu 1200m východne	H	priemyselná zóna

Poznámka: Zvýraznený text – navrhované funkčné plochy priemyselnej výroby

Nezvýraznený text - jestvujúce funkčné plochy priemyselnej výroby

Z - „zelené plochy“

H - „hnedé plochy“

K - „kombinované plochy“

Kurzívou sú vyznačené priemyselné parky podľa zdroja MH Invest 2014.

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Tabuľka funkčných plôch priemyselnej výroby 4. kategórie

Medzi funkčné plochy priemyselnej výroby 4. kategórie patria ostatné funkčné plochy priemyslu
riešené v právoplatných územných plánoch miest a obcí Prešovského kraja

Funkčné plochy 4. kategórie – ostatné funkčné plochy priemyselnej výroby

Por. č.	Názov lokality	Katastrálne územie	Okres	Výmera	Druh pozemku
68	UNIKOV	Bardejov	Bardejov		H
69	SNAHA	Bardejov	Bardejov		H
70	REKOSTAV	Bardejov	Bardejov		H
71	JAS	Bardejov	Bardejov		H
72	BAS	Bardejov	Bardejov		H
73	Lijarex - mäsovýroba	Bardejov	Bardejov		H
74	RD Stufany	Bardejov	Bardejov		H
75	Bardejovské mliekárne	Bardejov	Bardejov		H
76	Raslavice	Raslavice	Bardejov	3	Z
77	Hertník -areál ACHP	Bartošovce	Bardejov	8	H
78	PD	Košarovce	Humenné	2,5	H
79	Hospodársky dvor	Nižná Jablonka	Humenné	5,1	H
80	Bývala škola	Nižná Jablonka	Humenné	0,4	H
81	Farma VD	Jabloň	Humenné	5	H
82	Hospodársky dvor	Myslina	Humenné	6	H
83	Hospodársky dvor	Hažín nad Cirochou	Humenné	7	H
84	Nad školou	Víťazovce	Humenné	0,5	H
85	Chirana	Humenné	Humenné	2,9	K
86	Kežmarok - Tatraľan	Kežmarok	Kežmarok	8	H
87	Huncovce - Medzi vodami	Huncovce	Kežmarok	8,3	H
88	Spišská Belá - sever	Spišská Belá	Kežmarok	15	Z
89	Spišská Belá - západ	Spišská Belá	Kežmarok	5	Z
90	Medzi vodami	Huncovce	Kežmarok	6	H
91	KÚ	Malý Slávkov	Kežmarok	2,9	H
92		Spišská Belá	Kežmarok	1,1	H
93		Kežmarok	Kežmarok	41,9	H
94		Ľubica	Kežmarok	1,7	H
95	<i>Spišské Podhradie - tehelňa</i>	<i>Spišské Podhradie</i>	<i>Levoča</i>	<i>3,4</i>	<i>H</i>
96	Levoča	Levoča	Levoča	5,5	H
97	Suška-agrod. Studenec-sklady, výr. haly	Studenec	Levoča	0,9	H
98	Agrodružstvo Studenec - výrobná hala	Studenec	Levoča	2	H
99	Poľnonákup Spiš - sklady	Spišské Podhradie	Levoča	1,7	H
100	Výrobná hala	Spišský Hrhov	Levoča	0,1	H
101	Bývalá White Lady, s.r.o. - likérka	Levoča	Levoča	4,3	H
102	Bývalé výr. družstvo Obzor - výr. haly	Levoča	Levoča	1,2	H
103	KN 1045/1	Medzilaborce	Medzilaborce	1,2	H
104	KN 1061	Medzilaborce	Medzilaborce	0,8	H
105	KN 1475/2	Medzilaborce	Medzilaborce	0,7	H
106	Medzilaborce - Vihorlat	Medzilaborce	Medzilaborce	33	H
107	Veľký Slavkov - zemiakareň	Veľká Slavkov	Poprad	3,5	H
108	Vydrník	Vydrník	Poprad	20	K

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

109	Družstevný dvor	Gerlachov	Poprad	30	K
110	Bývalá paneláreň	Poprad	Poprad	113	H
111	Areál ŠM a PD	Veľký Slávkov	Poprad	8	H
112	Areál ŠM a PD	Nová Lesná	Poprad	2,1	H
113	Liptovská Teplička	Čierny grúň	Poprad	0,5	H
114	Cez Sihoť, Vyšné lúky	Vydrník	Poprad	10	H
115	Veľký Šariš - mlyn	Veľký Šariš	Prešov	2,5	H
116	Za ČKD	Veľký Šariš	Prešov	56	K
117	Tably	Prešov, Ľubotice	Prešov	22	Z
118	Haniska - Východ	Haniska	Prešov	70	K
119	Ličartovské lúky	Ličartovce, Drienov, Drien. N. Ves	Prešov	19	Z
120	Kendická	Drienovská Nová Ves	Prešov	35	Z
121	Pažite	Drienovská Nová Ves	Prešov	14,5	Z
122	Močarmany	Petrovany	Prešov	41	
123	Sever	Kendice	Prešov	38	Z
124	Seniakovce	Seniakovce	Prešov	10	Z
125	Pri kovošrote	Kendice	Prešov	5	H
126	Pri čističke	Kendice	Prešov	5	H
127	Ku kanálu	Veľký Šariš	Prešov	2	H
128	Veľký Surdok	Veľký Šariš - Kanaš	Prešov	5	H
129	Konské na V. Šariš	Malý Šariš	Prešov	0,4	H
130	Štvrty na Župčany	Malý Šariš	Prešov	0,8	H
131	Mesovo	Nížná Šebastová	Prešov	100	H
132	Pri hospod. dvore	Nížná Šebastová	Prešov	4	H
133	Priemyselná zóna	Sabinov	Sabinov	40	H
134	Areál bývalého PD	Rožkovany	Sabinov	3	H
135	Areál bývalého ŠM	Lipany 1	Sabinov	7	H
136	Priemyselná zóna	Lipany 2	Sabinov	7	H
137	Areál bývalého PD	Ďačov	Sabinov	4	H
138	Areál bývalého PD	Kamenica	Sabinov	3	H
139	Areál bývalého PD	Torysa	Sabinov	14	H
140	Areál bývalého ŠM	Červenica	Sabinov		H
141	Areál bývalého PD	Šarišské Dravce	Sabinov		H
142	Pri jarku	Kolonica	Snina	22	Z
143	Vihorlat	Snina	Snina	9,4	K
144	Snina - Vihorlat	Snina	Snina	5	H
145		Klenová	Snina	8,4	H
146		Strihovce	Snina	0,4	H
147		Pčoliné	Snina	11,2	H
148		Snina	Snina	100	H
149	Východ	Hniezde	Stará Ľubovňa	100	Z
150	Objekty bývalých podnikov	Stará Ľubovňa	Stará Ľubovňa	1	H
151	Objekt býv. ČSAO	Podolíne	Stará Ľubovňa	0,5	H
152	Objekt PD	Orlov	Stará Ľubovňa	0,5	H
153	Objekt PD	Plaveč	Stará Ľubovňa	0,5	H
154	Objekt mäsiarstva	Nová Ľubovňa	Stará Ľubovňa	0,5	H
155	Objekt PD	Vislanka	Stará Ľubovňa	0,5	H
156	HD AGROČIRČ	Ruská Voľa	Stará Ľubovňa		H
157	Neukončená stavba zotavovne	Vyšné Ružbachy	Stará Ľubovňa	0,5	H
158	Objekt PD	Lomnička	Stará Ľubovňa	0,5	H

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

159	Objekt PD	Ľubotín	Stará Ľubovňa	0,5	H
160	Objekt PD	Šarišské Jastrabie	Stará Ľubovňa		H
161	HD	Čirč	Stará Ľubovňa		H
162	RS	Kyjov	Stará Ľubovňa		H
163	Objekt PD	Plavnica	Stará Ľubovňa	0,5	H
164	<i>Stropkov - hospodársky dvor ŠM</i>	<i>Stropkov</i>	<i>Stropkov</i>	5,5	<i>H</i>
165	Stropkov - západ	Stropkov	Stropkov	25	Z
166	Pri navrhovanej ČOV	Bukovce	Stropkov	1	H
167	Areál PD	Bukovce	Stropkov	2	H
168	Oproti PD	Bukovce	Stropkov	0,5	H
169	Hospodársky dvor	Duplín	Stropkov	8,2	H
170	Opustený areál PD Nižná Olšava	Mrázovce	Stropkov	4	H
171	Pri Fabrike	Nižná Olšava	Stropkov	4	H
172	Čipkáreň	Nižná Olšava	Stropkov	6	H
173	Žedliarka	Nižná Olšava	Stropkov	2	H
174	Stropkov JUH	Stropkov	Stropkov	36	H
175	Stropkov SEVER	Stropkov	Stropkov	4	H
176	Stropkov VÝCHOD	Stropkov	Stropkov	6	H
177	Stropkov SEVEROVÝCHOD	Stropkov	Stropkov	1	H
178	PD Šandal - hospodársky dvor	Šandal	Stropkov	3	H
179	Lesy SR - býv. Garáže	časť Šandal - Roveň	Stropkov	1	H
180		Stročín	Svidník	39	H
181	Bývalé JRD	Šarišský Štiavnik	Svidník	2	H
182	Areál ACHP	Nižná Jedľová	Svidník	5,2	H
183	Bývalé PD	Dubová	Svidník	2	H
184	Bývalé PD	Vyšný Mirošov	Svidník	3	H
185	Petrova dolina	Svidník	Svidník	25	H
186	Areál ACHP	Vranov - Čemerné	Vranov n. Topľou	2,5	H
187	Mudroňov dvor	Vranov - Taňa	Vranov n. Topľou	10	H
188	Šibena hura	Vranov - Taňa	Vranov n. Topľou	25	H
189	Ortáše	Vranov - Čemerné	Vranov n. Topľou	10	H
190	Grófske	Soľ	Vranov n. Topľou	8	H
191	Pri benzínke	Sačurov	Vranov n. Topľou	10	H
192	Pri PD	Sačurov	Vranov n. Topľou	3	H
193	Za školou	Slovenská Kajňa	Vranov n. Topľou	10	H
194	Bývalé MTH	Hencovce	Vranov n. Topľou	3	H

Poznámka: Zvýraznený text – navrhované funkčné plochy priemyselnej výroby
Nezvýraznený text - existujúce funkčné plochy priemyselnej výroby
Z - „zelené plochy“
H - „hnedé plochy“
K - „kombinované plochy“

Kurzívou sú vyznačené priemyselné parky podľa zdroja MH Invest 2014.

Problémy na riešenie

- stanoviť reálne podmienky umiestňovania priemyselných parkov zohľadňujúce územné možnosti stav sietí technickej infraštruktúry, dopravného napojenia a možných limitov vyplývajúcich zo záujmov chránených území.

Stavebníctvo

Stavebníctvo je napriek dopadom ekonomického ochladenia v oblasti súkromných i verejných investícií v ostatných rokoch stále považované za jedno z rozhodujúcich odvetví slovenskej ekonomiky. V roku 2013 sa jeho podiel na tvorbe HDP pohyboval v úrovni 6,9% (b. c.) a stavebníctvo vytvorilo 7,6% z celkovej pridanej hodnoty. Stavebníctvo je zároveň hlavným realizátorom stavieb a budov, ktoré sú dôležitou súčasťou investícií, resp. tvorby hrubého fixného kapitálu v celom hospodárstve. Podiel stavieb a budov na tvorbe hrubého fixného kapitálu dosiahol v roku 2013 – 45,6%.

Prešovský kraj patrí k najslabším aj v sektore stavebníctva. Stavebníctvo a jeho rozvoj v Prešovskom kraji je výrazne závislé od budovania technickej infraštruktúry. Postavenie stavebníctva v hospodárstve kraja ako celku možno najvýstižnejšie hodnotiť predovšetkým dvoma ukazovateľmi:

- podielom odvetvia stavebníctva na tvorbe hrubého domáceho produktu a
- podielom odvetvia stavebníctva na celkovej zamestnanosti v kraji.

Podiel stavebníctva na tvorbe regionálneho HDP (b. c.) sa od roku 2007 postupne zvyšoval z úrovne 13,21% na 15,49% v roku 2009. Podľa posledných dostupných údajov (2011) bol podiel stavebníctva na tvorbe HDP kraja 14,93%. V stavebných podnikoch nad 20 zamestnancov v roku 2013 pracovalo 6 941 zamestnancov, čo je 5,14% zamestnaných v PSK a 0,532% zo všetkých zamestnaných v SR.

Na zamestnanosti kraja ako celku sa stavebníctvo v roku 2013 podieľalo od 5,14%.

Objem stavebnej produkcie v Prešovskom kraji za rok 2013 bol 543,1 mil. € (v b. c.), čo predstavovalo 11,8% podielu stavebnej produkcie SR (3. miesto v rámci krajov SR).

Vývoj ekonomických ukazovateľov v stavebníctve v Prešovskom kraji (2007 - 2013)

	Stavebná produkcia vykonaná vlastnými zamestnancami (mil. €, v b.c.)	Priemerný počet zamestnaných (spolu)	Produktivita práce zamestnanca v stavebníctve zam. (v tis. €, v b.c.)	Priemerná hrubá nominálna mesačná mzda zamestnanej osoby (v €)/% podiel zo SR (100)
2008	726,1	27695	37482,07	582
% podiel na SR	11,3	15,2	59,68	79,76
2009	433,8	28066	31771,81	623
% podiel na SR	15,8	15,2	53,49	82,55
2010	575,5	28066	34431,49	625
% podiel na SR	10,5	15,2	56,50	80,23
2011	605,6	26984	36412,35	611
% podiel na SR	11,1	15,6	58,13	77,83
2012	592,7	26691	37484,52	656
% podiel na SR	12,3	16,2	61,40	78,75
2013	543,1	25433	31479,15	665
% podiel na SR	11,8	16,03	56,65	79,83

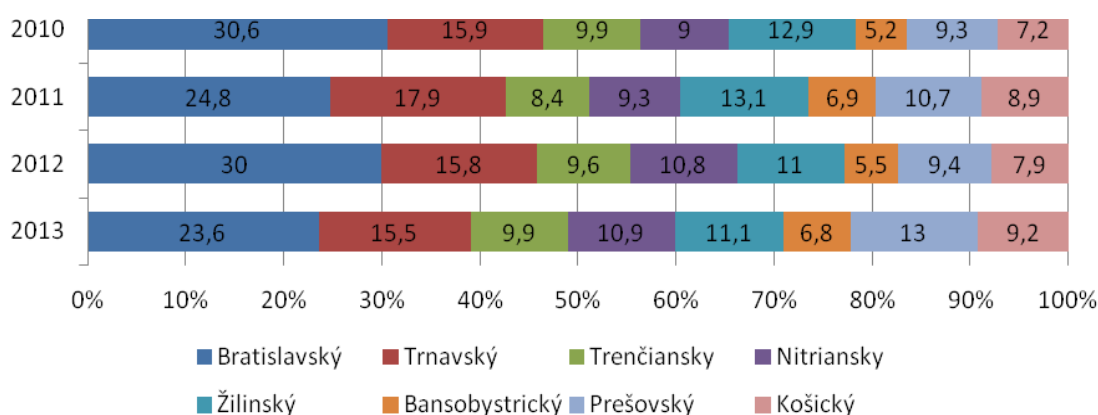
ZDROJ: ŠÚ SR; Ročenka slovenského stavebníctva 2010, 2011, 2012, 2013, 2014,

V stavebných podnikoch s počtom zamestnancov 20 a viac v PSK (spolu 2 046) dosiahli tržby za vlastné výkony a tovar (podľa dodávateľských zmlúv) v roku 2013 hodnotu 820,1 mil. € a medziročne poklesli o 0,3%. Podiel stavebných podnikov so sídlom v Prešovskom kraji na celoslovenskom objeme tržieb predstavoval 11,3%.

Priemerná hrubá mesačná mzda v priemysle PSK bola v roku 2013 na úrovni 629 €. Z hľadiska priestorovej diferenciácie bola najnižšia mzda v priemysle evidovaná v okresoch Bardejov (572 €) a Vranov n. T. (626 €). Úroveň priemernej mesačnej nominálnej mzdy v stavebníctve za Prešovský kraj zaostáva o 20,2% za úrovňou SR.

Pokles v stavebníctve sa prejavil aj v bytovej výstavbe a to 1% medziročným poklesom počtu dokončených bytov. Celkovo sa v roku 2013 dostavalo 15 100 bytov, z toho takmer 68% v rodinných domoch. Podiel dokončených bytov v Prešovskom kraji bol v roku 2012 na úrovni 9,4% (tretí najnižší podiel po Banskobystrickom kraji – 5,5% a Košickom kraji – 7,9%). Avšak v roku 2013 vzrástol tento podiel na úroveň 13%, čo zaradilo kraj na 3. miesto v rámci SR.

Podiel jednotlivých krajov na počte dokončených bytov v SR v rokoch 2010 – 2013

ZDROJ: Ročenka slovenského stavebníctva 2014

Trendmi v stavebníctve sú okrem novej bytovej či rodinnej výstavby, rekonštrukcie a modernizácie, opravy a údržby bytov a domov aj ostatné špecifické stavebné práce. Smer zamerania stavebnej produkcie sa orientuje na modernizáciu, zatepľovanie fasád budov a stavieb, výmenu okien s prihliadnutím na úspory energie a znižovanie nákladov na bývanie. S rastúcimi nárokmi na údržbu, opravu stavebných fondov a zvýšenie užívateľskej kvality budov a stavieb rastie i potreba výstavby energeticky úsporných domov (nízkoenergetických a pasívnych domov), či drevostavieb, ktorým dominujú progresívne a obnoviteľné zdroje energie.

Najvýznamnejšie stavebné podniky v Prešovskom kraji

Názov spoločnosti	Okres	Zameranie stavebnej činnosti
Dúha, a.s. Prešov	Prešov	stavba, produkcia a konštrukcia technologických zariadení
Semos, spol. s r.o. Prešov	Prešov	pozemné stavby, občianska vybavenosť, inžinierske a dopravné stavby
Arprog, a.s. Poprad	Poprad	inžinierske a dopravné stavby, cestné komunikácie
Chemkostav HSV	Humenné	stavebné diela pozemného staviteľstva
Staving Prešov,	Prešov	vykonávanie bytových a občianskych stavieb, inžinierskych stavieb

a.s.		/vrátane vybavenosti sídliskových celkov, priemyselných stavieb/
PEhAES, a.s	Prešov	vykonávanie bytových, občianskych a vodohospodárskych stavieb, projektová činnosť v investičnej výstavbe, pozemkové úpravy
PKBinvest s.r.o. Prešov	Prešov	dodávka a realizácia stavieb, projekty, inžinierska činnosť, rozpočty, kalkulácie, rekonštrukcie, novostavby

ZDROJ: TOP TREND v stavebníctve a realitách 2014, aktualizácia ÚPN

Nerastné suroviny

Geologická stavba Prešovského kraja priamo ovplyvňuje štruktúru nerastných surovín, preto územie kraja je chudobné na surovinové zdroje, resp., zásoby rudných surovín. Napriek tomu predstavuje významnú surovinovú bázu nerudných surovín a stavebných materiálov, zásoby ktorých umožňujú rozvoj hlavne stavebného priemyslu.

Z energetických surovín sa jedná o oblasti s výskytom ropy a plynu v oblasti vnútrokarpatského paleogénu a bradlového pásma, ktoré je aj recentne aktívne ako hlavný migračný kanál uhľovodíkov. Geologický prieskum bol vykonávaný v oblasti Lipany v okrese Sabinov, kde sa okrem metánu zistila aj prítomnosť ľahkej parafinovej ropy a v oblasti Hanušovce v okrese Vranov nad Topľou, kde sa z jemnozrnného, silne spevneného, rozpučaného pieskovca zistil prítok metánu.

Rudná surovinová základňa Prešovského kraja je pomerne obmedzená. Známe sú limonitové impregnácie v andezitových tufobrekciách Slanských vrchoch. V minulosti tu boli nafárané tri ložné žily, ktoré mali limonitovú výplň v spodnej časti s menejcenným sideritom s obsahom barytu a antimonitu. Ložiská polymetalických rúd a ortuťové ložiská oblastí Merník, Zlatá Baňa, Červenica v súčasnej dobe nespĺňajú kvalitatívne kritéria, takže za súčasných ekonomických podmienok vydobytie týchto zásob nie je hospodársky účelné.

Zásoby nerudných surovín patria k dôležitým aktivizujúcim činiteľom regionálneho rozvoja. Z nerudných surovín je treba uviesť výskyty keramických surovín ako napríklad ložisko Čičava. Ložiska bentonitov sa vyskytujú v spodnomiocénnych sedimentoch v Košickej kotline. Známe je ložisko Fintice s troma polohami bentonitických ílov. Vrtným prieskumom boli bentonity zistené aj v sedimentoch kladzianskeho súvrstvia na lokalitách Drienov, Lemešany, Mirkovce. Ložiská zeolitizovaných ryolitových tufov sa nachádzajú v oblasti Nižného Hrabovca a Majeroviec, s možnosťou využitia na mnohé účely. Z cementárskych surovín základnou surovinou v Bystrom sú slieky a slieňovce bradlového pásma. Ťaží sa ložisko na SV od obce Skrabské. Výskyt vápencov je pri Brekove, Podčičve, Ruskom Kazimíri. Okrem cementárne v Bystrom sa v ostatných lokalitách ťažia ako stavebný kameň na štet a štrk, prípadne aj na výrobu vápna. Lomy sú väčšinou malé a ťaží sa prevažne ručne pre miestnu spotrebu.

Prehľad stavu evidovaných položiek Štátnym geologickým ústavom Dionýza Štúra, Bratislava - Prešovský kraj k roku 2014.

Skládky (1 486)

prevádzkovaná (14)

skládky s ukončenou prevádzkou (63)

uzatvorená a rekultivovaná podľa projektovej dokumentácie (13)

odvezená (326)

upravená (prekrytie, terénne úpravy a pod.) (698)

odvezená/upravená (87)

opustená skládka bez prekrytia (nelegálna skládka) (285)

Svahové deformácie (4 730)

Bez stupňa aktivity (28),

Aktívna (277),

Potenciálna (3509),

S potenciálnymi a aktívnymi formami (7),

So stabilizovanými a potenciálnymi formami (11),

Stabilizovaná (898)

Výhradné ložiská DP (32)

216 - Kamienka; stavebný kameň; Organizácia neurčená, null

639 - Plavec - Orlov; štrkopiesky a piesky; VSH, a.s., Turňa nad Bodvou

327 - Batizovce - juh; štrkopiesky a piesky; Štrkopiesky Batizovce, s.r.o., Batizovce

359 - Spišské Podhradie; dekoračný kameň; EURO KAMEŇ, s.r.o., Spišské Podhradie

520 - Sedlice I; stavebný kameň; VSK MINERÁL s.r.o., Košice

257 - Spišské Podhradie; tehliarske suroviny; Organizácia neurčená, null

522 - Záhradné; stavebný kameň; VSK MINERÁL s.r.o., Košice

212 - Fintice II; stavebný kameň; LOMY, s.r.o., Prešov

521 - Vyšná Šebastová - Maglovec; stavebný kameň; IS-OM s.r.o., Maglovec, Lučenec

578 - Čemerné; tehliarske suroviny; VRANOVSKÁ TEHELŇA s.r.o., Vranou nad Topľou

402 - Čičava; keramické íly; Organizácia neurčená, -

799 - Kučín; zeolit; VSK PRO - ZEO s. r. o., Košice

215 - Jarabina; stavebný kameň; Podielnícke družstvo Poľana Jarabina, Jarabina

519 - Sedlice; stavebný kameň; EUROVIA - Kameňolomy, s.r.o., Košice - Barca

575 - Drieňov; tehliarske suroviny; Leier Baustoffe SK s.r.o., Bratislava

214 - Hubošovce; stavebný kameň; VSK MINERÁL s.r.o., Košice

383 - Prešov - Solivar; kamenná soľ; SOLIVARY akciová spoločnosť Prešov, Prešov

264 - Tisinec; tehliarske suroviny; AGRO PARTS s.r.o., Ruskov

360 - Vyšné Ružbachy; dekoračný kameň; RETRO design, s.r.o., Stará Ľubovňa

106 - Stará Ľubovňa - Marmon; dekoračný kameň; VSK, a.s., Spišská Nová Ves

518 - Okružná - Borovník; stavebný kameň; EUROVIA - Kameňolomy, s.r.o., Košice – Barca

608 - Nižný Hrabovec; zeolit; ZEOCEM, a.s., Bystré

524 - Juskova Voľa; stavebný kameň; EUROVIA - Kameňolomy, s.r.o., Košice - Barca

525 - Vechec; stavebný kameň; VSK MINERÁL s.r.o., Košice

604 - Skrabské - Petkovce; vápnitý slieň; ZEOCEM, a.s.,

Bystré

607 - Majerovce; zeolit; SLOVZEOLIT spol. s r.o. Spišská Nová Ves, Spišská Nová Ves

209 - Brekov; stavebný kameň; VSK MINERÁL, s.r.o., Košice

- - Zemplínske Hámre; stavebný kameň; Obec Zemplínske Hámre, Zemplínske Hámre

516 - Hranovnica - Dubina; stavebný kameň; EUROVIA - Kameňolomy, s.r.o., Košice - Barca

517- Fintice I; stavebný kameň; LOMY, s. r. o., Prešov

813 - Červenica; drahé kamene; Opálové bane a Libanka, s.r.o., Prešov

266 - Bystré; tehliarske suroviny; Organizácia neurčená,

Výhradné ložiská CHLU (16)

- 54 - Lipany; ropa poloparafínická; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava
- 603 - Skrabské - Biela Hora; vápnitý slieň; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava
- 83 - Lipany; zemný plyn; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava
- 383 - Prešov - Solivar; kamenná soľ; SOLIVARY akciová spoločnosť Prešov, Prešov
- 722 - Zlatá baňa; polymetalické rudy; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava
- 607 - Majerovce; zeolit; SLOVZEOLIT spol. s r.o. Spišská Nová Ves, Spišská Nová Ves
- 112 - Poša; kamenná soľ; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava
- 733 - Kapušany; bentonit; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava
- 806 - Gregorovce; keramické íly; MASEVA, spol. s r.o., Košice
- 659 - Dubník; ortuťové rudy; Rudné bane, štátny podnik, Banská Bystrica
- 86 - Rakovec nad Ondavou; zemný plyn; NAFTA a.s., Bratislava
- 92 - Višňov; zemný plyn; NAFTA a.s., Bratislava
- 106 - Stará Ľubovňa - Marmon; dekoračný kameň; VSK, a.s., Spišská Nová Ves
- 813 - Červenica; drahé kamene; Opáľové bane a Libanka, s.r.o., Prešov
- 90 - Kravany; zemný plyn; NAFTA a.s., Bratislava
- 799 - Kučín; zeolit; VSK PRO - ZEO s. r. o., Košice

Výhradné ložiská OVL (1)

- 113- Soľ; kamenná soľ; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava

Ložiská nevyhradeného nerastu (51)

- 4363 - Štrba; tehliarske suroviny; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava
- 4259 - Lom Toporec - Basy; stavebný kameň; VLAM SR, štátny podnik - Odštepny závod Kežmarok,
- 4251 - Nová Ľubovňa; tehliarske suroviny; TEHLOARMO spoločnosť s ručením obmedzeným Nová Ľubovňa, Nová Ľubovňa
- 4232 - Medziskálie; stavebný kameň; Roľnícke družstvo Vyšný Slavkov, Vyšný Slavkov
- 4683 - Brestov; null; BLUE SKY MINING s.r.o., Košice
- 4088 - Kamenica nad Cirochou; štrkopiesky a piesky; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava
- 4502 - Veľká Lomnica I; štrkopiesky a piesky; RIVERSAND a. s., Bratislava
- 4403 - Plaveč; tehliarske suroviny; Organizácia neurčená, -
- 4633 - Žilková; null; VLAM SR, štátny podnik - Odštepny závod Kamenica nad Cirochou, Kamenica nad Cirochou
- 4008 - Batizovce - Nižné Poprad; štrkopiesky a piesky; Agrodružstvo SOD Poprad, Batizovce - Nižné Poprad
- 4244 - Toporec - Valing; stavebný kameň; ŠTRKOTREND, s.r.o., Stará Ľubovňa
- 4390 - Levoča - Baláš; štrkopiesky a piesky; MATRIX SLOVAKIA, s.r.o., Spišská Nová Ves
- 4498 - Baláž I; štrkopiesky a piesky; Ing. Babej Jozef B-Gas, Levoča
- 4408 - Spišské Podhradie - Jaškoviča; stavebný kameň; EURO KAMEŇ, s.r.o., Spišské Podhradie
- 4043 - Branisko I; stavebný kameň; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava
- 4029 - Lom Drina - Juskova Voľa; stavebný kameň; SBK, s.r.o. Vranov nad Topľou,
- 4089 - Bušovce; štrkopiesky a piesky; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava
- 4571 - Nižné Ružbachy; štrkopiesky a piesky; ŠTRKOTREND, s.r.o., Stará Ľubovňa
- 4003 - Venglíská; štrkopiesky a piesky; Podielnícke družstvo Poľana Jarabina, Jarabina
- 4051 - Branisko II; stavebný kameň; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava
- 4346 - Sedlice; stavebný kameň; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava

- 4142 - Nemcovce; tehliarske suroviny; Ing. Pavúk Jozef - PIESKOVEN NEMCOVCE, Nemcovce
- 4119 - Dubinné; tehliarske suroviny; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava
- 4457 - Lom Kimbiarg; stavebný kameň; Poľnohospodárske družstvo MENGUSOVCE, Mengusovce
- 4495 – Gerlachov
Kozúbok; štrkopiesky a piesky; STEMP - M&G s.r.o., Poprad
- 4202 - Tatranská Kotlina (Tatranská Lomnica); stavebný kameň; Mestský podnik Spišská Belá s.r.o., Spišská Belá
- 4342 - Podolíne; stavebný kameň; Organizácia neurčitá, -
- 4110 - Plavnica; štrkopiesky a piesky; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava
- 4655 - Poľanovce; stavebný kameň; Lom DPP s. r. o., Prešov
- 4118 - Becherov; tehliarske suroviny; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava
- 4065 - Chotča; stavebný kameň; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava
- 4258 - Malina; stavebný kameň; VLam SR, štátny podnik - Odštepny závod Kamenica nad Cirochou, Kamenica nad Cirochou
- 4524 - Gerlachov - Juh; štrkopiesky a piesky; Poľnohospodárske družstvo TATRAN Gerlachov, Gerlachov
- 4123 - Kamienka; tehliarske suroviny; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava
- 4402 - Brezovica; tehliarske suroviny; Organizácia neurčená, -
- 4256 - Livovská Huta; stavebný kameň; Organizácia neurčená, -
- 4128 - Krásny Brod - Čabiny; tehliarske suroviny; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava
- 4578 - Žehňa; stavebný kameň; Agromelio, s.r.o., Veľký Šariš
- 4428 - Červenica; stavebný kameň; NOVÝ LOKAST, s.r.o., Prešov
- 4120 - Marhaň; tehliarske suroviny; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava
- 4404 - Mestisko; tehliarske suroviny; Organizácia neurčená, -
- 4049 - Spišská Teplica; stavebný kameň; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava
- 4245 - Batizovce II; štrkopiesky a piesky; Štrkopiesky Batizovce, s.r.o., Batizovce
- 4213 - Lom Bor - Spišská Teplica; stavebný kameň; Poľnohospodárske družstvo podielnikov v Spišskej Teplici, Spišská Teplica
- 4399 - Spišský Štiavnik; tehliarske suroviny; Organizácia neurčená, -
- 4241 - Veľká Lomnica; štrkopiesky a piesky; TUNELSTAV, s.r.o., Handlová
- 4654 - Orkucany II; štrkopiesky a piesky; AGROMELIO, s.r.o., Veľký Šariš
- 4636 - Orkucany; štrkopiesky a piesky; Bujňák A. - SVIP, Šarišské Dravce
- 4479 - Močarmany; tehliarske suroviny; LEIER Baustoffe SK s.r.o., Bratislava
- 4347 - Chlmec; stavebný kameň; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava
- 4426 - Hostovice; ostatné suroviny; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava
- Nie sú evidované prieskumné územia (návrhy)

Prieskumné územia - určené (18)

- P34/06 - Svidník; ropa a horľavý zemný plyn; Aurelian Oil & Gas s.r.o. 50%; Societatea Nationala de Gaze Naturale "ROMGAZ" org. zložka Bratislava 25%; JKX Carpathian B.V. 25%, Bratislava; 1.8.2014
- P14/03 - Východoslovenská nížina; horľavý zemný plyn; NAFTA a.s., Bratislava; 4.11.2015
- P30/12 - Vyšná Šebastová; diorit blokovo dobývateľný a leštiteľný; Stonepit, s.r.o., Prešov; 7.12.2016
- P33/06 - Medzilaborce; ropa a horľavý zemný plyn; Aurelian Oil & Gas s.r.o. 50%; Societatea Nationala de Gaze Naturale "ROMGAZ" org. zložka Bratislava 25%; JKX Carpathian B.V. 25%, Bratislava; 1.8.2014
- P32/06 - Snina; ropa a horľavý zemný plyn; Aurelian Oil & Gas s.r.o. 50%; Societatea

Nationala de Gaze Naturale "ROMGAZ" org. zložka Bratislava 25%; JKC Carpathian B.V. 25%, Bratislava; 1.8.2014

P38/07 - Kluknava I; U-Mo-Cu rudy; Crown Energy, s.r.o., Chorvátsky Grob; 25.10.2015

P9/11 - Vyšná Šebastová I; diorit blokovo dobývateľný a leštiteľný; IS-LOM, s.r.o., Maglovec, Košice; 24.5.2015

P25/10 - Vranov nad Topľou; zeolit, bentonit; REGOS GEO, s.r.o., Bratislava; 24.9.2014

P15/10 - Víťaz II; Mo, Cu, Fe, Pb, Au, Ag, U rudy; Crown Energy, s.r.o., Chorvátsky Grob; 7.7.2014

P15/13 - Brestov; diorit blokovo dobývateľný a leštiteľný; Blue Ski Mining, s.r.o., Košice; 19.6.2017

P12/05 - Zlatá Baňa; Au, Ag, Cu, Pb, Zn, Sb, Hg, Ba, Mo, Cd, Se, Bi, Sn rudy; BELLMIN, s.r.o., Bratislava; 8.3.2015

P21/05 - Spišská Teplica; U, Mo, Cu rudy; Ludovika Energy, s.r.o., Banská Bystrica; 9.5.2015

P28/13 - Kežmarok; termálne podzemné vody; Technické služby, s.r.o., Kežmarok, Kežmarok; 25.11.2017

P17/12 - Spišská Stará Ves; termálne podzemné vody; Vodný park Stará Ves - Sromowce Wyżne, a.s., Spišská Stará Ves; 30.5.2016

P20/12 - Prešovská kotlina 2; geotermálna energia; EMX Slovakia, s.r.o., Bratislava; 8.6.2016

P1/13 - Široké; živce; GEOLOGICKÝ PRIESKUM, s.r.o., Košice; 2.1.2017

P27/12 - Rozhanovce; termálne podzemné vody; ad Services, s.r.o., Poprad - Spišská Sobota; 10.10.2016 P4/10 - Opiná; geotermálna energia; FOLMAR, s.r.o., Trebišov; 23.2.2014

Staré banské diela (570) O

šachta (15),

štôlna (149),

odkalisko (3),

pinga, pingový ťah (240),

halda (144),

iný druh objektu (19)

Prehľad stavu evidovaných položiek Obvodným banským úradom v Košiciach - Prešovský kraj k roku 2014.

Energetické suroviny v chránených ložiskových územiach:

- ropa, zemný plyn: Lipany

Rudné a nerudné suroviny v dobývacích priestoroch a chránených ložiskových územiach:

Rudné suroviny:

- polymetalické rudy v chránenom ložiskovom území „Zlatá Baňa“
- ortuťové rudy v chránenom ložiskovom území „Červenica“

Nerudné suroviny:

- stavebný kameň (dolomitický vápenec, dolomit) v dobývacích priestoroch: Brekov, Sedlice, Sedlice I
- *stavebný kameň (andezit) v dobývacích priestoroch:* Fintice, Fintice I, Hubošovce, Okružná - Borovník, Vechec, Záhradné, Zemplínske Hámre, Juskova Voľa
- stavebný kameň (dioritový porfyrit) v dobývacích priestoroch: Hubošovce,

Vyšná Šebastová

- *tehliarske suroviny, keramické íly v dobývacích priestoroch:* Bystré, Čemerné, Drieňov, Močarmany, Sabinov, Tisinec a v chránenom ložiskovom území „Gregorovce“
- *kamenná soľ v chránených ložiskových územiach:* „Prešov - Solivary“ a „Poša“
- *bentonit v chránených ložiskových územiach:* Fintice II, Kapušany
- *zeolit: v dobývacích priestoroch:* Majerovce, Kučín, Nižný Hrabovec a v chránenom ložiskovom území „Kučín-Pusté Čemerné“,
- *vápenité slieňe: v dobývacom priestore* „Skrabské - Starý lom“
- *drahé kamene v chránenom ložiskovom území* „Červenica I“ a v dobývacom priestore „Červenica“
- *ostatné suroviny (ryodacit) v dobývacom priestore* Čičava
- *štrkopiesky v dobývacom priestore* Rožkovany

V zmysle stanoviska Ministerstva hospodárstva SR, z hľadiska surovinovej politiky Slovenskej republiky v Prešovskom kraji sa doporučuje zohľadniť:

- podľa § 5 ods. 5 banského zákona je nerastné bohatstvo vo vlastníctve Slovenskej republiky,
- podľa § 16 ods. 1 banského zákona sa ochrana výhradného ložiska proti znemožneniu alebo sťaženiu jeho dobývania zabezpečuje určením chráneného ložiskového územia,
- podľa § 15 ods. 1 banského zákona na včasné zabezpečenie ochrany nerastného bohatstva sú orgány územného plánovania a spracovatelia územnoplánovacej dokumentácie povinní pri územnoplánovacej činnosti vychádzať z podkladov o zistených a predpokladaných výhradných ložiskách poskytovaných Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky; pritom postupujú podľa osobitných predpisov a sú povinní navrhovať riešenie, ktoré je z hľadiska ochrany a využitia nerastného bohatstva a ďalších verejných záujmov najvýhodnejšie,
- podľa § 15 ods. 2 banského zákona Konceptiu územného rozvoja Slovenska prerokuje jej obstarávateľ s hlavným banským úradom. Územné plány regiónov, územné plány obcí a územné plány zón, ak riešia ochranu a využitie nerastného bohatstva, prerokujú ich obstarávatelia s obvodným banským úradom.

Záver

- hospodárenie s nerastnými surovinami by malo mať v SR, obdobne ako vo väčšine krajín EU dve základné úrovne - štátnu surovinovú politiku (ktorá je platná, ale vzhľadom na vývoj v tejto oblasti je v procese aktualizácie) a surovinovú politiku regiónov.

Problémy na riešenie

- vypracovať regionálnu surovinovú politiku PSK, ktorej hlavným vykonávacím nástrojom je stanovenie priestorových limitov a časových termínov pre dobývanie nerastných surovín v ÚPN PSK pri rešpektovaní únosnosti územia. (V rámci časovo vymedzeného obdobia sa záväzne určí, ktoré z ložísk nerastných surovín v riešenom území budú otvorené, v akom rozsahu a poradí bude prebiehať ťažba, ukončovanie ťažby, sanačné a rekultivačné práce. Takýmto prístupom sa výrazne zníži celková okamžitá záťaž územia, ale aj tlak na súčasnú otvárkú ložísk, hlavne v územiach s koncentrovaným

výskytom ložísk nerastných surovín. Zároveň bude nastavený status právnej istoty pre rozvoj obcí a pre ostatné aktivity využívajúce územie),

- podrobnejšie opísané oblasti, týkajúcej sa ťažby a spracovania nerastných surovín a to najmä vo vzťahu k Surovinovej politike SR, ktorá má byť orgánmi samosprávy následne rozpracovaná na podmienky regiónu.
- akceptovať a zahrnúť do plánov rozvoja výhody a príležitosti vyplývajúce z poznania nerastného potenciálu územia, ktoré je síce podľa § 16 ods. 1 a 2 banského zákona chránené proti znemožneniu alebo sťaženiu jeho dobývania zabezpečené chráneným ložiskovým územím, ale často je vnímané ako príťaž a nie ako príležitosť na rozvoj.

Poľnohospodárska výroba

Pôdny fond je jedným z prírodných zdrojov národného bohatstva. Poľnohospodárska výroba sa od priemyselnej odlišuje dvomi významnými znakmi. Základnou charakteristikou je viazanosť na pôdu, ktorá je základným výrobným prostriedkom v poľnohospodárskej výrobe a tvorí jej produkčnú základňu. Druhou významnou charakteristikou poľnohospodárskej výroby je závislosť od klimatických podmienok. Podľa agroklimatického členenia SR (Kurpelová 1975, Karniš 1984) patrí záujmové územie - Prešovského kraja do troch klimatických oblastí, siedmich okrskov a piatich regiónov. Ich základná charakteristika je uvedená v tabuľke.

Agroklimatické členenie územia

Klimatická oblasť	Klimatické okrsky	región	Suma teplôt	Priemerné teploty (° C)	Ročné zrážky (mm)
A teplá	A6 – teplý, mierne vlhký s chladnou zimou	T6 – teplý mierne vlhký, kotlinový	2800 - 2600	8-7	600 - 700
		T7 – teplý mierne vlhký, vrchovinový	2600 - 2400		
B mierne teplá	B5 – mierne teplý, mierne vlhký vrchovinový	MT2 – mierne teplý	2400 – 2200	8 - 6	650 – 800
	B8 – mierne teplý, vlhký vrchovinový				
	B4 – mierne teplý, mierne vlhký so studenou zimou B7 – mierne teplý, vlhký s chladnou alebo studenou zimou B10 – mierne teplý, veľmi vlhký s nadbytkom vlhky	MT3 – mierne teplý	2200 – 2000		
C chladná	C1 – mierne chladný	CH - chladný	2000	5 - 4	800

ZDROJ: Kurpelová 1975, Karniš 1984

Do teplej oblasti patria doliny riek približne do výšky 400 m.n.m., južná časť Ondavskej a Laboreckej vrchoviny, Beskydské predhorie, južná časť Šarišského podolia a východná časť Šarišskej vrchoviny.

Mierne teplá oblasť zahŕňa Hornádsku a Popradskú kotlinu, Ľubovniansku vrchovinu, Spišsko-Šarišské medzihorie, Bachureň, Šarišskú vrchovinu, Ondavskú a Laboreckú vrchovinu.

Do chladnej oblasti patrí: Spišská Magura, Levočské vrchy, Čergov a vrcholové oblasti Nízkyh Beskýd.

Poľnohospodárska pôda zaberá 42,3% z celkovej rozlohy kraja, čo predstavuje 15,8% z celkovej rozlohy poľnohospodárskej pôdy na Slovensku. Z nej takmer dve pätiny predstavuje orná pôda, na ktorej sa pestujú predovšetkým obilniny, krmoviny, olejiny a zemiaky.

Najvyšší podiel ornej pôdy je evidovaný v okresoch Vranov nad Topľou a Prešov, dosahuje viac než 56% z celkovej rozlohy poľnohospodárskej pôdy. Podiel trvalých trávnych porastov je najvyšší v okrese Medzilaborce, kde dosahuje viac než 31%.

Základné členenie poľnohospodárskej pôdy na druhy pozemkov podľa okresov Prešovského kraja (2014)

Kód okresu	Názov okresu	Orná pôda		Chmeľnice		Vinice		Záhrady		Ovocné sady		TTP		Poľnohospodárska pôda	
		ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
701	Bardejov	15 103	16,14	0	0,00	0	0,00	1 309	1,40	108	0,12	28 226	30,16	44 746	47,81
702	Humenné	9 717	12,88	0	0,00	23	0,03	1 113	1,48	96	0,13	16 934	22,45	27 882	36,97
703	Kežmarok	14 105	22,39	0	0,00	0	0,00	454	0,72	4	0,01	17 617	27,96	32 181	51,08
704	Levoča	8 376	19,90	0	0,00	0	0,00	315	0,75	120	0,29	11 809	28,05	20 621	48,98
705	Medzilaborce	2 526	5,91	0	0,00	0	0,00	472	1,10	6	0,01	13 199	30,89	16 203	37,92
706	Poprad	11 419	10,33	0	0,00	0	0,00	373	0,34	6	0,01	15 934	14,42	27 732	25,10
707	Prešov	27 594	29,55	0	0,00	0	0,00	2 033	2,18	542	0,58	18 972	20,31	49 140	52,62
708	Sabinov	12 344	22,63	0	0,00	0	0,00	900	1,65	435	0,80	12 511	22,94	26 190	48,02
709	Snina	5 443	6,76	0	0,00	0	0,00	801	1,00	5	0,01	18 844	23,42	25 093	31,18
710	Stará Ľubovňa	8 333	11,77	0	0,00	0	0,00	472	0,67	19	0,03	21 199	29,95	30 023	42,41
711	Stropkov	4 147	10,66	0	0,00	0	0,00	365	0,94	33	0,08	11 011	28,31	15 557	40,00
712	Svidník	6 970	12,68	0	0,00	0	0,00	795	1,45	61	0,11	16 316	29,69	24 141	43,92
713	Vranov nad Topľou	22 798	29,64	0	0,00	0	0,00	1 403	1,82	466	0,61	15 550	20,21	40 217	52,28
7	PSK	148 876	16,59	0	0,00	23	0,00	10 804	1,20	1 901	0,21	218 122	24,31	379 727	42,32

ZDROJ: Katasterportál, aktualizácia 30.10.2014

Z hľadiska pôdno – ekologického členenia územia sa v Prešovskom kraji nachádzajú dve oblasti:

- oblasť nížin – časť územia na juhu okresu Vranov nad Topľou;
- horská oblasť.

V záujme zvýraznenia priestorovej diferenciácie stanovištných podmienok a produkčného potenciálu poľnohospodárskej pôdy na celom území SR, sú výsledky hodnotenia vyjadrené na úrovni 14 pôdno – ekologických podoblastí. Riešené územie tvorí 8 podoblastí :

- Východoslovenská rovina,
- Kotliny nižšieho stupňa,
- Kotliny stredne vysokého stupňa,
- Kotliny vysoko položeného stupňa,
- Pohoria a vrchoviny flyšového pásma,
- Pohoria a vrchoviny sopečných Karpát,
- Nižšie pohoria,
- Vysoké pohoria.

Pre pôdne pomery Prešovského kraja je charakteristický prevládajúci výskyt kambizemí (hnedých pôd) prirodzene sa viažucich na flyšové horniny, ktoré v Prešovskom kraji prevažujú. Pomerné zastúpenie hlavných pôdných jednotiek a ich podiel na poľnohospodárskom pôdnom fonde (PP) Prešovského kraja obsahuje tabuľka.

Hlavná pôdna jednotka	% z PP
Kambizeme typické, nasýtené	7
Kambizeme typické, kyslé	5
Kambizeme pseudoglejové	24
Subtypy kambizemí s plytkým profilom	17
Subtypy kambizemí na svahoch od 12 - 15 °	15
Hnedozeme typické a luvizeme	3
Luvizeme a pseudogleje	7
Rendziny a pararendziny	5
Fluvizeme	9
Čiernice	2

Poľnohospodárske podniky v kraji dosiahli v roku 2013 tržby za predaj vlastných výrobkov (rastlinných a živočíšnych) v hodnote 94,3 mil. € a oproti roku 2012 vzrástli o 16,3 %. Podiel Prešovského kraja na celoslovenskom objeme tržieb za predaj vlastných výrobkov predstavoval 6,2 %.

Poľnohospodárska výroba PSK je charakterizovaná ťažkými výrobnými podmienkami, keďže podstatná časť územia je situovaná v podhorských a horských oblastiach. Časť územia sa nachádza v chránených prírodných oblastiach a pásmach hygienickej ochrany. Ide teda o územia s prísne limitovaným výrobným zámerom a zvýšenými nárokmi na ochranu životného prostredia. Viac než 57% poľnohospodárskej pôdy sa využíva v kultúre trvalých trávnych porastov, ktorých efektívne využitie je možné zabezpečiť transformáciou produkcie cez živočíšnu výrobu (hovädzí dobytok a ovce). Z vyššie uvedeného vyplýva, že podstatná časť poľnohospodárskej pôdy sa nedá využívať vysokointenzívne.

Rastlinná výroba

Štruktúra rastlinnej výroby má rešpektovať potenciál pôdy a klimatických podmienok a mala by vychádzať zo skutočnosti, že je výhodnejšie prispôbiť výrobu pôdno-klimatickým podmienkam ako sa snažiť prispôbiť pôdne podmienky výrobe.

Produkcia vybraných poľnohospodárskych plodín (t) podľa okresov Prešovského kraja (2013)

2013	Zrniny	Obilniny	Olejniny	Zemiaky (2006-2008)	Zemiaky (do 2005 a od 2009)	Cukrová repa	Viacročné krmoviny
Bardejov	21 167,71	21 167,71	3 641,80	9,28	1 451,49	0	14 934,79
Humenné	6 102,29	6 102,25	1 263,93	27,7	512,046	0	5 156,53
Kežmarok	24 331,89	24 005,21	2 689,58	2 578,59	5 221,22	0	9 949,98
Levoča	10 260,37	10 259,00	559,553	156,74	1 669,07	0	9 444,42
Medzilaborce	567,683	567,683	n	27,456	264,456	0	3 409,01

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Poprad	16 541,61	16 415,96	2 676,27	2 275,70	2 811,49	0	9 477,42
Prešov	34 845,26	34 601,72	10 340,78	283,719	12 081,11	0	15 320,39
Sabinov	8 515,21	8 428,93	2 248,64	246,757	1 267,55	0	10 581,93
Snina	2 746,65	2 746,65	491,102	322,608	1 011,41	0	9 454,15
Stará Ľubovňa	6 330,87	6 215,87	880,934	743,85	3 854,49	0	5 426,21
Stropkov	3 695,42	3 692,46	701,076	88,709	450,042	0	5 691,39
Svidník	6 013,24	5 997,64	907,7	21,216	194,496	0	10 105,66
Vranov nad Topľou	33 673,93	33 669,24	7 819,25	32,46	2 148,64	0	10 477,42
Prešovský kraj	174 792,11	173 870,30	n	6 814,79	32 937,51	0	119 429,30

ZDROJ: ŠÚ SR

Rastlinná výroba v kraji je zameraná na pestovanie obilnín, olejní a krmovín na ornej pôde. Aj keď sú pôdno-klimatické podmienky vhodné na pestovanie zemiakov, ich výmera sa prudko znížila (o 33% v roku 2013 v porovnaní s rokom 2011) pre veľké náklady a nestabilitu trhu. V roku 2013 bola najvyššia produkcia zrnín ale aj obilnín evidovaná v okrese Prešov. V pestovaní zemiakov patrí kraj k najväčším producentom v SR.

Živočišná výroba

Štruktúra chovov, početnosť stavov, úroveň produkčných a neprodukčných ukazovateľov je daná úrovňou disponibilných zdrojov výroby biomasy, pri zohľadnení možností výroby jadrových krmovín ako aj zabezpečenia potravinovej bezpečnosti obyvateľstva.

Štruktúra a pomer agrokultúr predurčujú, aby sa výroba mäsa a mlieka zabezpečovala z lacnejšej biomasy produkovanej objemovými krmovinami a aby úroveň chovu hovädzieho dobytku a oviec nekonkurovala v lepších výrobných podmienkach monogastrickým zvieratám, ktorých produkcia je limitovaná výmerou a produkciou z ornej pôdy. Rozvoj dobytkárstva je plne limitovaný zabezpečením jeho ekonomickej efektívnosti. V produkčných a reprodukčných ukazovateľoch chovu hospodárskych zvierat sú veľké rezervy. Tento problém sa odráža v stave chovu hovädzieho dobytku, ktorý vzhľadom na tradície a najmä výrobné podmienky v kraji má dominantné postavenie v sústave hospodárenia na pôde.

Stavy hospodárskych zvierat v roku 2011

	ks				
	Hovädzí dobytok	Kravy dojného typu	Ošipané	Ovce a barany	Hydina
Bardejov	10 763	3 143	3 539	2 573	63 307
Humenné	4 825	1 164	13 749	2 910	44 078
Kežmarok	5 019	1 479	4 583	13 866	143 088
Levoča	5 141	2 029	3 153	3 601	34 680
Medzilaborce	3 918	358	36	2 909	9 720
Poprad	8 931	3 071	1 126	1 514	31 583
Prešov	8 683	2 989	6 212	13 310	87 181
Sabinov	4 217	692	1 632	10 216	39 740

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Snina	4 353	1 167	1 239	1 814	25 820
Stará Ľubovňa	8 485	2 208	2 223	10 205	26 979
Stropkov	4 535	1 047	568	2 957	18 291
Svidník	4 494	234	999	5 291	27 100
Vranov nad Topľou	5 951	1 671	4 573	9 104	72 296
Prešovský kraj	79 315	21 252	43 632	80 270	623 863

ZDROJ: ŠÚ SR

Stavy hospodárskych zvierat v roku 2014

	ks				
	Hovädzí dobytok	Kravy dojného typu	Ošípané	Ovce a barany	Hydina
Bardejov	11873	4989	3554	3293	62379
Humenné	4920	2667	19776	2860	44329
Kežmarok	4792	2481	4518	14250	16570
Levoča	5429	2535	3265	3646	21979
Medzilaborce	3808	2144	D	1636	9720
Poprad	9078	4016	1121	1869	31506
Prešov	8937	3721	9438	11901	87673
Sabinov	5743	2618	1748	8072	39725
Snina	4362	2195	803	2111	25820
Stará Ľubovňa	8369	3705	2371	9257	1361359
Stropkov	4609	2418	588	3571	120567
Svidník	5560	3437	D	4948	141
Vranov nad Topľou	6355	2905	5232	7004	72537
Prešovský kraj	83835	39731	52450	74418	1894404

Živočíšna výroba v Prešovskom kraji je zameraná na chov hovädzieho dobytku, ošípaných a oviec. Najvyšší počet kusov hovädzieho dobytku je evidovaný v okrese Bardejov (viac než 11 800 ks), naopak najnižší počet je možné evidovať v okrese Medzilaborce. Intenzita chovu hovädzieho dobytku je však najvyššia v okrese Medzilaborce (45 ks na 100 ha poľnohospodárskej pôdy).

Požiadavky na riešenie:

- správne zvoliť nastavenie využívania územia a jeho vnútorného potenciálu, vytvárať podmienky pre prosperitu a hospodársky rast územia pri minimalizovaní negatívnych vplyvov na životné prostredie. Regulatívy využívania územia môžu zároveň slúžiť ako rámec pri definovaní potrieb regiónov a pri využití integračných nástrojov pre implementáciu územných stratégií, ktorých zavádzanie súvisí s cieľom úz. súdržnosti,
- v súlade s platnými právnymi predpismi v oblasti ochrany poľnohospodárskej pôdy je treba už v rámci spracovávaní územnoplánovacej dokumentácie rešpektovať kvalitnú poľnohospodársku pôdu ako základný pilier potravinovej bezpečnosti štátu. V tomto zmysle je potrebné zabezpečiť ochranu najkvalitnejších poľnohospodárskych pôd v kraji pred ich zástavbou a podporiť ochranu pôdných zdrojov - poľnohospodárskej a lesnej krajiny s dôrazom na elimináciu erózie pôd a elimináciu zosuvu svahov,
- v súlade s uvedeným uplatniť tieto regulatívy:
 - zabezpečiť ochranu najkvalitnejších a najproduktívnejších poľnohospodárskych pôd v kraji pred ich zástavbou (§ 1, ods. 3 NV 58/2013 Z. z.),
 - rešpektovať kvalitnú poľnohospodársku pôdu ako základný pilier potravinovej bezpečnosti štátu.

Obmedzujúce faktory využitia poľnohospodárskej pôdy a poľnohospodárskej výroby

Poľnohospodárska výroba, resp. producenti poľnohospodárskych komodít v Prešovskom kraji nemajú dnes vážnejšie problémy pri umiestňovaní svojej produkcie na trhu. Omnoho horšia je situácia v ekonomickej rentabilite výroby niektorých druhov poľnohospodárskej produkcie. Z faktorov obmedzujúcich ekonomicky efektívne využívanie PP je v rámci problematiky ÚPD VÚC najdôležitejší faktor nedostatočného rešpektovanie produkčného potenciálu PP.

Prirodzená produkčná schopnosť pôd v pestrých klimatických a geomorfologických podmienkach Prešovského kraja je veľmi rozdielna. Pôsobí tu široká škála prirodzených obmedzujúcich faktorov úrodnosti, pôsobenie ktorých možno eliminovať alebo čiastočne eliminovať pomocou hydromelioračných, rekultivačných a agromelioračných zúrodňovacích opatrení. Do súboru faktorov, ktoré negatívne ovplyvňujú úrodnosť pôd patria predovšetkým chladnejšia klíma, vyššia vlhkosť, minerálne chudobné pôdotvorné substráty, nedostatočný obsah prístupného fosforu, nižšie hodnoty sorpčnej schopnosti pôd, vysoká pôdna acidita, nízky obsah a málo kvalitný humus, nestabilná štruktúra, nízka vodopriepustnosť, členitosť terénu a výrazná vodná erózia.

Dominantnými faktormi nižšej produkčnej schopnosti pôd tohto kraja je zrnitosťné zloženie, štruktúra pôdy a pôdna reakcia.

Na základe kategorizácie môžeme konštatovať, že v Prešovskom kraji je len asi 26,2% pôd vhodných pre využitie v kultúre orných pôd, kým až 49,7% pôd je svojim produkčným potenciálom vhodných len pre kultúru trvalých trávnych porastov. 21,7% pôd je možné využívať ako orné pôdy len za určitých podmienok a 2,2% pôd predstavujú lokality, ktoré je potrebné z poľnohospodárskeho pôdneho fondu vyňať.

Táto pre poľnohospodársku výrobu menej priaznivá štruktúra pôdneho fondu je podmienená špecifickými podmienkami prevažne flyšovej oblasti, najmä výraznou členitosťou územia, rozdielnou zrnitosťou, skeletovitosťou a hĺbkou pôd, pestrosťou pôdotvorných substrátov, veľkým rozpätím nadmorských výšok a z toho vyplývajúcich klimatických rozdielov a dĺžky vegetačnej doby. Uvedené skupiny pôd dostatočne charakterizujú postupné ubúdanie produkčnej schopnosti pôd od pahorkatín až po horské oblasti a obmedzenie možnosti širšieho výberu plodín. Podľa výsledkov VÚPOP sa na málo až veľmi málo produkčných pôdach dosahujú až o 30% nižšie úrody ako na pôdach produkčných.

V koncepčných zámeroch rozvoja poľnohospodárstva v SR je okrem hlavných strategických cieľov zabezpečenia potravinovej bezpečnosti štátu a výživovej dostatočnosti obyvateľstva, aj ekologické hospodárenie v krajine a uplatňovanie osobitnej sústavy hospodárenia v územiach zvláštneho záujmu.

Časť riešeného územia možno zaradiť do kategórie územia osobitného záujmu, pretože je súčasťou chránených území z hľadiska ochrany prírody a zdrojov vody a má sprísnené požiadavky pre poľnohospodársku činnosť. Je preto vhodné v týchto územiach uplatňovať rozhodujúce a limitujúce faktory využívania poľnohospodárskej pôdy v rámci platnej legislatívy (zákon o ochrane prírody, zákon o vodách).

V týchto územiach sa vytvárajú prirodzené predpoklady pre zavádzanie ekologického (organického) poľnohospodárstva, ktoré zabezpečí tomuto územiu trvalo udržateľný rozvoj.

I. etapa Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja
je spolufinancovaná Európskou uniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja
a rozpočtu Prešovského samosprávneho kraja.
Európsky fond regionálneho rozvoja
„Investícia do vašej budúcnosti“.

Lesné hospodárstvo

Lesy majú nezastupiteľné miesto pri vytváraní a ochrane životného prostredia. Ovpływujú a zlepšujú podnebie, vodné a pôdne pomery, vytvárajú prirodzené prostredie pre mnohé druhy rastlín a živočíchov, ako aj ich spoločenstvá, uchovávajú prírodné krásy. Zvláštnosť lesného hospodárstva, čo výrazne odlišuje od iných odvetví a sťažuje porovnanie, je relatívne krátka pracovná doba vo vzťahu k mimoriadne dlhej výrobnéj dobe (30-100 rokov).

Lesný pôdny fond (LPF) na území Prešovského kraja pokrýva plochu 442 516 ha, čo z celkovej rozlohy kraja tvorí 49,3% (2013). Spolu s Banskobystrickým krajom obhospodaruje najväčšie plochy lesných pozemkov na Slovensku. Lesnatosť v rámci kraja sa pohybuje od 36,56% v okrese Prešov, po 69,33% v okrese Poprad.

Tento podiel je najviac skreslený, pretože do LPF patrí aj skalná a hôľna časť Vysokých Tatier. Vyššiu lesnatosť tiež dosahujú okresy Snina, Medzilaborce a Humenné (nad 50%).

Charakteristika územia z hľadiska lesného hospodárstva

Od 1.8.1997 v súvislosti s novou organizačnou štruktúrou štátnych lesov, došlo k rozdeleniu Východoslovenských lesov, š.p., Košice, na Lesy Košice, š.p. a Lesy Prešov, š.p. V rámci transformácie podnikov dochádza k postupnému vytváraniu správ lesov, ktoré nahrádzajú doterajšie odštepne lesné závody. Ďalej na území pôsobia Vojenské lesy a majetky, š.p. Pliešovce, Lesopoľnohospodársky majetok Ulič, š.p. a Štátne lesy TANAP-u. V rámci lesných hospodárskych celkov pôsobí tiež 1 240 neštátnych subjektov. Okrem lesov vojenských obvodov výmera lesného pôdneho fondu je 383 100 ha, z toho je 37 340 ha lesov osobitného určenia a 18 610 ha lesov ochranných. Z celkovej výmery je 4 800 ha lesov poškodených imisiami, a to v rôznom stupni poškodenia. Drevinové zloženie lesov Prešovského kraja je približne nasledovné (údaje v %): buk 35, smrek 30, jedľa 10, dub 7, borovica 5, smrekovec 5, javor 5, ostatné 3. Lesy sa vyskytujú v 3. až 8. lesovegetačnom stupni (z 8.), pričom najväčšie zastúpenie má 3. dubovo-bukový, potom 4. bukový a 5. jedľovo-bukový vegetačný stupeň. Viac ako 50% výmery lesov Prešovského kraja sa nachádza vo flyšovom pásme.

Ochrana lesných zdrojov

Podrobné špecifikácie jednotlivých kategórií lesov sú uvedené v zákonných predpisoch (zák. č. 61/77 Zb. v znení nesk. predpisov a vyhláske MP SR č. 5/94 Z. z. o hospodárskej úprave lesov). Základné členenie je nasledovné:

- hospodárske lesy sú lesy, ktorých hlavným poslaním je produkcia akostnej drevnej hmoty pre zabezpečovanie ostatných funkcií lesov;
- ochranné lesy sú lesy, ktorých funkčné zameranie vyplýva z daných prírodných podmienok. V týchto lesoch sa musí hospodáriť tak, aby sa predovšetkým zlepšovala ich ochranná funkcia. Plnia funkciu ochrany stanovišťa alebo územia pred pôsobením klimatických vplyvov s prípadným spolupôsobením ďalších vplyvov (človek, zver);
- lesy osobitného určenia sú lesy s osobitným poslaním, ktoré vyplýva zo špecifických dôležitých spoločenských potrieb, ktorými sa spravuje spôsob hospodárenia. Plnia predovšetkým ďalšie tzv. mimoprodukčné funkcie - zdravotno-rekreačné, estetické,

kultúrne, výskumné, školské, liečebnopreventívne, ochranné z hľadiska ochrany prírody, ochrany vodných zdrojov a pod.

Najväčšiu výmeru LPF dosahujú okresy Poprad, Snina a Humenné (nad 40 tis. ha). Najvyšší podiel hospodárskych lesov evidujeme v okresoch Stropkov (96,6%), Bardejov (94,1%) a Sabinov (93%). Naopak najvyšší podiel lesov osobitného určenia majú okresy Kežmarok (28,2%), Humenné (26,4%) a Stará Ľubovňa (20,5%).

Štruktúra kategórií lesov v PSK

Ochranné lesy	a	lesy na mimoriadne nepriaznivých stanovištiach, ako sú najmä sutiny, strže, strmé svahy so súvislou vystupujúcou materskou horninou, nespevnené štrkové nánosy, rašeliniská, mokrade a inundačné územia vodných tokov
	b	vysokohorské lesy pod hornou hranicou stromovej vegetácie, ktoré plnia funkciu ochrany nižšie položených lesov a pozemkov, lesy na exponovaných horských svahoch, pod silným nepriaznivým klimatickým vplyvom a lesy znižujúce nebezpečenstvo lavín
	c	lesy nad hornou hranicou stromovej vegetácie s prevládajúcim zastúpením kosodreviny
	d	ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy
Lesy osobitného určenia	a	v ochranných pásmach vodárenských zdrojov I. stupňa a II. stupňa, ak pri odberoch vody z povrchového zdroja alebo podzemného zdroja možno zabezpečiť výdatnosť a kvalitu vodného zdroja len prostredníctvom osobitného režimu hospodárenia
	b	v ochranných pásmach prírodných liečivých zdrojov a zdrojov prírodných minerálnych vôd a vo vnútornom kúpeľnom území kúpeľného miesta
	c	prímestské a ďalšie lesy s významnou zdravotnou, kultúrnou alebo rekreačnou funkciou
	d	v uznaných zverníkoch a samostatných bažantniciach
	e	v chránených územiach a na lesných pozemkoch s výskytom biotopov európskeho významu alebo chránených druhov
	f	v zriadených génových základniach lesných drevín (RZP 2006 - 2014)
	f*	lesy postihnuté exhalátmi tak, že vyžadujú odlišný spôsob hospodárenia (RZP 2005)
	g	určené na lesnícky výskum a lesnícku výučbu
	h	ktoré sú nevyhnutné pre potreby obrany štátu podľa osobitných predpisov

Riešené územie sa vyznačuje relatívne vysokým stupňom lesnatosti.

Z celkovej rozlohy územia Prešovského kraja zaberajú lesné pozemky bežmála jednu polovicu výmery. Z toho 69,02% tvoria hospodárske lesy, 16,87% ochranné lesy a lesy osobitného určenia tvoria zvyšných 14,11%.

		Obhospodarovateľ lesa					
		štátne		neštátne		spolu	
		v ha	v %	v ha	v %	v ha	v %
Hospodárske		718448	69,02	671056	74,47	1389504	71,55
Ochranné	a	41273	3,97	45624	5,06	86897	4,47
	b	31235	3,00	20236	2,25	51471	2,65
	c	11986	1,15	8996	1,00	20982	1,08
	d	91065	8,75	82994	9,21	174059	8,96
	Spolu	175559	16,87	157850	17,52	333409	17,17
Účelové	a	10748	1,03	8606	0,96	19354	1,00
	b	755	0,07	1246	0,14	2001	0,10
	c	9373	0,90	15166	1,68	24539	1,26
	d	18432	1,77	2869	0,32	21301	1,10
	e	24957	2,40	24080	2,67	49037	2,53
	f	17431	1,67	8999	1,00	26430	1,36
	f*	7170	0,69	7739	0,86	14909	0,77

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

	g	11095	1,07	1	0,00	11096	0,57
	h	46951	4,51	3459	0,38	50410	2,60
	Spolu	146912	14,11	72165	8,01	219077	11,28
Lesy celkom		1040919	100,00	901071	100,00	1941990	100,00

Výmera LPF v okresoch Prešovského kraja v roku 2013 (v ha)

	Lesy spolu	Lesy hospodárske	Lesy ochranné	Lesy osobitného určenia
Bardejov	38549	36449	1942	158
Humenné	40803	27800	2231	10772
Kežmarok	24535	16945	663	6928
Levoča	17693	13743	1814	2135
Medzilaborce	23396	22015	545	836
Poprad	65367	20642	32795	11367
Prešov	33402	23683	3735	5985
Sabinov	22369	20801	1416	152
Snina	49010	38533	3223	7255
Stará Ľubovňa	32937	24432	1745	6760
Stropkov	18747	18108	277	363
Svidník	25446	23711	213	1522
Vranov nad Topľou	28431	25338	2025	1068
Prešovský kraj	420686,6	312199,76	52623,27	55863,57

ZDROJ: Lesnícky geografický informačný systém

Účelom hospodárskych lesov je produkcia dreva a ostatných lesných produktov pri súčasnom zabezpečovaní mimoprodukčných funkcií lesov. Hospodárske lesy v riešenom území sú zaradené do produkčného, protierózno-produkčného a rekreačno-produkčného funkčného typu.

Vyhlásenie a funkčné zameranie ochranných lesov vyplýva z prírodných podmienok a hospodári sa v nich tak, aby plnili účel, na ktorý boli vyhlásené. Lesy v riešenom území boli za ochranné vyhlásené v zmysle § 13 zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov.

Účelom lesov osobitného určenia je zabezpečovanie špecifických potrieb spoločnosti, právnických osôb alebo fyzických osôb, na ktorých zabezpečenie sa významne zmení spôsob hospodárenia oproti bežnému hospodáreniu. Lesy v riešenom území sú vyhlásené v zmysle § 14 zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov za lesy osobitného určenia.

Ochranné pásmo lesa je podľa § 10 zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov vymedzené na pozemkoch do vzdialenosti 50 m od hranice lesného pozemku.

Zásoby dreva sú v Prešovskom kraji 92 998 592 m³ bez kôry, pričom 61,1% predstavujú listnaté lesy, zvyšok ihličnaté. Prešovský kraj sa zaraďuje na 3. miesto v rámci SR v zásobách dreva (po Banskobystrickom a Žilinskom kraji). Z okresov má najväčšie zásoby Poprad (11,3 mil. m³). V roku 2013 sa v kraji vyťažilo 1 503 tis. m³ dreva, z čoho 549 tis. m³ tvorila náhodná ťažba.

Zámery

- z hľadiska súčasnej kategorizácie zakotvenej v platnej legislatíve je stav plne akceptovateľný. Prípadné zmeny v kategorizácii sú uskutočňované pri vyhotovovaní

nových lesných hospodárskych plánov (LHP) podľa požiadaviek orgánov ochrany prírody, resp. vlastníkov a užívateľov lesov, predovšetkým pri vzniku a vyhlásení chráneného územia (rezervácia, národný park a pod.).

Ekologické zásady obhospodarovania lesov

Súčasný platný právny stav zakotvuje použitie spôsobu obnovy lesov, pričom v hospodárskych lesoch sa použije predovšetkým podrastový spôsob hospodárenia. Použitie holorubného spôsobu hospodárenia je možné len v taxatívne uvedených prípadoch. V ostatných kategóriách sa použijú miernejšie spôsoby hospodárenia vrátane výberkového. Platná legislatíva dáva predpoklady na ekologické hospodárenie v lesoch tak, aby sa sústavne zlepšovala ich biologická hodnota, odolnosť voči škodlivým činiteľom a zlepšovali ich funkcie a to najmä mimoprodukčné. Vzhľadom na to, že lesy sú národným bohatstvom bez ohľadu na ich vlastníctvo a predstavujú základný krajinotvorný a ekostabilizujúci prvok, ich verejno-prospešné funkcie majú nezastupiteľnú úlohu a ich rozvoj je štátnym záujmom, je potrebné pre zabezpečenie ich trvalo udržateľného rozvoja dôsledne dodržiavať platné právne predpisy zo strany vlastníkov, užívateľov, či štátnych alebo neštátnych, i štátnej správy všetkých stupňov. Tieto predpisy sa dotýkajú všetkých oblastí činností v lesníctve: výchova mladých porastov, ošetrovanie kultúr, obnova porastov, manipulácia a prenos semien a sadbového materiálu. Okrem iného dodržiavanie legislatívy sleduje udržanie kvalitnej genofondovej základne lesných drevín, ktorá je nevyhnutnou súčasťou obnovy lesov.

Dodržiavanie právnych predpisov a ich použitie je preto nevyhnutným predpokladom trvalo udržateľného rozvoja, ale nie jediným. Okrem toho je potrebné zvyšovať právne vedomie z hľadiska rozvoja lesov u všetkých, ktorí akýmkoľvek spôsobom môžu z titulu svojej činnosti zasiahnuť do lesných ekosystémov. Okrem dodržiavania právnej stránky je potrebné prehodnotiť používané technologické postupy z niekoľkých hľadísk, najmä však:

- ich pôsobenie na pôdny kryt (utlačanie ťažkou mechanizáciou);
- nepriaznivý vplyv na životné prostredie (únik ropných derivátov, hluk, exhaláty, používanie chemických ochranných prostriedkov v ochrane kultúr).

V rámci ekologických opatrení v hospodárení v lesoch je potrebné vhodnými spôsobmi stimulovať používanie ekologicky neškodných pohonných a mazacích médií do mechanizmov pri súčasnom prísnejšom sledovaní technického stavu požívanej mechanizácie. Zlá situácia je predovšetkým v prístupe obslužného personálu pri manipulácii s pohonnými látkami, mazadlami, ich prepravnými a spotrebiteľskými obalmi, ponechávaním nepotrebných znečistených súčiastok: laná, reťaze, pneumatiky, akumulátory, hydraulické hadice, časti motorov a pod. Otvorenou otázkou ostáva vývoj, výroba a použitie mechanizácie a technologických postupov do svahovitých flyšových oblastí a málo únosných plôch, ktorá by minimalizovala poškodzovanie pôdneho krytu jeho strhávaním alebo utláčaním. S tým súvisí aj budovanie a údržba lesnej dopravnej siete.

V oblasti zachovania a zveľaďovania lesov je aktuálny program zalesňovania nelesných plôch nevyužiteľných na poľnohospodársku výrobu a to zalesnením dlhodobo nevyužívaných, poľnohospodársky nevyužiteľných plôch a prevodom poľnohospodárskych plôch dlhodobo porastených lesnými drevinami do lesného pôdneho fondu (tzv. biele plochy). V pestovaní lesa je potrebné klásť väčší dôraz na individuálnu ochranu sadeníc a mladých kultúr mechanickými odpudzovačmi, ochrannými prostriedkami a oplocovaním pred ohryzom a obhryzom zverou. Tieto opatrenia treba aplikovať najmä v lesoch s výskytom vysokej raticovej zveri (jelenie poľovné revíry). Vhodným spôsobom na uplatnenie

ekologických postupov predovšetkým v štádiách mladín je vypracovávanie projektov preventívnych ozdravných opatrení a nápravných ozdravných opatrení, na ktoré môže prispieť aj Štátny fond zveľaďovania lesa.

Ďalšou sférou pre zlepšenie stavu lesov a posilnenie významu mimoprodukčných funkcií lesov je dopracovať metódy ocenenia týchto funkcií a stanovenie ich hodnoty. Tieto funkcie sa nezískavajú samočinne, pretože je potrebné prispôbiť im hospodárenie, ostávajú však naďalej tzv. voľnými úžitkami. Uvedené je nevyhnutné aj preto, že je možné očakávať nárast výmery lesov ochranných a účelových (osobitného určenia), vzhľadom na zaťaženosť životného prostredia a rastúce požiadavky obyvateľstva na využívanie mimoprodukčných funkcií lesov. Podľa niektorých autorov, najmä zahraničných (Maslow, Marszałek), sú preferované práve mimoprodukčné funkcie lesov. Pohľad na funkcie lesov bude potrebné prehodnotiť aj v našich podmienkach.

Požiadavky na riešenie:

- vytvoriť predpoklady pre možnosť zásobovania obcí určených v hierarchii osídlenia drevnou hmotou, predovšetkým ako odpadového produktu pre kúrenie,
- zabezpečovať ochranu pôdných zdrojov vhodným a racionálnym využívaním poľnohospodárskej a lesnej krajiny a to aj s dôrazom na zamedzovanie erózie pôdy,
- rešpektovať lesné pozemky a ich ochranné pásmo ako limitujúci prvok pri územnom rozvoji krajiny,
- rešpektovať § 6 ods. 1 a ods. 2 vyššie citovaného zákona o lesoch a ustanovenie § 3 vyhlášky č. 12/2009 Z. z. o ochrane lesných pozemkov pri územnoplánovacej činnosti a pri ich vyňatí a obmedzení z plnenia funkcií lesov.

Poľovníctvo

Úlohou poľovníctva je zachovanie a zveľadenie existujúceho genofondu poľovnej zveri a prípadné zníženie škôd spôsobovaných zverou na lesných ekosystémoch. Poľovná oblasť je základná jednotka veľkoplošného poľovníckeho hospodárenia pre zver. Poľovný revír je poľovný pozemok alebo ich súbor, v ktorom možno vykonávať právo poľovníctva.

V Prešovskom kraji je 12 poľovných oblastí:

- PO Nízke Tatry (J XIII) pre jeleniu zver,
- PO Levočské pohorie (J XVIII) pre jeleniu zver,
- PO Spišská Magura (J XIX) pre jeleniu zver,
- PO Vihorlat (J XX) pre jeleniu zver,
- PO Čergov (J XXI) pre jeleniu zver,
- PO Nízke Beskydy (J XXII) pre jeleniu zver.
- PO Humenné (J XXIII) pre jeleniu zver.
- PO Poloninské Karpaty (J XXIV) pre jeleniu zver.
- PO Slanské pohorie (J XXV) pre jeleniu zver.
- PO Vysoké Tatry (J XXVI) pre jeleniu zver.
- PO Prešovská (S XI) pre srnčiu zver.
- PO Slanské pohorie (J XXV) pre jeleniu zver.

Podmienky zachovania druhovej pestrosti a zdravých populácií voľne žijúcej zveri a jej prirodzených biotopov, uznávanie, zmeny a využitie poľovných revírov, poľovnícke hospodárenie, plánovanie a dokumentáciu, ochranu poľovníctva a zveri, starostlivosť o zver, zlepšovanie životných podmienok zveri a pôsobnosť poľovníckej stráže, vznik, registráciu

a zánik poľovníckej organizácie, organizáciu, postavenie a pôsobnosť Slovenskej poľovníckej komory a podmienky na lov a zužitkovanie zveri upravuje zákon č. 274/2009 Z.z. o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Prešovský kraj			
Typ revíru	Počet členov	Počet revírov	Výmera v ha
Režijné revíry Lesov SR	0	11	41239
Revíry ostatných štátnych organizácií	0	8	99452
Režijné revíry neštátnych subjektov	0	10	28868
Prenajaté revíry SPZ	6168	216	575755
ostatné prenajaté revíry	732	32	86719
	6900	277	832033

Typy revírov podľa vlastníckych vzťahov

Prešovský kraj								
Typ revíru	Vlastníctvo	PP	LP	VP	Osta tné	Nepoľ. plochy	Výmera spolu	Nájom v €
režijné revíry Lesov SR	Štátu (v spr. št. lesov)	356	29410	6	56	0	29828	3594
	Štátu (v spr. SPF)	2483	849	90	130	0	3552	632
	Mestá a Obce	561	200	0	0	0	761	239
	Cirkvi	0	26	0	0	0	26	23
	Pozemkových spoločenstiev	414	3500	0	0	0	3914	1684
	Súkromných vlastníkov	467	1041	0	0	0	1508	322
	Poľnohosp. družstvá	1471	0	0	15	0	1486	68
	Iné vlastníctvo	0	0	16	148	0	164	5
	Spolu	5752	35026	112	349	0	41239	6567
revíry ostat. štát. org.	Štátu (v spr. št. lesov)	273	42706	359	0	0	43338	1506
	Štátu (v spr. SPF)	6705	26	0	97	0	6828	1222
	VLM SR	305	29967	47	910	0	31229	2875
	Mestá a Obce	36	6660	0	96	0	6792	2407
	Cirkvi	66	259	0	7	0	332	364
	Pozemkových spoločenstiev	317	3705	0	21	0	4043	2472
	Súkromných vlastníkov	1246	4039	0	327	0	5612	1298
	Poľnohosp. družstvá	65	772	0	0	0	837	91
	Iné vlastníctvo	0	441	0	0	0	441	339
	Spolu	9013	88575	406	1458	0	99452	12574
režijné revíry neštát. sub.	Štátu (v spr. št. lesov)	0	2307	3	0	0	2310	2017
	Štátu (v spr. SPF)	347	185	0	11	0	543	225
	VLM SR	0	55	0	0	0	55	0
	Mestá a Obce	424	4251	12	0	0	4687	6032
	Cirkvi	502	7173	0	11	0	7686	4587
	Pozemkových spoločenstiev	175	1777	0	0	0	1952	1446
	Súkromných vlastníkov	274	6799	2	0	0	7075	2378

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

	Poľnohosp. družstvá	2984	0	0	0	0	2984	1249
	Iné vlastníctvo	141	1425	10	0	0	1576	54
	Spolu	4847	23972	27	22	0	28868	17988
prenajaté revíry SPZ	Štátu (v spr. št. lesov)	1702	55831	25	1471	0	59029	54464
	Štátu (v spr. SPF)	96211	11843	1275	1337	0	110666	40705
	VLM SR	6	2908	0	0	0	2914	2484
	Mestá a Obce	15914	23052	59	913	0	39938	29934
	Cirkvi	11848	5656	0	105	0	17609	4247
	Pozemkových spoločenstiev	23499	94774	81	1730	0	120084	72832
	Súkromných vlastníkov	95623	35412	316	960	0	132311	57005
	Poľnohosp. družstvá	75263	79	77	573	0	75992	28312
	Iné vlastníctvo	10380	3182	2067	1583	0	17212	5431
	Spolu	330446	232737	3900	8672	0	575755	295414
ostat. prenajaté revíry	Štátu (v spr. št. lesov)	306	20800	15	24	0	21145	33645
	Štátu (v spr. SPF)	8179	2447	87	50	0	10763	6525
	VLM SR	0	0	0	0	0	0	0
	Mestá a Obce	586	231	0	0	0	817	620
	Cirkvi	375	457	0	0	0	832	625
	Pozemkových spoločenstiev	2694	15234	3	144	0	18075	11606
	Súkromných vlastníkov	13423	5427	24	117	0	18991	6462
	Poľnohosp. družstvá	13684	867	32	80	0	14663	3751
	Iné vlastníctvo	395	91	904	43	0	1433	123
	Spolu	39642	45554	1065	458	0	86719	63357
Poľovné spolu	Štátu (v spr. št. lesov)	2637	151054	408	1551	0	155650	95226
	Štátu (v spr. SPF)	113925	15350	1452	1625	0	132352	49309
	VLM SR	311	32930	47	910	0	34198	5359
	Mestá a Obce	17521	34394	71	1009	0	52995	39232
	Cirkvi	12791	13571	0	123	0	26485	9846
	Pozemkových spoločenstiev	27099	118990	84	1895	0	148068	90040
	Súkromných vlastníkov	111033	52718	342	1404	0	165497	67465
	Poľnohosp. družstvá	93467	1718	109	668	0	95962	33471
	Iné vlastníctvo	10916	5139	2997	1774	0	20826	5952
	Spolu	389700	425864	5510	10959	0	832033	395900

Zdroj: Forestportal

e) koncepcia rozvoja sídelnej štruktúry,

Širšie súvislosti rozvoja sídelnej štruktúry riešeného územia

Medzinárodné a európske súvislosti

Slovenská republika bola od 1.2.1995 asociovaným členom Európskej únie, od 1. mája 2004 je riadnym členom Európskej únie.

Dôležitým prvkom procesu celkovej integrácie Slovenska do európskych štruktúr je aj integrácia priestorová, ktorá v podobe politiky územného rozvoja prispieva konkurencieschopnosti, produktivite a rastu v jednotlivých regiónoch, zabezpečuje budovanie komunikačnej i ostatnej technickej infraštruktúry a ochranu prírodného a kultúrneho dedičstva.

V krajinách Európy sa vytvoril rad koncepčných dokumentov obsahujúcich doporučenia, ktoré upravujú postavenie riešeného priestoru v medzinárodných súvislostiach. Riešenie zmien a doplnkov 2004 ÚPN VÚC Prešovského kraja a Zmeny a doplnky 2009 ÚPN VÚC PK vychádza zo súvislosti transformovaných do schváleného dokumentu KÚRS 2001 ako nadradenej dokumentácie územného plánovania.

Priestor Prešovského kraja je mimo dosahu a vplyvu aglomerácii metropolitného celoeurópskeho významu. Pre ďalší vývoj štruktúr osídlenia budú dôležité prihraničné lokality pozdĺž hraníc s Poľskom a Ukrajinou.

Danosti európskej komunikačnej siete ovplyvnia ďalší rozvoj sídelných štruktúr, predovšetkým v prepojeniach dohodnutých na medzinárodnej úrovni. Sieť multimodálnych koridorov, z ktorých najmä koridor V.a – Bratislava – Žilina – Košice – Užhorod, vytvárajú podmienky pre ponuku výhľadového severojužného koridoru cez východné Slovensko s možnosťou prepojenia severských a pobaltských krajín s Balkánom v smere na Istanbul a tým je vytvorená možnosť vzniku uzla križovania multimodálnych koridorov v priestore prešovsko-košického ťažiska osídlenia. Riešené nadregionálne väzby vychádzajú z územnotechnických daností, ďalej zo zásad pre realizáciu územného rozvoja Slovenska, koordinačnej štúdie rozvoja Slovensko – Poľských prihraničných oblastí a hlavných prvkov stratégie rozvoja vojvodstva (Wojewodztwo Nowosadieckie, Wojewodztwo Krosnienskie). Širšie nadregionálne väzby vo vzťahu k Poľskej republike sa vytvárajú, resp. ďalej rozvíjajú v oblasti:

- ochrany prírody, veľkoplošné chránené územia na slovenskej strane nadväzujú na chránené územia na poľskej strane (Tatranský národný park na Tatranský park narodowy, Národný park Pieniny na Pieninsky park narodowy a Popradzky park krajobrazowy, Národný park Poloniny na Bieszczadzski Park Narodowy, resp. Cisniensko – Wetlinski park krajobrazowy),
- cestovného ruchu, vytvoriť podmienky pre spoločné obhospodarovanie a sprístupňovanie pohraničných rekreačných oblastí zlepšením úrovne malého cezhraničného styku (napr. vodné dielo Čorštýn-Niedzica, kúpele Krynica a pod.),
- rozvíjať špecializované ozdravovacie a liečebné služby,
- dopravy a technickej infraštruktúry, vytvárať podmienky pre rozvoj spoločnej vzájomne prepojenej železničnej a cestnej siete, zaviesť možnosti spoločného užívania energetických zariadení.

Súvislosti vo väzbe na koncepciu územného rozvoja Slovenska (KÚRS)

Pri riešení ÚPN VÚC Prešovského kraja bola zachovaná kompatibilita z hľadiska terminológie a metodológie vzhľadom na doteraz spracované ÚPN VÚC čiastkových častí územia kraja a na koncepciu územného rozvoja Slovenska.

Pri spracovaní bola využívaná aj vecná a metodologická časť KÚRS II, najmä v časti štruktúry osídlenia, sídelných a komunikačno-sídelných rozvojových osí a kategorizácie sídiel. Obdobne boli s týmto dokumentom porovnávané širšie európske väzby a medzinárodné súvislosti.

Pri spracovaní konceptu ÚPN PSK bolo prehodnotené riešenie v súlade s metodológiou, smernou a záväznou časťou KÚRS 2001 v znení ZaD č. 1 KÚRS 2011 ako nadradeného dokumentu územného plánovania.

Sídelná štruktúra a predpoklady rozvoja sídelnej štruktúry riešeného územia

Osídlenie a sídelná štruktúra

Koncepcia sídelného systému Prešovského kraja vychádza z dvoch základných premís:

- nutnosti vytvorenia väzieb na európsku sídelnú sieť,
- vytvorenie optimálnych podmienok pre udržateľný rozvoj všetkých spoločenských aktivít.

Koncepcia tvorby trvalo udržateľného rozvoja v rámci Prešovského kraja sleduje vytvorenie takej sídelnej štruktúry, ktorá vytvára predpoklady rovnocenných podmienok v súlade s požiadavkami zabezpečovania funkčnej komplexnosti všetkých subregionálnych celkov. Pritom je kladený dôraz na optimalizáciu ich vzájomného prepojenia ako aj prepojenia na medzinárodné sídelné štruktúry, pri zachovaní ich špecifičnosti a využitia ich vnútorných potenciálov.

Medzinárodné väzby

Z pohľadu medzinárodných súvislostí sú pre ďalšie utváranie sídelnej štruktúry Prešovského kraja popri ekonomických predpokladoch vývoja spoločnosti a tendenciách nastupujúcej globalizácie, ktorej vplyvy majú aj priestorové prejavy, dominujúce najmä nasledovné faktory rozvoja osídlenia:

- geomorfologické a polohové danosti širšieho i vlastného územia Prešovského kraja,
- sídelno–priestorové danosti okolitého územia,
- možnosti vytvárania cezhraničných sídelných systémov,
- súčasné a uvažované tranzitné dopravné spojenia územím SR.

Geomorfologické danosti okolitého územia aj územia Prešovského kraja poskytujú určité jedinečné výhody, ale tvoria aj bariéry. Väčšina územia kraja je hornatou krajinou s bohatou a špecifickou kultúro–historickou tradíciou a rekreačným potenciálom.

Hornatosť kraja je však zároveň nevýhodou, a to najmä z pohľadu medzinárodných aj vnútroštátnych dopravno–komunikačných väzieb.

Polohové faktory kraja vyplývajú z jeho centrálnej polohy v strednej Európe a susedstva s viacerými krajinami. Túto polohu by Prešovský kraj, napriek jeho

geomorfologickým danostiam, mal čo najlepšie využiť ako atraktívny prepájací a rozvojový priestor medzi prístupujúcimi štátmi Európskej únie a ostatnými krajinami.

Medzi sídelno–priestorové danosti okolitého územia, ktoré môžu pozitívne ovplyvňovať aj rozvoj sídelných štruktúr Prešovského kraja, patrí najmä dominantnosť košicko–prešovskej aglomerácie v karpatskom regióne v juhovýchodnej časti Poľskej a východnej časti Maďarskej republiky a Zakarpatskej Ukrajiny.

Popri týchto dominantných medzinárodných sídelných podmienkach, budú pre ďalší rozvoj osídlenia a sídelných štruktúr kraja dôležité prihraničné sídelné lokality a oblasti, ktoré budú mať najvyššie predpoklady pre budúcu cezhraničnú spoluprácu.

Komunikačné danosti súčasnej i uvažovanej európskej dopravnej siete budú ovplyvňovať ďalší rozvoj sídelných štruktúr v Prešovskom kraji predovšetkým v koridoroch, ktoré boli už odsúhlasené na medzinárodnej úrovni ako multimodálne koridory, resp. doplnkové trasy európskeho významu, ktoré prechádzajú cez územie Slovenska a tým aj Prešovského kraja alebo ležia v jeho tesnej blízkosti a budú mať vplyv na rozvoj prihraničných oblastí.

Ide predovšetkým o tieto prepojenia:

- koridory ležiace mimo územia SR, avšak v jeho tesnej blízkosti s vplyvom najmä na rozvoj Prešovského kraja a jeho prihraničných oblastí :
- III: Berlín – Wrocław – Kraków – Ľvov – Kyjev
- V: Terst – Ljubljana – Budapešť – Užhorod – Ľvov,
- koridory, ktoré sú v dotyku, resp. prechádzajú územím Slovenska - Prešovského kraja:
- Va: Bratislava – Žilina – Košice – Užhorod,

Prepojenia európskeho významu, ktoré Prešovský kraj *podporuje* v záujme vlastného rozvoja sú:

- severo–južné prepojenie východným Slovenskom v línii Lublin – Rzeszów – Prešov – Košice – Miskolc – Debrecen od severských a pobaltských štátov smerom na Istanbul.

Osídlenie na území Prešovského kraja

Prešovský kraj je vytvorený z častí historicky sa formovaných regiónov a to horného a časti stredného Spiša a horného Zemplína a takmer celého Šariša. Osídlenie v týchto regiónoch sa formovalo na základe prírodných daností a ekonomicko–výrobných podmienok v priamych súvislostiach na európske obchodné trasy prepájajúce balkánske krajiny s pobaltskými.

Historicky sa sídelné štruktúry na tomto území formovali predovšetkým severojužným smerom.

Nové krajské administratívne usporiadanie je priečne organizované, takže tieto hlavné severojužné sídelné štruktúry ležia na území Prešovského aj Košického kraja. Územie Prešovského kraja zaberá 18,3% plochy Slovenskej republiky, pričom počet tu žijúcich obyvateľov ku 26.5.2001 predstavoval 14,7% z celkového počtu obyvateľov štátu. Rozlohou najväčšími sú okresy Poprad, Bardejov a Prešov, naopak plošne najmenšími sú okresy Levoča, Stropkov a Medzilaborce. Počtom obyvateľov vysoko prevyšujú ostatné okresy Prešov a Poprad, najmenej zaľudnené sú okresy Medzilaborce a Stropkov (1. resp. 4. miesto v rámci Slovenska). Len okresy Prešov a Sabinov prevyšujú celoslovenský priemer v hustote obyvateľstva, okres Poprad prevyšuje celokrajský priemer, ostatné okresy sú pod

oboma týmito hodnotami, pričom okres Medzilaborce má dokonca najnižšiu hustotu obyvateľstva v rámci Slovenskej republiky.

Územno - správne členenie Prešovského kraja

P.č.	okres	počet obyvateľov okresu	rozloha v km ²	hustota obyv. / km ²	počet obcí v okrese
1.	Prešov	171778	934	183,6	91
2.	Poprad	104494	1 105	94,5	29
3.	Vranov n/T	80508	769	104,5	68
4.	Bardejov	77830	937	83,2	86
5.	Kežmarok	72570	840	114,7	41
6.	Humenné	63614	754	84,5	62
7.	Sabinov	58969	484	107,9	43
8.	St. Ľubovňa	53379	624	75,3	44
9.	Snina	37451	805	46,7	34
10.	Svidník	32997	550	60,1	68
11.	Levoča	33391	357	79,4	33
12.	Stropkov	20744	389	53,4	43
13.	Medzilaborce	12252	427	28,7	23
Spolu		819977	8 973	91,3	665

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2014

Štruktúra osídlenia sa vyznačuje veľkou početnosťou malých obcí, najmä v severnej a severovýchodnej polohe. Značná časť obcí (63), t.j. 9,47%, nedosahuje veľkostnú kategóriu 100 obyvateľov. 23 sídiel má štatút mesta, pričom veľkostnú kategóriu miest stredného typu (20 – 50 tis.) dosahujú mestá Bardejov, Humenné, Snina a Vranov n/Topľou. Nad 50 tis. obyvateľov dosahujú mestá Prešov a Poprad. Na 100 km² územia pripadá 7,4 obcí.

Štruktúra osídlenia v kraji podľa veľkostných skupín

Okres	Počet obcí spolu	Veľkostná skupina						
		do 199	200-499	500-999	1000 - 1999	2 000 - 4 999	5 000 - 9 999	10 000 a viac
Bardejov	86	18	32	25	8	2	0	1
Humenné	62	14	23	19	4	1	0	1
Kežmarok	41	6	9	8	7	8	2	1
Levoča	33	13	11	7	2	2	0	1
Medzilaborce	23	11	11	2	0	0	1	0
Poprad	29	0	2	7	10	8	1	1
Prešov	91	8	27	27	20	7	1	1
Sabinov	43	5	11	13	9	2	2	1
Snina	34	15	7	7	2	2	0	1
Stará Ľubovňa	44	10	9	11	9	4	0	1
Stropkov	43	22	15	5	0	0	0	1
Svidník	68	33	23	8	2	1	0	1
Vranov n/T.	68	12	20	17	10	8	0	1
Kraj spolu	665	167	195	156	83	45	7	12
Počet %	100	25,1	29,3	23,5	12,5	6,8	1,1	1,8

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2014

Osídlenie ako kultúrne dedičstvo

Súčasný stav štruktúry osídlenia je odrazom vzniku a vývoja sídelného systému, ktorý vychádza zo základnej sídelnej štruktúry predchádzajúcich historických období, najmä však z jej základu z 12. – 14. storočia. Počet a charakter dokladujú historické a štatistické údaje najmä zo 16. – 18. storočia v nadväznosti na archeologické nálezy. Táto štruktúra osídlenia sa musí z hľadiska hodnotenia jej významu považovať za rozhodujúcu, pretože ňou sa uzatvorilo základné vymedzenie sídelnej štruktúry Prešovského kraja v nadväznosti na ich význam ako:

- centrá historické a súčasné,
- župné – krajské,
- magistrátne, slúžnovské – okresné,
- sídla s príslušnými katastrami, ktoré sú od 18.–19. storočia postupne kartograficky zameriavané s presným rozlíšením a označením ich stavebného fondu v nadväznosti na jeho majetkovo – právne vzťahy.

Tento sídelný systém s jeho postupným dokumentovaním v historických katastrálnych mapách väčšinou v mierke 1 : 2880 pretrval pomerne kontinuálne až do polovice 20. storočia. Práve v tejto štruktúre osídlenia sú zachované historické stopy hmotnej časti kultúrneho dedičstva spolu s priamymi väzbami na súčasné centrálna a ťažiskové sídla – mestá.

Zmenou spoločensko – ekonomických podmienok po roku 1948 sa začala meniť štruktúra osídlenia a porovnaním medzi sídelnou štruktúrou z konca 19. storočia a z 80. až 90-tych rokov 20. storočia je rozdiel v počte samostatných obcí. Tieto sídla však vo väčšine nezankli, ale stali sa miestnymi časťami vyšších sídelných útvarov, hoci v minulosti boli samostatnými obcami, alebo významnými cirkevnými centrami, (Spišská Kapitula, ktorá dlhodobo nebola ani miestnou časťou).

Majetkovo – právne vzťahy spred rokov 1940 – 1948 sa po roku 1989 znovu uplatňujú a nadobúdajú nový význam, ktorý sa už prejavuje v štruktúre jednotlivých sídiel – osamostatňovanie miest a obcí, ale aj uplatňovanie rôznych reštitučných nárokov.

Základná sídelná štruktúra je okrem socio – ekonomických a iných hodnôt a vzťahov aj nositeľom kultúrno – historických hodnôt a vplyvov vytvorených predchádzajúcimi generáciami bez ohľadu na dobu a miesto ich vzniku. Takmer v každom sídle sa nachádza hmotná súčasť kultúrneho dedičstva – historický stavebný fond alebo iné stopy historických štruktúr, zachovaných ako nad terénom, ale najmä pod terénom.

V jednotlivých regiónoch je význam kultúrneho dedičstva odstupňovaný nasledovne:

Celoštátny a medzinárodný, ktorými sú:

lokality zapísané v zozname svetového prírodného a kultúrneho dedičstva:

- Spišský hrad a pamiatky okolia
- historické jadro mesta Bardejov,
- Levoča,
- Kežmarok,
- súbor drevených kostolíkov severovýchodného Slovenska.

Nadregionálny a celoštátny, ktorými sú:

- mestá a obce, kde sa nachádzajú národné kultúrne pamiatky, pamiatkové rezervácie s ich ochrannými pásmami v nadväznosti na zbierkový fond múzeí a galérií,
- územie obcí Zlatá Baňa a Červenica (okr. Prešov), kde sa nachádzajú historické opáľové bane ako jedny z troch svetových nálezísk drahého opálu na svete, NKP Solivar – technická pamiatka a Medzilaborce s unikátnou galériou A. Warhola. Tieto lokality majú mimoriadny význam pre Slovensko z kultúrno – historického hľadiska, pričom ich význam a hodnotenie nie je dodnes dostatočne špecifikované, správne identifikované a uplatňované s následným komplexným využívaním v národnom hospodárstve, najmä v rozvoji cestovného ruchu.

Regionálny, ktorými sú:

- mestá a obce s pamiatkovými zónami a ostatnými kultúrnymi pamiatkami a ich ochrannými pásmami, v nadväznosti na zbierkový fond múzeí a galérií.

Špecifickým znakom historického osídlenia je jeho význam ako:

- základu v štruktúre historického a súčasného osídlenia,
- fondu hmotnej časti kultúrneho dedičstva – ako urbanistické, architektonické, archeologické a ďalšie časti kultúrneho dedičstva s väzbou na využívanú a modelovanú krajinu, ktorú v súlade so súčasnými medzinárodnými trendmi možno definovať ako kultúrnu krajinu. Tento fond predstavuje hmotné i nehmotné hodnoty, hnutelné i nehmotelné veci a predmety, jednotlivé objekty, ucelené súbory i komplexy a iné stopy z historických období.

Sídelné systémy

Sídelné systémy vytvárajú siete ťažísk osídlenia, rozvojových osí, sídelných centier a ostatných sietí mestských a vidieckych sídiel. Spolu vytvárajú sídelnú štruktúru kraja.

Pri doporučení vytvorenia optimálnej sídelnej štruktúry je potrebné zohľadniť rad činiteľov a vzájomných súvislostí. Ide najmä o:

- medzinárodné dohovory rôznych odvetvových systémov,
- koncepcie a princípy priestorového rozvoja v širších medzinárodných súvislostiach,
- celoštátne a regionálne odvetvové koncepcie,
- rozvojové princípy, ktoré boli doteraz prijaté,
- zohľadnenie ekonomických, sociálnych a kultúrno – historických podmienok konkrétnych regionálnych celkov.

Centrá osídlenia

Predpoklad vývoja centier osídlenia:

Pre budúci rozvoj centier, resp. orientáciu podpory orgánov pre rozvoj vybraných centier, sa na základe ich priestorovej účinnosti, súčasnej úrovne obsluhy jednotlivých priestorov, možných a želaných cieľov rozvoja sídiel a sídelných štruktúr v celoštátnych a medzinárodných súvislostiach dajú vyjadriť nasledovné doporučená:

- V ďalšom vývojovom období sa musia všetky centrá, predovšetkým však centrá s vyššou vybavenosťou a plošnou účinnosťou, orientovať nielen na dobudovanie

tradičnej obslužnej infraštruktúry, ale aj na vytvorenie podmienok a možností pre poskytovanie služieb adekvátnych novým požiadavkám vychádzajúcich z trendov rozvoja tzv. informačnej spoločnosti. Znamená to nájsť adekvátnu koncepciu poskytovania služieb v nových systémových a organizačných súvislostiach.

- Z pohľadu krátkodobějších vývojových trendov je potrebné, aby sa jednotlivé mestá vedeli prispôbiť, resp. aby vedeli optimálne ovplyvniť, očakávané a už prejavujúce sa „tlaky“ veľkých obchodných sietí, ktorých výstavba veľkoplošných obchodných zariadení, častokrát mimo zastavaného územia obcí, bude mať vplyv ako na organizáciu a štruktúru predajnej siete v konkrétnom meste, ale bude mať aj ďalekosiahle priestorové vplyvy na rozvoj jadrovej aj ostatnej časti miest.

Celoštátne a nadregionálne súvislosti rozvoja centier

V čase nastupujúcej globalizácie a internacionalizácie ekonomiky, ako aj značnej časti ostatného spoločenského života, budú všetky obce, všetky centrá dotknuté otázkami medzinárodných vzťahov a súvislostí. Miera ich zapojenia sa do aktívnej medzinárodnej spolupráce bude vychádzať z miery ich vlastnej aktivity. V určitej miere budú spočiatku zohrávať svoju úlohu aj polohové faktory. Váha týchto faktorov sa však bude postupom času znižovať (v dôsledku minimálnych vzdialeností v slovenských sídelných podmienkach, ako aj v dôsledku medzinárodných organizačných štruktúr – viď. už v súčasnosti vymedzené euroregiony).

V oblasti východného Slovenska by sa mali podporovať centrá Košice a Prešov v záujme vytvorenia centrálneho priestoru pre celý Karpatský euroregión. V súčasnosti sú tieto centrá a ich aglomerácia z hľadiska obslužného a technického vybavenia a z hľadiska polohového potenciálu prakticky v bezkonkurenčnej polohe. V záujme presadenia týchto ambícií je žiaduce systematicky podporovať ich obslužnú a technickú vybavenosť v smere cezhraničnej a medzinárodnej pôsobnosti.

Z hľadiska priestorového rozmiestnenia a účinnosti centier z pohľadu celoštátnych a nadregionálnych súvislostí rozvoja centier a z pohľadu medzinárodných súvislostí ich rozvoja je možné konštatovať:

- V oblasti východnej časti Prešovského kraja, treba venovať pozornosť rozvoju centier v Zemplínskej oblasti. Na základe trendov vývoja, ako aj vývoja medzinárodných regionálnych štruktúr (Karpatský euroregión), je v Zemplínskej oblasti žiaduce vytvoriť voči centru Prešov adekvátne centrum celoštátneho významu. Najvhodnejšie predpoklady pre rozvoj takéhoto centra sú v meste Humenné. V oblasti severného východného Slovenska je vytvoreným centrom mesto Bardejov, ktorého kúpele a historické pozadie mesta majú už v súčasnosti medzinárodný význam. V záujme rozvoja celého sídelného pásu je žiaduce toto mesto podporovať tak, aby tu vzniklo komplexné centrum celoštátneho významu. V smere na Poprad by úlohu centra nadregionálneho významu malo prevziať mesto Stará Ľubovňa a Levoča.
- V oblasti stredného severného Slovenska v súvislosti s nepriaznivou dostupnosťou do existujúcich nadradených centier (Žiliny a Prešova) a taktiež v záujme podpory ďalšieho sídelného rozvoja, je žiaduce v tejto oblasti taktiež podporiť vytvorenie plnohodnotného celoštátneho centra. Z polohových faktorov a predpokladov dostupnosti centra je možné doporučiť rozvíjať takéto centrum v Poprade.

V súlade s vývojom spoločnosti, a najmä úrovni produkčných činností, sa historicky z jednotlivých obcí vyvinuli určité typy obcí. Niektoré z nich špecificky zabezpečovali vybrané činnosti aj pre ostatné obce. Popri vytvorení centier osídlenia sa vyvíjali aj obslužné centrá. Pre vyhodnotenie centier sa v Zmenách a doplnkoch ÚPN VÚC Prešovského kraja 2004 vybrali všetky obce, ktoré na návrh vlády vyhlásila Národná rada SR podľa § 22 ods.1 zákona č.369/90 Zb. o obecnom zriadení ako mestá.

Terciárne centrá

Z pohľadu zabezpečenia potrebnej obsluhy obyvateľov sociálnou infraštruktúrou (predtým občianskou vybavenosťou) iba niektoré obce sú v dostatočnej miere vybavené požadovanými zariadeniami tak, aby mohli poskytovať obsluhu aj obciam v ich širšom zázemí.

V predchádzajúcom období, v období centrálného plánovacieho systému, sa rozmiestnenie zariadení sociálnej (ale aj inej) infraštruktúry riadilo podľa systému strediskovej sústavy osídlenia. Tento princíp vytvoril systém centier, ktorých účinnosť v podstate môže saturať potreby obyvateľov aj v súčasnosti.

Vybrané obce podľa zastúpenia vybraných druhov zariadení sociálnej infraštruktúry možno zoskupiť na regionálnej úrovni v súlade s KÚRS 2001 do piatich skupín (číselné označenie uvedené v zátvorkách je v súlade s označením v grafickej časti výkres č.1 a č. 2).

Do prvej skupiny je možné zaradiť obce, ktoré sú rozlíšiteľné v dvoch podskupinách:

V prvej podskupine (1/1) sa nachádza najväčšie mesto, ktoré plní aj funkciu krajského mesta. Ide o centrum medzinárodného a celoštátneho významu:

- Prešov

V druhej podskupine (1/2) je mesto s počtom 50 tis. až 70 tis. obyvateľov, ktoré plní funkciu okresného mesta. Ide o centrum celoštátneho významu:

- Poprad

Do druhej skupiny je možné zaradiť obce, ktoré sú tak isto rozlíšiteľné v dvoch podskupinách, nasledovne:

Prvú podskupinu (2/1) tvoria mestá, ktoré sú všetky sídlami súčasných okresov a ich veľkosť sa pohybuje v rozmedzí 25 tis. až 50 tis. obyvateľov. Sú to mestá, ktoré sú v zásade nadregionálneho až celoštátneho významu, často podporené špecifickými funkciami medzinárodného významu:

- Bardejov
- Humenné

Druhú podskupinu (2/2) tvoria tak isto všetky obce, ktoré sú sídlami súčasných okresov s veľkosťou v rozmedzí 20 tis. až 30 tis. obyvateľov. V zásade ide o mestá nadregionálneho významu:

- Kežmarok
- Vranov nad Topľou
- Levoča
- Stará Ľubovňa

Do tretej skupiny sú zaradené mestá v dvoch podskupinách, nasledovne:

V prvej podskupine (3/1) sú mestá, ktoré sú sídlami súčasných okresov a možno ich tiež charakterizovať ako centrá regionálneho až nadregionálneho významu s veľkosťou v rozmedzí 12 tis. až 25 tis. obyvateľov:

- Snina

- Svidník

V druhej podskupine (3/2) sa už začínajú prejavovať špecifické podmienky jednotlivých miest, čo je následne zrejmé aj v ostatných skupinách. Mestá tejto podskupiny možno vnímať ako centrá regionálneho významu s tým, že niektoré zabezpečujú špecifické funkcie až celoštátneho, resp. medzinárodného významu, vyplývajúce z ich špecifických daností. Ide o mestá:

- Medzilaborce
- Sabinov
- Stropkov
- Vysoké Tatry

Do štvrtej skupiny (4) sú zaradené nasledovné obce bez ďalšieho členenia, ktoré v zásade plnia funkciu regionálneho významu:

- Lipany
- Spišská Belá
- Spišské Podhradie
- Svit

Do piatej skupiny (5) sú zaradené nasledovné obce, ktoré v zásade plnia funkciu subregionálneho významu:

- Giraltove
- Hanušovce nad Topľou
- Podolíne
- Spišská Stará Ves
- Veľký Šariš

V štvrtej a v piatej skupine sa nachádzajú obce s počtom obyvateľov do 12 tis.

Mestské osídlenie

V Prešovskom kraji je 23 miest veľmi rôznorodých z hľadiska veľkosti, významu a rozvojového potenciálu.

Správny význam okresných miest:

- medzinárodný význam: Prešov,
- celoštátny význam: Poprad,

nadregionálny význam: Humenné, Bardejov (až celoštátny a medzinárodný), Kežmarok, Vranov nad Topľou,

- regionálny až nadregionálny: Levoča (s doporučením celoštátny až medzinárodný), Snina, Stará Ľubovňa
- regionálny: Medzilaborce, Sabinov, Stropkov, Svidník.

Z uvedeného prehľadu je zrejmá dominancia mesta Prešov ako centra osídlenia zo sústredením obyvateľstva a ekonomických aktivít a ťažiska osídlenia. Spolu s Košicami svojím významom presahujú hranice Slovenska. Ostatné sídla – okresné mestá sú podstatne menšie až na mesto Poprad a sú regionálneho až nadregionálneho významu.

Prehľad centier osídlenia Prešovského kraja

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Okres	Mesto	Počet obyvateľov (2007/2013)	Správny význam	Charakter centra osídlenia (KURS 2001)
Bardejov	Bardejov	33405/33 296	sídlo okresu	2. skupina, 1. podskupina nadreg. význam (celoštátny a medzinár. význam – turizmus, CR, pamiatky)
Humenné	Humenné	34896 /34455	sídlo okresu	2. skupina, 1. podskupina, nadreg. význam
Kežmarok	Kežmarok	17013/16693	sídlo okresu	2. skupina, 2. podskupina, nadreg. význam
	Spišská Belá	6265/6503	-	4. skupina, reg. význam
	Spišská Stará Ves	2329/2290	-	5. skupina, subreg. význam
Levoča	Levoča	14716/14827	sídlo okresu	2. skupina, 2. podskupina, reg. až nadreg. význam – turizmus, CR, pamiatky
	Spišské Podhradie	3892/4086	-	4. skupina, reg. význam
Medzilaborce	Medzilaborce	6586/6730	sídlo okresu	3. skupina, 2. podskupina, reg. význam
Poprad	Poprad	54931/52654	sídlo okresu	1. skupina, 2. podskupina, celoštátny význam
	Svit	7474/7679	-	4. skupina, reg. význam
	Vysoké Tatry	4593/4158	-	3. skupina, 2. podskupina, reg. význam (celoštát. a medzinár. význam – CR, pamiatky)
Prešov	Prešov	91498/90923	sídlo kraja, okresu	1. skupina, 1. podskupina, medzinár. význam
	Veľký Šariš	4941/5630	-	5. skupina, subreg. význam
Sabinov	Lipany	6423/6454	-	4. skupina, reg. význam
	Sabinov	12489/12704	sídlo okresu	3. skupina, 2. podskupina, reg. význam
Snina	Snina	21167/20496	sídlo okresu	2. skupina, 1. podskupina reg. až nadreg. význam
Stará Ľubovňa	Podolíneč	3243/3235	-	5. skupina
	Stará Ľubovňa	16338/16359	sídlo okresu	2. skupina, 2. podskupina, reg. až nadreg. význam - význam – turizmus, CR, pamiatky)
Stropkov	Stropkov	10833/10837	sídlo okresu	3. skupina, 2. podskupina reg. význam
Svidník	Svidník	12156/11444	sídlo okresu	3. skupina, 1. podskupina, reg. význam
	Giraltovce	4166/4146	-	5. skupina, subreg. významu
Vranov nad Topľou	Hanušovce nad Topľou	3712/3767	-	5. skupina, subreg. význam
	Vranov nad Topľou	23109/23041	sídlo okresu	2. skupina, 2. podskupina, nadreg. význam

Pozn: Ostatné nevymenované obce sú vidieckeho charakteru (viď tabuľka v prílohe C Konceptu UPN PSK)

Kvartérne centrá

Najvýznamnejšie centrá, ktoré sú v súčasnosti aj najväčšími v Slovenskej republike, majú zo všetkých aj najväčšie zastúpenie zariadení, ktoré plnia aj funkcie tzv. kvartérnych aktivít. Ide predovšetkým o zariadenia vysokých škôl a výskumných ústavov. Z tohto pohľadu je možné vyvodzovať, že tieto mestá majú aj najväčší predpoklad v budúcnosti plniť funkciu kvartérnych centier.

Pre rozvoj kvartérnych centier majú najväčšie predpoklady aglomerácie, v ktorých sa nachádzajú nielen najväčšie vysoké školy čo do počtu študentov, ale aj čo do počtu fakúlt.

Druhým najvýznamnejším je v tomto smere Košicko – prešovská aglomerácia, v ktorej sa nachádza asi 20% fakúlt a študentov vysokých škôl Slovenska. Dá sa povedať, že v uvedenej aglomerácii sú predpoklady k tomu, aby sa na jej území rozvíjali kvartérne aktivity rôzneho druhu a významu, ktoré môžu mať celoštátny až medzinárodný význam.

Ťažiská osídlenia

Ťažiská osídlenia predstavujú sídelné systémy, ktoré zahŕňujú od aglomerovaných sústav osídlenia až po sídelné zoskupenia, založených na jednoduchých sídelných vzťahoch na princípe polarizačných účinkoch centier.

Rozvoj funkčných aglomerovaných sústav je nosným princípom aj v zabezpečovaní konkurencieschopnosti jednotlivých regiónov medzi sebou a to i v medzinárodnom meradle.

V rámci slovenských podmienok (veľkosť územia, množstvo obyvateľov, ekonomická sila a pod.) je tak isto pre priestorový rozvoj prijateľný model decentralizácie do regiónov. V záujme rozvoja konkurencieschopnosti regiónov je však v rámci podmienok Prešovského kraja obzvlášť potrebné model decentralizácie uplatňovať v smere vytvárania efektívne fungujúcich a funkčne komplexných aglomerácií – ťažísk osídlenia. Ťažiská osídlenia by tak mali plniť funkciu akýchsi akceleratorov všeobecného rozvoja. Ťažiská osídlenia by sa mali rozvíjať na základe partnerských vzťahov medzi jednotlivými mestami, ako aj medzi mestami a ich zázemím – vidieckym priestorom.

Cieľom územnoplánovacej politiky preto je zachovať a ďalej rozvíjať relatívne rovnomerne založenú sieť stredne veľkých miest v rámci regiónu ako polycentrický systém osídlenia.

Tieto mestá súčasne podporovať v smere rozvoja sídelných zoskupení – ťažísk osídlenia, ako ich jadrá alebo súčasť ťažísk osídlenia.

Pri vytváraní polycentrických systémov – sietí miest a aglomerácií, sledovať vytváranie vyššej funkčnej komplexity subregionálnych celkov. Princíp vytvárania polycentrických systémov v záujme zvyšovania komplexity je potrebné uplatňovať aj v cezhraničnom a medzinárodnom meradle (Prešov – Košice – Miškolc).

Vymedzenie ťažísk osídlenia

V sídelnej sieti regiónu sa navrhuje podporovať vytváranie ťažísk osídlenia v niekoľkých úrovniach. Najviac sú rozvinuté sídelné a aglomeračné väzby okolo najväčších miest, ktoré sú v súčasnosti aj administratívnymi centrami kraja. Okolo týchto miest sa vytvárajú priestory sídiel – pásma. V pásmach intenzita väzieb postupne graduje k najväčším mestám. Pri sídlach v najtesnejšom a priamom dotyku s územiami najväčších miest (jadier

ťažísk osídlenia) sú pozorovateľné suburbanizačné a decentralizačné efekty. Vytvára sa tak úplný, alebo čiastočný „prstenec“ obcí, ktoré tvoria spolu s jadrovým mestom – jadrové pásмо.

V nadväznosti na toto územie sa nachádzajú obce, pri ktorých je sledovateľná vysoká intenzita väzieb na jadro ťažiska osídlenia, resp. pri polycentrických ťažiskách osídlenia, na ich jadrá. Vytvára sa tak druhé pásмо – prímestské pásмо. Naň nadväzuje – okrajové pásмо, v ktorom sú sledovateľné väzby na jadro (jadrá) ťažiska osídlenia predovšetkým v intenzite dochádzky za prácou, alebo ich vzťah je sprostredkovaný cez menšie mestá tvoriace polycentrický systém ťažiska osídlenia.

Územné vymedzenie týchto pásiem však nie je stabilné a statické. Ide o isté v čase premenlivé (pulzujúce) územia. Závisí to na rozvoji aktivít v jednotlivých pásmach a na rozvoji „sily“ vlastného jadra (jadier) ťažiska osídlenia.

Ťažiská osídlenia, ktoré sú tvorené takýmito aglomerovanými sústavami sídiel, sú zaradené do prvej úrovne.

Ťažiská osídlenia prvej úrovne

V rámci ťažísk prvej úrovne možno na základe ich diferencií a špecifík rozlíšiť niekoľko skupín.

V rámci prvej úrovne - druhej skupiny je zaradené:

- košicko – prešovské ťažisko osídlenia,

ktoré je tvorené intenzívnymi aglomeračnými väzbami sídiel medzi dvoma jadrami tvorenými druhým najväčším mestom Slovenska.

Ťažiská osídlenia druhej úrovne

V druhej úrovni sú zaradené ťažiská osídlenia, ktoré sú tvorené okolo stredne veľkých miest (v zásade okolo centier druhej skupiny – vid'. kapitolu Centrá osídlenia), pri ktorých sa v menšej miere prejavujú aglomeračné väzby medzi centrami a voči okolitým obciam prevládajú viac polarizačné (dostredivé) účinky jadier týchto ťažísk osídlenia. Pre ich priestorové vymedzenie platí premenlivosť a pružnosť hraníc.

Ťažiskami osídlenia druhej úrovne sú:

- michalovsko – vranovsko – humenské,
- popradsko – spišskonovoveské.

Ťažiská osídlenia tretej úrovne

Ťažiská osídlenia tretej úrovne sú zložené z dvoch skupín. V prvej skupine ide o ťažiská osídlenia, ktoré sú vytvorené v zásade na základe dostredivých účinkov jadrového mesta, alebo aglomeračných vzťahov medzi malými mestami (spravidla dvojicami) jadrami v menšom rozsahu. Založené sú prevažne na úzko orientovaných pracoviskových vzťahoch z predchádzajúceho vývoja. Prvú skupinu tvoria:

- bardejovské ťažisko osídlenia.

K druhej skupine ťažísk osídlenia v tejto úrovni sa radia ťažiská osídlenia menšieho rozsahu, pri ktorých sa prejavuje iba dostredivé pôsobenie centra voči svojmu najbližšiemu okoliu. Sú nimi:

- medzilaborecké ťažisko osídlenia,
- sninské ťažisko osídlenia,
- staroľubovnianske ťažisko osídlenia,

- svidnícko – stropkovské ťažisko osídlenia.

Predpoklad vývoja ťažísk osídlenia

Pri využití niektorých zásad z ESDP sa doporučujú nasledovné prístupy k riešeniu priestorového rozvoja v podmienkach Prešovského kraja:

- Aby bola aglomerácia akcieschopná a konkurencieschopná a aby mohla prispieť k uspokojovaniu na trhu práce, musí mať jadrové mesto (mestá) dostatočne silný hospodársky potenciál, hospodársku silu presahujúcu hranice vlastného mesta.
- Predpokladom pre to je, aby sa v meste nachádzala dostatočne diverzifikovaná ekonomická základňa. Od schopnosti rozvoja miest, závisí aj schopnosť rozvoja vidieka.
- Pre ďalší pozitívny rozvoj ťažísk osídlenia a priláhlého vidieckeho priestoru je potrebné podporovať diverzifikáciu ekonomickej základne miest. Úspech je možno dosiahnuť využitím miestnych daností a špecifik mesta a jeho zázemia.
- Akcieschopná a konkurencieschopná aglomerácia musí pri svojom rozvoji vychádzať zo zabezpečenia vyššej funkčnej komplexity, čo je možné iba v regionálnom kontexte. Zakladá sa na spolupráci jednotlivých miest medzi sebou a úzkym spolužitím mesta a jeho vidieckeho zázemia. Ide o vzájomné porozumenie a hľadanie vzájomného dopĺňania sa o špecifiká a funkčné komponenty v záujme racionálneho a optimálneho využívania lokálnych potenciálov.
- Mestá v záujme získania vyššej atraktivity a zabezpečenia vyššej efektívnosti nebudú v budúcnosti schopné vytvoriť dostatočné podmienky pre potenciálnych záujemcov iba v rámci svojho teritória a v rámci svojich teritoriálnych možností.
- Znamená to, že mestá, medzi sebou sa musia naučiť žiť v tzv. kooperatívnej konkurencii a v spoločnom záujme vedieť pritiahnuť kapitálové zdroje a investície. Musia ponúknuť spoločnú vyššiu funkčnú komplexitu, z ktorej budú nakoniec všetci účastníci profitovať spoločne. V subregiónoch, kde sa nevytvoria širšie koncipované rozvojové zámery a podmienky, chýbajúce nadmiestne a regionálne sieťové štruktúry budú viesť k znižovaniu lokálnej a regionálnej konkurencieschopnosti.
- Využitie lokálnych daností je predpokladom pre vytvorenie atraktívnej a neopakovateľnej ponuky pre rozvoj aktivít v meste a aglomerácii. Medzi takéto základné predpoklady patrí využitie lokálnych kultúrnych a prírodných hodnôt a daností spôsobom eliminujúcim alebo zmierňujúcim nepriaznivé vplyvy na ne.

Má to dva efekty.

- Zvyšuje sa potenciál daného priestoru a vytvárajú sa predpoklady aktívnej ochrany kultúrnych a krajinárskych hodnôt danej lokality.
- Optimálna dostupnosť je podmienkou a predpokladom zvýšenia potenciálu mesta – aglomerácie – ťažiska osídlenia. Rovnako dôležité je súčasne s tým zabezpečiť aj optimálnu a bezkolíznu „vnútornú“ dostupnosť (rýchle a kvalitné prostriedky hromadnej dopravy v rámci miest a regiónov) a vybavenosť ostatnou technickou, obslužnou a sociálnou infraštruktúrou.
- Organizačné predpoklady – decentralizácia verejnej správy je podmienkou optimálneho využitia vnútorných zdrojov regiónov. Pri absencii riadiacich a rozvojových kompetencií jednotlivých regionálnych celkov prichádza k strate

funkčnosti čiastkových území, čo vedie k nevyužívaniu lokálnych daností vhodným a optimálnym spôsobom a ich úplnému obchádzaniu.

Popri týchto všeobecných princípoch rozvoja miest a ich ťažísk osídlenia ako impulzných faktorov územného rozvoja pre konkrétne ťažiská osídlenia sa doporučuje:

Vychádzajúc zo súčasných trendov v demografickom vývoji, vývoji hospodárskych a spoločenských podmienok, ako aj v rozvoji jednotlivých sektorov a odvetví, neočakáva sa v regióne vo výhľadovom období ÚPN VÚC Prešovského kraja kvantitatívny nárast jednotlivých miest a ťažísk osídlenia. V ďalšom vývoji sa navrhuje orientovať na kvalitatívny rast miest a aglomerácií.

Pre zvýšenie konkurencieschopnosti celého sídelného systému sa doporučuje v dlhodobejšej perspektíve orientovať vzájomné sídelné väzby v smere vytvorenia kompaktnej sieťovej sídelnej sústavy a to napriek existujúcim prírodným prekážkam a morfológickým bariéram.

Na východnom Slovensku formovať košicko – prešovské ťažisko osídlenia tak, aby malo svoje dominantné postavenie aj v medzinárodnom meradle. Toto ťažisko osídlenia spolu s michalovsko – vranovsko – humenským ťažiskom osídlenia majú vysoký predpoklad stať sa prirodzeným sídelným centrom celého karpatského euroregiónu. Navrhuje sa využiť všetky danosti a prednosti, ktoré toto územie voči ostatným okolitým krajinám má. V jej ďalšom rozvoji treba podporovať zvyšovanie celkovej hospodárskej úrovne a dobudovanie veľkoryso založenej a prakticky vybudovanej dopravnej infraštruktúry. Na jej základe je možné ponúknuť celému okoliu aj v susediacich krajinách využitie už vybudovanej dopravnej infraštruktúry smerom na východné trhy.

Za zhodnotenie stojí aj námet smerovať diaľnicu na maďarskej strane od Miškolca nie na maďarsko – ukrajinskú hranicu, ale prepojiť ju na slovenský komunikačný systém, aby sa využili prednosti už vybudovaných dopravných zariadení, pokračujúcich horských priechodov a pod., čím by sa posilnil aj navrhovaný severo – južný medzinárodný ťah od Pobaltských štátov v smere na Balkán.

Ponuka využitia dopravnej infraštruktúry a jej zariadení v tomto východoslovenskom priestore pre širšie medzinárodné uplatnenie by viedla aj k rozvoju ďalších hospodárskych, skladových, prekládkových a na ne nadväzujúcich aktivít, čo by viedlo k celkovému rozvoju východného Slovenska a k nemu príslušných území v zahraničí. Predpokladom úspešnosti rozvoja dopravných a hospodárskych aktivít v tomto priestore je ich tesná väzba a spolupráca s príslušnými územiami v zahraničí. Preto sa navrhuje politiku územného a regionálneho rozvoja v tomto priestore odvíjať z medzinárodných súvislostí a spoločných cezhraničných cieľov rozvoja.

Z hľadiska budúceho rozvoja je v súčasnosti zdanlivo najmenej problémová situácia pri ťažiskách osídlenia v západnej časti Slovenska. Ich územie je najbližšie k štátom Európskej únie. V súčasnosti je v týchto územiach najvyšší podiel vstupu zahraničného kapitálu a pod. Napriek týmto danostiam je však v záujme rozvoja celého územia Slovenska potrebné venovať aj tomuto priestoru adekvátnu pozornosť. Táto by sa mala orientovať predovšetkým na dobudovanie dopravnej a ostatnej technickej infraštruktúry, čo umožní lepšie napojenie aj ostatného územia Slovenska na štáty Európskej únie.

V záujme celého Slovenska by mal využiť najmä polohový, ako aj ľudský a prírodný potenciál Prešovského regiónu spôsobom, ktorý bude v prospech celého štátu. Predovšetkým územie košicko – prešovského ťažiska osídlenia by sa malo stať tzv. gateway pre celé územie štátu ako aj pre ďalšie územia na východ od republiky. K vytvoreniu tohto zámeru je potrebná náležitá podpora v záujme zvýšenia konkurencieschopnosti voči

podobným ambíciám v priľahlých územiach v Poľskej a Ukrajinskej republike. Cezhraničná spolupráca v záujme posilnenia potenciálu tohto územia je samozrejmalá.

Rozvojové osi

Rozvojové osi sú súčasťou tvorby vyváženej hierarchizovanej sídelnej štruktúry.

Podporujú sídelné väzby medzi obcami a rovnovážny sídelný rozvoj vrátane rozvoja vidieka. Vytvárajú podmienky pre dostupnosť k infraštruktúram, zachovanie a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva a zabezpečujú požiadavky, ktoré sú na sídelnú štruktúru kladené z hľadiska ekonomických, sociálnych a environmentálnych súvislostí.

Rozvojové osi tak efektívne plnia požiadavky trvalej udržateľnosti a vytvárania zdravého a environmentálne vhodného obytného i pracovného prostredia.

Rozvojové osi PHSR PSK a Zmien a doplnkov ÚPN VÚC Prešovského kraja sú v súlade. Dotvárajú systém rozvojových osí KURS 2001 o nové poznatky v území, najmä v oblasti turizmu a cestovného ruchu.

V regióne sa rozvíjajú v uzlovo–pásovom sídelnom systéme, ktorého osnovu tvoria centrá osídlenia a dopravno – komunikačné systémy spájajúce jednotlivé centrá. Hierarchia a dôležitosť rozvojovej osi závisí od:

- úrovne centier, medzi ktorými os leží, a ktoré prepája,
- významu verejného dopravného vybavenia, pozdĺž ktorého os leží,
- významu verejného technického vybavenia,
- hustoty sídiel na rozvojovej osi,
- počtu a hustoty obyvateľov v obciach prepojených rozvojovou osou.

Navrhované vymedzenie a stanovenie hierarchie rozvojových osí sa vykonalo na základe týchto kritérií:

- rozvojová os prvého stupňa prepája centrá osídlenia prvej skupiny a ťažiská osídlenia prvej úrovne v štáte a porovnateľné centrá mimo hraníc krajiny, pričom zahŕňa minimálne jednu cestnú komunikáciu a jednu železniciu rýchlostného typu,
- rozvojová os druhého stupňa prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne s centrami osídlenia prvej skupiny a ťažiskami osídlenia prvej úrovne, resp. prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne medzi sebou, pričom zahŕňa minimálne jednu cestnú komunikáciu a jednu železniciu nadregionálneho významu, alebo jednu rýchlostnú cestu,
- rozvojová os tretieho stupňa prepája stredné centrá a ťažiská osídlenia tretej úrovne navzájom ako aj ostatné vyhodnocované centrá osídlenia s ostatnými centrami osídlenia druhej skupiny.

Na základe komplexného vyhodnotenia rozvoja sídelnej štruktúry, sa doporučuje prednostne podporovať územný rozvoj v smere týchto osí:

Rozvojové osi prvého stupňa:

- žilinsko – podtatranská rozvojová os: Žilina — Martin – Poprad – Prešov,
- košicko – prešovská rozvojová os: Prešov – Košice – Čaňa – hranice MR.

Rozvojové osi druhého stupňa:

- šarišská rozvojová os: Prešov – Bardejov,
- prešovsko – svidnícka rozvojová os: Prešov – Svidník – hranice PR,

- prešovsko – michalovská rozvojová os: Prešov – Hanušovce nad Topľou – Vranov nad Topľou – Strážske s odbočkou na Michalovce / Humenné,
- vihorlatská rozvojová os: Humenné – Snina – hranice UR (návrh vo výhľade).

Rozvojové osi tretieho stupňa:

- kežmarsko – ľubovnianska rozvojová os: Poprad – Kežmarok – Stará Ľubovňa – Spišská Stará Ves,
- sabinovská rozvojová os: Prešov – Sabinov – Lipany – Plaveč,
- ľubovniansko – bardejovská rozvojová os: Stará Ľubovňa – Bardejov,
- ondavská rozvojová os: Bardejov – Svidník – Stropkov,
- laborecká rozvojová os: Stropkov – Medzilaborce – Humenné,
- hornádska rozvojová os: Spišský Štvrtok – Spišská Nová Ves – Krompachy – Košice,
- vranovsko-trebišovská rozvojová os: Vranov nad Topľou – Sečovce – Trebišov,
- horehronská rozvojová os: Telgárt – Vernár – Poprad,
- rožňavská rozvojová os: Rožňava – Dobšiná – Vernár,
- toryskozamagurská rozvojová os, Prešov – Sabinov – Lipany – Stará Ľubovňa – Spišská Stará Ves (Lysá nad Dunajcom) – hranica s Poľskou republikou,
- stropkovsko-domažská rozvojová os, hranica s PR – Svidník – Stropkov - RO Domaša – Vranov nad Topľou – (Trebišov – hranica s MR).

Doplnenie rozvojových osí

Doplnenie torysko-zamagurskej rozvojovej osi vyplynulo z predpokladov:

1. Identifikácia rozvojovej osi:

a) podľa ÚPN-VÚC PO kraj (v zmysle NV SR č.679/2002, NV SR č. 111/2003):

- rozvojová os nadregionálneho významu MR-KE-PO-SB-SL-Spišská Stará Ves (Lysá nad Dunajcom) - PR ,

b) podľa KURS 2001 (v zmysle NV SR č.528/2002, Z.z.),

Rozvojová os v homogénnom tvare nie je definovaná, mozaika je vyskladaná nasledovne:

- rozv. os 1. stupňa – košicko-prešovská rozv. os, časť MR-KE-PO,
- rozv. os 3. stupňa – sabinovská rozv. os, časť PO-SB-Lipany-Plaveč,
- rozv. os 3. stupňa – ľubovniansko-bardejovská rozv. os časť Plaveč-S. Ľubovňa
- rozv. os 3. stupňa - kežmarsko – ľubovnianska rozv. os, časť SL – Spišská Stará Ves.

2. Funkcia rozvojovej osi:

- významná turisticko – rekreačná rozvojová os vytvárajúca podmienky pre turizmus a cestovný ruch PR-SR-MR prepájajúca súčasné i uvažované aktivity tohto druhu,
- optimalizácia vzťahu prepojenia ciest (na úrovni republík):
 - PR – Nový Targ-Kraków (diaľnica),
 - SR – cesty 1/77, 1/67, 1/68, diaľnica D1.

3. Význam/druh rozvojovej osi podľa systému KURS 2001:

Názov rozv. osi: torysko–zamagurská rozvojová os

Druh rozvojovej osi: rozvojová os 3. stupňa

Doplnenie stropkovsko-domažskej rozvojovej osi vyplynulo z predpokladov:

1. Identifikácia rozvojovej osi

a) podľa ÚPN VÚC Prešovský kraj / v zmysle NV SR č. 679/2002 Z.z. a NV SR č. 111/2003

- regionálna sídelno-komunikačná rozvojová os Stará Ľubovňa-Bardejov-Svidník-Domaša-Vranov nad Topľou,
- prepájajúca ťažiská osídlenia nadregionálneho až celoštátneho významu michalovsko-vranovsko-humenské (s centrami osídlenia Humenné a Vranov nad Topľou) a ťažisko osídlenia regionálneho významu Svidnícko-stropkovské (s centrami osídlenia Stropkov a Svidník),

b) podľa KURS 2001 (v zmysle NV SR č. 528/2002 Z.z.),

- rozvojová os je definovaná čiastočne rozvojovou osou tretieho stupňa Vranovsko-trebišovskej (Vranov nad Topľou-Sečovce-Trebišov),
- ďalej sú definované,
 - rozvojová os druhého stupňa prešovsko-michalovská (Prešov-Hanušovce nad Topľou- Vranov nad Topľou-Strážske s odbočkou na Michalovce/Humenné),
 - rozvojová os druhého stupňa prešovsko-svidnícka (Prešov-Svidník-hranica PR),
 - rozvojová os tretieho stupňa ondavská (Bardejov-Svidník-Stropkov),
 - rozvojová os tretieho stupňa laborecká (Stropkov-Medzilaborce-Humenné),

c) výhľad,

- prekategORIZOVANIE cesty II/557 na cestu I. triedy (vytvorenie koridoru na jej odklon v úseku Turany nad Ondavou-Nová Kelča-Holčíkovce),
- vytvorenie koridoru pre železničnú trať v úseku Stropkov - Vranov nad Topľou v súbehu s touto komunikáciou,
- ťažiská osídlenia,
 - druhej úrovne michalovsko-vranovsko-humenské,
 - tretej úrovne svidnícko-stropkovské,
- centrá osídlenia,
 - druhá skupina - druhá podskupina Vranov nad Topľou nadregionálneho významu,
 - tretia skupina - druhá podskupina Stropkov regionálneho významu,

2. Funkcia rozvojovej osi:

- významná turistická rozvojová os vytvárajúca podmienky pre rekreačnú oblasť Domaša ako významnej aktivity SR medzinárodného významu a oživenie investícií a ľudských zdrojov v regióne v nadväznosti na cezhraničné systémy PR a MR,
- významné dopravno-komunikačné prepojenie sever-juh optimalizujúce vzťah prepojenia,
 - PR cesta I/15 v nadväznosti na rýchlostnú komunikáciu R - 4 v smere Svidník – Vyšný Komárnik – Rzezsów,
 - SR cesta I/15 v prepojení na cesty, I/18, I/74, I/73, I/79, II/558 a uvažovanú rýchlostnú komunikáciu R-4
 - Ukrajina cesta I/15 v nadväznosti na II/558 a I/74 (hranica UA – Ubl'a),
 - MR cesta I/15 v nadväznosti na I/79 Vranov nad Topľou – Slovenské Nové Mesto – hranica MR

3. Význam/druh rozvojovej osi, podľa systému KURS 2001

Názov rozvojovej osi: stropkovsko-domašská /Stropkov-rekreačná oblasť Domaša-Vranov nad Topľou/

Druh rozvojovej osi: rozvojová os tretieho stupňa

Vidiecke osídlenie

Tvorí ho sídelná štruktúra sídiel vidieckeho typu spravidla o veľkosti do 5000 obyvateľov. Index rastu vidieckeho osídlenia je nižší ako u mestského osídlenia, dochádza k postupnému vyľudňovaniu vidieka. Na základe pretrvávajúcej stagnácie alebo poklesu počtu obyvateľov a ekonomických aktivít v obciach, za upadajúce priestory vidieckeho osídlenia je možné v kraji považovať:

severnú a severovýchodnú časť Prešovského kraja:

okresy Kežmarok a Stará Ľubovňa – región Zamaguria,
okresy Bardejov a Svidník – severné územie,
okresy Medzilaborce a Humenné – severné a severovýchodné územie,
okres Snina - okolie mesta Snina najmä severné a východné územie,

ďalšie okresy:

okres Poprad – severné a južné územie,
okres Levoča – okolie mesta Levoča, najmä severovýchodne,
okres Sabinov – mesto Sabinov a okolie,
okres Prešov – juhovýchodne a severne od mesta Prešov,
okres Stropkov, Vranov nad Topľou – priestor vodnej nádrže Domaša a okolie
okresných miest.

Skupiny obcí podľa počtu obyvateľov

0 - 199	168
200 - 499	200
500 - 999	150
1 000 - 1 999	83
2 000 - 4 999	45
5 000 - 9 999	7
10 000 - 19 999	6
20 000 - 49 999	4
50 000 - 99 999	2
100 000+	0
Spolu	665

Budúcnosť vidieckeho priestoru bude vo všeobecnosti závisieť od reštrukturalizácie a od možností získať/vytvoriť pre obyvateľstvo na vidieku pracovné príležitosti mimo agrárneho sektoru.

Vláda SR schválila nariadenie o rozvojových programoch poľnohospodárstva a vidieka, kde sú vyčlenené územia určené na podporu rozvoja vidieka a období do konca roku 2020.

Rôzna poloha a stav vo vidieckych priestoroch si vyžaduje rôznu konkrétnu územnoplánovacu a regionálnoplánovacu politiku. Pri voľbe konkrétnej politiky je potrebné zohľadniť, popri štruktúre zamestnanosti obyvateľov vidieckeho priestoru, aj jeho polohu v sídelnom systéme. Z pohľadu územnoplánovacej a regionálnoplánovacej politiky možno, popri štruktúre ekonomickej základne vidieckeho priestoru, rozlíšiť priestorové druhy vidieckeho priestoru, ktoré sú rozlíšiteľné na základe:

- vzťahu mesta a jeho vidieckeho zázemia (dominantnosti mesta ako sídelného centra),
- charakteru osídlenia vidieckeho priestoru (veľkosť a hustota vidieckych obcí),
- polohy voči vyšším sídelným zoskupeniam (vidiecky priestor ako súčasť sídelných štruktúr).

Vo vzťahu urbánnych a rurálnych území je nové partnerstvo, založené na novom vzťahu, kde je zdôraznená a povýšená koncepcia integrácie mesta a vidieka vo funkčných vzťahoch – dualizmus mesta a jeho zázemia, základným rozvojovým predpokladom vidieckych území, ako aj plnohodnotného rozvoja miest. V partnerstve mesta a vidieka pre rozvoj rurálnych území sa doporučujú tri politiky:

- akcelerácia reštrukturalizácie poľnohospodárstva a diverzifikácia ekonomiky,
- zhodnotenie prírodných a kultúrnych daností,
- rozvoji ekonomiky malých a stredných miest.

Dediny by sa mali medzi sebou, ale najmä spolu aj s mestami, ktoré tvoria ich prirodzené sídelné centrá, spájať do rozvojových aliancií. Vzájomná kooperácia medzi vidieckymi sídlami a mestami, vzájomné prepojenie medzi mestom a vidiekom predstavuje nový a v budúcnosti bezpodmienečný predpoklad pre rozvoj vidieckeho priestoru.

Rozvoj vidieka v budúcnosti sa nemôže zaoberať bez využitia moderných informačných technológií. Ich uplatnenie treba vidieť nielen vo vytváraní nepoľnohospodárskych pracovných príležitostí vo vidieckom priestore, ale predovšetkým v samotnej organizácii fungovania poľnohospodárskych činností, ich koordinácii na regionálnej a celoštátnej úrovni a pod. Za tým účelom je žiaduce vytvoriť a zabezpečiť adekvátne profesijné vzdelávanie a doškoloňovanie obyvateľstva žijúceho vo vidieckych priestoroch.

Na dedinách sa v období socializmu vytvárali veľké zariadenia pre rastlinnú, ale najmä živočíšnu výrobu. Bývanie bolo aj na malých dedinách budované predovšetkým ako čisté obytné prostredie bez poľnohospodárskych výrobných zariadení a priestorov. Tento stav spôsobuje v privatizácii poľnohospodárskej výroby a najmä pre „malé a stredné“ podnikanie (vytváranie malých rodinných fariem) v poľnohospodárstve značné problémy.

Z pohľadu územnoplánovacieho, architektonického a krajinárskeho charakteru jednotlivých priestorov a vidieckych obcí je žiaduce vychádzať a zachovávať pôvodný špecifický ráz vidieckeho priestoru, čo znamená vychádzať z pôvodného charakteru zástavby a vyvinutého charakteru okolitej krajiny.

Pre udržanie identity prostredia sa žiada zachovať historicky utváraný typ zástavby obcí (hromadný, cestný, potočný, vretenovitý, a pod. typ zástavby), nadviazanie na tradičné tvaroslovie ľudovej architektúry a zohľadnenie národopisných špecifík v jednotlivých regiónoch. V obciach s vhodnými podmienkami je žiaduce podporovať rozvoj vidieckeho turizmu ako významnej doplnkovej ekonomickej aktivity obcí pri zachovaní regionálnej kultúrnej identity a prírodného prostredia.

Vo výstavbe technickej infraštruktúry je vo vidieckych priestoroch predovšetkým potrebné sledovať zabezpečenie ich dobrej dostupnosti k sídelným centrámi, budovanie systémov distribúcie pitnej vody, budovanie systémov odkanalizovania s adekvátnymi čistiarňami odpadových vôd, budovanie systémov odstraňovania komunálneho odpadu.

Priestory mimo ťažísk osídlenia

Osídlenie Prešovského kraja je súčasťou osídlenia východného Slovenska, s ktorým má spoločné základné priestorové a infraštrukturálne prvky. Sú to najmä:

- heterogénna morfológia terénu, pričom na východnom Slovensku sa nachádza najnižšie (Východoslovenská nížina) i najvyššie (Vysoké Tatry) položený bod na území Slovenskej republiky,
- nízky stupeň urbanizácie, podiel mestských sídiel (s počtom viac ako 5000 obyvateľov) z celkového počtu sídiel je 0,8% a podiel veľmi malých sídiel (s počtom menej ako 100 obyvateľov) je 24,6%,
- historicky daná prevažne severo-južne orientovaná sieť dopravných ciest (na pôvodných kupeckých cestách), ktorá sa začala dotvárať západovýchodnou orientáciou (prastarej, neskôr kráľovskej cesty údolím Torysy z Podtysia do Poľska) až po roku 1918, t.j. po vzniku predvojnovnej Československej republiky,
- vznik v súčasnosti najvýznamnejších miest východného Slovenska, Košíc a Prešova, na tzv. východnej trase Jantárovej cesty, ktorá bezprostredne spájala Uhorsko s Poľským kráľovstvom,
- vzhľadom na geografickú polohu v stredoeurópskom priestore má východné Slovensko z hľadiska dopravných ciest výrazne tranzitný charakter.

Geografická poloha východného Slovenska v stredoeurópskom priestore s susedstvom troch štátov (Poľská republika, Ukrajinská republika a Maďarská republika) dáva tomuto priestoru z hľadiska medzinárodných súvislostí veľký význam a perspektívny rozvojový potenciál. Ide najmä o cezhraničnú spoluprácu v ekonomickej oblasti a v cestovnom ruchu.

Prešovský kraj je súčasťou Karpatského euroregiónu, do ktorého patria pohraničné regióny Poľska a Ukrajiny. Poslaním Karpatského euroregiónu je uľahčenie cezhraničnej spolupráce medzi jeho členmi. Vzájomná spolupráca je zameraná na 5 tematických okruhov cezhraničnej spolupráce: regionálny rozvoj, životné prostredie a turizmus, sociálna infraštruktúra, obchod a prevencia pred prírodnými pohromami.

Okrem uvedeného majú na medzinárodné súvislosti priestorového rozvoja kraja vplyv danosti vyplývajúce z existujúcej sídelnej štruktúry. Na území susediacich štátov je relatívne vysoká koncentrácia ekonomických aktivít najmä v Poľskej republike, predovšetkým v oblasti cestovného ruchu, turizmu a kúpeľníctva. Významnou axiómou je predovšetkým severo-južná dopravná sídelná os Rzeszów – Prešov, Košice – Miskolc – Debrecen – Oradea, prebiehajúca celým územím východného Slovenska.

Ďalej sú to zoskupenia sídelných lokalít:

Na Slovensko – Poľskej hranici:

priestor Zamaguria, kde sa nachádza združenie obcí pre rozvoj turizmu a cest. ruchu Zamagurie a združenie obcí Pitná voda pre Pieniny,

- priestor Spiša (oblasť Popradu a Vysokých Tatier), súvisiaci s euroregiónom Tatry – cezhraničný región, do ktorého patria obce okresov Poprad, Kežmarok, Stará Ľubovňa – mestá Gminy, Powiatu, Nowotarskiego, Tatrzańskiego a Gminy Muszyna a Pivniczna z powiatu Nowosiadeckiego),
- priestor Starej Ľubovne (nadväzuje na Spiš), kde sa nachádza združenie mikroregiónu Sulínka a združenie pre rozvoj mikroregiónu Ľubovnianska (nie je v priamom kontakte s Poľskou republikou) – územie Krynice a Piwniczne,
- priestor Bardejova, kde sa nachádza združenie mikroregiónu BESKYD – Krynica,

- priestor stropkovsko – svidnícko – dukelský (a rekreačná oblasť Domaša), kde je združenie mikroregiónu Ladomirka, Zelené Beskydy (nie je v priamom kontakte s Poľskou republikou) a združ. mikroreg. Makovica – Svidník (nie je v priamom kontakte s Poľskou republikou),
- priestor medzilaborecko – sanocký, kde je Laborecké združ. mesta a obcí regiónu Medzilaborce a združenie Koškovského mikroregiónu (nie je v priamom kontakte s Poľskou republikou),

- Na Slovensko – Ukrajinskej hranici:

- sa nachádza mikroregión obcí Ublianska dolina,
- na Slovensko – Poľskej a Ukrajinskej hranici sa nachádza spoločenstvo obcí mikroregiónu Uličská dolina a ZMOS – Sninský región.
- na základe rozboru ekonomicko-sociálnej a demografickej situácie možno kraj rozdeliť na nasledovne priestory:

Ťažiskový priestor (mesto Prešov) s vysokým stupňom urbanizácie s čiastočnou koncentráciou pracovných síl, nevykryštalizovanou hospodárskou základňou opierajúcou sa o tradičné odvetvia. Hospodársky rozvoj má mesto vytvorený pri dodržaní TUR.

Perspektívne sa rozvíjajúce priestory s menšou koncentráciou obyvateľstva, nižším stupňom urbanizácie, charakterizované miernym rastom populačnej i ekonomickej základne, vyžadujúce si niektoré озdravné opatrenia. Sú to okresy Poprad, Svidník, Humenné, Stará Ľubovňa, Stropkov a Prešov (najnižšia miera nezamestnanosti).

Rozvojové priestory s výhodnými prírodnými – geografickými podmienkami (cestovný ruch, agroturistika): Bardejov, Levoča.

Problémové priestory – najmä priestory, kde nie je vybudovaná výrobná základňa, kde sa prejavuje úbytok obyvateľov i pracovných síl. Tieto priestory sú v okresoch Kežmarok, Vranov Nad Topľou, Sabinov, Medzilaborce a Snina.

ÚPN – VÚC Prešovského kraja definuje i priestory mimo ťažísk osídlenia, ktoré sú charakteristické ekonomickým a demografickým úpadkom, zachovalým prírodným prostredím a disponibilným stavebným fondom. Tento priestor rozdeľuje do mikroregiónov, ktoré môžu nadobudnúť svojou hodnotou charakter miestnych ťažísk osídlenia.

V týchto mikroregiónoch mimo ťažísk osídlenia podporovať: čiastočnú ekonomickú sebestačnosť zoskupení obcí na báze poľnohospodárskej výroby, všetky formy agroturizmu a športu, štandardizovanie úrovne technickej infraštruktúry a dopravy, zachovanie regionálnej kultúrnej identity, zachovanie prírodného prostredia.

Zoznam záujmových združení právnických osôb – informatívny prehľad podľa zdroja KÚ v Prešove a získaných informácií v čase spracovania Zmien a doplnkov ÚPN VÚC Prešovského kraja

P.č	Názov združenie	Sídlo združenia	Subjekty
1.	Mikroregión obcí Ublianskej doliny	Obecný úrad Klenová	Klenová, Stakčínska Roztoka, Kalná Roztoka, Ruská Volová, Kolonica, Ladomirov, Ubľa, Michajlov, Berezovec, Dúbrava, Šmigovec, Strihovce, Hrabová Roztoka.
2.	Spolok obcí mikroregiónu Stráže (SOMS)	Obec Fintice, Obecný úrad Fintice 082 16	Fintice, Fulianka, Kapušany, Tulčík, Záhradné
3.	Spoločenstvo obcí mikroregiónu Uličská dolina	Obec Zboj, Obecný úrad Zboj	Nová Sedlica, Zboj, Uličské Krivé, Ulič, Kolbasov, Ruský Potok, Topoľa, Runina, Príslop.

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

4.	Združenie pre výstavbu a prevádzku kanalizačného zberača Hrabovec n/L -Humenné	Obecný úrad Ľubiša	Hrabovec n/L, Zbudské Dlhé, Jabloň, Koškovce, Hankovce, Ľubiša, Nižné Ladičkovce, Vyšné Ladičkovce, Veľopolie, Udavské, Rovné, Vyšný Hrušov, Kochanovce, Rokyto pri H.
5.	Združenie miest a obcí regiónu Humenné	Obecný úrad Nižná Sitnica	Nižné Ladičkovce, Kochanovce, Koškovce, Kamenica n/C., Hudcovce, Brekov, Ptičie, Nižná Sitnica, Vyšná Sitnica, Slovenská Volová, Baškovce, Hankovce, Brestov
6.	Záujmové združenie obcí, organizácií Tulčícko - Ternianskeho skupinovného vodovodu /ZZO TTS/	Obecný úrad Tulčík	Podhorany, Chmeľovec, Šarišská Trstená, Proč, Pušovce, Fulianka, Tulčík, Demjata, Záhradné, Terňa, Mošurov, Malý Slivník, Veľký Slivník..
7.	Združenie rozvoja cestného ruchu "Čierna hora"	Obecný úrad Klenov 140 082 44 Klenov	Margecany, Klenov, Žipov, Bzenov, Rokycany, Radatice, Janov, Ľubovec, Bajerov, Miklušovce, Sedlice, Kvačany, Brežany.
8.	Laborecké združenie mesta a obcí regiónu Medzilaborce	Obecný úrad v Oľke	Medzilaborce, Čertižné, Habura, Palota, Kalinov, Krásny Brod, Volica, Radvaň n/L., Brestov n/L., Lukov, Rokytovec, Ňagov, Čabalovce, Výrava, Zbojné, Svetlice, Oľšinkov, Zbudská Belá, Valentovce, Oľka, Roškovce, Repejov
9.	Združenie obcí Salvator	Lipovce 92, 082 36	Fričovce, Dubovica, Nižný Slavkov, Šindliar, Lipovce.
10.	Združenie mikroregiónu "LADOMÍRKA"	Obecný úrad Ladomirová 090 03	Ladomirová, Hunkovce, Krajná Poľana, Nižný Komárnik, Vyšný Komárnik, Krajské Čierne.
11.	KOMAD	Obecný úrad Hendrichovce 082 35 Hendrichovce 72	Fričovce, Hendrichovce, Hrabkov, Chminianska Nová Ves, Lipovce, Ovčie, Šindliar, Široké, Víťaz.
12.	Mikroregión Zelené Beskydy	Obecný úrad Bukovce 090 22 Bukovce	Bukovce, Oľšavka, Gribov, Kožuchovce, Staškovce, Vyškovce, Vislava, Varechovce, Makovce.
13.	Združenie mikroregiónu "TOPOĽA"	Obecný úrad Kračúnovce 350	Želmanovce, Dukovce, Kuková, Lúčka, Kračúnovce.
14.	Združenie obcí rieky Dolný Poprad	Mestský úrad St. Ľubovňa Obchodná 1, St. Ľubovňa	St. Ľubovňa, Hniezdne, Plavnica, Hromoš, Kolačkov, Nová Ľubovňa, Malý Lipník, Orlov.
15.	Regionálne združenie Tatranských a podtatranských obcí	Mesto Spišská Belá	mestá a obce okresu Poprad a Kežmarok.
16.	ZMOS - Sninský región	Partizánska 1057, Snina	Berezovec, Dúbrava, Hrabová Roztoka, Michajlov, Šmigovec, Strihovec.
17.	Rozvoj regiónu a ochrana životného prostredia	Mesto Kežmarok	Kežmarok, Spišská Belá.
18.	Združenie mikroregiónu "KAŠTIELIK"	Obecný úrad Stročin	Stročin, Hrabovčík, Mestisko, Rakovčík, Nová Polianka.
19.	Združenie Radomsko-makovického mikroregiónu	Obecný úrad Okružle	Rovné, Cernina, Kurimka, Mlynárovce, Beňadikovec, Šarišská Štiavnik, Radoma, Okružle, Valkovce, Štefurov, Matovce, Soboš, Fijaš.
20.	"Združenie pre zásobovanie pitnou vodou obcí Pčolinskej a Udavskej doliny"	Obecný úrad Pčoliné	Pčoliné, Čukalovce, Hostovice, Osadné, Nižná Jablonka, Vyšná Jablonka, Papín, Zubné, Nechválova Polianka, Adidovce, Maškovce, Vyšný Hrušov, Rovné.
21.	Mikroregión Levočské Vrchy - západ	Základná škola Vlčkovce 059 71	Abrahámovce, Ihľany, Spišský Štvrtok, Ľubica, Vlčková, Vlčkovce, Vrbov, Tvarožná, Hradisko, Dlhé Stráže, Dravce

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

22.	Združenie mikroregiónu MAKOVICA SVIDNÍK	RRA Svidník MUDr. Pribulu č. 1, 089 01	Rovné, Cernina, Kurimka, Hrabovčik, Nižný Orlík, Jurkova Voľa, Šarišské Čierne.
23.	Združenie Torysa	Hlavná 73, MsÚ, Prešov	Prešov, Sabinov, Lipany, Veľký Šariš.
24.	Združenie mikroregiónu "BESKYD"	Obecný úrad Vyšný Mirošov 090 11 Vyšný Orlík	Nižný Orlík, Nižný Mirošov, Vyšný Mirošov, Kečkovce, Roztoky, Dubová, Nižná Polianka, Jedlinka, Hutka, Vyšná Polianka, Makovica.
25.	Združenie obcí - Pitná voda pre Pieniny	Červený Kláštor č. 85, 059 06	Majere, Červený Kláštor, Lechnica.
26.	Zemplínske ekologické združenie	Petrovce 125, 9431 Vranov n/Topľou	Veľké Raškovce, Ptrukša.
27.	Združenie pre rozvoj mikroregiónu Ľubovnianska	Obecný úrad 064 01 Chmeľnica	Chmeľnica, Jakubany, Nová Ľubovňa, Plavnica, Kolačkov, Šambron, Hromoš.
28.	Haľagoš	Obecný úrad - Šarišská Trstená	Podhorany, Chmeľovec, Šarišská Trstená, Čelovce, Proč, Pušovce.
29.	Združenie mikroregiónu Sulinka	Obecný úrad Malý Lipník 64 065 46 Malý Lipník	Malý Lipník, Legnava, Starina, Sulín, Matysová, Mníšek nad Popradom, Hraničné, Kremná.
30.	Regionálna rozvojová agentúra Zemplín	Vranov nad Topľou Sídliisko Lúčna 824/22	Regionálne združenie Nové Milénium, občianske združenie, Soľ, GIOS, s.r.o., GERTA, obchodné družstvo
31.	Združenie Koškovského mikroregiónu	Obecný úrad Koškovce 06712	Hrabovec nad Laborcom, Rokytov pri Humennom, Zbudské Dlhé, Slovenské Krivé, Jablň, Koškovce, Hankovce, Dedačov, Ľubiša, Veľopolie, Nižné Ladičkovce, Vyšné Ladičkovce.
32.	Spišský hrad - Podbranisko, záuj.združ.práv.osôb	MsÚ Spišské Podhradie, Mariánske nám. 37,053 04	Spišské Podhradie, Beharovce, Bijacovce, Dúbrava, Granč-Petrovce, Harakovce, Jablonov, Korytné, Lúčka, Ordzovany, Poľanovce, Pongrácovce, Vyšné Slavkov, Žehra, Kolpingovo dielo na Slovensku
33.	Regionálna rozvojová agentúra DOMAŠA	Chotčanská 85/3,09101 Stropkov	Občianske združenie pre rozvoj cestovného ruchu Domaša, Združenie mikroregiónu Ondava, Slovenská živnostenská komora Prešov
34.	Združenie cestovného ruchu "Laborec"	Mierová 326/4 068 01 Medzilaborce	Centrum prvého kontaktu, mesto Medzilaborce
35.	Združenie mikroregiónu Stredná Topľa	Obecný úrad Kurima 086 12 Kurima	Andrejová, Šarišské Čierne, Komárov, Hrabovec, Beloveža, Hažlín, Poliakovce, Brezovka, Dubinné, Lipová, Šašová, Ortuťová, Kurima, Kučín, Kožany, Nemcovce, Porúbka, Hankovce, Nižná Voľa, Brezov, Vyšná Voľa.
36.	Mikroregión spišskej obcí	Spišský Hrhov	Spišský Hrhov, Klčov, Domaňovce, Studenec.
37.	Mikroregión Miloj Spiš	Odorín	Harichovce, Odorín, Jamník, Domaňovce, Spišský Hrušov, Spišské Vlchy, Bystrany, Olcna, Chrasť nad Hornádom, Hincovce, Vitkovice, Liskovany, Matejovce, Danišovce.
38.	Združenie Horný Zemplín	Humenné	
39.	Združenie mikroregiónu Minčol	Obecný úrad Ľubotín, ul. Na Rovni 12, 06541 Ľubotín	Čirč, Ďurková, Kyjov, Vislanka, Šarišské Jastrabie, Pusté Pole, Plaveč, Orlov, Ľubotín, Ruská Voľa, Obručné.
40.	Združenie obcí prihraničnej rieky Poprad	Obecný úrad Ľubotín, ul. Na Rovni 12, 06541 Ľubotín	Čirč, Ďurková, Kyjov, Vislanka, Šarišské Jastrabie, Pusté Pole, Plaveč, Ľubotín, Litmanová, Šambron, Údol, Hniezdne, Forbasy, Mníšek nad Popradom, Chmeľnica, Jarabina, Bajerovce.
41.	Združenie Čergov	Obec Drienica 168, 083 01 Sabinov	Sabinov, Drienica, Olejníkov, Ľutina, Jakovany, Červená Voda, Jakubovany, Šarišské Sokolovce, Bodovce, Raťvaj, Terňa, Hertník, Osikov, Fričkovce, Bartošovce.

42.	Mikroregión Belianske Tatry	Mesto Spišská Belá	Mesto Vysoké Tatry, Spišská Belá, obce Ždiar, Lendak, Tatranská Javorina.
-----	-----------------------------	--------------------	---

Územný rozvoj a krajina – formovanie krajinnej štruktúry

Vnímanie krajiny

Tradičné vnímanie krajiny sa viaže na kategórie:

- nížinná, podhorská, horská, vysokohorská krajina,
- poľnohospodárska, lesná, vodná krajina,
- poľnohospodárska, priemyselná, ťažobná krajina,
- mestská, vidiecka krajina, rekreačná krajina,

Krajina tvorí celok kvalitatívne sa odlišujúci od ostatných častí krajinnej sféry:

- charakteristickými krajinnými črtami (znakmi, prvkami),
- charakteristickým krajinným vzhľadom – predstavujúcim špecifický krajinný obraz, ktorý sa mení, tak, ako sa mení spôsob života obyvateľov krajiny,
- charakteristickým krajinným rázom – prírodným, historickým a kultúrnym, funkčným a estetickým (landscape character),

Usporiadanie priestorových foriem terénu, vegetačného krytu, vodstva, zástavby, jednotlivých stavieb a technických stavieb a ostatných prvkov je podstatou vizuálne vnímaného obrazu krajiny.

Estetické pôsobenie – vnímanie krajinného obrazu

Hodnotu estetického pôsobenia krajinného obrazu nie je možné kvantifikovať, možno ju posúdiť len kvalitatívne – ako stupeň pozitívnych zážitkov človeka pri pobyte v krajine.

Riešené územie predstavuje krajinársky rozmanité hodnotné územia s rovinatým aj výrazne členitým reliéfom, s nížinným aj horským charakterom, s väčším podielom prirodzenej vegetácie pozdĺž zachovaných pôvodných línií vodných tokov a ich ramien, ale i odlesnenú a značne odzelenenú poľnohospodársku krajinu, ktoré dopĺňajú zastavané územia.

Krajinný obraz je vizuálne vnímateľný vzhľad krajiny a je výsledkom identity reliéfu a usporiadania zložiek druhotnej krajinnej štruktúry (JANČURA, 2000). Krajinný ráz reprezentuje vlastnosti krajinného obrazu a jeho hodnotového významu. Je prejavom prírodnej, kultúrno-historickej hodnoty regiónu alebo miesta. Za významné krajinné prvky (VKP) môžeme považovať tie zložky štruktúry krajiny, ktoré spolu vytvárajú jej charakter a bez ich kontextu by došlo ku zmene typov krajiny a tým aj ujme na kvalite krajiny (JANČURA, 2003). Teda nesúvisia len z ÚSES, ale majú aj iné významy. Vizuálne exponované priestory (VEP) sú mapovacie jednotky charakteristického vzhľadu krajiny, VKP sú vybrané (spravidla skoro všetky) VEP s určením ich hodnoty. VKP je možné zhodne v zmysle zákonov č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny vyhlásiť za chránenú časť krajiny, respektíve chránený krajinný prvok (CHKP).

Miera vnímania krajinného obrazu, jeho pozitívnych a negatívnych prvkov, je úmerná veľkosti jednotlivých prvkov krajinného obrazu a vzdialenosti pozorovanej krajiny od miesta pozorovania. Krajina, ktorá z diaľkových, panoramatických pohľadov vyzerá atraktívne – vnímame napríklad zaujímavé prvky primárnej krajinnej štruktúry (najmä geomorfológiu, vodstvo, ...), jedinečné prvky staviteľského umenia, v detailnejších pohľadoch stráca na kvalite, lebo vnímame už negatívne stopy ľudskej činnosti (nevyhovujúci stavebno-technický

stav, neupravené pobrežné línie, nevyhovujúci stav kontaktných pásiem obcí/miest, poškodené časti rekreačnej krajiny, opustené plochy poľnohospodárskej pôdy, poškodené lesy, nízka úroveň čistoty prostredia, skládky, rozptýlený odpad, ...).

Charakteristický vzhľad krajiny, interpretácia vizuálnych vlastností krajiny, hodnotová interpretácia vlastností krajiny reprezentujú vybrané charakteristické vlastnosti vzhľadu a charakteru krajiny a prejavujú sa súborom charakteristických znakov (čft), ktoré danú krajinu odlišujú od akejkoľvek inej.

Kultúrna krajina

Pojem kultúrna krajina je široký a rezonuje postupne vo viacerých oblastiach nášho života. Udomácňuje sa u nás od konca minulého storočia, dnes je už pomerne frekvencovaný a hlásia sa k nemu viaceré rezorty, nájdeme ho dokonca v zákonoch. V prípade konkrétneho pripravovaného kroku novodobého zásahu do krajiny sa však ťažko hľadá ten zodpovedný rezort či inštitúcia, ktoré by kvalifikovane a kompetentne vedeli zasiahnuť do procesu a usmerniť ho tak, aby výsledok nebol devastáciou prostredia, ale skôr prínosom k jeho vnímaniu a vyzneniu. Je nevyhnutné vnímať krajinu ako kultúrnu a prírodnú hodnotu, ktorú treba – v záujme prežitia – chrániť.

Ku kultúrnym hodnotám územia možno priradiť kultúrnu krajinu. Pod pojmom kultúrna krajina (Kulturlandschaft, cultural landscape, paysage humanisé, paysage cultural) možno chápať viac-menej cieľavedomou činnosťou človekom pretvorenú prírodnú krajinu. Od prírodnej krajiny sa odlišuje vlastnosťami a štruktúrami, vyskytujú sa v nej prírodné, technické a sociálno-ekonomické geosystémy a tvorí životné prostredie ľudskej spoločnosti (lat. "cultura" – 1. obrábanie pôdy, 2. starostlivosť o duševné hodnoty).

Prvky sídelnej (urbanizovanej) štruktúry vstupujúce do krajinného obrazu riešeného územia (skladobné prvky kultúrnej krajiny):

- sídelné jednotky s vlastnou priestorovou charakteristikou a identitou,
- kultúrno-historické monumenty solitérneho charakteru,
- technické diela, výrobné areály, protipovodňové ochranné línie, kameňolomy,
- poľnohospodárske kultúry v nížinnej až horskej krajine,
- lesné porasty horských masívov, poľnohospodárskych plôch, pobrežných pozemkov lužných a nivových území,

ktoré spoluvytvárajú:

- urbánny komplex – obytné, obslužné, výrobné-prevádzkové, dopravné priestory,
 - športovo-rekreačné prvky,
- komunikačný a produktovodný komplex – líniové dopravné prvky, produktovody,
- poľnohospodársky komplex – orná pôda v území, prvky trvalých trávnych porastov, sadové prvky, trávinnno-bylinné porasty aj trvalé trávne porasty rôzneho charakteru a druhového zloženia, vinice, sady, záhrady,
- iné vegetačné štruktúrne prvky – plochy a línie sídelnej /voľnej krajinej zelene,
- skaly, lomy (aktívne, opustené), bagroviská, piesky – v horských masívoch, v nížinnej krajine, v koridoroch vodných tokov a vodných plôch.

Spolupôsobenie uvedených prvkov vytvára špecifickú krajinnú (priestorovú) štruktúru v regionálnej mierke.

Do krajinej štruktúry vstupujú aj ďalšie prvky súvisiace s využívaním krajiny – drobné stopy ľudskej činnosti v krajine (už nezachytiteľné v mierke regiónu):

- Samoty, majere, usadlosti, malé skupiny rodinných domov, mlyny, horárne, chaty, drobné chatové lokality, vinohradnícke domčeky,
- Menšie areály – drobné výrobné areály, solitérne poľnohospodárske objekty, areály dopravnej vybavenosti (plochy železničnej stanice, motoresty, ČSPH,...),
- Drobné solitérne areály občianskej vybavenosti, technickej vybavenosti, solitérne
 - o objekty technickej vybavenosti,
- Ťažobné územia, staré lomy, skládky odpadov, hnojiská, silážne jamy, ne/spevnené plochy v poľnohospodárskej a lesnej krajine,
- Neidentifikovateľné plochy v poľnohospodárskej /lesnej krajine – plochy bez zelene, pravdepodobne divoké skládky, zvyšky opustených areálov, neupravené pobrežné plochy pri vodných tokoch /vodných plochách, zanesené mŕtve ramená vodných tokov, rekreačným pohybom poškodené územia,
- Neidentifikovateľné objekty.

K nim možno priradiť prvky ochrany a problémové javy (ako rušivé prvky v krajine):

- Chránené územia, ochranné pásma, pásma hygienickej ochrany, významné prírodné zdroje,
- Opustené poľnohospodárske areály, opustené vinohradnícke plochy, nefunkčné hydromelioračné zariadenia, skládky, zosuvné územia, rozsiahle ťažobné územia,
- Ne /upravené vstupy do obcí, ne /upravené kontaktné pásma zastavaných území, cestné odpočívadlá.

Najvýznamnejšie faktory podmieňujúce estetický ráz kultúrnej krajiny:

- charakter osídlenia a spôsob a čistota využitia územia, kultivovaná architektúra harmonizujúca s mierkou a charakterom prírodnej krajiny, prvky malej architektúry v obraze kultúrnej krajiny,
- zastúpenie prírodných prvkov – uplatnenie krajinnej a sídelnej zelene, ekologická úprava vodných plôch a vodných tokov,
- vybavenie rekreačných trás a rekreačných krajinných celkov.

Európsky dohovor o krajine

Európsky dohovor o krajine (ďalej Dohovor) bol prijatý vo Florencii 20. októbra 2000. Predstavuje prvý dohovor Rady Európy, ktorý je komplexne zameraný na ochranu, manažment a plánovanie krajiny.

Slovenská republika podpísala Dohovor v r. 2005 a schválila zákonom č. 515/2005 Z. z. "O Európskom dohovore o krajine.

Európsky dohovor o krajine (prijatý vo Florencii 20. októbra 2000) nadobudol účinnosť 1. marca 2004. Jedná sa o vôbec prvý dohovor Rady Európy komplexne zameraný na ochranu, manažment a plánovanie krajiny. K dohovoru k 30. júnu 2006 pristúpilo alebo ho ratifikovalo 24 členských krajín Rady Európy, ďalších 9 členských krajín tento dohovor podpísalo.

Európsky dohovor o krajine vytvára konkrétny legislatívny priestor pre formovanie územia krajiny na estetických princípoch krajinárskej kompozície a na princípoch aktívnej ochrany hodnôt, medzi ktoré možno zaradiť:

- kultúrno-historické bohatstvo, prírodné zdroje – patria sem, o. i. vinice, ...
- prírodný, krajinársky, kultúrno-spoločenský, poľnohospodársky, lesný, športovorekreačný potenciál územia,

- jedinečné panoramatické prírodné scenérie, ...

Členské štáty Rady Európy, ktoré podpísali Dohovor, berú na vedomie, že:

„Krajina zohráva významnú úlohu z hľadiska verejného záujmu v oblasti kultúry, ekológie, životného prostredia a v sociálnej oblasti a predstavuje zdroj priaznivý na hospodársku činnosť, a jej ochrana, manažment a plánovanie môžu prispievať k vytváraniu pracovných príležitostí“.

(Preambula Európskeho dohovoru o krajine, 20.10.2000).

Dohovor prináša nové princípy v hodnotení krajiny a v prístupe ku obrazu krajiny. Krajinu chápe ako priestor, „ako ho vnímajú ľudia“, doslovne: „no people – no landscape“, t. j. bez ľudí niet krajiny; ako „každodennú“ krajinu, v ktorej ľudia žijú – pracujú, tvoria, rekreujú sa, liečia, nakupujú, ... (kap. I – Všeobecné ustanovenia, článok 1 – Základné pojmy).

Dôvody a cieľ implementácie Európskeho dohovoru o krajine do spracovania ÚPN PSK

- Venuje sa krajine ako celku, teda všetkým častiam krajiny, nielen chráneným územiám a chráneným prvkom, lokalitám výnimočným svojimi hodnotami,
- Zvláštnu pozornosť venuje nevyužívaným, zanedbaným, poškodeným, zdevastovaným územiám, okrajovým častiam zastavaných území,
- Formuluje nové termíny: „cieľová kvalita krajiny“, „charakteristické črty krajiny“,
- Krajinu chápe aj ako zdroj ekonomických príjmov – obhospodarovanie a manažment a krajiny vedú k tvorbe pracovných príležitostí,

Rozširuje multidisciplinárny, viacvrstvový pohľad na krajinu, ktorý si vyžaduje zväčšiť priestor pre odbornú spoločensko-politickú a ekonomickú spoluprácu,

- Ponúka legislatívne možnosti ochrany jedinečných krajinných prvkov.

Vybrané problémové javy v krajine

Dohovor sa venuje každodennej krajine a jej problémom očami občana – užívateľa, a to vo väzbe nielen na funkčné využitie, ekológiu krajiny, ale aj vo väzbe na estetiku krajiny.

Negatívne ľudské zásahy do prostredia formujúce reálny obraz krajiny:

- ohrozenie prírodných zdrojov živelnou, neusporiadanou, nekoncepčnou investičnou činnosťou, prinášajúcou momentálne, krátkodobé zisky, ale do budúcnosti problémy až neriešiteľné (najmä v oblasti neobnoviteľných prírodných zdrojov),
- ne/riadené poľnohospodárske, komunálne skládky, plochy s rozptýleným drobným odpadom, opustené ťažobné, výrobné areály, znečistené vodné plochy a vodné toky,
- neupravené /nevybavené odpočívadlá pri cestách, nevhodne vedené/nevybavené cyklistické trasy, zanedbané až poškodené kultúrno-historické objekty, znečistené, zanedbané chránené prírodné územia, neupravené rekreačné areály a rekreačné lokality, ... (problémové okruhy riešené v rezortných legislatívnych predpisoch, ale viac-menej bez väzieb na estetiku krajiny),
- zaberanie úrodnej poľnohospodárskej pôdy na výstavbu,
- vlastníctvo pozemku ako určujúci, často jediný moment pre lokalizáciu investičných zámerov,

- umiestňovanie rozsiahlejších areálov, prevádzok sa viaže v mnohých prípadoch na výhodné získanie stavebných pozemkov pre realizáciu aktivít, a tak býva často realizované bez funkčno-priestorových a najmä ekologických súvislostí (nové areály vo voľnej krajine ako solitérne prvky bez väzieb na okolitú krajinu), čo má výrazný dopad na stav životného prostredia, na ekologickú kvalitu krajiny a na krajinný obraz, umiestňovanie nových aktivít v krajine nie je v plnej miere usmerňované dominantnými limitmi využitia územia (ochrana poľnohospodárskej pôdy, ochrana podzemných zdrojov pitných vôd),
- zvyšujú sa nároky na zábery voľných plôch vo voľnej krajine z dôvodu výstavby nákupných, obslužno-nákupných centier s rozľahlými parkovacími plochami, územným ale aj ekologickým problémom sú rozsiahle parkovacie plochy pri obchodných a obslužných centrách, pri výrobných a výrobo-obslužných areáloch, ktoré prinášajú rozsiahle zábery poľnohospodárskej pôdy, následne vznikajú problémy s režimom dažďových vôd v širšom území, s vysušovaním územia a súčasne s čoraz častejšími prívalovými vodami – rozsiahle spevnené plochy nie sú jedinou príčinou týchto javov, ale spolupodieľajú sa na ich vzniku,
- negatívne ovplyvňovanie krajinného obrazu, obrazu historických krajinných štruktúr, režimu povrchových a podzemných vôd, klimatických javov (výparu vody, teploty,...) narastajúcim počtom spevnených plôch,
- erozívne procesy v dôsledku nevhodného, veľkoplošného obrábania pôd,
- likvidácia plôch rozptýlenej krajinej zelene v poľnohospodárskej krajine,
- zasahovanie do vodných systémov v krajine,
- negatívne ovplyvňovanie kvality pitných vôd prenikaním cudzorodých látok do podzemných vôd (znečistenie poľnohospodárskym odpadom, zanášaním priehrad, narúšanie ekosystémov a ohrozovanie biodiverzity,
- zvyšujú sa nároky na budovanie inžinierskych sietí, ciest, komunikácií,
- budovanie zelene v rámci areálov sa obmedzuje na realizáciu rozsiahlych trávnatých plôch, ktoré nemajú takú biologickú účinnosť a hydroekologické schopnosti (zadržiavanie vody v území) ako stredná a vysoká zeleň,
- rozmáhajúca sa individuálna doprava a logistická doprava,
- rozsiahle výrobné zóny vo vstupných častiach obcí/miest, vznikajúce v minulosti postupne, adíciou nových a nových plôch, majú prevažne minimálne plochy zelene,
- plochy neudržiavaných alebo extenzívne udržiavaných trávnych porastov,
- problém uskladňovania/zneškodňovania/ druhotného spracovania odpadov,
- nevyužitý potenciál starých/opustených výrobných a iných areálov na nové aktivity v krajine,
- reálny stav legislatívne chránených prírodných a kultúrno-historických prvkov,
- environmentálne záťaže vznikajúce v procese využívania krajiny človekom, ...
- strety záujmov súkromných vlastníkov a spoločenských záujmov, súkromné vlastníctvo pozemkov v chránených územiach prírody, na územiach iných záujmov ochrany (voda, pôda, les, ...)

Ciele implementácie Európskeho dohovoru o krajine do ÚPN PSK

- zvýšiť záujem o krajinu, znovu objavovať duchovný rozmer krajiny,

- zvýšiť spoločenské povedomie o krajine prostredníctvom územnoplánovacieho procesu a územnoplánovacej dokumentácie,
- uplatniť aktívny spôsob ochrany krajiny,
- racionálne usmerňovať a regulovať využitie pozemkov v súkromnom vlastníctve v cenných /chránených územiach prírody, v súlade s verejným záujmom a v súlade s krajinou,
- využívať podľa priestorových možností vymedzené chránené plochy aj iným spôsobom – umožniť vstup inej funkcie do vymedzenej chránenej plochy za predpokladu rešpektovania stanovených zásad a regulatívov,
- naučiť ľudí vnímať/rešpektovať hodnoty krajiny, využívať krajinu v súlade s jej hodnotami, dodržiavať stanovené pravidlá pohybu a pobytu v krajine,
- vychovávať ľudí aj cestou územnoplánovacích procesov ku pozitívnemu a citlivému vzťahu ku krajine,
- navrhnúť cestou územnoplánovacích nástrojov spôsob ochrany a tvorby krajiny – zásady a regulatívy funkčného využitia a priestorového usporiadania riešeného územia v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja,
- cez články zákona č. 515/2005 Z. z. o Európskom dohovore o krajine nájsť cestu ochrany krajiny ako celku a tiež jej prvkov.

Navrhované typy krajinných štruktúr na základe implementácie Európskeho dohovoru o krajine

Na základe Európskeho dohovoru o krajine bol pre Bratislavský kraj zhodnotený reálny stav krajiny a následne sú pre riešené územie navrhované:
typy krajinných štruktúr (primárna, sekundárna, terciárna, historické krajinné štruktúry)

Primárna krajinná štruktúra predstavuje krajinné podložie.

Sekundárna krajinná štruktúra (súčasná krajinná štruktúra) leží na vrstve primárnej krajinej štruktúry (členenie krajiny podľa dominantného funkčného využitia jednotlivých plôch), doplnená je ešte prvkami terciárnej krajinej štruktúry.

Terciárna krajinná štruktúra obsahuje limitné prvky v území vytvorené človekom na ochranu primárnej a sekundárnej krajinej štruktúry, a v tom aj na ochranu človeka, ktoré významne modifikujú zásahy človeka do prostredia.

- Limit využitia krajiny – najvyššia možná prípustná hodnota krajinného prvku, pri ktorej nie sú pozorované významné nepriaznivé zmeny v krajine. Každá ľudská činnosť/aktivita sa realizuje v určitom prostredí, v určitom type krajiny, ktorý má svoje najvýznamnejšie špecifické krajinné charakteristiky:
 - historické, demografické a sociálno-ekonomické: historický vývoj krajiny, súčasné kultúrno-spoločenské, demografické, sociálno-ekonomické prostredie.
 - krajinné: krajinný ráz – s prírodnou, historickou a kultúrnou charakteristikou s prírodnou, funkčnou a estetickou hodnotou a krajinný vzhľad – špecifický krajinný obraz, meniaci sa tak, ako sa mení spôsob života obyvateľov krajiny,
 - fyzicko-geografické: abiotické a biotické prvky, uvedené v nasledujúcej tabuľke,
 - abiotické a biotické prvky primárnej krajinej štruktúry.

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Primárna krajinná štruktúra	Fyzicko-geografické prvky	
Abiotické prvky krajiny	Geomorfologické pomery	
	Geologické pomery	
	Hydrologické pomery	
	Pedologické pomery	Pedogeografická charakteristika
		Pôdne typy charakteristika
		Pôdne druhy
		Svahovitosť pôd
		Skeletovitosť pôd
		Hĺbka pôd
	Klimatické pomery	Teplotné pomery
		Zrážkové pomery
		Veterné pomery
Biotické prvky krajiny	Fytogeografické pomery	Fytogeografické členenie
	Zoogeografické pomery	Potenciálna prirodzená vegetácia

Charakteristické prvky primárnej krajinej štruktúry sú popísané a vymedzené v textovej a grafickej časti etapy Prieskumy a rozboru ÚPN PSK.

Tieto prvky základným spôsobom determinujú formovanie a využitie sekundárnej krajinej štruktúry.

Navrhované typy krajinných štruktúr

Navrhované typy krajinných štruktúr – základný prehľad a zosúladenie druhov krajinej pokrývky podľa CORINE Land Cover a podľa vlastných prieskumov sú uvedené v tabuľkovom prehľade v prílohe tohto dokumentu.

Navrhované typy primárnej krajinej štruktúry, navrhované typy sekundárnej krajinej štruktúry a navrhované limity využitia krajiny sú v tabuľkových prehľadoch uvedené v prílohe tohto materiálu.

Vymedzenie primárnej krajinej štruktúry

Prvky, ktoré treba rešpektovať v procese využívania krajiny:

- charakteristické prvky primárnej krajinej štruktúry, biotické a abiotické (popísané a vymedzené v textovej a grafickej časti etapy Prieskumy a rozboru ÚPN PSK),
- limitné prvky primárnej krajiny (sú tiež súčasťou terciárnej krajinej štruktúry),
- vybrané charakteristické prvky primárnej krajiny, ktoré sú najviac vnímané obyvateľmi, a ktoré je potrebné brať do úvahy pri formovaní krajiny.

Tieto prvky nám základným spôsobom determinujú formovanie urbanizovanej krajiny (sekundárnej krajinej štruktúry, súčasnej krajinej štruktúry, kultúrnej krajiny).

Navrhovaný rozvoj a navrhované zásady a regulatívy funkčného využitia a priestorového usporiadania riešeného územia Prešovského kraja musia rešpektovať charakteristiky primárnej krajinej štruktúry.

Základom prístupu ostáva – zosúladiť v riešenom území rozmanité záujmy – ochrany prírody a krajiny, pamiatkovej ochrany, záujmy dotknutých subjektov a záujmy verejné za predpokladu rešpektovania priority prírodného prostredia ako nevyhnutnej podmienky optimálneho fungovania ostatných funkčných zložiek v území.

Späťne špecifiká typov primárnej krajinej štruktúry podporia diverzitu prvkov sekundárnej krajinej štruktúry.

f) Návrh priestorového usporiadania územia a návrh zásad jeho funkčného využitia vrátane zmien využitia, vymedzenie významných rozvojových priestorov, prípadne území špeciálnych záujmov a občianskeho vybavenia regionálneho významu

Priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia

Európske a republikové súvislosti

Princípy európskej územnej spolupráce viacej rozpracúva Územná agenda Európskej únie. Územná agenda stavia na troch hlavných cieľoch dokumentu Európske–perspektívy územného rozvoja (ESDP). Agenda taktiež vychádza z Riadiacich zásad udržateľného rozvoja európskeho kontinentu Európskej konferencie ministrov zodpovedných za územné plánovanie a regionálnu politiku (CEMAT) potvrdených Výborom ministrov Rady Európy.

V základnej zmluve medzi Slovenskou republikou a Európskou úniou je medzi iným zakotvená aj otázka politiky súdržnosti. Ekonomická a sociálna súdržnosť s osobitným zameraním na znižovanie nerovnovážneho vývoja medzi regiónmi predstavuje v súlade s Európskou zmluvou jeden zo základných cieľov EÚ. Medzi ciele politiky súdržnosti patrí taktiež Európska územná spolupráca. Cieľom tohto nového nástroja je zvýšiť cezhraničnú, nadnárodnú a medzioblastnú spoluprácu. Ide o podporu spoločného riešenia problémov, ktoré identifikujú orgány susedných regiónov v takých oblastiach, ako je urbanistický, vidiecky rozvoj hospodárskych vzťahov a sieťovanie malých a stredných podnikov (MSP). Priamo nadväzuje na ciele a priority uvedené v základných dokumentoch zabezpečujúcich politiku súdržnosti Európskej únie v Slovenskej republike a to Národný strategický referenčný rámec 2014 – 2020 a operačné programy realizované v rámci Kohézneho fondu.

Poloha regiónu v systéme osídlenia

Dôležitým prvkom Slovenskej republiky (ďalej SR) v európskych štruktúrach je aj priestorová integrácia, ktorá v podobe politiky územného rozvoja prispieva konkurencieschopnosti, produktivite a rastu v jednotlivých regiónoch, zabezpečuje budovanie komunikačnej i ostatnej technickej infraštruktúry a ochranu prírodného a kultúrneho dedičstva.

V krajinách Európy sa vytvoril rad koncepcných dokumentov obsahujúcich doporučená, ktoré upravujú postavenie riešeného priestoru v medzinárodných súvislostiach pričom priestor Prešovského kraja je mimo dosahu a vplyvu aglomerácii metropolitného celoeurópskeho významu.

Je vytvorený z častí historicky sa formovaných regiónov a to horného a časti stredného Spiša, horného Zemplína a takmer celého Šariša. Osídlenie v týchto regiónoch sa formovalo na základe prírodných daností a ekonomicko-výrobných podmienok v priamych súvislostiach na európske obchodné trasy prepájajúce balkánske krajiny s pobaltskými.

Historicky sa sídelné štruktúry na tomto území formovali predovšetkým severojužným smerom. Nové krajské administratívne usporiadanie je priečne organizované, takže tieto hlavné severojužné sídelné štruktúry ležia na území Prešovského aj Košického kraja.

Severné a východné územia v nadregionálnych väzbách sú v priamom kontakte s cezhraničnými systémami Poľskej republiky a Ukrajiny, čo má priamy dopad na vývoj štruktúr osídlenia predovšetkým v prihraničných lokalitách..

Vychádzajúc z prírodných a územno-technických podmienok kraja, historicky sformovanej súčasnej urbanistickej štruktúry, formy osídlenia je formulované aj základné priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia. Geomorfologické danosti okolitého územia aj územia Prešovského kraja poskytujú určité jedinečné výhody, ale tvoria aj bariéry. Väčšina územia kraja je hornatou krajinou s bohatou a špecifickou kultúro – historickou tradíciou a rekreačným potenciálom. Hornatosť kraja je však zároveň nevýhodou, a to najmä z pohľadu medzinárodných aj vnútroštátnych dopravno–komunikačných väzieb. Komunikačné danosti súčasnej i uvažovanej európskej dopravnej siete budú ovplyvňovať ďalší rozvoj sídelných štruktúr v Prešovskom kraji predovšetkým v koridoroch, ktoré boli už odsúhlasené na medzinárodnej úrovni ako multimodálne koridory, resp. doplnkové trasy európskeho významu, ktoré prechádzajú cez územie Slovenska a tým aj Prešovského kraja alebo ležia v jeho tesnej blízkosti a budú mať vplyv na rozvoj prihraničných oblastí.

Ide predovšetkým o tieto prepojenia:

- koridory ležiace mimo územia SR, avšak v jej tesnej blízkosti s vplyvom najmä na rozvoj

Prešovského kraja a jeho prihraničných oblastí :

- III: Berlín – Wrocław – Kraków – Ľvov – Kyjev,
- V: Terst – Ljubljana – Budapešť – Užhorod – Ľvov,
- koridory, ktoré sú v dotyku, resp. prechádzajú územím Slovenska - Prešovského kraja:
- multimodálny koridor Va: Bratislava – Žilina – Košice – Užhorod,

Prepojenia európskeho významu, ktoré Prešovský kraj podporuje v záujme vlastného rozvoja sú:

- severo–južné prepojenie východným Slovenskom v línii Lublin – Rzeszów – Prešov – Košice – Miskolc – Debrecen od severských a pobaltských štátov smerom na Istanbul, čím sa vytvára možnosť vzniku uzla križovania multimodálnych koridorov v priestore prešovsko-košického ťažiska osídlenia.

Regionálne súvislosti väzby na záujmové územia

Väzby na záujmové územia vychádzajú z historických daností a súčasných možností osídlenia, krajinných a územnotechnických podmienok pre rozvoj vzájomne prepojenej železničnej a cestnej siete, spoločného užívania energetických zariadenia a sietí technickej infraštruktúry. Prioritou pre funkčné využívanie územia je realizácia strategických koncepcií Slovenska a prešovského regiónu vo vzťahu k stratégiám, predovšetkým Poľskej republiky, Ukrajiny, Košického, Žilinského a Banskobystrického kraja.

Polohové faktory kraja v strednej Európe vytvorili podmienky pre atraktívny prepájací a rozvojový priestor medzi štátmi Európskej únie a ostatnými krajinami.

Medzi sídelno – priestorové danosti okolitého územia, ktoré môžu pozitívne ovplyvňovať aj rozvoj sídelných štruktúr Prešovského kraja, patrí najmä dominantnosť košicko – prešovskej aglomerácie v karpatskom regióne v juhovýchodnej časti Poľskej a východnej časti Maďarskej republiky a Zakarpatskej Ukrajiny.

Popri týchto dominantných medzinárodných sídelných podmienkach, budú pre ďalší rozvoj osídlenia a sídelných štruktúr kraja dôležité prihraničné sídelné lokality a oblasti, ktoré budú mať najvyššie predpoklady pre cezhraničnú spoluprácu.

Základné funkcie v území sú formulované dlhodobou koncepciou tvorby trvalo udržateľného rozvoja Prešovského kraja vytvárajúce predpoklady rovnocenných podmienok

v súlade s požiadavkami zabezpečovania funkčnej komplexnosti všetkých subregionálnych celkov. Pritom je kladený dôraz na optimalizáciu ich vzájomného prepojenia ako aj prepojenia na medzinárodné sídelné štruktúry, pri zachovaní ich špecifičnosti a využitia ich vnútorných potenciálov.

Prevažuje funkcia obytného územia mestského a vidieckeho charakteru s plochami určenými pre bývanie a občianskou vybavenosťou zodpovedajúcou potrebám záujmového územia. Problémové sú sídla v okrajových polohách severnej a severovýchodnej časti regiónu a v územiach s mnoho-početnou rómskou komunitou.

Zmiešané územia sú doménou miest s prevažne mestskou štruktúrou na rôznej kvalitatívnej úrovni s malými a strednými výrobnými prevádzkami a skladovacími plochami.

Výrobné územia sú prezentované pôvodnými plochami priemyselnej výroby vrátane plôch priemyselných parkov a poľnohospodárskej výroby s plochami pôvodných hospodárskych dvorov. Problémom sú ochranné pásma ako možný limit v štruktúre osídlenia a environmentálnej záťaže územia.

Rekreačné územia predstavujú ucelené tradičné územia turizmu, rekreácie a CR a časti územia obcí ako súčasť každodennej rekreácie väčšinou ako súčasť suburbánnych pásiem miest.

g) Vymedzenie ochranných pásem a chránených území

Ochranné pásma

Ochranné pásma (ďalej OP) pre vybrané siete dopravnej a technickej infraštruktúry a iné OP v súlade so všeobecne platnými právnymi predpismi.

OP doprava

Cestná doprava:

- zákon číslo 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách v znení neskorších predpisov (cestné ochranné pásma slúžia na ochranu diaľnic, ciest a miestnych komunikácií mimo územia zastavaného, alebo určeného na súvislé zastavanie),
- Vyhláška č. 35/1984 Zb. §15 pre jednotlivé druhy komunikácií určuje šírku ochranných pásiem nasledovne:
 - 100 m od osi vozovky príslušného jazdného pásu diaľnice a cesty budovanej ako rýchlostná komunikácia,
 - 50 m od osi vozovky cesty I. triedy,
 - 25 m od osi vozovky cesty II. triedy,
 - 20 m od osi vozovky cesty III. triedy,
 - 15 m od osi vozovky miestnej komunikácie,

Železničná doprava:

- Zákon č. 164/1996 Zb. o dráhach; OP slúžia na ochranu dráhy a na ochranu prevádzky na dráhe. Sú vymedzené priestorom po oboch stranách dráhy nasledovne:
 - 60 m od osi krajnej koľaje pri celoštátnej a regionálnej dráhe,
 - 30 m od osi krajnej koľaje pri vlečkách (mimo uzavretého priestoru).

Letecká doprava:

- Zákon č. 143/1998 Z.z. o civilnom letectve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

v znení neskorších predpisov/ďalej letecký zákon/,

- pre posudzovanie navrhovaných nových objektov v záujmovom priestore letiska, resp. v priestore vymedzenom OP, platia v plnom rozsahu ustanovenia predpisu L HOP "Ochranné pásma leteckých pozemných zariadení", zaistenie OP vymedzených týmto rozhodnutím prislúcha podľa zákona č. 50/1976 Zb. územne príslušným orgánom územného konania a stavebného úradu. Úrad vojenského letectva môže v odôvodnených prípadoch, pokiaľ tým nedôjde k ohrozeniu bezpečnosti leteckej prevádzky, povoliť výnimku z týchto OP.

OP a prekážkové roviny letísk

- zákazy a obmedzenia vyplývajúce z rozhodnutí o určení ochranných pásiem a ustanovení 4.2 (požiadavky na obmedzenie prekážok) Hlavy 4, predpisu L14 LETISKÁ, I. zväzok, Navrhovanie a prevádzka letísk - vydaného Úpravou č. 21/2006 Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky zo dňa 24.10.2006, z predpisu L 14 Z - Letiská pre letecké práce v poľnohospodárstve a z predpisu L14 Letiská, II. zväzok – Heliporty :

- **letisko Poprad - Tatry**, ochranné pásma sú určené rozhodnutím Leteckého úradu Slovenskej republiky zn. 313-404-P/2001-1863 zo dňa 20.10.2001. V rámci ochranných pásiem letiska boli taktiež stanovené ochranné pásma leteckých pozemných zariadení: okrskového prehľadového rádiolokátora riadeného okrsku TAR, nesmerových majákov NDB (NDB/PPD, NDB/PE, NAD/PW a NDB/L), rádiových návestidiel MKR - (OM, MM MKR, MKR/R), všesmerového rádiomajáka D-VOR/DME PPD, kurzového presného priblíženia rádiomajáka ILS LLZ 01 a zostupového presného približovacieho rádiomajáka GPILS 01,

- **letisko Sabinov - Ražňany**,

- **letisko Svidník**, ochranné pásma sú určené rozhodnutím Štátnej leteckej inšpekcie zn. 1-43/90 zo dňa 10.8.1990. V rámci ochranných pásiem letiska boli taktiež stanovené ochranné pásma leteckých pozemných zariadení: nesmerového majáka NDB a rádiového návestidla MKR.

- **letisko Kamenica nad Cirochou**, prekážkové roviny sú určené v zmysle predpisu L 14 Letiská I. zväzok - Navrhovanie a prevádzka letísk.

- **Heliport NSP Poprad**, prekážkové roviny sú určené v zmysle predpisu L14 Letiská, II. zväzok - Heliporty.

Letiská pre letecké práce v poľnohospodárstve:

- **Letisko Veľká Lomnica**, ochranné pásma sú určené rozhodnutím Štátnej leteckej Inšpekcie zn. 1-18/88 zo dňa 15.3.1988.
- **Letisko Kamienka**, ochranné pásma sú určené rozhodnutím Štátnej leteckej Inšpekcie zn. 1- 147/84 zo dňa 27.12.1984.
- **Letisko Kurov**, ochranné pásma sú určené rozhodnutím Štátnej leteckej Inšpekcie zn. 1- 100/86 zo dňa 30.6.1986.
- **Letisko Kurima**, ochranné pásma sú určené rozhodnutím Štátnej leteckej Inšpekcie zn. 1- 98/86 zo dňa 30.6.1986.
- **Letisko Ďačov**, ochranné pásma sú určené rozhodnutím Štátnej leteckej Inšpekcie zn. 1- 135/84 zo dňa 14.12.1984.
- **Letisko Šarišské Michaľany**, ochranné pásma sú určené rozhodnutím Štátnej leteckej Inšpekcie zn. 1-133/84 zo dňa 14.12.1984.
- **Letisko Zborov**, ochranné pásma sú určené rozhodnutím Štátnej leteckej Inšpekcie zn. 1- 102/86 zo dňa 30.6.1986.

- **Letisko Hertník**, ochranné pásma sú určené rozhodnutím Štátnej leteckej Inšpekcie zn. 1- 96/86 zo dňa 30.6.1986.
- **Letisko Stropkov - Sitník**, ochranné pásma sú určené rozhodnutím Štátnej leteckej Inšpekcie zn. 1-147/86 zo dňa 20.11.1986.
- **Letisko Veliča**, ochranné pásma sú určené rozhodnutím Štátnej leteckej Inšpekcie zn. 1- 143/84 zo dňa 27.12.1984.
- **Letisko Udavské**, ochranné pásma sú určené rozhodnutím Štátnej leteckej Inšpekcie zn. 1- 141/84 zo dňa 27.12.1984.
- **Letisko Kolonica**, ochranné pásma sú určené rozhodnutím Štátnej leteckej Inšpekcie zn. 1- 123/85 zo dňa 3.10.1985.
- **Letisko Vranov - Čemerné**, ochranné pásma sú určené rozhodnutím Štátnej leteckej Inšpekcie zn. 1-131/84 zo dňa 14.12.1984.
- **Letisko Mirkovce**, ochranné pásma sú určené rozhodnutím Štátnej leteckej Inšpekcie zn. 1- 165/84 zo dňa 27.12.1984.
- **Letisko Dukovce - Želmanovce**, ochranné pásma sú určené rozhodnutím Štátnej leteckej Inšpekcie zn. 1-166/86 zo dňa 12.12.1986.

Z ochranných pásiem a prekážkových rovín letísk pre letecké práce v poľnohospodárstve vyplývajú nasledovné obmedzenia:

Výškové obmedzenie stavieb, zariadení nestavebnej povahy, použitia stavebných a iných mechanizmov, porastov a pod., je stanovené:

- ochranným pásmom vodorovnej roviny,
- ochranným pásmom prechodových plôch,
- ochranným pásmom vzletovej roviny,
- ochranným pásmom približovacej roviny.

Ďalšie obmedzenia sú stanovené:

- priestorom s obmedzením stavieb vzdušných vedení VN a VVN (vedenie musí byť riešené podzemným káblom).

Z prekážkových rovín heliportu NsP Poprad vyplývajú nasledovné obmedzenia:

Výškové obmedzenie stavieb, zariadení nestavebnej povahy, použitia stavebných a iných mechanizmov, porastov a pod., je stanovené:

- ochranným pásmom približovacej roviny,
- ochranným pásmom roviny stúpania po vzlete,
- ochranným pásmom prechodových plôch.

Ďalšie obmedzenia sú stanovené:

- ochranným pásmom zo zákazom stavieb - je stanovené v rozsahu bezpečnostnej plochy.

Z ochranných pásiem a prekážkových rovín Letísk Poprad - Tatry, Sabinov - Ražňany, Svidník, Kamenica nad Cirochou vyplývajú nasledovné obmedzenia:

Výškové obmedzenie stavieb, zariadení nestavebnej povahy, použitia stavebných a iných mechanizmov, porastov a pod., je stanovené:

- ochranným pásmom vzletových a približovacích priestorov,
- ochranným pásmom prechodových plôch,
- ochranným pásmom vodorovnej roviny,
- ochranným pásmom kužeľovej plochy.

Ďalšie obmedzenia sú stanovené:

- ochranným pásmom so zákazom stavieb ,
- ochranným pásmom prevádzkových plôch letiska - v tomto ochrannom pásme je

zakázané:

- trvalo alebo dočasne zriaďovať akékoľvek stavby (budovy, ploty, komíny, stožiare, nadzemné vedenia VN a VVN a podobne),
- zvyšovať alebo znižovať terén tak, aby sa tým porušila plynulosť povrchu,
- vysadzovať stromy, kry alebo iné výškové porasty,
- trvalo alebo dočasne umiestňovať vozidlá, hospodárske alebo stavebné stroje a iné predmety.
- **ochranným pásom záujmového územia letiska** - je stanovené ako plocha výhľadovo využiteľná na výstavbu letiskových objektov a zariadení.
- **ochranným pásom areálu letiska** - všetky zamýšľané stavby v tomto ochrannom pásme musia byť prerokované už v štádiu prípravnej dokumentácie s Dopravným úradom. Stavebný úrad príslušný pre vydanie rozhodnutia o prípustnosti stavby môže povoliť stavby v tomto ochrannom pásme len so súhlasom Dopravného úradu,
- **ochranným pásom proti nebezpečným a klamlivým svetlám** (povrchová úprava objektov a zariadení musí byť riešená materiálmi a farbami s nereflexnou úpravou; externé osvetlenie areálov, objektov, spevnených plôch a komunikácií, reklamných zariadení a pod., musí byť riešené svetidlami, ktorých svetelný lúč je nasmerovaný priamo na osvetľovanú plochu a nemôže spôsobiť oslepenie posádky lietadiel a radiacích pracovníkov na veži, zakázané je umiestňovať nebezpečné a klamlivé svetlá, ktoré by viedli k mylnej informácii pre posádky lietadiel a použitie zariadení na generovanie alebo zosilňovanie elektromagnetického žiarenia a použitie silných svetelných zdrojov),
- ochranným pásom s obmedzením stavieb vzdušných vedení VN a VVN (vedenie musí byť riešené podzemným káblom),

Ornitologické ochranné pásma sa stanovujú s cieľom zamedziť stretom lietadiel s vtáctvom:

- **vnútorné ornitologické ochranné pásma** - Stanovujú sa v tvare obdĺžnika s predĺženou osou totožnou s osou VPD o celkovej šírke 1000 m a o dĺžke presahujúcej každý koniec VPD o 1000 m. Celkový rozmer vnútorných ornitologických OP je 2 297 x 1 000 m. V tomto OP nesmú byť zriadené skládky, stohy, siláže. Režim obrábania poľnohospodárskej pôdy dohodnú užívatelia poľnohospodárskych pozemkov so zástupcami správy letiska,
- **vonkajšie ornitologické ochranné pásma** nadväzujú na vnútorné OP a stanovujú sa v tvare obdĺžnika, s pozdĺžnou osou totožnou s osou VPD o celkovej šírke 2000 m a dĺžke presahujúcej každý koniec VPD o 3000 m. Celkový rozmer vonkajších ornitologických OP je 6 297 x 2 000 m. V tomto OP je možné zriaďovať poľnohospodárske stavby, ako napr. hydinárne, kravíny, bažantnice, strediská zberu a spracovania hmotných odpadov, vodné plochy, ďalšie stavby a zariadenia s možnosťou ich nadmerného výskytu v pásmach iba so súhlasom Úradu vojenského letectva.

V rámci ochranných pásiem Letiska Poprad - Tatry sú taktiež vyhlásené ochranné pásma leteckých pozemných zariadení

Ochranné pásmo okrskového prehľadového rádiolokátora riadeného okrsku TAR

Ochranné pásmo má tri sektory:

Sektor A : je vymedzený kružnicou so stredom v stanovišti radaru, ktorá ohraničuje vodorovnú plochu dotýkajúcu sa spodnej hrany anténneho zrkadla. Polomer kružnice je 100 m. Nadmorská výška vodorovnej plochy je 711,10 m n.m. B.p.v..

Sektor B: je tvorený zrezaným kužeľom, ktorý nadväzuje na okraj sektoru A rozširujúcim sa smerom hore pod uhlom $0,3^\circ$ nad rovinu vymedzenú sektorom A do vzdialenosti 5 000 m od stanoviska antény rádiolokátora.

Sektor C: je tvorený zrezaným kužeľom, ktorý nadväzuje na okraj sektoru B a rozširuje sa smerom hore pod uhlom $0,5^\circ$ nad vodorovnú rovinu. Vzdialenostne nie je sektor C obmedzený.

V ochrannom sektore prehľadovej časti rádiolokátora sa môžu objaviť vyskytovať bodové prekážky (napríklad stĺpy, stožiare, komíny a podobne), a to len mimo zvýšeného záujmu o radarovú informáciu. Pod ochranným pásom nesmú byť súvislé kovové prekážky do vzdialenosti 3 000 m, ktoré sú svojou plochou kolmé k stanovisku radaru, ak čelná plocha presahuje rozmer 100 x 20 m a to len vtedy, ak ide o priestor prevádzkovo dôležitý.

Ochranné pásmo nesmerových majákov NDB

Ochranné pásma pozostávajú z troch sektorov a sú definované jednotlivými polomermi:

Sektor A: má tvar kruhu o polomere $r_1 = 25$ m so stredom v základnom bode ochranného pásma.

V tomto sektore platí zákaz stavieb.

Sektor B: má tvar medzikružia o polomeroch $r_1 = 25$ m a $r_2 = 100$ m so stredom v základnom bode ochranného pásma. V tomto sektore sú prípustné len stavby, ktoré neobsahujú oceľové konštrukcie, plechové krytiny, kovové oplatenie a podobne. Objekty nesmú prekročiť kužeľovú plochu s vrcholom na konci sektoru A stúpajúcu smerom od zariadenia v pomere 1:15.

Sektor C: má tvar medzikružia o polomeroch $r_2 = 100$ m a $r_3 = 250$ m so stredom v základnom bode ochranného pásma. V tomto sektore nie sú prípustné veľké priemyselné stavby, rozvodne a podobne. Objekty nesmú prekročiť kužeľovú plochu s vrcholom na konci sektora A stúpajúcom smerom od zariadenia v pomere 1:15.

Maximálne prípustné vzdialenosti od základného bodu ochranného pásma sú:

• nadzemné oznamovacie vedenia a vedenie NN	100 m
• vedenia VN do 22 kV	150 m
• vedenia VN do 110 kV	200 m
• elektrifikované železnice	200 m
• vedenia VVN nad 220 kV	300 m

Ochranné pásmo rádiového návestidla MKR

Ochranné pásmo má tvar kruhu o polomere $r_0 = 15$ m so stredom v základnom bode OP. V tomto sektore nesmú byť umiestnené objekty alebo kovové predmety, ktoré by zasahovali do kužeľovej plochy so sklonom 1:3 s vrcholom v základnom bode OP.

Všetky nadzemné oznamovacie vedenia a silnoprúdové vedenia VN a VVN a všetky elektrifikované železnice musia byť vzdialené minimálne 30 m od základného bodu OP.

Pretože je návestidlo MKR umiestnené spolu so zariadením NDB, rozhodujúce

sú OP NDB, ktoré stanovujú prísnejšie podmienky ako OP MKR.

Ochranné pásma všesmerového rádiomajáka D-VOR/DME PPD

Ochranné pásma pozostávajú zo štyroch sektorov a sú definované jednotlivými polomerami:

Sektor A: má tvar kruhu o polomere $r = 30$ m so stredom v základnom bode ochranného pásma.

V tomto sektore platí úplný zákaz stavieb s výnimkou objektu samotného zariadenia a nekovových plotov.

Sektor B: má tvar medzikružia o polomeroch $r_1 = 30$ m a $r_2 = 60$ m so stredmi v základnom bode ochranného pásma.

V tomto sektore nie sú prípustné drôtené ploty o výške viac ako 1,8 m, skupiny stromov alebo les nad horným okrajom protiváhy, budovy, najmä s obsahom kovu nad horným okrajom protiváhy, priechody alebo prejazdy a nadzemné vedenia VN a VVN.

Sektor C: má tvar medzikružia o polomeroch $r_2 = 60$ m a $r_3 = 200$ m so stredmi v základnom bode ochranného pásma.

V tomto sektore nie sú prípustné nadzemné vedenia NN a VVN, cesty a komunikácie s väčšou hustotou prevádzky, rozsiahla zástavba objektov nad rovinou protiváhy.

Sektor D: má tvar medzikružia o polomeroch $r_3 = 200$ m a $r_4 = 600$ m so stredmi v základnom bode ochranného pásma.

V tomto sektore nie sú prípustné nadzemné vedenia NN a VVN nad rovinou protiváhy, budovy s väčším obsahom kovu, ktoré presahujú uhol 10° vo vodorovnej rovine. V sektore nad 600 m nesmú prírodné alebo umelé prekážky prekročiť vertikálny uhol 2° nad horizontálnu rovinu. Základným bodom ochranného pásma je priesečník osi anténneho systému (stredná anténa) s horizontálnou rovinou protiváhy zariadenia.

Všetky práce v sektoroch A, B, C, D je povolené vykonávať len so súhlasom Letových prevádzkových služieb SR, š. p.

Ochranné pásma kurzového presného priblíženia rádiomajáka ILS LLZ 01

Ochranné pásma sa skladá z dvoch sektorov A a B. V OP sú zakázané všetky stavby, stromy, komunikácie, kovové oplotenia a nadzemné vedenia. V prednom sektore rádiomajáka ILS LLZ za hranicami sektorov A a B v predĺžení až po prah RWY je povolená výška predmetov s odrazovou schopnosťou a objektov nasledovne:

- v sektore $\pm 35^\circ$ vzhľadom na os RWY maximálne do 3% vzdialenosti od antény. Najmenšia prípustná vzdialenosť vonkajších vedení ľubovoľného druhu od zariadení v sektoroch A a B od predĺženej osi RWY je 800 m. Všetky druhy prác v sektoroch A a B je možné vykonávať len so súhlasom zložiek Letových prevádzkových služieb SR, š. p.

Ochranné pásma zostupového presného približovacieho rádiomajáka GP ILS 01

Ochranné pásma sa skladá z troch sektorov A, B, C. V sektoroch A a B sú zakázané všetky stavby, stromy, komunikácie, kovové oplotenia a nadzemné vedenia. V sektore C nesmú objekty presahovať výšku 60 cm. Všetky druhy prác v sektoroch A a B je povolené vykonávať len so súhlasom zložiek Letových prevádzkových služieb SR, š. p.

V zmysle § 28 ods. 3 a § 30 leteckého zákona je Dopravný úrad dotknutým orgánom štátnej správy v povoľovacom procese stavieb a zariadení nestavebnej povahy v ochranných pásmach letísk a leteckých pozemných zariadení ako aj pri ďalších stavbách, ktoré by mohli

ohroziť bezpečnosť leteckej prevádzky, na základe čoho je potrebné požiadať Dopravný úrad o súhlas pri stavbách a zariadeniach:

- ktoré by svojou výškou, resp. svojím charakterom mohli narušiť obmedzenia stanovené vyššie popísanými ochrannými pásmami a prekážkovými rovinami letísk, leteckých pozemných zariadení a heliportov,
- vysoké 100 m a viac nad terénom (§ 30 ods. 1 písmeno a)),
- stavby a zariadenia vysoké 30 m a viac umiestnené na prírodných alebo umelých vyvýšeninách, ktoré vyčnievajú 100 m a viac nad okolitú krajinu (§ 30 ods. 1 písmeno b)),
- zariadenia, ktoré môžu rušiť funkciu leteckých palubných prístrojov a leteckých pozemných zariadení, najmä zariadenia priemyselných podnikov, vedenia VVN 110 kV a viac, energetické zariadenia a vysielačie stanice (§ 30 ods. 1 písmeno c)),
- zariadenia, ktoré môžu ohroziť let lietadla, najmä zariadenia na generovanie alebo zosilňovanie elektromagnetického žiarenia, klamlivé svetlá a silné svetelné zdroje (§ 30 ods. 1 písmeno d)).

Rozhodnutie o vyhlásení ochranných pásiem letiska Prešov (Slovenský letecký inštitút, a.s.)

- Letisko Prešov je celoročne využívané pre vojenskú prevádzku Leteckej základne Prešov 3 triedy s trávnatým povrchom s vybudovanou spevnenou plochou pre vzlet a pristátie, CTR triedy C s kódovým označením 1 A.
- Je vybudovaná spevnená vzletová a pristávacia dráha (VPD) o rozmeroch 297 x 20 m. VPD je situovaná v smere 054° - 234°, t.j. 05 -23.
- VPD je situovaná v trávnatom vzletovom a pristávacom páse (VPP) o rozmeroch 417 x 150 m. VPP presahuje za koniec VPD 05 do vzdialenosti 120 m a za koniec VPD 23 do vzdialenosti 120 m.
- Vzťažný bod letiska VPD je umiestnený vo vzdialenosti, 148 m od prahu VPD 05 na osi VPD 05 -23 a má súradnice: 49° 01' 36"N 021° 18' 18"E.
- Nadmorská výška letiska je 314,77 m n.m. (1032 ft) /23,8 °C (JUL).

Ochranné pásma užšieho okolia letiska

Ochranné pásmo užšieho okolia letiska je členené na:

- ochranné pásma so zákazom stavieb,
- ochranné pásma s výškovým obmedzením,
- ochranné pásmo proti nebezpečným a klamlivým svetlám,
- ochranné pásmo s obmedzením stavieb vzdušných vedení VN a VVN.

Ochranné pásma so zákazom stavieb

Vymedzujú obvod záujmového územia letiska s uvážením jeho výstavby alebo dostavby a sú tvorené:

- ochranným pásmom prevádzkových plôch
- ochranným pásmom záujmového územia letiska

Ochranné pásmo prevádzkových plôch letiska

Je stanovené v tvare obdĺžnika s pozdĺžnou osou totožnou s osou vzletovej a pristávacej dráhy o celkovej šírke 100 m a dĺžke presahujúcej oba konce VPD a predpolí o 100 m. Celkový rozmer OP **prevádzkových** plôch letiska je 797 x 100 m.

V tomto pásme je zakázané:

- trvalo alebo dočasne zriaďovať akékoľvek stavby (budovy, ploty, komíny, stožiare, nadzemné vedenia VN a VVN a pod.),
- zvyšovať alebo znižovať terén tak, aby sa tým nenarušila plynulosť terénu,
- vysádzať stromy, kríky alebo iné výškové porasty,
- trvalo alebo dočasne umiestňovať vozidlá, hospodárske alebo stavebné stroje a iné zariadenia.

Ochranné pásmo záujmového územia letiska

Je stanovené ako plocha, výhľadovo využiteľná pre výstavbu letiskových objektov a zariadení.

Na letisku Prešov je vymedzené:

- na juhu hranicou spájajúcou mesto Prešov a obec Vyšná Šebastová,
- na západe časťou hranice OP prevádzkových plôch letiska,
- na severe hranicou OP prevádzkových plôch letiska a jej predĺžením až po št. cestu E 371 a
- na východe prebieha okrajom št. cesty č. E 371 a časťou hranice OP prevádzkových plôch letiska.

Poznámka: Účelom takto stanovenej plochy je vytvoriť stavebnú uzáveru pre možné predĺženie VPD, ktorá bude výhľadovo slúžiť pre lietadlá vyššej kategórie. Všetky uvažované stavby musia byť prerokované s Leteckým úradom Slovenskej republiky, z dôvodu posúdenia vplyvu na ďalší rozvoj letiska.

Ochranné pásma s výškovým obmedzením

Ochranné pásma s výškovým obmedzením sa stanovujú s cieľom definovať roviny a plochy, v priestore ktorých **objekty nesmú tieto presahovať** a sú tvorené:

- ochrannými pásmami vzletových a približovacích priestorov,
- ochrannými pásmami vodorovnej roviny,
- ochrannými pásmami kužeľovej plochy,
- ochrannými pásmami prechodových plôch.

Ochranné pásma vzletových a približovacích priestorov

Roviny ochranných pásiem vzletových a približovacích priestorov majú tvar rovnoramenného lichobežníka s kratšou základňou totožnou s kratšou stranou ochranného pásma **prevádzkovej plochy**, s ramenami roztvárajúcimi sa 15% na každú stranu od smeru osi VPD pre presné priblíženie do vzdialenosti 15 km meranej v smere tejto osi a 5 km pre VPD pre nepresné priblíženie. Roviny OP vzletového priestoru a približovacieho priestoru stúpajú od kratšej základne so sklonom 1:40 (2,5%, 1,43°).

Východzou výškou je výška najvyššieho bodu predĺženej osi VPD medzi koncom VPD a koncom VPP alebo predpolia.

Ochranné pásmo vodorovnej roviny

Je horizontálna plocha vymedzená kruhovými oblúkmi so stredmi nad priesečníkmi osi VPD s kratšími stranami ochranných pásiem **prevádzkových plôch** letiska o polomeroch 2000 m a ich spoločnými dotyčnicami a má výšku 45 m nad **priemernou** nadmorskou výškou pohybovej plochy letiska.

$$H_{VR} = 359,75 \text{ mnm} (314,75 + 45 = 359,75 \text{ mnm})$$

$$R_{VR} = 2\,000 \text{ m}.$$

Ochranné pásmo kužeľovej plochy

Vnútorňý okraj ochranného pásma kužeľovej plochy je totožný s vonkajším okrajom ochranného pásma **vodorovnej roviny** a stúpa od jeho okraja so sklonom 1:25 (4%) až do dosiahnutia výšky 35 m nad vodorovnou rovinou.

$$HKP = (359,75 + 35 = 394,75 \text{ mm})$$

$$RKP = RVR + ((H - H_{VR}) : U)$$

$$RKP = 2\,000 + ((394,75 - 359,75) : 0,04 = 2\,875 \text{ m.}$$

Ochranné pásma prechodových plôch

Plochy stúpajú od okrajov ochranných pásiem **prevádzkových** plôch letiska a od okrajov ochranných pásiem **vzletových a približovacích priestorov** až do výšky **vodorovnej roviny** ($H_{VR} = 359,75 \text{ mm}$) so sklonom 1:7 (14,3%).

Poznámka: Pre výpočet vzdialenosti je východiskom nadmorská výška kratších strán **prevádzkových plôch**. $Dpp = (H_{VR} - H_{pp}) / U_{ski}$

Ochranné pásma proti nebezpečným a klamlivým svetlám

Sú vymedzené obdĺžnikom s pozdĺžnou osou totožnou s osou VPD o celkovej šírke 1500 m a dĺžke presahujúcej za kratšie strany ochranných pásiem **prevádzkových plôch** letiska

a/ pre VPD 23-4 500m (prístrojová VPD)

b/ pre VPD 05-2 500m (neprístrojová VPD)

Celkový rozmer je 7 797 x 1 500 m.

V týchto ochranných pásmach nesmú byť umiestnené nebezpečné a klamlivé svetlá.

Poznámka: Povrchová úprava objektov a zariadení musí byť riešená materiálmi s nereflexnou úpravou, externé osvetlenie objektov, spevnených plôch a komunikácií, reklamných zariadení a pod., musí byť riešené svetlami, ktorých svetelný lúč je nasmerovaný priamo na osvetľovanú plochu a nesmie spôsobiť oslepenie posádky lietadiel.

Ochranné pásma s obmedzením stavieb vzdušných vedení VN a VVN

Sú stanovené v tvare obdĺžnika s pozdĺžnou osou totožnou s osou VPD o šírke 2000 m a dĺžke presahujúcej za kratšie strany ochranných pásiem prevádzkových plôch letiska o 2 500 m. Celkový rozmer OP je 5 797 x 2 000 m.

Ochranné pásma leteckých pozemných informačných systémov

Obmedzenia platia v plnom rozsahu pre zaistenie činnosti inštalovaných leteckých pozemných informačných systémov a tiež platia ako obmedzenia k zabráneniu vzniku nových pevných prekážok.

Ochranné pásmo presného približovacieho rádiolokátora PAR

Ochranné pásmo rádiolokátora PAR pozostáva z troch sektorov:

Sektor A - má tvar obdĺžnika so stredom vo vzťažnom bode rádiolokátora (vzťažný bod sa nachádza v prostriedku medzi obidvoma anténnymi stĺpmi). Obdĺžnik má rozmer 100 x 50 m.

V tomto sektore je úplný zákaz stavieb, pohybu lietadiel, vozidiel, osôb, zvierat a pod.

Sektor B - nadväzuje na sektor A a má tvar trojuholníka s vrcholom vo vzťažnom bode radaru. Sektor B končí vo vzdialenosti 600 m od vzťažného bodu radaru.

V tomto sektore je úplný zákaz stavieb.

Sektor C - nadväzuje na sektor B v jeho predĺžení až do vzdialenosti 2000 m od hranice

sektoru B.

V tomto sektore je výstavba stavieb s oceľovou konštrukciou povolená len na základe kladného technického a prevádzkového posúdenia.

Vo všetkých troch sektoroch je úplný zákaz stavieb nadzemných slaboprúdových a silnoprúdových vedení.

Zemepisné súradnice vzťažného bodu PAR sú: 021° 18' 37"E, 49° 0' 48" N

Poznámka: Ochranné pásmo PAR je súmerné k vzťažnému bodu rádiolokátora.

Ochranné pásmo okrskového priehľadového rádiolokátora RL-4AM SR E

Ochranné pásmo rádiolokátora SRE pozostáva z troch sektorov:

Sektor A - je vymedzený kružnicou so stredom v stanovišti radaru, ktoré ohraničuje vodorovnú plochu, dotýkajúcu sa spodnej hrany anténneho zrkadla. Polomer kružnice je 100 m.

Sektor B - je tvorený zrezaným kužeľom, ktorý nadväzuje na okraj sektoru A rozširujúcim sa smerom nahor pod uhlom 0,3° nad rovinou vymedzenou sektorom A až do vzdialenosti 5000 m od stanoviska antény rádiolokátora.

Sektor C - je tvorený zrezaným kužeľom, ktorý nadväzuje na okraj sektoru B rozširujúcim sa smerom nahor pod uhlom 0,5° nad vodorovnou rovinou, preloženým vzdialeným ohraničením sektora B. Vzdialenostne nie je vymedzený.

V ochrannom sektore rádiolokátora sa môžu ojedinele vyskytovať bodové prekážky, napr. stĺpy, stožiare, komíny atď. a to len mimo sektor zvýšeného záujmu o radarovú informáciu. Pod ochranným pásmom nesmú byť súvislé kovové prekážky do vzdialenosti 3000 m, ktoré sú svojou plochou kolmé k stanovisku radaru, ak čelná plocha presahuje rozmer 100 x 20 m, a to len vtedy, ak ide o objekt prevádzkovo dôležitý.

Ochranné pásma nesmerových majákov NDB

Ochranné pásma nesmerových majákov NDB pozostávajú z troch sektorov a sú definované jednotlivými polomerami kružnice:

Sektor A - má tvar kruhu o polomere $r_1 = 25$ m so stredom v anténnom systéme NDB, ktorý tvorí základný bod ochranného pásma. V tomto sektore platí zákaz stavieb.

Sektor B - má tvar medzikružia o polomeroch $n = 25$ m a $l/2 = 100$ m so stredom v základnom bode ochranného pásma.

V tomto sektore sú povolené len stavby, ktoré neobsahujú oceľové konštrukcie, plechové krytiny, kovové oplotenie atď. Objekty nesmú prekročiť kužeľovú plochu s vrcholom na konci sektoru A, stúpajúcu smerom od zariadenia v pomere 1:15 (6,6%) 3,8 °. Výška sektoru $H_B = 0$ až 5m.

Sektor C - má tvar medzikružia o polomeroch $l/2 = 100$ m a $r_3 = 250$ m so stredom v základnom bode ochranného pásma.

V tomto sektore nie sú prípustné veľké priemyselné stavby rozvodne a pod. Objekty nesmú prekročiť kužeľovú plochu s vrcholom na konci sektoru A stúpajúcu smerom od zariadenia v pomere 1:15 (6,6%) 3,8 °. Výška sektoru $H_C = 5$ až 15 m.

Maximálna prípustná vzdialenosť od základného bodu ochranného pásma:

- nadzemné spojovacie vedenia a vedenia nn 100 m
- vedenia VN do 22kV 150 m
- vedenia VN do 110kV 200m
- vedenia VN do 220kV 300m
- elektrifikované železnice 200m

Zemepisné súradnice NDB P: 021° 19' 04"E, 49° 01' 57"N poloha 1 000m od THR23.

Ochranné pásma rádiového návestidla MKR

Ochranné pásmo rádiového návestidla MKR má tvar kruhu s polomerom $R_i = 15$ m so stredom v základnom bode ochranného pásma.

V tomto sektore nesmú byť umiestnené objekty alebo kovové predmety, ktoré by zasahovali do kužeľovej plochy so stredom v základnom bode ochranného pásma so sklonom 1:3 (33%) 18,4°. Všetky vedenia telekomunikačných zariadení a silnoprúdové vedenia VN a VVN, železničné jednosmerné a striedavé elektrifikované trakcie musia byť vzdialené najmenej 30 m od základného bodu ochranného pásma.

Zemepisné súradnice MM: 021° 19' 04"E, 49° 01' 57"N

Ochranné pásmo taktického navigačného systému TACAN

Vyžarovacia charakteristika antény smeruje už od -2° (2° pod úroveň antény). Prekážky v tomto priestore môžu narušovať šírenie vln odrazmi, čo vedie k zhoršeniu presnosti systému. Z tohto dôvodu je nutné zabezpečiť, aby sa v okruhu danom výškou antény (6 m nad terénom) a uhlom -2° nenachádzali žiadne prekážky (kríky, stromy, stavby terénne nerovnosti a pod.). Polomer okruhu ochranného pásma je 200 m.

Zemepisné súradnice TACAN: 021° 22' 40"E, 49° 06' 05"N, kóta Halagoš.

OP vodné hospodárstvo

- ochranné pásma verejných vodovodov a verejných kanalizácií podľa zákona číslo 442/2002 Z.z. uvedené v § 19, odstavce 2, slúžia k ich bezprostrednej ochrane pred poškodením a na zabezpečenie ich prevádzkyschopnosti sa vymedzujú pásma ochrany, ktorými sa rozumie priestor v bezprostrednej blízkosti verejného vodovodu alebo verejnej kanalizácie. Pásma ochrany sú vymedzené najmenšou vodorovnou vzdialenosťou od vonkajšieho pôdorysného okraja vodovodného potrubia alebo kanalizačného potrubia na obidve strany:

2,5 m – pri verejnom vodovode a verejnej kanalizácii nad priemer 500 mm,

1,5 m – pri verejnom vodovode a verejnej kanalizácii do priemeru 500 mm.

- najmenšia vzdialenosť podľa STN 75 6401

25 m – od vonkajšieho okraja objektov čistiarnie odpadových vôd k okraju súvislej bytovej zástavby pre čistiarnie odpadových vôd s komplexne uzavretou (zakrytou) technológiou s čistením odvádzaného vzduchu.

- vyhláška MŽP SR č. 398/2002 Z.z. o podrobnostiach určovania ochranných pásiem vodárenských zdrojov a o opatreniach na ochranu vôd sa pre vodárenské zdroje podzemných a povrchových vôd určujú pásma hygienickej ochrany I. a II. stupňa a v odôvodnených prípadoch aj pásma hygienickej ochrany III. stupňa. Ochranné pásma na ochranu výdatnosti, kvality a zdravotnej bezchybnosti vody stanovuje orgán štátnej vodnej správy.

- ochrana vodných stavieb podľa zákona č.184/2002 Z.z. o vodách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (vodný zákon) môže podľa §51, ods.2 orgán štátnej vodnej správy určiť pásmo ochrany vodnej stavby (ak nejde o verejný vodovod alebo kanalizáciu) ,

- ochrana vodných tokov a zariadení na nich je zabezpečená režimom v tzv. pobrežných pozemkoch. Podľa § 45, ods.2 vodného zákona sú pobrežnými pozemkami:

- pozemky do 10 m od brehovej čiary pri vodohospodársky významnom vodnom toku
- do 5 m od brehovej čiary pri drobných tokoch

- pri ochrannej hrádzi do 10 m od vzdušnej päty hrádze.
- vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 29/2005 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o určovaní ochranných pásiem vodárenských zdrojov, opatreniach na ochranu vôd a o technických úpravách v ochranných pásmach vodárenských zdrojov.

OP energetika

Elektrické vedenia

- zákon č. 251/2012 Z.z. o energetike podľa § 43 sa na ochranu zariadení elektrizačnej sústavy zriaďujú ochranné pásma. Ochranné pásmo je priestor v bezprostrednej blízkosti zariadenia elektrizačnej sústavy, ktorý je určený na zabezpečenie spoľahlivej a plynulej prevádzky a na zabezpečenie ochrany života a zdravia osôb a majetku.

Ochranné pásmo vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča.

Podľa táto vzdialenosť je pre vonkajšie nadzemné elektrické vedenia s napätím:

- a) - 15m - od 35 kV do 110 kV vrátane
- b) - 20m - od 110 kV do 220 kV vrátane
- c) - 25m - od 220 kV do 400 kV vrátane

Ochranné pásmo elektrickej stanice vonkajšieho vyhotovenia /čl.7/:

- a) - s napätím 110kV a viac je vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 30m kolmo na oplotenie alebo hranicu objektu elektr. stanice
- b) - s napätím do 110kV je vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 10m kolmo na oplotenie alebo hranicu objektu elektrickej stanice
- c) - s vnútorným vyhotovením je vymedzené oplotením alebo obostavanou hranicou objektu elektrickej stanice, pričom musí byť zabezpečený prístup do el. stanice na výmenu tg. zariadení.

V ochrannom pásme vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia a pod ním je zakázané:

- zriaďovať stavby, konštrukcie, skládky,
- pod vzdušným vedením vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou nad 3 m, resp. mimo vedenia do vzdialenosti 5 m tak, aby pri páde poškodili vedenie,
- uskladňovať ľahko horľavé alebo výbušné látky,
- vykonávať činnosti, pri ktorých by sa mohla ohroziť bezpečnosť osôb a majetku, príp. by sa mohlo poškodiť el. vedenie alebo ohrozila bezpečnosť a spoľahlivosť prevádzky.

(čl.9) Ochranné pásmo elektrickej stanice vonkajšieho vyhotovenia:

- a) - s napätím 110kV a viac je vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 30m kolmo na oplotenie alebo hranicu objektu elektrickej stanice,
- b) - s napätím do 110kV je vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 10m kolmo na oplotenie alebo hranicu objektu elektrickej stanice,
- c) - s vnútorným vyhotovením je vymedzené oplotením alebo obostavanou hranicou objektu, elektrickej stanice, pričom musí byť zabezpečený prístup do el. stanice na výmenu tg. zariadení.

(čl.10) V ochrannom pásme elektrickej stanice vymedzenom vyššie je zakázané vykonávať činnosti, pri ktorých je ohrozená bezpečnosť osôb, majetku a spoľahlivosť a bezpečnosť prevádzky elektrickej stanice.

(čl.6) Vlastník pozemku je povinný umožniť prevádzkovateľovi vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia prístup a príjazd k vedeniu a na ten účel umožniť prevádzkovateľovi vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia udržiavať voľný pruh pozemkov (bezlesie) v šírke 4m po oboch stranách vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia.

Táto vzdialenosť sa vymedzuje od dotyku kolmice spustenej z vonkajšej strany nadzemného elektrického vedenia na vodorovnú rovinu ukotvenia podperného bodu.

(čl.14) Výnimky z OP môže v odôvodnenom prípade povoliť stavebný úrad na základe stanoviska prevádzkovateľa prenosovej sústavy alebo distribučnej sústavy.

(čl.15) Stavby, konštrukcie, skládky, výsadbu trvalých porastov, zemné činnosti vykonané v ochrannom pásme je povinný odstrániť na vlastné náklady ten, kto ich bez súhlasu vykonal alebo dal vykonať.

Plyn

- zákon č. 251/2012 Z.z. ochranné pásma pre plynovody, § 79 odstavec (2) je priestor v bezprostrednej blízkosti plynovodu alebo iného plynárenského zariadenia vymedzený vodorovnou vzdialenosťou od osi priameho plynovodu alebo od pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia meraný kolmo na os plynovodu alebo na hranu pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia. Vzdialenosť na každú stranu od osi plynovodu alebo od pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia je:

- a) 4 m pre plynovod s menovitou svetlosťou do 200 mm
- b) 8 m pre plynovod s menovitou svetlosťou od 201 mm do 500 mm
- c) 12 m pre plynovod s menovitou svetlosťou od 501 mm do 700 mm
- c) 50 m pre plynovod s menovitou svetlosťou nad 700 mm
- d) 1 m pre plynovod, ktorým sa rozvádza plyn na zastavanom území obce s prevádzkovým tlakom nižším ako 0,4 MPa
- e) 8 m pre technologické objekty

Bezpečnostné pásma

- a) 10 m pri plynovodoch s tlakom nižším ako 0,4 MPa prevádzkovaných na voľnom priestranstve a na nezastavanom území,
- b) 20 m pri plynovodoch s tlakom od 0,4 MPa do 4 MPa vrátane a s menovitou svetlosťou do 350 mm,
- c) 50 m pri plynovodoch s tlakom od 0,4 MPa do 4 MPa vrátane a s menovitou svetlosťou nad 350 mm,
- d) 50 m pri plynovodoch s tlakom nad 4 MPa s menovitou svetlosťou do 150 mm,
- e) 100 m pri plynovodoch s tlakom nad 4 MPa s menovitou svetlosťou do 300 mm,
- f) 150 m pri plynovodoch s tlakom nad 4 MPa s menovitou svetlosťou do 500 mm,
- g) 300 m pri plynovodoch s tlakom nad 4 MPa s menovitou svetlosťou nad 500 mm,
- h) 50 m pri regulačných staniciach, filtračných staniciach, armatúrnych uzloch.

Telekomunikácie

- zákon č. 610/2003 Z.z. o elektronických komunikáciách, zriaďuje na ochranu telekomunikačných vedení (kábelových) ochranné pásmo v šírke 1,5 m od jeho osi obojstranne. Na ochranu proti rušeniu prevádzky rádiokomunikačných zariadení sa určujú kruhové a smerové ochranné pásma. Rozsah týchto pásiem sa stanovuje

individuálne výpočtom a potvrdzuje v územnom konaní. Kruhovú ochrannú pásmo môže byť vymedzené kružnicou s polomerom až 500 m.

- zákon č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách, ktoré súvisia s úpravou plôch a budovaním nových stavieb § 68 ods. 6 v ochrannom pásme je zakázané:
 - umiestňovať stavby, zariadenia a porasty, vykonávať zemné práce, ktoré by mohli ohroziť vedenie alebo bezpečnú prevádzku siete,
 - vykonávať prevádzkové činnosti spojené s používaním strojov a zariadení, ktoré rušia prevádzku sietí, pridružených prostriedkov a služieb.
 - § 65 ods. 3 - ak dôjde k škodlivému rušeniu alebo k rušeniu, ktoré bráni prevádzke zariadenia v súlade s jeho určením, podnik alebo užívateľ zariadenia, ktoré spôsobuje rušenie, je povinný bezodkladne urobiť účinné ochranné opatrenia alebo ukončiť prevádzkovanie zariadenia. Ak to nie je možné alebo ak je hospodárnejšie, alebo účelnejšie urobiť ochranné opatrenia na rušenom zariadení, urobí ich podnik. Náklady na odstránenie rušenia uhrádza podnik alebo užívateľ, ktorého zariadenia spôsobujú rušenie,
 - § 65 ods. 4 - za rušenie sa považuje aj znemožnenie prevádzky spôsobené elektromagnetickým tienením alebo odrazmi elektromagnetických vln od stavieb, ktoré boli zhotovené po uvedení siete alebo zariadenia do prevádzky.
 - § 68 ods. 1, 2 a 3
 - (1) Každý je povinný počínať si tak, aby svojou činnosťou nepoškodzoval vedenia a nerušil prevádzku sietí alebo služieb a neoprávnene nezasahoval do siete a do poskytovania služieb, inak zodpovedá za škodu, ktorú tým podniku spôsobil.
 - (2) Vlastník a užívateľ nehnuteľnosti je povinný dbať, aby pri užívaní nehnuteľností nepoškodzoval siete a zariadenia a nerušil prevádzku vedení, najmä nadzemných a podzemných káblových vedení,
 - (3) Podnik je povinný udržiavať porasty na pozemkoch v ochrannom pásme tak, aby neohrozovali bezpečnosť a spoľahlivosť vedenia.

Ochranné pásma prírodných liečivých a minerálnych zdrojov

- zákon č. 538/2005 Z. z. (§ 27 a 28 - podľa týchto opatrení je v ochrannom pásme I. a II. stupňa zakázané vykonávať všetky činnosti, ktoré by mohli negatívne ovplyvniť fyzikálne, chemické, mikrobiologické a biologické vlastnosti prírodnej liečivej vody alebo prírodnej minerálnej vody, jej využiteľné množstvo, zdravotnú bezchybnosť alebo výdatnosť prírodného liečivého zdroja alebo prírodného minerálneho zdroja. Čo sa týka ochranného pásma II. stupňa je podľa prechodného ustanovenia § 50 ods. 12 zákona č. 538/2005 Z. z. považované za ochranné pásmo II. stupňa).

Do určenia nových ochranných pásiem platia v nasledujúcich lokalitách obmedzenia podľa § 50 zákona 538/2005 Z. z.:

- Vyhláška MZ SR č. 55/2005 Z. z., ktorou sa vyhlasujú ochranné pásma prírodných liečivých zdrojov v Sulíne,
- Vyhláška MZ SR č. 112/2002 Z. z., ktorou sa vyhlasuje zdroj podzemnej vody v meste Vysoké Tatry, v katastrálnom území Starý Smokovec za prírodný minerálny zdroj a vyhlasujú ochranné pásmo prírodného minerálneho zdroja v Starom Smokovci,

- Vyhláška MZ SR č. 478/2001 Z. z., ktorou sa vyhlasujú ochranné pásma prírodných minerálnych zdrojov v Baldovciach,
- Vyhláška MZ SR č. 479/2001 Z. z., ktorou sa vyhlasujú ochranné pásma prírodných minerálnych zdrojov v Lipovciach,
- Vyhláška MZ SR č. 480/2001 Z. z., ktorou sa vyhlasujú ochranné pásma prírodných liečivých zdrojov v Cigeľke,
- Vyhláška MZ SR č. 16/2000 Z. z., ktorou sa vyhlasujú ochranné pásma prírodných liečivých zdrojov v Bardejove,
- Vyhláška MZ SR č. 24/2000 Z. z., ktorou sa vyhlasujú ochranné pásma prírodných liečivých zdrojov vo Vyšných Ružbachoch,
- Rozhodnutie Štátnej kúpeľnej komisie MZ SR č. 00537-065/2011/ŠKK zo dňa 22.9.2011, ktoré nadobudlo právoplatnosť 25.11.2011 a ktorým sa ako neodkladné ochranné opatrenia určujú ochranné pásma I. a II. stupňa pre prírodný liečivý zdroj vrt ČKB-2A v obci Červený Kláštor.
- nové ochranné pásma a druhy zakázaných činností:
- Vyhláška MZ SR č. 3/2007 Z. z., ktorou sa vyhlasujú ochranné pásma prírodných minerálnych zdrojov v Novej Ľubovni,
- rozhodnutie Štátnej kúpeľnej komisie MZ SR č. 20055-088/2009/ŠKK zo dňa 21.9.2009, ktoré nadobudlo právoplatnosť 28.10.2009 a ktorým sa ako neodkladné ochranné opatrenia určujú ochranné pásma I. a II. stupňa pre prírodné minerálne zdroje vrt LH-3, vrt LH-4, vrt LH-2A a vrt LH-5 v obci Legnava,
- prechodné ustanovenie ods. 6 § 50a zákona č. 538/2005 Z. z. účinného od 1.7.2013 sa ochranné pásma prírodných liečivých zdrojov využívaných na plnenie do spotrebiteľského balenia podľa doterajších predpisov považujú za ochranné pásma prírodných minerálnych zdrojov podľa zákona č. 538/2005 Z. z. (platí to pre ochranné pásma teraz už prírodných minerálnych zdrojov v obci Cigeľka a v obci Sulín).

Iné OP

- zákon č. 131/2010 Z.z. o pohrebníctve v znení neskorších predpisov je ochranné pásmo pohrebiska 50 m od hranice pozemku pohrebiska; v ochrannom pásme sa nesmú povoľovať a ani umiestňovať budovy okrem budov, ktoré poskytujú služby súvisiace s pohrebníctvom.

Pásmo hygienickej ochrany výrobných areálov, objektov a zariadení bude určené konkrétne podľa príslušných STN resp. iných súvisiacich noriem v predrealizačnej, resp. realizačnej fáze investície.

- ochranné pásmo lesa tvoria pozemky do vzdialenosti **50 m** od hranice lesného pozemku.
Na vydanie rozhodnutia o umiestnení stavby a o využití územia v ochrannom pásme lesa sa vyžaduje aj záväzné stanovisko orgánu štátnej správy lesného hospodárstva. Na udelenie záväzného stanoviska sa nevzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní. § 10 zo zákona č. 326/2005 Z.z. koncepciu ochrany prírody a tvorby krajiny vrátane prvkov územného systému ekologickej stability a ekostabilizačných opatrení,

Územie Prešovského kraja sa vyznačuje vysokou diverzitou prírodného prostredia. Ochrana ekologicky a druhovo najcennejších území a lokalít je zabezpečovaná najmä

zákonom č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (zákon OPaK).

Ochranou prírody a krajiny sa podľa tohto zákona rozumie starostlivosť štátu, právnických osôb a fyzických osôb o voľne rastúce rastliny, voľne žijúce živočíchy a ich spoločenstvá, prírodné biotopy, ekosystémy, nerasty, skameneliny, geologické a geomorfologické útvary, ako aj starostlivosť o vzhľad a využívanie krajiny. Ochrana prírody a krajiny sa realizuje najmä obmedzovaním a usmerňovaním zásahov do prírody a krajiny, podporou a spoluprácou s vlastníkmi a užívateľmi pozemkov, ako aj spoluprácou s orgánmi verejnej správy.

Ochrana prírody sa cez zákon č.543/2002 Z.z. realizuje územnou ochranou v rámci stupňov ochrany (1. – 5., všeobecná ochrana – v 1. stupni, osobitná územná ochrana v stupňoch 2. – 5.), druhovou ochranou rastlín, živočíchov, nerastov a skamenelín a ochranou drevín. K špecifickej ochrane patrí ochrana prírodných biotopov európskeho a národného významu.

Na účely ochrany lokalít, na ktorých sa nachádzajú prírodné biotopy európskeho významu a biotopy národného významu, biotopy druhov európskeho významu, biotopy druhov národného významu a biotopy vtákov vrátane sťahovavých druhov, sa vyhlasujú chránené územia.

V rámci tohto dokumentu (KEP 2014) sú chránené územia vyhlásené podľa zákona č. 543/2002 Z.z. a územia chránené medzinárodnými dohovormi členené na:

- chránené územia národnej sústavy chránených území,
- chránené územia európskej sústavy chránených území (NATURA 2000),
- územia medzinárodného významu,
- iné typy špecifických prírodných území.

Národná sústava chránených území

V Prešovskom kraji bolo vyhlásených, resp. sem plošne zasahuje 5 národných parkov a 2 chránené krajinné oblasti. Celková výmera národných parkov v kraji je 74 997 ha, čo predstavuje 8,3% z výmery kraja. Ďalších 5,9% tvoria ich ochranné pásma. Chránené krajinné oblasti zaberajú v kraji 31 594 ha, čo znamená 3,5% z celkovej plochy kraja.

Chránené územia v kategóriách národný park a chránená krajinná oblasť vyhlásené v zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. v Prešovskom kraji podľa okresov (stav k 01.10.2014)

Názov chráneného územia	Rok vyhláseni a /zmeny	Výmera v ha		Výmera v okresoch v ha		Zonácia
		celková	Z toho v kraji			
NP Nízke Tatry	1978/	72843	5736	Poprad	5 736	
Ochranné pásmo NP Nízke Tatry	1997	110162	1584	Poprad	1 584	
NP PIENAP	1967/ 1996	3749	3749	Kežmarok	438	Schválená r.2004
Ochranné pásmo NP PIENAP		22444	22444	St. Ľubovňa	3 312	
				Kežmarok	22 444	
				St. Ľubovňa	6 181	
NP Poloniny	1997	29 805	29 805	Snina	29 805	
Ochranné pásmo NP Poloniny		10 975	10 975	Snina	10 975	

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

NP Slovenský raj	1964, 1988	19 763	5 004	Poprad	5 004	Rozpracovaná v r.2014
Ochranné pásmo NP Slovenský raj		13 011	3 883	Poprad	3 383	
TANAP	1948, 1987, 2003	73 800	30 703 48 818	Poprad	48 818	Rozpracovaná v r.2014
Ochranné pásmo TANAP		30 703	14 352	Poprad	9 197	
				Kežmarok	5 155	
CHKO Vihorlat	1973,1999	17 485	6 577	Snina	2 557	
	9			Humenné	4 020	
CHKO Východné Karpaty	1977,199, 2001	25 307	25 307	Snina	1 645	
				Humenné	1 922	
				Medzilaborce	13 673	
				Stropkov	482	
				Svidník	7 584	
Výmera spolu					178 232	

Zdroj: ŠOP SR

Poznámka: NP – národný park, CHKO – chránená krajinná oblasť

Z národných parkov a chránených krajinných oblastí nachádzajúcich sa na území Prešovského kraja len Pieninský národný park má schválenú zonáciu územia. Vyhláškou MŽP SR č. 319/2004 Z.z. (účinnosť od 1. 6. 2004) boli ustanovené zóny Pieninského národného parku, ktoré podľa povahy prírodných hodnôt a na základe stavu biotopov rozčlenili územie na štyri zóny A, B, C, D.

V Prešovskom kraji je k 1.10.2014 vyhlásených 174 maloplošných chránených území národnej siete (okrem jaskýň): 57 národných prírodných rezervácií, 79 prírodných rezervácií, 1 národnú prírodnú pamiatku, 29 prírodných pamiatok, 7 chránených areálov a 1 súkromná prírodná rezervácia. Do t.č. nebolo vyhlásené žiadne chránené územie v kategórii – obecné chránené územie.

Za prírodné pamiatky sú považované i jaskyne a prírodné vodopády, ktoré sa od roku 1995 už nevyhlasujú samostatným právnym predpisom, pretože tieto objekty sú chránené priamo zo zákona č.543/2002 Z.z. (predtým zákon č.287/1994 Z.z.) ako prírodné pamiatky. V súčasnosti je v Prešovskom kraji evidovaných 690 jaskýň.

Prehľad CHÚ v kategóriách NPP, PP, NPR, PR, CHA a vybraných jaskýň v Prešovskom kraji podľa okresov (stav k 01.10.2014)

Kategória CHÚ Okres	Skratka okresu	Národná prírodná pamiatka	Prírodná pamiatka	Národná prírodná rezervácia	Prírodná rezervácia	Chránený areál	Súkromná prírodná rezervácia	Spolu
Bardejov	BJ	-	-	4+1*	4	-	-	9 ⁺
Humenné	HE	-	2+2J	6	4	-	-	12 + 2J
Kežmarok	KK	-	2 + 1J	1+1*	5+2*	-	-	10 ⁺ + 1J
Levoča	LE	-	6	3	2	-	-	11
Medzilaborce	ML	-	-	1	4	-	-	5
Poprad	PP	1+2J	2 + 3J	24+1*	23+2*	-	-	53 ⁺ +5J ⁺
Prešov	PO	-	2 + 1J	5+1*	10	1	-	19 ⁺ + 1J
Sabinov	SB	-	1 + 1J	1+1*	2	-	1	6 ⁺ + 1J

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Snina	SV	-	1	7	14	-	-	22
Stará Ľubovňa	SL	1J	8 + 1J	0+1*	1	1	-	11 + 2J
Stropkov	SP	-	-	-	-	1	-	1
Svidník	SK	-	-	1	3	1	-	5
Vranov n/T	VT	-	5	1+1*	4	3	-	14 ⁺
Prešovský kraj		1 + 4J	29 + 9J	57	79	7	1	174 + 12J

Zdroj: OU Prešov, www.soprsr.sk

* počet chránených území, ktoré zasahujú i do iných okresov

+ niektoré chránené územia zasahujú i do iných okresov

J – vybrané známe jaskyne (zo zákona č.543/2002 Z.z. chránená ako PP resp. vyhlásená ako NPP)

V členení podľa jednotlivých stupňov ochrany zaberajú chránené územia národnej siete v Prešovskom kraji takmer 25% z celkovej plochy kraja. Najvyšší podiel dosahujú tieto územia v okrese Poprad, naopak najnižší v okrese Sabinov.

Menný zoznam maloplošných chránených území národnej siete a zoznam vybraných jaskýň v Prešovskom kraji (stav k 01.10.2014)

Okres	ID	Názov územia	Kat. územie	Kate-gória chrá-neného územia	Plocha chrán. územia v ha	Rok vyhlá-senia a rok zmeny	Predmet ochrany	Nachádza sa na NP/OP území NP/CHKO + poznámka
Prešov	1	Čergovská javorina	Hradisko Terni	pri NPR	10,7200	1982	zachovalé lesné spoločenstvá bukových javorín	
	2	Demjatské kopce	Demjata, Slivník	Veľký PR	8,6817	1982	svojrázne biotopy bradlového pásma	
	3	Dubová hora	Okružná	PR	61,3400	1983	typické lesné spoločenstvá na vyvrelinách	
	4	Dubnícke bane	Červenica Prešove	pri CHA	6,0000	1964	staré opálové bane s výskytom netopierov	
	5	Dunitová skalka	Sedlice	PR	0,3507	1964, 2004	jedinečný výskyt hadca a vzácnych papradín	
	6	Fintické svahy	Fintice	PR	44,8700	1980, 2004	reliktná xerothermná vegetácia	
	7	Gímešský jarok	Drienov	NPR	20,6200	1981	lesné spoločenstvá v poľnohospodárskej krajine, štúdium sukcesie	
	8	Hrabkovské zlepenice	Hrabkov	PP	0,8719	1989, 2004	vysoká náučná hodnota geologického odkryvu	
	9	Kamenná Baba	Lačnov, Lipovce	NPR	128,6700	1964	reliktné rastlinné spoločenstvá	
	10	Kapušiánsky hradný vrch	Kapušany, Fulianka	PR	18,1000	1980	významné botanické nálezisko na vulkanitoch	
	11	Kokošovská dubina	Kokošovce	NPR	20,0000	1965	spoločenstvo duba, lesnícky výskum	
	12	Mirkovská kosatcová lúka	Žehňa	PR	1,1394	1979, 2004	nálezisko kosatca sibírskeho	
	13	Podmorský zosuv	Víťaz	PP	0,5063	1989, 2004	odkryv-styk bazálneho súvrstvia paleogénu so žulorulami tatraveporidného kryštalinika	
	14	Pusté pole	Zlatá Baňa	PR	6,2370	1983, 2004	najbohatšia lokalita ponikleca veľkokvetého	
	15	Salvátorské lúky	Šindliar, Lipovce	PR	2,6765	1980, 2004	botanicky výnimočné lokalita (jazyčník sibírsky)	

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

	16	Šarišský hradný vrch	Veľký Šariš	NPR	148,6384	1964	pestrosť biocenóz všetkých expozícií	
	17	Šimonka*	Zlatá Baňa, (+ Zámotov, Hermanovce n/T (VV))	NPR	33,5200	1950, 1986	jedinečné lesné fytoocenózy pralesovitého charakteru	
	18	Šindliar	Šindliar	PR	7,6900	1993	ojedinelý a svojrázny biotop s chránenou faunou a flórou	
	19	Zbojnický zámok	Ruská Nová Ves	PR	8,0000	1964	teplomilné spoločenstvá na skalnom komplexe	
	J	Komín ^{ss}	Lipovce	PP	-	1994	Sprístupnená jaskyňa	Verejne prístupná jaskyňa od r. 2008
Bardejov	1	Becherovská tisina	Becherov	NPR	24,1300	1954, 1984, 1988	najväčší pôvodný výskyt tisu na flyši	
	2	Čergovský Minčol*	Livovská Huta (+ Kyjov (SL), Kamenica (SB))	NPR	218,9005	1986	vrcholové a svahové lúky s charakteristickou horskou kvetenou	
	3	Livovská jelšina	Livov, Lukov	PR	13,1700	1986	vzácný typ karpatských potočných jelšín	
	4	Pod Beskydom	Nižná Polianka	PR	8,4546	1988, 2004	botanicky významné slatinné lúky	
	5	Pramenisko Tople	Livovská Huta	NPR	28,6600	2002	pramenisko Tople s prirodzenými porastmi jedľobučín a horských lúk v pohorí Čergov	
	6	Regetovské rašelinisko	Regetovka	NPR	2,5519	1979, 2004	zachovalý, zriedkavý biotop na starom rašelinnom podklade	
	7	Slatina pod Lieskovcom	Bardejovská Nová Ves	PR	0,7118	1979, 2004	typický slatinný biotop flyšovej oblasti	
	8	Stebnická Magura	Stebník, Zborov	NPR	184,2400	1964, 2000	pralesovitý porast Abieto-Fageta	
	9	Zborovský hradný vrch	Zborov	PR	25,5100	1926, 1988	zachovalá typická vegetácia zmiešaných lesov flyšového pásma	
Humenné	1	Čierny potok	Valaškovce	PP	2,7642	1988	skalné útvary	CHKO Vihorlat
	2	Đurova mláka	Valaškovce	PR	2,1400	1980, 1993	zazemnený prírodný kruhový výtvor typický pre vyvrelinové pohorie Vihorlat so slatinnou vegetáciou	CHKO Vihorlat
	3	Humenská	Ptičie	NPR	70,3700	1980	zachovalá xerothermná, lesostepná a lesná vegetácia	
	4	Humenský Sokol	Humenné, Ptičie, Chlmec	NPR	241,5000	1980	drieňové dubiny s dubom plstnatým so zriedkavými druhmi fauny a flóry	
	5	Chlmecká skalka**	Chlmec, (+ Oreské (MI))	PR	1,1008	1988, 2004	zriedkavé teplomilné stepné vápencové spoločenstvá	
	6	Iľovnica	Adidovce	PR	8,4500	1980, 2004	dubové bučiny s waldsteinia kuklíková	
	7	Jasenovská bučina	Jasenov	PR	21,4700	1993	geomorfologicky a biologicky mimoriadne cenný priestor so zachovalým komplexom lesov na extrémnom karbonátovom stanovišti Humenských vrchov	
	8	Kyjovský prales	Valaškovce-stred, Valaškovce-juh	NPR	397,4197	1974, 2007	vzácný zvyšok nenarušeného pôvodného bukového porastu pralesovitého charakteru	
	9	Motrogon	Valaškovce	NPR	60,6300	1980	prírodné bukové a jaseňové javoriny s jazierkom a rašeliniskom	CHKO Vihorlat
	10	Postávka	Valaškovce	NPR	25,9100	1980	vedecky jedno z najzaujímavejších rašelinísk na Slovensku	CHKO Vihorlat
	11	Sninský kameň	Valaškovce	PP	5,5900	1982	erózna troska lávového prúdu	CHKO Vihorlat

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

	12	Vihorlat**	Kamienka, (+Jovsa (MI))	NPR	50,8900	1986	rastlinné spoločenstvá vrcholu Vihorlat	CHKO Vihorlat
	J	Brekovská jaskyňa	Brekov	PP	OP 15,2468	1994, 2006 OP	ochrana jaskynných geosystémov	Vyhlasená samostatným vyhl. m vyhl. predpisom
	J	Veľká Artajama ^{ss}	Brekov	PP	-	1994	priepast'ový jaskynný krasový útvar – najvýchodnejšie položená jaskyňa vo vápencoch	
Kežmarok	1	Belianske lúky	Spišská Belá	PR	89,4206	1983, 2004	fluvioglaciálne náplavy s druhovo bohatými slatinno-rašelininovými spoločenstvami	OP TANAP
	2	Beliansky potok	Spišská Belá	PP	2,5201	2012	ochrana druhu európskeho významu: mihul'a potočná (Lampetra planeri), SKUEV0332	
	3	Jazero	Osturňa	PP	14,3578	1984	výskyt plavúnika splošteného na zosuve	OP PIENAP
	4	Jezerské jazero	Jezersko	PR	2,1800	1967	odtokové jazero s výskytom mloka karpatského	OP PIENAP
	5	Kút	Huncovce	PR	11,2200	1991, 2004	ochrana celého ekosystému	OP TANAP
	6	Malé jazerá	Osturňa	PR	7,3874	1984, 1993	významné druhy flóry	OP PIENAP
	7	Mokriny*	Rakúsy, (+Tatranská Lomnica (PP))	NPR	882,8200	1991	ochrana celého ekosystému	TANAP
	8	Pálenica*	Lendak (+Tatranská Lomnica (PP))	PR	291,2000	1991	ochrana celého ekosystému	OP TANAP
	9	Poš*	Stará Lesná (+Tatranská Lomnica (PP))	PR	20,8200	1991, 2004	ochrana celého ekosystému	TANAP
	10	Slavkovský jarok	Malý Slavkov	PR	2,4800	1991, 2004	vzácne a chránené druhy rastlín	OP TANAP
	11	Veľké osturnianske jazero	Osturňa	PR	86,7300	1984, 1993	mohutnými kryhovými zosuvmi zahradené bočné údolie s výskytom vachty trojlístej	OP PIENAP
	J	Jaskyňa v Skalke ^{ss}	Toporec	PP	-	1994, 2008	Verejne prístupná jaskyňa	Verejne prístupná jaskyňa od r.2008
Levoča	1	Dreveník**	Spišské Podhradie, (+Žehra (SN))	NPR	101,8186	1925, 1982, 1988	najväčšie travertínové územie v SR - Drevenický kras so skalným mestom a s horskou i teplomilnou vegetáciou	
	2	Hájik	Doľany, Klčov	PR	4,1800	1988, 2004	xerothermná vegetácia so vzácnymi a ohrozenými druhmi	
	3	Jazerec	Spišský Hrhov	PP	0,8966	1990, 2006	zachovalý, nenarušený biotop rašeliniska	
	4	Jazierko na Pažiti	Spišské Podhradie	PP	0,1101	1990, 2004	občasné travertínové jazierko v bývalom kráteri	
	5	Na Bani	Vyšný Slavkov	PR	7,8500	1988, 2004	významná lokalita vstavačovitých rastlín (12 druhov)	
	6	Ostrá hora	Spišské Podhradie	PP	29,32	1990	travertínová kopa zo systému spišskopodhradských travertínov	
	7	Podhoranské	Spišský Hrhov	PP	0,4585	1990, 2006	výnimočná lokalita z geologického a geomorfologického hľadiska, významný biotop	
	8	Rajtopiky	Dúbrava, Harakovce	NPR	119,6700	1982	botanicky významná lokalita s endemitom Koeleria tristis	
	9	Sivá Brada	Spišské Podhradie	NPR	19,5472	1979, 2004	travertínová kužeľovitá kopa s vrcholovým pramenným jazierkom a kostolíkom	
	10	Travertínová kopa Sobotisko	Žehra	PP	13,3200	1987	súčasť komplexu travertínových kôp okolia Spišského Podhradia	

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

	11	Zlatá brázda	Spišské Podhradie	PP	1,6161	1990, 2004	zachovalá ukážka lokálneho vzniku travertínu, biotop so vzácnou faunou a flórou	
	J	Jaskyňa pod Oľšavica Spišskou ^{ss}		PP	-	1994 (ochrana a zo zákona)	Jaskyňa vo flyši v Levočských vrchoch	
Medzilaborce	1	Beskyd	Svetlice	PR	49,4400	1981	zachovalé prirodzené lesné spoločenstvá bučín, lipových bučín a bukových javorín	CHKO V.Karpáty
	2	Čertižnianske lúky	Čertižné	PR	1,3636	1979, 2004	zachované slatinno-rašelinové spoločenstvá s výskytom zriedkavých a ohrozených druhov	CHKO V.Karpáty
	3	Haburské rašelinisko	Habura	PR	1,3400	1981, 2004	zachované slatinno-rašelinové fytoceenózy	CHKO V.Karpáty
	4	Jarčiská	Rožkovce	PR	0,4540	1982, 2004	zriedkavé lúčne a slatinné fytoceenózy	
	5	Palotská jedlina	Palota	NPR	157,1500	1982	prirodzené jedľové bučiny na severozápadných flyšových svahoch	CHKO V.Karpáty
Poprad	1	Baba	Lučivná, Sp. Teplica, Svit	PR	205,15	1988	reliktné nálezisko teplomilných rastlín	
	2	Barbolica	Vernár	PR	11,9700	1988	jedinečný vápencový masív s teplomilnou a chladnomilnou flórou	NP Slovenský raj
	3	Batizovská dolina	Starý Smokovec	NPR	523,1900	1991	ochrana celého ekosystému	TANAP
	4	Belianske Tatry	Tatr. Lomnica, Tatr. Kotlina, Ždiar, Tatr. Javorina	NPR	5407,6500	1991	ochrana celého ekosystému	TANAP
	5	Bielovodská dolina	Tatr. Javorina, Tatr. Lomnica, Štrbské Pleso	NPR	76,0200	1991	ochrana celého ekosystému	TANAP
	6	Blatá	Štrba	PR	37,7000	1991, 2004	ochrana celého ekosystému	OP TANAP
	7	Bor	Tatr. Javorina	PR	133,6100	1991	ochrana celého ekosystému	TANAP
	8	Bôrik	Mengusovce, Lučivná	PR	20,7400	1991	ochrana celého ekosystému	OP TANAP
	9	Brezina	Mengusovce, Lučivná	PR	1,1600	1991	vzácne a chránené druhy rastlín	TANAP
	10	Briežky	Gánovce	PP	1,1800	1985	travertínový prameň	
	11	Čikovská	Tatr. Javorina	PR	6,2000	1991	ochrana celého ekosystému	TANAP
	12	Dolina Bielej vody	Tatr. Lomnica, Tatr. Javorina	NPR	3712,1400	1991	ochrana celého ekosystému	TANAP
	13	Fľak	Tatr. Lomnica	PR	37,9300	1991	ochrana celého ekosystému	TANAP
	14	Furkotská dolina	Štrbské Pleso	NPR	842,430	1991	ochrana celého ekosystému	TANAP
	15	Goliasová	Tatr. Javorina, Ždiar	PR	27,2900	1991	ochrana celého ekosystému	TANAP
	16	Gánovské travertíny	Gánovce, Filice	NPP	2,1494	1972, 1985, 2004	asi 15 m vysoké travertínové kopy - paleontologická lokalita	
	17	Grapa	Tatr. Javorina	PR	40,8600	1991	ochrana celého ekosystému	TANAP
	18	Hnilecká jelšina**	Vernár (+ Dobšiná, Stratená (RV), Telgárt (BR))	NPR	84,5900	1988	úsek rieky s výskytom chránených stromov	NP Slovenský raj
	19	Hrádok nad Pavúcou dolinou	Štrbské Pleso	PR	105,1000	1991	ochrana celého ekosystému	TANAP
	20	Hranovnická dubina	Spišské Bystré, Hranovnica	NPR	68,8100	1966, 1993	zachovaný prirodzený porast duba zimného na severnej hranici rozšírenia	

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

21	Hranovnické pleso	Hranovnica	PP	68,0900	1984, 2004	travertínový útvar	NP Slovenský raj
22	Javorová dolina	Tatr. Lomnica, Tatr. Javorina	NPR	2250,890	1991	ochrana celého ekosystému	TANAP
23	Jedliny	Tatr. Lomnica	PR	32,8900	1991, 2004	ochrana celého ekosystému	OP TANAP
24	Jelšina	Mengusovce, Batizovce, Štôla	PR	16,4300	1991, 2004	ochrana celého ekosystému	OP TANAP
25	Kôprová dolina	Štrbské Pleso	NPR	3220,920	1991	ochrana celého ekosystému	TANAP
26	Martalúžka**	Liptovská Teplička, (+Šumiac (BR), Telgárt (BR))	PR	154,8200	1999	anorganika, ochrana spoločenstva	NAPANT
27	Mengusovská dolina	Štrbské Pleso	NPR	1612,960	1991	ochrana celého ekosystému	TANAP
28	Mlynická dolina	Štrbské Pleso	NPR	704,2900	1991	ochrana celého ekosystému	TANAP
29	Mokrú	Vernár	PR	60,2000	1968	zachované varianty vápencových bučín a bukových jedlín	NP Slovenský raj
30	Mokriny*	Tatr. Lomnica, (+Rakúsy (KK))	NPR	882,8200	1991	ochrana celého ekosystému	TANAP
31	Mraznica	St. Smokovec, Batizovce	NPR	159,8000	1991	ochrana celého ekosystému	TANAP
32	Pálenica*	Tatr. Lomnica, (+ Lendak (KK))	PR	291,2000	1991	ochrana celého ekosystému	OP TANAP
33	Pastierske	Štrba	PR	2,9300	1988, 2004	nálezisko chránených a ohrozených druhov rastlín	
34	Pavlová	Tatr. Javorina	PR	58,4900	1991	ochrana celého ekosystému	TANAP
35	Pod Čerchľou	Tatr. Javorina	PR	31,8200	1991	ochrana celého ekosystému	TANAP
36	Poš*	Tatr. Lomnica, St. Smokovec (+ St. Lesná (KK))	PR	20,8200	1991	ochrana celého ekosystému	OP TANAP
37	Pramenište	Tatranská Lomnica	NPR	45,5700	1991	ochrana celého ekosystému	TANAP
38	Prímovské skaly	Hôrka	PR	7,6081	1982, 2004	západne orientované svahy s reliktnými rastlinami na melafýroch, teplomilná a vysokohorská flóra	
39	Rašelinisko	Štrbské Pleso	PR	0,3200	1991	vzácne a chránené druhy rastlín	TANAP
40	Skalka	Tatr. Lomnica	PR	36,15	1991	ochrana celého ekosystému	OP TANAP
41	Skalnatá dolina	Tatranská Lomnica	NPR	1069,050	1991	ochrana celého ekosystému	TANAP
42	Slavkovská dolina	St. Smokovec, Tatranská Lomnica	NPR	979,0000	1991	ochrana celého ekosystému	TANAP
43	Sokol**	Vernár, (+ Stratená (RV), Hrabušice SN))	NPR	700,9300	1964, 1976	kaňonovité doliny až rokliny so stenami vysokými až 300 m	NP Slovenský raj
44	Studené doliny	St. Smokovec, Tatr. Lomnica, Tatr. Javorina	NPR	2222,4100	1991	ochrana celého ekosystému	TANAP
45	Surovec	Štrbské Pleso	PR	41,7500	1991	ochrana celého ekosystému	TANAP
46	Štôlska dolina	Štrbské Pleso, Starý Smokovec	NPR	739,9600	1991	ochrana celého ekosystému	TANAP
47	Švábovská stráň	Švábovce, Hôrka	PR	18,2579	1993, 2004	nálezisko chránených druhov rastlín	
48	Tichá dolina**	Štrbské Pleso (+ Pribylina (LM))	NPR	5966,6400	1991	ochrana celého ekosystému	TANAP
49	Tri kopce**	Vernár (+ Hrabušice (SN))	NPR	246,2300	1984	brlňatý reliéf so zachovanými spoločenstvami kvetnatých a vápnomilných bukových lesov	NP Slovenský raj
50	Uhliščatka	Štrbské Pleso	NPR	385,5100	1991	ochrana celého ekosystému	TANAP

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

	51	Važecká dolina	Štrbské Pleso	NPR	1185,8600	1991	ochrana celého ekosystému	TANAP
	52	Velická dolina	St. Smokovec, Tatr. Lomnica, Tatr. Javorina	NPR	1217,2200	1991	ochrana celého ekosystému	TANAP
	53	Vernárska tiesňava	Vernár	NPR	82,9400	1966, 1993	zachované porasty reliktných borovíc s bukom, smrekom a smrekovcom na vápencovom bralnom úbočí	NP Slovenský mraj
	J	Alabastrová jaskyňa	Tatranská Lomnica	PP	-	1981	menšia jaskyňa z prostredia typicky vysokohorského krasu, hist. a vedecký význam	TANAP
	J	Belianska jaskyňa ^s	Tatranská Kotlina	NPP	-	1979	jaskyňa v tmavých strednotriasových vápencoch Belianskeho krasu s bohatou kvapľovou výzdobou	TANAP, sprístupnená
	J	Elektrárenská jaskyňa ^{ss}	Tatranská Lomnica	PP	-	1994		Verejne prístupná jaskyňa od r.2008
	J	Hučivá diera ^{ss}	Tatranská Lomnica	PP	-	1994		Verejne prístupná jaskyňa od r.2008
	J	Javorinka ^s	Tatranská Javorina	NPP	-	2001	najrozsiahlejšia jaskyňa vo vysokohorskom krase	TANAP
Sabinov	1	Bišar	Tichý Potok	PR	1,674+ OP 4,381	1979, 2004	početný výskyt ľalie cibul'konosnej	Proces zrušovania PR ukončený. VZV do t.č. nevydaná.
	2	Bradlové pásmo	Kamenica	PP	20,1214	1989, 2004	vysoká krajinárska hodnota bradiel	
	3	Čergovský Minčol*	Kamenica (+ Kyjov (SL), Liv. Huta (BJ))	NPR	218,9005	1986	vrcholové a svahové lúky s charakteristickou horskou kvetenou	
	4	Hradová hora	Bodovce	NPR	13,4900	1981	významná lokalita čemerice purpurovej, východokarpatský charakter lesov	
	5	Valalská voda	Bajerovce	PR	14,4279	1980, 2004	najrozsiahlejšie územie s vachtou trojlistou na východnom Slovensku	
	6	Vlčia	Olejníkov	SPR	21,2400	2004	ochrana evolučných procesov v lesných porastoch a na horských lúkach Čergova	súkromná prírodná rezervácia
	J	Zlá Diera ^{ss}	Lipovce	PP	-	1994	Sprístupnená jaskyňa so sprievodcom	Sprístupne ná od 1999
Snina	1	Bahno	Zboj	PR	2,7800	1988	rašelinné ekosystémy	NP Poloniny
	2	Borsučiny	Ruský Potok, Zboj, Uličské Krivé	PR	83,7200	1993	bralné a lesné ekosystémy	NP Poloniny
	3	Bzaná	Kolbasov	PR	15,4600	1993, 2004	lúčne a krovinaté ekosystémy	NP Poloniny
	4	Gazdoráň	Starina	PR	17,3000	1993, 2004	lúčne ekosystémy	NP Poloniny
	5	Grúnik	Stakčín	PR	4,6000	1982, 2004	zachovalé spoločenstvá bukových dúbrav s východokarpatskou flórou	NP Poloniny
	6	Havešová	Kalná Roztoka, Stakčínska Roztoka	NPR	171,3200	1964, 1984, 1988	pralesovité bučiny s jedľou a mohutnými javormi	NP Poloniny
	7	Hlboké	Osadné	PR	2,2800	1988	lesné ekosystémy	NP Poloniny

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

8	Hostovické lúky	Hostovice	PR	4,6861	1980, 1993, 2004	nivné biocenózy na flyšovom podloží s kosatcom sibírsym	CHKO V. Karpaty
9	Jarabá skala	Runina, Zboj	NPR	359,9400	1964, 1992	pralesovité bučiny a bukové javoriny s pestrým drevinovým zložením a zriedkavé druhy flóry, sutinové ekosystémy	NP Poloniny
10	Pľaša	Ruské	NPR	110,8000	1967, 1984, 1988	pralesová bučina s jedľou	NP Poloniny
11	Pod Ruským	Ruské, Veľká Poľana	NPR	11,1400	1988, 2004	lúčne ekosystémy	NP Poloniny
12	Roztoky	Hrabová Roztoka	PR	1,0300	1988, 2004	spoločenstvá s plavúňom splošteným	NP Poloniny
13	Rožok	Uličské Krivé, Ulič	NPR	67,1300	1965	pralesovitá bučina so všetkými vývojovými fázami	NP Poloniny
14	Ruské	Ruské	PR	1,4600	1988, 2004	slatinné ekosystémy	NP Poloniny
15	Stinská	Zboj	NPR	90,7800	1986	lúčne a lesné ekosystémy	NP Poloniny
16	Stinská slatina	Zboj	PR	2,7600	1988	slatinné ekosystémy	NP Poloniny
17	Stružnická dolina	Zvala	PR	2,2400	1982, 2004	lesné ekosystémy	NP Poloniny
18	Stužica	Nová Sedlica	NPR	761,4900	1965, 1993	komplex lesov pralesovitého charakteru	NP Poloniny
19	Šípková	Ruské, Smolník	PR	156,3200	1993	sutinové a lúčne ekosystémy	NP Poloniny
20	Udava	Osadné, Hostovice	PR	391,9800	1982, 2004	ochrana prirodzených procesov bukového a jedľovo-bukového lesa	NP Poloniny
21	Ulička	Kolbasov	PP	7,2492	1994	vodné ekosystémy	NP Poloniny
22	Uličská Ostrá	Ulič, Kolbasov	PR	25,2400	1993	lesné ekosystémy	NP Poloniny
1	Čergovský Minčol*	Kyjov (+ Liv. Huta (BJ), Kamenica (SB))	NPR	218,9005	1986	vrcholové a svahové lúky s charakteristickou horskou kvetenou	
2	Kyjovské bradielko	Kyjov	PP	0,6428	1989, 2004	esteticko-krajinárska hodnota bradla, výskyt chránených druhov	
3	Kráter (Travertínové jazierko Kráter)	Vyšné Ružbachy	PP		1996	travertínové jazierko s hĺbkou 3 m a priemerom 20 m	Vyhláškou MŽP SR č.293/1996 Z.z., zaradené do zoznamu PP
4	Litmanovský potok	Kamienka, Jarabina, Hniezdne, Stará Ľubovňa, Litmanová	PP	14,4191	1990	potok horského typu s mimoriadne zachovalým spoločenstvom pôvodnej ichthyofauny	
5	Lysá hora	Kyjov	PP	1,1389	1989, 2004	krajinárska dominanta, bohaté zastúpenie vápnomilnej flóry	
6	Okrúhly kopec	Šarišské Jastrabie	PP	5,4883	1989, 2004	bohaté zastúpenie vápnomilnej flóry a chránených druhov	
7	Plavečské štrkoviská	Plaveč	CHA	73,0813	1990	lokalita bobra vodného	
8	Rebrá	Kyjov, Šarišské Jastrabie	PP	2,9871	1989, 2004	vysoko estetický krajinný fenomén, výskyt chránených druhov, ohrozených malakocenóz	
9	Skalná ihla	Chmelnica	PP	0,1400	1989, 2004	jedinečný študijný a výskumný objekt, jurské vápencové bradlo	

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

	10	Slatina pri Šarišskom Jastrabí	Kyjov	PR	2,1403	1982, 2004	vzácné slatinné spoločenstvá typu Molynietum coeruleae a Caricetum davallianae	
	11	Údolské skalky	Údol	PP	0,7549	1989, 2004	bradlá s bohatou vápnomilnou flórou a paleontologické nálezisko amonitov	
	J	Aksamitka ^s	Haligovce	NPP	-	1979, 1996	Jaskyňa vo vápenci Haligovských skál	PIENAP, vyhlásením zonácie PIENAP vyhláška o PP zrušená
	J	Jaskyňa v Čube ^{ss}	Podolinec	PP	-	1994 (ochrana zo zákona)	Verejne prístupná jaskyňa	Verejne prístupná jaskyňa od r.2008
Stropkov	1	Driečna	Driečna	CHA	0,3817	1990, 2004	slatinné spoločenstvá s vlhkomilnými druhmi	
	1	Dranec	Nižný Komárnik	PR	34,2200	1925, 1983	karpatská kostravová bučina a jedľová bučina pralesovitého charakteru so vzácnou avifaunou	CHKO Východné Karpaty
Svidník	2	Komárnická jedlina	Nižný Komárnik Príkra	NPR	74,7000	1984	pieskovcový chrbát vybiehajúci z hraničného hrebeňa s ostricovo-kostravovou typickou bučinou - trvalé lesnícke výskumné plochy	CHKO Východné Karpaty
	3	Miroľská slatina	Miroľa	PR	0,9600	1980, 2004	zachované slatinné a lúčne fytoceózy so vzácnymi a chránenými druhmi flóry	
	4	Radomka	Giraltovce	PR	15,5402	1988,	ukážky zachovalých a botanicky významných pôvodných aluviálnych lúk flyšového územia východného Slovenska	
	5	Radomská slatina	Radoma	CHA	0,9980	1992, 2000	svojrázny biotop s vyvíjajúcou sa halofytnou vegetáciou	
	1	Hermanovské skalky	Hermanovce n/T.	PR	33,0700	1980	najrozsiahlejší andezitový skalný komplex Slanských vrchov	
Vranov n/Topľou	2	Hlinianska jelšina	Hlinné	PR	46,1500	1981	úpatné terénne zníženie s pramenišťom, zachovanými jaseňovými jelšinami a trsmi papradníka močiarného	
	3	Medzianske skalky	Medzianky	CHA	4,0000	1990	významná lokalita teplomilnej a suchomilnej vegetácie na vápencových výstupoch bradlového pásma	
	4	Oblík	Petrovce	NPR	90,0000	1964	biocenóza mimoriadne rozmanitá (exponovaná poloha a výskyt všetkých expozícií) na vulkanitoch	
	5	Petkovský potok	Petkovce	PP	6,7600	1990	geomorfologická a botanická lokalita s výskytom teplomilnej vegetácie a vápencovými syntrovými kaskádami v potoku	
	6	Radvanovské skalky	Radvanovce	CHA	1,5238	1990	typický biotop bradlového pásma s výskytom suchomilných rastlinných spoločenstiev	
	7	Skalky pod Pariakovou	Juskova Vola	PP	60,0000	1987	vypreparované skalné útvary s mozaikou rastlinných spoločenstiev	
	8	Šimonka*	Hermanovce n/T., Zámutov, (+ Zlatá Baňa (PO))	NPR	33,5200	1950, 1986	lesné fytoceózy pralesovitého charakteru	

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

9	Štefanovská borina	Štefanovce	CHA	2,0400	1993	okrajové lesné stanovište s bohatou teplomilnou vegetáciou a chránenými druhmi flóry	
10	Zámutovská jelšina	Rudlov	PR	0,6600 + OP 2,321	1981	terénna zníženina napájaná prameňmi so zachovanými jaseňovými jelšinami	
11	Zámutovské skaly	Rudlov, Zámutov	PR	30,6700	1981	andezitové bralá a zachované biocenózy bučín, dubín, suťových javorín a skál	
12	Zapikan	Davidov	PP	1,0000	1993	roklina Komorského potoka	
13	Zárez Stravného potoka	Pavlovce	PP	4,0500	1994	erózný zárez potoka odrážajúci úložné pomery paleogénneho súvrstvia	
14	Žipovské mŕtve rameno	Vyšný Žipov	PP	2,2724	1990	zvyšok mŕtveho ramena Tople so zachovanými brehovými porastmi	

Zdroj: ŠOP SR, OÚ Prešov, www.sopsr.sk

Vysvetlivky:

- * - maloplošné chránené územie zasahujúce do viacerých okresov v Prešovskom kraji
- ** - maloplošné chránené územie zasahujúce do iného kraja
- § - jaskyňa vyhlásená za NPP vyhláškou MŽP SR (č.293/1996 a č.292/2001 Z.z.)
- §§ - samostatný vyhlasovací predpis nevydaný, ochrana jaskyne zabezpečená priamo zo zákona

Súvislá európska sústava chránených území NATURA 2000

Sústavu NATURA 2000 tvoria dva typy území:

- osobitne chránené územia (Special Protection Areas, SPA) vyhlasované na základe smernice EHS – Smernica o vtácoch/ Birds directive (v národnej legislatíve: chránené vtáčie územia (CHVÚ)),
- osobitné územia ochrany (Special Areas of Conservation, SAC) vyhlasované na základe smernice EHA – Smernica o biotopoch/Habitats directive (v národnej legislatíve sú tieto územia označené ako územia európskeho významu - UEV resp. SKUEV a vyhlasujú sa ako chránené územia v jednej z kategórií národnej siete chránených území).

Podľa § 28 ods.1 zákona č.543/2002 Z.z. cieľom NATURA 200 je „zabezpečiť priaznivý stav ochrany prírodných biotopov európskeho významu a priaznivý stav ochrany druhov európskeho významu v ich prirodzenom areáli“.

Územia európskeho významu (UEV, SKUEV)

Navrhované územia európskeho významu boli schválené Výnosom MŽP SR č. 3/2004-5.1 zo 14.7.2004, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu (účinnosť od 1.8.2004). V Prešovskom kraji sa z 381 ÚEV uvedených v národnom zozname z roku 2004 nachádza, prípadne do kraja zasahuje 64 území európskeho významu.

Schválením území európskeho významu podľa Národného zoznamu území európskeho významu Európskou komisiou bola ukončená tzv. etapa A vyhlasovania území európskeho významu na Slovensku.

V roku 2011 bol vládou SR uznesením číslo 577 z 31. augusta 2011 schválená aktualizácia národného zoznamu území európskeho významu. Touto aktualizáciou bol rozšírený národný zoznam území európskeho významu o 97 UEV. Z doplnených 97 UEV sa 12 UEV nachádza resp. zasahuje do územia Prešovského kraja. Schválením doplnku národného zoznamu území európskeho významu Európskou komisiou bola ukončená etapa B vyhlasovania území európskeho významu na Slovensku.

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

V súčasnosti sa na území Prešovského kraja nachádza resp. sem zasahuje 76 území európskeho významu. Celková rozloha ÚEV z etapy A a B v Prešovskom kraji je približne 132 tisíc ha. Príprava návrhov na vyhlásenie ďalších území európskeho významu sa označuje ako etapa C.

Prehľad počtu území európskeho významu (SKÚEV) - NATURA 2000 – v Prešovskom kraji podľa okresov k 01.10.2014

Okres	Počet území NATURA 2000		
	Etapa A	Etapa B	Spolu
Bardejov	2	2	4
Humenné	14*	-	14*
Kežmarok	7*	3*	10*
Levoča	7*	-	7*
Medzilaborce	9	3	12
Poprad	13	4*	17*
Prešov	9	-	9
Sabinov	2	-	2
Snina	8*	-	8*
Stará Ľubovňa	4	1*	5*
Stropkov	2	1	3
Svidník	1	-	1
Vranov n/T	2	-	2
spolu	64	12	76

Zdroj: Výnos MŽP SR č.3/2004, uznesenie vlády SR č.577/2011

* niektoré územia NATURA 2000 zasahujú do 2 a viac okresov

Menný zoznam území európskeho významu (ÚEV) v Prešovskom kraji k 01.10.2014

P.č.	Por. číslo podľa výnosu a podľa doplnku	Identifikačný kód	Názov územia	Stupne ochrany podľa výnosu (navrhovaná kategória CHÚ)	Výmera ÚEV (ha) Podľa výnosu a uznesenia vlády SR	Územie príslušný útvar ŠOP SR (spracovateľ dokumentácie SKÚEV), katastrálne územie (okres)
ETAPA A (územia sú zoradené podľa Výnosu MŽP SR č. 3/2004-5.1., názov území je upravený podľa Rozhodnutia Úradu geodézie, kartografie a katastra SR č.P-101/2009 z 12.1.2009)						
1.	222	SKUEV0049	Alúvium Rieky	2 (CHA)	13,08	S-CHKO Východné Karpaty N. Jablonka, V. Jablonka (HE)
2.	223	SKUEV0144	Belianske lúky	2, 4	131,43	S-TANAP, Spišská Belá (KK)
3.	224	SKUEV0333	Beliansky potok (vyhlásený ako PP v r.2012)	4	0,20	S-PIENAP Spišská Belá (KK)
4.	225	SKUEV0387	Beskyd*	2,5	5415,38	S-CHKO Východné Karpaty V. Jablonka (HE), Čabalovce, Vydraň, Ňagov, Olšinkov, Palota, Svetlice, Výrava (ML), Osadné (SV)
5.	226	SKUEV0229	Bukovské vrchy	3,4,5	29215,13	S-NP Poloniny Dara, Hostovice, K. Roztoka, Klenová, Kolbasov, N. Sedlica, Osadné, Ostrožnica, Parihuzovce, Pčoliné, Príslop, Runina, Ruské, R. Volová, R. Potok, Smolník n/C.,

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

						S. Roztoka, Stakčín, Starina n/C., Topoľa, Ulič, U. Krivé, V. Poľana, Zvala, Zboj (SV)
6.	227	SKUEV0146	Blatá	2,4,5	356,19	S-TANAP, Štrba (PP)
7.	228	SKUEV0231	Brekovský hradný vrch	2 (CHA)	26,72	S-CHKO Východné Karpaty Brekov (HE)
8.	229	SKUEV0196	Pastierske	4 (PR)	13,49	S-TANAP, Štrba (PP)
9.	230	SKUEV0332	Čergov*	2,3,5	6063,43	RCOP Prešov Fričkovce, Hertník, Kríže, Livov, Šiba (BJ), B. Potok, Hradisko (PO), Bodovce, Olejníkov, Ratvaj (SB)
10.	231	SKUEV0331	Čergovský Minčol*	2,3,4,5	4144,69	RCOP Prešov Livov, L. Huta (BJ), Hanigovce, Kamenica, Milpoš, Olejníkov (SB), Kyjov (SL)
11.	232	SKUEV0211	Daňová	2	891,34	S-CHKO Východné Karpaty Kalinov, Medzilaborce, Vydraň (ML)
12.	233	SKUEV0323	Demjatské kopce	4	8,68	RCOP Prešov Demjata, Veľký Slivník (PO)
13.	234	SKUEV0139	Gánovské slaniská	4 (CHA)	19,25	S-TANAP Hôrka, Švábovce, Hozelec (PP)
14.	235	SKUEV0005	Drieňová	2 (CHA)	21,01	S-CHKO Východné Karpaty Kamenica n/C., Kamienka (HE)
15.	236	SKUEV0110	Levočská dubina	2 (CHA)	559,25	S-NP Slovenský raj, Levoča (LE)
16.	237	SKUEV0108	Ordzovianska dubina	2 (CHA)	211,87	S-NP Slovenský raj Ordzovany, S. Podhradie, Studenec (LE)
17.	238	SKUEV0401	Dubnícke bane*	2,4	234,75	RCOP Prešov Červenica, Zlatá Baňa (PO)
18.	239	SKUEV0048	Dukla	2,4,5	6874,27	S-CHKO Východné Karpaty Čertižné, Habura (ML), Driečna (SP), Dlhoňa, Havranec, Kečkovce, K. Bystrá, K. Porúbka, N. Komárník, Príkra, Roztoky, Šarbov, Vápeník, V. Pisaná, V. Komárník (SK)
19.	240	SKUEV0330	Dunitová skalka	3,4	1,48	RCOP Prešov, Sedlice (PO)
20.	241	SKUEV0322	Fintické svahy	2,3,4,5	753,90	RCOP Prešov Fintice, Fulianka, Kapušany, Terňa, Tulčík, V. Šariš, Záhradné (PO)
21.	242	SKUEV0290	Horný tok Hornádu**	2,3	290,06	S-NP Slovenský raj Hranovnica, Kravany, S. Bystré, S. Štiavnik, Vikartovce (PP) + 2 k.ú. v okrese SNV (KE kraj)
22.	243	SKUEV0386	Hostovické lúky	2,4	13,38	S-CHKO Východné Karpaty Hostovice (SV)
23.	244	SKUEV0205	Hubková	2 (CHKO/C HA)	2796,71	S-CHKO Východné Karpaty Brestov, Humenné, Kochanovce n/L., Ľubiša, N. Ladičkovce, Ohradzany, Sopkovce, Gruzovce, S. Volová, Udavské, Vefopolie (HE)
24.	245	SKUEV0206	Humenská	2,4,5	198,92	S-CHKO Východné Karpaty Humenné, Ptičie (HE)
25.	246	SKUEV0050	Humenský Sokol	2,3,4,5	233,48	S-CHKO Východné Karpaty Humenné, Chlmec, Jasenov, Ptičie (HE)
26.	247	SKUEV0230	Makovica	2,4	484,53	S-CHKO Východné Karpaty Adidovce (HE)
27.	248	SKUEV0224	Jereňaš	2 (CHA)	137,09	S-NP Slovenský raj, S. Podhradie (LE)
28.	249	SKUEV0043	Kamenná*	2 (CHA)	836,55	S-CHKO Východné Karpaty Habura, Borov, Rokytovec, Medzilaborce (ML), M. Poľana, Miková (SP)
29.	250	SKUEV0207	Kamenná Baba	2,3,5	339,98	RCOP Prešov, Lačnov, Lipovce (PO)
30.	251	SKUEV0016	Košariská	2	10,00	S-CHKO Východné Karpaty Čabalovce (ML)

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

31.	349	SKUEV0310	Kráľovohoľské Tatry**	2,3,5	35513,27	S-NAPANT L. Teplička, Vernár, Vikartovce (PP) + 9 k.ú. v okrese Brezno (BB kraj), 5 v okrese L. Mikuláš (ZA kraj)
32.	252	SKUEV0250	Krivoštianka	2,5	707,13	S-CHKO Východné Karpaty Brekov, Chlmec, Jasenov (HE)
33.	253	SKUEV0051	Kyjovský prales	2,5	325,14	S-CHKO Východné Karpaty Valaškovce-Juh, Stred (HE)
34.	254	SKUEV0014	Lázky	2	45,25	S-CHKO Východné Karpaty Svetlice (ML)
35.	351	SKUEV0308	Machy**	2,3,4,5	305,04	S-TANAP Š. Pleso (PP) + 1 k.ú. v okr. LM (ZA kraj)
36.	255	SKUEV0335	Malé osturnianske jazero	4,5	7,65	S-PIENAP Osturňa (KK)
37.	256	SKUEV0325	Medzianske skalky	4	10,78	RCOP Prešov, Medzianky (VT)
38.	143	SKUEV0209	Morské oko**	2,3,4,5	14962,15	S-CHKO Vihorlat Valaškovce-Sever (HE), H. Roztoka, Kolonica, Lodomirov, Snina, Stakčín, Strihovce, Z. Hámre (SV) + 13 k.ú. v okrese Sobrance (KE kraj)
39.	257	SKUEV0339	Pieninské bradlá	2 (CHA)	74,65	S-PIENAP Jarabina, Kamienka, Litmanová (SL)
40.	258	SKUEV0337	Pieniny*	2,3,4,5	1301,22	S-PIENAP Č. Kláštor, Lechnica (KK), Haligovce, Kamienka, Lesnica, Strážany, V. Lipník (SL)
41.	259	SKUEV0338	Plavečské štrkoviská	4	66,24	S-PIENAP Plaveč (SL)
42.	260	SKUEV0385	Pliškov	2	85,27	S-CHKO Východné Karpaty Osadné (SV)
43.	261	SKUEV0318	Pod Bukovou	2 (CHA)	533,24	S-CHKO Východné Karpaty Roškovce (ML)
44.	262	SKUEV0011	Svetlica	2	1,93	S-CHKO Východné Karpaty Svetlice (ML)
45.	263	SKUEV0390	Pusté pole	2,3,4	90,35	S-RSOPK Prešov, Zlatá Baňa (PO)
46.	264	SKUEV0324	Radvanovské skalky	4	1,17	RCOP Prešov Radvanovce (VT)
47.	265	SKUEV0109	Rajtopíky	2,4,5	256,00	S-NP Slovenský raj Dúbrava, Harakovce (LE)
48.	266	SKUEV0232	Laborec	3 (CHA)	15,97	S-CHKO Východné Karpaty Čertižné, Habura, Borov (ML)
49.	267	SKUEV0309	Poprad	2,3,4	34,33	S-TANAP Batizovce, Mengusovce, Štôla, Poprad, Sp. Teplica, Svit (PP)
50.	268	SKUEV0336	Torysa	2 (CHA)	22,12	S-PIENAP, Blažov (KK)
51.	269	SKUEV0321	Salvátorské lúky	4	2,68	RCOP Prešov, Lipovce, Šindliar (PO)
52.	155	SKUEV112	Slovenský raj**	2,3,4,5	15696,07	S-NP Slovenský raj Hranovnica, Vernár (PP) + 3 k.ú. v okrese Rožňava, 6 k.ú. v okrese SNV (KE kraj), 1 k.ú. v okrese Brezno (BB kraj)
53.	270	SKUEV0140	Spišskoteplické slatiny	4 (PR)	24,49	S-TANAP Spišská Teplica (PP)
54.	271	SKUEV0210	Stinská	3,4,5	1532,79	S-NP Poloniny N. Sedlica, Ulič, Ul. Krivé, Zboj (SV)
55.	272	SKUEV0111	Dravčianska stráň	3 (CHA)	4,71	S-NP Slovenský raj Dravce (LE)
56.	273	SKUEV0107	Spišskopodhradské stráne	3 (CHA)	51,64	S-NP Slovenský raj Jablonov, Nemešany, Sp. Podhradie (LE)
57.	274	SKUEV0320	Šindliar	4	7,69	RCOP Prešov, Šindliar (PO)
58.	275	SKUEV0307	Tatry**	2,3,4,5	61735,30	S-TANAP Lendak (KK), Štúla, S. Smokovec, Š. Pleso,

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

						T. Lomnica, T. Javorina, Ždiar (PP) + 14 k.ú. okr. L. Mikuláš , 3 k.ú. okr. Tvrdošín (ZA kraj),
59.	276	SKUEV0233	Sútok s Iľovnicou	3 (CHA)	21,55	S-CHKO Východné Karpaty Adidovce, Zubné (HE)
60.	277	SKUEV0105	Spišskopodhradské travertíny**	2,3,4,5	232,31	S-NP Slovenský raj Baldovce, S. Podhradie (LE),+ 1 k.ú. v okrese S. Nová Ves (KE kraj)
61.	278	SKUEV0063	Ublianka	2 (CHA)	45,42	S-NP Poloniny K. Roztoka, Klenová, Ubl'a (SV)
62.	279	SKUEV0234	Ulička	2,5	101,81	S-NP Poloniny Kolbasov, N. Sedlica, Topoľa, Ulič, U. Krivé, Zboj (SV)
63.	280	SKUEV0334	Veľké Osturnianske jazero	3,4,5	51,77	S-PIENAP Osturňa (KK)
64.	281	SKUEV0025	Vihorlat	2,5	296,69	S-CHKO Vihorlat Valaškovce-Juh, Valaškovce-Stred (HE)
ETAPA B (územia sú zoradené podľa doplnku schváleného uznesením vlády SR č.577/2011)						
65.	36	SKUEV1387	Beskyd	2	79,00	S-CHKO Východné Karpaty Oľšinkov (ML)
66.	37	SKUEV0759	Horný tok Chotčianky	2	2,56	RCOP v Prešove Driečna (SP)
67.	38	SKUEV0763	Horný tok Výravy	2	18,73	S-CHKO Východné Karpaty Svetlice, Výrava (ML)
68.	39	SKUEV0712	Osturniansky potok	2	8,18	S- PIENAP Osturňa, Veľká Franková (KK)
69.	40	SKUEV1337	Pieniny*	3	1389,95	S – PIENAP Haligovce, Kamienka, Lesnica, Strážany, Veľký Lipník (SL), Lechnica (KK)
70.	41	SKUEV0709	Pošť	4	34,60	S- TANAP, Stará Lesná (KK), Starý Smokovec, Tatranská Lomnica (PP)
71.	42	SKUEV0708	Primovské skaly	4	7,61	S-TANAP Hôrka pri Poprade (PP)
72.	43	SKUEV0755	Regetovské rašelinisko	4	2,73	RCOP v Prešove Regetovka (BJ)
73.	44	SKUEV0754	Stebnícka Magura	5	184,65	RCOP v Prešove Stebník, Zborov (BJ)
74.	45	SKUEV0761	Vydranka	2	8,08	S- CHKO Východné Karpaty Vydraň, Palota (ML)
75.	46	SKUEV0782	Vydrnícka slatina	2	11,37	S-TANAP, Vydrník (PP)
76.	81	SKUEV1310	Kráľovohorské Tatry**	2,3,4	70,93	S-NAPANT, Liptovská Teplička (PP), 4 k.ú. v okr. Lipt. Mikuláš (ZA kraj),

Zdroj: Výnos MŽP SR č.3/2004-5.1, uznesenie vlády SR č.577/2011, ŠOP SR, www.enviro.gov.sk

Vysvetlivky:

- tučným písmom sú vyznačené UEV, ktoré sa 100% prekrývajú s chráneným územím národnej siete,
- kurzívou sú vyznačené územia, ktoré sa čiastočne prekrývajú s chráneným územím národnej siete,
- obyčajným písmom sú vyznačené UEV, ktoré sú mimo národnej siete chránených území (v zátvorke je uvedená navrhovaná kategória, v ktorej má byť UEV vyhlásené),

* zasahuje do územia 2 a viac okresov,

** zasahuje do územia 2 a viac krajov.

Menný zoznam návrhov území európskeho významu (tzv. etapa C) v Prešovskom kraji pripravovaných na ich zaradenie do Národného zoznamu území európskeho významu.

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

P. č.	Kód územia	Názov územia	Výmera územia (ha)	k.ú (okres)	Územne príslušný útvar ŠOPSR (spracovateľ návrhu)
1	SKUEV0711	Rieka	3,56		S PIENAP
2	SKUEV0710	Spišská Magura	7,444		S PIENAP
3	SKUEV0713	Sulínsky potok	1,354		S PIENAP
4	SKUEV0714	Malý Lipník	4,687		S PIENAP
5	SKUEV0715	Šambronka	0,396		S PIENAP
6	SKUEV0716	Hrádok	1,923		S NP Slov. raj
7	SKUEV0717	Travertíny na Branisku	1,323		S NP Slov. raj
8	SKUEV0731	Roháčka	1137,325		S NP Slov. raj
9	SKUEV0743	Rakytová hora	1206,1272		RCOP Prešov
10	SKUEV0747	Gímešský jarok	40,0683	Drienov (PO)	RCOP Prešov
11	SKUEV0748	Šimonka	4564,1112	Zámutovej, Rudľov, Zlatá Baňa (VT, PO)	RCOP Prešov
12	SKUEV0751	Valalská voda	18,4999	Bajerovce (SB)	RCOP Prešov
13	SKUEV0752	Bradlové pásmo	50,2379	Kamenica (SB)	RCOP Prešov
14	SKUEV0753	Livovská jelšina	84,8811	Livov, Lukov, Venécia (BJ)	RCOP Prešov
15	SKUEV0756	Kustrica	389,8430	Becherov (BJ)	RCOP Prešov
16	SKUEV0757	Horný tok Tople	505,8128	Bardejov, B. N. Ves, Brezov, Dubinné, Gerlachov, Giraltovce, Harhaj, Hrabovec, Kalnište, Komárov, Kružľov, Kučín, Kurima, Lascov, Lužany pri T., Marhaň, Mokroluh, Nemcovce, Poliakovce, Porúbka, Rokytovej, Tarnov, Vyšný Krušov (BJ, SK)	RCOP Prešov
17	SKUEV0758	Horný tok Ondavy	356,8699	Breznica, Duplín, Mestisko, Miňovce, Niž. Olšava, Niž. Orlík, Stročín, Stropkov, Svidník, Tisinec (SK, SP)	RCOP Prešov
18	SKUEV0762	Za hôrkou	41,242		S CHKO V. Karpaty
19	SKUEV0764	Pod Čierťazou	178,601		S CHKO V. Karpaty
20	SKUEV0765	Hankovce	72,037		S CHKO V. Karpaty
21	SKUEV1048	Dukla	218,465		S CHKO V. Karpaty
22	SKUEV1105	Spišskopodhradské travertíny	63,590		S NP Slovenský raj
23	SKUEV1250	Krivoštianka	530,808		S CHKO Latorica
24	SKUEV1318	Pod Čelom	243,224		S CHKO V. Karpaty
25	SKUEV1339	Pieninské Bradlá	92,667		S PIENAP
26	SKUEV	Kolačkovský potok		Kolačkov, Nová Ľubovňa (SL)	S PIENAP

Zdroj: ŠOP SR

Na územia pripravované na ich zaradenie do národného zoznamu území európskeho významu (územia etapy C) sa nevzťahuje predbežná ochrana prináležiaca navrhovaným územiám európskeho významu podľa § 27 zákona č.543/2002 Z.z..

Chránené vtáčie územia (CHVÚ, SKCHVÚ)

Národný zoznam chránených vtáčích území bol schválený uznesením vlády SR č.630/2003 zo dňa 9.7.2003 a spolu s národným zoznamom území európskeho významu bol 27.4.2004 zaslaný Európskej Komisii do Bruselu. Na území Prešovského kraja bolo v zmysle uznesenia vlády SR č.630/2003 navrhnutých 7 chránených vtáčích území.

V roku 2010 vláda SR svojim uznesením č.345/2010 z 25.05.2010 schválila doplnok národného zoznamu chránených vtáčích území, ktorým bol národný zoznam rozšírený o 5 návrhov chránených vtáčích území a dve územia z pôvodného zoznamu boli vypustené. Národný zoznam CHVÚ v SR tak obsahuje 41 území.

V priebehu rokov 2008 až 2012 prišlo v Prešovskom kraji k prerokovaniu návrhov CHVÚ a následne i k vyhláseniu všetkých 10 CHVÚ, ktoré sa nachádzajú resp. zasahujú do Prešovského kraja.

Zoznam vyhlásených chránených vtáčích území v Prešovskom kraji (stav k 01.10.2014)

Por. číslo CHVÚ	Názov CHVÚ	Výskyt v kraji/v okrese/v k.ú./	Vyhláška MŽP SR	Výmera CHVÚ /ha/	
				Celková	V kraji
SKCHVU 002	Bukovské vrchy	PO kraj, okres Snina	č.25/2008 zo 07.01.2008	40 932,42	40 932,42
SKCHVU 011	Laborecká vrchovina	PO kraj, okresy Snina, Humenné, Medzilaborce, Stropkov, Svidník	č.438/2009 zo 17.09.2009	102 813,91	102 813,91
SKCHVU 018	Nízke Tatry	PO, BB, ZA a KE kraj, okres Poprad (k.ú. L. Teplička, Vikartovce, Vernár)	č.189/2010 zo 16.04.2010	98 168,52	9 757,0
SKCHVU 025	Slanské vrchy	PO, KE kraj, Okresy Prešov, Vranov nad Topľou	č.193/2010 zo 16.04.2010	60 247, 42	29 942,0
SKCHVU 030	Tatry	PO, ZA kraj, okres Poprad (k.ú. Štrbské Pleso, T. Lomnica, T. Javorina, Ždiar)	č. 4/2011 z 22.12.2010	54 611,29	cca 25 000
SKCHVU 035	Vihorlatské vrchy	PO, KE kraj, okres Humenné, Snina	č.195/2010 zo 16.04.2010	48 286,26	14 512,91
SKCHVU 036	Volovské vrchy	PO, KE kraj, okres Prešov (k.ú. Hrabkov, Klenov, Miklušovce, Sedlice)	č.196/2010 zo 16.04.2010	121 420,65	2 051
SKCHVU 051	Levočské vrchy	PO kraj, okres Levoča, Sabinov, Kežmarok (k.ú. Ihľany, Kežmarok, Kr. Ves, Ľubica, VO Javorina), St. Ľubovňa (Forbasy, Hniezdne, Kolačkov, Lomnička, N. Ružbachy, N. Ľubovňa, Podolíneč),	č.434/2012 z 19.12.2012	50 082,55	50 082, 55
SKCHVU 052	Čergov	PO kraj, okres Prešov, Sabinov, Levoča, S. Ľubovňa, (k.ú. Čirč, Kyjov, Ľubotín, Obručné, Ruská Voľa n/P, Šar. Jastrabie)	č. 28/2011 z 01.02.2011	35 849,71	35 849,71
SKCHVU 053	Slovenský raj	PO, KE, BB kraj, okres Poprad (k.ú. Hranovnica, Sp. Bystré, Sp. Štiavnik, Vernár)	č. 3/2011 z 22.12.2010	25 243,00	Cca 8 000

Zdroj: www. ŠOP SR

Územia chránené podľa medzinárodných dohovorov

1) Dohovor UNESCO o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva (World Heritage):

- a) Lokality zapísané do Zoznamu svetového prírodného dedičstva na území PSK:
- Karpatské bukové pralesy staré Slovenska a Ukrajiny a Staré bukové lesy Nemecka (vyhlásené v roku 2007 a rozšírené v roku 2011), od roku 2011 trilaterálne územie pozostávajúce z viacerých lokalít na území Ukrajiny, Slovenska a Nemecka. Na území Slovenska má jadrová zóna pozostávajúca zo 4 sublokality - Havešová, Rožok, Stužica-Bukovské vrchy a Vihorlat výmeru 5 766ha (podľa textu nominačného projektu).

Tabuľka: Výmera sublokality lokality Karpatských bukových pralesov v SR

Názov sublokality	Rozloha jadrovej zóny podľa graf. časti nominačného projektu (ha)	Rozloha nárazníkovej zóny (ha)
Havešová	2 476,8	12 925,0
Rožok	67,1	41,4
Stužica	2 950,0	11 300,0
Vihorlat	2 578,0	2 413,0
spolu	8 071,9	26 679,4

Zdroj: nominačný projekt

Nie celá výmera jadrovej zóny je v 5. stupni ochrany. Pre územie jadrovej zóny, kde platí nižší stupeň ochrany ako 5. stupeň, bolo v roku 2012 Štátnou ochranou prírody SR vypracovaných 5 návrhov projektov CHÚ (PR Vihorlatské pralesy- 910,5631 ha, PR Nežabec - 1237,2923 ha, PR Borsukov vrch - 499,1755 ha, PR Pramenisko Cirochy - 279,9984 ha a PR Černiny - 386,3699 ha), ktoré však neboli do t.č. vyhlásené.

- b) Lokality navrhované do svetového prírodného dedičstva na území Prešovského kraja:
- Doliny mezozoika Západných Karpát (12 dolín z územia SR, dve – Prielom Dunajca PIENAP/ a dolina Sokol /NP Slovenský raj/ situované na území Prešovského kraja),
 - Prírodné rezervácie Tatier,
 - Mykoflóra Bukovských vrchov.

2) Medzinárodná dohoda UNESCO o ochrane významných prírodných krás v rámci programu „Človek a biosféra“ (MaB):

- a) Biosférická rezervácia Tatry (vyhlásená v roku 1993 spoločne s Poľskou časťou Tatranského národného parku, výmera spolu: 113 221 ha, z toho jadrová zóna – 49 633 ha),
- b) Medzinárodná biosférická rezervácia Východné Karpaty (vyhlásená vo februári 1993 ako bilaterálna rezervácia medzi SR a PR a v roku 2008 vyhlásená ako trilaterálna rezervácia medzi SR, PR a Ukrajinou). Ide o prvú trilaterálnu biosférickú

rezerváciu na svete s plochou 208 089 ha (z toho poľská časť zaberá 52,25%, slovenská časť 19,59% a ukrajinská časť 28,16%) a zahŕňa 6 veľkoplošných chránených území. Na území Slovenska zahŕňa Národný park Poloniny, na území Poľska Park Krajobrazowy Doliny Sanu, Bieszczadzski Park Narodowy a Ciśniańsko - Wetliński Park Krajobrazowy a na území Ukrajiny zahŕňa Užanskýj nacional'nyj pryrodnyj park a Nadsanskýj regional'nyj landšaftnyj park.

3) Bilaterálne chránené územia Slovenska s Poľskom - Pieninský národný park a Pieniński park narodowy, CHKO Východné Karpaty – Jaśliski Park Krajobrazowy a NP Poloniny – Ciśnińsko-Wetliński Park Krajobrazowy a Bieszczadzski Park Narodowy.

4) Diplom Rady Európy - Národný park Poloniny.

5) Dohovor o ochrane mokradí majúcich medzinárodný význam (Ramsarský dohovor). Na území Prešovského kraja nie je vyhlásená Ramsarská lokalita medzinárodného významu. Jedna lokalita – CHA Sivá Brada, je navrhovaná na zaradenie medzi Ramsarské lokality.

Poznámka: V Prieskumoch a rozboroch UPN PSK 2014 je uvedený kompletný zoznam evidovaných mokradí tak, ako bol ich súpis urobený v roku 2000.

Iné typy špecifických prírodných území

Park tmavej oblohy Poloniny (nie je v SR legislatívne chránený). Jeho zriadenie bolo oznámené 3. decembra 2011 a je registrovaný v International Dark-Sky Association. Jeho cieľom je chrániť nočné ekosystémy a informovať verejnosť o problematike svetelného znečistenia a výnimočne zachovanom nočnom prostredí na tomto území, vzdelávať verejnosť v problematike ochrany nočného životného prostredia a svetelného znečistenia, propagovať a ochraňovať tmavú nočnú oblohu. Park tmavej oblohy Poloniny je z hľadiska ochrany prírodného nočného prostredia prvou chránenou oblasťou na Slovensku. Z hľadiska astronomických pozorovaní je jednou z najkvalitnejších lokalít v Európe.

Druhovú ochranu

Druhovú ochranu je zabezpečovaná okrem zákona č. 543/2002 Z. z. aj zákonom č. 15/2005 Z. z. o ochrane voľne žijúcich živočíchov a voľne žijúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tzv. „CITES“), vyhláškou 24/2003 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon o ochrane prírody a krajiny, vyhláškou MŽP SR č. 110/2005, ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi a o zmene a doplnení niektorých zákonov, právnymi predpismi Európskeho spoločenstva, ktoré implementujú dohovor CITES – nariadenie Rady (ES) č. 338/97 o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a rastlín reguláciou obchodu s nimi v znení neskorších zmien a doplnkov a súvisiace nariadenia č. 1808/2001 a č. 349/2003 v znení neskorších zmien a doplnkov. V národnej sústave chránených území bolo vyhlásených niekoľko území s predmetom ochrany druhov napr. CHA Plavečské štrkoviská (ochrana biotopu bobra vodného), PR Iľovnica (ochrana waldštejnky kuklíkovitej), PR Salvátorské lúky (ochrana biotopu jazyčníka

sibírskeho), CHA Dubnické bane (ochrana kolónie netopierov) apod. Ochrana avifauny je primárne predmetom vyhlasovania chránených vtáčích území. Druhy živočíchov (okrem vtákov) európskeho významu a rastlín európskeho významu sú tiež predmetom ochrany území zaradených medzi územia európskeho významu (ÚEV).

Najvýraznejšie sa na zmene genofondu pôvodných druhov rastlín a živočíchov prejavuje fragmentácia a zmeny biotopov. V súčasnosti nie je doriešený účinný systém budovania migračných koridorov živočíchov križujúcich existujúcu cestnú sieť (podchody, nadchody a pod.) a iných preventívnych technických opatrení (oplotenie, migračné zábrany a pod.) ako vyvolaných investícií pri výstavbe. Potrebná je zmena technických noriem pre elektrovodov, s nadmerným úhynom vtákov, predovšetkým dravcov. Ochrana najohrozenejších druhov rastlín a živočíchov sa realizuje na základe opatrení stanovených v programoch záchrany.

Ochrana prírodných biotopov európskeho a národného významu

V rámci plôch, ktoré v súčasnosti plnia ekostabilizačnú funkciu sa z hľadiska záujmov ochrany prírody a krajiny venuje špecifická ochrana i biotopom európskeho a národného významu, ktorých zoznam je vymedzený vo Vyhláske MŽP SR č.24/2003 Z.z. Činnosti, ktorými sa môžu biotopy európskeho alebo biotopy národného významu poškodiť alebo zničiť, sú regulované zákonom č.543/2002 Z.z. Táto regulácia spočíva v tom, že orgán ochrany prírody vydáva na činnosti, ktorými sa môžu tieto biotopy poškodiť alebo zničiť rozhodnutie formou súhlasu podľa § 6. Zákona č.543/2002 Z.z. O vydanie súhlasu je povinný požiadať každý, kto zamýšľa zasiahnuť do biotopu takou činnosťou, ktorá by mohla biotop poškodiť alebo zničiť a informáciu o tom, že zamýšľaná činnosť je činnosťou, ktorou príde k poškodeniu alebo zničeniu biotopu mu bola oznámená vo vyjadrené orgánu ochrany prírody a krajiny vydávanom podľa § 9 ods.1 zákona č.543/2002 Z.z. (stav k 01.10.2014, t.j. stav podľa zákona č.543/2002 Z.z. v znení neskorších právnych predpisov, posledná novelizácia zákona k 01.09.2014). Vo výkresoch, ktoré sú súčasťou KEP 2014, vzhľadom k ich veľkým mierkam, nie je možné vykresliť t.č. vymapované lokality výskytu biotopov európskeho a národného významu. Koncentrácia výskytu biotopov európskeho významu vrátane prioritných biotopov európskeho významu je spravidla v ÚEV.

Chránené stromy

Kultúrne, vedecky, ekologicky, krajnotvorne alebo esteticky mimoriadne významné stromy alebo ich skupiny vrátane stromoradií môžu byť vyhlásené za chránené stromy. Za chránené stromy možno vyhlásiť aj stromy rastúce na lesnom pôdnom fonde. Chránené stromy sa považujú za chránený objekt.

V prešovskom kraji je k 01.10.2014 evidovaných 48 chránených objektov - chránených stromov. Ide o jednotlivé solitéry alebo skupiny stromov.

REÁLNY STAV ÚZEMNÉHO SYSTÉMU EKOLOGICKEJ STABILITY

Nadregionálny ÚSES spracovaný na úrovni Generelu nadregionálneho ÚSES, schválený uznesením vlády č. 312/1992, ukladá dotknutým rezortom uplatňovať ho pri koncepcnej, plánovacej a rozhodovacej činnosti, ktorá sa dotýka priestorovej organizácie,

využívania územia a prírodných zdrojov. Vymedzuje ekologicky najhodnotnejšie priestory v rozsahu územia SR v mierke 1:200 000 a 1:500000.

Regionálny ÚSES rozpracováva a upresňuje Generel NÚSES v administratívnych hraniciach okresov v mierke 1:50 000 a vymedzuje regionálne významné prírodné prvky a navrhuje ekostabilizačné opatrenia v štruktúre krajiny. Podľa Územného plánu VÚC Prešovského kraja (ďalej len „ÚPN VÚC Prešovského kraja“), schváleným uznesením vlády Slovenskej republiky číslo 268/1998 a jeho záväznou časťou, ktorá bola vyhlásená nariadením vlády Slovenskej republiky číslo 216/1998 Z.z., v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky číslo 679/2002 Z.z., nariadenia vlády Slovenskej republiky číslo 111/2003 Z.z., všeobecne záväzného nariadenia Prešovského samosprávneho kraja číslo 4/2004 a všeobecne záväzného nariadenia Prešovského samosprávneho kraja číslo 17/2009 účinného od 06.12.2009 a zistených skutočností na Okresnom úrade odbore starostlivosti o životné prostredie v Prešove sa v k. ú. neuvažuje so zmenou z hľadiska vyhlasovania maloplošných, či veľkoplošných chránených území, ÚEV a taktiež sa nepripravuje zaradenie k. ú. do pripravovaných chránených vtáčích území Slovenskej republiky.

V zmysle uvedených platných dokumentov, ktorými boli schválené vyššie hierarchie územných systémov ekologickej stability (ďalej len „ÚSES“) sa v k. ú. nachádzajú prvky, ktoré svojím významom a funkciou v krajine boli zaradené na regionálnu úroveň ÚSES:

2. ÚZEMNÝ SYSTÉM EKOLOGICKEJ STABILITY

Územný systém ekologickej stability (ÚSES) je celopriestorová štruktúra navzájom prepojených ekosystémov, ktoré zabezpečujú rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Základ tohto systému predstavujú biocentrá, biokoridory a interakčné prvky nadregionálneho, regionálneho alebo miestneho významu. Dôležitá je aj hierarchická úroveň jednotlivých prvkov ÚSES (nadregionálna - biosférické a provincionálne prvky, regionálna a miestna úroveň).

Podľa zákona č.543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny a jeho vykonávacej vyhlášky č.24/2003 Z. z.:

- Dokumenty územného systému ekologickej stability sú súčasťou dokumentácie ochrany prírody a krajiny (§54 ods.2 zákona),
- „Dokumenty regionálneho územného systému ekologickej stability okresov v územnom obvode kraja tvoria dokument regionálneho územného systému ekologickej stability tohto kraja“. (§ 22 ods.5 vyhlášky).

Regionálne prvky ÚSES podľa doteraz Štátnou ochranou prírody SR uplatňovaných (v minulosti vypracovaných 1993 - 1996) regionálnych ÚSES boli prevzaté do ÚPN VÚC Prešovského kraja 2004 a v generalizovanej a tiež modifikovanej podobe spolu s aktualizovaným Generelom N-ÚSES premietnutým v KURS 2001 v znení jej doplnkov, tvoria regionálny ÚSES Prešovského kraja vyjadrený v ÚPN VÚC Prešovského kraja 2004 v znení jeho zmien a doplnkov z roku 2009.

Ambíciou nového ÚPN VÚC Prešovského kraja bude vytvoriť návrh plôch a koridorov, ktoré majú potenciál byť prvkami ÚSES na regionálnej úrovni, a ktoré by mohli byť podnetom pre ich zapracovanie do R-ÚSES jednotlivých okresov ako dokumentácie ochrany prírody, ktorá bude schvaľovaná miestne príslušnými okresnými úradmi ako orgánmi ochrany prírody a krajiny.

Pri tvorbe návrhov plôch a koridorov ako potenciálnych prvkov ÚSES na regionálnej úrovni budú ako podklady využité:

- aktuálne informácie o kolíznych miestach na dopravných tepnách, kde dochádza k úhynu zveri, poskytnutých poľovnými združeniami v rámci zberu dát v etape prípravy podkladov pre spracovanie ÚPN VÚC Prešovského kraja 2014.

Prehľad biocentier a biokoridorov podľa ÚPN VÚC Prešovského kraja (2009)

Kraj okr.	ID	Názov (pôvodný názov)	Kat.	Geomorfologická jednotka	Jadro	Charakteristika
Prešov	1	Branisko (Slubica)	NRBc	Branisko	NPR Rajtopiky	bučiny a jedľobučiny a vrcholové lesy pod silným klimatickým vplyvom
	2	Šimonka	NRBc	Slanské vrchy	NPR Šimonka	komplex lesov (dubobučiny a bučiny) a trvalých trávnych porastov s rozptýlenou zeleňou
	3	Kokošovská dubina	NRBc	Slanské vrchy	NPR Kokošovská dubina	lesný komplex (dubiny, dubobučiny)
	4	Gímešský jarok	RBc	Košická kotlina	NPR Gímešský jarok	lesné spoločenstvá (prevaha buka, duba) na vlhkom podklade
	5	Stráže	NRBc	Spišsko-šarišské medzihorie	NPR Šarišský hradný vrch	dubové bučiny na neovulkanitoch a xerothermné spoločenstvá
	6	Čergov – Minčol (Čergov)	NRBc	Čergov	NPR Hradová hora	komplex lesov a trvalých trávnych porastov s rozptýlenou zeleňou
	7	Solisko	RBc	Čergov		lesný komplex (jedliny, dubobučiny a jedľové bučiny)
	8	Branisko (Smrekovica)	NRBc	Branisko	NPR Kamenná Baba	komplex lesov (bučiny, jedľobučiny, vrcholové lesy pod extrémnym klimatickým vplyvom)
	9	Roháčka	RBc	Čierna hora		komplex lesov (bučiny, jedľobučiny, vrcholové lesy pod extrémnym klimatickým vplyvom)
	10	Kvašná voda- Cemjata	RBc	Šarišská vrchovina		lesné komplexy bukových dúbav a dubových bučín
	11	Tlstá	RBc	Čierna hora		lesné komplexy (dubiny a dubobučiny)
	12	Stráže-Hradová hora	NRBk	Spišsko-šarišské medzihorie		remízky, trávne porasty a pripotočné spoločenstvá v poľnohospodársky využívannej krajine
	13	Tri chotáre-Lysá hora	NRBk	Beskydské predhorie		remízky, trávne porasty a pripotočné spoločenstvá v poľnohospodársky využívannej krajine
	14	Kokošovce- Niereše- Obišovce	NRBk	Košická kotlina		remízky, trávne porasty a pripotočné spoločenstvá v poľnohospodársky využívannej krajine
	15	Čierna hora	NRBk	Čierna hora		lesné komplexy bučín a jedľobučin v kombinácii s vrcholovými a svahovými lúkami
	16	Čergov	NRBk	Čergov		lesné komplexy bučín a jedľobučin v kombinácii s vrcholovými a svahovými lúkami
	17	Svinka	RBk	Šarišská vrchovina		aluviálne lúky a zachovalé brehové porasty
	18	Delňa	RBk	Košická kotlina		brehové porasty a aluviálne lúky
	19	Torysa	NRBk	Spišsko-šarišské medzihorie		brehové porasty a aluviálne lúky
	20	Sekčov	RBk	Beskydské predhorie		brehové porasty a aluviálne lúky
Bardejov	1	Čergov – Minčol (Čergov)	NRBc	Čergov		komplex lesných porastov v podhorskom a horskom stupni

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

2	Magura	NRBc	Busov	NPR Magura	komplex lesných porastov (bučiny, jedľobučiny) a prameništne spoločenstvá
3	Busov	RBc	Busov		komplex lesných porastov (bučiny, jedľobučiny) a prameništne spoločenstvá
4	Javorina	RBc	Ondavská vrchovina	NPR Becherovská tisina	komplex biotopov: lesné porasty, pasienkové spoločenstvá, slatiny, pripotočné spoločenstvá
5	Pálenica	RBc	Ľubovnianska vrchovina		komplex biotopov: lesné porasty, pasienkové spoločenstvá, slatiny, pripotočné spoločenstvá
6	Ščob	RBc	Ondavská vrchovina		komplex biotopov: lesné porasty, pasienkové spoločenstvá, slatiny, pripotočné spoločenstvá
7	Vinbarg	RBc	Ondavská vrchovina		komplex spoločenstiev: severná časť lesné, južná časť teplomilné
8	Pastevník	RBc	Čergov		lesný komplex bučín, jedľobučín, brehových porastov a prameništne spoločenstvá
9	Ostrá hora	RBc	Čergov		lesný komplex bučín, jedľobučín, brehových porastov a prameništne spoločenstvá
10	Kundračina-Vysoká hora	RBc	Čergov		lesný komplex bučín, jedľobučín, brehových porastov a prameništne spoločenstvá
11	Stavenec	RBc	Ondavská vrchovina		pozostatok lesného komplexu v poľnohospodársky využívanej krajine, trvalé trávne porasty s výskytom vzácných druhov
12	Lazy	RBc	Ondavská vrchovina		lesný komplex bučín, trvalé trávne porasty s rozptýlenou zeleňou
13	Gregorová	RBc	Ondavská vrchovina		komplex: lesné porasty (dubovo-hrabové), pripotočné spoločenstvá, kosné lúky a slatiny
14	Čergov – Minčol (Minčol)	NRBc	Čergov	NPR Čergovský Minčol	komplex lesných spoločenstiev, bučín, vrcholových a svahových lúk s veľkou druhovou pestrosťou
15	Jedľovec	RBc	Ondavská vrchovina		lesný komplex s hodnotnými bukovými a jedľovými porastmi
16	Zborovský hrad	RBc	Ondavská vrchovina	PR Zborovský hradný vrch	komplex biotopov: lesné porasty bučín, trvalé trávne porasty s rozptýlenou zeleňou
17	Grúnik	RBc	Ondavská vrchovina		významná lokalita teplomilnej vegetácie
18	Čergov Kokošovská dubina	-NRBk	Čergov		lesné, lúčne a prechodné spoločenstvá s veľkou biodiverzitou, cenné horské lúky
19	Nízke Beskydy	NRBk	Ondavská vrchovina, Busov		pestré zoskupenie lesných a nelesných spoločenstiev v členitom reliéfe flyšu
20	Kamenec	RBk	Ondavská vrchovina		kompaktný brehový porast s prevahou jelší
21	Raslavice-Kružlov-Frička	RBk	Ondavská vrchovina		významná ťahová cesta vtáctva
22	Topľa	NRBk	Ondavská vrchovina		brehové porasty Tople a aluviálne lúky
23	Cerninka	RBk	Ondavská vrchovina		zachovalé brehové porasty a aluviálne lúky
24	Kurimka	RBk	Ondavská vrchovina		zachovalé brehové porasty a aluviálne lúky
25	Koprivnička	RBk	Ondavská vrchovina		zachovalé brehové porasty a aluviálne lúky
26	Radomka	RBk	Ondavská vrchovina		zachovalé brehové porasty a aluviálne lúky
27	Ondava	RBk	Ondavská vrchovina		zachovalé brehové porasty a aluviálne lúky
28	Zborov-Nižná Polianka	RBk	Ondavská vrchovina		významná ťahová cesta vtáctva

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Humenné	1	Humenské vrchy (Humenský Sokol)	NRBc	Vihorlatské vrchy	NPR Humenský Sokol, NPR Humenská	xerothermné spoločenstvá, lesné typy s dubom, výskyt vzácnej a chránenej fauny
	2	Kamenické skalky	RBc	Vihorlatské vrchy	PP Kamienka	xerothermné spoločenstvá, nálezisko jašterice múrovej
	3	Vihorlatský prales (Morské oko-Vihorlat)	NRBc	Vihorlatské vrchy	NPR Vihorlat, NPR Motrogon, NPR Podstavka, PP Sninský kameň, PR Ďurova mláka	lesné spoločenstvá kyslých bučín, vo vrcholových polohách spoločenstvá skál, významné refúgium fauny
	4	Strop	RBc	Laborecká vrchovina		enkláva starého bukového porastu s významnou avifaunou
	5	Alúvium Udavy pod Papínom	RBc	Laborecká vrchovina		lužné lesy horské a podhorské, významná fauna
	6	Alúvium Cirochy	RBc	Beskydské predhorie		lužné lesy nížinné s významnou avifaunou
	7	Strany	RBc	Beskydské predhorie		vřbovo-topoľové spoločenstvá s významnou faunou
	8	Veľká	RBc	Ondavská vrchovina		xerothermné trávinné spoločenstvá, xerofilné lesy, významná fauna
	9	Rebiaková	RBc	Ondavská vrchovina		staré bukové porasty, významná avifauna
	10	Alúvium Laborca pri Udavskom	RBc	Beskydské predhorie		nížinné lužné lesy, významná avifauna
	11	Alúvium Laborca pod Humenným	RBc	Beskydské predhorie		nížinné lužné lesy, významná avifauna
	12	Brekovský hrad-Čubot	RBc	Beskydské predhorie		xerothermné spoločenstvá výmladkového charakteru, významná fauna
	13	Brestov	RBc	Ondavská vrchovina		porasty borovice, buka a smrekovca s hniezdiskami významných druhov avifauny
	14	Pahorok	RBc	Ondavská vrchovina		porasty borovice, buka a smrekovca s hniezdiskami významných druhov avifauny
	15	Kotová	RBc	Ondavská vrchovina		porasty borovice, buka a smrekovca s hniezdiskami významných druhov avifauny
	16	Kyjovský prales	RBc	Vihorlatské vrchy		bukový prales s výraznou vekovou a výškovou diferenciáciou so vzácnou faunou
	17	Hôrka	RBc	Vihorlatské vrchy		stepné vápencové spoločenstvá, výskyt teplomilných druhov fauny
	18	Lúky pod Porúbkou	RBc	Vihorlatské vrchy		vzácne lúčne porasty s bohatým výskytom fauny
	19	Sútok Cirochy a Laborca	RBc	Laborecká vrchovina		zvyšok pôvodného lužného lesa s významnou faunou
	20	Lúky pri Nižných Ladičkovciach	RBc	Ondavská vrchovina		brehové porasty s priľahlými pasienkami s významnou faunou
	21	Pod Skalným	RBc	Ondavská vrchovina		lesné spoločenstvá bučín s prechodom do lesostepí so vzácnymi druhmi
	22	Laborec	NRBk			
	23	Oľka	RBk			
	24	Udava	RBk			
	25	Cirocha	RBk			
	26	Výrava	RBk			
	27	Ondávka	RBk			
	28	Ptava	RBk			
	29	Gazdoráň-Stavenec-Závozy	RBk			

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

	30	Brekov-Pahorok-Turie	RBk			
	31	Korunkov	NRBc	Ondavská vrchovina		
Kežmarok	1	Pieniny	PBc	Pieniny	NPR Prielom Dunajca	komplex spoločenstiev na členitom podklade bradlového pásma
	2	Tichý Potok	NRBc	Levočské vrchy		kompaktné lesné komplexy, vrcholové a svahové lúky so vzácnymi druhmi
	3	Mokriny	NRBc	Podtatranská kotlina	NPR Mokriny	pestrá mozaika rašelinných rastlinných spoločenstiev
	4	Spišská Magura (Magura)	NRBc	Spišská Magura		komplex lesných a lúčnopasienkových spoločenstiev
	5	Plašný vrch	RBc	Spišská Magura		hodnotné lesné komplexy
	6	Smrečiny	RBc	Spišská Magura		krajinársky hodnotné lesné komplexy
	7	Veterný vrch	RBc	Spišská Magura		zachovalé lesné komplexy
	8	Zlatý vrch	RBc	Levočské vrchy		pomerne zachovalý komplex lesov na úpätí Levočských vrchov v susedstve s Popradskou kotlinou
	9	Divá hora	RBc	Levočské vrchy		ucelenejší komplex lesov na predhorí Levočských vrchov
	10	Ostrá hora	RBc	Levočské vrchy		ucelenejší komplex lesov na predhorí Levočských vrchov
	11	Magurka-Pálenica	NRBk	Spišská Magura		komplex lesov a trvalých trávnych porastov s rozptýlenou zeleňou
	12	Vodný tok Biela	RBk	Podtatranská kotlina		pripotočné spoločenstvá a aluviálne lúky s rozptýlenou zeleňou
	13	Rieka Poprad	NRBk	Podtatranská kotlina		pripotočné spoločenstvá a aluviálne lúky
	14	Pálenica	NRBc	Belianske Tatry	PR Pálenica	
Levoča	1	Branisko (Sľubica)	NRBc	Branisko	NPR Rajtopiky	komplex lesných porastov (bučiny, jedľobučiny so smrekom vo vrcholových polohách)
	2	Dreveník	NRBc	Hornádska kotlina	NPR Dreveník	xerothermné spoločenstvá na travertínoch
	3	Branisko (Smrekovica)	NRBc	Branisko		vrcholové lesy (bučiny a jedľobučiny) so smrekom)
	4	Levočské úboče	RBc	Levočské vrchy		komplex lesov (jedľové bučiny so smrekovcom) a trvalých trávnych porastov
	5	Ostrá hora	RBc	Levočské vrchy		komplex lesov (jedľové bučiny so smrekovcom) a trvalých trávnych porastov
	6	Smrekovica-Strieborná hora	NRBk	Branisko, Levočské vrchy		komplex lúk, pasienkov a rozptýlenej zelene pôvodnej krajinnej štruktúry
	7	Sľubica-Dreveník	NRBk	Branisko, hornádska kotlina		lúky a pasienky s rozptýlenou zeleňou
	8	Levočský potok	RBk	Hornádska kotlina		brehové porasty a aluviálne lúky
Medzilaborce	1	Palotská jedlina	NRBc	Laborecká vrchovina	NPR Palotská jedlina	typické bučiny, jedľové bučiny, refúgium vzácnnej fauny
	2	Medzi Haburkami	RBc	Laborecká vrchovina		lesné porasty s významnými druhmi chránenej avifauny
	3	Za Kýčerou	RBc	Laborecká vrchovina		lesné porasty s významnými druhmi chránenej avifauny

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

	4	Beskyd	RBc	Laborecká vrchovina		typické bučiny, lipové bučiny s významnou faunou
	5	Pramenište Výrav	RBc	Laborecká vrchovina		staršie vekové skupiny lesných porastov s významnými hniezdiskami avifauny
	6	Danová	RBc	Ondavská vrchovina		staršie vekové skupiny lesných porastov s významnými hniezdiskami avifauny
	7	Husárske	RBc	Ondavská vrchovina		staršie vekové skupiny lesných porastov s významnými hniezdiskami avifauny
	8	Kamenná	RBc	Ondavská vrchovina		enkláva starého bukového porastu s významnou avifaunou
	9	Závozy	RBc	Laborecká vrchovina		enkláva starého bukového porastu s významnou avifaunou
	10	Turie	RBc	Ondavská vrchovina		porasty borovice, buka a smrekovca s hniezdiskami významných druhov avifauny
	11	Tisovec	RBc	Ondavská vrchovina		porasty borovice, buka a smrekovca s hniezdiskami významných druhov avifauny
	12	Laborec	RBk			
	13	Olka	RBk			
	14	Udava	RBk			
	15	Výrava	RBk			
	16	Gazdoráň-Stavenec-Závozy	RBk			
	17	Korunkov	NRBc	Ondavská vrchovina		
Poprad	1	Tatry (Belianske Tatry)	BBc	Tatry	NPR Belianske Tatry	endemické druhy na pestrom geologickom podklade
	2	Tatry (Liptovské Kopy)	BBc	Tatry	NPR Tichá dolina	ochrana hodnotných spoločenstiev a endemických druhov
	3	Kráľovoohľské Nízke Tatry (Nízke Tatry)	PBc	Nízke Tatry		zachovalé, sčasti pôvodné lesné komplexy
	4	Slovenský raj	PBc	Spišsko-gemerský kras	NPR Tri kopce	kompaktné lesné komplexy, vrcholové a svahové lúky so vzácnymi druhmi
	5	Tatry (Vysoké Tatry)	BBc	Tatry	NPR Bielowodská dolina	glaciálny reliéf s výskytom endemických a cenných spoločenstiev
	6	Mokriny	NRBc	Podtatranská kotlina	NPR Mokriny	pestrá mozaika rašelinných rastlinných spoločenstiev
	7	Čierny vrch	RBc	Nízke Tatry		zachovalé lesné komplexy
	8	Kozí kameň	RBc	Kozie chrbty	PR Baba	xerothermné spoločenstvá, dealpínske a predalpínske spoločenstvá
	9	Breziny	RBc	Kozie chrbty		xerothermné spoločenstvá
	10	Magura	RBc	Spišská Magura		komplex lesných a lúčnopasienkových spoločenstiev
	11	Veľká Pálenica-Brezové	NRBk	Podtatranská kotlina		komplex lúk, pasienkov a krajinej zelene spájajúci Tatry a Nízke Tatry
	12	Spálený vrch-Čierna	NRBk	Podtatranská kotlina		komplex lesov a pasienkov spájajúci Tatry a Kozie chrbty
	13	Rakytovec-Slamenná	RBk	Podtatranská kotlina		komplex lesov a pasienkov spájajúci Tatry a Kozie chrbty
	14	Veľký šum-Čierna	RBk	Podtatranská kotlina		komplex lesov a pasienkov spájajúci Tatry a Kozie chrbty
	15	Hrebienok-Lósy-Čiapka	NRBk	Podtatranská kotlina		komplex lesov a pasienkov obrubujúcich Podtatranskú kotlinu
	16	Košariská-Dubina	RBk	Podtatranská kotlina		pripotočné spoločenstvá a aluviálne lúky s rozptýlenou zeleňou
	17	Vodný tok Biela	RBk	Podtatranská kotlina		pripotočné spoločenstvá a aluviálne lúky s rozptýlenou zeleňou

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Sabinov	18	Magurka-Pálenica	NRBk	Spišská Magura		komplex lesov a trvalých trávnych porastov s rozptýlenou zeleňou
	19	Rieka Poprad	NRBk	Podtatranská kotlina		pripotočné spoločenstvá a aluviálne lúky
	20	Mraznica	NRBc	Podtatranská kotlina	NPR Mraznica	
	21	Skorušniak	NRBc	Podtatranská brázda		
	22	Pálenica	NRBc	Belianske Tatry	PR Pálenica	
	1	Tichý Potok	NRBc	Levočské vrchy	PR Bišár	jedľové bučiny a vrcholové lesy pod silným klimatickým vplyvom
	2	Čergov – Minčol (Čergov)	NRBc	Čergov	NPR Hradová hora	komplex lesov a trvalých trávnych porastov s rozptýlenou zeleňou
	3	Solisko	RBc	Čergov		lesný komplex (jedliny, dubobučiny a jedľové bučiny)
	4	Bachureň	RBc	Bachureň		komplex lesov (dubové bučiny, jedľové bučiny, so smrekovcom) a vrcholových lúk
	5	Tri chotáre-Lysá hora	NRBk	Beskydské predhorie		remízky, trávne porasty a pripotočné spoločenstvá v poľnohospodársky využívannej krajine
	6	Čergov – Minčol (Minčol)	NRBk	Čergov		lesné komplexy bučín a jedľobučín v kombinácii s vrcholovými a svahovými lúkami
Snina	7	Svinka	RBk	Šarišská vrchovina		aluviálne lúky a zachovalé brehové porasty
	8	Torysa	NRBk	Spišsko-šarišské medzihorie		brehové porasty a aluviálne lúky
	1	Poloniny	BBc	Bukovské vrchy	NPR Jarabá skala, NPR Stučica	jedinečné komplexy pôvodných bučín, jedľových bučín, bukových javorín a vrcholových lúčnych spoločenstiev - polonín s faunou a flórou
	2	Stinská	PBc	Bukovské vrchy	NPR Stinská, PR Stinská slatina	lesné komplexy (prevažne bukové) a rozľahlé horské lúky v prechodnej zóne Východných a Západných Karpát so vzácnou flórou
	3	Rožok	PBc	Bukovské vrchy	NPR Rožok	prirodzené pralesovité spoločenstvo vo fáze optima
	4	Malý Bukovec	NRBc	Bukovské vrchy	(Malý Bukovec)	staršie vekové skupiny javora a buka s chránenou faunou
	5	Veľký Bukovec	NRBc	Bukovské vrchy	PR Borsučiny	typické bučiny, lipové bučiny, jedľové bučiny, miestami v pralesovej forme, významné hniezdište
	6	Havešová	RBc	Bukovské vrchy	NPR Havešová, PP Ulička, PR Uličská Ostrá	pralesovité porasty, výskyt chránených a ohrozených druhov rastlín a živočíchov
	7	Udava	NRBc	Laborecká vrchovina		typické bučiny, jedľové bučiny, refúgium vzácnnej fauny
	8	Vihorlatský prales (Morské oko-Vihorlat)	NRBc	Vihorlatské vrchy	NPR Vihorlat, NPR Motrogon, NPR Podstavka, PP Sninský kameň, PR Ďurova mláka	lesné spoločenstvá kyslých bučín, vo vrcholových polohách spoločenstvá skál, významné refúgium fauny
	9	Bzaná	RBc	Bukovské vrchy	PR Bzaná	bohaté mezofytné lúčne a krovinné spoločenstvá s chránenými a vzácnymi druhmi
Snina	10	Vysoký vrch-Ihnatová	RBc	Beskydské predhorie	(Vysoký vrch-Ihnatová)	staršie lesné porasty, s významnou avifaunou
	11	Kýčerský grúň	RBc	Ondavská vrchovina		staršie vekové skupiny lesných porastov s významnými hniezdiskami avifauny

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

	12	Hlboké	RBc	Ondavská vrchovina	PR Hlboké	komplex starých lesných porastov, najmä bučín, významná hniezdna lokalita
	13	Stavenec	RBc	Laborecká vrchovina		staršie vekové skupiny lesných porastov s významnými hniezdiskami avifauny
	14	Gazdoráň	RBc	Laborecká vrchovina	PR Gazdoráň	spoločenstvá s vyšším počtom xerothermných druhov, významné teritórium dravcov
	15	Makovisko	RBc	Laborecká vrchovina		enkláva starého bukového porastu s významnou avifaunou
	16	Veľký Brusný	RBc	Beskydské predhorie		enkláva starého bukového porastu s významnou avifaunou
	17	Svatbiská	RBc	Vihorlatské vrchy		enkláva starého bukového porastu s významnou avifaunou
	18	Brúsny potok- Markov	RBc	Beskydské predhorie		enkláva starého bukového porastu s významnou avifaunou
	19	Brusné Dzedovo	aRBc	Ondavská vrchovina		staré porasty buka, duba, smrekovca s významnou faunou
	20	Svahy nad Cirochou	RBc	Beskydské predhorie		staré porasty buka, duba, smrekovca s významnou faunou
	21	Alúvium Cirochy	RBc	Beskydské predhorie		lužné lesy nížinné s významnou avifaunou
	22	Maguriča	RBc	Laborecká vrchovina		porasty borovice, buka a smrekovca s hniezdiskami významných druhov avifauny
	23	Vihorlat- Poloniny	NRBk	Vihorlatské vrchy, Bukovské vrchy		
	24	Nízke Beskydy	NRBk	Laborecká a Ondavská vrchovina		
	25	Cirocha	RBk			brehové porasty (vrba, jelša) a sprievodné lúčne spoločenstvá, významná ťahová cesta vtákov
	26	Ubl'anka	RBk			typické brehové porasty Salix fragilis, Salix purpurea, prirodzené komponenty zoocenóz a fytoocenóz
	27	Gazdoráň- Stavenec- Závozy	RBk			
	28	Ulička	RBk			typické zachovalé brehové porasty
	29	Stredný Grúň	RBc	Bukovské vrchy		enkláva starého bukového porastu
	30	Nastaz	RBc	Bukovské vrchy	NPR Havešová	Komplex lesných porastov so zastúpením starších vekových skupín buka a javora
Stará Ľubovňa	1	Pieniny	PBc	Pieniny	NPR Prielom Dunajca	komplex hodnotných spoločenstiev na členitom podklade bradlového pásma
	2	Hamšík-Javory	RBc	Spišská Magura		jedľové dvojťážové porasty dolnej proveniencie
	3	Skvrčina	RBc	Pieniny		ochranné lesy s jedľou a smrekom
	4	Vysoká	RBc	Pieniny		prevažne ochranné lesy tvorené jedľou a smrekom
	5	Vrchriečky	RBc	Pieniny		cez 100-ročné jedľo-smrekové dvojťážové porasty
	6	Pod ostrými skalami	RBc	Pieniny		ochranné lesy ihličnaté (protierozne)
	7	Jarabinský prielom	RBc	Pieniny	PR Jarabinský prielom	komplex jedľo-smreko-bukových lesov
	8	Košarky- Bystrina	RBc	Ľubovnianska vrchovina		jedľové lesy so smrekom a borovicou
	9	Pod Chotárnym	RBc	Ľubovnianska vrchovina		dvojťážové jedľové porasty s prímiesou smreka
	10	Pod Kráž	RBc	Ľubovnianska vrchovina		smrečiny s prímiesou jedle

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Stropkov	11	Čerenkivky	RBc	Ľubovnianska vrchovina		smreková jedlina s bukom
	12	Zbojnický vrch	RBc	Ľubovnianska vrchovina		jedľo-bukové lesy so smrekom
	13	Žďarik	RBc	Ľubovnianska vrchovina		bukové porasty s hrabom, javorom horským a jedľou
	14	Litmanovský potok	RBc	Ľubovnianska vrchovina		postupná prestavba brehových porastov (topole) a ich rozšírenie
	15	Plavečské štrkoviská	RBc	Spišsko-šarišské medzihorie	CHA Plavečské štrkoviská	revitalizácia brehových porastov, vodné biotopy
	16	Andrejovské štrkoviská	RBc	Spišsko-šarišské medzihorie		revitalizácia brehových porastov, vodné biotopy
	17	Ostrý kameň	RBc	Spišsko-šarišské medzihorie		ihličnaté porasty tvorené jedľou, borovicou a smrekom
	18	Za Plavečským hradom	RBc	Spišsko-šarišské medzihorie		náletom stabilizované erózne ryhy
	19	Sútok Valalskej vody	RBc	Spišsko-šarišské medzihorie		pripotočné spoločenstvá
	20	Slatina a bradlové pásmo	RBc	Spišsko-šarišské medzihorie	PR Slatina Šarišskom Jastrabí	prislatinné a xertermné spoločenstvá
	21	Pod Hriňovou horou	RBc	Čergov		bukové lesy dvojťážové nad 110 rokov
	22	Vlčí potok	RBc	Čergov		typické bučiny bez podrastu
	23	Kovaľacká	RBc	Čergov		bučiny vhodnej proveniencie
	24	Uhliská	RBc	Čergov		lesné komplexy v kombinácii s trávnyimi porastmi s rozptýlenou zeleňou
	25	Polinské	RBc	Čergov		prestárle bučiny vhodnej proveniencie
	26	Minčol	RBc	Čergov	NPR Čergovský Minčol	jedľo-bukové lesy podvrcholovej polohy dvojťážové, nad 110 rokov veku
	27	Minčol-Ostrý vrch	NRBk	Čergov		lesné komplexy v kombinácii s hodnotnými trávnyimi porastmi
	28	Pálenica-Vysoká	NRBk	Spišská Magura		komplex lesných, lúčnych a pripotočných spoločenstiev
	29	Rieka Poprad	NRBk	Spišsko-šarišské medzihorie		brehové porasty a aluviálne lúky
	30	Potok Ľubotinka	RBk	Spišsko-šarišské medzihorie		brehové porasty a aluviálne lúky
	31	Potok Veľký Lipník	RBk	Spišsko-šarišské medzihorie		brehové porasty a aluviálne lúky
	1	Dukla	NRBc	Laborecká vrchovina	NPR Komárnická jedlina	zachovalé jedľo-bukové porasty, mezofilné až slatinné lúky s výskytom vzácných druhov
	2	Hrabiny	RBc	Ondavská vrchovina		rozsiahly komplex lesných spoločenstiev s bukovým porastom
	3	Domaša (Domaša-Lysá hora)	NRBc	Ondavská vrchovina		komplex biotopov (bučiny, dubovo-hrabové porasty, trávnaté porasty s rozptýlenou zeleňou, vodné plochy)
	4	Čierťaž	RBc	Ondavská vrchovina		lesný komplex (dubovo-hrabové porasty, bučiny), trvalé trávne porasty s rozptýlenou zeleňou
	5	Pramenisko Chotčianky	RBc	Laborecká vrchovina		lesný komplex bučín, prameniskových a pripotočných spoločenstiev rastlín
	6	Ščob-Hájnica	RBc	Ondavská vrchovina		lesný komplex (bučiny, pripotočné porasty s výskytom vzácných druhov rastlín)
	7	Baňa	RBc	Ondavská vrchovina		podhorské bučiny, zvyšky dubovo-hrabových lesov, lúky a pasienky so vzácnymi druhmi

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

	8	Havaj	RBc	Laborecká vrchovina		komplex spoločenstiev (bučiny, zvyšky dubovo-hrabových lesov, pripotočné spoločenstvá)
	9	Ondava-Ladomírka	NRBk	Ondavská vrchovina		brehové porasty, zvyšky lužných podhorských lesov, aluviálne spoločenstvá
	10	Hradisko	RBk	Ondavská vrchovina		brehové porasty, lúčne a pasienkové spoločenstvá s rozptýlenou zeleňou a brezovými lesíkmi
	11	Vojtovec	RBk	Ondavská vrchovina		brehové porasty s vrbou a jelšou, aluviálne psiarkové lúky s rozptýlenou zeleňou
	12	Brusnička	RBk	Ondavská vrchovina		brehové porasty s vrbou a jelšou, aluviálne psiarkové lúky s rozptýlenou zeleňou
	13	Bystrá	RBk	Laborecká vrchovina		brehové porasty s vrbou a jelšou, aluviálne psiarkové lúky s rozptýlenou zeleňou
	14	Kožuchovský potok	RBk	Ondavská vrchovina		brehové porasty, aluviálne lúky s mokrinami a rozptýlenou zeleňou
	15	Chotčianka	RBk	Ondavská vrchovina		brehové porasty, aluviálne lúky s mokrinami a rozptýlenou zeleňou
	16	Korunkov	NRBc	Ondavská vrchovina		
nad Svidník	1	Dukla	NRBc	Laborecká vrchovina	NPR Komárnická jedlina	zachovalé jedľo-bukové porasty, mezofilné až slatinné lúky s výskytom vzácnych druhov
	2	Jedlinky	RBc	Ondavská vrchovina		komplex lesných spoločenstiev s výskytom zamokrených polôh
	3	Rohuľa	RBc	Ondavská vrchovina		lesný komplex bučín a sutinových spoločenstiev
	4	Kalinec	RBc	Ondavská vrchovina		lesný komplex (bučiny, svahové lieštiny, pripotočné jelšiny a pod.)
	5	Šarbov-Skalné	RBc	Laborecká vrchovina		rozsiahly komplex spoločenstiev (lesné porasty, mezofilné a slatinné lúky)
	6	Pod Poliankou	RBc	Ondavská vrchovina		porasty bučín, dubovo-hrabové lesy, pripotočné spoločenstvá
	7	Nízke Beskydy	NRBk	Ondavská vrchovina, Laborecká vrchovina		bučiny, jedľo-bučiny, lúky, mokradné spoločenstvá
	8	Ondava-Ladomírka	NRBk	Ondavská vrchovina		brehové porasty, zvyšky lužných podhorských lesov, aluviálne lúky
	9	Hradisko	RBk	Ondavská vrchovina		brehové porasty, lúčne a pasienkové spoločenstvá s rozptýlenou zeleňou a brezovými lesíkmi
	10	Ondava	RBk	Ondavská vrchovina		brehové porasty, aluviálne lúky a štrkové nánosy s vrbou purpurovou
	11	Kapišovka	RBk	Ondavská vrchovina		brehové porasty, aluviálne lúky a štrkové nánosy s vrbou purpurovou
	12	Kožuchovský potok	RBk	Ondavská vrchovina		brehové porasty, aluviálne lúky s mokrinami a rozptýlenou zeleňou
	13	Kurimka	RBk	Ondavská vrchovina		brehové porasty, aluviálne lúky s mokrinami a rozptýlenou zeleňou
	14	Radomka	RBk	Ondavská vrchovina		brehové porasty, aluviálne lúky s mokrinami a rozptýlenou zeleňou
	15	Makovica	RBk	Ondavská vrchovina		lesné porasty bučín, dubohrabín, pripotočné spoločenstvá
	16	Lysá hora-Vichter	RBc	Ondavská vrchovina		lesný komplex dubovo-hrabových porastov s pásni podhorských bučín
	17	Korunkov	NRBc	Ondavská vrchovina		
nad	1	Šimonka-Oblík	NRBc	Slanské vrchy	NPR Šimonka, NPR Oblík	lesné porasty pralesovitého charakteru, typické spoločenstvá bučín vyšších polôh so vzácnymi rastlinnými druhmi

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

2	Pavlovce-Tajch	RBc	Slanské vrchy	PP Zárez Starého potoka	lesné spoločenstvá slatinnej jelšiny v rámci bukového porastu, výskyt vzácných rastlinných druhov
3	Hôrky	RBc	Slanské vrchy		slatinno-jelšové spoločenstvá, xerothermné spoločenstvá, vzácné rastlinné druhy
4	Herlica	RBc	Slanské vrchy		lesné spoločenstvá bučín, teplomilných dubín a chránených druhov fauny a flóry
5	Čulkov	RBc	Slanské vrchy	PR Zamutovská jelšina, PR Zamutovské skaly	lesné komplexy s výskytom vzácných druhov fauny a flóry
6	Hlinská jelšina	RBc	Slanské vrchy		lesné spoločenstvá bučín s enklávami jaseňových jelšín, vzácné druhy rastlín
7	Ošvárska	RBc	Slanské vrchy	(Ošvárska)	lesné spoločenstvá bučín, zvyšky jedľobukového lesa a lúky so vzácnymi druhmi rastlín
8	Makovica	RBc	Slanské vrchy	PP Skaly pod Pariakovou	lesné spoločenstvá bučín, rastlinné spoločenstvá skalných biotopov so vzácnymi druhmi
9	Kotlina Banského	RBc	Slanské vrchy		podhorské lúky so vzácnymi mezofilnými druhmi a krajinou zeleňou
10	Žiar	RBc	Slanské vrchy	(Bučina pri Vechci)	lesné spoločenstvá bučín so vzácnymi druhmi rastlín a chránenou a ohrozenou avifaunou
11	Mazolín	RBc	Slanské vrchy		lesné spoločenstvá bučín, jaseňové javoriny, výskyt chránenej avifauny
12	Petič	RBc	Beskydské predhorie	(Petič)	lesné spoločenstvá dubo-hrabín so vzácnymi druhmi
13	Radvanovce	RBc	Beskydské predhorie	(Radvanovce)	lesné spoločenstvá dubo-hrabín so vzácnymi druhmi
14	Skalky	RBc	Beskydské predhorie	CHA Medziarske skalky	teplomilná a suchomilná vegetácia na vápencovom podklade so vzácnymi druhmi
15	Grodzin	RBc	Beskydské predhorie		lesné spoločenstvá dubo-hrabín a bučín, vzácné teplomilné rastlinné spoločenstvá na vápencovom podklade
16	Poloma	RBc	Beskydské predhorie		lesné spoločenstvá dubo-hrabín, bučín, kroviskové spoločenstvá so vzácnymi druhmi
17	Petkovská dolina	RBc	Východoslovenská pahorkatina	PP Petkovský potok	porasty pasienkového lesa, teplomilná a suchomilná vegetácia, hydrofilná vegetácia so vzácnymi druhmi
18	Lipová	RBc	Východoslovenská pahorkatina		lesné spoločenstvá dubín so vzácnymi druhmi na ryolitovom podklade
19	Michalok	RBc	Východoslovenská pahorkatina	(Michalok)	borina, teplomilná vegetácia na vápencovom podklade so vzácnymi druhmi
20	Lysá hora-Inovec	RBc	Východoslovenská pahorkatina	(Čičviansky hradný vrch)	lesné spoločenstvá dubo-hrabín, teplomilné spoločenstvá skál a skalných stepí so vzácnymi druhmi
21	Pod Šnidárkou	RBc	Ondavská vrchovina	(Kelčianska jelšina)	jaseňovo-jelšový lužný les, vzácné mokraďné rastlinné spoločenstvá
22	Pod Skalným	RBc	Ondavská vrchovina		lesné spoločenstvá bučín s prechodom do lesostepí so vzácnymi druhmi
23	Pod Pasekami	RBc	Ondavská vrchovina	CHA Štefanovská borina	borina v rámci lesného spoločenstva dubo-hrabín, teplomilná flóra s chránenými druhmi
24	Rybník pri Tovarnom	RBc	Beskydské predhorie	(Rybník pri Tovarnom)	hydrofilné a lúčne spoločenstvá, trofická základňa pre chránenú avifaunu
25	Priekopa	RBc		(Priekopa)	lužný les (mŕtve ramená Tople a Ondavy), mokraďné rastlinné spoločenstvá
26	Úsek Tople od Tarbaja po Hanušovce	RBc	Ondavská vrchovina		brehové porasty a mokraďné rastlinné spoločenstvá
27	Úsek Tople od Žipova po Sol'	RBc	Východoslovenská rovina	PP Žipovské mŕtve rameno	vŕbovo-topoľové brehové porasty s výskytom chránenej a ohrozenej fauny
28	Úsek Tople od Ortášov po Sačurov	RBc	Východoslovenská rovina		vŕbovo-topoľové brehové porasty s výskytom chránenej a ohrozenej fauny
29	Malá Domaša	RBc	Beskydské predhorie	(Malá Domaša)	vŕbovo-topoľové brehové porasty, hydrofitné rastlinné spoločenstvá, výskyt chránenej a ohrozenej fauny

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

30	Úsek Ondavy od Benkoviec po Kladzany	RBc	Východoslovenská pahorkatina		vŕbovo-topoľové a vŕbovo-jelšové brehové porasty, aluviálne lúky s výskytom chránenej a ohrozenej fauny a flóry
31	Úsek Ondavy od Poše po Nižný Žipov	RBc	Východoslovenská rovina		vŕbovo-topoľové brehové porasty s prímiesou dreveného ľahu, aluviálne lúky s výskytom chránenej a ohrozenej fauny a flóry
32	Chám	RBc	Slanské vrchy		xerothermná dubina, brehové porasty jelšín so vzácnou a chránenou faunou a flórou
33	Ondava	NRBk	Beskydské predhorie	(Malá Domaša)	vŕbovo-topoľové a vŕbovo-jelšové brehové porasty, aluviálne lúky s výskytom chránenej a ohrozenej fauny a flóry
34	Topľa	RBk	Beskydské predhorie	PP Žipovské mŕtve rameno	vŕbovo-topoľové a vŕbovo-jelšové brehové porasty, aluviálne lúky s výskytom chránenej a ohrozenej fauny a flóry
35	Oľka	RBk	Beskydské predhorie, Ondavská vrchovina		vŕbovo-jelšové brehové porasty, podmáčané lúky, výskyt vzácných mokradných spoločenstiev
37	Radvanovce-Sedliská	RBk	Beskydské predhorie	CHA Radvanovské skalky	teplo milné a suchomilné spoločenstvá v rámci bradlového pásma
36	Korunkov	NRBc	Ondavská vrchovina		
38	Domaša	NRBc	Ondavská vrchovina		komplex biotopov (bučiny, dubovo-hrabové porasty, trávnaté porasty s rozptýlenou zeleňou, vodné plochy)

Program ochrany prírody

Z hľadiska ochrany prírody je dôležité udržanie a zvyšovanie ekologickej stability, ktoré si vyžaduje:

- Dodržiavanie ustanovenia zákona o OPaK a ochranu lesných porastov a NSKV, ktoré sú súčasťou všetkých prvkov ÚSES. V praxi to znamená, že pri zásahoch do lesnej a poľnohospodárskej krajiny sa nemôže stať, že bude niektorý zo súčasných alebo navrhovaných prvkov MÚSES zničený, narušený, poškodený, či zmenený druh pozemku.
- Vhodné hospodárenie v lesných komplexoch a na plochách NSKV v súlade s dôležitou funkciou v rámci hierarchie ÚSES, ktorého sú tieto prvky súčasťou.
- Odstraňovanie antropogénnych a biotických bariérových prvkov, ktoré ovplyvňujú kvalitu trvalých porastov.
- Dohľad nad plochami NSKV, aby tu nedochádzalo k neodôvodneným a nelegálnym výrubom.
- Chrániť biotopy európskeho a národného významu (BEV a BNV) je potrebné upozorniť na § 6 zákona o OPaK. Na plochách BEV a BNV nesmie dôjsť k ich zničeniu, či poškodeniu pri ostatných aktivitách v území. Dodržiavaním, okrem iných, aj ustanovení zákona o OPaK a lesného zákona pri akýchkoľvek zásahoch do reálnych a navrhovaných prvkov ÚSES.
- Chrániť biotopy vzácných druhov fauny a flóry v k. ú..

Na stabilizáciu a trvalo udržateľný rozvoj krajiny je nutné v rámci jednotlivých prvkov súčasnej krajiny štruktúry dodržať tieto zásady:

Orná pôda

Základnými opatreniami na stabilizáciu ornej pôdy sú:

- Nezvyšovanie výmery ornej pôdy na úkor stabilných TTP, či NSKV, čo vyplýva z prispôsobenia sa abiotickým podmienkam daného územia hlavne svahovým pohybom, zosuvom a silnej a veľmi silnej erodovateľnosti územia.
- Na plochách so stredne silnou eróziou doporučujeme protierózne organizačné a agrotechnické opatrenia, ktoré môžu byť spracované v rámci projektu pozemkových úprav.
- Na plochách so silnou a veľmi silnou eróziou, keďže je na nich v súčasnosti vhodný druh pozemku (TTP a ostatné plochy s NSKV), navrhujeme trvalý zákaz zmeny kultúry na ornú pôdu a zastavané plochy.

Trvalé trávne porasty

Udržať a zvyšovať súčasnú výmeru TTP a nerozorávať TTP na ornú pôdu v erózných územiach.

Nie sú vhodné ani intenzifikačné zmeny zo súčasne prevládajúcej extenzívnej, teda viac stabilnej povahy týchto plôch na intenzívnu, menej stabilnú.

Na plochách so silnou a veľmi silnou eróziou, keďže je na nich v súčasnosti vhodný druh pozemku (TTP a ostatné plochy s NSKV), je potrebné zabezpečiť trvalý zákaz zmeny kultúry na ornú pôdu.

Nelesná stromová a krovitá vegetácia (NSKV)

Vykonať zameranie súčasných plôch NSKV, vykonať delimitáciu kompaktnej NSKV do LPF a dodržať zásadu **neznižovať súčasnú výmeru NSKV**.

Stabilizovať súčasný stav NSKV z dôvodu, že zmenšovaním výmery týchto plôch by mohlo dôjsť k rozvinutiu výrazných erózných procesov na stráňach na tektonických poruchách, zmenšeniu potravinovej bázy pre zoofaunu a tým by došlo k výraznému zníženiu ekologickej stability územia.

Ochrana všetkých foriem NSKV (kompaktnej, líniovej a rozptýlenej).

Zachovať vegetačné štruktúry NSKV v poľnohospodárskej krajine, čo zabezpečí druhovú biodiverzitu, typický krajinný ráz a stabilitu územia, čo do erózných procesov.

Lesný pôdny fond

Pre hospodárenie na lesnom pôdnom fonde sú záväzné opatrenia predpísané v rámci platného lesného hospodárskeho plánu (LHP) na lesnom hospodárskom celku (LHC).

Prvoradou úlohou z hľadiska ochrany prírody je vhodné hospodárenie v lesných spoločenstvách, v súlade s ich funkciou. Odstraňovanie antropogénnych a biotických bariérových prvkov, ktoré sú uvedené v kapitole B 1.3..

Nezákonné výrubu lesných porastov, nevhodné približovanie, požiare a pod. je možné eliminovať zvýšenou kontrolnou činnosťou oprávnených osôb.

K poškodzovaniu porastov dochádza aj výstavbou objektov v blízkosti lesa, kedy sa často porušuje zákon o lesoch 326/05 Z.z. v znení neskorších predpisov (§ 10 Ochranné pásmo lesa. Ochranné pásmo lesa tvoria pozemky do vzdialenosti 50m od hranice lesného pozemku.)

Voda

Vzhľadom na významnú ekologickú funkciu miestnych potokov, je potrebné: Udržiavať a stabilizovať súčasný stav hlavných tokov a ich prítokov.

Nezasahovať do tokov ani do brehových porastov, tak aby na citlivom území náchylnom na zosuvy a fluvialnú eróziu nedošlo k erózii brehov a alúvia tokov.

Používať a aplikovať hnojivá a pesticídy v súlade s požiadavkami ochrany prírody a ochrany vôd.

Zastavané plochy a cesty

Vzhľadom na súčasnú a potenciálnu eróziu je potrebné navrhovať cesty, cyklotrasy, náučné chodníky a ostatné zastavané plochy v územiach bez silnej a veľmi silnej erózie.

Každý zákrok, ktorý sa týka zásahov do prvkov ÚSES musí byť prekonzultovaný s odbornými pracovníkmi ochrany prírody a krajiny, či už ŠOP SR, Správ NP a CHKO, ktoré sú odbornými organizáciami ochrany prírody alebo príslušných orgánov štátnej správy ochrany prírody a krajiny.

Ak zamýšľaný zásah vyžaduje legislatívne konanie na príslušnom orgáne ochrany prírody (Obec, zastúpená starostom obce, Okresné úrady, odbory starostlivosti o životné prostredie či MŽP SR) je potrebné takéto postupy absolvovať a riadiť sa podmienkami uvedenými v rozhodnutí, či vyjadrení na vykonávanie činnosti.

Špeciálnou problematikou je výskyt biotopov európskeho a národného významu. Pracovníci ŠOP SR disponujú údajmi o lokalitách výskytu BNV a BEV, preto je potrebné akékoľvek zásahy do BEV a BNV konzultovať na týchto pracoviskách.

Taktiež je potrebné zabezpečiť projekty revitalizácie a dlhodobý monitoring pre staré banské diela, skládky, dobývacie priestory a iné stresové faktory v území.

h) Návrh koncepcie ochrany a využitia kultúrneho dedičstva a návrh rozvoja rekreácie

Kultúrno-historickú stabilitu a hodnoty územia určujú zachované hmotné štruktúry kultúrneho dedičstva a jeho výberovo chránená časť - pamiatkový fond.

Stabilita a hodnoty územia sú dané historicko-urbanistickými, stavebno-historickými a archeologickými štruktúrami v nadväznosti na ich prostredie, ktoré bolo v priebehu stáročí ľudskou činnosťou rôzne pretvárané tzn., že sem patria aj územia poznamenané historickou hospodárskou a inou kultivačnou činnosťou napr.: banskou, hutníckou, lesníckou, poľnohospodárskou, či dopravnou činnosťou, ale aj sadovníckymi alebo parkovými úpravami a pod.

Rozsah a obsah kultúrno-historických hodnôt územia je širší ako len legislatívne chránený pamiatkový fond a v rámci medzinárodných dohôd rámcovo charakterizované kultúrne dedičstvo. Kultúrne dedičstvo tvoria historické a kultúrne hodnoty vytvorené predchádzajúcimi generáciami bez ohľadu na dobu a miesto ich vzniku. Predstavuje hmotné i nehmotné hodnoty, hnutelné i nehmotné veci a predmety, jednotlivé objekty, ucelené súbory a komplexy.

Hmotná časť kultúrneho dedičstva v PSK sa uplatňuje predovšetkým v zastavaných územiach obcí a nie je v mierke spracovania ÚPN PSK vo väčšine prípadov samostatne vyjadriteľná. Ide o zachované historické urbanisticko-architektonické štruktúry s historickou stavebnou štruktúrou, ktoré reprezentujú územia historických miest a obcí s ich "genius loci", architektonické pamiatky a diela, ľudové staviteľstvo, archeologické lokality a nálezy,

pamiatky vedy a výroby, historické záhrady a parky, aleje, skupiny stromov, ale i prvky dotvárajúce historické prostredie - stĺpy, súdošia a ďalšia drobná architektúra (prícestné plastiky a kaplnky, fontány, osvetlenie, studne ...) v nadväznosti na kultúrnu krajinu vyhodnotenú podľa medzinárodne platných kritérií. Tieto štruktúry sú najlepšie zachytené v historických katastrálnych mapách a ich protokoloch z konca 18. až do konca 19. storočia, ktorých originály sú uložené v Ústrednom archíve geodézie a kartografie v Bratislave.

Viac ako 80 % obcí PSK má zákonom chránené kultúrno-historické hodnoty v území. Ústredný zoznam pamiatkového fondu SR je organická databáza neustále aktualizovaná v závislosti od zisteného skutkového stavu jednotlivých objektov pamiatkovej ochrany na Slovensku.

Archeologické dedičstvo je aj špecifickou skupinou kultúrno-historických hodnôt, ktoré sú v zmysle pamiatkového zákona chránené na celom území Slovenska bez rozdielu, či sú vyhlásené za kultúrne pamiatky alebo sú súčasťou kultúrnej pamiatky iného druhu alebo len evidované ako miesta možného nálezu rôznych kultúrnych horizontov z predchádzajúcich období situovaných pod úrovňou terénu.

Pamätihodnosti sú súčasťou kultúrno-historických hodnôt PSK. Tvoria ich pamätihodnosti miest a obcí, ktoré sú evidované v ústrednom zozname kultúrnych pamiatok.

Požiadavky na riešenie:

- v riešení ÚPN PSK rešpektovať kultúrno-historické dedičstvo, predovšetkým vyhlásené kultúrne pamiatky, vyhlásené urbanistické súbory (mestské pamiatkové rezervácie, pamiatkové rezervácie ľudovej architektúry, pamiatkové zóny a ich ochranné pásma) a súbory navrhované na vyhlásenie; riešením vytvárať predpoklady ich ochrany a optimálneho využitia,
- rešpektovať a podporovať v riešení rozvoj územia so zručaninami hradov, ktoré nie sú zapísané v Ústrednom zozname kultúrnych pamiatok,
- rešpektovať a zohľadňovať zásady ochrany archeologických lokalít a nálezov podľa zákona č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov,
- v riešení ÚPN PSK rešpektovať dominantné znaky pôvodnej a kultúrnej krajiny, morfológie a klímy jednotlivých územných častí PSK,
- rešpektovať typickú formu a štruktúru osídlenia charakterizujúcu jednotlivé etno-kultúrne a hospodársko-sociálne celky.

Významnejšiu sieť osídlenia v priestore regiónu možno datovať najmä od 6. storočia, odkedy nepretržite trvá slovanské osídlenie, ktoré sa do prelomu 16. a 17. storočia vyvinulo do ustáleného počtu sídiel, ktorý sa už neskôr podstatne nemenil. Na prelome 16. a 17. storočia bolo poľnohospodárstvo tradičnou činnosťou väčšiny tunajšieho obyvateľstva, pričom bolo orientované na roľníctvo, ale tiež najmenej polovica domácností v mestečkách. Iba poľnohospodárstvom sa zaoberalo približne 70% vtedajšieho obyvateľstva. Len malá časť poddaných sa venovala ovčiarstvu. Meštania sa venovali najmä remeslám a obchodu, hoci takmer každá meštianska domácnosť mala aj pridružené poľnohospodárstvo, najmä roľnícke. Niektoré meštianske rodiny sa venovali baníctvu. Remeslu, obchodu a baníctvu sa vtedy venovalo asi 25% obyvateľstva.

Vývoj osídlenia sa na prelome 16. a 17. storočia v počte sídlisk ustálil, neskôr vzniklo už len niekoľko hutníckych, sklárskych a iných dedín. Pokračovalo však zväčšovanie alebo zmenšovanie rozsahu sídlisk, čo záviselo od vývoja počtu obyvateľov najmä

v dôsledku prírastku obyvateľstva, hromadnej úmrtnosti za hladomoru a epidémií, odsťahovanie a prisťahovanie. Pokračovalo aj sídliskové splývanie dedín, tvorba nových obcí, čo trvá doteraz.

Vidiecke sídla majú rastlý pôdorys, ktorý vznikol z poľnohospodárskeho sídla. Urbanistická a stavebná štruktúra jednotlivých sídiel bola viac, či menej narušená na celom území. Prvá vlna priemyselnej revolúcie v 19. storočí nepriniesla výraznejšie zmeny v osídlení územia. Počiatkom dvadsiatych rokov tohto storočia ani jedno sídlo nepresiahlo počet 5 000 obyvateľov. Na rozvoj osídlenia mali vplyv najmä dopravné severo-južné a čiastočne západo-východné trasy. Dôležitú úlohu vo formovaní kultúry zohrali vplyvy a pôsobenie gréckokatolíckej a pravoslávnej cirkvi. I napriek tomuto retardačnému vývoju, kultúra a jej možné hodnoty majú rad špecifických prvkov, ktoré sú z celoslovenského, ale i európskeho pohľadu jedinečné.

Tieto architektonické pamiatky reprezentujú nielen zručnosť ich tvorcov, ale tiež pre túto oblasť typické objekty ľudového umenia. Ako také sú významnými aktivitami poznávacieho turizmu.

Veľmi dôležitú úlohu pri jej formovaní zohrali okrem vplyvu rímskokatolíckej cirkvi aj vplyvy gréckokatolíckej a pravoslávnej cirkvi a faktor okrajovej hraničnej oblasti s predtým i teraz závažnými prepojeniami na susedné Poľsko a Balt. Toto územie je silne poznačené vplyvmi západnej a východnej kultúry. Na jednej strane sú to dochované urbanistické a architektonické pamiatky už z čias gotiky, renesancie a baroka a na druhej strane drevené kostolíky východného obradu so svojimi areálmi zo 17. - 18. storočia, ktoré sú vyhlásené za národné kultúrne pamiatky.

Región Prešovského kraja, ktorý v zásade pokrýva historické územie stredného a horného Spiša, Šariša a horného Zemplína, je mimoriadne bohatý na kultúrno-historické pamiatky. Na území regiónu sa stretávajú z európskeho hľadiska dve významné oblasti charakterizované určitými kultúrnymi prvkami a to nížinná kultúra, ktorá v ľudovej architektúre predstavuje stavbu hlinenú, príp. kamennú a horská kultúra, ktorá v ľudovej architektúre predstavuje stavbu zrubovú a drevenú.

Podľa zákona NR SR č.49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu sa pamiatky a národné kultúrne pamiatky zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu považujú za „národné kultúrne pamiatky“.

Za najhodnotnejšie národné kultúrne pamiatky (NKP) s nadregionálnym významom je možné považovať Spišský hrad (katastrálne územie obce Žehra, Košický kraj), farský kostol sv. Jakuba s dielom Majstra Pavla v Levoči a drevené kostolíky na úpätí Východných Karpát v severovýchodnej časti regiónu.

Ústredný zoznam pamiatkového fondu, v terminologickej zhode so štruktúrou registra nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok je typologicky zaradený do typov: meštianske domy, ľudová architektúra, kostoly, pamiatky histórie, profánna architektúra, sakrálne stavby, kaštiele a kúrie, prícestné plastiky, technické pamiatky, verejné budovy, cintoríny, hroby a náhrobníky, archeologické pamiatky, historická zeleň, hrady, hradiská a hrádky, paláce a vily, vodné zdroje a iné.

V jednotlivých regiónoch je význam kultúrneho dedičstva odstupňovaný nasledovne: Celoštátny a medzinárodný, ktorými sú:

- lokality zapísané v zozname svetového prírodného a kultúrneho dedičstva, Spišský hrad a pamiatky okolia a historické jadro mesta Bardejov,
- Levoča, Kežmarok, súbor drevených kostolíkov severovýchodného Slovenska.

Nadregionálny a celoštátny, ktorými sú:

- mestá a obce, kde sa nachádzajú národné kultúrne pamiatky, pamiatkové rezervácie s ich ochrannými pásmami v nadväznosti na zbierkový fond múzeí a galérií,
- územie obcí Zlatá Baňa a Červenica (okr. Prešov), kde sa nachádzajú historické opáľové bane ako jedny z troch svetových nálezísk drahého opálu na svete, NKP Solivar – technická pamiatka a Medzilaborce s unikátnou galériou A. Warhola. Tieto lokality majú mimoriadny význam pre Slovensko z kultúrneho – historického hľadiska, pričom ich význam a hodnotenie nie sú dodnes dostatočne špecifikované, správne identifikované a uplatňované s následným komplexným využívaním v národnom hospodárstve, najmä v rozvoji cestovného ruchu.

Regionálny, ktorými sú:

- mestá a obce s pamiatkovými zónami a ostatnými kultúrnymi pamiatkami a ich ochrannými pásmami, v nadväznosti na zbierkový fond múzeí a galérií.

Špecifickým znakom historického osídlenia je jeho význam ako:

- základu v štruktúre historického a súčasného osídlenia,
- fondu hmotnej časti kultúrneho dedičstva – ako urbanistické, architektonické, archeologické a ďalšie časti kultúrneho dedičstva s väzbou na využívanú a modelovanú krajinu, ktorú v súlade so súčasnými medzinárodnými trendmi možno definovať ako kultúrnu krajinu. Tento fond predstavuje hmotné i nehmotné hodnoty, hnutelné i nehmotné veci a predmety, jednotlivé objekty, ucelené súbory i komplexy a iné stopy z historických období.

V Ústrednom zozname pamiatkového fondu v registri národných kultúrnych pamiatok (ďalej ÚZPF) sú na území Prešovského kraja evidované:

Pamiatkové rezervácie:

Mestská pamiatková rezervácia:

Bardejov, Kežmarok, Levoča, Poprad – Spišská Sobota, Prešov, Spišské Podhradie – Spišská Kapitula, Podolíneč,

Pamiatková rezervácia ľudovej architektúry Ždiar, Osturňa

Ochranné pásmo Pamiatkovej rezervácie:

Bardejov, Podolíneč, Prešov, Levoča, Kežmarok, Spišská Sobota

Pamiatkové zóny:

Hanušovce nad Topľou, Hniezdne, Stará Ľubovňa, Vysoké Tatry - Tatranská Lomnica, Spišské Podhradie, Sabinov, Nižné Repáše, Torysky, Lipovce – Lačnov, Ľubica, Spišská Belá, Vrbov, Soľná Baňa

Ochranné pásmo Pamiatkovej zóny:

Lipovce – Lačnov, Stará Ľubovňa, Torysky, Nižné Repáše

Zoznam ochranných pásiem nehmotných národných kultúrnych pamiatok:

(Grafické vyznačenie ochranných pásiem je k dispozícii na Krajskom pamiatkovom úrade Prešov)

Ochranné pásmo národnej kultúrnej pamiatky:

Okres Bardejov

Hervartov – Rímskokatolícky kostol sv. Františka z Assisi

Lukov-Venécia – Gréckokatolícky chrám sv. Kozmu a Damiána

Jedlinka – Gréckokatolícky chrám Panny Márie Ochrankyne

Tročany – Gréckokatolícky chrám sv. Lukáša

Kožany – Gréckokatolícky chrám Očisťovania Panny Márie

Krivé – Gréckokatolícky chrám sv. Lukáša

Frička – Gréckokatolícky chrám sv. Michala

Marhaň – kaštieľ

Hertník – Kaštieľ, Kostol sv. Kataríny Alexandrijskej a Socha sv. Antona Paduánskeho

Okres Humenné

Brekov – hrad

Okres Kežmarok

Spišská Belá – Strážky – Kaštieľ s areálom

Červený Kláštor – Kláštor Kartuziánov

Okres Prešov

Brežany – Gréckokatolícky chrám sv. Lukáša

Haniska – Pomník roľníckej vzbury

Prešov – Solivar – Solivar s areálom

Fričovce – kaštieľ, park, rím.-kat. kostol, kaplnka

Fintice – kaštieľ

Čelovce – kostol ev. av.

Zámer

Spracované návrhy a prebiehajúce konania:

Prešov – Nižná Šebastová – kaštieľ a kláštor

Žipov – kaštieľ

Okres Sabinov

Lipany – Rímskokatolícky kostol sv. Martina

Brezovica – Rímskokatolícky kostol Všetkých svätých

Pečovská Nová Ves – kaštieľ Ringov

Pečovská Nová Ves – kaštieľ Mariásky

Šarišské Dravce – kaštieľ a park

Hanigovce – hrad - ruína

Okres Snina

Snina – kaštieľ s areálom

Ruský Potok – Gréckokatolícky chrám sv. Michala

Hrabová Roztoka – Gréckokatolícky chrám sv. Bazila Veľkého

Kalná Roztoka – Gréckokatolícky chrám sv. Bazila

Topoľa – Gréckokatolícky chrám sv. Michala

Uličské Krivé – Gréckokatolícky chrám sv. Michala

Okres Stropkov

Potoky – Gréckokatolícky chrám sv. Paraskevy

Okres Stará Ľubovňa

Hraničné – Rímskokatolícky kostol Nepoškvrneného počatia Panny Márie

Stará Ľubovňa – hrad

Plaveč – hrad

Okres Svidník

Svidník – Pamätník padlých sovietskych vojakov, gréckokatolícky kostol sv. Paraskevy

Bodružal – Gréckokatolícky chrám sv. Bazila Veľkého

Dobroslava – Gréckokatolícky chrám sv. Paraskevy

Hunkovce – Gréckokatolícky chrám Zosnutia Bohorodičky

Korejovce – Gréckokatolícky chrám Ochrany Bohorodičky

Kračúnovce – kaštieľ

Krajné Čierne – Gréckokatolícky chrám Bazila Veľkého

I. etapa Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja
je spolufinancovaná Európskou uniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja
a rozpočtu Prešovského samosprávneho kraja.
Európsky fond regionálneho rozvoja
„Investícia do vašej budúcnosti“.

Ladomirová – Gréckokatolícky drevený chrám sv. Michala Archanjela, Pravoslávny kláštor
chrám sv. Michala

Miroľa – Gréckokatolícky chrám Ochrany Bohorodičky

Nižný Komárnik – Gréckokatolícky chrám Ochrany Bohorodičky

Príkra – Gréckokatolícky chrám sv. Michala

Šemetkovce – Gréckokatolícky chrám sv. Michala

Vyšný Komárnik – Dukla – pamätník čsl. armádneho zboru

Okres Vranov nad Topľou

Sedliská – Podčičva – hrad Čičava

V súčasnosti naďalej trvá revízia ochranných pásiem pamiatkových území a národných kultúrnych pamiatok a postupne sa aktualizujú.

Grafické vyznačenie ochranných pásiem je k dispozícii na Krajskom pamiatkovom úrade Prešov.

V Ústrednom zozname pamiatkového fondu sú evidované národné kultúrne pamiatky (ďalej NKP) rozdelené podľa počtu v jednotlivých okresoch v katastroch týchto obcí:

OKRES BARDEJOV

Obce s jednou NKP: Abrahámovce, Bartošovce, Becherov, Beloveža, Brezov, Buclovany, Gaboltov, Gerlachov, Hankovce, Hrabské, Chmeľová, Jedlinka, Kobyly, Kochanovce, Krivé, Lenartov, Livovská Huta, Lopúchov, Mokroluh, Nemcovce, Nižná Voľa, Ortuťová, Osikov, Petrová, Rešov, Richvald, Rokytov, Sveržov, Šašová, Tarnov, Tročany, Varadka, Vyšná Polianka, Vyšná Voľa, Frička, Hervartov

Obce s dvoma NKP: Bogliarka, Hažlín, Hrabovec, Kožany, Kríže, Kružlov, Kurov, Livov, Lukavica, Lukov, Snakov

Obce s tromi NKP: Komárov, Koprivnica, Cigeľka, Marhaň

Obce so štyrmi NKP: Hertník, Kurima,

Obce s piatimi NKP: Nižný Tvarožec, Raslavice

Obce so šiestimi NKP: Zborov

Mesto Bardejov: 142 NKP

Kaplnky a kalvárie: Bardejov, Hertník, Mokroluh, Zborov

Drevené kostolíky a zvonice: Jedlinka, Kožany, Krivé, Lukov, Tročany, Varadka, Vyšná Polianka, Hervartov, Lukavica, Nižný Tvarožec

Ľudové domy a usadlosti: Bardejov, Livovská Huta, Snakov, Cigeľka

Židovské synagógy a cintoríny: Bardejov, Raslavice, Kurima, Zborov

Kaštiele, kúrie a parky: Marhaň, Raslavice, Hertník, Kurima, Koprivnica

Hrady a múry: Zborov

Meštianske domy, remeselnícke domy, vily a kúpeľné domy: Bardejov

Pomníky a pamätné miesta: Bardejov, Bogliarka, Kríže, Livov

Pamiatky vedy a techniky: Hrabovec, Kurima, Bardejov

OKRES HUMENNÉ

Obce s jednou NKP: Hažín nad Cirochou, Hrubov, Jankovce, Karná, Kochanovce, Koškovce, Nižná Jablonka, Nižná Sitnica, Ohradzany, Pakostov, Topoľovka, Turcovce, Udavské, Ľubiša

Obce s dvoma NKP: Brekov, Jasenov, Kamienka, Lukačovce, Ruská Poruba, Vyšná Jablonka

Obce s tromi NKP: Jabloň, Kamenica nad Cirochou

Obce so štyrmi NKP: Košarovce, Závada

Mesto Humenné: 7 NKP

Kaplnky a kalvárie: Humenné, Ľubiša,

Kláštory: Humenné

Židovské synagógy a cintoríny: Humenné, Jabloň, Lukačovce

Kaštiele, kúrie a parky: Humenné, Jabloň, Kamenica nad Cirochou

Hrady a múry: Brekov, Jasenov

Pomníky, hroby a pamätne miesta: Humenné, Kamienka, Košarovce, Vyšná Jablonka, Závada

Pamiatky vedy a techniky: Kamenica nad Cirochou, Košarovce, Udavské

Prícestné plastiky a kríže: Ruská Poruba

OKRES KEŽMAROK

Obce s jednou NKP: Abrahámovce, Jurské, Malý Slavkov, Rešov, Stráne pod Tatrami, Veľká Franková, Vojňany, Červený Kláštor, Matiašovce

Obce s dvoma NKP: Lendak, Podhorany, Slovenská Ves, Spišská Stará Ves, Spišské Hanušovce, Stará Lesná, Výborná, Žakovce, Krížová Ves

Obce s tromi NKP: Bušovce, Holumnica, Ihľany, Tvarožná, Vlková

Obce so štyrmi NKP: Toporec, Vrbov

Obce so šiestimi NKP: Huncovce, Veľká Lomnica

Obce s dvanástimi NKP: Ľubica

Mesto Spišská Belá: 26 NKP

Obec Osturňa: 129 NKP

Mesto Kežmarok: 243 NKP

Kaplnky a kalvárie: Huncovce, Spišské Hanušovce

Drevené kostolíky a zvonice: Kežmarok

Kláštory: Červený Kláštor

Ľudové domy a usadlosti: Osturňa

Židovské synagógy a cintoríny: Huncovce, Kežmarok, Spišská Belá

Kaštiele, kúrie a parky: Bušovce, Holumnica, Huncovce, Krížová Ves, Slovenská Ves, Spišská Belá – Strážky, Toporec, Veľká Lomnica, Vlková

Hrady a múry: Holumnica, Kežmarok

Meštianske domy, remeselnícke domy, vily a kúpeľné domy: Kežmarok, Ľubica, Spišská Belá

Pomníky, hroby a pamätne miesta: Ihľany, Kežmarok, Lendak, Ľubica, Spišská Belá, Spišská Stará Ves, Veľká Lomnica

Pamiatky vedy a techniky: Huncovce, Kežmarok, Veľká Franková

OKRES LEVOČA

Obce s jednou NKP: Harakovce, Jablonov, Kurimany, Nemešany, Ordzovany, Klčov

Obce s dvoma NKP: Brutovce, Dravce, Granč-Petrovce, Poľanovce, Pongrácovce, Bijacovce, Spišský Štvrtok

Obce so štyrmi NKP: Spišský Hrhov

Obce s deviatimi NKP: Oľšavica

Obce so sedemnástimi NKP:

Obec Torysky: 22 NKP

I. etapa Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja
je spolufinancovaná Európskou uniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja
a rozpočtu Prešovského samosprávneho kraja.
Európsky fond regionálneho rozvoja
„Investícia do vašej budúcnosti“.

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Obec Vyšné Repaše: 24 NKP

Obec Nižné Repaše: 31 NKP

Obec Spišské Podhradie: 107 NKP

Mesto Levoča: 332 NKP

Kaplnky, kalvárie a kláštory: Spišské Podhradie, Pongrácovce, Torysky, Spišský Štvrtok

Drevené kostolíky a zvonice: Spišské Podhradie – Katúň

Ľudové domy a usadlosti: Bijacovce, Nižné Repaše, Olšavica, Spišské Podhradie, Torysky,

Vyšné Repaše, Závada pri Levoči

Židovské synagógy a cintoríny: Spišské Podhradie, Levoča

Kaštiele, kúrie a parky: Granč-Petrovce, Bijacovce, Spišský Hrhov, Spišské Podhradie

Hrady, múry a opevnenie: Levoča, Spišské Podhradie, Ordzovany

Meštianske domy, remeselnícke domy, vily a kúpeľné domy: Levoča, Spišské Podhradie

Pomníky, hroby a pamätne miesta: Brutovce, Levoča, Spišský Hrhov

Pamiatky vedy a techniky: Spišské Podhradie, Dravce, Levoča, Vyšné Repaše, Korytné, Poľanovce

OKRES MEDZILABORCE

Obce s jednou NKP: Oľka, Oľšinkov, Palota, Repejov, Sukov, Volica, Zbudská Belá, Čabalovce, Ňagov, Výrava

Obce s dvoma NKP: Čabiny, Radvaň nad Laborcom, Svetlice

Obec s tromi NKP: Habura, Krásny Brod

Obce so štyrmi NKP: Čertižné, Kalinov

Mesto Medzilaborce: 7 NKP

Kaplnky, kalvárie a kláštory: Krásny Brod

Židovské synagógy a cintoríny: Radvaň nad Laborcom, Medzilaborce-Vydraň

Kaštiele, kúrie a parky: Krásny Brod

Pomníky, hroby a pamätne miesta: Čertižné, Čabiny, Habura, Kalinov, Medzilaborce

Pamiatky vedy a techniky: Svetlice

OKRES POPRAD

Obce s jednou NKP: Gerlachov, Hôrka, Jánovce, Mengusovce, Mlynica, Švábovce, Vikartovce, Vydrník, Vysoké Tatry-Tatranské Matliare, Vysoké Tatry-Tatranské Zruby, Liptovská Teplička, Blažov-Javorina vojenský obvod

Obce s dvoma NKP: Hozelec, Nová Lesná, Štrba, Vysoké Tatry-Vyšné Hágy, Poprad-Stráže pod Tatrami, Hranovnica, Lučivná

Obce s tromi NKP: Gánovce, Spišský Štiavnik, Veľký Slavkov, Vernár

Obce so štyrmi NKP: Batizovce, Štôla, Poprad-Matejovce

Obec so šiestimi NKP: Vysoké Tatry-Nový Smokovec

Obce so siedmimi NKP: Vysoké Tatry-Dolný Smokovec, Vysoké Tatry-Tatranská Polianka

Obec s deviatimi NKP: Vysoké Tatry-Starý Smokovec

Obce s desiatimi NKP: Poprad-Veľká, Vysoké Tatry-Štrbské Pleso

Mesto Poprad: 12 NKP

Obec Vysoké Tatry-Tatranská Lomnica: 11 NKP

Obec Poprad-Spišská Sobota: 73 NKP

Obec Ždiar: 102 NKP

Kaplnky a kalvárie: Poprad-Matejovce, Poprad-Spišská Sobota, Štrba

Drevené kostolíky, zvonice a kláštory: Vysoké Tatry-Dolný Smokovec, Starý Smokovec, Poprad, Poprad-Matejovce, Spišská Sobota

Ľudové domy a usadlosti: Ždiar, Poprad-Spišská Sobota, Štôla

Židovské synagógy a cintoríny: Gerlachov, Poprad–Spišská Sobota, Štôla, Vysoké Tatry–Štrbské Pleso

Kaštiele, kúrie a parky: Lučivná, Batizovce, Spišský Štiavnik, Gánovce, Hozelec

Meštianske domy, remeselnícke domy, vily a kúpeľné domy: Vysoké Tatry–Tatranská Lomnica, Nový Smokovec, Starý Smokovec, Dolný Smokovec, Štrbské Pleso, Tatranská Polianka, Gánovce, Poprad, Poprad –Spišská sobota, Poprad-Veľká

Pomníky a pamätné miesta: Vernár, Lučivná, Poprad, Poprad–Spišská Sobota, Poprad–Veľká, Spišský Štiavnik, Štrba, Vysoké Tatry–Štrbské Pleso, Tatranská Polianka, Tatranské Zruby, Javorina-Blažov

Pamiatky vedy a techniky: Liptovská Teplička, Poprad, Poprad–Matejovce, Vysoké Tatry – Tatranská Lomnica, Vydriák, Hranovnica, Vysoké Tatry – Starý Smokovec

OKRES PREŠOV

Obce s jednou NKP: Abranovce, Bajerov, Brestov, Brežany, Fulianka, Fintice, Hendrichovce, Hrabkov, Chmeľovec, Chmiňany, Chminianska Nová Ves, Chminianske Jakubovany, Klenov, Kojatice, Križovany, Lemešany, Lesíček, Ličartovce, Medzany, Miklušovce, Podhradík, Rokycany, Ruská Nová Ves, Šindliar, Teriakovce, Varhaňovce, Vítaz, Vyšná Šebastová, Záborské, Záhradné, Žipov, Žehňa

Obce s dvoma NKP: Bertotovce, Čelovce, Haniska, Kapušany, Ľubovec, Malý Šariš, Petrovany, Svinia, Šarišské Bohdanovce, Široké, Tulčík, , Fričovce

Obce s tromi NKP: Červenica, Drienov, Radatice, Demjata, Ľubotice, Župčany

Obce so štyrmi NKP: Zlatá Baňa, Hermanovce, Terňa

Obce s piatimi NKP: Prešov-Cemjata, Chmeľov, Prešov-Nižná Šebastová

Obec s desiatimi NKP: Lipovce, Lipovce-Lačnov

Obec s dvanástimi NKP: Veľký Šariš

Mesto Prešov: 257 NKP

Prešov-Solivar: 11 NKP

Kaplnky, kláštory a kalvárie: Prešov, Veľký Šariš, Prešov-Cemjata, Prešov-Nižná Šebastová
Drevené kostolíky a zvonice: Brežany

Ľudové domy a usadlosti: Abranovce, Lipovce, Lipovce-Lačnov, Prešov-Solivar

Židovské synagógy a cintoríny: Ľubotice, Prešov, Široké

Kaštiele, kúrie a parky: Demjata, Chmeľov, Prešov-Nižná Šebastová, Radatice, Svinia, Terňa, Tulčík, Záborské, Žipov, Fričovce, Fintice, Hermanovce, Ličartovce, Ľubotice, Ľubovec, Ruské Pekľany, Petrovany, Šarišské Bohdanovce, Župčany

Hrady, opevnenia a múry: Kapušany, Ruská Nová Ves, Veľký Šariš, Prešov, Prešov-Solivar

Meštianske domy, remeselnícke domy, vily a kúpeľné domy: Prešov, Prešov-Cemjata

Pomníky, hroby a pamätné miesta: Záhradné, Hermanovce, Prešov, Veľký Šariš, Župčany, Čelovce, Zlatá Baňa, Červenica, Drienov, Haniska, Chmeľov, Šarišské Bohdanovce

Pamiatky vedy a techniky: Prešov, Prešov-Solivar, Veľký Šariš, areál opálových baní - Zlatá Baňa, Dubník, Červenica

OKRES SABINOV

Obce s jednou NKP: Ďačov, Hanigovce, Jakubova Voľa, Jakubany, Lúčka, Nižný Slavkov, Olejníkov, Rožkovany, Šarišské Sokolovce, Torysa, Sabinov-Orkucany, Šarišské Dravce

Obce s dvoma NKP: Dubovica, Hubošovce, Lipany, Ľutina, Ostrovany, Ražňany, Uzovce, Uzovský Šalgov, Červenica pri Sabinove,

Obce s tromi NKP: Drienica, Krásna Lúka,

Obce so štyrmi NKP: Jarovnice, Kamenica, Brezovička, Krivany, Šarišské Michaľany

Obec so siedmimi NKP: Brezovica

I. etapa Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja
je spolufinancovaná Európskou uniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja
a rozpočtu Prešovského samosprávneho kraja.
Európsky fond regionálneho rozvoja
„Investícia do vašej budúcnosti“.

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Obec s ôsmimi NKP: Pečovská Nová Ves

Mesto Sabinov: 52 NKP

Kaplnky a kalvárie: Brezovica, Ľutina, Pečovská Nová Ves

Ľudové domy a usadlosti: Drienica, Kamenica, Krásna Lúka

Židovské synagógy a cintoríny: Brezovica, Lipany, Pečovská Nová Ves, Sabinov

Kaštiele, kúrie a parky: Brezovica, Červenica pri Sabinove, Dubovica, Jarovnice, Krivany, Ostrovany, Pečovská Nová Ves, Ražňany, Rožkovany, Šarišské Dravce, Šarišské Michaľany, Uzovce, Uzovský Šalgov

Hrady, opevnenia a múry: Kamenica, Sabinov, Hanigovce

Meštianske domy, remeselnícke domy, vily a kúpeľné domy: Sabinov

Pomníky, hroby a pamätné miesta: Brezovica, Drienica, Jarovnice, Kamenica, Krivany, Pečovská Nová Ves, Sabinov, Šarišské Michaľany

Pamiatky vedy a techniky: Krivany

OKRES SNINA

Obce s jednou NKP: Čukalovce, Dúbrava, Hrabová Roztoka, Klenová, Jalová, Ladomirov, Michajlov, Ruská Volová, Osadné, Parihuzovce, Ruský Potok, Ubl'a, Ulič

Obce s dvoma NKP: Kalná Roztoka, Kolbasov, Nová Sedlica, Runina, Pčoliné, Uličské Krivé

Obce s tromi NKP: Dlhé nad Cirochou, Stakčín, Topoľa

Mesto Snina: 4NKP

Kaplnky a kalvárie: Snina

Drevené kostolíky a zvonice: Čukalovce, Hrabová Roztoka, Jalová, Kalná Roztoka, Kolbasov, Kolbasov, Parihuzovce, Ruský Potok, Topoľa, Uličské Krivé

Ľudové domy a usadlosti: Klenová, Nová Sedlica

Židovské synagógy a cintoríny: Kolbasov, Runina, Snina, Topoľa

Kaštiele, kúrie a parky: Dlhé nad Cirochou, Dúbrava, Snina, Stakčín

Pomníky, hroby a pamätné miesta: Osadné, Pčoliné, Snina, Stakčín, Topoľa, Uličské Krivé

Pamiatky vedy a techniky: Dlhé nad Cirochou

OKRES STARÁ ĽUBOVŇA

Obce s jednou NKP: Čirč, Ďurková, Forbasy, Hraničné, Hromoš, Chmeľnica, Kolačkov, Kyjov, Legnava, Lomnička, Malý Lipník, Starina, Šambron, Šarišské Jastrabie, Údol, Veľká Lesná, Veľký Lipník

Obce s dvoma NKP: Jarabina, Kremná, Lesnica, Litmanová, Nová Ľubovňa, Plaveč

Obce s tromi NKP: Haligovce, Kamienka, Lacková

Obce s piatimi NKP: Nižné Ružbachy, Plavnica

Obec so šiestimi NKP: Jakubany

Obec so siedmimi NKP: Sulín

Obec s jedenástimi NKP: Vyšné Ružbachy

Obec so 62 NKP: Hniezdne

Obec so 61 NKP: Podolíneec

Mesto Stará Ľubovňa: 32 NKP

Kaplnky a kalvárie: Podolíneec

Drevené kostolíky a zvonice: Hraničné

Ľudové domy a usadlosti: Haligovce, Jakubany, Jarabina, Kremná, Lacková, Lesnica, Litmanová, Plavnica, Stará Ľubovňa, Sulín, Vyšné Ružbachy

Židovské synagógy a cintoríny: Stará Ľubovňa

Kaštiele, kúrie a parky: Jakubany, Nižné Ružbachy

Hrady a múry: Plaveč, Podolíneec, Stará Ľubovňa

Meštianske domy, remeselnícke domy, vily a kúpeľné domy: Hniezdne, Podolíne, Stará Ľubovňa, Vyšné Ružbachy

Pomníky a pamätné miesta: Nižné Ružbachy

Pamiatky vedy a techniky: Čirč, Nižné Ružbachy, Nová Ľubovňa

Prícestné plastiky a kríže: Hniezdne, Kamienka, Kyjov, Nižné Ružbachy

OKRES STROPKOV

Obce s jednou NKP: Brusnica, Breznička, Bystrá, Duplín, Havaj, Jakušovce, Kolbovce, Korunková, Kručov, Lomné, Makovce, Miková, Miňovce, Mrázovce, Oľšavka, Potoky, Staškovce, Turany nad Ondavou, Varechovce, Veľkrop, Vyšná Oľšava

Obce s dvoma NKP: Breznica, Bukovce, Bžany, Chotča, Nižná Oľšava, Tokajík

Obce s tromi NKP: Tisinec, Vladiča

Mesto Stropkov: 7 NKP

Kaplnky a kalvárie: Breznica, Bukovce, Chotča, Stropkov

Drevené kostolíky a zvonice: Bystrá, Jakušovce, Potoky

Židovské synagógy a cintoríny: Tisinec

Kaštieľ, kúrie a parky: Stropkov- kaštieľ s archeologickou lokalitou

Pomníky a pamätné miesta: Tokajík

Pamiatky vedy a techniky: Tisinec

Prícestné plastiky a kríže: Stropkov

OKRES SVIDNÍK

Obce s jednou NKP: Beňadikovce, Bodružal, Cernina, Dlhoňa, Dobroslava, Dubová, Hunkovce, Hrabovčák, Kalnište, Kobylnice, Korejovce, Matovce, Medvedie, Mestisko, Miroľa, Mlynárovce, Nižná Pisaná, Nižný Komárnik, Príkra, Pstriná, Rakovčák, Soboš, Valkovce, Vyšný Mirošov, Vyšný Orlík, Želmanovce

Obce s dvoma NKP: Cigla, Kapišová, Stročin, Štefurov, Vyšná Jedľová, Krajné Čierne, Šarišský Štiavnik, Šemetkovce, Vyšný Komárnik

Obce s tromi NKP: Jurkova Voľa, Kračúnovce, Ladomirová, Okružle, Radoma, Rovné, Roztoky

Obce so štyrmi NKP: Kuková

Obce s piatimi NKP: Giraltovec

Mesto Svidník: 9 NKP

Kaplnky a kalvárie: Cernina, Cigla, Vyšná Jedľová

Drevené kostolíky a zvonice: Bodružal, Dobroslava, Hunkovce, Korejovce, Krajné Čierne, Ladomirová, Medvedie, Miroľa, Nižný Komárnik, Príkra, Šarišský Štiavnik, Šemetkovce, Vyšný Komárnik

Ľudové domy a usadlosti: Jurkova Voľa, Krajné Čierne, Ladomirová, Pstriná, Radoma, Rovné, Roztoky, Šemetkovce

Židovské synagógy a cintoríny: Giraltovec

Kaštieľ, kúrie a parky: Giraltovec, Kračúnovce, Kuková, Svidník, Želmanovce

Pomníky a pamätné miesta: Dlhoňa, Giraltovec, Jurkova Voľa, Kalnište, Kapišová, Kuková, Svidník, Vyšný Komárnik

Prícestné plastiky a kríže: Nižná Pisaná, Rovné, Šarišský Štiavnik

OKRES VRANOV NAD TOPĽOU

Obce s jednou NKP: Babie, Banské, Benkovce, Čierne nad Topľou, Girovce, Jastrabie nad Topľou, Juskova Voľa, Kamenná Poruba, Majerovce, Nová Kelča, Ondavské Matiašovce, Petkovce, Petrovce, Radvanovce, Sečovská Polianka, Slovenská Kajňa, Vavrínek, Vlača, Zlatník, Žalobín

I. etapa Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja
je spolufinancovaná Európskou uniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja
a rozpočtu Prešovského samosprávneho kraja.
Európsky fond regionálneho rozvoja
„Investícia do vašej budúcnosti“.

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Obce s dvoma NKP: Čičava, Dlhé Klčovo, Kučín, Kvakovce, Matiaška, Medzianky, Michalok, Poša, Raľajovce, Sačurov, Štefanovce, Tovarné, Tovarnianska Polianka

Obce s tromi NKP: Čaklov, Ďapalovce, Hlinné, Kladzany, Soľ, Vechec

Obce so štyrmi NKP: Bystré, Hermanovce nad Topľou, Komárany, Vyšný Žipov

Obce s piatimi NKP: Merník, Nižný Hrušov, Nižný Hrabovec, Skrabské

Obce so šiestimi NKP: Sedliská

Obec s deviatimi NKP: Vranov nad Topľou-Čemerné

Obec s jedenástimi NKP: Hanušovce nad Topľou

Mesto Vranov nad Topľou: 15 NKP

Kaplnky, kláštory a kalvárie: Vranov nad Topľou

Židovské synagógy a cintoríny: Bystré, Vranov nad Topľou

Kaštiele, kúrie a parky: Hanušovce nad Topľou, Majerovce, Nižný Hrabovec, Nižný Hrušov, Skrabské, Vechec, Vyšný Žipov

Hrady a mýry: Sedliská, Medzianky

Pomníky, hroby a pamätné miesta: Čaklov, Čičava, Hanušovce nad Topľou, Hermanovce nad Topľou, Kladzany, Komárany, Matiaška, Merník, Petrovce, Sedliská, Skrabské, Vranov nad Topľou, Vyšný Žipov

Pamiatky vedy a techniky: Bystré, Hanušovce nad Topľou, Sedliská, Vranov nad Topľou

Prícestné plastiky a kríže: Ďapalovce, Komárany, Štefanovce

V Prešovskom kraji sú pamiatkovo chránené tieto hrady a zrúcaniny hradov:

Zborov, Brekov, Jasenov, Holumnica, Kežmarok, Kapušany, Lesíček, Lipovce, Podhradík, Prešov – Solivar, Ruská Nová Ves, Terňa – Hradisko pri Terni, Veľký Šariš, Brezovica, Hanigovce, Kamenica, Plaveč, Stará Ľubovňa, Mrázovce, Stropkov, Sedliská, Vranov

V rámci Prešovského kraja sú do Zoznamu svetového dedičstva UNESCO zapísané tieto lokality:

- Spišský hrad a pamiatky jeho okolia (MPR Spišská Kapitula, PZ Spišské Podhradie)
- historické jadro mesta Bardejov
- výber najhodnotnejších drevených kostolíkov severovýchodného Slovenska (Hervartov, Kežmarok, Bodružal, Ladomirová)

NKP - Stredoveké nástenné maľby – patria medzi najznámejšie, nie sú to všetky nachádzajúce sa na území Prešovského kraja.

Kostol Všetichsvätých Batizovce	okres: Poprad
Kostol Všetichsvätých Bijacovce	okres: Levoča
Kostol sv. Alžbety Dravce	okres: Levoča
Kostol sv. Jakuba Levoča	okres: Levoča
Kostol sv. Ladislava Levoča	okres: Levoča
Kostol Nanebovzatia Pani Márie Podolinec	okres: Stará Ľubovňa
Kostol sv. Jakuba a Fil. Švábovce	okres: Poprad
Kostol sv. Kataríny Veľká Lomnica	okres: Kežmarok

Skanzeny:

Múzeum ľudovej architektúry v Bardejovských Kúpeľoch
Múzeum ľudovej architektúry v Humennom
Múzeum ľudovej architektúry v Starej Ľubovni
Múzeum ľudovej architektúry vo Svidníku

Krajský pamiatkový úrad Prešov na základe dosiaľ evidovaných **archeologických lokalít** určil územia s predpokladanými archeologickými nálezmi. Najväčšia koncentrácia archeologických nálezísk sa nachádza v okresoch Kežmarok, Poprad, Levoča, Sabinov, Prešov a Vranov nad Topľou.

Dôležitú skupinu pamiatok vo voľnej krajine predstavujú aj archeologické náleziská (sídlišká, pohrebiská, mohylníky, hradiská, zaniknuté sakrálne stavby a panské sídla), na ktoré je riešené územie bohaté. Význam niektorých lokalít z hľadiska ľudského poznania je celoeurópsky, resp. až celosvetový (náleziská pobytu neandertálskeho človeka v Gánovciach a Hôrke, opevnená osada z doby bronzovej v Spišskom Štvrtku).

V súčasnosti sú evidované archeologické náleziská v katastroch nasledujúcich obcí:

V okrese Bardejov:

Abrahámovce, Bardejov, Buclovany, Gaboltov, Hankovce, Kobyly, Kochanovce, Komárov, Koprivnica, Kožany, Kurima, Kučín, Lukavica, Lužany pri Topli, Marhaň, Nemcovce, Nižný Tvarožec, Porúbka, Šapinec, Tročany, Vyšná Voľa, Zborov, Zlaté.

V okrese Humenné:

Brekov, Brestov, Humenné, Jasenov, Košarovce, Ľubiša, Myslina, Modra, Nižná Sitnica, Vyšná Sitnica, Pakostov, Ptičie, Topoľovka, Udavské.

V okrese Kežmarok:

zaniknutých obcí /Abrahámovce, Bušovce, Červený Kláštor, Holumnica, Hradisko, Huncovce, Ihľany, Javorina / v katastroch Kežmarok, Krížová Ves, Lechnica, Lendak, Ľubica, Majere, Malý Slavkov, Matiašovce, Mlynčeky, Podhorany, Slovenská Ves, Spišská Belá, Strážky, Spišská Stará Ves, Stará Lesná, Stráne pod Tatrami, Toporec, Tvarožná, Veľká Lomnica, Vlková, Vlkovce, Vojňany, Vrbov, Žakovce.

V okrese Levoča:

Beharovce, Bijacovce, Brutovce, Buglovce, Dlhé Stráže, Doľany, Domaňovce, Dravce, Granč-Petrovce, Jablonov, Klčov, Korytné, Kurimany, Levoča, Lúčka, Nemešany, Nižné Repaše, Olšavica, Ordzovany, Pavľany, Poľanovce, Pongrácovce, Spišské Podhradie, Spišský Hrhov, Spišský Štvrtok, Studenec, Uloža, Vyšný Slavkov.

V okrese Medzilaborce:

Čabalovce, Kalinov, Krásny Brod, Rožkovce, Výrava.

V okrese Poprad:

Batizovce, Gánovce, Gerlachov, Hozelec, Hôrka, Hranovnica, Jánovce, Lučivná, Mengusovce, Mlynica, Nová Lesná, Poprad, Spišská teplica, Spišské Bystré, Spišský Štiavnik, Starý Smokovec, Tatranská Lomnica, Svit, Štôla, Štrba, Švábovce, Veľký Slavkov, Vernár, Vikartovce, Vydrník.

V okrese Prešov:

Brestov, Bzenov, Červenica, Demjata, Drienov, Dulova Ves, Fintice, Fričovce, Fulianka, GERALTOV, Gregorovce, Haniska, Hrabkov, Chmeľov, Chminianska Nová Ves, Chmiňany, Janovík, Kapušany, Kendice, Kojatice, Kokošovce, Lada, Lemešany, Lesíček, Ličartovce, Lipovce, Ľubotice, Ľubovec, Malý Šariš, Medzany, Mirkovce, Nemcovce, Ondrašovce, Petrovany, Podhorany, Podhradík, Prešov, Proč, Pušovce, Radatice, Rokycany, Ruská Nová Ves, Terňa, Tulčík, Seniakovce, Svinia, Suchá Dolina, Široké, Varhaňovce, Veľký Šariš, Šarišská Poruba, Víťaz, Vyšná Šebastová, Záborské, Záhradné, Zlatá baňa, Žehňa, Župčany.

I. etapa Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja
je spolufinancovaná Európskou uniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja
a rozpočtu Prešovského samosprávneho kraja.
Európsky fond regionálneho rozvoja
„Investícia do vašej budúcnosti“.

V okrese Sabinov:

Bodovce, Brezovica, Brezovička, Červená Voda, Drienica, Hanigovce, Hubošovce, Jakubova Voľa, Jakovany, Jarovnice, Jakubovany, Jarovnice, Kamenica, Krivany, Lipany, Nižný Slavkov, Olejníkov, Ostrovany, Pečovská nová Ves, Ražňany, Renčišov, Rožkovany, Sabinov, Šarišské Michalany, Šarišské Sokolovce, Uzovce.

V okrese Snina:

Dlhé nad Cirochou, Pčoliné, Stakčín.

V okrese Stará Ľubovňa:

Haligovce, Hniezdne, Hraničné, Chmelnica, Jakubany, Jarabina, Kamienka, Lacková, Legnava, Lesnica, Litmanová, Ľubotín, Matysová, Mníšek nad Popradom, Nižné Ružbachy, Nová Ľubovňa, Orlov, Plaveč, Podolíne, Starina, Sulín, Šarišské Jastrabie, Údol, Veľká Lesná, Veľký Lipník, Vyšné Ružbachy, Stará Ľubovňa.

V okrese Stropkov:

Breznica, Bžany, Mrázovce, Nižná Olšava, Stropkov, Šandal, Tokajík, Vojtovce.

V okrese Svidník:

Bodružal, Dubová, Fiaš, Gíraltovce, Hrabovčák, Ladomirová, Kračúnovce, Lužany pri Topli, Okružle, Radoma, Soboš, Svidník, Štefurov, Šapinec.

V okrese Vranov nad Topľou:

Babie, Banské, Benkovce, Bystré, Čaklov, Čičava, Čierne nad Topľou, Ďapalovce, Ďurďoš, Hanušovce nad Topľou, Hermanovce nad Topľou, Hlinné, Holčíkovce, Jastrabie nad Topľou, Kladzany, Komárany, Kučín, Kvakovce, Majerovce, Malá Domaša, Medzianky, Merník, Michalok, Nižný Hrabovec, Nižný Hrušov, Pavlovce, Petkovce, Poša, Radvanovce, Rafajovce, Sečovská Polianka, Sedliská, Skrabské, Slovenská Kajňa, Soľ, Tovarné, Tovarnianska Polianka, Vlača, Vranov nad Topľou, Vyšný Kazimír, Vyšný Žipov, Zámuto.

Samostatnou a špecificky významnou skupinou stavieb kultúrneho dedičstva tohto regiónu sú stavby a pamätné miesta viažuce sa na udalosti prvej a hlavne druhej svetovej vojny. Sú to predovšetkým miesta Karpatsko-duklianskej operácie v Údolí smrti so svojim prírodným múzeom v kat. území Kapišová, pamätníky 1. čs. armádneho zboru na Dukle a sovietskej armády vo Svidníku. V tejto súvislosti je treba spomenúť aj cintorín nemeckých vojakov v Prešove, Hunkovciach a v Zborove.

Už menej známymi skutočnosťami z oblasti vojenstva je príchod bratříkov do blízkeho Bardejova, prechod ruskej armády do Ruska po bitke pri Slavkove a boje z čias 1. svetovej vojny v Karpatoch, kde pamätníky na tieto dni - cintoríny sú na susediacich územiach v Poľsku realizovaných podľa návrhov známeho slovenského architekta D. Jurkoviča.

K dochovaným hmotným hodnotám sa radí spoločenská a umelecká kultúra. V regióne ľudovej kultúry sa zachoval najbohatší komplex svadobných obyčajov, obradovosť funkcie jedál, ako vplyv výchovného systému viery. Výtvarná kultúra sa tu prejavuje plošným ornamentom, v ktorom prevláda tkaný dekor. V hudobnej kultúre sa prejavujú prvky presahujúce z ľudovej kultúry východných Slovanov. Tanečnú tradíciu charakterizuje rázovitosť a dynamická rytmika.

Súbor týchto hodnôt je potrebné zachovať a odovzdať zveľadený budúcim generáciám. V súčasnom období bude pôsobiť ako faktor prezentácie Slovenska a akceleračný špeciálnych foriem turizmu a rekreácie.

Zámer

Zvýšiť záujem a sprístupniť pamiatky na území PSK, ktoré svojou jedinečnosťou v dotyku východnej a západnej kultúry, dochovanými artefaktmi z čias bývalých a moderných dejín z obdobia začiatku a polovice 20. storočia, svojráznym folklórom spišsko - šarišskej, hornozemplínskej oblasti a rusínsko - ukrajinského etnika, zachovalým prírodným potenciálom, známymi miestami kúpeľníctva a rekreácie, už realizovanými a pripravovanými cezhraničnými väzbami s Poľskou republikou, majú značný potenciál pre rozvoj turizmu, kúpeľníctva a rekreácie, ktorý je zatiaľ len málo využívaný.

Týka sa to aj preskúmaných archeologických nálezísk. Nevyhnutnou podmienkou je však ich konzervácia, resp. náznaková rekonštrukcia zachovaných objektov a vybudovanie informačného systému. Vo výnimočných prípadoch je možné uvažovať aj o múzeu v prírode – archeologickom skanzene (Spišský Štvrtok).

Medzi perspektívne lokality vhodné na prezentáciu možno považovať zaniknuté sakrálné objekty vo voľnej krajine (Vlková, Poprad – Stojany, Kežmarok, Brezovička, Spišský Hrušov), panské sídla (Nemešany, Medzianky), sídliská (Gánovce), hradiská (Spišský Štvrtok), a mohylníky (Prešov).

Rekreácia a cestovný ruch

Návrh rozvoja turizmu a CR

Cestovný ruch v Európe v súčasnosti čelí viacerým výzvam, medzi ktoré patria predovšetkým nestabilné ekonomické podmienky a fiškálne tlaky, potreba posilňovať podiel na svetovom trhu cestovného ruchu, rastúca konkurencia ostatných destinácií ako sú napr. BRICS krajiny (Brazília, Rusko, India, Čína, Južná Afrika), meniace sa cestovné správanie, klimatické zmeny, sezónna fluktuácia a pod. Tieto javy zvyšujú tlak na sektor cestovného ruchu a nútia ho prichádzať s novými efektívnymi riešeniami a stratégiami, ktoré si vyžadujú vysoký stupeň koordinácie a spolupráce, ako aj vytváranie nových synergických efektov a inovátnych partnerstiev s cieľom maximalizovať prínosy pre európske krajiny.

Koncepčnými dokumentmi reagujúcimi na tieto skutočnosti na úrovni Slovenska sú predovšetkým Stratégia rozvoja cestovného ruchu do roku 2020 (uznesenie vlády SR č. 379/2013 z 10. júla 2013) a Marketingová stratégia SACR na roky 2014 - 2020. Pre ilustráciu v roku 2012 bolo na Slovensku 3 643 ubytovacích zariadení (z toho 659 hotelov a motelov) s kapacitou 163 898 lôžok. Ich počet oproti roku 2011 celkovo vzrástol o 10,2%.

V porovnaní s rokom 2011 vzrástol predovšetkým počet penziónov (+20%) a turistických ubytovní (+15,6%). Výrazne vzrastajúci trend zaznamenalo ubytovanie v súkromí (+52,2% oproti roku 2011). Využitie kapacít je v priebehu roka veľmi kolísavé vzhľadom na výrazný vplyv sezónnosti. Celoročné využitie kapacity ubytovacích zariadení na Slovensku je veľmi nízke. Zatiaľ čo využitie stálych lôžok bolo v roku 1998 tesne nad 30%, v roku 2012 to bolo 21,4%.

Podľa dostupných štatistických údajov v Prešovskom kraji bolo ku koncu roka 2012 zo 724 ubytovacích zariadení z toho 274 hotelov, motelov a penziónov, 61 turistických ubytovní, 7 chatových osád, 163 ostatných hromadných ubytovaní (kempingy a ostatné) a 213 ubytovaní v súkromí. Návštevníci mali k dispozícii 11 381 izieb s 30 553 lôžkami. Dominantnú pozíciu má okres Poprad, s veľkým odstupom nasledovaný okresmi Kežmarok, Bardejov, Prešov a Stará Ľubovňa. Ostatné okresy majú pomerne malé kapacity ubytovacích zariadení.

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Návštevnosť sa odvíjala od sezónnosti, ubytovacích možností, úrovne poskytovaných služieb i atraktívnosti jednotlivých regiónov. Prešovský kraj, rozlohou ako druhý najväčší na Slovensku, poskytol ubytovanie 664 863 hosťom. Stav vybraných ukazovateľov, kapacít a výkonov je pre ilustráciu dokumentovaný nasledovne:

Vybrané ukazovatele za zariadenia cestovného ruchu v Prešovskom kraji za rok 2012

Počet ubytovacích zariadení		724
Počet izieb		11 381
Počet lôžok spolu		30 553
Počet návštevníkov	spolu	664 863
	z toho zahraničných	223 586
Počet prenocovaní	spolu	2 112 644
	z toho zahraničných návštevníkov	689 842
Tržby za ubytovanie (tis. EUR)	spolu	42 971
	z toho zahraničných návštevníkov	16 823,2
Priemerná cena za ubytovanie (EUR)	spolu	20,34
	z toho zahraničných návštevníkov	24,39
Využitie kapacity čisté (%)		25,9
Priemerný počet prenocovaní	spolu	3,2
	z toho zahraničných návštevníkov	3,1

Zdroj: KOCR Prešov

Kapacity a výkony ubytovacích zariadení cestovného ruchu v Prešovskom kraji za rok 2012

Územie	Ubytovacie zariadenia	Návštevníci	Prenocovania návštevníkov		Tržby za ubytovanie vr. DPH (tis. €)			Priemerná cena za ubyt. Spolu vr. DPH (Eur)	v tom domáci návštevníci	Priemerný počet prenocovaní		
		Spolu	z toho zahraniční	spolu	z toho zahraniční	z toho zahraniční	z toho zahraniční spolu			zahraničných návštevníkov spolu	z toho zahraničných	z toho zahraničných
Slovenská republika	3 643	3 774 062	1 527 500	10 908 200	4 101 201	268 681	129 492,4	24,63	20,45	31,57	2,9	2,7
Prešovský kraj	724	664 863	223 586	2 112 644	689 842	42 971	16 823,2	20,34	18,38	24,39	3,2	3,1
Bardejov	37	36 076	7 475	227 145	21 352	2 107	486,3	9,28	7,88	22,78	6,3	2,9
Humenné	12	9 225	2 634	15 824	6 079	374	156,6	23,66	22,34	25,76	1,7	2,3
Kežmarok	126	59 541	17 564	159 757	56 044	2 715	960,5	17,00	16,92	17,14	2,7	3,2
Levoča	32	12 177	5 604	23 840	10 455	484	234,3	20,33	18,70	22,41	2,0	1,9
Medzilaborce	8	2 183	353	6 579	860	66	18,4	10,08	8,38	21,35	3,0	2,4
Poprad	321	429 232	160 505	1 344 836	506 283	31 008	13 058,5	23,06	21,41	25,79	3,1	3,2
Prešov	53	51 730	15 909	126 787	42 167	2 396	993,7	18,90	16,57	23,57	2,5	2,7
Sabinov	16	9 497	2 516	22 676	7 910	271	114,0	11,98	10,68	14,41	2,4	3,1
Snina	17	6 065	1 511	15 385	4 190	224	79,1	14,60	13,00	18,87	2,5	2,8

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Stará Ľubovňa	48	31 119	6 432	131 447	28 033	2 852	579,4	21,70	21,98	20,67	4,2	4,4
Stropkov	21	1 303	265	2 820	829	23	6,2	8,30	8,65	7,45	2,2	3,1
Svidník	9	2 218	461	4 384	887	28	7,5	6,58	6,12	8,41	2,0	1,9
Vranov nad Topľou	24	14 497	2 357	31 164	4 753	417,5	128,8	13,40	10,93	27,09	2,1	2,0

Zdroj : Štatistický úrad SR

Kapacity a výkony ubytovacích zariadení cestovného ruchu v Prešovskom kraji za rok 2012

Územie	Počet ubytovacích zariadení	Počet osôb	Počet lôžok			Počet miest na voľnej ploche
			spolu	stále	príležitostné	
Prešovský kraj	724	11 381	30 553	26 997	3 556	3 610
Bardejov	37	961	2 183	2 133	50	-
Humenné	12	207	522	501	21	-
Kežmarok	126	1 181	3 262	2 851	411	850
Levoča	32	357	919	807	112	200
Medzilaborce	8	132	381	358	23	-
Poprad	312	5 495	14 529	12 276	2 253	1 200
Prešov	53	968	2 574	2 449	125	120
Sabinov	16	283	884	673	11	-
Snina	17	199	577	532	45	1 000
Stará Ľubovňa	48	968	2 701	2 286	415	240
Stropkov	21	199	645	602	43	-
Svidník	9	136	510	500	10	-
Vranov n. Topľou	24	295	866	829	37	-

Zdroj : Štatistický úrad SR

Kapacity a výkony ubytovacích zariadení cestovného ruchu v Prešovskom kraji za rok 2012

	Počet ubytovacích zariadení	Počet izieb	Počet ubytovacích zariadení			Počet miest na voľnej ploche	Počet návštevníkov			Počet prenocovaní		
			spolu	stále	príležitostné		spolu	domáci	zahraníční	spolu	domáci	zahraníční
Ubytovacie zariadenia spolu	724	11 381	30 553	26 997	3 559	3 610	664 863	441 227	223 586	2 112 644	1 422 802	689 842

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Hromadné ubytovacie zariadenia	511	10 569	28 325	24 991	3 334	3 610	654 629	434 756	2196873	2 080 341	1 403 757	576 584
Hotely (motely, botely), penzióny	274	7 322	18 592	15 728	2 864	-	520 501	324 842	195 559	1 515 462	924 946	590 516
Hotely (motely, botely),	110	5 369	13 129	10 976	153	-	448 639	277 902	170 737	1 330 646	815 853	514 793
Hotely, **** motely	19	1 065	2 616	2 090	526	-	134 234	89 182	45 052	322 904	199 355	123 549
Hotely, motely ***	48	2 251	5 488	4 536	952	-	198 514	109 726	88 788	558 927	289 326	269 599
Hotely, motely **	27	1 417	3 463	2 921	542	-	79 391	53 789	25 602	337 790	249 191	88 599
Penzióny spolu	164	1 953	5 463	4 752	711	-	71 862	48 940	24 922	184 816	109 093	75 723
Apartmánové domy	6	58	185	152	33	-	1 961	1 249	712	7 245	5 038	2 207
Turistické ubytovne	61	1 074	3 416	3 363	53	-	28 308	22 073	6 235	80 122	57 915	22 207
Chatové osady	7	147	641	505	136	-	8 031	5 993	2 036	24 129	15 165	8 964
Ostatné hromadné ubytovanie	163	1 968	5 491	5 243	240	3 610	95 826	80 599	15 299	453 353	400 863	52 690
Kempingy	9	84	318	318	-	3 610	7 638	3 782	4 056	21 214	9 933	11 281
Ostatné	154	1 884	5 173	4 925	248	-	87 990	76 817	11 173	432 169	390 760	41 409
Ubytovanie na súkromí	213	812	2 228	2 006	222	-	10 234	6 521	3 713	32 303	19 045	13 258

Zdroj : Štatistický úrad SR

Domáci návštevníci v ubytovacích zariadeniach cestovného ruchu v Prešovskom kraji v 1. polroku 2014/2013

Počet domácich návštevníkov		Rozdiel	Počet prenocovaní domácich návštevníkov		Rozdiel	Priemerný počet prenocovaní domácich návštevníkov		Podiel domácich návštevníkov (%)		Podiel prenocovaní domácich návštevníkov	
2013	2014		2013	2014		2013	2014	2013	2014	2013	2014
217 191	213 660	-1,6	663 788	669 542	0,9	3,1	3,1	19,4	20,2	21,0	21,5

Zdroj : Štatistický úrad SR

Návštevníci v ubytovacích zariadeniach cestovného ruchu v Prešovskom kraji v 1. polroku 2014/2013

Počet návštevníkov		Rozdiel	Počet prenocovaní		Rozdiel	Priemerný počet prenocovaní		Podiel návštevníkov (%)		Podiel prenocovaní	
2013	2014		2013	2014		2013	2014	2013	2014	2013	2014

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

325 307	307 298	-5,7	1 004 518	973 735	-3,1	3,1	3,2	17,2	19,9	19,4	19,9
---------	---------	------	-----------	---------	------	-----	-----	------	------	------	------

Zdroj : Štatistický úrad SR

Kapacity a výkony ubytovacích zariadení cestovného ruchu v Prešovskom kraji v 1. polroku 2014

Tržby za ubytovanie návštevníkov (EUR)		Rozdiel	Tržby za ubytovanie cudzincov (EUR)		Rozdiel	Tržby za ubytovanie domácich návštevníkov (EUR)		Rozdiel	Priemerná cena za ubytovanie (EUR)		Rozdiel
2013	2014		2013	2014		2013	2014		2013	2014	
2 048 133	21 278 885	4,2	8 470 808	7 704 318	-9,0	11 947 325	13 574 568	1,1	20,3	21,9	7,5

Zdroj : Štatistický úrad SR

Zahraniční návštevníci v ubytovacích zariadeniach cestovného ruchu v Prešovskom kraji v 1. polroku 2014

Počet zahraničných návštevníkov		Rozdiel	Počet prenocovaní zahraničných návštevníkov		Rozdiel	Priemerný počet prenocovaní zahraničných návštevníkov		Podiel zahraničných návštevníkov (%)		Podiel prenocovaní zahraničných návštevníkov	
2013	2014		2013	2014		2013	2014	2013	2014	2013	2014
108 618	93 638	-13,8	340 730	304 193	-10,7	3,1	3,2	14,1	14,1	17,0	17,1

Zdroj : Štatistický úrad SR

Kapacity a výkony ubytovacích zariadení cestovného ruchu v Prešovskom kraji v 1. polroku 2014

Počet ubytovacích zariadení		Počet izieb spolu		Počet lôžok spolu		Z toho stále lôžka		Počet miest na voľnej ploche		Využitie stálych lôžok (miest) čisté (%)	
2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014
714	673	11 388	10 746	30 571	28 786	26 984	25 200	3 470	3 890	24,8	26,9

Zdroj : Štatistický úrad SR

Problematická je vyťaženosť ubytovacích zariadení v cestovnom ruchu. Prešovský kraj sa pohybuje svojou hodnotou na úrovni 25,9% využitia ročnej ubytovacej kapacity. Túto pozíciu mu však zabezpečujú len okresy Poprad, Bardejov a Stará Ľubovňa. Ostatné okresy sa pohybujú hlboko pod priemerom Prešovského kraja ale aj Slovenska. Samotná vyťaženosť kapacít hovorí o tom, že nie je nevyhnutne potrebné ďalej zvyšovať ubytovacie kapacity. Bude potrebné predovšetkým zvyšovať kvalitu služieb v už existujúcich zariadeniach, zároveň s ponukou nových aktivít atraktívnych pre návštevníkov. Ďalším dôležitým aspektom je sezónnosť. Dôraz je treba klásť predovšetkým na celoročnú

návštevnosť. Sezónne strediská budú musieť rozvíjať nové aktivity, aby prilákali návštevníkov aj v častiach roka, kedy sú vyťažené výrazne slabšie.

Významným dokumentom, ktorý člení územie SR na jednotlivé regióny na základe určenia potenciálu cestovného ruchu v strednodobom horizonte a miery nezamestnanosti je Nová stratégia rozvoja cestovného ruchu a Regionalizácia cestovného ruchu v SR.

Význam regiónov bol hodnotený na základe viacerých kritérií. Na objektívnejšie zaradenie do kategórií mali vplyv aj ďalšie faktory, vrátane záujmu ochrany prírody.:

- početnosť, veľkosť a význam subregiónov v území,
- intenzita turizmu a dosiahnuté výsledky (podiel pobytového, dlhodobého a krátkodobého turizmu),
- postavenie turizmu v ekonomike regiónu, jeho prosperita,
- štruktúra návštevnosti,
- konkurencieschopnosť na domácom a zahraničnom trhu,
- stupeň atraktívnosti – estetická úroveň krajiny, atmosféra, imidž.

Na základe vyššie uvedeného bola vypracovaná kategorizácia regiónov do 4 skupín podľa potenciálu územia pre cestovný ruch:

1. kategória – regióny s medzinárodným významom,
2. kategória – regióny s národným významom,
3. kategória – regióny s nadregionálnym významom,
4. kategória – regióny s prevažujúcim významom na regionálnej úrovni.

	Medzinárodný	Národný	Nadregionálny	Regionálny
početnosť, veľkosť a význam subregiónov v území	Dobry	Dobry	Priemerný	Priemerný
intenzita turizmu a dosiahnuté výsledky (podiel pobytového, dlhodobého a krátkodobého turizmu, celoročného a sezónneho turizmu)	Výborný	Výborný	Dobry	Priemerný
postavenie turizmu v ekonomike regiónu, jeho prosperita	Výborný	Dobry	Priemerný	Priemerný
Štruktúra návštevnosti	Dobry	Dobry	Dobry	Priemerný
konkurencieschopnosť na domácom a zahraničnom trhu	Výborný	Výborný	Dobry	Priemerný
stupeň atraktívnosti (estetická úroveň krajiny, atmosféra, imidž)	Výborný	Výborný	Dobry	Priemerný
- kvalita vybavenosti územia	Výborný	Dobry	Dobry	Priemerný

Štyri regióny cestovného ruchu Prešovského kraja (tatranský, spišský, šarišský, hornozemplínsky) boli na základe tohto hodnotenia zaradené do prvých troch kategórií:

1. kategória - región tatranský, spišský v dlhodobom horizonte,
2. kategória – spišský v strednodobom horizonte, šarišský,
3. kategória - hornozemplínsky, ktorý je ale na území kraja reprezentovaný len mestami Levoča a Spišské Podhradie so svojim zázemím.

V každom z uvedených regiónov boli vyčlenené špecifické formy a aktivity cestovného ruchu, pre ktoré mal región požadované podmienky. Pre každú z aktivít boli určené osobitné kritériá hodnotenia. Na hodnotenie väčšiny aktivít a vybavenosti sa vytvorili štyri úrovne – stupne vhodnosti územia pre vykonávanie jednotlivých aktivít turizmu:

- základný stupeň potenciálu – vhodnosť územia pre danú aktivitu možno evidovať, dosahuje však nízku úroveň a neprekračuje regionálny význam – bodová hodnota 1

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

- priemerný stupeň potenciálu – vhodnosť územia pre danú aktivitu je zvýšená, dosahuje priemernú úroveň, je významná z nadregionálneho pohľadu - bodová hodnota 2
- dobrý stupeň potenciálu – vhodnosť územia pre danú aktivitu je významná na národnej úrovni - bodová hodnota 3
- vysoký stupeň potenciálu – vhodnosť územia pre danú aktivitu je veľmi významná a porovnateľná s významnými lokalitami v zahraničí - bodová hodnota 4

Potenciál regiónov Prešovského kraja podľa jednotlivých aktivít

aktivita	Potenciál	strednodobý horizont	dlhodobý horizont
pobyt-rekreácia pri vode	dobrý	hornozemplínsky	hornozemplínsky
	priemerný		
	základný	tatranský	tatranský, šarišský
pobyt-rekreácia pri term. vode	vysoký		tatranský, šarišský
	dobrý	tatranský	
vodné športy	dobrý		hornozemplínsky
	priemerný	hornozemplínsky	tatranský
vodná turistika - vodáctvo	zvýšený		tatranský
pobyt - rekreácia v kúpeľoch	vysoký	tatranský, šarišský	
pobyt v horskom - lesnom prostredí	vysoký		tatranský
	dobrý		šarišský, hornozemplínsky, spišský
pobyt na vidieku (vidiecky turizmus)	dobrý		tatranský, spišský
	priemerný		hornozemplínsky, šarišský
pešia turistika	vysoký	tatranský	tatranský
	dobrý	šarišský	hornozemplínsky, spišský
	základný	hornozemplínsky	
cykloturistika	vysoký	tatranský	tatranský
	dobrý	spišský	spišský, šarišský
	priemerný		hornozemplínsky
	základný	šarišský, hornozemplínsky	
horolezectvo	zvýšený		tatranský
paragliding			tatranský
návšteva jaskýň - speleológia	zvýšený	tatranský	tatranský, spišský
zjazdové lyžovanie - snowboarding	vysoký	tatranský	tatranský
	dobrý		spišský, šarišský
	priemerný	šarišský	
	základný	hornozemplínsky	hornozemplínsky
lyžiarska turistika, skialpinizmus	vysoký		tatranský
	dobrý		spišský
	priemerný		šarišský
	základný		hornozemplínsky
bežecké lyžovanie	vysoký	tatranský	
	základný	spišský, šarišský	
poznávanie kultúrno historických pamiatok	vysoký	spišský, šarišský, tatranský	spišský, šarišský, tatranský
	priemerný	hornozemplínsky	hornozemplínsky

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

návšteva múzeí a galérií	dobrý	tatranský, šarišský, hornozemplínsky	
	priemerný	spišský	
poznávanie miestnych tradícií	zvýšený	tatranský	
	základný	spišský, šarišský, hornozemplínsky	
iné športové aktivity	priemerný	tatranský, šarišský	
	základný	spišský, hornozemplínsky	
návšteva podujatí (šport, kultúra, spoločenské náboženské, folklórne)	priemerný	tatranský, spišský, šarišský, hornozemplínsky	
účasť na veľtrhoch a výstavách			
účasť na kongresoch, konferenciách a seminároch	dobrý	tatranský	
	základný	šarišský	
obchodný turizmus	priemerný	tatranský, spišský, šarišský	
	základný	hornozemplínsky	
ubytovacie služby	vysoký	tatranský	
	priemerný	spišský, šarišský, hornozemplínsky	

Zdroj – upravené podľa Regionalizácia cestovného ruchu na Slovenskej republike,

Tatranský región

Tatranský región má na základe hodnotenia v regionalizácii cestovného ruchu v strednodobom ako aj dlhodobom horizonte medzinárodný význam a je zo všetkých regiónov cestovného ruchu v Prešovskom kraji najvýznamnejší. Je vymedzený okresmi Poprad, Kežmarok a Stará Ľubovňa. V strednodobom horizonte by sa Vysoké Tatry mali previazať s poľskými Tatrami, Pieninami s ďalšou väzbou na Poľsko a kúpeľmi Vyšné Ružbachy.

V dlhodobom horizonte je perspektívne pripojenie Zamaguria a údolia rieky Poprad. V podstate má teda tatranský región potenciál vytvoriť ďalšie potenciálne centrá cestovného ruchu so zázemím, konkrétne Kežmarok, Červený Kláštor, Spišskú Starú Ves, Vyšné Ružbachy a Starú Ľubovňu. Takto by sa vytvoril pomerne rozsiahly región cestovného ruchu ponúkajúci širokú paletu atraktivít.

Je potrebné modernizovať plochy na uskutočňovanie vrcholových športových podujatí v Kežmarku, Lučivnej, Poprade, vo Svite, na Štrbskom Plese, v Štrbe a miestnej časti Tatranská Štrba, v Starom Smokovci a Tatranskej Lomnici.

Hlavné druhy turizmu: intenzívny domáci a príjazdový turizmus, dlhodobý pobytový turizmus, krátkodobý pobytový turizmus, jednodenná návštevnosť.

Formy turizmu: letný pobytový v horách, zimný pobytový v horách – rôzne formy lyžiarskych športov, incentívny turizmus – kongresy a konferencie, kúpeľný turizmus s liečebnou funkciou, poznávací turizmus, vidiecky turizmus.

Aktivity s najvyšším dlhodobým potenciálom:

pobyt v lesnom horskom prostredí, pešia turistika, zjazdové lyžovanie, lyžiarska turistika, poznávanie kultúrneho dedičstva, pobyt – rekreácia pri termálnej vode.

Významné lokality:

- mestského typu – Poprad, Kežmarok, Stará Ľubovňa,

- miesta s kultúrnymi pamiatkami – Kežmarok, Poprad, Červený Kláštor, Spišská Belá–Strážky, Veľká Lomnica, Osturňa, Batizovce, Švábovce, Betlanovce, Ždiar, Podolíne, Stará Ľubovňa, Hniezdne,
- kúpeľné miesta – klimatické kúpele Vysoké Tatry, Vyšné Ružbachy,
- termálne kúpaliská – Vrbov, Vyšné Ružbachy, Poprad, potenciálne Stará Lesná, Nová Ľubovňa,
- rekreačné územia – Západné Tatry, Vysoké Tatry, Spišská Magura, Pieniny, Ľubovnianske vrchy, Kozie chrbty, Levočské vrchy,
- útvary cestovného ruchu – Podbanské, Tatranská Štrba, Štrbské pleso vrátane bežeckého areálu Smokovce, Tatranská Lomnica, Stará Lesná, vysokohorské chaty, Javorina, Ždiar (Strednica a Bachledová dolina), Jezersko, Červený Kláštor, Novolubovnianske kúpele, Lopusná dolina, Vernár, Liptovská Teplička,
- lokality v rámci regiónu vhodné pre jednotlivé formy cestovného ruchu na základe výšky ich potenciálu:
 - mestský a kultúrny cestovný ruch: základný potenciál – Podolíne, priemerný potenciál – Poprad – Spišská Sobota, Osturňa, Stará Ľubovňa, Jezersko, dobrý potenciál – Kežmarok, Ždiar, výborný potenciál – mesto Vysoké Tatry, Poprad,
 - kúpeľný a zdravotný cestovný ruch: základný potenciál – (Gánovce, Stará Lesná, Veľký Slavkov, Plavnica, Nová Ľubovňa, Hromoš, Hniezdne), priemerný potenciál – (Malý Sulín, Červený Kláštor, Šarišský Štiavnik), dobrý potenciál – (Vrbov, Poprad), výborný potenciál – Vyšné Ružbachy (Nižné Ružbachy, Ružbašská Míľava),
 - zimný cestovný ruch a zimné športy: priemerný potenciál – (Vyšné Ružbachy, Nová Ľubovňa, Litmanová), dobrý potenciál – (obce v Zamagurí (Jezersko), výborný potenciál – (mesto Vysoké Tatry, Poprad, Ždiar),
 - letná turistika a pobyty pri vode: základný potenciál – (Veľký a Malý Sulín, Spišská Belá, Mlynica, Spišská Stará Ves), priemerný potenciál – (oblasť Ľubovnianskej vrchoviny), dobrý potenciál – (obce v Zamagurí, oblasť Pienin (splav Dunajca, Červený Kláštor)), výborný potenciál – (mesto Vysoké Tatry, Poprad, Ždiar),
 - vidiecky cestovný ruch a agroturistika: priemerný potenciál – (Liptovská Teplička), dobrý potenciál – (oblasť Pienin (Červený Kláštor), oblasť Ľubovnianskej vrchoviny), výborný potenciál – (oblasť Spišskej Magury (Osturňa, Jezersko)).

Hlavnými rekreačnými krajinnými celkami (ďalej RKC) v rámci Tatranského regiónu sú:

RKC Vysoké Tatry

Je najatraktívnejším a najvýznamnejším RKC v rámci Prešovského kraja, pričom podstatnú časť územia zaberá TANAP. Ťažiskom RKC je sústredenie stredísk turizmu, športu, kúpeľných centier medzinárodného významu. Vysokohorské a podhorské prostredie vytvára vynikajúce predpoklady pre atraktívne rekreačné a športové činnosti počas celého roka. Najvýznamnejšími centrami sú Štrbské pleso, Smokovce, vo vysokohorskom pásme Solisko a Hrebienok. Súčasťou RKC sú tiež podtatranské obce s vhodnými predpokladmi pre vidiecku turistiku.

RKC Belianske Tatry

Vysokohorská a podhorská krajina Belianskych Tatier vymedzená Vysokými Tatrami, riekou Poprad a Spišskou Magurou. Prírodné a klimatické podmienky vytvárajú predpoklad pre medzinárodný a nadregionálny turizmus a šport, kúpeľníctvo a liečbu pri zachovaní priority ochrany prírody na území TANAP-u. Najvýznamnejšími strediskami sú Tatranská Lomnica, Stará Lesná, Mlynčeky, Spišská Belá, Tatranská Kotlina a Ždiar, vo vysokohorskom pásme Skalnaté pleso a chata pri Zelenom plese, chata Plesnivec a Belianska jaskyňa.

RKC Spišská Magura

Horský až podhorský charakter územia vytvára podmienky pre horskú turistiku, zjazdové a bežecké lyžovanie. Územie RKC je bohaté na zachovalé súbory ľudovej architektúry a na obce vhodné pre vidiecku turistiku. Vymedzenému územiu dominuje lyžiarske stredisko Jezersko – Malá Franková, pamiatková rezervácia ľudovej architektúry Osturňa, kúpeľné miesto Vyšné Ružbachy, so zázemím v Nižných Ružbachoch a rekreačný priestor Ružbašská Míľava.

RKC Ľubické predhorie

Krajinné prostredie s horskou a podhorskou krajinou vymedzené riekou Poprad, Kozími chrbtami a územím zvláštneho záujmu v Levočských vrchoch. Územie má vhodné podmienky pre poznávací a vidiecky turizmus, rozvoj chalupárstva, športový rybolov a rekreačné a športové aktivity založené na báze geotermálnych vôd. V RKC je najvýznamnejším Vrbov, strediská Pikovce, Spišský Štvrtok, Dolina Tvarožnianskeho potoka.

RKC Kozie chrbty

Územie s horskou a podhorskou krajinou na hornom toku Hornádu od Liptovskej Tepličky po Spišský Štiavnik, umiestnené medzi Kozími chrbtami, Nízkymi Tatrami a Slovenským rajom. Ponúka široké spektrum turistických, rekreačných a športových aktivít. Priestory turizmu v tomto území sú založené na báze termálnych vôd a podmienkach pre alpské športy. V priestore sú najvýznamnejšie strediská v Liptovskej Tepličke, Lopusnej doline, Gánovciach a Spišskom Štiavniku.

RKC Pieniny

Predstavuje veľmi cenné prírodné a rekreačné územie medzinárodného významu. Horská a podhorská krajina vytvára dobré predpoklady pre zimné športy. Stav osídlenia vytvára podmienky pre rozvoj chalupárstva. Výraznou črtou RKC je vzájomná prepojenosť s priľahlým rekreačno-kúpeľným územím Poľskej republiky. Najvýznamnejším strediskom je Červený Kláštor.

RKC Ľubovnianska vrchovina

Územie RKC je vymedzené severnou a východnou časťou Ľubovnianskej vrchoviny so sústavou obcí ležiacich prevažne v hraničnom prielome rieky Poprad. RKC vytvára vhodné podmienky pre pobyt v horskom prostredí spojený s vodnou turistikou na rieke Poprad a poznávaním ľudovej architektúry. Charakter vidieckeho osídlenia vytvára vhodné podmienky pre chalupárstvo.

Okresy patriace do tatranského regiónu cestovného ruchu:

Okres Kežmarok

Prírodný potenciál okresu Kežmarok, jeho pestrosť, kultúrno-historické pamiatky a ľudová architektúra spoločne s folklórom vytvára veľmi dobré predpoklady pre rozvoj turizmu. V severovýchodnej časti okresu sa nachádza Pieninský národný park s prioritou ochrany prírody. Hraničná rieka Dunajec, rekreačný a kúpeľný potenciál prihraničných oblastí vytvára možnosti intenzívneho zapojenia okresu do medzinárodného cestovného ruchu.

Na zvýšenie záujmu je plánovaná výstavba Thermal parku s hotelom v Spišskej Starej Vsi. Ďalšou uvažovanou investičnou akciou je chodník pre peších a cyklistov Spišská Stará Ves – Lysá nad Dunajcom – Centrum, spojená s predpokladanou výstavbou lyžiarskych vlekov v miestnej časti Lysá nad Dunajcom. V okrese je, okrem oblasti Starej Lesnej, nízky štandard základných služieb. Chýbajú stravovacie zariadenia vyšších kategórií, ako aj rýchleho občerstvenia. Je malá ponuka doplnkových služieb, ktoré umožňujú kultúrne, spoločenské, zábavné a športové využitie návštevníkov.

Na území okresu sa nachádzajú RKC Belianske Tatry, RKC Spišská Magura, RKC Pieniny a RKC Ľubické predhorie, ktoré presahujú hranice okresu.

Zámer

- rozvoj nových stredísk turizmu orientovať do podhoria Východných Tatier a Zamaguria – mimo hlavného hrebeňa a územia Pieninského národného parku, a tým odbremeniť centrálnu časť Vysokých Tatier,
- vhodnou dopravnou infraštruktúrou prepojiť centrálnu časť Vysokých Tatier s predhorím a oblasťou Zamaguria,
- vytvárať predpoklady pre rozvoj cykloturistiky,
- pre všestranné uspokojenie nárokov návštevníkov výrazne zlepšiť kvalitu a ponuku základných a doplnkových služieb,
- na území národných parkov nebudovať nové ubytovacie kapacity,
- v strediskách turizmu považovať za základ zvyšovania štandardu vybavenia dobudovanie technickej infraštruktúry,
- pre rozvoj vidieckej turistiky využívať upravené poľnohospodárske objekty (mlyny, sýpky a pod.),
- pri dodržaní zásad pamiatkovej obnovy rekonštruovať atraktívne kaštiele, meštianske domy a objekty ľudovej architektúry pre účely turizmu.
- vybudovať súbežný cyklistický chodník v trase štátnej cesty I/67 v úseku Spišská Belá – Tatranská Kotlina,
- vytvorenie zóny rozvoja cestovného ruchu Šarpanec,
- vytvárať predpoklady pre vybudovanie náučných chodníkov okrem územia, kde je odôvodnené, že táto aktivita bude spôsobovať degradáciu územia,
- vybudovať zónu prímestskej rekreácie v priestore malého vodného diela Belanský rybník,
- v bývalom vojenskom obvode Javorina stanoviť funkčné využitie územia, pri možnom zohľadnení pôvodného využitia územia,
- rozvoj v severnej časti obce Huncovce, na úrovni golfového areálu vo Veľkej Lomnici po hranicu k. ú. pri bývalom kempe pod Tatranskou Lomnicou,
- zapracovať v obci Malá Franková „Rekreačný areál Furmanec“ - rozšírenie existujúceho strediska o novú vybavenosť s prepojením na existujúce zariadenia areálu Bachledová

dolina a Jezersko,

- rozvíjať plochy rekreácie v nadväznosti na navrhované plochy územným plánom obce Mlynica, severozápadným smerom s možnosťou prepojenia na obec Nová Lesná.

S cieľom vytvoriť realizačné predpoklady pre rozvoj turizmu, doporučujeme uvažovať so zriadením okružnej Pieninskej cyklistickej cesty v trase Spišská Stará Ves - Červený Kláštor – Haligovce - Veľký Lipník – Lesnica – Sczawnica – Krościenko – Krošnica – Sromowce Wyżne – Sromowce Niżne. Ďalšími cykloturistickými trasami sú trasy v podhorí Belianskych Tatier – ide o projekt, ktorý je súčasťou väčšieho projektu - Podtatranská magistrála, t.j. cyklotrasy okolo celých Tatier (po slovenskej a poľskej strane), napr. Červený Kláštor – obec Majere – mesto Spišská Stará Ves – obec Lysá nad Dunajcom – vodné dielo Czorsztyn v dĺžke 9-11km.

Rozvoju cestovného ruchu môže napomôcť obnova existujúcich a sprístupnenie nových turistických chodníkov v zmysle záverov posudzovania vplyvov na životné prostredie „Obnova a dobudovanie TZCH a cyklotrás v Belianskych Tatrách a ich podhorí, “

Zaujímavá z pohľadu cestovného ruchu sa javí revitalizácia mŕtveho ramena Dunajca v obci Červený Kláštor. Prepojenie väčšej ponuky atraktivít ponúka navrhovaný agroturistický a golfový areál v obci Vlčková s prepojením na rybníky a termálne kúpalisko v susednej obci Vrbov. V okrese Kežmarok, v povodí Červeného potoka, dobudovaním rekreačného priestoru Mlynica, vznikne plnohodnotný komplex turizmu a cestovného ruchu.

Okres Poprad

V okrese Poprad sa nachádza jediné typické pohorie vysokohorského charakteru v Prešovskom kraji. Vysokohorský reliéf a vhodné klimatické podmienky zaraďujú toto územie medzi najvýznamnejšie oblasti turizmu na Slovensku. Prírodný potenciál územia, jeho pestrosť a variabilita, vysoký podiel atraktívnej krajiny s kultúrno-historickými pamiatkami, ľudovou architektúrou a folklórom vytvára veľmi dobré predpoklady pre rozvoj turizmu. Na území sa nachádzajú Tatranský národný park, Národný park Nízke Tatry a Národný park Slovenský raj, ktorých územia sú v značnom rozsahu vyhlásené za prírodné rezervácie s prioritou ochrany prírody. Vysoké a Belianske Tatry majú dominujúce funkcie v oblasti kúpeľov, liečebnej starostlivosti, medzinárodného a nadregionálneho turizmu. Na území TANAP-u v rámci mesta Vysoké Tatry sú strediskami turizmu a kúpeľníctva mestské časti Dolný Smokovec, Horný Smokovec, Kežmarské Žľaby, Nová Polianka, Nový Smokovec, Podbanské, Starý Smokovec, Štrbské Pleso, Tatranská Kotlina, Tatranská Lesná, Tatranská Lomnica, Tatranské Matliare, Tatranská Polianka, Tatranské Zruby. Ďalšími strediskami turizmu na území TANAP-u sú obce Ždiar, Tatranská Javorina, Štôla a miestna časť obce Štrba Tatranská Štrba.

Významnými centrami rekreácie sú aj rekreačné priestory v katastroch Gerlachov, lokality Piesková baňa a Smrečky a v priestore Veľkého Slavkova lokality Pod lesom a Losy I a Losy II. V platnom územnom pláne obce je navrhovaný lesopark s klimatickými kúpeľmi, ktorý by sa mohol stať ďalšou atraktivitou pre návštevníkov.

Rozšíriť a zatriktívniť ponuku pre návštevníkov by mohlo vybudovanie adrenalínového lezeckého centra v starom kameňolome v Tatranskej Kotline, ktoré je už dnes prevádzkované ako neverejné lezecké centrum. Pokiaľ by bolo sprístupnené verejnosti, plnilo by nielen športovú, ale aj kultúrnu a výchovno-vzdelávaciu funkciu.

Perspektívnym sa môže stať rekreačný priestor Mlynica – sever (presná špecifikácia v urbanistickej štúdii obce Mlynica na tento rekreačný priestor), ktorý priamo nadväzuje na severnú hranicu zastavaného územia obce Mlynica. Súčasťou tohto rekreačného priestoru je rekreačný priestor Červený potok, ktorý je plánovaný ako základňa pre mestský a kultúrny cestovný ruch (možnosť kongresového cestovného ruchu), letnú turistiku a cykloturistiku.

Rozvoj cestovného ruchu môže zabezpečiť aj modernizácia a dobudovanie už existujúcich zariadení, čo by malo menší dopad na chránené územia. Z tohto pohľadu je zaujímavé dobudovanie lyžiarskych tratí a zjazdoviek v obci Ždiar. Jedná sa o štyri strediská – Ždiar Strednica, Ždiar Strachan, Bachledova dolina, s prepojením na obce M. Franková, Jezersko a Lendak. Strediská by sa po dobudovaní infraštruktúry mohli stať celoročnými strediskami cestovného ruchu.

V ostatných častiach okresu je nižší štandard základných služieb, ubytovania a stravovania. Chýbajú stravovacie zariadenia vyšších kategórií a zariadenia rýchleho občerstvenia. Širšia ponuka doplnkových služieb pre kultúrne a športové vyžitie návštevníkov chýba na celom území okresu. V okrese vymedzila urbanistická koncepcia ako hlavné rekreačné krajinné celky RKC Vysoké Tatry, RKC Belianske Tatry a RKC Kozie chrbty, ktoré presahujú hranice okresu.

Zámer

- novou výstavbou nezvyšovať ubytovacie kapacity v strediskách na území národných parkov,
- nové strediská situovať najmä do podhorských častí okresu,
- vytvárať predpoklady pre rozvoj cykloturistiky,
- znižovať turistickú záťaž exponovaných vysokohorských priestorov rozšírením a skvalitnením ponúkaných doplnkových služieb v existujúcich strediskách,
- v strediskách turizmu považovať za základ zvyšovania štandardu vybavenia dobudovanie technickej infraštruktúry,
- pre rozvoj vidieckej turistiky využívať upravené poľnohospodárske objekty (mlyny, sýpky a pod.),
- pri dodržaní zásad pamiatkovej obnovy rekonštruovať atraktívne kaštiele, meštianske domy a objekty ľudovej architektúry pre účely turizmu,
- budovať centrá turistického ruchu a väčších ubytovacích kapacít v podhorí, nie v tatranských osadách, tie by si mali zachovať svoj pôvodný charakter obnovou historických objektov a orientáciou na rozvoj klimatických kúpeľov,
- v existujúcich centrách zimných športov (Štrbské pleso, Starý Smokovec, Tatranská Lomnica) nerozširovať ubytovacie kapacity, najmä nie výstavbou veľkokapacitných objektov, ale sústrediť sa na budovanie komunikácií a parkovísk pre hromadnú dopravu šetrnú voči prírode (električky, elekťrobuses, lanovky) a zabezpečujúcu celodenné dobre fungujúce spojenie s podhorskými hotelovými kapacitami. Výstavbu apartmánových domov realizovať výlučne v podhorí a nad Cestou slobody zachovať, resp. budovať len turistické chaty a útulne, hlavne na miestach v minulosti existujúcich objektov (napr. Kežmarská chata, Chata Kamzík a pod.).
- pre zabezpečenie oddychovo- rekreačných aktivít (vrátane všetkých tzv. mäkkých foriem turistiky - pešia turistika, cykloturistika, jazdecká turistika, vysokohorská turistika, vodná turistika, v zime lyžiarska turistika) je potrebné v územnom pláne počítať s rozvojom a udržiavaním dobre zabezpečených trás pre uvedené presuny, vrátane drobnej infraštruktúry (prístrešky, útulky, stoly a lavičky) a s vybudovaním siete

servisných miest - požičovne, servis - v tatranských osadách.

Okres Stará Ľubovňa

Veľká pestrosť prírodných atraktivít s pohoriami Spišská Magura a Ľubovnianska vrchovina i bohatosť kultúrno-historického dedičstva poskytujú vhodné podmienky pre celoročné rekreačné využitie krajiny. Významným znakom je prepojenosť s kúpeľným a rekreačným územím južnej časti vojvodstva Nowy Sacz.

V oblasti Spišskej Magury je dominujúca funkcia kúpeľov celoštátneho významu Vyšné Ružbachy vrátane ich zázemia Nižných Ružbách a Ružbašskej Míľavy s vybavenosťou pre vodné športy. Vybavenosť oblasti dopĺňa termálne kúpalisko a lyžiarsky areál vo Vyšných Ružbachoch.

Na území Pienin je dominantnou aktivitou splavovanie Dunajca na pltiach (cca 40 000 návštevníkov ročne), pričom zariadenia turizmu sú vybudované v obci Červený Kláštor a v časti Smerdžonka (kúpele).

Oblasť Ľubovnianskej vrchoviny je ideálna pre vidiecku turistiku a chalupárstvo, problémom je nerozvinutá vybavenosť. Na území kúpeľov Vyšné Ružbachy je nutné rešpektovať štatút kúpeľného miesta Vyšné Ružbachy, ochranné pásma prírody, prírodných liečivých vôd a potrebnú rekreačnú vybavenosť odsunúť a sústrediť v priestore Nižných Ružbách a Ružbašskej Míľavy v Novolubovnianskych kúpeľoch, kde sú zdroje minerálnych vôd (možnosť plniarenskeho využitia) perspektívne obec uvažuje o využití tohto priestoru na rehabilitačno-rekreačné pobyty ako doplnkové služby (oživenie tradície kúpeľov) k existujúcej zimnej vybavenosti. Pre využívanie geotermálnych zdrojov Plavnica 2 (Plavnica 1) sa navrhuje zriadenie termálneho kúpaliska Kovalov vrch v obci Hromoš, kde sa predpokladá využívanie aj liečebných účinkov mierne rádioaktívnej vody za podmienky vyriešenia likvidácie vôd. Aktivity v priestore mikroregiónu Ľubovnianska dávajú predpoklad pre ďalší rozvoj cestovného ruchu a rekreácie.

Zimnú ponuku okresu obohatí novobudované lyžiarske stredisko v Litmanovej.

Celoročným využitím bude uvažovaná Relax zóna Veľký Lipník, využívajúca geotermálnu vodu, ako rekreačné stredisko s aquaparkom a ďalšími funkciami vrátane vodných športov nadregionálneho významu.

V údolí rieky Poprad na trase Hniezdne – Stará Ľubovňa – Novolubovnianske Kúpele je možné vyhradiť väčšie územie pre rekreačno-športovú činnosť (cyklotrasy, oddychové plochy, táboriská). V obci Hniezdne v miestnej časti „Údolie mládeže“ je možné využitie minerálneho siričitého prameňa na rehabilitačné účely. Nevyhnutnou podmienkou rozvoja cestovného ruchu v okrese je dobudovanie technickej infraštruktúry, nakoľko len 4 sídla (Stará Ľubovňa, Podolíneček, Kamienka, Vyšné Ružbachy) majú celoobecnú kanalizáciu a ČOV. Potrebná je rekonštrukcia úsekov ciest II/543 Hniezdne – Červený Kláštor, III/54322 Plavnica – Malý Lipník – Sulín (Legnava) a dobudovať obslužnú komunikáciu v úseku Sulín – Medzibrodie – Mníšek nad Popradom. V krajinnom priestore prielomového údolia rieky Poprad tvoriacej štátnu hranicu s Poľskou republikou má výrazný potenciál plniť funkciu rekreačného priestoru medzinárodného významu i s možnosťou rozvoja kúpeľných funkcií oblasť „Za Baštou v k. ú. Malý Sulín v priestorovom i funkčnom prepojení na obec Žegiestów nachádzajúcej sa na území Poľskej republiky. Výhodou pre turistov je i blízkosť Sulínskeho prameňa s voľným odberom kvalitnej minerálnej vody. Rovnako je možné v tomto priestore tvorenom katastrálnymi územiami Veľký Sulín a Malý Sulín uvažovať s vybudovaním prístavísk na rieke Poprad určených pre vodácku turistiku.

Pre aktivizáciu cestovného ruchu je potrebné uvažovať s otvorením hraničného priechodu Ruská Voľa – Leluchów (len osobná doprava). Limitom pre rozvoj cestovného ruchu je rozšírenie hraníc PIENAP-u pozdĺž štátnej hranice s Poľskom (po k. ú. Litmanová) z dôvodu napojenia na Pieninski park narodowy v Poľsku. Rozvoj uvedeného priestoru je potrebné koordinovať s poľskou stranou.

Zámer

- v bývalom vojenskom obvode Javorina stanoviť funkčné využitie územia pri možnom zohľadnení pôvodného využitia územia,
- využiť potenciál rekreačného cestovného ruchu pri vode, splavovanie rieky Poprad v úseku od Spišskej Belej po štátnu hranicu s Poľskom (prípadne do Noweho Saczu) a možnosť využitia vodnej plochy pri Orlove na rekreáciu a pobyt pri vode,
- vytvoriť realizačné predpoklady pre rozvoj turizmu - doporučujeme preveriť možnosť zriadenia okružných cykloturistických trás údolím rieky Poprad po oboch stranách štátnej hranice v úseku Milik – Andrzejówka – Żegiestów – Sulín - Malý Lipník – Legnava a Sulín (alt. Legnava) – Malý Lipník – Plavnica – Plaveč – Orlov – Andrejovka - Čirč - Leluchów - Muszyna - Milik (alt. Żegiestów) s využitím priechodov pre malý pohraničný styk Sulín - Żegiestów a Legnava - Milik a Čirč – Leluchów,
- v meste Podolíne vytvoriť Športovo-relaxačné plochy smerom na miestny vlek rozšírením územia o športovo-relaxačné aktivity.

Spišský región

Spišský región má na základe hodnotenia v regionalizácii cestovného ruchu v strednodobom horizonte nadregionálny a v dlhodobom horizonte až medzinárodný význam. Na území kraja je tvorený okresom Levoča. Treba však pripomenúť, že v Prešovskom kraji sa nachádza len malá časť tohto regiónu, a turisticky je zaujímavá len oblasť medzi Levočou a Spišským Podhradím, časom by sa atraktívnou mohla stať oblasť donedávna uzavretých Levočských vrchov.

Hlavné druhy turizmu:

- intenzívny domáci a príjazdový turizmus,
- krátkodobý pobytový turizmus,
- jednodenná návštevnosť,
- pasantská návštevnosť.

Formy turizmu:

- letný pobytový v lesnom – horskom prostredí,
- poznávací turizmus,
- vidiecky turizmus.

Aktivity s najvyšším dlhodobým potenciálom:

- poznávanie kultúrneho dedičstva,
- pobyt v lesnom - horskom prostredí,
- pešia turistika,
- cykloturistika,
- pobyt na vidieku.

Významné lokality:

- mestského typu – Levoča,

- miesta s kultúrnymi pamiatkami – pamiatky UNESCO (Spišské Podhradie, Spišská Kapitula), Levoča, Bijacovce, Dravce,
- rekreačné územia – Levočské vrchy, Branisko, Spišsko – Gemerský kras,
- lokality v rámci regiónu vhodné pre jednotlivé formy cestovného ruchu na základe výšky ich potenciálu:
 - mestský a kultúrny cestovný ruch:
 - výborný potenciál – Levoča, Spišské Podhradie,
 - kúpeľný a zdravotný cestovný ruch:
 - základný potenciál – Baldovce,
 - zimný cestovný ruch a zimné športy:
 - základný potenciál – Dravce, stredisko Závada,
 - letná turistika a pobyty pri vode:
 - základný potenciál – Dravce,
 - vidiecky cestovný ruch a agroturistika:
 - základný potenciál – oblasť Levočských vrchov (Vyšné a Nižné Repaše, Torysky, Oľšavica).

Toto je región, kde je potenciál využitý relatívne slabo, slabo je rozvinutá aj infraštruktúra a ponuka služieb.

Hlavnými rekreačnými krajinnými celkami v rámci Spišského regiónu sú:

RKC Stredný Spiš a Levočské vrchy

Ťažiskom RKC je poznávanie pamiatok kultúrneho a prírodného dedičstva v území (MPR Levoča, lokalita svetového kultúrneho dedičstva UNESCO Spišský hrad a okolie). Malebnosť podhorskej krajiny pod Levočskými vrchmi i charakter osídlenia vytvárajú vhodné podmienky pre chalupárstvo a vidiecku turistiku.

Okresy patriace do spišského regiónu cestovného ruchu:

Okres Levoča

Územie okresu Levoča poskytuje vynikajúce predpoklady pre kultúrny a poznávací turizmus kombinovaný s agroturistikou v podhorí Levočských vrchov i Braniska.

Okres disponuje značným množstvom pamiatok kultúrno-historického dedičstva. Najvýznamnejšou je lokalita Spišský hrad a okolie (MPR Spišské Podhradie, MPR Spišská kapitula, NKP Spišský hrad, NKP kostolík v obci Žehra) zaradená do Zoznamu svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO. Prírodné hodnoty uvedeného priestoru (NPR Dreveník, NPR Sivá Brada) dotvárajú jeho skvelý potenciál pre rekreačné využitie. Celé územie je pripravované na ochranu v rámci plánovanej CHKO Spiš ako unikátneho veľkoplošného chráneného územia zahŕňajúceho pamiatky kultúrneho dedičstva i chránenú prírodu. Problémom v meste Spišské Podhradie je zlý technický stav pamiatok v historickom jadre a nedostatok ubytovacích kapacít.

Mesto Levoča, ktorého historické jadro je MPR, disponuje dostatočne rozvinutými ubytovacími kapacitami. Potrebne je dobudovať doplnkové služby (rekonštrukcia a dostavba kúpaliska, prírodné fitness-centrum, golfové ihrisko a pod). Prioritou sa javí naďalej záchrana a obnova kultúrno-historických pamiatok, najmä NKPU Chrámu sv. Jakuba.

Za najperspektívnejší priestor rozvoja rekreácie a cestovného ruchu na území okresu Levoča možno považovať priestor Levočských vrchov a najmä lokalitu Levočská dolina s potenciálom plniť funkciu strediska rekreácie a cestovného ruchu nadregionálneho až medzinárodného významu.

Významným rekreačným priestorom ako perspektívneho strediska CR je v lokalite Dravce, jej miestna časť Bukovinka, z ktorej sú dostupné významné lokality rekreačných oblastí regiónu s nadregionálnym významom.

Z hľadiska vidieckeho turizmu sú najlepšie podmienky v obciach v podhorí Levočských vrchov – Vyšné a Nižné Repaše, Torysky, Oľšavica.

Zámer

- v bývalom vojenskom obvode Javorina stanoviť funkčné využitie územia, pri možnom zohľadnení pôvodného využitia územia,
- obec Oľšavica má koncepčne spracovaný projekt agroturistickej problematiky – výstavbou areálu s komplexným vybavením v chotári Diván a Spišská,
- ako so sídlom vidieckeho turizmu je možné uvažovať i so zámočkom v Levočskej doline s možnosťou zriadenia poľovného revíru,
- v lyžiarskom stredisku Závada - zriadiť umelé zasnežovanie a rozšíriť ubytovacie a stravovacie služby,
- v miestnej časti obce Dravce – Bukovinka vybudovať areál lyžiarskych športovísk, agroturistiku a pohybovú turistiku,
- vytvoriť realizačné predpoklady rozvoja rekreácie a cestovného ruchu v priestore hornej Torysy a západnej časti pohoria Branisko s výstavbou cesty III. triedy v úseku Vyšný Slavkov – Poľanovce s napojením na trasu diaľnice D1 prostredníctvom mimoúrovňovej križovatky v Behárovciach.

Šarišský región

Šarišský región má na základe hodnotenia v regionalizácii cestovného ruchu v strednodobom ako aj dlhodobom horizonte národný význam. Na území kraja je tvorený okresmi Bardejov, Prešov, Sabinov a Svidník. V strednodobom horizonte by sa v ňom mali vyvinúť určité subregióny, konkrétne sa jedná o Prešov mesto a okolie (napr. Zlatá Baňa, Dubnícke opáľové bane, Sigord), Bardejov spoločne s Bardejovskými kúpeľmi (pamiatky UNESCO medzinárodného významu), zimné lyžiarske stredisko Drienica Lysá, okolie Svidníka smerom na Duklu spolu so súborom drevených kostolíkov. Takto by sa vytvoril kompaktnější región cestovného ruchu ponúkajúci širokú paletu atraktivít.

Hlavné druhy turizmu:

- silný domáci cestovný ruch,
- významný podiel príjazdového turizmu,
- dlhodobý pobytový turizmus,
- krátkodobý pobytový turizmus,
- intenzívna jednodenná návštevnosť.

Formy turizmu:

- kúpeľný turizmus s liečebnou funkciou,
- poznávací turizmus,
- letný pobytový v lesnom – horskom prostredí,
- zimný pobytový, lyžiarske pobyty,

- nákupný turizmus.

Aktivity s najvyšším dlhodobým potenciálom:

- poznávanie kultúrneho dedičstva,
- pobyt v kúpeľoch,
- pobyt v lesnom – horskom prostredí s pešou turistikou,
- zimné pobyty na horách – lyžovanie.

Významné lokality:

- mestského typu – Prešov, Bardejov,
- miesta s kultúrnymi pamiatkami – Bardejov (pamiatky UNESCO, múzeum v prírode), súbor drevených kostolíkov východného obradu, Dukla, Svidník, Sabinov, Prešov, hrady Kapušany, Veľký Šariš, Dubnícke opálové bane,
- kúpeľné miesta – Bardejov,
- rekreačné územia – Nízke Beskydy, Ondavská vrchovina, Šarišská vrchovina, Slanské vrchy, Čergov,
- útvary cestovného ruchu – Lipovec - Šindliar, Dubovica - Žliabky, Renčišov-Búče, Drienica –Lysá, Regetovka, Sigord, Šarbov, Solivar,
- lokality v rámci regiónu vhodné pre jednotlivé formy cestovného ruchu na základe výšky ich potenciálu:
 - mestský a kultúrny cestovný ruch:
 - priemerný potenciál – Svidník a okolie, Dubnícke opálové bane,
 - dobrý potenciál – Bardejov,
 - výborný potenciál – Prešov,
 - kúpeľný a zdravotný cestovný ruch:
 - základný potenciál – Lipovce, Cigeľka, Šarišský Štiavnik,
 - výborný potenciál – Bardejovské kúpele,
 - zimný cestovný ruch a zimné športy:
 - základný potenciál – Zlatá Baňa, Makovica – Nižná Polianka, Šarbov, Medvedie,
 - priemerný potenciál – Dubovica – Žliabky, Renčišov – Búče,
 - dobrý potenciál – Drienica – Lysá, Bardejov, Regetovka – Stebnícka Huta,
 - letná turistika a pobyty pri vode:
 - základný potenciál – oblasť Čergova, Zlatá Baňa,
 - priemerný potenciál – oblasť Slanských vrchov, oblasť Busov,
 - vidiecky cestovný ruch a agroturistika:
 - základný potenciál – Lačnov, Olejníkov, Šindliar, Lipovce, oblasť Čergova (Stebnícka Huta, Regetovka, Nižná Polianka, Kríže, Cigeľka, Hertník, Osikov, Raslavice, Zlaté),
 - priemerný potenciál – Renčišov, Lužany pri Topli, okolie Svidníka,
 - dobrý potenciál – oblasť Slanských vrchov.

V súčasnosti je to región s relatívne malými, aj keď nadpriemerne využívanými kapacitami, najmä zásluhou Bardejovských kúpeľov. Potenciálne veľmi vhodným územím sa javí oblasť mesta Lipany, kde by sa mal rozvíjať cestovný ruch na báze termálnej podzemnej vody z novoobjaveného vrtu. Svojou výdatnosťou a ďalšími vlastnosťami predurčuje lokalitu na intenzívne využitie v cestovnom ruchu. Zvyšná časť regiónu len postupne začína využívať svoj potenciál pre cestovný ruch. Málo sa v cestovnom ruchu regiónu využívajú historické pamiatky medzinárodného významu.

Hlavnými rekreačnými krajinnými celkami v rámci šarišského regiónu sú:

RKC Čergov

Územie RKC, ktorého ťažiskom je rovnomenné pohorie, ponúka atraktívne prírodné prostredie vhodné pre turistiku a zimné športy. Malebné a rázovité obce v podhorí predstavujú vhodný potenciál pre vidiecku turistiku. Územie Čergova je pripravené na vyhlásenie za CHKO, čo je nutné rešpektovať.

RKC Bachureň - Branisko

Územie RKC vymedzené rovnomennými pohoriami vytvára dobré podmienky pre letnú a zimnú turistiku a lyžovanie. Vhodným zázemím sú podhorské obce vhodné na chalupárske využitie i rázovitá obec Lačnov, ktorá je vyhlásená za pamiatkovú zónu.

RKC Slanské vrchy

Slanské vrchy majú charakter kľudovej zóny (potrebné uvedený stav rešpektovať) s vhodnými podmienkami pre letnú a zimnú turistiku v prírodnom prostredí. Vhodné vybavenostné zázemie predstavujú podhorské obce vhodné pre vidiecku turistiku. V súčasnosti je spracovaný projekt na vyhlásenie Slanských vrchov za CHKO.

RKC Busov

RKC Busov sa nachádza v severnej časti okresu Bardejov pozdĺž štátnej hranice s Poľskom a vzhľadom k rozvoju rekreačných aktivít na poľskej strane možno povedať, že fakticky prekračuje štátnu hranicu. Najväčšou devízou RKC je zachovalé prírodné prostredie s možnosťami zimného športovania. Atraktívnu ponuku územia dopĺňajú kultúrne pamiatky (MPR Bardejov, drevené kostolíky) či kúpeľné miesto Bardejovské kúpele.

RKC Dukla

Uvedený RKC tvorí severná časť Laboreckej vrchoviny od cesty II/575 po štátnu hranicu s Poľskom. Ťažisko územia tvorí navrhovaná CHKO Laborecká vrchovina (zo súčasnej CHKO Východné Karpaty) so zachovalým prírodným prostredím a dobrými podmienkami pre rozvoj zimných športov. Jeho súčasťou je areál pamätníka na Dukle a Údolie smrti – pamätné miesta 2. svetovej vojny i pozoruhodné kultúrno-historické pamiatky – drevené kostolíky. Vybavenostným zázemím RKC je mesto Svidník.

Okresy patriace do šarišského regiónu cestovného ruchu:

Okres Sabinov

Územie okresu Sabinov svojou pestrosťou a rozmanitosťou vytvára veľmi vhodné podmienky pre rozvoj rekreácie a turizmu. Nosnými prvkami cestovného ruchu sú zimné športy.

Zimné lyžiarske strediská vyrástli v pohoriach Čergov. Je to rekreačný priestor Drienica – Lysá s dobrými predpokladmi rozvoja vďaka situovaniu v blízkosti dopravného koridoru sever-juh, čo predurčuje možnosti rozšírenia klientely zo zahraničia (Poľsko, Maďarsko). V pohorí Bachureň sú to vzájomne prepojené rekreačné priestory Dubovica – Žliabky a Renčišov – Búče, pričom potenciál oblasti nie je zďaleka plne využitý. Problémom je sezónna návštevnosť týchto stredísk. Vybavenostným zázemím je mesto Sabinov so svojou pamiatkovou zónou.

Zámer

- v rekreačnom priestore Drienica – Lysá vybudovať rehabilitačné stredisko, formou dostavby k existujúcemu krytému bazénu s komplexnou ponukou služieb a dobudovať zjazdové trate pri sedačkovej lanovej dráhe s dobudovaním infraštruktúry pre doplnkové služby,
- v priestore Dubovica – Žliabky vybudovať krytý bazén a ďalšie doplnkové služby,
- v priestore Renčišov – Búče využiť potenciál obce Renčišov pre chalupárstvo a vidiecku turistiku,
- využiť na chalupárstvo obec Olejníkov – Majdan,
- lokalizovať zariadenia letnej rekreácie do priestoru medzi obcami Drienica a Jakubovany – viacúčelová vodná nádrž a s tým spojené aktivity,
- využiť pre CR kaštieľ s lesoparkom v Šarišských Dravciach a bývalé kúpele Švabľovka,
- v území mesta Lipany rozvíjať cestovný ruch na báze termálnej podzemnej vody z nového vrtu.

Okres Prešov

Územie okresu Prešov zaberajúce oblasť dolného Šariša má vhodné predpoklady pre rozvoj cestovného ruchu.

Ťažiskovými oblasťami sú poznávanie kultúrno-historických pamiatok v sídlach doplnené o možnosti letnej a zimnej rekreácie v Slanských vrchoch. Najvýznamnejším strediskom cestovného ruchu je mesto Prešov so svojou výhodnou polohou na križovatke dopravných trás východ-západ a sever-juh.

Stred mesta je MPR a mesto samotné vytvára výborné predpoklady pre poznávací turizmus aj koncentráciou kultúrno-historických pamiatok nielen v samotnej MPR, ale aj v bezprostrednom okolí mesta (NKP Solivar, pamiatková zóna Lačnov atď.). V meste Prešov je nutné rozšíriť ponuku ubytovacích a stravovacích zariadení a ďalších doplnkových služieb.

Rekreačný priestor Sigord v Slanských vrchoch je viazaný na využitie vodnej nádrže Sigord ležiacej v hodnotnom prírodnom prostredí vhodnom na koncotýždňovú i dlhodobú rekreáciu. Uvedený priestor je možné doplniť ďalšími službami pri rešpektovaní ekologických kritérií a funkčne rozšíriť o priestor obce Zlatá Baňa. Samotná obec má vynikajúce predpoklady pre chalupárstvo a vidiecku turistiku s možnosťou využívať už existujúci lyžiarsky vlek. Krajinný priestor Pusté pole je nutné zachovať vo svojej prirodzenej podobe.

Akákoľvek výstavba v tomto priestore je neprípustná kvôli prírodnej rezervácii Pusté pole i vysokej ekologickej a krajinárskej hodnote územia predstavujúcej jedinečnú prírodnú scenériu v rámci celého kraja (Slanské vrchy sú pripravované na vyhlásenie za CHKO).

V území je možné zriadenie lyžiarskych bežeckých trás s previazanosťou na rekreačný priestor Sigord a obec Zlatá Baňa, kde je možné viazať ubytovacie kapacity a obslužné zariadenia v obci (vidiecka turistika). Oblasť Pustého poľa je obľúbenou oblasťou pre bežecké lyžovanie so šesťnásťkilometrovým bežeckým okruhom a v posledných rokoch sa tu organizujú i preteky psích záprahov. Pre dopravné sprístupnenie uvedeného rekreačného priestoru rekreačnou dopravou sa navrhuje vybudovať tzv. Delnianska cyklotrasa v trase pôvodného železničného násypu bývalej lesnej železničky vedúcej z mesta Prešov cez rekreačný priestor Sigord do obce Zlatá Baňa s ukončením trasy v krajinnom priestore Pusté pole.

Významným prvkom prírodného i kultúrohistorického dedičstva v území sú Dubnícke opáľové bane. Tie sú unikátnym prvým ložiskom drahého opálu. V súčasnosti je táto lokalita navrhovaná na prípadný zápis do Svetového kultúrneho dedičstva. Pre vytvorenie realizačných predpokladov pre prílev domácich a predovšetkým zahraničných turistických návštevníkov je potrebné obnoviť, rekonštruovať a sprístupniť kultúrno – historické a technické pamiatky (banské diela a stavby po ťažbe drahých opáľov) a zároveň vytvoriť skanzen dokumentujúcich životné podmienky, techniku a kultúru prvých ťažiarov drahého opálu.

Zámer

- rekreačný priestor Lipovce – Šindliar je potrebné rozvíjať s prihliadnutím na ochranné pásma prírodných zdrojov minerálnych stolových vôd v Lipovciach. Rozvoj cestovného ruchu je potrebné viazať na existujúce kapacity a rozvoj vidieckej turistiky a chalupárstva v obciach Šindliar a Lipovce a využitie pamiatkovej zóny Lačnov,
- pre skvalitnenie služieb a využitie potenciálu územia zabezpečiť realizáciu novo navrhovaného zariadenia Rekreačno-rehabilitačného areálu v priestore medzi obcami Šindliar a Lipovce (Cyfrovaná),
- obnoviť pôvodný zámer zriadiť účelovú rekreačnú nádrž (sústavu vodných plôch) „Brezina“ v priestore medzi obcami Tulčík a Záhradné. Uvedený priestor má predpoklady pre celoročné využitie,
- zlepšiť napojenia cyklotrás a turistických chodníkov s prepojením na pohorie Čergov a zlepšenie napojenia na okres Bardejov (Osikov, Raslavice) by pomohlo sprístupniť celý mikroregión Stráže,
- venovať zvýšenú pozornosť rozvoju agroturistiky a vidieckej turistiky s cieľom využiť podnikateľské aktivity v danej oblasti s možnosťou využitia a revitalizácie existujúcich nefunkčných poľnohospodárskych stavieb.

Okres Bardejov

Územie okresu Bardejov má veľmi priaznivé podmienky pre rozvoj rekreácie a turizmu, ktoré však ešte nie sú dostatočne využívané. Nosnými prvkami sú kúpeľníctvo, kultúrno – historické dedičstvo a zimná rekreácia. Cestovný ruch v okrese je v prevažnej miere koncentrovaný v historickom meste Bardejov – administratívnom centre horného Šariša. Historické centrum mesta je MPR s dvoma významnými NKP – chrámom sv. Egídia (bazilika minor) a Mestskou radnicou a zachovalým hradobným systémom, ktorému bola v roku 1986 udelená Európska cena – zlatá medaila Medzinárodným kuratóriom nadácie ICOMOS pri UNESCO za záchranu historických pamiatok a v roku 2002 bola MPR zapísaná do Zoznamu Svetového dedičstva UNESCO. V bezprostrednej nadväznosti na mesto sa nachádzajú Bardejovské kúpele s pôvodným ale aj novodobým komplexom liečebných zariadení. Rekreačné priestory Regetovka - Stebnícka Huta, a Makovica – Nižná Polianka v Ondavskej vrchovine a priestor Kríže v Čergovskom pohorí majú vyhovujúcu kapacitu lyžiarskych zariadení – vlekov. Chýba im však komplexná vybavenosť. Stále rastúci počet návštevníkov z Poľska im dáva dobrú výhľadovú perspektívu. Horská a podhorská časť regiónu vykazuje úbytok obyvateľstva a tým vznik prebytku bytového fondu, pritom tieto oblasti sú mimoriadne vhodné pre turizmus a rekreáciu formou vidieckej turistiky a chalupárstva. Medzi ciele poznávacieho turizmu okrem Mesta Bardejov možno radiť predovšetkým drevené sakrálné stavby – kostolíky východného obradu zo 17. a 18. storočia

– NKP Hervartov, Krivé, Frička, Tročany, Lukov – Venecia, atď. Pre ďalší rozvoj cestovného ruchu je potrebné predovšetkým dobudovanie stredísk v Stebníckej Hute, Regetovke, Nižnej Polianke, Krížoch, Cigeľke, Hertníku, Osikove, Raslaviciach, v obci Zlaté, Mníchovskom Potoku, Bardejove – Pri starej hati, Bardejovskom Mihaľove na strediská s celoročným využitím, príp. ich orientovať aj na chalupársku rekreáciu. V priestore Bartošovce – Hertník - rekreačný priestor, vytvoriť podmienky pre zriadenie rekreačnej vodnej plochy.

Zámer

- juhozápadne od obce Stebník navrhnuť lyžiarske stredisko s viacerými zjazdovkami a sedačkovými lanovými dráhami na severovýchodných svahoch pohoria Stebnícka Magura a turistickú zónu Stebník - Stebnícka Huta,
- medzi Dlhou lúkou a Bardejovskými kúpeľmi je uvažovaný aquapark s celoročnou prevádzkou možnosťou využitia geotermálnej vody a prepojenie priestoru Nižná Polianka - Becherov – Regetovka - Stebník - Stebnícka Huta – Cigeľka,
- východne od obce Zlaté navrhnuť golfový areál s ihriskami a ďalšími súvisiacimi funkciami.
- v dolnej časti Mníchovského potoka navrhnuť vodnú plochu na rybolov a vodné športy, v priestore medzi Bardejovom, Bardejovskými kúpeľmi a obcou Zlaté je navrhnutý systém cykloturistických chodníkov,
- podporiť obnovu kultúrno-historického dedičstva – MPR Bardejov, drevené kostolíky, hrad Zborov a ďalšie pamiatky na území okresu,
- prepájať priestory turizmu na oboch stranách štátnej hranice a vzájomným prepojením kúpeľných miest Krynica a Bardejov s vybudovaním hraničného priechodu Kurov – Muszynka a rekonštruovať cestnú komunikáciu Kurov – Tarnov a Becherov – štátna hranica.

Okres Svidník

Územie okresu Svidník predstavuje značný potenciál pre rozvoj rekreácie a cestovného ruchu, na druhej strane tieto podmienky nie sú ešte dostatočne využívané. Okres je centrom Podduklianského regiónu, s letiskom, na križovatke významných cestných komunikácií smerujúcich do Poľska, Prešova, Bardejova s lokalizáciou významných kultúrnych pamiatok regiónu, v smere na rekreačnú oblasť Domaša, Vranov n. Topľou a Maďarskú republiku. Vojenským a národopisným múzeom pamiatkami ľudového staviteľstva ..., bohatstvom lesov i zachovalým životným prostredím je potrebné územie okresu, v rozvojových zámeroch, orientovať na budovanie kapacít pre rekreáciu a cestovný ruch. Za účelom zvýšenia atraktivity cezhraničného turizmu sa navrhuje pre malý pohraničný styk zriadenie prechodu pre turistiku, cykloturistiku a netradičnú dopravu Roztoky – hranica Poľská republika.

Koncepcia organizácie cestovného ruchu vychádza z ako ťažiskového rekreačného krajinného celku Dukla, ktorý predstavuje funkčne špecializovaný priestor s významom pamiatkovým a poznávacím (vojenské múzeum v prírode). Ťažiskom priestoru je navrhovaná CHKO Laborecká vrchovina spolu s pamätníkom Dukla, Vojenským múzeom v prírode a Údolím smrti. Nachádzajú sa tu obce, ktoré vykazujú úbytok obyvateľstva a tým prebytok bytového fondu, čo dáva dobré podmienky pre rozvoj chalupárstva a vidieckej turistiky.

Zimné stredisko Šarbov je zatiaľ bez ubytovacích kapacít, ale s potrebným vybavením (lyžiarskymi vlekmí). Prímestská rekreácia v meste Svidník je uspokojovaná

v prímestských rekreačných priestoroch a areáli zimných športov. Bývalé miestne kúpele Šarišský Štiavnik so štyrmi prameňmi kyseliek sú využité na sociálne účely (detská ozdravovňa). Medzi ciele poznávacieho turizmu patria predovšetkým drevené kostolíky – NKP (Ladomirová, Krajné Čierne, Šemetkovce, Nižný Komárnik atď.).

Zámer

- dobudovať letisko vo Svidníku a rýchlostnú štvorpruhovú komunikáciu R4,
- ako nosný z hľadiska rozvoja cestovného ruchu v okrese v budúcnosti je potrebné považovať kultúrno-poznávací turizmus kombinovaný s vidieckou turistikou či chalupárstvom s perspektívnymi možnosťami celoročnej rekreácie,
- rekreačný priestor Šarbov je potrebné dobudovať o ubytovacie kapacity v obci, umelé zasnežovanie a ďalší vlek,
- rozšíriť rekreačný priestor o obec Medvedie so zasnežovaným lyžiarskym svahom,
- podporiť ucelenú ponuku vidieckej turistiky v Lužanoch pri Topli,
- obnoviť predvojnové tradície kúpeľníctva v Šarišskom Štiavniku s prírodnými minerálnymi vodami.

Hornozemplínsky región

Hornozemplínsky región má na základe hodnotenia v regionalizácii cestovného ruchu v strednodobom horizonte regionálny a v dlhodobom horizonte nadregionálny význam. Na území kraja je tvorený okresmi Stropkov, Medzilaborce, Snina, Humenné a Vranov nad Topľou. V strednodobom horizonte by sa v ňom mali vyvinúť určité subregióny, konkrétne sa jedná o rekreačnú oblasť vodnej nádrže Domaša (národný význam), oblasť Sninských rybníkov a priľahlých častí Vihorlatu, oblasť pripravovaného tematického zábavného parku Vtácie údolie pri Humennom, na rozlohe 430 ha.

Hlavné druhy turizmu:

- silný domáci cestovný ruch,
- významný podiel príjazdového turizmu,
- dlhodobý pobytový turizmus len počas letnej sezóny,
- krátkodobý pobytový turizmus,
- intenzívna jednodenná návštevnosť.

Formy turizmu:

- letný pobytový pri vode,
- poznávací turizmus,
- letný pobytový v lesnom – horskom prostredí,
- návšteva tematického parku,
- nákupný turizmus.

Aktivity s najvyšším dlhodobým potenciálom:

- vodné športy,
- pobyt v lesnom – horskom prostredí s pešou turistikou,
- poznávacie pobyty, resp. okruhy,
- poznávací turizmus.

Významné lokality:

- mestského typu – Humenné, Medzilaborce (múzeum rodiny Warholovcov),
- miesta s kultúrnymi pamiatkami – Hanušovce nad Topľou, drevené kostolíky,

- rekreačné územia – Nízke Beskydy, Bukovské vrchy – NP Poloniny, Vihorlat, vodná nádrž Domaša,
- útvary cestovného ruchu – Poľany, Holčíkovce, Kelča, Valkov, Dobrá, Danová, Sninské rybníky, Ptičie, Chlmec,
- lokality v rámci regiónu vhodné pre jednotlivé formy cestovného ruchu na základe výšky ich potenciálu:
 - mestský a kultúrny cestovný ruch:
 - základný potenciál – Humenné, Medzilaborce, Ulič, Nová Sedlica,
 - priemerný potenciál – Svidník,
 - kúpeľný a zdravotný cestovný ruch:
 - základný potenciál – Vranov nad Topľou, okolie Humenného,
 - zimný cestovný ruch a zimné športy:
 - základný potenciál – Driečna, Petrovce, Zámotov, Borov, Parihuzovce, Chlmec,
 - priemerný potenciál – zimné stredisko Biele kamene pri Sninských rybníkoch (katastre Snina, Zemplínske Hámre, Kolonica, Stakčín), Danová – Vydraň, Stakčín – lokalita Ruské,
 - letná turistika a pobyty pri vode:
 - základný potenciál – Nižný Hrušov, Kamienka, Kamenica nad Cirochou, Slovenská Volová, Brestov,
 - priemerný potenciál – oblasť Vihorlatu (Chlmec – Porúbka, Zemplínske Hámre) a Bukovských vrchov,
 - dobrý potenciál – obce v okolí vodnej nádrže Domaša, Sninské rybníky,
 - vidiecky cestovný ruch a agroturistika:
 - základný potenciál – okolie Medzilaboriec (Miková, Borov, Oľka) a Stropkova (Šandal, Havaj), Vranov nad Topľou (Zámotov, Banské, Juskova Voľa, Hermanovce), Nižná Sitnica, Kamienka, Kamenica nad Cirochou,
 - priemerný potenciál – oblasť Vihorlatu a Bukovských vrchov, Holčíkovce.

V súčasnosti je tento región len minimálne využívaný pre cestovný ruch. Aj rozsahom obmedzené kapacity sú veľmi málo využívané. Vodná nádrž Domaša potrebuje výraznú modernizáciu vybavenosti. Impulzom pre región môže byť zámer tematického zábavného parku Vtáčia údolie (najväčšieho v strednej Európe) v blízkosti Humenného (Ptičie, Chlmec). Tento impulz vytvorí podmienky pre udržanie a zvýšenie prosperity a kvality života v tomto území, sprístupní dovolenku „všetkým“, zvýši kvalitu a počet pracovných miest v cestovnom ruchu a zvýši hodnotu prírodného a kultúrneho bohatstva.

Vzhľadom na klimatické podmienky možno na vhodných terénoch prevádzkovať menšie a stredné lyžiarske areály, ktoré po otvorení kontaktov s Poľskom, môžu byť atraktívne. V tomto regióne, aj keď je najviac vzdialený od rozhodujúcich trhov, možno rozvinúť cestovný ruch priťahujúci turistov z iných častí Slovenska a priľahlého zahraničia.

Hlavnými rekreačnými krajinnými celkami v rámci Hornozemplínskeho regiónu sú:

RKC Domaša

Tento RKC vytvára obalová krivka vodnej nádrže Domaša, zahŕňajúca v sebe strediská turizmu pri vodnej ploche i sídla s vidieckym turizmom. Vodná nádrž sa nachádza v atraktívnom prírodnom prostredí a vytvára výborné podmienky pre pobyt

pri vode, vodné športy a letnú turistiku v okolitých lesoch. V nadväznosti na letné využitie rekreačného priestoru je potrebné do rekreačných aktivít zapojiť príslušné sídla, pričom rozvoj rekreácie v nich spájať s osobitosťami pobytu v dedinskom prostredí.

RKC Nízke Beskydy

Je to malebne formovaná pahorkatina až vrchovina, ktorá poskytuje vhodné podmienky predovšetkým pre letnú rekreáciu aj vo väzbe na RKC Domaša. Rozvoj cestovného ruchu bude založený na vysokom podiele nevyužívaného bytového fondu so zachovaním štylovosti. Nízka hustota zástavby obcí umožňuje rekreáciu formou chalupárstva. Nevyhnutnou podmienkou oživenia cestovného ruchu je výstavba vybavenosti a technickej infraštruktúry. Na území RKC sú vybudované rekreačné strediská v zázemí Humenného.

RKC Východné Karpaty

RKC Východné Karpaty je súčasťou trilaterálnej slovensko - poľsko - ukrajinskej medzinárodnej biosférickej rezervácie. V slovenskej časti rezervácie bol vyhlásený NP Poloniny. Územie RKC poskytuje vhodné podmienky pre vidiecku poznávaciu turistiku, ktorej rozsah sa rozšíri o príslušnú poľskú a ukrajinskú časť biosférickej rezervácie po sprevádzkovaní nových hraničných priechodov. Kým na území biosférickej rezervácie Bukovské vrchy (Národný park Poloniny – priority ochrany prírody) sú možnosti cestovného ruchu obmedzené a výstavba športovo-rekreačných zariadení vo voľnej prírode je limitovaná, sústava sídiel pozdĺž južného okraja CHKO má vhodné podmienky pre pobyt v horskom prostredí v spojení s agroturistikou.

RKC Vihorlat

Územie je vymedzené pohorím Vihorlat a jeho predhoriami, pričom najkrajšiu časť zaberá CHKO Vihorlat. Rekreácia je sústredená do priestorov Chlmec – Porúbka (prímestská rekreácia mesta Humenné) a Sninské rybníky (prímestská rekreačná zóna pre Sninu, Stakčín). V severovýchodnej časti RKC sú vhodné podmienky pre turistiku v horskej krajine. Významnou atraktivitou sú drevené kostolíky – NKP. V obciach sú vhodné podmienky pre vidiecku turistiku.

Okresy patriace do hornozemplínskeho regiónu cestovného ruchu:

Okres Stropkov

Územie okresu Stropkov ležiace na rozhraní horného Zemplína a Šariša poskytuje vhodné podmienky predovšetkým pre pobyt pri vode, zimné športy i vidiecku turistiku. Ťažiskom letnej rekreácie sú rekreačné strediská Bžany - Valkov, Lomné a Turany nad Ondavou pri VN Domaša, ktoré poskytujú vhodné podmienky pre pobyt pri vode, vodné športy a ďalšie druhy predovšetkým letnej rekreácie.

Vzájomná prepojenosť existujúcich turistických značených chodníkov vytvára výborné podmienky pre zokruhovanie výletných trás s rôznou dĺžkou a náročnosťou. Pre dotvorenie ponuky v prípade strediska Valkov i jednotlivých obcí sú navrhnuté okruhové výletné turistické trasy. Do funkčného systému rozvoja rekreácie a cestovného ruchu v priestore vodnej nádrže Veľká Domaša sú zahrnuté i jednotlivé prvky prírodného, kultúrneho a historického dedičstva plniace funkciu cieľov poznávacieho turizmu alebo navštevovaných výletných miest.

I. etapa Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja
je spolufinancovaná Európskou uniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja
a rozpočtu Prešovského samosprávneho kraja.
Európsky fond regionálneho rozvoja
„Investícia do vašej budúcnosti“.

V meste Stropkov sa nachádzajú pamiatky, zoológická záhrada, športoviská, rekreačno-rehabilitačné stredisko na báze zooterapie s komplexnými službami (vodoliečba, sauna, solárium, tenisové kurty a pod.) a ďalšie ponuky pre CR.

Okres Vranov nad Topľou

Územie okresu Vranov, zaberajúceho oblasť horného Zemplína, poskytuje vhodné podmienky predovšetkým pre pobyt pri vode, vodné športy a vidiecku turistiku. Ťažiskom rekreácie a cestovného ruchu v okrese je rekreačný priestor vodnej nádrže Domaša. Vodná nádrž je situovaná v atraktívnom prírodnom prostredí a poskytuje vhodné podmienky pre pobyt pri vode a vodné športy. Rekreačné strediská cestovného ruchu Nová Keľča, Holčíkovce, Kvakovce-Dobrá a územne súvisiace obce Malá Domaša, Slovenská Kajňa a Benkovce predstavujú napriek značnému stupňu zastavanosti územia perspektívny rozvojový priestor pre rozvoj rekreácie a cestovného ruchu.

V súčasnosti nie je naplno využitý značný potenciál pre vidiecku turistiku. Pritom veľmi dobré podmienky poskytuje oblasť Zámutova, kde sú pre takúto formu turistiky vytvorené podmienky - ubytovanie a stravovanie. Veľmi vhodné predpoklady sú i v ďalších podhorských obciach - Banské, Juskova Voľa, Hermanovce a oblasť Vyšný Kazimír, ktorá je pripravená na vyhlásenie. Vzhľadom na výskyt vzácnych a ohrozených druhov a biotopov je žiaduca prísna regulácia rekreácie v lokalite Hermanovce - Údolie obrov. Samotné Slanské vrchy majú veľmi zachovalú prírodnú krajinu, prakticky nenarušenú urbanizáciou.

V zimných mesiacoch sú pre zjazdových lyžiarov k dispozícii lyžiarske vleky v Petrovciach a Zámutove, realizačnou nevýhodou oboch stredísk sú chýbajúce zariadenia na umelé zasnežovanie.

Okres Medzilaborce

Územie okresu Medzilaborce, rozprestierajúceho sa pozdĺž štátnej hranice s Poľskou republikou má vhodné predpoklady pre rozvoj vidieckej turistiky kombinovanej s poznávacím turizmom. Cennou devízou je málo narušená hodnotná prírodná krajina a riedke osídlenie územia. Severná časť okresu bude súčasťou navrhovanej CHKO Laborecká vrchovina, ktorá vznikne z dnešnej CHKO Východné Karpaty. Vzhľadom na okrajovú, až periférnu polohu okresu v rámci Slovenskej republiky má z hľadiska ďalšieho rozvoja cestovného ruchu dôležitý význam rozvoj cezhraničných vzťahov v procese turizmu. Okres Medzilaborce má výhodnú polohu z hľadiska tradičných rekreačných centier v Poľsku a na Ukrajine (Bieszczady sú rekreačnou oblasťou celopoľského významu).

Okres Humenné

Územie patrí medzi menej známe a vyhľadávané oblasti cestovného ruchu aj napriek tomu, že disponuje množstvom atraktivít, ktoré sú schopné uspokojiť aj náročných návštevníkov. Ponukovú bázu predstavuje hodnotná prírodná krajina i rad kultúrno-historických pamiatok.

Územie nemá výhodnú tranzitnú polohu, ktorá by umožňovala zachytiť turistické prúdy smerujúce na Zemplínsku Šíravu alebo Domašu. Územím prechádza tranzit po ceste I/74 na Ukrajinu cez hraničný priechod Ubľa - Malyj Bereznyj.

Zlepšenie súčasného stavu by malo nastať po otvorení cestného hraničného priechodu Palota (okres Medzilaborce) - Radoszyce. Medzi najvýznamnejšie strediská

rekreácie patria Brestov a Bystrá. V oboch je potrebné dobudovať technickú infraštruktúru a zabezpečiť komplexné služby cestovného ruchu. Územie okresu vytvára značný potenciál pre vidiecky turizmus a pobyt v ekologicky nenarušenom prostredí. Vhodné podmienky pre uvedený typ rekreácie majú predovšetkým obce v podhorí Vihorlatu - Kamienka, Kamenica nad Cirochou s možným zriadením náučných chodníkov do Vihorlatu a ďalej Slovenská Volová a Brestov. V obci Kamenica nad Cirochou je navrhnutá rekonštrukcia kaštieľa na hotelový resp. penziónový typ ubytovania. Tieto obce po komplexnom zhodnotení podmienok pre rozvoj vidieckej rekreácie a cestovného ruchu tvoria ponuku prevažne pre individuálnu vidiecku rekreáciu formou rekreačných dedín.

Priamo v samotnom meste Humenné sú v lokalite Pod Hasajkou navrhované rekreačné plochy v priestorovej nadväznosti na areál plochy vodných športov.

Okres Snina

Okrajová poloha okresu spôsobila, že vynikajúce prírodné podmienky pre rekreáciu a cestovný ruch, ktoré poskytujú Východné Karpaty neboli a dodnes nie sú plne využívané. Najcennejšou devízou je zatiaľ prakticky nenarušená podhorská a horská krajina Bukovských vrchov a Vihorlatu poskytujúca nevšedné turistické a rekreačné využitie.

Najvýznamnejším rekreačným priestorom na území okresu Snina je prímestská rekreačná oblasť Sninské rybníky s prírodným kúpaliskom, vhodná pre celoročné aktivity. Uvedený priestor tvorí vhodné rekreačné zázemie pre návštevníkov oblasti a východisko do turisticky atraktívnych častí Vihorlatu a Východných Karpát. Významným strediskom cestovného ruchu nadregionálneho významu je územie Bielych kameňov s potenciálom v katastroch Snina, Zemplínske Hámre, Kolonica, Stakčín – severné svahy Vihorlatu, s potenciálom možného rozvoja aj v priestore Košického kraja – územie južnej časti Vihorlatu.

Severná časť okresu je zachovanou horskou krajinou. Z tohto dôvodu bolo územie severovýchodnej časti okresu na výmere 40 061 ha v roku 1993 svetovou organizáciou UNESCO vyhlásené za medzinárodnú biosférickú rezerváciu východné Karpaty a v roku 1997 vládou za národný park Poloniny. Táto oblasť poskytuje možnosti pre vidiecku turistiku spojenú s poznávaním prírodného a kultúrneho dedičstva rusínskeho etnika. Rozvoj rekreačných zariadení v tomto území bude situovaný do ochranného pásma NP Poloniny (obce Uličskej doliny) a do obcí v obvode NP (Pčolinská dolina, Stakčín, Ublianska dolina). Najvýznamnejšími strediskami sú obce Ulič, Nová Sedlica a Parihuzovce.

Veľký význam v oblasti NP Poloniny nadobúda medzinárodný turizmus v súlade so zachovaním podmienok ochrany prírody, spolu s otvorením pešieho turistického priechodu s Poľskom (Ruské sedlo) a navrhovaných cestných priechodov s Poľskom (Osadné – Balnica) a Ukrajinou (Ulič – Zabrid').

Južnú časť okresu tvorí sopečné pohorie Vihorlat s atraktívnymi lokalitami Sninský kameň a Morské oko. K najvýznamnejším pamiatkam okresu patrí súbor drevených kostolíkov v obciach Uličské krivé, Ruský Potok, Topoľa, Jalová, Šmigovec a Hrabová Roztoka. Strediskami sú rekreačný priestor Parihuzovce s lyžiarskymi vlekmí a obec Ulič.

Záver

- vytvoriť podmienky pre odstránenie sezónnosti rekreačnej oblasti Domaša,

I. etapa Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja
je spolufinancovaná Európskou uniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja
a rozpočtu Prešovského samosprávneho kraja.
Európsky fond regionálneho rozvoja
„Investícia do vašej budúcnosti“.

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

- rozvíjať vidiecku turistiku v priestore Suchá – Driečna – Miková a podporiť výstavbou agroturistického komplexu (výstavba lyžiarskych vlekov, hotela v Driečnej),
- v obci Miková uvažovať s úpravou domčekov na ubytovanie v súkromí aj v súvislosti s izbou A. Warhola a Technickým múzeom ťažby ropy,
- vytvoriť lokalizačné predpoklady v obci Zámutov umožňujúce v tejto lokalite vybudovať samostatné stredisko cestovného ruchu s golfovým areálom, prírodným kúpaliskom, tenisovými kurtmi, a vybudovať umelé zasnežovanie existujúceho lyžiarskeho areálu,
- podporiť v katastri obce Pavlovce je existujúci a rozvíjajúci sa areál celoročných aktivít viazaný na krátkodobé a dlhodobé pobyty dospelých a detí využívajúcich prírodné prostredie, umelú vodnú plochu, jazdecký areál s ubytovaním,
- zapojiť do systému CR obec Nižný Hrušov s vodnou nádržou s potenciálom pre využitie na letnú rekreáciu a celoročné rekreačné pobyty,
- v obci Sečovská Polianka, na vodnom toku Tople je využívaný priestor hrádze s potenciálom pre výstavbu rekreačnej oblasti s územnými a kapacitnými predpoklady rozvoja,
- pre zlepšenie prístupnosti okresu z poľskej strany je nutné zaviesť osobnú železničnú dopravu na hraničnom prechode Palota - Lupków a otvoriť cestné hraničné priechody v Palote alebo v Čertižnom (pre peších turistov a cykloturistov),
- podporiť vidiecku turistiku ako najperspektívnejšieho spôsobu rekreačného využitia územia okresu,
- podporiť dostavbu ubytovacích kapacít v Borove, ktoré sú využívané iba v zimnom období (lyžiarske vleky),
- v mikroregióne Nižná Sitnica – Olka – Havaj v spádovom území rieky Olky uvažovať s vidieckou agroturistikou a cykloturistikou,
- vytvoriť predpoklady pre oživenie cestovného ruchu v samotnom meste Humenné i na území okresu realizáciou komunikačného prepojenia rekreačného priestoru Chlmec (lyžiarsky areál Ski park) – Porúbka so strediskami rekreácie a cestovného ruchu v severnej časti Zemplínskej Šíravy a vytvorenie realizačných predpokladov pre fungovanie pre fungovanie strediska zimnej rekreácie v tomto rekreačnom priestore,
- v obci Chlmec neďaleko Ski park areálu využiť voľné plochy na vybudovanie objektov s rekreačnými funkciami,
- zohľadniť zámer tematického zábavného parku Vtáčie údolie (najväčšieho v strednej Európe) v blízkosti Humenného (Ptičie, Chlmec), ktoré počítá s rôznymi atraktivitami a možnosťami pre návštevníkov v rámci CR.
- vytvoriť podmienky pre rozšírenia ponuky a atraktivít Bielych kameňov pre zimnú sezónu (vleky a sedačková lanovka v lokalitách Johaneska a Tarnovský potok), čím by sa stredisko dalo využívať spoločne s oblasťou Sninských rybníkov ako celoročné, čo dáva priestor na jeho intenzívnejšie využívanie a vyššiu návštevnosť. Priestor nadväzuje na jestvujúce, významné, nadregionálne stredisko cestovného ruchu Rybníky pri Snine,
- v Stakčíne a Stakčínskej Roztoke zatraktívniť priestor zriadením chovu rýb a rybárstvom,
- pre poznávací turizmus NP Poloniny dobudovať náučné chodníky, kultúrno-historického chodník „rusínskou cestou“ a prírodo-ochranársky chodník „Miroslava Poliščuka“,
- viazať rozvoj infraštruktúry cestovného ruchu v NP Poloniny na obce s málo využitým poľnohospodárskym pôdnym fondom.

Navrhované a výhľadové rekreačné priestory

Kapacity uvádzané v návrhu sú smerodajné, podrobné riešenie bude spracované v ÚPN obcí, resp. špeciálnej štúdii pre rekreačný priestor schvaľovanej v zmysle zákona.

Vysvetlivky: M - medzinárodný I. - nížinný, pre kúpanie a vodné športy
NR - nadregionálny II. - podhorský, pre rekreáciu a vodné športy
R - regionálny III. - horský, pre rekreáciu, turistiku a zimné športy

Navrhované zámery cestovného ruchu, ktoré prešli posudzovaním
(tabuľka má informatívny charakter)

katastrálne územia	názov zámeru	dotknuté katastrálne územia	kapacita	plocha
Tatranská Lomnica	Lyžiarske centrum Tatranské lanové dráhy	Tatranská Lomnica, Tatranské Matliare		
	Kúpeľný dom - rekonštrukcia a prístavba	Vysoké Tatry - Tatranská Lomnica	cca 200 lôžok	4,3 ha
	Turisticko-rekreačný komplex Športcamp	Tatranská Lomnica	936 + 240 lôžok	8,5 ha
	Hotel Tatranská Kotlina	Tatranská Kotlina, Tatranská Lomnica	48 lôžok	
	Penzión s apartmánmi Tatranská Lesná	Tatranská Lomnica	cca 200 lôžok	0,24 ha
Veľká Lomnica	Rekreačný areál - vodné plochy	Veľká Lomnica		32 ha
Štrba	SKI tunel Štrba	Štrba	1 250 m – dĺžka	1,3 ha
	Areál Deaflymp Štrbské Pleso	Štrbské Pleso		3,0 ha
Štrbské pleso	Lyžiarsky areál - Solisko	Štrbské Pleso	1 200 os./hod.	do 7 ha
	Apartmánový dom - Wellness hotel, Vysoké Tatry	Štrbské Pleso		0,5 ha
	Rekonštrukcia a dostavba objektu Helios	Štrbské Pleso	462 lôžok	3 ha
	Prestavba a dostavba kúpeľného komplexu Hviezdoslav	Štrbské Pleso	280 lôžok	2,2 ha
	Wellness hotel Apartmán	Štrbské Pleso	240 - 292 lôžok	0,5 ha
Stará Lesná	Rekreačný areál Cassim Reál	Stará Lesná	cca 50 lôžok	
	Rekreačný areál	Stará Lesná	132 lôžok	
	Rozšírenie areálu hotela Lesná	Stará Lesná	42 apartmánov	

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

	Penzión	Stará Lesná	50 + 39 lôžok	0,2+0,3 ha
	Penzión Stará Lesná	Stará Lesná	46 lôžok	0,5 ha
	Penzión Vila Elena	Stará Lesná	16 lôžok	
Starý Smokovec	Lyžiarske stredisko Tatranské lanové dráhy	Vysoké Tatry - Starý Smokovec - Jakubkova lúka	1400 os./hod.	do 5 ha
	Hotel Bellevue Smokovec	Smokovec	106 apartmánov 424 lôžok	0,95 ha
Spišská Belá	Obnova a dobudovanie turist. chodníkov a cyklotrás v Belianskych Tatrách a ich podhorí	Spišská Belá, Vysoké Tatry - Tatranská Lomnica, Ždiar, Tatranská Javorina, Lendak		29 trás
Nová Lesná	Apartmánový komplex	Nová Lesná	307 lôžok	1,5 ha
	Penzióny	Nová Lesná	175 - 203 lôžok	cca 11,5 ha
Ždiar	Hotel Strachan	Ždiar	114 lôžok	1,6 ha
Gerlachov	Kongresové, obchodné, športovo-relaxačné centrum a apartmánové domy	Gerlachov	240 lôžok 210 apartmánov	6,2 ha
Tatranská Javorina	Dobudovanie lyžiarskeho areálu	Tatranská Javorina	celodenná kapacita 200 osôb	24 ha
Štôla	Dostavba rekreačného areálu	Štôla	206 apartmánov 366 lôžok	1,5 ha
Liptovská Teplička	Hotel a plniareň pitnej vody	Liptovská Teplička		
Riečavy	Športový areál Riečavy	Riečavy		26 ha
Chlmec	Ski park	Chlmec		
Magurské sedlo Spišská Magura, Reľov	Športovo-rekreačný areál	Reľov, Slovenská Ves, Toporec, Veľká Lesná		17,5 ha
Vrbov	Aquatermcentrum	Vrbov	1000 os./deň	do 19 ha
Lendak	Penzióny pod Kýčerou	Lendak	120 - 150 lôžok	4,5 ha
Osturňa	Rodinný penzión	Osturňa	12 lôžok	
Vlková	Golfový a agroturistický areál	Vlková	200 lôžok + 60 objektov v obytnej zóne	91,4 ha
Litmanová	Lyžiarsky areál - rozšírenie vybavenosti a kapacít	Litmanová	150 lôžok	
Drienica	Zasnežovanie lyžiarskych svahov, malá vodná nádrž	Drienica		
Branisko	Motorest, lyžiarske stredisko a malá vodná nádrž	Dúbrava, Harakovce		

Porúbka	Vtáčie údolie	Chlmec, Porúbka, Valaškovce		
Zemplínske Hámre	Biele Kamene	Zemplínske Hámre, Snina, Kolonica		

Zámer:

Z vyššie uvedených kritérií (územno-technických, orografických, urbanistických zásad atď.) vyplynuli rozvojové osi cestovného ruchu:

Hlavné turistické rozvojové osi

Východozápadná hlavná rozvojová os prebieha severnou časťou Prešovského kraja, organicky a funkčne nadväzuje na Karpatský oblúk s pokračovaním cez Ukrajinu a Rumunsko smerom na Balkán a do dunajskej delty. V západnej časti začína na hranici s Poľskom a prechádza cez Spišskú Starú Ves, Starú Ľubovňu, Bardejov, Svidník, Medzilaborce, Ulič a pokračuje na Ukrajinu. Táto os je nazvaná ako „KARPATSKÁ CESTA“. Od Spišskej Starej Vsi po Nižnú Jablonku je totožná s jestvujúcim cestným koridorom a v priestore NP Poloniny využíva pôvodný dopravný systém formou cykloturistickej trasy. Táto os je priamo napojená na Poľsko v priestoroch Kurov (BJ), Nižná Polianka (BJ), Vyšný Komárnik (SK), Čertižné (ML), Ruské sedlo (SV).

Juhovýchodná hlavná rozvojová os nadväzuje na hlavnú rozvojovú os v priestore katastra obce Kolbasov cez Stakčín – Snina - Kamenica n/C - Humenné - Vtáčie údolie s nadväznosťou na rekreačný priestor Zemplínska Šírava - Tokaj - MR.

Juhozápadná hlavná rozvojová os prebieha v koridore Žilinský kraj - Poprad - Levoča - Prešov - Košický kraj s napojením na Maďarsko.

Severovýchodná hlavná rozvojová os začína v Poprade s pokračovaním cez Kežmarok, Spišskú Belú do Starej Ľubovne, kde sa napája na „Karpatskú cestu“.

Vedľajšie turistické rozvojové osi

Podtatranská vedľajšia rozvojová os sa v Spišskej Belej odpája od Severovýchodnej hlavnej rozvojovej osi do priestoru Javorina, Podspády a Poľsko.

Šariško-podtatranská vedľajšia rozvojová os začína v Prešove s priebehom cez Sabinov, Lipany s napojením na východozápadnú hlavnú os („Karpatskú cestu“) v Ľubotíne a Plavči. Ďalej pokračuje v hlavnej osi do Starej Ľubovne, kde sa odkloní v smere na Mníšek n/P a Poľsko.

Šarišská vedľajšia rozvojová os prebieha z Prešova cez Čergov do Bardejova, s pokračovaním po východozápadnej hlavnej osi („Karpatská cesta“) do Zborova, kde sa odkláňa na Regetovku a Becherov a pokračuje do Poľska.

Šariško-hornozemplínska vedľajšia rozvojová os sa odpája z Juhovýchodnej hlavnej osi v Humennom, pokračuje popri Domaši cez Stropkov do Svidníka, kde sa napája na východozápadnú hlavnú os („Karpatská cesta“).

Hornozemplínska vedľajšia rozvojová os sa vypája z juhovýchodnej hlavnej rozvojovej osi v Humennom, cez Radvaň nad Laborcom ide do Medzilaboriec, kde sa napája na východozápadnú hlavnú rozvojovú os („Karpatská cesta“) v pokračovaní na Palotu s Poľsko.

Šariško-dolnozemplínska vedľajšia rozvojová os začína v Širokom a pokračuje cez Klenov, (odpojenie na Margecany, Košický kraj), Bzenov (odpojenie do údolia rieky Svinka, Kysak - Košický kraj), prechodom cez juhozápadnú hlavnú rozvojovú os pokračuje cez Dubnícke bane (odbočenie na Červenicu a Herľany) do Zámutova a Vranova n/T s napojením na šariško-hornozemplínsku vedľajšiu rozvojovú os v Sedliskách.

Uličská vedľajšia rozvojová os sa vypája v Uliči z „Karpatskej cesty“ a prechádza Uličskou dolinou cez Novú Sedlicu na Ukrajinu.

Súčasťou funkčných plôch určených pre rekreáciu je využitie jestvujúcej sídelnej štruktúry obcí, predovšetkým pre doplňujúcu rekreačnú funkciu, mimo centier osídlenia. Obce, ktoré sa nachádzajú v urbánných priestoroch centier osídlenia, plnia ich doplnkovú rekreačnú funkciu prímestského charakteru. Nové rekreačné plochy a priestory nadväzujú na rozvojové osi, alebo sa v nich nachádzajú. Prioritou cestovného ruchu Prešovského kraja je horský turizmus, predovšetkým s letnou turistikou (priestor Vysokých a Belianskych Tatier (okrem najcennejších častí Belianskych Tatier), vrátane predhoria Tatier, Pienin, Polonín a ďalších území), s kombináciou zimnej horskej turistiky (Vysoké Tatry, Čergov, Bachureň, Levočské vrchy, Vihorlat a iné).

Novou funkciou je vodný turizmus, ktorý dotvára spektrum ponuky letnej turistiky (Domaša, Plaveč, Pieniny, Kežmarok - Vrbov, Lipany, Sečovská Polianka, Nižná Jablonka, Ublánska dolina).

Poznávací turizmus vychádza z historických prameňov v rámci mestského a vidieckeho turizmu. Ide predovšetkým o priestory Levoče, Spišského hradu, Kežmarku, Pienin, severovýchodného Slovenska (drevené kostolíky, skanzeny).

V zmysle legislatívy súvisiacej so zákonom o podpore cestovného ruchu na území PSK k roku 2014 sa nachádzajú :

krajská organizácia cestovného ruchu:

- severovýchodné Slovensko, ktorej členmi sú Úrad Prešovského samosprávneho kraja, Oblastná organizácia cestovného ruchu horný Zemplín a horný Šariš, Oblastná organizácia cestovného ruchu Vysoké Tatry - Podhorie, Oblastná organizácia cestovného ruchu: Severný Spiš - Pieniny, Oblastná organizácia cestovného ruchu región Vysoké Tatry, Oblastná organizácia cestovného ruchu Tatry - Spiš - Pieniny, Oblastná organizácia cestovného ruchu Šariš – Bardejov.

oblastné organizácie cestovného ruchu:

- horný Zemplín a horný Šariš, ktorej členmi sú mesto Humenné, mesto Vranov nad Topľou, mesto Snina, mesto Medzilaborce, obec Malá Domaša, KAISAR, s. r. o., Hotel Alibaba, Mahu, s. r. o., Detské rekreačné zariadenie VIHORLAT, Koliba VT, s. r. o., FALKO Danova, s. r. o.,
- Vysoké Tatry – Podhorie, ktorej členmi sú: obec Veľká Lomnica, obec Stará Lesná, obec Mlynica, obec Veľký Slavkov, obec Nová Lesná, obec Liptovská Teplička, obec Štôla, obec Vernár, obec Kravany, Forton Travel, s. r. o., Finerg International, s. r. o., Združenie cestovného ruchu Stará Lesná – Vysoké Tatry, GOLF INTERNATIONAL, s. r. o.,
- severný Spiš – Pieniny, ktorej členmi sú: mesto Stará Ľubovňa, obec Chmeľnica, obec Nová Ľubovňa, obec Hniezdne, obec Vyšné Ružbachy, obec Lechnica, obec Lesnica, obec Litmanová, spoločnosť BGV, s. r. o., Chata Pieniny, s. r. o., PIENINY RESORT, s. r. o., Ľubovnianske múzeum – hrad, KÚPELE VYŠNÉ RUŽBACHY, a. s., DJK, s. r. o., GURMEN, s. r. o., Norbert Frank – EUROINF TATRY - Salaš u Franka,

- región Vysoké Tatry, ktorej členmi sú: mesto Vysoké Tatry, mesto Poprad, obec Štrba, Združenie cestovného ruchu Vysoké Tatry, Tatry mountain resorts, a. s., AQUAPARK Poprad, s. r. o.,
- Tatry - Spiš – Pieniny, ktorej členmi sú: mesto Kežmarok, mesto Levoča, mesto Spišská Belá, mesto Spišské Podhradie, obec Červený Kláštor, obec Jezersko, obec Majere, obec Malá Franková, obec Osturňa, obec Spišské Hanušovce, obec Veľká Franková, obec Vrbov, obec Ždiar, CYPRIAN, n. o. IFK&D, IMMOBAU, s. r. o., Ing. Ernest Rusnák, PIENSPOL TRAVEL, s. r. o., SALMOTHERM – INVEST, s. r. o., SAMTREID, s. r. o., Ski centre Levoča, s. r. o., SUPERMIX, spol. s. r. o., Združenie pltníkov Dunajec, s. r. o. Majere, 1.PLTNÍCKA a TURISTICKÁ SPOLOČNOSŤ NA DUNAJCI ČERVENÝ KLÁŠTOR, s. r. o.,
- Šariš – Bardejov, ktorej členmi sú: mesto Bardejov, Bardejovské kúpele, a. s., Adrián Lozák, s. r. o.

Rekreačné cesty vo vzťahu k medzinárodným a nadregionálnym väzbám

Špecifikom regiónu sú možnosti, ktoré ponúka jeho územie tranzitnej a cieľovej turistickej doprave, obzvlášť v smere sever – juh. Prírodné a turistické zázemie severovýchodného Slovenska ponúka dostatok aktivít pre tranzitnú a cieľovú turistickú dopravu, a prispieva tak výrazne k rozvoju cestovného ruchu na Slovensku. Pre tento účel sú prirodzene vytvorené turistické trasy využívané pre medzinárodnú individuálnu a hromadnú dopravu, s koridorom aj pre železničnú dopravu. Dostupnosť regiónu je podporovaná medzinárodným letiskom Poprad – Tatry na území PSK a aj medzinárodným letiskom Košice, ktoré je mimo regiónu v dobrej dostupnej vzdialenosti, najmä napojením na diaľnicu D1. Ďalšími letiskami sú vnútroštátne letiská Svidník, Kamenica nad Čirochou, Ražňany, heliport Leteckej záchrannej služby (LZS) v Poprade a vojenské letisko Prešov.

Na tieto hlavné koridory nadväzujú ďalšie doplnkové trasy prepájajúce existujúce, a aj potenciálne centrá medzinárodného turizmu lokalizovaných na území kraja.

Hlavnými cestnými komunikáciami turistických koridorov medzinárodnej úrovne sú prepojenia:

- severo–južné prepojenie východným Slovenskom od severských a pobaltských štátov smerom na Balkán,
- (Kraków – Nowy Targ) Poľská republika – Podspády – Spišská Belá – Kežmarok – Poprad – Vernár – Rožňava – Tornaľa – Kráľ – Maďarská republika (Budapešť) s vylúčením nákladnej tranzitnej dopravy v úseku Podspády – Spišská Belá – Poprad – Rožňava – hranica s MR,
- (Varšava) – Rzeszów – Vyšný Komárnik – Svidník – Stropkov – Domaša – Vranov nad Topľou – Trebišov – hranica s MR,
- prepojenie západo–východné z južnej časti Slovenska, zachytávajúce diagonálne prepojenie naprieč Európou (od juhozápadnej Európy po severovýchodnú Európu),
- Viedeň - Bratislava (Česká republika) – Žilina – Prešov - Košice – Užhorod – Kyjev.

Doplňujúcimi cestnými komunikáciami nadregionálnych turistických koridorov sú prepojenia:

- malý tatranský okruh - Vitanová – Oravice – Zuberec – Liptovský Hrádok – Pribylina – Starý Smokovec – Ždiar - Javorina s vylúčením tranzitnej nákladnej dopravy v celom úseku,

- „Pobaltský koridor“, hranica PR – Palota – Medzilaborce – Humenné (Šírava) – Michalovce – hranica MR,
- Prešov – Vranov nad Topľou – Strážske – Humenné – Medzilaborce – hranice PR,
- Poprad – Levoča – Prešov – Vranov nad Topľou – Humenné - Snina – Ubl'a – hranica s UR.

Sieť doplnujúcich cestných komunikácií turistických koridorov regiónu tvoria:

- hranica PR - Becherov – Zborov – Bardejov – Prešov,
- Stebnícka Huta - hranica PR – Blechnarka - Wysowa,
- hranica PR – Lysá nad Dunajcom – Stará Ľubovňa – (Mníšek nad Popradom – Stará Ľubovňa) – Lipany – Sabinov – Prešov,
- hranica PR – Lysá nad Dunajcom – Spišská Stará Ves – Spišská Belá – Kežmarok - (Poprad – Vernár) – (Vrbov) - Levoča – (Prešov) Spišská Nová Ves – hranica MR,
- Osadné – hranica PR (Balnica).

Medzinárodné a cieľové turistické významné železničné trate sú :

- hranica PR – Čirč – v smere Poprad a v smere Prešov – Kysak – Košice – Čaňa - hranica MR,
- hranica PR – Palota – Medzilaborce – Humenné – Strážske - Michalovce – hranica UR.

Rekreačné cesty regionálneho charakteru

Na sieť medzinárodných a nadregionálnych koridorov cestnej, železničnej, cyklistickej a pešej prepravy nadväzujú regionálne a miestne turistické cesty, ktoré zohľadňujú regionálne a miestne podmienky rekreácie. Štruktúra turistických ciest je tvorená:

- automobilovými komunikáciami s možnosťou využívania pre cyklistickú dopravu,
- železničnými traťami regionálneho významu, tatranskou železnicou a lanovkami,
- špeciálnymi cyklistickými cestami pre horskú a vidiecku cykloturistiku,
- značkovými turistickými chodníkmi nadväzujúcimi na medzinárodné a celoštátne magistrály.

Špeciálnu sieť tvoria náučné chodníky na atraktívnych územiach prírody, v jaskynných komplexoch, a prepájajúcich významné kultúrne a historické pamiatky.

Cykloturistická doprava

Potreby cyklistických trás sú riešené predovšetkým v intenciách projektu „Európske cyklistické trasy“ (spracovala Európska cyklistická federácia). Ide o systém základných medzinárodných cyklotrás, ktoré prechádzajú európskym kontinentom. V nadväznosti na tieto trasy v riešenom území je uvažované s jestvujúcimi a pripravovanými diaľkovými cyklotrasami ako nadriadeným systémom tohto druhu dopravy na území PSK.

Vybrané medzinárodné a regionálne cyklomagistrály prepájajúce predovšetkým významné turistické centrá regiónu PSK:

- medzinárodná cyklomagistrála EUROVELO 11 hranica PR – Stará Ľubovňa – Kežmarok – Javorina - Levoča – Lipany – Prešov – Košice – hranica MR (prevažne v koridore ciest I/77, I/18 a I/68),
- tatranská cyklomagistrála,
- 007 podtatranská cyklomagistrála,
- 014 spišská cyklomagistrála (severná vetva),

- 015 šarišská cyklomagistrála
- 016 východokarpatská cyklomagistrála,
- 018 slanská cyklomagistrála,
- nová pieninská cyklomagistrála,
- toryská cyklomagistrála.

Ďalšie cyklotrasy:

- Prešov – Ľubovec – Kysak/Klenov – Margecany,
- Stropkov – RO Domaša - Vranov nad Topľou,
- Humenné – Vinianske jazero – Zemplínska šírava – Michalovce,
- poloninská cyklomagistrála (Stakčín - Jalová – Príslop - Topoľa – Ruské – Ruské sedlo – PR, historická obchodná cesta, Bukové lesy UNESCO),
- Ulič – Zboj – Nová Sedlica – Hranica PR,
- Spišská Magura - Kacwin - Veľká Franková - Malá Franková – hrebeň Furmanca do areálu SKI Bachledová (pre turistov z Poľska),
- na územia Pienin cez rieku Dunajec spájajúcu obec Červený Kláštor a obec Sromowce Niżne na poľskom území v lokalite hraničného znaku II/105 (PR).

Zámer:

- Bardejov - Zlaté - Sveržov - Kurov - Krynica-Zdroj (podkladmi disponuje mesto Bardejov),
- Bardejov – Andrejová - Šarišské Čierne - Smilno - Nižná Polianka - Jaslo (podkladmi disponuje mesto Bardejov),
- budovať cyklotrasy predovšetkým na poľných cestách historických spojníc medzi obcami v okrese Stropkov, ktoré sa už nepoužívajú,
- prepojiť cyklotrasou mesto Stropkov a rekreačný priestor Domaše,
- cyklotrasa EuroVelo 11, doplniť cyklotrasu k aquaparku Lipany s prepojením na lokalitu Špárová,
- v obci Lendak riešiť cyklochodníky s napojením na sieť cyklochodníkov v regióne - katastrálne územie Výborná, Tatranská Kotlina a Spišská Magura,
- mesto Kežmarok má UŠ Zlatná pre umiestnenie cyklotrás - cyklomagistrály, „Cesta okolo Tatier“ a cyklotrás regionálneho a nadregionálneho významu,
- plánovanú cyklotrasu EuroVelo 11 doplniť o cyklotrasu k aquaparku s prepojením na lokalitu Špárová (mesto Lipany),
- rozvoj cyklotrasy, respektíve cyklochodníkov, v meste Podolíneč prepojiť s okolitými obcami,
- prepojenie obce Lipníky a časti obce Podhrabina cyklotrasou vedenou popri hlavnej ceste 73/1,
- pre mesto Poprad zapracovať koridor pre cyklotrasy pod názvom „Cesta okolo Tatier“,
- prepojiť jestvujúce cyklotrasy v katastri obce Mlynica do siete regionálnych cyklotrás,
- riešiť cyklochodníky s napojením obce Veľká Lomnica na sieť cyklochodníkov v regióne — katastrálne územie Huncoviec, Popradu—Matejoviec, Tatranskej Lomnice a Starej Lesnej
- dobudovanie nových cyklistických trás Tvarožná-Vrbov, napojenie sa na cyklotrasy Kežmarok, Vrbov, Hradisko, Vlkovce, Hradisko-Brezová,

- zapracovať navrhovanú cyklotrasu Spišská Stará Ves popri rieke Dunajec cez k. ú. Majere a k. ú. Červený Kláštor,
- v obci Matiašovce a jej širšom okolí dobudovať cyklotrasu spájajúcu sídla Spišská Stará Ves - Matiašovce - Spišské Hanušovce - Reľov - Spišská Magura (kríž), Matiašovce - Zálesie - Spišská Magura (sedlo), Matiašovce - Spišské Hanušovce, Veľká Franková - Malá Franková - Ždiar a ďalšie, ktoré sú z pohľadu cykloturistiky mimoriadne atraktívne,
- cyklochodníky a cyklotrasy historicko-kultúrno-prírodná Cesta okolo Tatier,
- určiť hierarchiu cyklotrás na úrovni PSK (uvedených v Eurovele, Cykloturistický atlas Slovenska, mapa cykloturistických trás v PSK, situácia cezhraničných cyklotrás PSK a Malopoľského vojvodstva), so zohľadnením strategických dokumentov, a to predovšetkým: Uznesenie EÚ parlamentu zo dňa 27. septembra 2010 o európskej bezpečnosti cestnej dopravy v rokoch 2011 – 2020, Národná stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky na Slovensku, Stratégia zvýšenia bezpečnosti cestnej premávky v SR pre roky 2011 až 2020.

Podľa informácie Klubu slovenských turistov, Bratislava, je na území PSK v súčasnosti vyznačkových 2015 km peších a lyžiarskych TZZ (údaj k 1. 1. 2013).

Kúpeľníctvo

Na základe stanoviska Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky k roku 2014 na území PSK sa nachádzajú kúpeľné územia kúpeľných miest Vysoké Tatry, Lučivná, Vyšné Ružbachy, Bardejov ochranné pásma I. a II. stupňa prírodných liečivých zdrojov v Bardejove, v Červenom Kláštore a vo Vyšných Ružbachoch. V Prešovskom kraji sú aj ochranné pásma I. a II. stupňa prírodných minerálnych zdrojov v Novej Ľubovni, Starom Smokovci, Baldovciach, Lipovciach, v Sulíne a Cigeľke.

Prírodné liečivé zdroje sa na liečebné účely využívajú v prírodných liečebných kúpeľoch v Bardejove, v Červenom Kláštore a vo Vyšných Ružbachoch sa využívajú na liečebné účely. Klimatické podmienky vhodné na liečenie sa využívajú v prírodných klimatických kúpeľoch v mestských častiach Horný Smokovec, Nový Smokovec, Tatranská Kotlina mesta Vysoké Tatry, v obci Lučivná a v kúpeľných liečebniach v mestskej časti Tatranská Polianka a Tatranské Zruby mesta Vysoké Tatry. Prírodné minerálne zdroje sú využívané na plnenie do spotrebiteľského obalu vo vybudovaných plniarňach, a to v obci Sulín, v obci Cigeľka, v obci Nová Ľubovňa, v obci Baldovce a Lipovce. V Starom Smokovci je vydané povolenie na využívanie prírodného minerálneho zdroja, ale v súčasnosti sa nevyužíva, pretože prebieha výstavba plniarne prírodnej minerálnej vody. V obci Legnava sú uznané zdroje za prírodné minerálne zdroje, ale v súčasnosti nie je vydané povolenie na využívanie prírodnej minerálnej vody, a ani tu nie je vybudovaná plniareň prírodnej minerálnej vody.

Chránené záujmy v týchto lokalitách predstavujú z hľadiska územného plánovania určité obmedzenia.

Záver

- Vytvoriť podmienky na území okresu Svidník pre širšie využívanie prírodných minerálnych uhličitých vôd na liečebné účely sú perspektívne vhodné podmienky v Šarišskom Štiavniku. Pri prameňoch sírno-alkalických a alkalicko-uhličitých vôd vznikli v 18. storočí

kúpele, ktorých rozvoj bol ukončený po 2. svetovej vojne, a v súčasnosti sú využívané pre sociálne účely.

- Pri obci Stará Lesná v okrese Kežmarok navrhnuť výstavbu areálu zdravotnej prevencie Tatra Thermal, ktorého jadrom bude kúpeľný komplex využívajúci termálnu vodu o teplote cca 60 °C z jestvujúceho geotermálneho vrtu situovaného pod obcou.
- V obci Vrbov zriadiť komplexné kúpeľno–liečebno–rehabilitačné zariadenie s využitím termálnych vôd.
- V obci Sulín vytvoriť podmienky pre zriadenie rekreačných zariadení kúpeľov (využitie prebytkovej vody z plniarenskeho závodu).
- V Gánovciach, obci s bývalým kúpeľným areálom, vybudovať na báze predpokladu získania výdatných zdrojov geotermálnej vody (15 - 20 l/s, teplota 27 °C) rekreačný areál s geotermálnou vodou.
- V novoľubovnianskych kúpeľoch využiť rehabilitačno-rekreačné pobyty ako doplnkové služby - oživenie tradície kúpeľníctva.
- Využiť geotermálny vrt v levočských kúpeľoch a geotermálny prameň v obci Spišský Štvrtok.
- pri rozvoji turizmu/cestovného ruchu a rekreácie rešpektovať – nielen ako potenciál, ale aj ako limitujúci faktor – primárnu krajinnú štruktúru, rozvíjať prírodne orientovaný turizmus,
- podporovať aktivity súvisiace so starostlivosťou o krajinu a aktívny spôsob ochrany krajiny, pretože cestovný ruch/turizmus a rekreácia majú najvýraznejšie väzby na krajinu,
- vhodnými formami a aktivitami turizmu/cestovného ruchu a rekreácie chrániť krajinu pred povodňami a prívalovými vodami,
- podporovať rozvoj dopravy, súčasne podporovať peší pohyb, cyklistiku, kyvadlovú, verejnú a netradičnú dopravu,
- sústrediť sa vo väčšej miere na všetky vrstvy a vekové kategórie obyvateľov a návštevníkov, domácich aj zahraničných,
- zamerať sa na podporu domáceho turizmu, zvyšovať kvalitu služieb, podporovať miestnu zamestnanosť, zlepšovať kvalitu života miestnych obyvateľov,
- podporovať miestnu produkciu a podporovať miestnu kultúru, rozvíjať formy turizmu podporujúce tradičné sektory a udržanie tradičnej krajiny, nízkointenzívne poľnohospodárstvo, manažment voľnej prírody,
- venovať väčšiu pozornosť perspektívnym formám CR – okrem klasických rekreačných /poznávacích – zážitkové, gastronomické, vzdelávacie (konferencie, kongresy), športové, kultúrno-spoločenské, výstavné,
- podporovať vytváranie mikroregionálnych združení (obcí, podnikateľov) a podporovať ich aktivity vo vzťahu k rozvoju cestovného ruchu/turizmu a rekreácie, podporovať spoluprácu miestnych obyvateľov, podnikateľov, vytvárať partnerské zoskupenia,
- vytvárať podmienky pre predĺženie pobytu návštevníkov, aj formou opatrení:
 - úprava voľnej krajiny, čistota a skvalitnenie verejných priestorov zastavaných území a ich kontaktných pásiem, voľnej krajiny, vybudovanie/doplnenie rekreačnej vybavenosti prímestských rekreačných zón, skvalitnenie/dobudovanie rekreačných trás, oddychových a vyhliadkových miest, územná a funkčná previazanosť ponukových lokalít, rozšírenie ponuky kvalitného ubytovania

v

- turistických kategóriách, v kempoch, nové dopravné prepojenia (železničné, cyklistické, vodné a i.),
- podporovať účasť vlastníkov turistických zariadení, ich návštevníkov, na rehabilitácii a renaturácii prírodných biotopov,
 - rozvojom turizmu podporovať ochranu prírody v chránenom území – určitý podiel zo ziskov musí byť vrátený „zelenému magnetu“ na investície v chránenom území a na jeho manažment.

Predchádzanie konfliktom medzi rekreačným využívaním krajiny chránených území a legislatívnou ochranou týchto území

Súčasný stav viacerých chránených území, napriek tomu, že sú niekoľkonásobne legislatívne chránené, je dokladom degradácie prírodných hodnôt, ak nie je pohyb návštevníkov, funkčno-priestorový rozvoj územia a vplyv okolia dodržiavaním zákonných ustanovení, vhodnými regulatívmi a manažmentovými opatreniami reálne usmerňovaný. Tento jav platí aj pre využitie častí krajiny legislatívne nechránených.

Trendy vo svete smerujú k aktívnemu spôsobu ochrany krajiny - cenných území, t. j. umožneniu prístupu do týchto území súčasne s vypracovaním a praktickým dodržiavaním regulatívov využívania/návštevnosti (prírodné územie prístupné každému, usmerňovaný, kontrolovaný pohyb návštevníkov, výchovné programy, ...).

Územia s prírodnými hodnotami sú súčasťou urbanizovanej i voľnej krajiny:

- cieľom je využívať tieto územia primeraným spôsobom tak, aby ochranné mechanizmy síce limitovali využívanie územia, ale súčasne nepôsobili ako obmedzujúci činiteľ, ale ako rozvojový faktor, obohacujúci životné prostredie.

Pre rekreačné využívanie krajiny to znamená navrhovať/umožniť vstup do vybraných cenných/chránených území športovo-rekreačným aktivitám, ale súčasne musí byť navrhovaný spôsob šetrného pohybu návštevníkov a spôsob využívania týchto území tak, aby hodnoty v území neboli ohrozené.

Pre lokality s cennými prírodnými, taktiež kultúrno-historickými, hodnotami, sa spracovávajú manažmentové programy starostlivosti o prírodné a kultúrno-historické hodnoty územia a následne musí byť zabezpečené ich dôsledné dodržiavanie.

S procesom ochrany cenných prírodných území musí prebiehať paralelne proces ochrany legislatívne „slabo“ chránených území (1. stupeň ochrany), pretože najviac atakované a zaťažované sú práve „nechránené“ urbanizované územia.

Ochrana krajiny a prírodných zdrojov sa formou návrhov regulatívov funkčného využitia a priestorového usporiadania zabezpečí už v rovine územnoplánovacej. Zapracovaním do katastra nehnuteľností (KN) cez pozemkové úpravy a cez následné zapracovanie manažmentových opatrení do príslušných parciel v KN, sa ochrana krajiny a prírodných zdrojov zabezpečí tiež v rovine katastra nehnuteľností.

Rozvíjať územie na princípoch aktívnej ochrany ďalej znamená:

- do starostlivosti o krajinu (jej aktívnej ochrany) zapojiť aj vlastníkov pozemkov (vrátane podpory rozumného postoja vlastníkov k predmetným lokalitám),
- rozvíjať ekologické povedomie vlastníkov, užívateľov i návštevníkov územia,
- zachovať trvalú prítomnosť človeka v krajine – cieľom je obraz kultivovanej kultúrnej – poľnohospodárskej, rekreačnej krajiny, a to aj so stopami osídlenia, ako to bolo

bežné v tradičnej historickej kultúrnej krajine (usadlosti, majere, farmy, hájovne, horárne, kláštory, historické solitérne obytné stavby, ...),

- zachovať a rozvíjať prvky krajinnej zelene,
- zachovať a rozvíjať obraz krajiny rozumným využívaním kultúrnej krajiny v intenciách Európskeho dohovoru o krajine.

Čisté, ekologicky nenarušené prostredie, harmonická krajina s vyváženými funkčnými zložkami, predstavujú pridanú hodnotu územia.

i) Návrh koncepcie verejného dopravného a technického vybavenia regionálneho významu

Návrh dopravnej infraštruktúry Prešovského samosprávneho kraja

Riešenie konceptu návrhu preberá nadriadené dopravné siete medzinárodného, republikového a nadregionálneho charakteru, ktorých predovšetkým vedenie (trasovanie) je zdokumentované v rezortných, resp. strategických dokumentoch s možným spresnením, vyplývajúcim z dostupných materiálov schválených ÚPN O. Týkalo sa to predovšetkým miest, veľkých obcí a obcí, vykazujúcich predpokladaný výrazný demografický nárast. Regionálne dopravné siete všetkých druhov dopravy boli taktiež takto hodnotené, kde sa navyše hodnotili aj lokálne možnosti, vyplývajúce z požiadaviek súborného stanoviska.

Územná prognóza sa nezaobrá vnútroobecnými a vnútromestskými komunikáciami (MK), a preto nie sú súčasťou bilancií a prognóz. V návrhu nadregionálnych a regionálnych dopravy sú v časti jednotlivých okresov uvádzané komunikácie aj v prejazdnych úsekoch obcí a miest v kategóriách D, R, cesty I., II., a III. triedy.

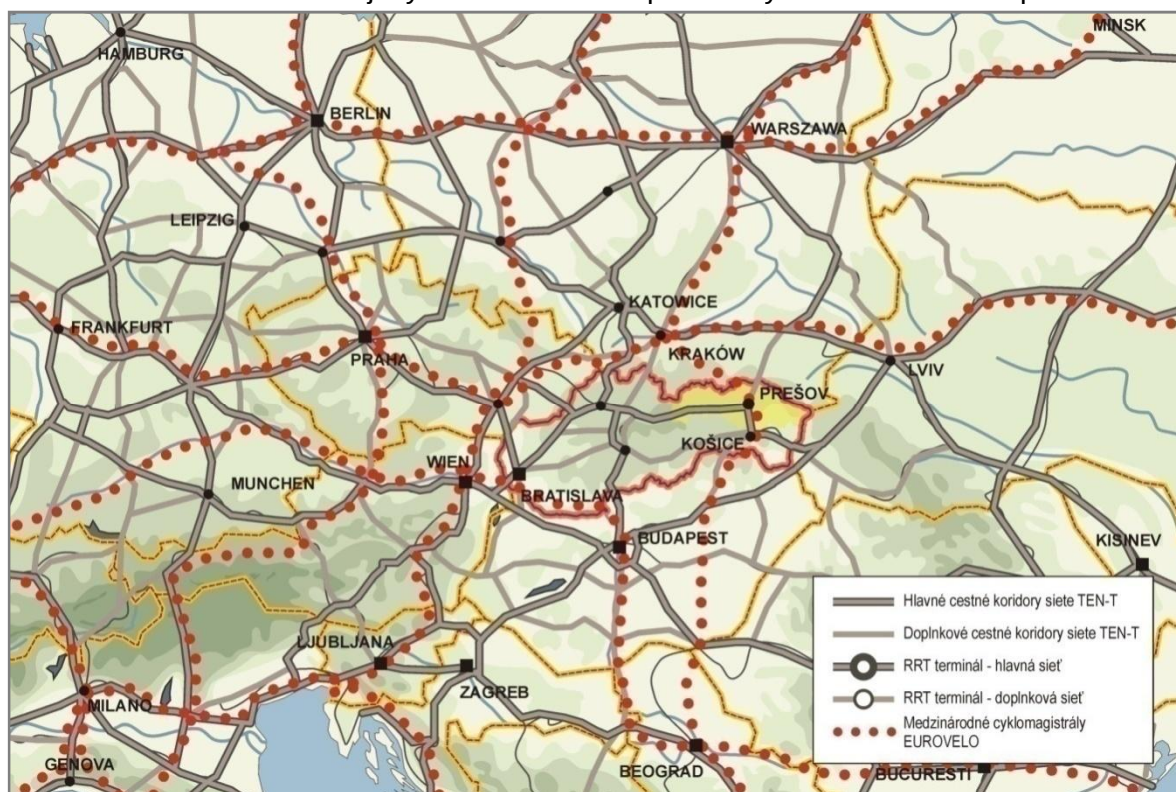
Medzinárodné súvislosti

Hlavná sieť európskych koridorov kombinovanej dopravy TEN-T (Zdroj: Nariadenie európskeho parlamentu a Rady EÚ č.1315/2013 z 11. decembra 2013 o usmerneniach Únie pre rozvoj transeurópskej dopravnej siete a o zrušení rozhodnutia č. 661/2010/EÚ)

Zdroj: TEN-T Connecting Europe

Hierarchia a štruktúra rozvojových koridorov európskeho významu - cestná doprava

Zdroj: TEN-T Connecting Europe

Hierarchia a štruktúra rozvojových koridorov európskeho významu - železničná doprava

Slovenská republika sa nachádza v centrálnej polohe v rámci Európy, a je na okolité štáty napojená tzv. medzinárodnými dopravnými koridormi.

Porovnanie hustoty dopravnej infraštruktúry s vybranými členskými štátmi EÚ								
Rok 2001		Švajčiarsko	Rakúsko	Nemecko	Česká republika	Belgicko	EÚ15	SR
Železničné trate	km/tis. km ²	120	70	100	120	110	50	75
Diaľnice	km/tis. km ²	30	20	30	7	60	20	6
Cestná sieť spolu	km/tis. km ²	1720	1290	680	1620	4860	1150	876

Zdroj: VÚD, a. s.

Z uvedeného prehľadu vyplýva, že SR za EÚ15 zaostáva v dĺžke a kvalite hlavne diaľnic a rýchlostných ciest, ale aj celkovej hustote cestnej siete na km².

Keďže predovšetkým Nemecko a Švajčiarsko majú podstatne odlišnú sídelnú štruktúru (veľkosť, ľudnosť a hustota zaľudnenia) je uvedené porovnanie len deklaratívne.

Hierarchia a štruktúra rozvojových koridorov európskeho významu – civilné letectvo a vodná doprava

Zdroj : TEN-T Connecting Europe

Na území Slovenskej republiky patrí do základnej siete letísk systému transeurópskej dopravnej siete TEN-T Letisko M. R. Štefánika Bratislava. Letisko Poprad-Tatry spolu s Letiskom Košice patria do súhrnnej siete letísk systému transeurópskej dopravnej siete

TEN-T. Obyvatelia Slovenskej republiky môžu z hľadiska dostupnosti využívať aj letiská transeurópskej dopravnej siete TEN-T vo Viedni, Prahe, Krakove a Budapešti.

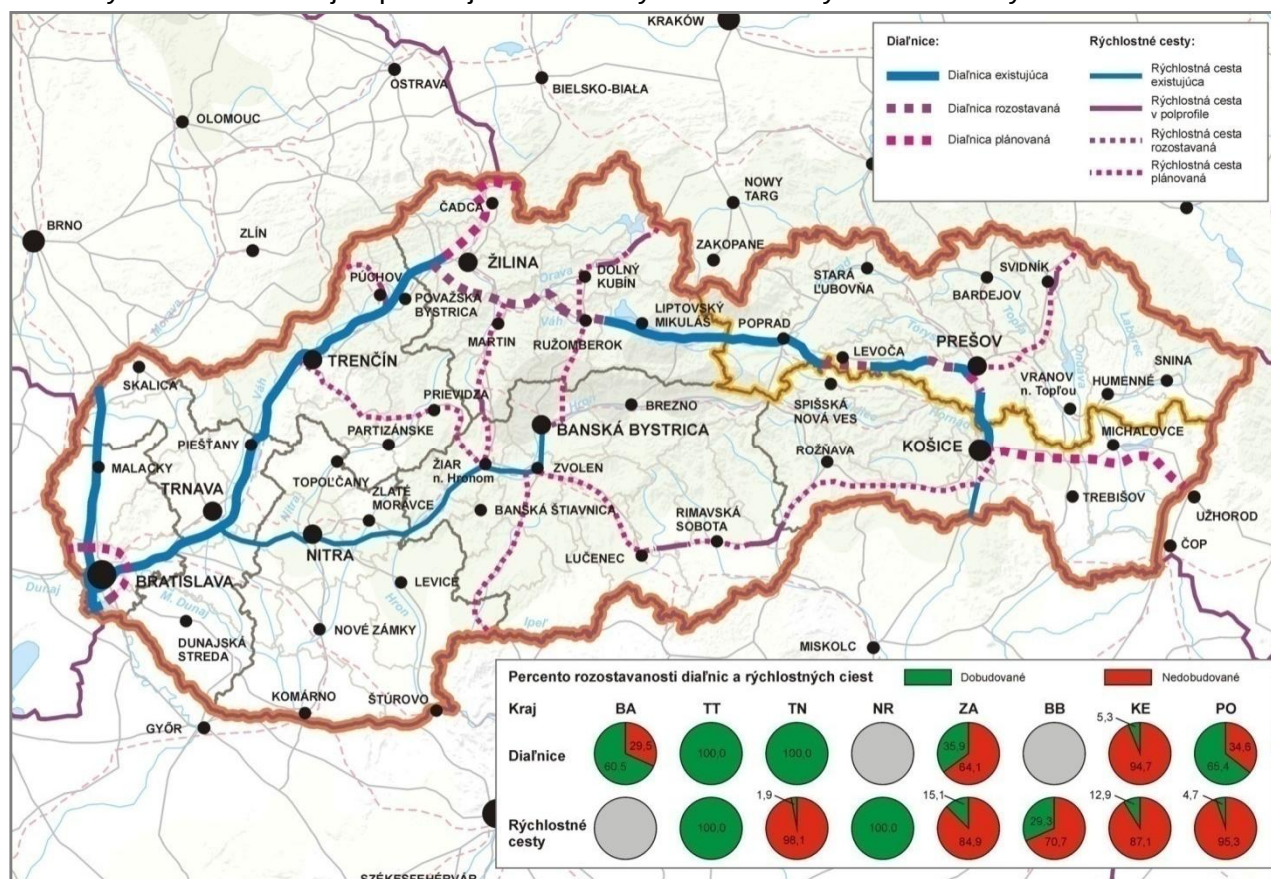
Z hľadiska TEN-T vodných ciest a prístavov, má Slovensko existujúcu len jednu hlavnú vodnú cestu, a to rieku Dunaj, s tromi prístavmi hlavnej siete, a to Bratislavou, Štúrovom a Komáromom.

Medzi navrhované vodné cesty je uvažované spojenie Žiliny s Komáromom po rieke Váh.

Cestná doprava

Aktuálny stav cestných komunikácií SR (podľa krajov) k 1.1.2014 je uvedený v dokumentoch SSC, Odboru cestnej databázy – Prehľad údajov o sieti cestných komunikácií SR (D,R ciest I., II., III. triedy). Celkový prehľad stavu vozoviek cestných komunikácií SR, Cestné objekty, Miestopisný priebeh komunikácií, Vybrané údaje o objektoch na sieti cestných komunikácií SR (územné členenie SR - kraje - okresy), Vybrané údaje o objektoch na sieti cestných komunikácií SR (vlastníctva/správca) a Dílky spoplatnených úsekov cestných komunikácií na území SR. Ďalšie východzie podklady sú uvedené v Prieskumoch a rozboroch územnej prognózy a jej prílohách.

Aktuálny stav nadradenej dopravnej infraštruktúry - diaľnice a rýchlostné cesty

Schéma

Zdroj: PU Prešov

č.16

Medzinárodná doprava - cezhraničné súvislosti

Územím Slovenska prechádzajú tri koridory základnej transeurópskej dopravnej siete (1.1. 2014) :

- baltsko-jadranský koridor,
- koridor Orient/východné Stredomorie,
- koridor Rýn – Dunaj (prechádza PK v línii D1 a železničnej trate Ostrava/Přerov - Žilina – Košice – hranica s Ukrajinou).

Koridory v súlade s nariadením EP a Rady (EÚ) č. 1315/2013 z 11. decembra 2013 o usmerneniach Únie pre rozvoj transeurópskej dopravnej siete a o zrušení rozhodnutia č. 661/2010/EÚ, sú uvádzané ako *Základná sieť TEN-T* a *súhrnná sieť TEN-T* (bez označenia TINA).

Základná sieť TEN-T: multimodálny koridor č. V.a. (TEM 4): Bratislava – Žilina – Prešov/Košice – Záhor/Čierna nad Tisou – Ukrajina totožný s trasou diaľnice D-1, v základnej kategórii D-26,5/120 po úsekoch s napojovacími uzlami - Važec (I/18), Štrba (II/538), Mengusovce (II/539), letisko Poprad a I/18, Poprad-Veľká (II/534), Poprad-Matejovce I/66A (I/67), Jánovce (I/18, II/536), Levoča (II/533), Spišské Podhradie (I/18, II/547), Behárovce, Široké (I/18), Bertotovce, Chminianska Nová Ves - Prešov-Západ (II/546, I/18), Prešov-Juh I/20 (I/68),

Trasa diaľnice D1 je realizovaná v úsekoch: Prešov – Košice (pôvodný úsek), hr. krajov ZA/PO - Jánovce, Jablonov – Fričovce, Svinia - Prešov, západ, Prešov, juh - hr. krajov PO/KE. Plánované doplnenie úsekov D1 vo výstavbe sú Jánovce - Jablonov, Fričovce – Svinia.

Súhrnná sieť TEN-T:

- cestné prepojenie Rzeszów – Vyšný Komárnik – Prešov – Košice – Milhost' – Miškolc (do doby realizácie multimodálneho „Pobaltského koridoru“),
- multimodálny koridor s pracovným názvom „Pobaltský koridor“ vedeným v línii PR (Lublin – Rzeszow), Prešov – Košice – MR (Miškovec – Debrecen) – koridor č. IV Constanca/Istanbul, a v jeho rámci cestné prepojenie ako rýchlostná komunikácia R4 (Via Carpatia) v kategórii R 24,5 v línii Rzeszów – Vyšný Komárnik – Svidník – Stročín - Giraltovec – Lipníky - Prešov – Košice – Milhost' – Miškolc v koridoroch medzinárodných ciest E371, E50, a v koridoroch ciest I/21(I/73), I/18 a I/20(I/68).

Paneurópske multimodálne koridory ITF (ECMT) a koridory siete TEN-T, dopravná regionalizácia územia SR

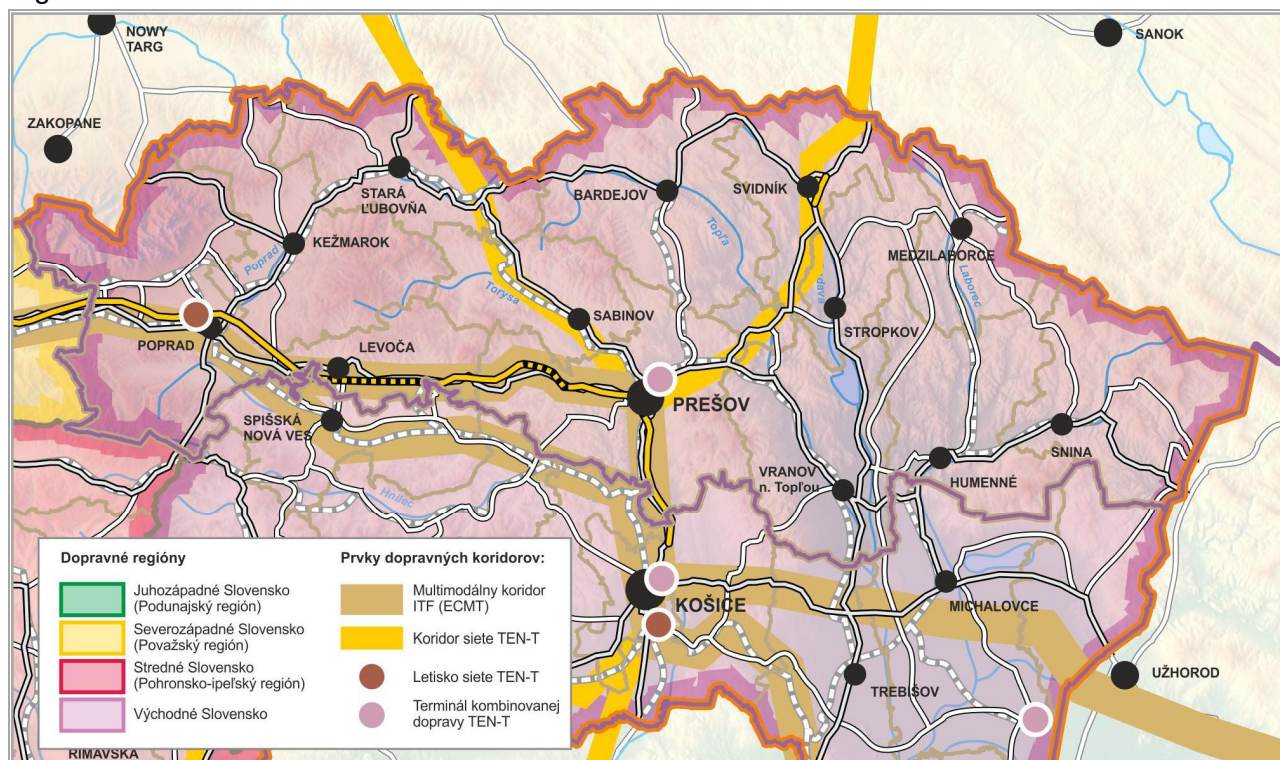

Schéma č.17

Zdroj: KURS 2011

Medzinárodná sieť „E“ - sieť európskych ciest E50, E371, a „TEM“ – transeurópskych magistrál E50.

Dopravná sieť zaradená podľa európskych dohôd (AGR, AGC, AGTC) cestné prepojenie Lipníky – Vranov nad Topľou – Humenné/Michalovce – hr. SR/UA (R v koridoroch I/18 – I/74 k návrhovému roku 2040).

Celoštátna doprava, susediace regióny

Celoštátnu dopravnú sieť a nadväznosť na susediace regióny vytvárajú predovšetkým cesty:

- I/18, I/21 (I/73), I/74 hranica ŽSK - Poprad – Levoča – Prešov - Lipníky - Vranov nad Topľou - Humenné/Michalovce v rámci výhľadovej siete cestných komunikácií v systéme AGR,
- I/74 hranica KSK - Humenné – Snina – Ubl'a – hranica SR/Ukrajina ako súčasť ciest celoštátnej úrovne,
- I/68, I/20 (I/68) hranica SR/PR – Stará Ľubovňa - Ľubotín – Sabinov – Prešov – hranica KSK ako súčasť ciest celoštátnej úrovne,
- I/66, I/66A (I/67), I/77 Poprad – Spišská Belá – Stará Ľubovňa – Mníšek nad Popradom – PR ako súčasť ciest celoštátnej úrovne,
- I/79 Vranov n. Topľou – Trebišov – Slovenské Nové Mesto – MR ako súčasť ciest celoštátnej úrovne,
- I/21 (I/73), I/15, II/575 Svidník – Stropkov - Medzilaborce – Palota - PR ako cestný koridor nadregionálnej úrovne,

- I/15, II/556, I/21 (I/73), Stropkov – Lomné – Kružov – Fijaš – Giraltovce - Prešov ako cestný koridor nadregionálnej úrovne (najkratšia spojnice medzi okresným mestom Stropkov a krajským mestom Prešov),
- II/559, Humenné - Medzilaborce ako cestný koridor nadregionálnej úrovne,
- I/18 Prešov – Vranov – Strážske ako cestný koridor nadregionálnej úrovne,
- II/545 PR – Becherov – Zborov – Bardejov – Kapušany (I/18, E371) ako cestný koridor nadregionálnej úrovne,
- I/77, III/3483 (544005) Bardejov – Tarnov – Kurov – Muszynka (PR) ako cestný koridor nadregionálnej úrovne,
- II/536, II/547 Spišský Štvrtok – Spišská Nová Ves – (Košice – Slanec – Zemplínske Jastrabie – Veľké Kapušany – Ukrajina) ako cestný koridor nadregionálnej úrovne,
- III/3078 (067029), I/66, I/66A (I/67), (Krakow – Nowy Targ) PR – Podspády – Spišská Belá – Kežmarok – Poprad – Vernár - (Rožňava) ako hlavný koridor pre medzinárodnú turistickú dopravu,
- II/537, I/66 (I/67), (Pribylina) – Starý Smokovec – Tatranská Javorina – Lysá Poľana (PR) ako hlavný koridor pre medzinárodnú turistickú dopravu s vylúčením nákladnej tranzitnej dopravy v celom úseku,
- I/66, I/66A (I/67), I/77, I/68 Poprad – Ľubotín ako koridor nadregionálnej úrovne,
- I/21 (I/73) a I/15 Svidník - Stročín – Stropkov - Domaša – Vranov nad Topľou – hranica Košického kraja Trebišov.

V súlade s KURS 2001 v znení ZaD 2011, v priestore východného Slovenska sa nachádza dopravno-gravitačné centrum Košice/Prešov.

Regionálna doprava

Prešovský kraj je prihraničným regiónom. Z hľadiska dopravnej polohy má významné postavenie pre celé východné Slovensko.

Dopravne sa Prešovský kraj spolu s Košickým krajom nachádza v dopravnom **gravitačnom centre Východ**. Na území Prešovského kraja sú definované hlavné a vedľajšie dopravné rozvojové osi zohľadňujúce ich význam v území.

Hlavnú dopravnú rozvojovú os západ - východ tvorí prepojenie:

- hranica krajov ZA/PO - Poprad – Levoča – Prešov – Vranov nad Topľou - Humenné – št. hranica Ukrajina.

Hlavnú dopravnú rozvojovú os sever – juh tvorí prepojenie:

- št. hranica Poľsko - Svidník – Prešov – hranica krajov PO/KE – št. hranica Maďarsko.

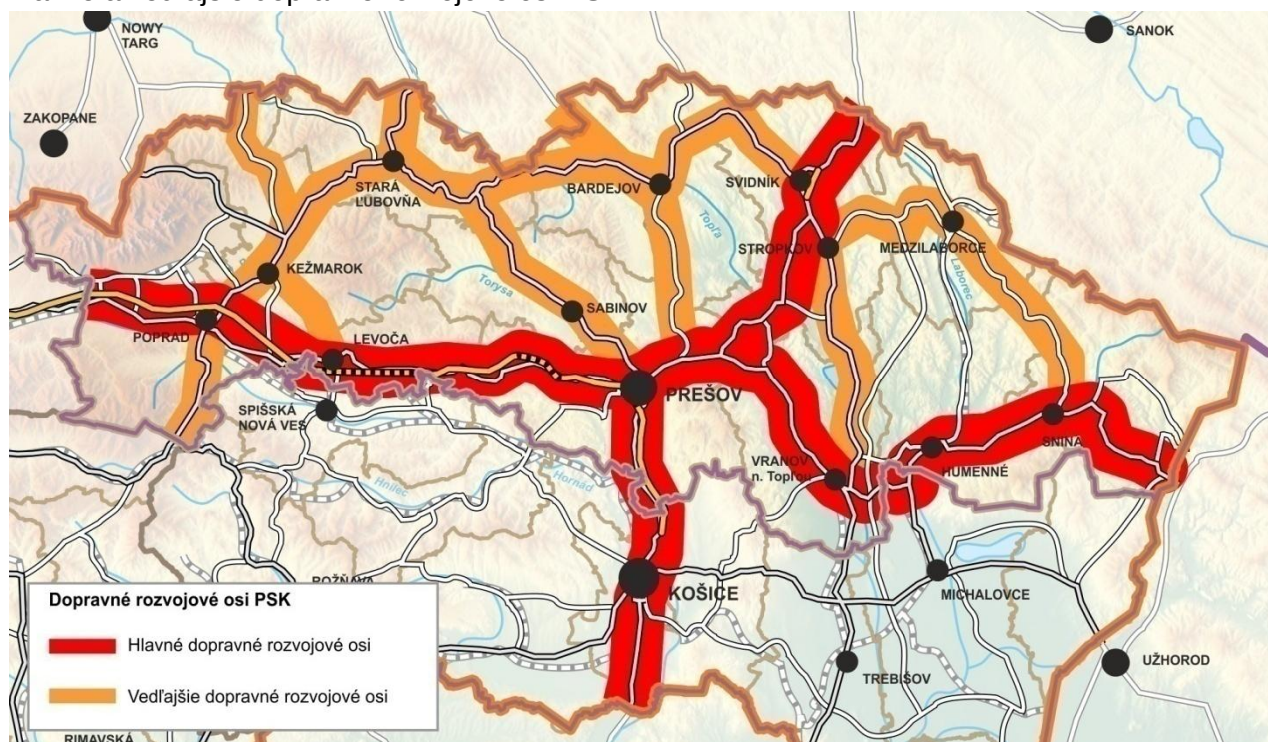
Vedľajšiu dopravnú rozvojovú os západ - východ tvorí prepojenie:

- št. hranica Poľsko – Stará Ľubovňa – Bardejov – Svidník – Medzilaborce – Snina – št. hranica Ukrajina.

Vedľajšie dopravné rozvojové osi sever – juh tvoria prepojenia:

- št. hranica Poľsko - Stará Ľubovňa – Sabinov - Prešov – hranica krajov PO/KE – št. hranica Maďarsko,
- št. hranica Poľsko - Kežmarok – Poprad - hranica krajov BB/ PO,
- št. hranica Poľsko/Lysá nad Dunajcom – Spišská Stará Ves – Spišská Belá – Kežmarok – Ruskinovce (bývalý VO Javorina) – Levoča - hranica krajov PO/KE– Spišská Nová Ves,
- hranica Poľsko – Kurov – Bardejov – Demjata – Kapušany,
- hranica Poľsko - Svidník - Stropkov – rekreačná oblasť Domaša - Vranov nad Topľou.

Hlavné a vedľajšie dopravné rozvojové osi PSK

Zdroj: vlastný

Preprava tovaru (tis./ton) za roky 2001 až 2012

Kraj	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Bratislavský	4 706	4 469	3 547	5 136	6 050	7 242	7 972	8 202	7 229	8 255	8 105	12 810
Trnavský	3 201	960	5 415	4 800	4 423	4 007	3 870	3 994	4 085	5 651	6 754	4 199
Trenčiansky	4 227	2 943	2 062	3 057	2 566	2 840	5 164	5 147	4 823	8 921	11 252	10 648
Nitriansky	5 259	1 338	1 863	3 213	3 506	2 664	4 111	4 556	3 331	2 875	3 074	3 004
Žilinský	5 132	6 478	5 796	3 765	3 837	4 525	4 777	6 059	4 152	4 320	4 220	3 849
Banskobystrický	2 942	6 025	4 211	2 851	3 664	3 479	2 917	5 447	4 361	3 968	3 076	3 147
Prešovský	5 213	2 868	3 850	3 568	3 985	3 576	4 086	3 509	3 208	4 258	3 330	3 284
Košický	4 093	7 954	3 938	3 662	4 527	5 762	8 272	5 725	5 731	6 369	4 718	3 999

Zdroj: ŠÚ SR

V tabuľke je znázornená celková preprava tovaru všetkými druhmi dopravy.

Prepravené osoby (tis./osôb) za roky 2002 až 2012

Kraj	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Bratislavský	22 549	20 220	19 014	18 229	17 658	17 094	16 934	15 722	15 748	15 564	14 543
Trnavský	45 047	40 354	37 772	37 549	36 783	35 145	33 071	29 027	28 437	27 450	26 441
Trenčiansky	90 024	81 651	77 397	85 019	65 209	62 301	59 151	53 177	51 506	48 242	44 747
Nitriansky	75 503	65 293	62 815	61 436	58 066	58 101	60 106	54 651	53 866	50 175	48 138
Žilinský	86	79	73	69	66	62	58	52	50	49	50

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

	408	103	437	187	704	926	975	904	332	745	918
Banskobystrický	98	95	87	79	63	59	53	46	45	42	41
	533	775	886	999	824	487	745	020	020	692	367
Prešovský	68	65	60	56	53	49	45	39	38	36	35
	691	809	830	818	369	095	870	604	472	370	028
Košický	49	45	42	41	41	40	37	32	29	29	28
	858	501	621	219	657	488	667	037	336	341	046

Zdroj: ŠÚSR

V tabuľke je znázornená celková preprava osôb všetkými druhmi dopravy.

Počet motorových vozidiel a dopravných prostriedkov v Prešovskom kraji v roku 2013

	Slovensko	Prešovský kraj	Podiel PSK voči SR (%)
Spolu	2 622 939	304 170	11,59%
Osobné	1 879 759	217 758	11,58%
Autobusy	8 821	1 162	13,17%
Nákladné autá vr. špeciálnych	288 436	30 568	10,59%
Motocykle (bez malých)	74 101	6 273	8,46%
Ťahače	27 561	2 306	8,36%

Zdroj: ŠÚ SR

Porovnanie dĺžky ciest v SR a v Prešovskom kraji (v km) v roku 2013

	Slovensko	Prešovský kraj	Podiel PSK voči SR (%)
Dĺžka ciest spolu	17 969,62	3 149,06	17,52%
Cesta I. triedy	3291,12	624,01	18,96%
Cesta II. triedy	3 617,05	521,02	14,40%
Cesta III. triedy	10 378,66	1 915,72	18,46%
Diaľnice a diaľničné privádzače	422,86	83,84	19,82%
Rýchlostné cesty a privádzače	259,95	4,47	1,72%

Zdroj: ŠÚSR

Z uvedeného vyplýva, že PSK vzhľadom na rozlohu a počet obyvateľov, má nedostatok predovšetkým rýchlostných ciest a privádzačov, čiastočne diaľnic a ciest I. triedy, čo má dopad jednak na mobilitu obyvateľstva, ale aj na vstup zahraničného kapitálu na toto územie.

Hybnosť obyvateľov SR

Ukazovateľ	Celková hybnosť	Podiel v %	
		Verejná hromadná doprava	Individuálna automobilová doprava
Rok	os./km/obyv.	%	%
1970	3 767,49	77,03	22,97
1975	4 915,38	66,28	33,72
1980	6 072,66	57,71	42,29
1985	6 029,39	57,50	42,50

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

1990	8 240,63	62,26	37,74
1995	7 378,93	48,60	51,40
2000	6 923,18	34,00	66,00
2005	7 353,15	29,00	71,00
2010	6 564,88	24,40	75,60
2011	6 680,15	25,20	74,80

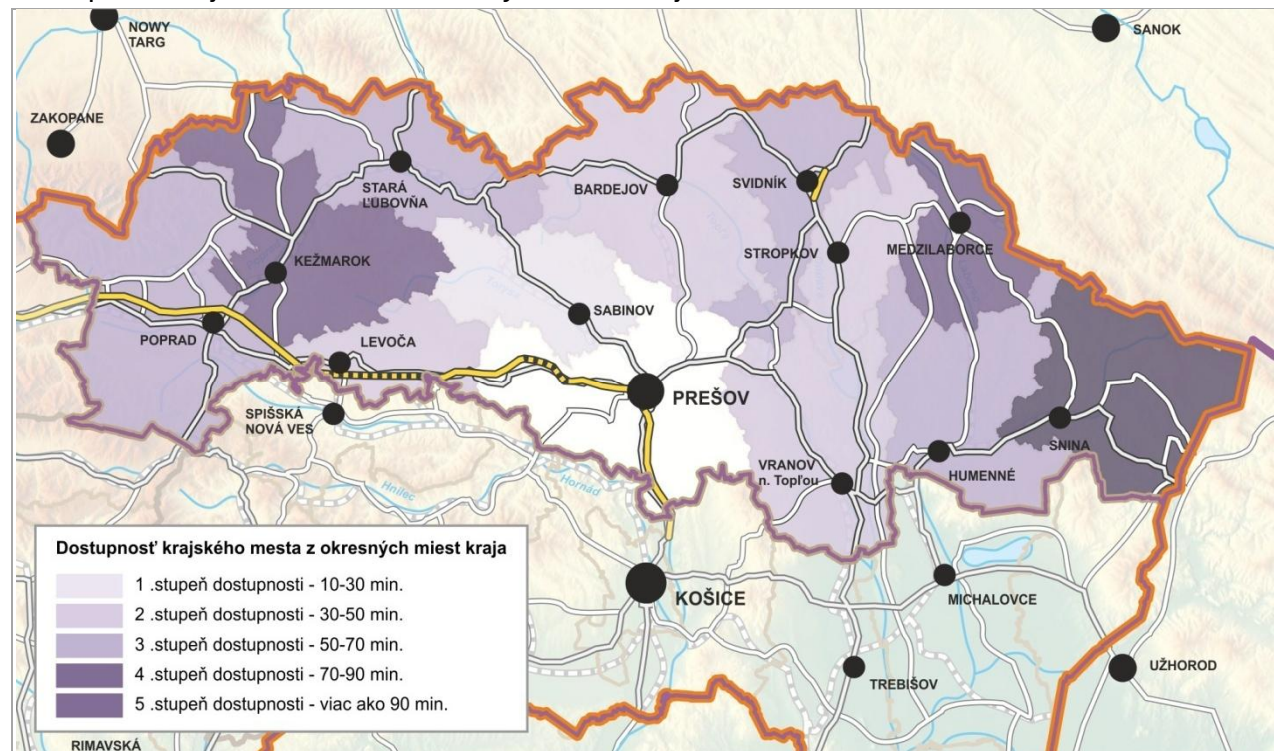
Zdroj: VÚD Žilina

Podľa zahraničných skúseností je deľba prepravnej práce (Modal split) medzi hromadnou verejnou a individuálnou automobilovou dopravou osôb vyhovujúca do pomeru 66,6:33,4%. Jej pomer závisí okrem základných prepravných charakteristík (kvalita prepravy, cena za prepravu a pod.) aj od účelu cesty. Voľba dopravného prostriedku pomerne silne závisí od cieľa cesty.

Vzhľadom na očakávané ďalšie zvyšovanie hybnosti obyvateľstva (v SR priemer cca 6 500 km/obyv./rok, v EÚ 15 cca 12 000 km/obyv./rok), a prirodzenej tendencii realizovať nárast hybnosti pomocou individuálnej mobility, je hlavnou úlohou zachovanie súčasnej deľby prepravnej práce medzi IAD a verejnou dopravou, skvalitnením ponuky verejnej dopravy a miernou reguláciou individuálnej dopravy.

Dostupnosť modelového územia

Dostupnosť krajského mesta z okresných miest kraja

Zdroj: VUC PSK

Na základe tejto schémy je preukázané, že najnižšie stupne dostupnosti sú v okresoch Kežmarok, Medzilaborce a Snina, čo predpokladá zvýšené požiadavky na dopravu k návrhovému roku 2040.

Pre objektívne stanovenie zdrojových oblastí denného pohybu na území PK je potrebné vykonať smerový prieskum.

Národná diaľničná spoločnosť, a. s. Bratislava v Prešovskom samosprávnom kraji pripravuje nasledujúce stavby:

- diaľnica D1 Prešov-západ – Prešov-juh s predpokladaným termínom výstavby 10/2015 - 09/2019, stavba je v stupni dokumentácie na stavebné povolenie (DSP),
- rýchlostná cesta R4 Prešov - severný obchvat s predpokladaným termínom výstavby 03/2017 - 03/2021, stavba je v stupni dokumentácie na stavebné povolenie (DSP),
- rýchlostná cesta R4 štátna hranica SR/PR - Kapušany. Stavba je v stupni štúdie realizovateľnosti, ktorá pre ďalšiu prípravu doporučila realizáciu tzv. červeného variantu v kombinovanom šírkovom usporiadaní a s etapizáciou výstavby. V súčasnosti prebieha proces EIA, s predpokladaným termínom vydania záverečného stanoviska MŽP SR koncom roka 2016. Predpokladané termíny výstavby jednotlivých úsekov predmetnej R4 sú v rozmedzí rokov 2019 až 2040,
- privádzac Spišská Nová Ves - Levoča, II. etapa s predpokladaným termínom výstavby 07/2017-01/2019, stavba je v stupni dokumentácie na územné rozhodnutie (DÚR),
- diaľničný privádzac Nová Polhora s predpokladaným termínom výstavby 05/2015 - 03/2016, stavba je v stupni dokumentácie na realizáciu stavby (DRS).

Výkonnosť a intenzita (hustota) cestnej dopravy D, R, a ciest I., II. a III. triedy

Hustota dopravnej infraštruktúry v SR

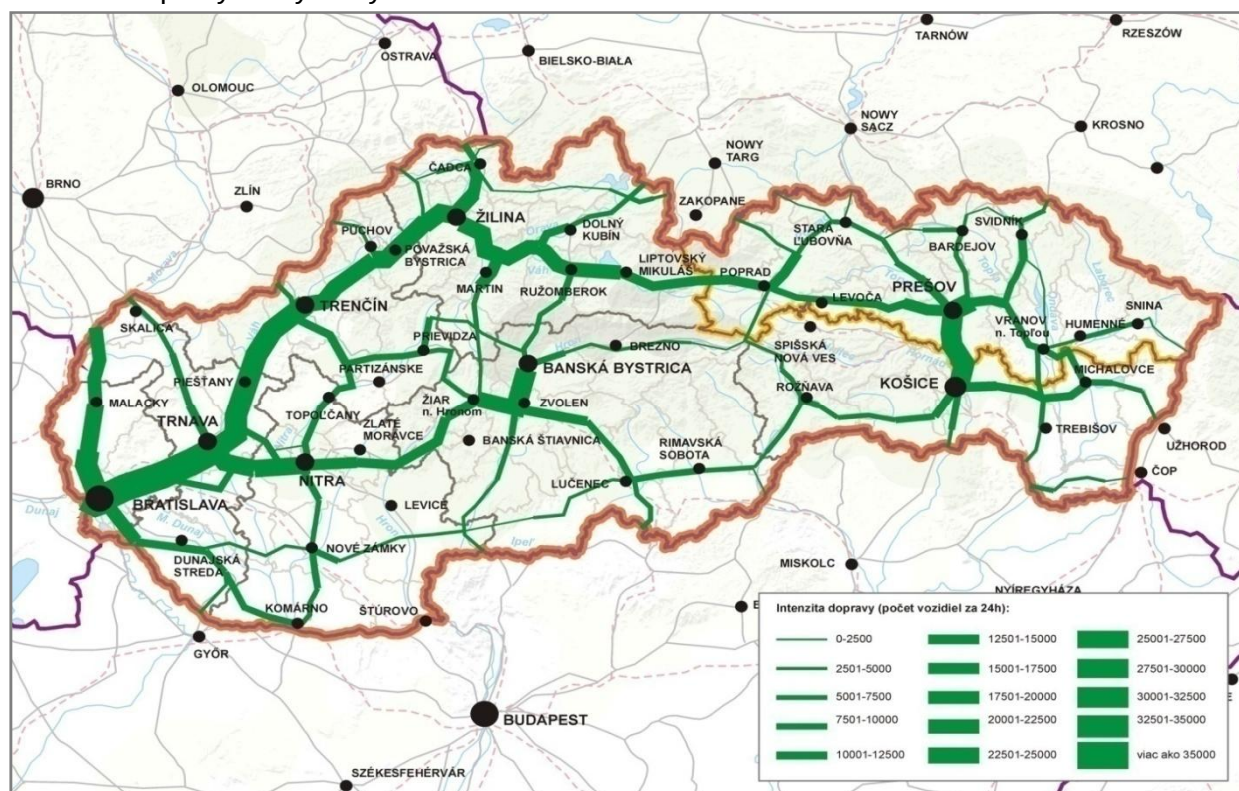
Hustota dopravnej infraštruktúry v SR [km/tis. km ²]									
Rok	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Diaľnice	4,039	4,385	4,464	5,960	6,016	6,031	6,045	6,150	6,379
Cestné a miestne komunikácie spolu	865,52	865,49	868,88	870,68	871,08	876,07	876,09	876,42	876,87

Zdroj: VÚD, a. s.

Intenzita dopravy na vybraných komunikáciách SR

Posúdenie kapacity súčasného stavu a výhľadového dopravného zaťaženia na diaľniciach a cestách I. – III. triedy je len orientačné. Vychádza z predpokladanej optimálnej kategórie ciest danej triedy podľa STN 73 6101. Neobsahuje posúdenie MK v sídelných útvaroch. Úseky ciest, najmä I. triedy v súbehu s D1, resp. R4, v súčasnom rozbere v tejto etape nerozdeľuje dopravný prúd a reálne rozdelenie je možné až po jeho výstavbe. Pre výkonnosť cestnej siete v Prešovskom kraji sú niektoré úseky/krčky v kategórii uvedené len ako „zodpovedajúce“, a v uvedenej kategórii neboli vybudované. Z uvedeného dôvodu sú zvýraznené úseky, u ktorých by bolo žiaduce dosiahnuť odporúčanú min. kategóriu, pre cesty I. triedy podľa STN 73 6101.

Intenzita dopravy na vybraných komunikáciách SR

Zdroj: Sčítanie dopravy v roku 2010

Vzhľadom na skutočnosť, že dostupné zhodnotenie výkonnosti ciest II. triedy je len z roku 2000, je pomerne zastaralé, nie je v prieskumoch zhodnotené a v návrhu bude potrebné zhodnotiť aj cesty II. triedy, prípadne aj využitie uvedeného materiálu a jeho aktualizáciu. V tejto etape rozborov nie sú zhodnotené prietahové úseky ciest, ani porovnanie uplatnených kategórií MK (nadväznosť kategórií ciest – STN 73 6101 a kategórií MK – STN 73 6110). Pre posúdenie a pri určení funkčných tried je nutné koordinovať použitie sčítania dopravy v sídlach a zohľadnenie „Sčítania vonkajšej dopravy 2007“.

Pre prognózu dopravnej infraštruktúry bolo použité „Celoštátne sčítanie dopravy 2010“ na D a cestách I. až III. triedy a „TP 07/2013 Technické podmienky prognózovanie výhľadových intenzít na cestnej sieti do roku 2040“. Očakávané dopravné intenzity sú prepočítané v skutočných vozidlách/24 hod. – S_{2040} a zvýraznené sú úseky, kde je predpoklad prekročenia „Odporúčaných rozpätí intenzít dopravy cestných komunikácií na území neurčenom na zastavenie“ pre bilančný rok 2040 a v konečnom návrhu bude potrebné im venovať pozornosť.

V prehľade očakávaných intenzít sú vyznačené úseky, kde je predpoklad podstatného presunu dopravného prúdu na D1, resp. R4, čo podstatne zníži nároky z dopravy na cestách I. triedy.

Predpokladané dopravné intenzity bilančného roku 2040 môžu byť ovplyvnené rozvojovými programami v kraji (vplyv rozvoja/útlmu sídel, vplyv predpokladaného rozvoja a zvýšenej aktivity vyplývajúce z dislokácie a dopravnej obsluhy priemyselných parkov a logistických centier). Pri predpokladaných vyšších dopravných intenzitách je tieto nutné zohľadniť aj po bilančnom roku 2040 (Technické podmienky – Prognózovanie výhľadových

intenzít na cestnej sieti do roku 2040, Metodický pokyn a návod prognózovania výhľadových intenzít na cestnej sieti do roku 2040).

Výkonnosť cestnej siete na cestách I. triedy SR r. 2040 (mapa), Výkonnosť cestnej siete SR - I. triedy Prešovský kraj, Predpokladané intenzity dopravy 2040 - Prešovský kraj, Výkonnosť cestnej siete SR - II. triedy Prešovský kraj (staré územno-správne členenie PK – r. 2010), Cestná sieť SR – Prešovský kraj (mapa), Celoštátne sčítanie dopravy 2010 – PSK (mapa) a Celoštátny smerový dopravný prieskum vonkajšej dopravy v SR rok 2007- PSK sú zdokumentované **v prílohe č. 3**.

Kritické dopravné uzly sú v prevažnej miere v mestách, čiastočne vo väčších obciach. Riešenie zohľadňuje koncepciu SSC, a to realizáciu nadradenej cestnej siete s obchvatmi miest a obcí, čím sa zminimalizujú predmetné uzly. K tomu smerujú aj návrhy územnej prognózy GDI PK. Uvedenú problematiku je možné odhadnúť prostredníctvom dopravného modelu.

Dopravná nehodovosť ciest I., II. a III. tried

Uvádzaná štatistika sa nezaoberá dôvodmi dopravných nehôd (stav a kvalita ciest, technické problémy, či ľudský faktor), zaoberá sa len druhom vzniknutých škôd.

Porovnanie nehodovosti

Slovenská republika	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Usmrtené osoby	614	610	645	603	560	579	627	558	347	345	324	296	223
Dopravné nehody len s hmotnou škodou	49077	49194	51753	52790	52088	54052	52571	50665	19524	20772	14314	13240	12937
Dopravné nehody s usmrtením	545	532	566	531	492	519	568	509	303	319	294	264	206
Prešovský kraj	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Usmrtené osoby	63	73	97	81	80	76	97	73	37	53	44	30	37
Dopravné nehody len s hmotnou škodou	5406	5150	5797	5782	5737	5933	5934	6630	2812	3141	2029	2078	1907
Dopravné nehody s usmrtením	59	67	79	70	64	62	84	70	31	46	41	29	33

Zdroj: ŠÚ SR

Z hľadiska porovnania nehodovosti v rámci celoslovenských štatistík vychádza, že medzi rokmi 2001 – 2013 dochádza k poklesu všetkých troch hodnotených ukazovateľov. Obdobne, tento trend je vnímateľný aj v Prešovskom samosprávnom kraji, hlavne za roky 2009 – 2013. Z uvedeného vyplýva, že najväčší vplyv na nehodovosť nemá ani tak počet vozidiel, u ktorého dochádza k pravidelnému nárastu, ale skôr počet dopravných nehôd je závislý na stave a povahe ciest (bodové a líniové chyby, neprispôsobenie rýchlosti k stavu a povahe ciest). V niektorých prípadoch došlo k prekategORIZOVANIU niektorých ciest na vyššiu kategóriu, nedošlo však k zmene ich parametrov. Na zníženie dopravnej nehodovosti, okrem zvyšovania kvality ciest na území PK, majú veľký vplyv aj opatrenia policajných zložiek. Pre tento účel je potrebné spracovať samostatnú analýzu.

Základné parametre ciest I., II. a III. triedy

Charakteristika cestných komunikácií

Cestné komunikácie, a to cesty I., II. a III. triedy, sú určené na vzájomné dopravné spojenie medzi sídelnými útvarmi alebo ich záujmovým územím, medzi regiónmi, príp. krajinami a okresmi, s mimoúrovňovými a úrovňovými križovatkami; môžu byť s neobmedzeným a obmedzeným prístupom, alebo s obmedzeným pripojením.

Cesty prechádzajúce z územia nášho štátu na územie susediaceho štátu, a naopak, mali by byť na rovnakej kvalitatívnej úrovni z pohľadu kategórie cesty a technických parametrov.

Cesty I. triedy - cesty, ktoré majú význam najmä pre medzinárodnú a celoštátnu dopravu. Zabezpečujú bez prerušenia vzájomné prepojenia sídel krajov a prepojenia hraničných priechodov.

Cesta I. triedy môže začínať a končiť na štátnej hranici, alebo na cestnej komunikácii vyššieho alebo rovnakého dopravného významu (diaľnici, rýchlostnej ceste, ceste I. triedy). Začiatok staničenia je na štátnej hranici, na cestnej komunikácii vyššieho/rovnakého dopravného významu (cesta nižšieho čísla).

Základnou kategóriou pre cesty I. triedy je kategória C 11,5/80,70,60. V prípade, že táto dvojpruhová kategória svojou výkonnosťou nepostačuje, použije sa štvorpruhová kategória C 22,5/100,80,70.

Kategória C 11,5 sa bezvýhradne ako minimálne šírkové usporiadanie používa u ciest s medzinárodnou dopravou označenej ako „E“ (E50, E65, E77 atď.). U ostatných ciest I. triedy je možné použiť i kategóriu C 9,5 v prípade, že táto postačuje pre návrhové obdobie. Pri voľbe kategórie a návrhovej rýchlosti je potrebné vziať do úvahy samozrejme plánovaný rozvoj územia, investičné náklady a prípadnú homogenitu ťahu v priečnom usporiadaní nadväzne na susedné úseky, resp. priečne usporiadanie celého ťahu.

Uvedené zásady platia i pri rozhodovaní o šírkovom usporiadaní pri sólo rekonštrukciách mostných objektov.

Z charakteristiky ciest I. triedy vyplýva, že by mali vzhľadom na technické parametre zabezpečovať rýchlu a bezpečnú, najmä tranzitnú dopravu, a obchádzať najmä mestá a obce, s cieľom minimalizovať negatívny účinok exhalátov a hluku z dopravy.

Pri zvažovaní požiadaviek na obchvaty miest a obcí u ciest I. triedy je nevyhnutné vziať do úvahy vplyv už vybudovanej diaľnice, či rýchlostnej cesty, resp. plánovaný čas ich realizácie, a z tohto pohľadu posúdiť opodstatnenosť a efektívnosť takejto investície pri doprave, ktorá zostala, resp. zostane na ceste I. triedy. Iná situácia je u tých ciest I. triedy, v koridoroch ktorých nie je v blízkej budúcnosti plánovaná nadštandardná cestná sieť, alebo nie je v koncepcii uvažovaná vôbec, a teda nie je predpoklad prerozdelenia dopravy.

Cesty II. triedy - cesty, ktoré majú význam najmä pre dopravu medzi krajinami a okresmi. Zabezpečujú vzájomné prepojenie miest okresného významu.

Cesty II. triedy môžu začínať a končiť na štátnej hranici, na cestnej komunikácii vyššieho, alebo rovnakého dopravného významu (cesta nižšieho čísla).

Začiatok staničenia je vždy na štátnej hranici, na cestnej komunikácii vyššieho alebo rovnakého dopravného významu (cesta nižšieho čísla).

Základnou kategóriou pre cesty II. triedy je kategória C 9,5/80,70,60. V prípade, že táto svojou výkonnosťou nepostačuje, je možné použiť kategóriu C 1,5/80,70,60, prípadne až štvorpruhovú kategóriu C 22,5/100,80,70, t. j. detto ako u ciest I. triedy.

Cesty II. triedy po pretriedení v roku 2003 (pred ich delimitáciou na VÚC) už neplnia funkciu medzinárodných cestných ťahov („E“), túto funkciu prevzali cesty vyššieho dopravného významu, počnúc cestami I. triedy.

Z charakteristiky ciest II. triedy vyplýva, že môžu obchádzať mestá a obce v prípadoch, ak značná časť dopravy má tranzitný charakter. Obdobne ako u ciest I. triedy, je potrebné analyzovať pred rozhodnutím o preložke – obchvate, aká je skladba dopravného prúdu a vplyv ostatnej cestnej siete na jeho skladbu a intenzitu a posúdiť i ekonomickú efektívnosť prípadnej preložky.

U značnej časti ciest II. triedy pre pomerne nízku intenzitu dopravy, a tým nízku ekonomickú efektívnosť, neprichádza preložka či obchvat do úvahy.

Obdobne ako u ciest I. triedy, je pri uvažovaných rekonštrukciách mostných objektov a úsekov ciest potrebné vziať do úvahy nielen súčasný, ale i plánovaný výhľadový stav cestnej siete, ako i rozvoj územia (priemyselné parky a pod.).

Cesty III. triedy - cesty, ktoré majú spravidla miestny význam.

Spájajú obce s cestou I. alebo II. triedy, ak obce ležia mimo nich, a dopĺňajú cestnú sieť ekonomicky a dopravné zdôvodnenými cestnými prepojeniami.

Cesty III. triedy nemôžu súčasne začínať a končiť v zastavanom území, alebo v území určenom na súvislé zastavanie tej istej obce.

Cesta III. triedy môže:

- a) začínať iba na štátnej hranici, ceste I. triedy, ceste II. triedy, ceste III. triedy,
- b) končiť na štátnej hranici, ceste I. triedy, ceste II. triedy, ceste III. triedy, a v ktoromkoľvek mieste intravilánu a extravilánu.

Začiatok staničenia je vždy na ceste z ktorej odbočuje, t. j. menšieho čísla a vyššieho dopravného významu.

Základnou kategóriou ciest III. triedy je kategória C 7,5/70,60,50, ktorá vyhovuje prevažnej väčšine ciest v tomto zatriedení. Nadväzne na požadovanú výkonnosť je možné v zmysle STN 736101 uvažovať i s kategóriou C 11,5/80,70,60, alebo C 9,5/80,70,60, a naopak, výnimočne i s nižšou kategóriou C 6,5/60,50.

Základné parametre ciest I., II. a III. triedy sú zohľadnené v riešení N a sú obsiahnuté v odporúčaní pre cestnú dopravu.

Dopravná obslužnosť v regióne

Hlavné dopravné osi na území PSK sú súčasťou hlavného medzinárodného dopravného koridoru a hlavného dopravného koridoru, ktoré podporujú regionálne dopravné koridory. Tieto osi korešpondujú s hierarchiou súčasného a navrhovaného nadradeného dopravného systému a obslužnosťou regiónu.

Urbanistický rozvoj je vedený v trase sever – juh, s možnosťami vytvorenia prešovsko–košickej aglomerácie. Ostatné rozvojové centrá vznikajú v okolí okresných sídel a ich pridružených obcí.

Sídlna štruktúra sa stále vyvíja, a po prehodnotení v koncepcii určí ďalšie možné smerovanie hlavných dopravných osí PSK. S tým súvisia aj ďalšie aspekty, predovšetkým ako výkonnosť cestnej siete a predpokladané intenzity dopravy sú uvedené v kapitole.

Cestná sieť v súčasnosti vyhovuje len v koridore diaľnice D1 Prešov – Košice, s výhľadom po jej dokončení v smere západ – východ, kde sa očakáva nárast prepravy tovarov a pasantov v smere na Ukrajinu. Z tohto dôvodu je potrebné zlepšiť podmienky prechodu Ubľa – Malyj Bereznij. Jeho priorita bude stúpať až do vybudovania diaľničného

prepojenia D1. V smere sever – juh je nutné dobudovať koridor R4, I/18 a I/21 (I/73) po hranicu PR vo Vyšnom Komárniku, z dôvodov očakávaného zvýšeného nárastu dopravy v smere Miskolc - Rzeszow. Významnými dopravnými cestnými uzlami v riešenom území sú mestá Prešov a Poprad.

Podľa stanoviska Národnej diaľničnej spoločnosti, a. s. (ďalej len NDS) v PSK v rámci diaľnice D1 sú všetky úseky v prevádzke, výstavbe, alebo je na nich vydané územné rozhodnutie, a sú zakomponované v posledných zmenách a doplnkoch ÚPN VÚC. Ďalšie pripravované úseky diaľnice D1 a rýchlostnej cesty R4 ako celoštátny nadradený systém dopravy sú premietnuté v dopravnej časti jednotlivých okresov.

Dopravnou funkciou ciest III. triedy je predovšetkým pripájať obce na cestnú sieť vyššieho dopravného významu. Ide teda o dopravu zdrojovú a cieľovú. Z uvedeného dôvodu, obchvaty miest a obcí u ciest III. triedy nie sú aktuálne pre ich neopodstatnenosť. Správcom ciest II. a III. triedy je PSK, ktorý určuje možnosti ich využitia, údržby a opráv. Pre tento účel, okrem iných s tým súvisiacich dokumentov, má spracovaný Strategický plán rozvoja a údržby ciest II. a III. triedy - vybraná časť súvisiaca s Prešovským

samosprávnym krajom, na obdobie rokov 2014 - 2020, ktorý je uvedený v prílohe GDI PK Prieskumy a rozbor. Súčasťou tohto dokumentu je zhodnotenie zaťaženia cestnej siete, šírkové pomery cestnej siete, stanovenie kritických miest a stav mostných objektov. Cestná sieť v prihraničných územiach, cesty II. a III. triedy z hľadiska priepustnosti vyhovujú. Predpokladom je potreba vytvorenia podmienok pre zlepšenie technického stavu na kritických úsekoch. Všeobecne predpokladaný vývoj závisí aj na rámcových podmienkach a ich zmenách v socioekonomickej oblasti (z demografických a ekonomických premenných ukazovateľov, rámca dopravného správania - obsahujúci vývoj mobility a automobilizácie, rámca rozvoja územia a dopravnej infraštruktúry - ovplyvňovanie modálneho rozdelenia a ekonomického a sociálneho, resp. spoločenského rozhodovania štátu).

Návrh riešenia na odstránenie nedostatočného dopravného sprístupnenia tých obcí, ktoré sú dopravne sprístupnené len z jedného smeru (tzv. koncové obce), je jedným z cieľov tejto územnej prognózy. Zabezpečenie zlepšenia dopravného sprístupnenia koncových obcí pokladáme za verejný záujem, a to najmä z dôvodu, že týmto sa vytvoria predpoklady predovšetkým pre prístup záchranných zložiek (živelné pohromy), únik pre obyvateľov, zásobovanie a efektívnosť zokruhovania hromadnej dopravy). Vzťah k demografickým trendom je predovšetkým v tom, že v asi 200 obciach Prešovského kraja je predpokladaný nárast počtu obyvateľov v priemere 2,9 x do roku 2035. Z toho vyplývajú požiadavky na rozsiahle zväčšovanie sídel, zvýšenia stupňa ich motorizácie a nároky na dopravnú obsluhu územia obcí.

Určité doporučená pre sprístupnenie obcí aspoň z dvoch nezávislých smerov (odstránenie koncových obcí z hľadiska ich dopravného prepojenia, najmä pri automobilovej doprave – zohľadňujúce základné parametre je uvedené v kapitole 4.1.3.3.) sú uvedené v cestnej doprave jednotlivých okresov. Pri hľadaní riešenia spresnenia trasy na dopravné sprístupnenie koncových obcí, ktoré sa nachádzajú v chránených územiach prírody, a to najmä v prihraničných oblastiach, je potrebné pristupovať k návrhom dopravného prepojenia veľmi citlivo, zohľadňujúc všetky limity, ktoré pre územie vyplývajú z existencie špecifických záujmov ochrany prírody a krajiny.

Zámer :

- zohľadňovať a rezervovať koridory vo všetkých plánovacích a realizačných rozhodnutiach pre dopravné siete a zariadenia alokované v trasách paneurópskych

multimodálnych koridorov ITF(ECMT) a koridorov siete TEN-T prechádzajúcich Prešovským krajom:

- základná sieť - multimodálny koridor č. V vetva Va (TEM 4) (Rakúsko) - Bratislava/Jarovce – Žilina – Prešov/Košice – Záhor/Čierna nad Tisou – Ukrajina, totožný s trasou diaľnice D1, po úsekoch s napojovacími uzlami - Važec (I/18), Štrba (II/538), Mengusovce (II/539), letisko Poprad a I/18, Poprad - Veľká (II/534), Poprad - Matejovce (I/67), Jánovce (I/18), Levoča (I/18 a II/533), Spišské Podhradie (I/18, II/547), Behárovce, Široké (I/18), Bertotovce, Chminianska Nová Ves Prešov - Západ (II/546, I/18), Prešov - Juh (I/68), lokalizovaný pre cesty a konvenčné trate železničnej a kombinovanej dopravy,
- súhrnná sieť TEN-T: cestné prepojenie Rzeszów – Vyšný Komárnik – Prešov – Košice – Milhost' – Miškolc (do doby realizácie multimodálneho „Pobaltského koridoru“), multimodálny koridor s pracovným názvom „Pobaltský koridor“ vedeným v línii PL (Lublin – Rzeszów), Prešov – Košice – MR (Miškolc – Debrecen) – koridor č.IV Constanca/Istanbul a v jeho rámci cestné prepojenie ako rýchlostná komunikácia R4 (Via Carpatia), v línii Rzeszów – Vyšný Komárnik – Svidník – Stročín - Giraltovece – Lipníky - Prešov – Košice – Milhost' – Miškolc v koridoroch medzinárodných ciest E371, E50, E71 a v koridoroch ciest I/73, I/18 a I/68,
- letisko transeurópskej dopravnej siete TEN-T v Poprade.
- rešpektovať transeurópske magistrály TEM :
 - TEM 4 (E 50) v trase hranica ŽSK – Poprad – Prešov – hranica KSK,
 - TEM 7 (E 371) v trase Prešov – Lipníky – Svidník – hranica Poľsko.
- rešpektovať dopravnú infraštruktúru navrhnutú na zaradenie do európskych dohôd (AGR, AGC, AGTC), koridory tratí a zariadenia železničnej a kombinovanej dopravy.
- cestné prepojenie Lipníky – Vranov nad Topľou - Humenné/Michalovce – hranica s Ukrajinou (navrhovaná komunikácia triedy R v koridoroch ciest I/18 – I/74 k návrhovému roku 2040).
- stabilizovať organizovaním nadradených dopravných zariadení dopravno-gravitačné centrum Východ v ktorom sa nachádza Prešovský a Košický kraj, ako súčasť základného dopravného zónovania Slovenskej republiky.

Cestná infraštruktúra

- Rešpektovať hlavné a vedľajšie rozvojové dopravné osy, nadradený dopravný systém PSK zohľadňujúci medzinárodné, republikové a regionálne súvislosti,
- chrániť cesty a ich koridory - D1, R, cesty I., II. triedy a vybrané úseky III. triedy, ich úpravy, preložky a prepojenia vrátane prejazdnych úsekov dotknutých sídiel,
- na cestách I. triedy rešpektovať parametre ciest 11,5/80 mimo zastavané územie obce,
- realizovať nadradenú cestnú sieť s obchvatmi miest a obcí, čím sa minimalizujú kritické dopravné uzly, ktoré sú v prevažnej miere v mestách, čiastočne aj vo väčších obciach,
- zlepšovať dopravnú dostupnosť významných hospodárskych základní (najmä výroby a obchodu), na území PSK, s problémovým napojením na nadradený dopravný systém (predovšetkým v úsekoch, kde komunikácie nespĺňajú parametre pre cesty I. a II. triedy),
- neakceptovať stotožnenie ciest I. triedy a rýchlostných ciest vzhľadom k ich odlišnému dopravnému významu a prístupu,

- chrániť koridory ciest I. triedy, ich preložiek, rekonštrukcií a úprav vrátane prejazdných úsekov dotknutými sídlami,
- vytvoriť podmienky pre homogenizáciu dvojpruhových komunikácií I, II. a III. triedy, rešpektovať navrhované chýbajúce obchvaty sídel,
- odporúčať, za účelom zvyšovanie bezpečnosti a plynulosti dopravy, na dvojpruhových cestách I., II. III. triedy miestnym rozširovaním na 3 pruhy (v stúpaní alebo pre striedavú možnosť predbiehania),
- odporúčať odstraňovanie bodových a líniových dopravných závad a obmedzení.
- vytvoriť podmienky pre modernizáciu a údržbu súbežných ciest I., II. a III. triedy k diaľniciam a rýchlostným cestám, vrátane prípojných komunikácií a križovatiek (jedná sa o náhradné trasy v prípadoch núdzových odklonov alebo veľkých opráv na hlavných ťahoch),
- zohľadniť modernizáciu ciest II. a III. triedy, súvisiacich dopravných zariadení a ich prepojenie na miestne komunikácie,
- rešpektovať existujúce cesty II. a III. triedy a v primeranom rozsahu ciest II. a III. triedy v schválených územných plánoch obcí a miest.
- vytvoriť predpoklady pre zníženie počtu koncových obcí priechodnosťou vo viacerých smeroch,
- vytvárať podmienky pre sprístupnenie obcí aspoň z dvoch nezávislých smerov (odstránenie koncových obcí, najmä pri automobilovej doprave),
- prepájať koncové obce verejnými účelovými lesnými a poľnými komunikáciami v úsekoch Natura 2000 a v ostatných chránených územiach so 4.a 5. stupňom územnej ochrany,
- v konfliktných úsekoch s ochranou prírody je možné ako verejné účelové komunikácie využívať komunikácie lesné tr. 1L 7,5/60 a poľné tr. P 7/60,
- rešpektovať národné kultúrne pamiatky, ich bezprostredné okolie (do 10 m) a ochranné pásma pamiatkového územia (zoznam na www.pamiatky.sk), archeologické náleziská a pamätihodnosti obcí a zohľadňovať záujmy ochrany prírody,
- rešpektovať opatrenia eliminovania dopravných stretov s lesnou zverou,
- eliminovať nepriaznivé vplyvy, predovšetkým z navrhovanej dopravy a rešpektovať pásma hygienickej ochrany pred negatívnymi účinkami dopravy,
- zvýšenú pozornosť venovať cestám III. triedy, ktoré sú značne poškodené, čo do istej miery sťažuje dopravu a jej bezpečnosť,
- akceptovať dopravnú sieť regionálnej úrovne, vytvorenú z vybraných existujúcich ciest II. a III triedy a navrhovaných ciest II. a III triedy v aktuálnych územných plánoch,
- iniciovať realizáciu chodníkov pre chodcov okolo ciest III. triedy,
- vytvárať a chrániť existujúce verejné dopravné zariadenia a priestory pre zariadenia verejnej hromadnej dopravy,
- podporovať vznik mototuristických obslužných centier pozdĺž tranzitných a turistických trás,
- pri plánovanom rozvoji dopravnej infraštruktúry nezasahovať do existujúcich vojenských objektov a zariadení a ich ochranných pásiem umiestnených na území Prešovského samosprávneho kraja, ani inak neobmedzovať ich činnosť,
- zohľadniť skutočnosť, že na riešenom území sa v súčasnosti nachádzajú tiež automobilové cesty a železničné trate zaradené do určenej cestnej a železničnej infraštruktúry Ozbrojených síl Slovenskej republiky (ďalej len „ozbrojených síl“) s nakladacími a vykladacími rampami a priestormi vo vybraných železničných staniciach.

Táto infraštruktúra sa využíva na zabezpečenie presunov a rozvinovania ozbrojených síl v čase mieru (jej hlavným cieľom je zabezpečenie presunov ozbrojených síl a síl spojencov na území štátu v čase vojny alebo vojnového stavu),

- akceptovať, že základnou požiadavkou určenej cestnej siete je zabezpečenie stálej prejazdnosti. Určená automobilová sieť je tvorená prevažne diaľnicami, rýchlostnými cestami a cestami I. triedy, ktoré musia spĺňať požadované parametre. Z hľadiska dlhodobých zámerov a predpokladaných potrieb ozbrojených síl bude v súlade s postupnou výstavbou cestnej infraštruktúry Slovenska posudzované zaradenie novovybudovaných diaľničných úsekov, rýchlostných komunikácií a ciest I. triedy do systému určených automobilových ciest s dôrazom na napojenie na dopravné koridory EÚ (medzinárodné cestné ťahy a multimodálne koridory),
- spolupracovať s Ministerstvom obrany Slovenskej republiky, vzhľadom na požiadavky a zámery ozbrojených síl, týkajúcich sa určenej cestnej a železničnej infraštruktúry na území Prešovského samosprávneho kraja, pri realizácii rozvojových zámerov dopravnej infraštruktúry,
- rešpektovať Strategický plán rozvoja dopravnej infraštruktúry SR do roku 2020. (Uznesenie vlády SR č. 311 z 25. 06. 2014 k Strategickému plánu rozvoja dopravnej infraštruktúry SR do roku 2020, v bode C.I. - odporúča predsedom samosprávnych krajov, predsedovi Združenia miest a obcí Slovenska, prezidentovi Únie miest Slovenska v spolupráci s ministrom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja postupovať pri ich aktivitách v súlade s prioritami a opatreniami, ktoré sú definované v strategickom pláne a v Stratégii rozvoja verejnej osobnej a nemotorovej dopravy SR do roku 2020),
- odporúčať spracovanie generelu „krajských ciest“, t.j. II. a III. triedy, predovšetkým v nadväznosti na nadradený dopravný systém, očakávané cezhraničné prepojenia a rozhranie ciest III. triedy a miestnych komunikácií, kde kritériom pre „krajskú cestu“ a jej zachovanie je okrem iného prevádzka obslužnosti PAD,
- iniciovať spracovanie štúdie uskutočniteľnosti ako vhodného nástroja na identifikáciu potrebných, opodstatnených a potenciálne prospešných riešení,
- iniciovať zabezpečenie projektovej prípravy návrhov stavieb uvedených v riešení ÚPN PSK (obsahuje podrobný zoznam navrhovaných stavieb, usporiadaných podľa jednotlivých okresov Prešovského samosprávneho kraja), pre potreby podrobnejšej znalosti problematiky, reálnosti či ich opodstatnenosť,
- pre objektívne stanovenie zdrojových oblastí denného pohybu na území PSK je potrebné zabezpečiť smerový prieskum,
- Je potrebné kapacitne posúdiť tvar a parametre novozriaďovaných križovaní na výhľadovú intenzitu, predovšetkým pri mimoúrovňových križovaniach cestných komunikácií, ciest a železničných tratí, čo je potrebné overiť na úrovni DID,
- akceptovať aktuálne projekty PSK v rámci ROP výzvy 4.1 a 5.1 – odstránenie následkov povodní,
- vytvárať podmienky pre alternatívne spôsoby dopravy hlavne so zameraním na elektrodopravu a s tým súvisiacu sieť zásobných staníc pre elektromobily alebo hybridné automobily.

Okres Bardejov

- Dobudovať úsek cesty I/77 Ľubotín - Obručné - Bardejov - Nižná Polianka na kategóriu C 11,5/80 s územnou rezervou sídiel Lenartov, Malcov, Lukov, Gerlachov, Tarnov,

Rokytovej, Mokroluh a Bardejov (juhozápadný obchvat centra), s napojením na stavbu I/77 BJ juhozápadný obchvat,

- rekonštruovať cestu I/77 v úseku Bardejov - Svidník, s územnou rezervou obchvatu sídiel Bardejov - časť Dlhá Lúka, Zborov, Smilno, Nižná Polianka, Hutka, Vyšný Mirošov,
- úsek cesty I/77 Nižná Polianka – Svidník dobudovať na kategóriu C 11,5/80, v úseku Nižný Orlík - Svidník na MZ – 14/80.

- **Variant 2**

Zmeniť kategóriu cesty III/3483 (544005) na cestu cez I. triedy ako obchvat obce Kurov (na trase Krakov – Bardejov – Prešov - Košice využívanej aj pre prístup na medzinárodné letisko Krakov) a z dôvodu navrhovaného hraničného priechodu Kurov – Krynica pre nákladnú dopravu a TIR (za predpokladu súčasnej modernizácie cesty I/77 v smere na Spišskú Belú a cesty I/68 v smere na Prešov s riešením obchvatov dotknutých obcí a miest) s prekategORIZOVANÍM cesty II/545 v úseku BJ – Kapušany na cestu I. triedy a obchvatmi obcí Kľušov, Kobyly, Raslavice, Demjata a Kapušany,

- prepojiť koncové obce Stebnícka Huta – Blechnarka v gmine Wysowa Zdrój,
- prepojiť koncové obce Cígeľka - Wysowa Zdrój,
- Vytvoriť na ceste III/3533 (556005) v úseku Bardejov, mestská časť Bardejovská Nová Ves – Kučín – Giraltovce územnú rezervu na obchvaty mestskej časti Bardejovská Nová Ves a obcí Kučín, Nemcovce, Porúbka, Kurima, Dubinné, Marhaň, Lascov, Brezov, rozšírenie na parametre cesty II. triedy a túto prepojiť na trasu Krakov- Bardejov- Prešov- Košice.

- **Variant 2**

PrekategORIZOVAŤ cestu II/545 Kapušany – Demjata - Bardejov na cestu I. triedy s napojením na cestu I/18 a I/77, s územnou rezervou na obchvaty sídiel Kapušany, Demjata, Raslavice, Kobyly a Kľušov (vedľajšia dopravná rozvojová os),

- posunúť obchvat Raslavice – preložka II/545 (vedľajšia dopravná rozvojová os).
- posunúť cestu III/3491 (545009) - smer Osikov,
- rekonštruovať cestu Bartošovce – Osikov,
- chrániť priestory na rozvoj existujúcich a výstavbu nových cestných komunikácií pretínajúcich štátnu hranicu bez kontroly, vnútri schengenského priestoru na úseku hranice s Poľskom,
- rekonštruovať cestu III/3535 (55919) Okružle - Šapinec – Kožany s parametrami 9,5/60.

Okres Humenné

- Rešpektovať cestné prepojenie v úseku Lipníky – Humenné - Ubľa rýchlostnou cestou (R), ktoré je súčasťou hlavnej dopravnej rozvojovej osi PSK v termíne do návrhového roku 2040,
- rešpektovať cestné prepojenie Lipníky – Ubľa (R) v koridore cesty I/74 s preložkou cesty I/74 Brekov - Humenné - Hažín nad Cirochou v trase ako vo výhlade v Zmenách a doplnkoch č. 10 ÚPN – SÚ Humenné (z časti zasahujúce aj do k. ú. Jasenov),
- cestu I/74 Humenné – Ubľa zmeniť na šírkový parameter 11,5 m, zmena v jestvujúcom koridore cesty I/74 mimo zastavané územie obcí,
- rešpektovať cestné prepojenie (R) Lipníky - Ubľa v koridore cesty I/74 s preložkou cesty I/74 Brekov – Humenné v k. ú. Humenné a Jasenov v trase podľa aktuálneho ÚPN PSK,

- v obci Hažín nad Cirochou vytvoriť územnú rezervu na preložku cesty I/74, preložka cesty I/74 v obci Hažín nad Cirochou je riešená v rámci cestného prepojenia Lipníky - Ubl'a severným obchvatom,
- rešpektovať cestné obchvaty obcí po trase štátnej cesty Humenné - Snina – Ubl'a, obchvaty sú riešené v rámci cestného prepojenia Lipníky – Ubl'a,
- rešpektovať cestu II/554 v úseku Ruská Kajňa - Košarovce, cesta má spojovací charakter s minimálnym dopravným zaťažením, s požadovanou úpravou na kategóriu C 7,5/60,
- preložiť cestu II/567 v úseku Nižná Jablonka - Hostovice v priebežnej trase cez okres Humenné, kde bude v plnej dĺžke plniť medziokresnú dopravnú funkciu v prepojení miest Medzilaborce a Snina s úpravou na kategórii C 9,5/70,
- hľadať riešenie preložky cesty III/3832 (558013) v priestore Podskalka, v úseku od napojenia tejto preložky cesty na cestné prepojenie Lipníky – Ubl'a (preložka I/74), v križovatke v lokalite Krámová po kataster obce Ptičie a jej rekonštrukcia v priebehu katastrom obce Ptičie, v jestvujúcej trase po odbočku do obce Ptičie a rekonštrukcia nadväzujúceho úseku cesty III/3833 (558014) v kategórii štvorpruhovej cesty II. triedy, do nástupného priestoru Tématického zábavného parku Vtáčie údolie,
- hľadať riešenie cesty III/3832 (558013) v úseku odbočka Ptičie – Porúbka v kategórii C 7,5/60 za účelom posilnenia rekreačných aktivít v záujmovom území Vtáčie údolie.
- preložiť cestu III/3832 (558013) v úseku okolo lokality Podskalka (malý obchvat západným smerom od osady Podskalka),
- preložiť cestu III/3832 (558013) v priestore Podskalka, v úseku od napojenia tejto preložky cesty na cestné prepojenie Lipníky - Ubl'a (preložka I/74) v križovatke Krámová po kataster obce Ptičie tak, aby nezasahovala do územia cintorína,
- preložiť cestu III/3832 (558013) v úseku okolo lokality Podskalka podľa schváleného územného plánu mesta Humenné (za účelom zvýšenia bezpečnosti cestnej premávky a bezproblémového prístupu k zariadeniu PSK - Centrum sociálnych služieb Garden Humenné, Ptičie 158, i z dôvodu posilnenia rekreačných aktivít v atraktívnych lokalitách obcí Ptičie, Chlmec a Porúbka),
- preložiť cestu III/3826 (558007) - Brestovská cesta v úseku severnej časti k.ú Humenné,
- hľadať riešenie cestného prepojenia rekreačného priestoru Chlmec (lyžiarsky areál Ski park so strediskom rekreácie a cestovného ruchu v časti Zemplínskej Šíravy) obchvatom obcí Porúbka – Vinné cestou III. triedy,
- prepojiť koncové obce Prituľany (HE) a Jakušovce (SP) na ceste III/3822 (554015),
- vytvoriť územnú rezervu pre obchvat obce Brestov na ceste III/3826 (558007).

Okres Kežmarok

Variant 2

- Rešpektovať cestu I. triedy Levoča – Ruskinovce – Kežmarok – Spišská Belá – Spišská Stará Ves, ako cestu na vedľajšej dopravnej rozvojovej osi a na nadregionálnom turistickom koridore PSK,
- realizovať preložku cesty I/66 (I/67) - južne od zastavaného územia v obci Huncovce.
- trasovať preložku cesty I/66 (I/67) v meste Kežmarok, v úseku od kruhového objazdu v priemyselnej zóne Pradiareň obchvatom mimo zastavané územie mesta smerom na Spišskú Belú,
- na cestnom ťahu cesty I/66 (I/67) v samostatnej trase, vrátane v súčasnosti pripravovaných úsekov preložiek I/66 (I/67) Poprad - Kežmarok, II. etapa, - v úseku

- Poprad - Matejovce - Spišská Belá, vytvoriť územnú rezervu na štvorpruhovú cestu kategórie C 22,5/80, s obchvatmi sídiel Matejovce, Veľká Lomnica, Huncovce, Kežmarok, Spišská Belá, vyústenie obchvatu Kežmarok od strany „Turbína“- západná časť nasmerovať ku križovatke cesty II/536 s cestou III/3092 (018163) - križovatka na obec Tvarožná –Vlkovce,
- v úseku cesty I/77 Spišská Belá - Podolíneec - Stará Ľubovňa vytvoriť územnú rezervu na obchvaty sídiel Bušovce (v spoločnej trase s obchvatom mesta Spišská Belá), Podolíneec, Nižné Ružbachy a Hniezdne,
 - cestu I/66 Kežmarok - Spišská Belá a I/77 Spišská Belá – Stará Ľubovňa zmeniť na šírkový parameter 11,5 m, rešpektovať pamiatkové hodnoty PZ Spišská Belá a národné kultúrne pamiatky,
 - modernizovať cestu II/536 medzi Kežmarkom a Jánovcami z dôvodu napojenia okresu Kežmarok na dopravnú sieť TEN-T, ktorá prechádza PZ Ľubica a PZ Vrbov, rešpektovať pamiatkové hodnoty pamiatkových zón a národné kultúrne pamiatky,
 - napojiť mesto Kežmarok na diaľnicu Poprad - Jánovce obchvatom cesty II. triedy II/536 zo smeru Ľubica - Vrbov, s napojením na pripravovanú preložku cesty I/66 (I/67), pri návrhu trasovania obchvatu rešpektovať pamiatkové hodnoty PZ Ľubica a PZ Vrbov a národné kultúrne pamiatky,
 - na Jánovskom kopci vybudovať diaľničný privádzač z diaľnice D1 napojený na cestu II/536 v smere na Kežmarok,
 - rešpektovať obchvat mesta Spišská Belá v zmysle platného Územného plánu mesta Spišská Belá vrátane jeho dodatkov,
 - navrhnuť cesty III. triedy sever – juh Levoča – Stará Ľubovňa III/3146 (543040), východ – západ Kežmarok – Lipany III/3204 (018168) a prepojenie obce Zaľubica a Ihľany III/3099 (533008) podľa UŠ Javorina, PSK 2012,
 - prepojiť obce Vlkovce (KK) - Dlhé Stráže (LE) III/3092 (018163),
 - predĺžiť cestu III/3096 (067024) do komplexu klimatických kúpeľov navrhovaných severozápadne od obce Malý Slavkov a jej napojenie cestou II/540 vo Veľkej Lomnici,
 - na východnej a západnej hranici katastra Huncovce, v jeho severnej časti, rešpektovať investičné zámery obce Veľká Lomnica a obce Malý Slavkov, s požiadavkou ich dopravného a technického prepojenia cez riešené územie (prepojenie koncovej obce cestou III. triedy),
 - rešpektovať obchvat Veľkej Lomnice na ceste II/540 v smere na Tatranskú Lomnicu v šírkovom usporiadaní tak, aby bol v súlade s usporiadaním v katastrálnom území Tatranská Lomnica (dvojpruh, alebo štvorpruh),
 - prepojiť obce Mlynčeky s okolitými podtatranským obcami smerom z obce Mlynčeky, smerom na Vysoké Tatry (Cesta slobody). Účelová komunikácia III/3098 (067026) Mlynčeky - Tatranská Lomnica bola v r. 1989 vyradená zo siete štátnych ciest,
 - preložiť úsek cesty III/3098 (067026) v obci Rakúsy vo východnej časti obce,
 - hľadať riešenie prepojenia cesty III. triedy z obce Lendak — Tatranskej ulice smerom na „Šarpanec“ v katastrálnom území mesta Spišská Belá,
 - rekonštruovať cestu III/3111 (542004) z obce Matiašovce do obce Zálesie,
 - hľadať riešenie prepojenia ciest I/66 (I/67) Ždiar - III/3109 (542002) Veľká Franková - II/542 Spišské Hanušovce ako cesta III. triedy v kategórii C 7,5/60 - prepojenie koncovej obce cestou III. triedy v rámci prepojenia Vysoké Tatry – Zamagurie,
 - vybudovať cestu III. triedy z obce Malá Franková až do areálu Furmanec,
 - prepojiť koncovú obec Veľká Franková s obcou Kacwin po hranicu s PL cestou III. triedy,

- prepojiť obce Matiašovce - Kacwin (PL).
- **Variant 2**
Prepojiť obce Osturňa - Lapszanka (PL),
- preložiť cestu II/536 tak, aby koridor v SZ časti obce Vlková nebránil rozširovaniu zastavaného územia obce a aby táto komunikácia obchádzala obec Abrahámovce,
- vytvoriť územnú rezervu pre obchvat obce Slovenská Ves na ceste II/542.

Okres Levoča

- Rešpektovať - D1, stavba Privádzača Spišská Nová Ves - Levoča II. etapa,
- rešpektovať - cesta I/18 vedie súbežne s trasou diaľnice D1 na úseku Spišský Štvrtok - Beharovce. Cesta ostáva v pôvodnej základnej kategórii C 11,5/80, technicky aj stavebne sa budú upravovať jej napojovacie uzly - križovatky Spišské Podhradie a Beharovce, pričom je potrebné rezervovať územie na zriadenie južného obchvatu mesta Levoča v zmysle ÚPN mesta Levoča,
- rešpektovať prestavbu križovatky ciest č. I/18 - II/536 a križovatky ciest č. II/536 - III/3227 (536014) - MK Spišský Štvrtok,
- cesta II/547 Spišské Podhradie - smer Spišské Vlasy tvorí spojovaciu cestu s prípojkou na diaľnicu D1, cez cestu I/18. Napojenie vyžaduje preložku cesty po východnom okraji mesta Spišské Podhradie (pod Spišským hradom) pre odklon prejazdnej kamiónovej dopravy mimo historického osídlenia,
- eliminovať súčasnú neúnosnú záťaž dopravy v PR Levoča a na cestnej komunikácii E 50, cesta I/18,
- zahrnúť riešenie obchvatu PZ Spišské Podhradie a dotknutej juhovýchodnej časti PR Spišská Kapitula. Vylúčiť nákladnú a tranzitnú dopravu zo strany miest Spišské Vlasy a Krompachy, s napojením cez okružnú križovatku Nemešany na diaľničný privádzač diaľnice D1 Poprad – Prešov,
- prepojiť časť priestoru Hornej Torysy na D1 v trase Vyšný Slavkov III/3216 (018181) – Poľanovce III/3218 (018184) cestou III. triedy v kategórii C 7,5/60 (50) v horských podmienkach,
- rešpektovať rozostavanú stavbu „III/3219 (018185) Dúbrava - Oľšavka, prepojenie ciest“,
- predĺžiť cestu III/3092 (018163) Tvarožná – Vlkovce, v smere na Dlhé Stráže v kategórii C 7,5/50,
- ostatné lesné cesty ponechať ako lesné cesty slúžiace na zabezpečenie hospodárskej činnosti lesníckych subjektov, ktoré hospodária v priestore bývalého VO Javorina,
- prepojiť mestskú časť Levočská dolina s obcou Jakubany cestou III. triedy,
- prepojiť mestskú časť Levočská dolina s obcou Torysky cestou III. triedy cez lokalitu Hrby,
- prepojiť Levoču– Zaľubicu – (Lubicu) cestou III. triedy,
- rešpektovať Návrh verejného dopravného a technického vybavenia zo schváleného ÚPN mesta Levoča a ÚPN zóny Levočská Dolina :
 - Preložiť cestu I/18 mimo zastavanej časti mesta Levoča,
 - Dopravne prepojiť mestskú časť Levočská Dolina s mestom Stará Ľubovňa, s obcou Ľubica a s obcou Torysky,
 - Dopravne obslúžiť Mariánskú horu cestou II. triedy, alebo cestou III. triedy z prieťahu cesty I/18 v Levoči,

- Dopravne obslúžiť hneď priemyselnú zónu Levoča – Juh z diaľnice D1 a to prostredníctvom diaľničného privádzača.
- Prepojiť obec Spišský Hrhov s cestou III/3208 (081072).

Okres Medzilaborce

- Cestu II/559 v úseku Hrabovec nad Laborcom - Medzilaborce upraviť na kategóriu C 9,5/80,
- cestu II/559 v úseku Medzilaborce - Čertižné - hranica PL rekonštruovať na kategóriu C 7,5/60, ako cestu pretínajúcu štátnu hranicu pre prihraničný styk (len osobná doprava),
- cestu II/575 v úseku Malá Poľana - Krásny Brod a v úseku Medzilaborce - Palota – štátna hranica PL navrhnuť- upraviť na kategóriu C 9,5/70, ako plánovaná cestná komunikácia pretínajúca štátnu hranicu pre osobnú dopravu a nákladnú dopravu s obmedzením tovarového styku do 7,5t celkovej hmotnosti - cesta II/554 v úseku Repejov - Ruská Kajňa má miestny význam, navrhnuť na kategóriu C 9,5/60,
- realizovať cestu II/567 s územnou rezervou na jej úpravu na kategóriu C 9,5/60 a obchvaty obcí Výrava a Nižná Jablonka,
- vytvoriť územnú rezervu pre obchvat mesta Medzilaborce na ceste II/559.

Okres Poprad

- Vytvoriť na ceste I/66, I/66A (I/67) v úseku Poprad - Matejovce - Spišská Belá územnú rezervu na štvorpruhovú cestu kategórie C 22,5/80, s obchvatmi obcí Matejovce, Veľká Lomnica, Huncovce, Kežmarok, Spišská Belá (v nadväznosti na cestu I/77 s obchvatom obce Bušovce),
- upraviť cestu I/66 (I/67) v jestvujúcom koridore mimo zastavané územie obcí (rekonštrukcia I/66 (I/67) - 087 Lysá Poľana most - Medzivládna dohoda SR/PL pred podpisom),
- rešpektovať cestu I/66 (I/67) v úseku: hranica KSK - Vernár - Poprad, s obchvatom obce Hranovnica, Vernár a s tunelom v katastri obce Vernár v zmysle ÚPN týchto obcí a zmeniť na šírkový parameter 11,5 m,
- rozšíriť cestu I/18 medzi mestami Svit a Poprad na štvorpruhovú, s parametrami na výhľadovú intenzitu (čo je potrebné overiť na úrovni DID),
- rešpektovať preložky ciest juhozápadným smerom od obce Hôrka I/18,, III/3068 (018156) - preťažená, nevyhovujúca z hľadiska šírkového a výškového usporiadania,
- preložiť cestu I/18 ako obchvat sídiel Hozelec, Švábovce, Hôrka a vybudovanie chodníka v obci Švábovce, ako spojnicu obce Švábovce s obcou Hozelec a obcou Hôrka,
- vymiestniť prístupovú cestu v obci Hozelec na regionálnu skládku odpadov v Žakovciach triedy III/3073 (018256) Hozelec – Úsvit,
- preložka cesty III/3074 (067016) v strede obce Kravany (medzi súčasnou a plánovanou autobusovou zastávkou),
- akceptovať pripravovanú dopravnú stavbu „Podjazd Svit“ na ceste III/3064 (018150) - jediné cestné prekonanie železnice, spojnica rozdeleného územia mesta Svit (rekreačná oblasť, záhradkárská osada, kompostáreň), dopravného spojenia obcí Batizovce, Gerlachov, osady Tatranská Polianka s pokračovaním do mesta Vysoké Tatry,
- zohľadniť už rozpracované a posúdené návrhy plánovanej zástavby a využitie územia v k.ú. Štrba, s rešpektovaním záujmov obce,

- pre medzinárodné prepojenie oblasti Vysokých Tatier s Poľskou republikou v oblasti cestovného ruchu rešpektovať úpravu šírkového usporiadania cesty I/66 (I/67) od hraničného priechodu Tatranská Javorina a Tatranská Javorina - Podspády smerom na obec Ždiar, s jej pokračovaním na Vysoké Tatry a Spišskú Belú so zohľadnením navrhovaných zmien kategorizácie,
- rešpektovať na ceste II/538 Tatranská Štrba - Štrbské Pleso (sfunkčnením diaľnice D1) predĺženie v trase cesty III/3060 (018144) do obce Štrba s napojením na diaľnicu pri obci Štrba (kategória C 9,5/60),
- cestu II/537 v úseku obce Štrba upraviť na kategóriu C 9,5/60,
- rešpektovať komunikačný systém cestnej dopravy mesta Vysoké Tatry v schválenom ÚPN mesta Vysoké Tatry,
- cesta II/539 Mengusovce - Vyšné Hágy má funkciu radiálnej obsluhy stredísk Vysokých Tatier, s nárastom dopravy, vzhľadom k liečebnému charakteru strediska Vyšné Hágy upraviť na kategóriu C 9,5/60,
- cesta II/534 Poprad mesto - Poprad Veľká (napojenie na D1) - Starý Smokovec, cesta je stavebne a parametrami vyhovujúca (C 11,5/70), v rámci ÚPN M Vysoké Tatry realizovať úpravu jej vypojenia na navrhovanú preložku Cesty slobody II/537,
- na ceste II/540 Veľká Lomnica - Tatranská Lomnica vytvoriť územnú rezervu na preložku do trasy cesty III/3083 (537007) v kategórii C 9,5/60 a v úseku apartmánových domov v areáli Eurocamp v kategórii B2-MZ 14/60. V úseku areál Eurocamp -Veľká Lomnica v kategórii C 9,5/60,
- na ceste III/3083 (537007) vytvoriť územnú rezervu na preložkou do trasy cesty II/540 v úseku od križovatky s II/537 po križovatku s II/540 v kategórii C 7,5/60 a B3-MZ 8,5/50,
- prepojiť cesty I/66 (I/67) Ždiar - III/3109 (542002) - Osturňa - II/542 Spišské Hanušovce cestou III. triedy v kategórii C 7,5/60 ako trasu pre turistickú dopravu v línii Vysoké Tatry – Zamagurie,
- hľadať riešenie prepojenia verejnou účelovou komunikáciou obcí Ždiar a Osturňa, od cesty I/66 (I/67) v katastrálnom území obce Ždiar v mieste pôvodnej trasy obecnej cesty, ako súčasť prepojenia ciest medzi obcou Ždiar a Osturňa, cestou III. triedy v kategórii C 7,5/60 (prepojenie koncovej obce cestou III. triedy v rámci prepojenia Vysoké Tatry – Zamagurie),
- hľadať riešenie prepojenia verejnou účelovou komunikáciou Ždiar – Bachledová dolina od cesty I/66 (I/67) v katastrálnom území obce Ždiar v mieste pôvodnej trasy obecnej cesty, ako súčasť prepojenia ciest medzi obcou Ždiar - Veľká Franková - Spišské Hanušovce, cestou III. triedy v kategórii C 7,5/60 v línii Vysoké Tatry – Zamagurie (cestné prepojenie koncovej obce).
- **Variant 2**
Cestu I/66 (I/67) triedy z Tatranskej Javoriny na Podspády zmeniť na cestu II. triedy.
- **Variant 2**
Cestu II. triedy od hranice s PL (Podspády/Jurgów) - Podspády zmeniť na cestu I. triedy,
- vytvoriť územnú rezervu pre obchvat obce Vydrník na ceste III/3071(018159).

Okres Prešov

- Rešpektovať, že v rámci výstavby sietí rýchlostných ciest je v príprave úsek R4 - Prešov
- severný obchvat, na ktorý je vydané právoplatné územné rozhodnutie v roku 2010,

- na úseku rýchlostnej cesty R4 PL - Svidník- Giraltovce – Kapušany – Prešov zohľadniť spracovanú štúdiu realizovateľnosti, ktorá odporučila červený variant, v kombinovanom šírkovom usporiadaní a navrhovanú etapizáciu výstavby,
- za účelom najkratšieho prepojenia priestoru regiónu Hornej Torysy na diaľnicu D1 rešpektovať výjazd na diaľnicu v križovatke pred Chminianskou Novou Vsou s jej dobudovaním (smer na Poprad aj Prešov). Úsek Jarovnice – Bertotovce ponechať ako cestu III. triedy s parametrami cesty II. triedy. Križovatku (výjazd) D1 - Fričovce obchvat zrušiť. Cestu Sabinov – Ražňany – Jarovnice – Lažany – Svinia - križovatka D1 Chminianska Nová Ves realizovať ako cestu II. triedy s obchvatmi obcí,
- vytvoriť územnú rezervu v meste Prešov pre:
 - cestu I/68, prietah mestom Prešov podľa ÚPN - mesta Prešov v trase I/68 Sabinovská- nám. Mieru - ul. Levočskej v súbehu s I/18 a I/20 - Obrancov mieru - ul. Škultétyho (Jána Pavla II.) - križovatka ZVL,
 - cestu I/18 v prejazdnom úseku mestom Prešov v trase: križovatka Prešov západ (v nadväznosti na tunelovú trasu D1 Prešov západ – Prešov juh a trasu R4) – ulice Levočská s rozšírením mosta cez Torysu na štvorpruh – Duklianska – Vranovská a s napojením na R4 privádzačom na R4 v línii I/18 (križovatka s Herlianskou ulicou) - Fintice juh,
 - úpravu križovatiek I/68 a III/3450 (068015) Prešov ul. Rusínska - A.G. Svobodu, križovatka, I/68 Prešov,
 - východnú križovatku I/18 Prešov - križovatka Ľubotice.
 - stavby: I/68 Prešov - Východná a I/18 Prešov, križovatka Ľubotice - Kronospan sú v súčasnosti v realizácii,
 - na stavbu I/68 Prešov, Solivarská: okružná križovatka, je vydané územné rozhodnutie,
 - východný obchvat mesta Prešov ako rýchlostnú cestu v kategórii R 22,5/80 (v kategórii „miestna rýchlostná komunikácia“) s križovatkami s cestami nižších kategórií v počte nutnom pre zabezpečenie dopravnej obsluhy príslušného územia,
 - napojenie východného obchvatu na diaľnicu D1 v križovatke Prešov – juh a na severný obchvat R4 mimoúrovňovou križovatkou v priestore obce Kapušany (prepojenie I/18, E - 371 na diaľnicu D1, E-50 v súlade s ÚPN Prešov a ÚPN obcí Kapušany, Teriakovce, Ruská Nová Ves a Dulova Ves),
 - prepojenie Dulova Ves (Vlčie doly, Košariská) – Jesenná ulica (Košická – križovatka pri ZVL) cestou III. triedy,
 - územnú rezervu pre dopravné prepojenie Prešov, prepojenie Sabinovská - Bardejovská - Košická, štúdiu v súčasnosti vypracovalo mesto Prešov,
- vytvoriť územnú rezervu na cestnom ťahu Prešov - Ubl'a - hranica s Ukrajinou pre koridor súbežného cestného prepojenia Lipníky (R4) - Ubl'a (I/18 a I/74) v samostatnej trase vrátane v súčasnosti pripravovaných úsekov preložiek I/18 Vranov, Nižný Hrabovec - Petrovce nad Laborcom, I/74 Brekov - Humenné, Snina – Kolonica,
- na ceste I/18 v úseku Lipníky – Vranov nad Topľou – Strážske, ktorá zostáva v pôvodnej trase vytvoriť územnú rezervu na súbežnú trasu navrhovaného cestného prepojenia Lipníky – Ubl'a, s možnosťou úprav prejazdnych úsekov na kategórie miestnych komunikácií a za účelom zvýšenia bezpečnosti cestnej premávky,
- vytvoriť územnú rezervu prepojenia Lipníky - Ubl'a v koridore cesty I/18 s napojením na R4 v mimoúrovňovej križovatke Lipníky,

- rešpektovať v úseku Prešov - Kapušany - Lipníky súbeh medzinárodného ťahu E 371 a cesty I/18. V úseku Kapušany - Lipníky v spoločnom koridore s rýchlostnou cestou R4,
- vytvoriť v úseku Lipníky - Vranov nad Topľou - Strážske (I/74) územnú rezervu na súbežnú trasu rýchlostnej komunikácie Lipníky – Ubľa na hlavnej dopravnej rozvojovej osi PSK (R s výhľadom po roku 2040),
- rešpektovať kategóriu cesty I/18 C 22,5/80 v úseku Prešov (mimoúrovňová križovatka s komunikáciou R4 (Dúbrava) – Šarišské Michaľany s mimoúrovňovými križovatkami Veľký Šariš, Gregorovce, Šarišské Michaľany,
- na ceste II/546 Prešov – Margecany realizovať obchvaty obcí Rokycany – Bajerov – Kvačany – Klenov a miestnej časti Prešov – Cemjata s návrhom samostatných trás preložiek týchto úsekov s postupnou realizáciou v kategórii C 9,5/60,
- prepojiť cestu II/546 z priestoru Klenov do obce Hrabkov III/3423 (018190) úpravou jestvujúcej cesty III/3465 (546006) ako najkratšie prepojenie regiónu Čierna Hora na cestu I/18 a diaľnicu D1.

Variant 2

- Cesta II/545 Kapušany – Demjata – Bardejov má nadregionálny význam. Zvýšená atraktivita cesty II/545 je vyvolaná uvažovanými aktivitami v rámci cezhraničnej spolupráce Bardejov – Kurov - Krynica - Nowy Sacz. Zmeniť kategóriu cesty II/545 na cestu I. triedy,
- rekonštruovať cestu III/3445 (068010) Prešov juh (D1) - Petrovany - Drienov – Lemešany (D1) na kategóriu C 7,5/6,
- prepojenie cesty II/546 z priestoru Klenov do obce Hrabkov III/3423 (018190) realizovať úpravou jestvujúcej cesty III/3465 (546006), ako najkratšie prepojenie regiónu Čierna Hora na komunikácie I/18 a D1,
- rekonštruovať cestu III/3448 (068013) na trase Tuhrina - Lúčina – Červenica,
- rýchlostnú cestu R4 Svidník - Prešov (schválený variant 1 - červený), v obci Čelovce viesť v trase podľa schváleného ÚPN O,
- zabezpečiť kompletnú rekonštrukciu úseku cesty I/20 (I/68) v obci Lemešany (s dobudovaním a úpravou chodníkov pre peších tak, aby sa vytvoril zelený ochranný pás medzi chodníkom a komunikáciou).
- upraviť cestu III/3445 (068010) v časti Hora v katastri obce Petrovany a jej zmenu na štvorprúdovú komunikáciu až po areál Správy diaľnic.
- v súvislosti so stavbou „Diaľnica D1 Prešov západ - Prešov juh“ upraviť križovatku Petrovany - Záborské v kruhovom tvare s napojením PP Záborské a Petrovany a východného obchvatu Prešova,
- zmeniť trasu štátnej cesty III/3445 (068010) v úseku plánovanej rekonštrukcie vstupu do areálu Správy diaľnic,
- realizovať protihlukovú stenu na D1 a to 400 m na sever a 400 m na juh od jestvujúcej steny v obci Petrovany,
- realizovať generálnu opravu, úpravu parametrov a komplexnú údržbu cesty III/3462 (546003) v úseku Klenov – Miklušovce – Sedlice – Suchá Dolina – Ľubovec – Radatice – Janov – Bzenov (neúmerná preťaženosť nákladnými vozidlami z dvoch kameňolomov v obci Sedlice),
- realizovať generálnu opravu a úpravu parametrov a komplexnú údržbu cesty III/3452 (543002) (Terňa, Gregorovce, Demjata), cestu III/3431 (018200) (Mošurov, Fintice,

Prešov) a cestu III/3454 (543004) (Terňa, Hradisko) na ktoré sa napájajú tri kameňolomy,

- rekonštruovať cestu III/3446 (068011) v úseku od priemyselného parku IPZ Záborské po koniec obce Záborské (zvýšenie bezpečnosti komunikácie, pretože je to úsek častých kolízií, vážnych dopravných nehôd) s trolejbusovou sieťou s možným obrátiskom v obci Záborské (konečná zastávka MHD) a kruhový objazd nad obcou Záborské,
- rekonštruovať cestu III/3440 (068002) v úseku Kokošovce - Zlatá Baňa,
- rešpektovať druhý vjazd a výjazd z obce Župčany,
- prepojiť koncovú obec Malý Slivník (obchvat) - Geraltov – Závadka – Hradisko,
- prepojiť obce Hanigovce – Milpoš,
- vytvoriť územnú rezervu pre obchvat obce Kojatice III/3427 (018194),
- prepojiť obce Kojatice (miestna časť Kojatická Dolina) s obcou Rokycany,
- vytvoriť územnú rezervu pre východný obchvat obce Fintice III/3431 (018200),
- rekonštruovať cestu III/3448 (068013) na trase Tuhrina - Lúčina – Červenica.

Okres Sabinov

- Rešpektovať dopravné prepojenie okresu Sabinov a diaľnice D1 s ohľadom na nákladnú kamiónovú dopravu:
- prepojenie ciest III/3193 (54353), III/3216 (018181) Lipany – Brezovica - Nižný Slavkov – Brutovce - križovatka D1 Behárovce - Spišské Podhradie ako cestu II. triedy.

Variant 2

- Za účelom najkratšieho prepojenia priestoru Hornej Torysy na diaľnicu D1 rešpektovať výjazd na diaľnicu v križovatke pred Chminianskou Novou Vsou s jej dobudovaním (smer na Poprad aj Prešov). Úsek Jarovnice – Bertotovce ponechať ako cestu III. triedy s parametrami cesty II. triedy. Križovatku (výjazd) D1 - Fričovce obchvat zrušiť. Cestu Sabinov – Ražňany – Jarovnice – Lažany – Svinia - križovatka D1 Chminianska Nová Ves realizovať ako cestu II. triedy s obchvatmi sídie,
- vytvoriť územnú rezervu v úseku cesty I/68 hranica PL - Ľubotín - Lipany - Šarišské Michaľany pre obchvaty obcí Kamenica, Lipany, Červenica pri Sabinove, Pečovská Nová Ves, Sabinov (rešpektovať PZ Sabinov - vymiestniť nákladnú a tranzitnú dopravu mimo centra), Šarišské Michaľany v samostatnej novej trase v kategórii C 11,5/80 súbežnej s pôvodnou, s mimoúrovňovými napojeniami sídiel v mimoúrovňových križovatkách Milpoš, Pečovská Nová Ves, Sabinov - sever, Sabinov – Jakubovany, Drienica a Šarišské Michaľany,
- vytvoriť územnú rezervu v úseku cesty I/68 Šarišské Michaľany - Prešov na úpravu kategórie C 22,5/80 s mimoúrovňovými križovatkami v napojení sídiel Gregorovce, Veľký Šariš a pri krížení rýchlostnej cesty R4 (severný obchvat), kríženie R4 s I/68 v križovatke Dúbrava,
- v obci Ďačov v miestnej časti Budzín napojiť cestu od križovatky s cestou III/3191 (543025) - cez Ortáše, premostením rieky Torysa s napojením na existujúce železničné priecestie v smere Lipany - Krivany, napojiť sa na Kriviansku ulicu v Lipanoch (prepojenie Lipian na navrhovaný aquapark z južnej a zo severnej strany mesta zo smeru Prešov a zo smeru Stará Ľubovňa),

- vytvoriť územnú rezervu pre obchvat obce Krivany podľa schváleného ÚPN O,
- miestnu komunikáciu p.č. 5172/1 a 5172/3 v katastri mesta Sabinov – Zálesie dať pod správu VÚC za účelom jej rekonštrukcie a udržiavania (chatárska oblasť, ťažba dreva, pasanti v susednom katastri mesta Sabinov – Zálesie),
- prepojiť obce Tichý Potok – Ľubické kúpele,
- vytvoriť územnú rezervu pre obchvat centra mesta Lipany navrhovanou cestou C-11,5/80 v novej trase súbežne s cestou I/68, od severnej hranice extravilánu mesta Lipany s napojením v križovatke na Dubovicu, na zrealizovanú preložku cesty I/68 (stavba I/68 Lipany, preložka cesty),
- pešpektovať nové prepojenia z hlavného ťahu Prešov - Stará Ľubovňa na navrhovaný aquapark v južnej a zo severnej strany mesta Lipany (od Prešova a od Starej Ľubovne),
- prepojiť obce Hanigovce – Milpoš.

Okres Snina

- Rešpektovať cestné prepojenie Lipníky – Ubl'a v koridore cesty I/74,
- vytvoriť územnú rezervu pre cestné prepojenie v úseku Lipníky – Humenné - Ubl'a rýchlostnou cestou (R), ktoré je súčasťou hlavnej dopravnej rozvojovej osi PSK v termíne do návrhového roku 2040,
- na ceste I/74 v úseku Kamenica nad Cirochou - Modrá nad Cirochou – Dlhé nad Cirochou - Snina - Ubl'a - štátna hranica Ukrajina v jestvujúcej trase vytvoriť podmienky pre úpravy prejazdnych úsekov za účelom zvýšenia bezpečnosti cestnej premávky,
- vytvoriť územnú rezervu pre obchvat Snina – Kolonica, ktorým sa obíde zosuvné pásmo pri ceste I/74 medzi obcami Snina – Stakčín,
- na ceste II/567 v úseku Hostovice, Pčoliné - Snina vytvoriť územnú rezervu na úpravu kategórie C 9,5/60,
- cestu II/558 ako verejnú cestu v úseku Jalová - Starina - Príslop zrušiť pre verejnú dopravu z dôvodu jej kolízie s prvým ochranným pásmom hygienickej ochrany vodárenskej nádrže Starina. Hľadať riešenie cestného prepojenia Stakčín - Stakčinska Roztoka - Príslop v kategórii cesty II. triedy ako náhradu za vylúčený úsek II/558 Jalová – Príslop,
- predĺžiť cestu III/3887 (559019) Osadné – hranica PL (Balnica) ako cestu III. triedy,
- rekonštruovať cestu III. triedy Ulič – hranica Ukrajina (Zabrid').

Okres Stará Ľubovňa

- Vytvoriť územnú rezervu na ceste I/77 v úseku Podolíneč - Stará Ľubovňa s obchvatom obcí v kategórii C 11,5/80,60 pre preložky mesta Podolíneč (zo strany južnej podľa UPN mesta) a obcí Nižné Ružbachy a Hniezdne,
- úsek Stará Ľubovňa - Ľubotín, ktorý je súčasťou cesty I/68, postupne homogenizovať na kategóriu C 11,5/80 s obchvatom obce Plavnica,
- úsek cesty I/77 Ľubotín - Čirč - Obručné - smer Bardejov je súčasťou cestnej komunikácie v prihraničnom ČR/SR/PL západo-východne orientovanom cestnom koridore celoštátneho významu na území Žilinského a Prešovského kraja v línii Spišská Stará Ves – Stará Ľubovňa – Bardejov – Svidník – Medzilaborce – Palota – PL. V súčasnosti splňa medziokresnú dopravnú funkciu severnej časti východného Slovenska,

- hospodárskou stagnáciou v tejto časti kraja má veľmi nízke dopravné zaťaženie. Kategóriu C 7,5 postupne homogenizovať do kategórie, C 11,5/80,
- z dôvodu navrhovaného hraničného prechodu Mníšek nad Popradom - Piwniczna pre nákladnú dopravu a TIR modernizovať cestu I/77 v smere na Spišskú Belú a cestu I/68 v smere na Prešov s riešením obchvatov dotknutých obcí a miest,
 - cestu I/68 na úseku hranica PL - Mníšek nad Popradom - Stará Ľubovňa celoštátneho významu, na ktorú sa napája cesta I/77 Spišská Belá – Stará Ľubovňa (má horský charakter s ťažkými dopravno-technickými podmienkami) upraviť na kategóriu C 11,5/70,
 - homogenizovať úsek cesty I/68 Mníšek nad Popradom (hr. PL) - Stará Ľubovňa - Ľubotín - Lipany (obchvat centra) a s obchvatmi obcí Plavnica a Kamenica,
 - úsek cesty I/68 Ľubotín - Pusté Pole - smer Prešov postupne homogenizovať na kategóriu C 11,5/80 s odstránením dopravných závad, s obchvatom obce Plavnica,
 - cestu II/543 v úseku Hniezdne (I/77) - Kamienka - Červený Kláštor rekonštruovať na kategóriu C 9,5/60 s vylúčením priebežnej dopravy sídlami Kamienka a Červený Kláštor (aj Veľký Lipník ako alternatívny koridor pre tzv. Karpatskú cestu resp. Via Montana),
 - cesty III. triedy číslo 3138 (543032), 3142 (543036) a 3127 (541012) v trase Plavnica - Malý Lipník - Sulín - Medzibrodie – Kače - Mníšek nad Popradom. Cestu III/3142 (543036) realizovať v kategórii min. C 7,5/60 a jej prepojenie na I/68 v úseku Sulín - Kremná v kategórii C 7,5/60,
 - prepojiť obce Jakubany – Levočská Dolina,
 - prepojiť obce Legnava – Milik (PL),
 - prepojiť obce Lesnica – Sczawnica (PL),
 - prepojiť koncové obce Medzibrodie – Závodie – časť Sulín,
 - prepojiť obce Litmanová – Kamienka,
 - vytvoriť územnú rezervu pre obchvat obce Jarabina - cesta III/3128 (541013) – kameňolom,
 - vymiestniť nákladnú a tranzitnú dopravu mimo cestu I/77, mimo centra PZ Hniezdne a PR Podolíneč a cesty II. (III.) triedy z námestia v PZ Stará Ľubovňa. Rešpektovať tieto pamiatkové územia a národné kultúrne pamiatky,
 - vytvoriť územnú rezervu pre preložku cesty I/77 severozápadne od centra mesta Stará Ľubovňa (v nadväznosti na realizovaný preložku cesty I/68).

Okres Stropkov

- Vytvoriť územnú rezervu obchvatu Stropkova v kategórii C11,5/80 - pripravovaná stavba SSC (I/15 Stropkov, preložka cesty) a vytvárať podmienky pre napojenie PP Stropkov na R 4 (diaľničným privádzačom),
- prepojiť cesty I/15 a I/21 (I/73) Stropkov – Šandal – Radoma (rekonštrukcia cesty III./55714 Radoma – Šandal – Stropkov),
- prepojiť cesty I/15 a I/21 (I/73) Miňovce – Lomné –Kručov – Fijaš – Giraltovce (časť Francovce),
- prepojiť cesty I/21 (I/73) a II/575 Krajná Poľana - Miroľa – Staškovce,
- prepojiť cesty I/21 (I/73) a II/575 Ladomirova - Vislava – Chotča,
- rozšíriť cestu II/575 v úseku Stropkov - Chotča – Makovce,
- prepojiť koncové obce Prituľany (HE) a Jakušovce (SP) na ceste III/3822 (554015),
- zaradiť miestnu komunikáciu Bžany – Valkov do zoznamu ciest III. triedy,

- vytvoriť podmienky pre modernizáciu úsekov ciest II a III. triedy v okrese Stropkov,
- vytvoriť územnú rezervu obce Turany nad Ondavou,
- vytvoriť územnú rezervu obcí Turany nad Ondavou, Miňovce, Breznica, Sitník, Stropkov, Tisinec a Duplín na ceste I/15.

Okres Svidník

- Rešpektovať rýchlostnú cestu R4 v trase - štátna hranica SR/PL - Svidník - Giraltovce – Prešov (červený variant),
- upraviť cestu I/77 Čirč – Svidník, zmeniť na šírkový parameter 11,5 m,
- realizovať stavebno-bezpečnostné opatrenia na zníženie nehodovosti na medzinárodnom cestnom ťahu E 371 na ceste I/21 (I/73) Šarišský Štiavnik – Hunkovce,
- rekonštruovať úseky ciest I/21 (I/73) Giraltovce - Fijaš, I/21 (I/73) Lipníky –Kračúnovce,
- šírkovu usporiadať cestu III/3581 (557014) Radoma –Šandal – Stropkov ako C 9,5/60,
- šírkovu usporiadať cestu III/ 3517 (556014) a obchvaty obcí Okružle – Šapinec - Kožany ako C 9,5/60,
- cesty III/3546 (556030) a III/3548 (556030) vzhľadom na ich regionálny význam (prístup k hraničnému priechodu Vyšný Komárnik/Barwinek a súčasť Karpatskej cesty) v úseku Krajná Polana – Staškovce dobudovať v zmysle STN 73 6101 na kategóriu C9,5 (60),
- cestu III/3581 Stropkov – Radoma (núdzová trasa obchádzky pre vybranú kategóriu vozidiel pri uzávierke cesty I/21 (I/73) Šarišský Štiavnik – Rakovčík) dobudovať na kategóriu C 9,5 (60),
- v základnej kategórii ciest III. triedy dobudovať cestné prepojenia medzi koncovými obcami:
 - Roztoky III/3555 (557023) – Kečkovce III/3553 (557021) – Vápeník III/3537 (556021),
 - Šemetkovce III/3541 (556025) – Oľšavka III/3591 (575009),
 - Medvedie III/3543 (556027) – Krajná Bystrá III/3545 (556029) – Nižný Komárnik I/21 (I/73) tak, aby boli cestne sprístupnené aspoň z dvoch nezávislých smerov,
- dobudovať neudržiavané úseky ciest III. triedy medzi obcami Krajné Čierne – Kožuchovce III/3542 (556026) a Šapinec – Kožany III/3551 (557019) s úpravou šírkového usporiadania komunikácie ako C 9,5/60,
- cestu III/3553 (557023) v úseku Vyšný Orlík – pripojenie ku kameňolomu v k.ú. Vyšný Orlík o dĺžke 1,9 km rekonštruovať na únosnosť zodpovedajúcu záťaži pri vývoze vyťaženého kameňa vozidlami kategórie N3,
- prepojiť obec Kalnište s obcou Brezov.

Okres Vranov nad Topľou

- Rešpektovať juho-západný obchvat mesta Hanušovce nad Topľou a cesta I/18 v úseku Prešov – Kapušany – Lipníky –Vranov nad Topľou – Strážske v spoločnom koridore s navrhovaným cestným prepojením Lipníky – Ubl'a, s možnosťou úprav prejazdnych úsekov za účelom zvýšenia bezpečnosti cestnej premávky, s južným obchvatom mesta Vranov nad Topľou, v kontexte s východným obchvatom cesty I/79,
- vytvoriť územnú rezervu pre obchvat obce Medzianky, Bystré variant „B“ na ceste I/18 a obce Sol',
- na ceste I/79 Vranov nad Topľou – Trebišov upraviť šírkový parameter mimo zastavaného územia obcí na C11,5/8,

- vytvoriť územnú rezervu na ceste I/79 v úseku Vranov nad Topľou (východný obchvat) – Sačurov (obchvat) - Sečovská Polianka (obchvat) kategórie C11,5/80 - Trebišov – Slovenské Nové Mesto – hranica MR/UA,
- na ceste I/15 v úseku Turany nad Ondavou - Malá Domaša - Sedliská v kategórii C 11,5/80 vytvoriť územnú rezervu v úseku Nová Kelča - Turany pre preložku a zabezpečiť pre obec Benkovce východný obchvat v kategórii C 11,5/80,
- na ceste I/15 v úseku VN Domaša (Turany nad Ondavou) – Vranov nad Topľou upraviť šírkový parameter C11,5/80 mimo zastavaného územia obcí,
- cestu I/15 v úseku Vranov nad Topľou - Tovarné navrhnuť v kategórii C 9,5/80,
- vytvoriť územnú rezervu pre obchvat obce Sedliská na ceste I/15,
- cesta II/554 v úseku Košarovce - Tovarné - Nižný Hrušov má spojovací význam, upraviť na kategóriu C 9,5/70, s obchvatom obce Kučín,
- cesta III/3630 (556001) v úseku Hanušovce nad Topľou - Matiaška a III/3635 (557003) v úseku Matiaška - Detrík - rekreačné stredisko Dobrá - Malá Domaša má rozhodujúci význam pre návštevnosť rekreačného strediska Dobrá, navrhovaného ako významné stredisko cestovného ruchu a to zo smeru Prešov - Košice - MR. Cestu v úseku Remeniny - Matiaška - Detrík a čiastočne v úseku Malá Domaša - rekreačné stredisko Dobrá upraviť na kategóriu cesty III. triedy,
- rešpektovať na ceste II/576 preložku (obchvat sídla Vehec) v kategórii C 11,5/80 s napojením na obchvat mesta Vranov nad Topľou (lom Vehec),
- rešpektovať v meste Vranov nad Topľou (ZaD č. 2 ÚPN mesta Vranov nad Topľou):
 - v časti Čemerné na južnom obchvate cesty I/18 - MÚK Vranov Sever, MÚK Vranov Lomnica a MÚK Vranov Juh kategóriu C 11,5/80,
 - preložku cesty I/79 v južnej časti k. ú. Vranova a k. ú. Čemerné so zaústením do MÚK Vranov Lomnica v kategórii C 11,5/80,
 - nové severné komunikačné napojenie mesta z cesty I/18 na Budovateľskú ulicu,
 - nové južné komunikačné napojenie mesta z preložky cesty I/18 z MÚK Vranov Lomnica v trase MÚK Vranov Ferovo - Záhradná ulica - Dlhá ulica,
 - nové komunikačné napojenie mesta realizovať ako hlavné mestské zberné komunikácie v intravilánových úsekoch v kategórii MZ 8,5/50, v extravilánových úsekoch v kategórii C 7,5/60,
 - preložku cesty II/576 mimo zastavaného územia mesta v kategórii C 9,5/70, vrátane mostného kríženia s preložkou cesty I/18,
- prepojiť obce Dlhé Klčovo – Nižný Hrušov,
- prepojiť obce Zámutov – Červenica,
- prepojiť obce Nová Kelča – Ďapalovce – Košarovce cestou III. triedy,
- prepojiť obce Sačurov – Davidov – Čabov,
- prepojiť obce Jastrabie nad Topľou – Vyšný Žipov cestou III. triedy.

Rešpektovať požiadavky týkajúce sa Košického, Banskobystrického a Žilinského kraja v súvislosti s Prešovským regiónom:

- zohľadniť v ÚPN O jednotlivých dotknutých miest a obcí v oblasti dopravnej infraštruktúry v územnom obvode OU Spišská Nová Ves v súlade so stratégiou a rozvojom dopravnej infraštruktúry Košického kraja,
- rešpektovať koridor napojenia mesta Spišská Nová Ves na diaľnicu D1 formou diaľničného privádzača v zmysle platného ÚPN mesta Spišská Nová Ves, v koridore

cesty II/533 (obchvat obce Harichovce) – Levoča, ktoré zohľadňuje potreby bezpečného dopravného napojenia širšieho spádového územia mesta,

- rešpektovať preložku cesty II/547 s obchvatmi sídiel Spišské Podhradie (PSK) a Spišské Vlachy,
- rešpektovať cestné prepojenie Dúbrava (PSK) – Oľšavka (KSK III/3219 (018185) v kategórii cesty III. triedy (vydané UR číslo SP 1723 / 2002/ De, dňa 02.01.2003),
- rešpektovať diaľničný privádzač Nová Polhora na rozhraní Prešovského a Košického samosprávneho kraja, na diaľnici D1, v úseku medzi existujúcou križovatkou Lemešany a križovatkou Budimír. Mimoúrovňová križovatka Nová Polhora spolu s diaľničným privádzačom umožní napojenie existujúcej cestnej siete s príslušným územím na diaľnicu D1.

Železničná infraštruktúra

Riešenie železničnej dopravy zohľadňuje dostupné informácie z prerokovania zadania a podklady, ktoré sú uvedené v PaR a prílohách územnej prognózy. Okrem týchto podkladov súvisiacich so železničnou dopravou sú základné štatistické údaje za roky 2011 - 2013 uvedené Štatistickým úradom SR v Ročenke dopravy, pôšt a telekomunikácií 2010.

Prognóza vývoja osobnej a nákladnej železničnej dopravy je obsiahnutá predovšetkým v Strategickom pláne rozvoja dopravnej infraštruktúry SR do roku 2020.

V tomto strategickom dokumente okrem iného je uvedené, že na území PSK sa nachádza oblasť s nízkym zaťažením v regionálnej železničnej doprave menej ako 500 os./24h, a to úseky Stará Ľubovňa – Plaveč a Lipany – Plaveč. MDVRR SR v Zozname projektov strategického plánu rozvoja dopravnej infraštruktúry a rozvoja verejnej osobnej dopravy uvádza, že na železničnej trati Žilina – Košice v rámci modernizácie pôjde o úseky súvisiace s úsekom Poprad-Tatry v rokoch 2015 - 2018. Celkovo v rámci SR sa predpokladá, že výkonnosť a prepravné schopnosti železníc, najmä v nákladnej doprave k roku 2040, budú mať klesajúcu tendenciu. Tento trend umocňujú aj nejasnosti okolo prevádzkovateľov železničnej dopravy.

Železničnú sieť Prešovského kraja tvorí 430 km železničných tratí.

Železničné trate medzinárodného, resp. celoštátneho významu, tvoria Žilina – Košice

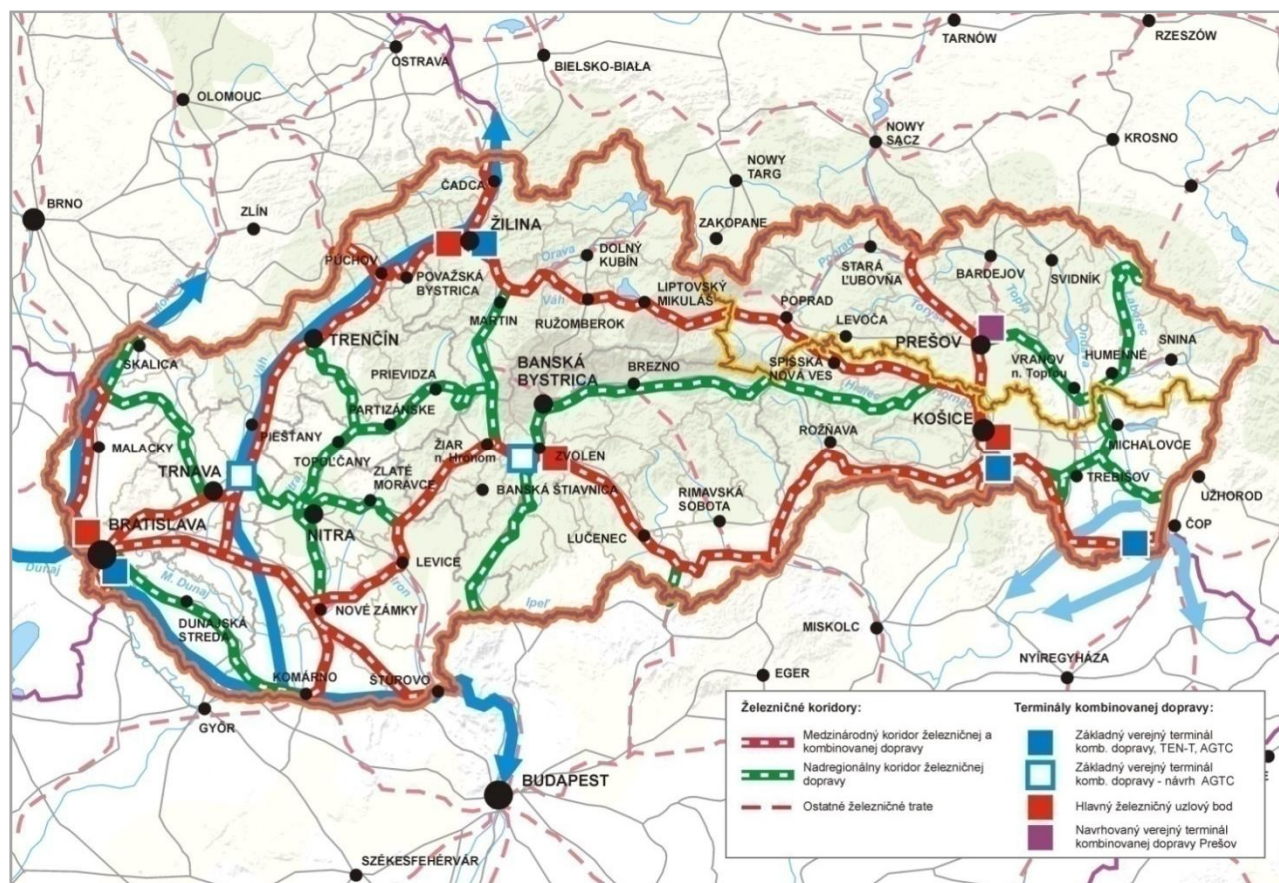
- Medzilaborce a Plaveč – Prešov – Košice.

Trať Žilina – Košice je zaradená do systému medzinárodných dohôd AGC a AGTC.

Trať Kysak – Prešov – Plaveč je zaradená do systému trás AGTC. V železničnom uzle Prešov sa na túto trať napájajú trate regionálneho významu Bardejov, Vranov nad Topľou, Humenné, Snina, Medzilaborce.

Hierarchia a štruktúra rozvojových koridorov republikového a krajského významu vo väzbe na ťažiská a centrá osídlenia - železničná doprava

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Zdroj: KURS 2011

Dopravnú infraštruktúru zaradenú podľa európskych dohôd (AGC, AGTC), koridory konvenčných tratí a zariadenia železničnej a kombinovanej dopravy tvoria trate:

- E 40, C - E 40 (Le Havre - Paríž - Norimberg - Praha - Hranice na Morave - Ostrava) - Čadca - Žilina - Košice - Čierna nad Tisou - (Čop),
- (Hranice na Morave) - Lúky pod Makytou - Púchov,
- E 52, C - E 52 (Viedeň - Marchegg) - Bratislava - Galanta - Nové Zámky - Štúrovo - (Szob - Budapešť - Nyíregyháza),
- E 61, C - E 61 (Štokholm - Berlín - Praha - Lanžhot) - Kúty - Bratislava/Rusovce - (Hegyeshalom), Bratislava - Nové Zámky - Komárno - (Komárom - Budapešť),
- E 63 (Viedeň - Kittsee) - Bratislava - Leopoldov - Žilina, Galanta - Leopoldov,
- C - E 63 (Viedeň - Kittsee) - Bratislava - Leopoldov - Žilina - Čadca - Skalica - (Czechowice-Dziedzice), Galanta - Leopoldov,
- C 30/1 (Krakov - Muszyna) - Plaveč - Prešov - Košice - Kechnec - (Hidasnémeti - Miškovec),
- základné verejné terminály kombinovanej dopravy medzinárodného významu v Bratislave, Žiline, Košiciach a Dobrej (ako náhrada za terminál v Čiernej nad Tisou, terminál typu HUB v Leopoldove).

Dopravnú infraštruktúru nadregionálnej úrovne – koridory konvenčných železničných tratí - tvoria Michaľany/Výhybňa - Červený Dvor – Trebišov – Strážske – Humenné – Medzilaborce – (Lupków) Prešov – Vranov nad Topľou – Strážske.

Trate medzinárodného a celoštátneho významu

Územím Slovenska prechádzajú tri koridory základnej transeurópskej dopravnej siete (1. 01. 2014):

- koridor baltsko–jadranský,
- koridor Orient/východné Stredomorie,
- koridor Rýn – Dunaj (prechádza PK v línii D1 a železničnej trate Ostrava/Přerov - Žilina – Košice – hranica s Ukrajinou)

Základná sieť TEN-T, trať Košice - Žilina, je súčasťou multimodálneho koridoru (hlavná sieť TINA) č. Va Bratislava - Žilina - Prešov/Košice - Záhorská Bystrica - Čierna nad Tisou – Ukrajina (lokalizovaného pre cestné komunikácie a pre trate železničnej a kombinovanej dopravy), zasahuje územie PSK len na úseku Vydrník - Poprad - Štrba - Važec - (Poprad - Košice). Trať vo svojom komplexe má celoštátny a medzinárodný význam v dopravnom systéme SR, je zaradená do medzinárodných dohôd AGC a AGTC a pripravuje sa jej modernizácia pre traťovú rýchlosť 160 km/h. Po modernizácii trate sa predpokladá jej zaťaženie najmä tranzitnými prepravnými prúdmi v smere východ - západ (Čierna n. Tisou – Košice - Žilina). Z hľadiska skladby sa zvýši podiel nákladnej dopravy, najmä kvôli potrebe rýchlych a presných logistických vlakov. Priepravná výkonnosť trate počas normálnej prevádzky sa radikálne nezmení.

Trať Kysak - Prešov - Plavec – Muszyna (PR) tvorí súčasť komplexného severojužného ťahu trate celoštátneho a medzinárodného významu, v ďalšom prepojení Kysak - Košice - Čaňa - Hidasnémeti (MR). Trať už je zaradená do zoznamu trás AGTC (s možnosťou výstavby terminálu kombinovanej dopravy v Prešove - Šarišské Lúky (s plánovanou modernizáciou na parametre predpísané dohodou AGC) a je súčasťou multimodálneho koridoru s pracovným názvom „Pobaltský koridor“ vedeným v línii PR (Lublin - Rzeszów) - Prešov - Košice - MR (Miškovec - Debrecen) - koridor Č. IV Constanca /Istanbul lokalizovaným pre cestné komunikácie a pre trate železničnej a kombinovanej dopravy. Trať je toho času jednokolejná, elektrifikovaná, s plánom modernizácie na traťovú rýchlosť 80 až 100 km/h, s územnou rezervou na jej zdvojkolejnenie.

Kategórie železničných tratí nadregionálneho a regionálneho významu

Kategória trate	Km	OD	DO	Číslo trate nové	Číslo trate staré
1	203,445	Košice	Kraľovany	105 A	180
1	78,192	Kysak	Plaveč štátna hranica PL	107 A	188
1	0,900	Plaveč výhybka č. 1/3	Plaveč výhybka č. 5/6	107 B	188
2	119,934	Medzilaborce štátna hranica PL	Michalany	103 A	191
2	61,547	Strážske	Prešov	107 D	193
2	60,661	Plaveč	Poprad-Tatry	112 A	185
3	26,763	Stakčín	Humenné	104 B	196
3	31,909	Vranov nad Topľou	Trebišov	104 C	192
3	34,564	Bardejov	Kapušany pri Prešove	104 D	194
4	8,796	Tatranská Lomnica	Výhybňa Studený Potok	112 C	185
4	12,656	Levoča	Spišská Nová Ves	110 C	186

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

4	9,226	Spišské Podhradie	Spišské Vlachy	110 B	187
5	13,088	Poprad - Tatry	Starý Smokovec	112 D	183
5	16,022	Starý Smokovec	Štrbské Pleso	112 D	183
5	5,950	Tatranská Lomnica	Starý Smokovec	112 E	184
5	4,609	Štrbské Pleso	Štrba	112 F	182

Zdroj: ŽSR a vlastné

V tabuľke sú uvedené kategórie železničných tratí a ich číslovanie.

Trate nadregionálneho a regionálneho významu:

Prešov - Vranov - Strážske - Humenné - Medzilaborce - Palota - Lupkow (PR) do času realizácie „Pobaltského koridoru“ má aj medzinárodný význam s čiastočnou prevádzkou osobnej a nákladnej dopravy. Zámerom je úsek Bánovce nad Ondavou - Strážske - Humenné elektrifikovať a úsek Strážske - Humenné zdvojiť, Prešov - Vranov nad Topľou – Strážske - zámerom je elektrifikovať, Plaveč - Stará Ľubovňa - Poprad - slúži ako odklonová trasa hlavného ťahu v úseku Poprad - Kysak so zámerom elektrifikovať.

V Komplexnom programe riešenia železničných tratí SR sa uvádza, že na území PSK sa nachádzajú nebezpečné železničné priecestia na tratiach Bardejov – Kapušany pri Prešove, Lupkow – Medzilaborce – Michalany, Sabinov – Lipany, Studený Potok – Tatranská Lomnica a Poprad – Podolíne.

Tatranská elektrická železnica (TEŽ), vrátane ozubnicovej železnice Štrba – Štrbské Pleso, vytvára hlavný nosný systém vnútornej hromadnej dopravy osôb Štrbského Plesa a mesta Vysoké Tatry s cieľom zabezpečiť zlepšenie jej kvalitatívnych parametrov, prostredníctvom stavebných a technických opatrení.

Okrem iných dostupných vstupných podkladov súvisiacich so železničnou dopravou, sú v Ročenke dopravy pôšt a telekomunikácií 2010 (Štatistický úrad SR) uvedené základné štatistické údaje za roky 2011 - 2013. Súhrn informácií a podkladov je v prílohe č. 2.

V smere hranica PR – Plaveč – Prešov - Kysak – Košice sa v územných plánoch mesta Prešov uvažovalo s prekládkou trate už v roku 1980 z centra mesta cez stanicu Šarišské lúky okolo Sekčova až po Čierny most. Toto riešenie by pomohlo hlavne mestu Prešov, ktoré nemá vyriešené mimoúrovňové prechody cez túto trať. V územnom pláne PSK, schválenom VZN č. 17/2009 sa rovnako navrhuje zvýšenie rýchlosti v tomto železničnom koridore s tým, že obchvat mesta Prešov nie je riešený. Ostatné zámery rekonštrukcie a výstavby železničnej dopravy sú koordinované v rámci operačného programu Stredná Európa. Mesto Košice zvažuje v rámci IDS zapojiť koľajový systém do zvýšenia obslužnosti mesta Košíc (rozchod železničných koľají a rozchod koľají MHD je zhodný). PSK Prešov v rámci spracovania návrhu IDS bude musieť zapracovať železničné stanice a zastávky do systému prestupných staníc.

Problémová trať v zmysle stanoviska Železníc SR - Generálne riaditeľstvo, odbor expertízy, rozvoj železničných tratí a stanoviska Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR je úsek trate Kysak – Plaveč, ktorý bol uvedený do prevádzky v roku 1873. Rozvoj osídlenia na tejto trase vo väčšine sídel, ale hlavne v meste Prešov, vytvoril bariéru v rámci urbanizovaného územia mesta Prešova, čo nemôže byť pre mesto vo výhľade akceptovateľné. Eliminácia tohto bariérového efektu, ktorý bol doposiaľ zanedbávaný, si vyžiada nákladné riešenia s vyhodnotením podrobných riešení, ktoré

je nutné urýchlene vypracovať. Navrhuje sa preto rezervovať koridor pre výstavbu preložky a zdvojkolajnenia trate po roku 2025 v intenciách územného plánu sídelného útvaru mesta Prešov. Úsek trate Kysak - Prešov po roku 2020 sa odporúča zdvojkolajniť, čo umožní zrýchlenie prepravy pri uvažovanej intervalovej doprave medzi Košicami a Prešovom, príp. integrovaným systémom osobnej hromadnej dopravy medzi týmito krajskými sídlami.

Pre bilančné obdobie územnej prognózy – rok 2040, v zmysle stanoviska Železníc SR - Generálne riaditeľstvo, odbor expertízy, rozvoj železničných tratí a stanoviska Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, bude zameraný na modernizáciu vetví „koridoru č. Va“ (prednostne na medzinárodné tranzitné trate), ďalej elektrifikáciu niektorých hlavných tratí, pričom vedľajšie trate miestneho charakteru a významu by sa mali transformovať.

Riešenie zohľadňuje požiadavky z prerokovania zadania. Podľa aktuálnych prognóz bude očakávaný nárast osobnej a nákladnej tranzitnej dopravy zvládnutý (najmä na tranzitných koridoroch) za predpokladu, že ich modernizácia prebehne skôr ako reálny nárast prepravných požiadaviek.

Zámer

Po vyhodnotení súčasného stavu k potrebám bilančného roka 2040 je potrebné najmä:

- ponechanie úseku Poprad – Starý Smokovec ako jednokoľajný so stavebnými úpravami trate a s územnou rezervou pre druhú koľaj,
- zvýšenie kapacity ozubnicovej železnice Štrba – Štrbské Pleso (je možné využitím záložnej vlakovej súpravy),
- zvládnutie hromadnej dopravy osôb na území mesta Vysoké Tatry, ktoré si vyžaduje vytvorenie integrovaného dopravného systému na celom území mesta vrátane Štrbského Plesa,
- zohľadnenie, že podľa aktuálnych prognóz bude očakávaný nárast osobnej a nákladnej tranzitnej dopravy zvládnutý (najmä na tranzitných koridoroch) za predpokladu, že ich modernizácia prebehne skôr, ako reálny nárast prepravných požiadaviek
- zachovanie železničnej trate Prešov – Plaveč v prieťahu mestom ako trať pre miestnu osobnú železničnú dopravu v rámci IDS,
- hľadanie riešenia (vyhľadávacou štúdiou) prepojenia TEŽ Svit - Vysoké Tatry,
- modernizovanie železničnej trate Poprad - Plaveč - modernizácia nástupíšť a zastávok,
- iniciovanie zapracovania nadväznosti železničnej dopravy PSK na iné módy dopravy v Konceptii dopravy vo verejnom záujme PSK,
- Zabezpečiť územnú rezervu pre modernizáciu železničných tratí a železničných zariadení,
- posilniť železničnú dopravu na tratiach: Žilina – Poprad – (Košice) a Červená Skala – Margecany z dôvodu zabezpečenia minimalizácie vplyvu cestnej dopravy na dotknuté chránené územia,
- zohľadniť modernizáciu trate 180 Žilina - Poprad - Košice na rýchlosť 120 – 160 km/h,
- zohľadniť modernizáciu železničných uzlov Kysak a Plaveč,
- zohľadniť železničný tunel Obišovce podľa schváleného ÚPN VÚC Košického kraja (dopravný koridor severo – južného magistrálneho ťahu, návrh na zdvojkolajnenie a modernizáciu železničnej trate na rýchlosť 120km.hod⁻¹),
- zohľadniť modernizáciu a zdvojkolajnenie trate 188 Kysak - Prešov – Plaveč,

- rezervovať koridor pre výstavbu preložky a zdvojkolažnenie trate Kysak - Prešov v intenciách Územného plánu sídelného útvaru mesta Prešov. Pri návrhu uvažovať s intervalovou dopravou medzi Košicami a Prešovom, príp. s integrovaným systémom osobnej hromadnej dopravy medzi týmito krajskými mestami,
- odstrániť najviac zanedbaných prvkov, limitujúcich plnohodnotné využívanie dopravnej cesty.

Variant 2

- Vytvoriť územnú rezervu pre novú železničnú trať v úseku Bardejov – Svidník - Stropkov – Medzilaborce s odbočkou Stropkov – Vranov nad Topľou,
- zohľadniť modernizáciu a elektrizáciu trate 191 Humenné - Medzilaborce – Palota, vrátane rekonštrukcie tunela Lupków,
- zabezpečiť peronizáciu a stavebné úpravy železničných staníc a zastávok a rekonštrukciu železničných priecestí,
- využiť nepotrebnú dopravnú infraštruktúru, hlavne neprevádzkovaných regionálnych železníc, vlečiek, prekladísk, plôch a zariadení pre depóniu a údržbu železničných vozidiel a pod., s preferenciou využitia pre dopravné účely (napr. využitie telies tratí ako cyklotrasy),
- vytvoriť podmienky pre zvýšenie cestovnej rýchlosti vlakových súprav TEŽ prostredníctvom odstránenia úsekov s nízkou dovolenou traťovou rýchlosťou, (nové súpravy sú konštruované pre rýchlosť 80km.hod^{-1}).

Variant 2

- Hľadať riešenie modernizácie a rozšírenie trate TEŽ smer Tatranská Lomnica, Malý Slavkov, Kežmarok, Vrbov a Spišská Belá.

Variant 2

- v rámci navrhovanej činnosti so zásahom do ochranného pásma dráhy postupovať podľa ustanovení zákona č. 513/2009 Z. Z. O dráhach a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Novozriaďované križovania s cestnými komunikáciami (trasa plánovanej preložky cesty I/18, ...) riešiť mimoúrovňovo,
- iniciovať rekonštrukciu železničných priecestí, peronizáciu a stavebné úpravy železničných staníc a zastávok,
- iniciovať zapracovania nadväznosti železničnej dopravy PK na iné módy dopravy v Konceptii dopravy vo verejnom záujme PSK,
- základnou požiadavkou určenej železničnej siete je zabezpečiť presuny ozbrojených síl na území Slovenskej republiky s dôrazom na naloženie a vyloženie osôb, techniky a materiálu v záujmových priestoroch. Z hľadiska dlhodobých zámerov je prioritným zámerom zabezpečenie trvalej prejazdnosti určenej železničnej siete pre potreby presunu ozbrojených síl a vybudovanie udržiavacích nakladacích a vykladacích rámp a priestorov vo vybraných priestoroch,
- vzhľadom na požiadavky a zábery ozbrojených síl týkajúcich sa určenej cestnej a železničnej infraštruktúry na území Prešovského samosprávneho kraja, pri realizácii rozvojových zámerov dopravnej infraštruktúry spolupracovať s Ministerstvom obrany Slovenskej republiky,

Kombinovaná doprava

V zmysle európskej Dohody o najdôležitejších trasách medzinárodnej kombinovanej dopravy AGTC, územie východoslovenského regiónu zahŕňajú železničné trate: C - E 40: (ČR) - Čadca - Žilina - Poprad – Kysak - Košice - MR (ČR) - Horní Lideč – Púchov, C - E 30/1: (PR) - Plaveč - Prešov – Kysak - Košice – Kechnec – MR, v rámci hlavnej siete TEN-T, multimodálny koridor č. Va (TEM 4) Bratislava – Žilina – Prešov/Košice – Záhor/Čierna nad Tisou – Ukrajina, lokalizovaný pre cestné komunikácie a pre trate železničnej a kombinovanej dopravy, multimodálny koridor s pracovným názvom východný „Pobaltský koridor“ vedený v línii PR (Lublin – Rzeszów) hranica PR - Vyšný Komárnik – Gíraltovce - Prešov – hranica Košického kraja - Košice – hranica MR (Miskolc – Debrecen) – koridor č. IV Constanca/Istanbul lokalizovaný pre cestné komunikácie a pre trate železničnej a kombinovanej dopravy v línii: hranica PR – Plaveč – Prešov – hranica Košického kraja - Košice – hranica MR (Miškovec – Debrecen).

V ekonomických a územných súvislostiach Slovenska je efektívne budovanie štyroch terminálov kombinovanej dopravy medzinárodného významu v Bratislave, Žiline, Košiciach a Dobrej pri Čiernej n. Tisou. Na území Prešovského kraja sa predpokladá len zriadenie doplnkového terminálu kombinovanej dopravy v Prešove - Šarišské Lúky.

Cez územie PSK prechádza aj európsky železničný koridor nákladnej dopravy č. 9 (CS Corridor alebo RFC 9), ktorý je totožný s multimodálnym koridorom č. Va, kde sa predpokladá prechod 30% objemu cestnej nákladnej dopravy na železničnú prepravu nad 300 km do roku 2030.

Záver

- rešpektovať legislatívnych zásad a navrhované zámery zriadenia doplnkového terminálu kombinovanej dopravy v Prešove - Šarišské Lúky.

Civilné letectvo

Spolu s letiskom Košice patrí letisko Poprad-Tatry do súhrnnej siete letísk systému transeurópskej dopravnej siete TEN-T.

V súčasnosti sa z tohto letiska vykonáva pravidelná a nepravidelná (charterová) letecká doprava. Zároveň sa na území Prešovského samosprávneho kraja nachádza vojenské letisko Prešov, a tiež letiská pre všeobecné letectvo, a to vnútroštátne verejné letisko Svidník, vnútroštátne neverejné letiská Ražňany, Kamenica nad Cirochou a heliport vrtuľníkovej záchranej zdravotnej služby pri NsP Poprad. V súvislosti s vnútroštátnym verejným letiskom Svidník má jeho prevádzkovateľ zámer rozšíriť technické vybavenie letiska, budov, hangárov a plôch vrátane výstavby novej prístupovej komunikácie s mestom Svidník.

V Prešovskom samosprávnom kraji sa nachádzajú tieto letiská pre letecké práce v poľnohospodárstve, lesnom a vodnom hospodárstve: Hertník, Kurov, Zborov, Kurima, Udavské, Voliča, Veľká Lomnica, Mirkovce, Ďačov, Šarišské Michaľany, Kamienka, Kolonica, Stropkov - Sitník, Vranov - Čemerné.

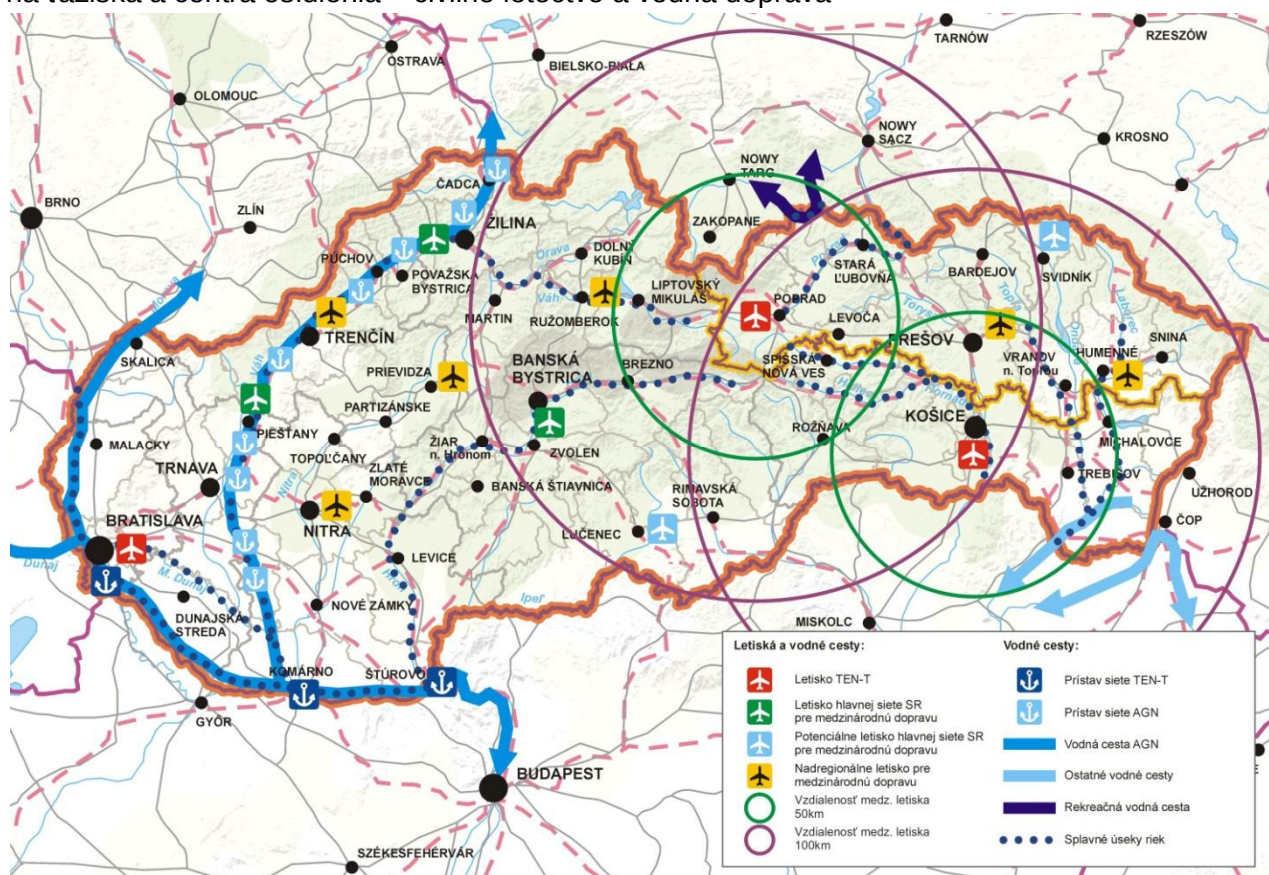
V rámci plánovanej výstavby a ďalších aktivít na území Prešovského samosprávneho kraja je potrebné rešpektovať ochranné pásma a územia letísk a leteckých pozemných zariadení.

Ochranné pásma a územia letísk a leteckých pozemných zariadení sú uvedené v prílohe č. 4 PaR UPN PSK.

Zámer

- rešpektovanie legislatívnych zásad a navrhovaných zámerov v oblasti civilného letectva, dopravnú obslužnosť územia kraja neverejným civilným letectvom (civilné letiská/heliporty), riešenie samostatnou štúdiou a výsledky primerane zapracovať do nového Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja.

Hierarchia a štruktúra rozvojových koridorov republikového a krajského významu vo väzbe na ťažiská a centrá osídlenia – civilné letectvo a vodná doprava

Zdroj: UPN VUC

Vodná doprava

Dopravnú infraštruktúru zaradenú podľa európskych dohôd AGN Európska dohoda o hlavných vnútrozemských vodných cestách medzinárodného významu, existujúce aj plánované, a Protokolu k Dohode AGTC o kombinovanej doprave po vnútrozemských vodných cestách k európskej dohode o najdôležitejších trasách medzinárodnej kombinovanej dopravy a súvisiaci objektoch z roku 1991 tvoria:

- vodná cesta:
- E 80, C – E 80 rieka Dunaj
- verejné prístavy a terminály kombinovanej dopravy:

- P 80 – 38, C – P 80 – 38 Bratislava, P 80 – 40, C – P 80 – 40 Komárno, P 80 – 41, C – P 80 – 41 Štúrovo,
- vodná cesta – návrh:
- E 81, C - E 81 koridor rieky Váh od ústia do Dunaja po Žilinu , E 81 Váh - E 30 Odra.
- verejné prístavy:
- P 81 - 01 Komárno, P 81 - 04 Hlohovec, P 81 - 05 Piešťany, P 81 - 06 Nové Mesto nad Váhom, P 81 - 07 Trenčín, P 81 - 08 Dubnica nad Váhom, P 81 - 09 Púchov, P 81 - 10 Považská Bystrica, P 81 - 11 Žilina, P 81 - 12 Čadca.
- terminály kombinovanej dopravy v prístavoch:
- P81 - 03, C81 - 01 Sereď, P81 - 02, C81 - 02 Šaľa,
- vodná cesta:
- E 20, E 30, C - 20, C - E 30 koridor rieky Morava na území Slovenska, ako súčasť prepojenia vodných ciest Dunaj - Odra - Labe a hlavná dopravná infraštruktúra pre medzinárodnú turistickú dopravu - Baťov kanál v úseku (prístav Sudoměřice) - prístav Skalica - rieka Morava - (prístav Rohatec).

Na území PSK sa vodná doprava nenachádza. V PSK sa nachádza len regionálna rekreačná vodná doprava na rieke Dunajec s dvoma prístaviskami (Červený Kláštor, Lesnica) v hraničnom pásme s Poľskom.

Medzi sledované úseky patria: stredný tok rieky Poprad, Ondava, Topľa a Laborec. Ostatné rieky nie sú z hľadiska prietokov sledované pre rekreačnú plavbu.

Zámer

- vytvárať podmienky pre využívanie vodných tokov na rekreačné účely, vrátane príslušnej infraštruktúry,
- pri návrhoch turistického a rekreačného využívania vodných tokov vyhnúť sa úsekom tokov, ktoré sú súčasťou maloplošných chránených území a území európskeho významu, a na ostatných úsekoch riešiť športové a turistické využitie tokov tak, aby nebol negatívne ovplyvnený predmet ochrany chráneného územia.

Cyklistická doprava a pešia doprava

Cyklistická doprava

Cyklistická doprava v platnom ÚPN VÚC PK nebola riešená na jednotlivých úrovniach aj z dôvodu, že tento druh dopravy nebol taký požadovaný, neboli k dispozícii relevantné podklady ani objektívne názory na konkrétne vedenie ich trás v jednotlivých regiónoch. V koncepte UPN PSK sú zohľadnené požiadavky PSK a požiadavky, ktoré vyplynuli z prerokovacieho procesu zadania kladené na cyklodopravu a na cykloturistiku v riešenom území. Aj keď došlo k nárastu informácií tohto druhu, tie sa rôznia a zväčša sú protichodné.

Dostupné projekty nevystihujú problematiku komplexne, ostávajú prevažne na lokálnej úrovni. Spleť týchto vstupov obstarávateľ v súčinnosti so spracovateľom UPN PSK mal snahu vyhodnotiť tak, aby vznikol ucelenejší vstup do tejto problematiky. Podkladom sú predovšetkým dokumentácie obstarané PSK, a to: Vyhľadávacia štúdia a Štúdia uskutočniteľnosti pre trasovanie medzinárodnej cyklistickej cesty EuroVelo 11 a jej napojenie na národnú Tatranskú magistrálu (2014) a Urbanistická štúdia bývalého VO Javorina (2012). Ide o jednotlivé dokumenty neriešiace celé územie PK, ktoré nemajú žiadnu legislatívnu záväznosť.

Základnými dokumentmi pre rozvoj cyklistickej dopravy sú predovšetkým Uznesenie EÚ parlamentu (2011) o európskej bezpečnosti cestnej dopravy v rokoch 2011 – 2020, Stratégia zvýšenia bezpečnosti cestnej premávky v SR pre roky 2011 až 2020 a Národná

stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky na Slovensku (2013). Ďalšie dokumenty na republikovej a európskej úrovni sú uvedené v prílohe č. 2 PaR UPN PSK.

S cieľom znižovania podielu motorovej dopravy a zvyšovania podielu cyklistickej dopravy predovšetkým v ťažiskách osídlenia samosprávneho kraja a na územiach preukazujúcich aglomeračné súvislosti je navrhnutá základná sieť cyklociest a cyklotrás Prešovského samosprávneho kraja v rozsahu podľa výkresu č. 3 grafickej časti.

Základná sieť cyklociest a cyklotrás je založená na základnej sieti území s cyklodopravou, ktoré sú navzájom prepojené do uzavretého systému cyklokoridormi. Doplnená je návrhom prepojujúcich cyklociest na hraničné priechody samosprávneho kraja do Poľska, na Ukrajinu a na územia okolitých samosprávnych krajov.

Za územia s cyklodopravou sú považované aglomerácie sídel samosprávneho kraja zložené z miest a obcí, z ktorých je centrum najbližšieho mesta dostupné za 30 minút cesty na bicykli (predovšetkým ako alternatíva k individuálnej automobilovej doprave).

Pre dopravnú obsluhu aglomerácie cyklistickou dopravou, určenou prioritne na prenášanie dopravného výkonu, je navrhnutá základná kostra cyklociest, ako nemotoristických miestnych komunikácií, určených pre cyklistickú premávku s vylúčením alebo oddelením akejkoľvek nemotorovej dopravy. Riešenie vychádza z predpokladu, že mestá vytvárajú dostatočnú ponuku pracovných príležitostí pre svojich obyvateľov a zároveň obyvateľov okolitých obcí.

Zoznam území s cyklodopravou (RCc)

Označenie	Názov
A	Bardejov
B	Svidník – Stropkov
C	Medzilaborce
D	Stredný Zemplín
E	Hanušovce nad Topľou
F	Giraltovce
G	Údolie Torysy
I	Údolie Popradu
J	Spišská Stará Ves

Za cyklokoridory sú považované územia obslužené základnými cykloturistickými trasami (cyklotrasami), ako vyznačenými ťahmi pre cyklistov v teréne po existujúcich pozemných komunikáciách, ktoré sú určené prevažne na rekreáciu a šport ako súčasť ponuky cestovného ruchu (cykloturistika ako voľnočasová aktivita).

Pre potreby samosprávneho kraja sú cyklokoridory hierarchicky členené do dvoch úrovní. Nadregionálne cyklokoridory, spoločne s prihraničnými územiaми cyklodopravy, kopírujú hranice samosprávneho kraja. Regionálne cyklokoridory sú navrhnuté na obsluhu uzavretých vidieckych regiónov najmä v severojužnom a východozápadnom smere.

Zoznam nadregionálnych cyklokoridorov (NRCK)

Označenie	Názov
I	Čergov
II	Ondavská vrchovina
III	Laborecká vrchovina

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

IV	Východné Karpaty
V	Slanské vrchy
VI	Branisko
VII	Kozie chrbty

Zoznam regionálnych cyklokoridorov (RCK)

Označenie	Názov
01	Čergov – údolie Torysy
02	Bardejov – údolie Torysy
03	Údolie Torysy – Giraltovc
04	Hanušovce nad Topľou – údolie Torysy
05	Svidník – Stropkov – Giraltovc
06	Hanušovce nad Topľou - Giraltovc
07	Hanušovce nad Topľou – Slanské vrchy
08	Svidník – Stropkov – stredný Zemplín
09	Laborecká vrchovina - stredný Zemplín
09	Laborecká vrchovina - stredný Zemplín
10	Medzilaborce - stredný Zemplín
11	Giraltovc – Východné Karpaty
11	Giraltovc – Východné Karpaty
11	Giraltovc – Východné Karpaty
12	Východné Karpaty
13	Stredný Zemplín - Východné Karpaty
14	Humenné – Hlinné
15	Prešov – Košice
16	Údolie Torysy – Volovské Vrchy
17	Spišské Podhradie – Lipany
18	Lipany – Stará Ľubovňa
19	Údolie Popradu – údolie Hornádu
19	Údolie Popradu – údolie Hornádu
20	Kežmarok - Levoča
21	Údolie Popradu - údolie Torysy
22	Údolie Hornádu – Liptov
23	Východné Tatry- Liptov
24	Východné Tatry – Štrba
25	Východné Tatry - údolie Popradu – Svit
26	Východné Tatry - údolie Popradu – Poprad
27	Východné Tatry - údolie Popradu – Kežmarok
28	Východné Tatry - údolie Popradu – Spišská Belá
29	Zamagurie - Východné Tatry
30	Zamagurie - údolie Popradu
31	Pieniny- údolie Popradu
32	Pieniny
33	Východné Tatry – údolie Popradu - Veľká Lomnica

Základná sieť je tvorená základnou sieťou cyklociest v územiach s cyklodopravou, na ktoré nadväzujú základné cyklotrasy v koridoroch nadregionálnej úrovne v územiach s cyklokoridormi (nadregionálne a regionálne).

Cyklotrasami v územiach s cyklodopravou sa návrh územnej prognózy podrobnejšie nezaoberá a cyklotrasy mimo vymedzených území s cyklokoridormi sú považované za miestne.

Vychádzajúc z chápania cestovného ruchu ako jedného z pilierov hospodárskeho rozvoja riešeného územia, vytvára základná sieť cyklociest a cyklotrás predpoklady na sprístupnenie všetkých lokalít zapísaných do Zoznamu svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO pre cykloturistov v samosprávnom kraji.

Spresnenie smerového vedenia cyklociest v územiach s cyklodopravou si vyžaduje samostatné územné prognózy (napr. 1:50 000, 1:25 000) spracované v spolupráci s dotknutými mestami a obcami.

Spresnenie nadregionálnych a regionálnych cyklotrás, obsluhujúcich nadregionálne a regionálne územia s cyklokoridormi, si vyžaduje samostatné územné prognózy (napr. 1:25 000, 1:10 000) spracované v spolupráci s dotknutými obcami a organizáciami cestovného ruchu.

Riešenie zohľadňuje záujmy cestovného ruchu s vytvorením podmienok pre sprístupnenie predovšetkým prírodných a kultúrnych lokalít svetového a európskeho významu na území PSK (napr. Dohovor UNESCO, diplom Rady Európy).

Návrhy samospráv a záujmových združení v jednotlivých častiach PSK sú vo vzťahu k základnej sieti vyhodnotené nižšie.

Predpokladá sa, že cyklocesty na území PK zrovnoprávnia bicykle pri výbere dopravného prostriedku pre realizáciu ciest za prácou, zábavou a rekreáciou, čo si bude vyžadovať úzku spoluprácu so železničnou dopravou. V rámci železničnej infraštruktúry je možné a vhodné zriaďovať terminály typu „Bike&Ride“ s dennou úschovou bicyklov v priestoroch železničných staníc a zastávok. Potom je možné prostredníctvom bicykla pridať do systému verejnej dopravy väčší akčný rádius obyvateľov. Bicykel sa tak môže stať zaujímavou alternatívou k ostatným dopravným prostriedkom.

Cyklocesty z hľadiska dopravy sa berú obdobne ako IAD. V rámci miest však majú veľký význam z hľadiska denného používania, čo najmä v letných mesiacoch odľahčuje MHD a znižuje používanie osobných motorových vozidiel. Z tohto dôvodu by všetky centrá osídlenia mali mať spracovaný systém mestských a prímestských cyklociest.

Prioritnou medzinárodnou cyklotrasou v súčasnosti prechádzajúcou územím PSK je navrhovaná cyklomagistrála EuroVelo 11. Vede z hraničného prechodu PR/Mníšek nad Popradom, cez riešené územie a cez územie KSK na hraničný prechod Skároš (MR).

Územná prognóza akceptujúc požiadavky z prerokovania, rieši jej vedenie tak, aby boli v plnom rozsahu využité komparatívne hodnoty územia, cez ktoré prechádza.

Infraštruktúra cyklistickej dopravy - Cyklistická doprava (cyklocesty)

Rešpektovať základnú sieť území s cyklodopravou (cyklocesty) a cyklokoridormi (cyklotrasy).

Pre spresnenie smerového vedenia cyklociest v územiach s cyklodopravou zabezpečiť samostatné územné prognózy (napr. v mierkach 1:50 000, 25 000) spracované v spolupráci s dotknutými mestami a obcami.

Pre spresnenie trás nadregionálnych a regionálnych cyklotrás, obsluhujúcich nadregionálne a regionálne cyklokoridory, zabezpečiť samostatné územné prognózy (napr. 1:25 000, 10 000) spracované v spolupráci s dotknutými obcami a organizáciami cestovného ruchu.

Rešpektovať významné dopravné väzby medzi regionálnymi centrami pre nemotorovú dopravu a to v zmysle národnej Stratégie rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky schválenej vládou SR v roku 2013, rešpektovať systém medzinárodných a nadregionálnych a regionálnych cyklotrás prepájajúcich PSK s významnými aglomeráciami, centrami CR v okolitých krajinách, na Slovensku a v regióne s možnosťou variantných riešení.

Vytvárať podmienky pre budovanie cyklotrás predovšetkým na poľných cestách historických spojníc medzi obcami, ktoré sa už nepoužívajú (zohľadniť aj klimatické podmienky PSK).

Vytvárať podmienky pre súbeh cyklistickej dopravy (cyklociest) a pešej dopravy v dopravne zaťažených územiach (s oddeleným dopravným režimom).

Cyklistickú dopravu na cyklocestách je potrebné v maximálnej možnej miere odčleniť od automobilovej cestnej dopravy.

Iniciovať spracovania dokumentu cykloturistickej a cyklistickej dopravy na území PSK (v koordinácii s ostatnými samosprávnymi krajinami a susediacimi štátmi) ako územnoplánovací podklad, s definovaním ich parametrov, na základe čoho sa vyhodnotí ich kategorizácia.

Vytvoriť podmienky pre zriadenie investorsko-inžinierskeho útvaru na realizáciu stavieb pre cyklistickú dopravu na území PSK, predovšetkým z dôvodov možností čerpania eurofondov cez investičné projekty.

Iniciovať spracovanie dokumentu cykloturistickej a cyklistickej dopravy na území PSK (v koordinácii s ostatnými samosprávnymi krajinami a susediacimi štátmi)

Navrhovaná trasa EuroVelo 11:

- hranica PR – údolie rieky Poprad – Stará Ľubovňa – Lipany - Sabinov – Prešov – Košice – hranica MR (predovšetkým v koridore ciest I/66, I/66A, I/77, I/68, I/20, II/533 (Vyhľadávacia štúdia a štúdia uskutočniteľnosti pre trasovanie medzinárodnej cyklistickej cesty EuroVelo a štúdia uskutočniteľnosti pre trasovanie medzinárodnej cyklistickej cesty EuroVelo, ...) a v úseku Stará Ľubovňa – Torysa s trasou Stará Ľubovňa – Kežmarok – Levoča, Spišské Podhradie – Torysa po lokalitách zapísaných v Zozname svetového dedičstva UNESCO (Urbanistická štúdia bývalého VO Javorina).

V súvislosti s EuroVelo 11 je potrebné:

- zohľadnenie už spracovanej stratégie v oblasti cyklistickej dopravy - napr. „Cesta okolo Tatier“ (projekt euroregiónu Tatry Kežmarok), ktorý počíta aj s napojením Štrby - Popradu - Kežmarku - Spišskej Belej - Podolínca so Starou Ľubovňou s napojením na EuroVelo 11 (miesto napojenia - Stará Ľubovňa),
- napojenie úseku Svit - Lučivná – Štrba, vedením cyklotrasy cez Veľký Tatranský okruh, ktorý vedie cez jednotlivé obce podľa Vyhľadávacej štúdie...,
- zapracovanie územia regiónu horná Torysa, konkrétne cez obce Červenica, Rožkovany, mesto Lipany, Krivany, Torysa, Šarišské Dravce, Krásna Lúka a Bajarovce podľa Vyhľadávacej štúdie...,
- vedenie trasy cez obec Šambron podľa Vyhľadávacej štúdie...,

- napojenie všetkých okolitých obcí na ťah koridoru EuroVelo 11, ktoré sú v údolí Torysy,
- vedenie časti cyklotrasy EuroVelo 11 v trase cez k. ú. Kendice alternatívou č.1 po ochrannej hrádzi vodného toku Torysy (modrá farba) podľa návrhu štúdie PSK (Vyhľadávacia štúdia...),
- vedenie cyklotrasy v k. ú. Drienovská Nová Ves východne od vodného toku Torysa (malé prevýšenie a dajú sa predpokladať nižšie náklady na údržbu),

Vyhodnotenie požiadaviek a návrhov samospráv a záujmových združení na riešenie turistických cyklotrás vo vzťahu k základnej sieti území s cyklodopravou a území cyklokoridorov

Použité skratky vyhodnotenia:

RCc – územie s cyklodopravou

E - EuroVelo 11

NRCK – nadregionálny cyklokoridor

RCK – regionálny cyklokoridor

M – mimo RCc, NRCK, RCK (cyklotrasy sú miestneho, resp. lokálneho charakteru)

N - návrh

Okres Bardejov

- cyklotrasa Bardejov – Giraltovec (N), RCc, RCK,
- cyklotrasa 2892 Bardejov – Kurovské sedlo – Krynica-Zdrój, časť v RCc, NRCK, M
- cyklotrasa Zlaté - Tvarožec - Cigeľka - Vyšná Polianka,
- cyklotrasa Vyšná Polianka - okruh,
- cyklotrasa Raslavice - Marhaň,
- cyklotrasa Kružlov - Richvald - Hervatov,
- cyklotrasa 5892 „Na križovatke kultúr“ Bardejov – Jaslo.
- Cigeľka - Wysowa Zdrój.
- Nižná Polianka – Oženna.

Okres Humenné

- cyklotrasa 016 Východokarpatská cyklomagistrála RCc, RCK,
- cyklotrasa Humenné – Vinianske jazero – Zemplínska Šírava – Michalovce, RCc, RCK,
- cyklomagistrála Zemplínska (vedúca Košickým samosprávnym krajom, končiaca v obci Vinné) - Vinné – Porúbka - Chlmec – Humenné - starý Valaškovský most – hrádza vodného toku Laborec - hranica k. ú. Humenné, cesta I/74 - Hubková – humenský kaštieľ - vodný tok Laborec (hrádza, resp. nábrežie) – Brekov - Strážske – Michalovce - Zemplínska šírava (začiatok Zemplínskej cyklomagistrály), RCc, RCK,
- cyklotrasa „Po stopách príhod dobrého vojaka Švejka“ /5880/CB – 52 km: Laborecké sedlo, hr. priechod do PL – Medzilaborce – Radvaň nad Laborcom, Humenné – žel. stanica RCc, RCK,
- cyklotrasa Humenská /5856/MTB – 24 km: Humenné, kaštieľ – Starý most – Jasenov – Chlmec – Ptičie – Kamienka – Kamenica nad Cirochou – Hažín – Lackovce – Humenné-kaštieľ, RCc, RCK,
- prepojavací chodník medzi obcami Hažín nad Cirochou a Lackovcami a cyklochodník popri železničnej trati v smere na Humenné a vedľa cesty I/74 v smere na obec Kamenica nad Cirochou (N), RCc.

Okres Kežmarok

- cyklotrasa v smere Spišská Stará Ves - Matiašovce - Spišské Hanušovce - Reľov - Spišská Magura (N), RCc, RČk,
- cyklotrasa v obci Matiašovce a jej širšom okolí spájajúca sídla Spišská Stará Ves - Matiašovce - Spišské Hanušovce - Reľov - Spišská Magura (kríž), Matiašovce - Zálesie - Spišská Magura (sedlo), Matiašovce - Spišské Hanušovce - Veľká Franková - Malá Franková - Ždiar a ďalšie, ktoré sú z pohľadu cykloturistiky mimoriadne atraktívne (N), časť je v RCc,
- cyklochodníky s napojením na sieť cyklochodníkov v regióne – k. ú. Výborná, Tatranská Kotlina, Spišská Magura a Spišská Belá (N), prevažná časť je v RCc, RČk,
- cyklotrasa Slovenská Ves – Spišská Belá – Podolíneč – Vyšné Ružbachy je v úseku Spišská Belá – Nižné Ružbachy cyklocestou (N), RCc, RČk,
- cyklochodníky v obci Lendak s napojením na sieť cyklochodníkov v regióne – k. ú. Výborná, Tatranská Kotlina a Spišská Magura, (cyklomagistrála „Cesta okolo Tatier“ a cyklotrasy regionálneho a nadregionálneho významu) (N), prevažná časť je v RCc, RČk,
- cyklistické cesty Levočských vrchov (bývalý VO Javorina) s napojením na všetky medzinárodné cyklotrasy (N), v rozsahu základnej siete nadregionálnych a regionálnych cyklokoridorov,
- cyklotrasa Tvarožná - Vrbov s napojením na cyklotrasy Kežmarok, Vrbov, Hradisko, Vlkovce, Hradisko – Brezová (N), RCc, RČk,
- cyklotrasa Spišská Stará Ves popri rieke Dunajec cez k. ú. Majere a k. ú. Červený Kláštor (N), RCc,
- cyklotrasa Tvarožná – Vrbov (Kežmarok – Vrbov – súčasťou „Cesty okolo Tatier“) – západným smerom a východné napojenie na Hradisko, Vlkovce, Levoča, E, M
- cyklotrasa po ceste III/3110 (542003) cez otočku autobusu na urbársky sklad, po lesnej ceste až na hrebeň Spišskej Magury a napojiť sa na cestu Ždiar - Bachledová dolina (N).

Okres Levoča

- cyklistické cesty Levočských vrchov (bývalý VO Javorina) s napojením na medzinárodné cyklotrasy (N), RČk,
- prepojenie Levočskej doliny do Jakubian (SL) tzv. Probstnerovou cestou (N), RČk,
- cykloturistická trasa Žehra – Bijacovce – Prašivé sedlo, RCc,
- cyklotrasa Levoča - Kežmarok cez Levočské vrchy a cyklotrasa v okolí Spišského hradu a Spišského Podhradia, príp. prepojenie Spišské Podhradia s Levočou cez Bijacovce, Brutovce, Repáše a Uložu,
- cykloturistická trasa Levoča – Kováčova vila,
- cykloturistická trasa Levoča – Pod Kacelákom,
- cykloturistická trasa Spišské Podhradie – Pavľany.

Okres Medzilaborce

- cyklotrasa Medzilaborce – Snina (N), RCc, NRČk,
- cyklotrasa Habura – Miková,
- cyklotrasa Habura – okruh k št. hranici s PL,
- cyklotrasa „Cesta umenia WARHOL“ (N).

Okres Poprad

- cyklotrasa 007 Podtatranská cyklomagistrála, RČk,
- cyklotrasa 014 Spišská cyklomagistrála (severná vetva), RCc, RČk,
- cyklotrasa Tatranská cyklomagistrála, RČk,

- koridor pre cyklotrasy pod názvom „Cesta okolo Tatier“ pre mesto Poprad (N), RCk,
- jestvujúca cyklotrasa v katastri obce Mlynica a jej prepojenie do siete regionálnych cyklotrás (N), RCk,
- cyklochodníky s napojením obce Veľká Lomnica na sieť cyklochodníkov v regióne k. ú. Huncoviec, Popradu — Matejoviec, Tatranskej Lomnice a Starej Lesnej (N), RCc,
- cyklochodníky a cyklotrasy historicko-kultúrno-prírodná Cesta okolo Tatier, RCc, RCk,
- cyklotrasa - hraničný prechod Lysá nad Dunajcom m. č. Spišskej Starej Vsi s napojením na Červený Kláštor - Lesnica – PR a v smere na Osturňu – Ždiar – PR, RCc, RCk,
- cyklochodník pozdĺž cesty Veľká Lomnica – Stará lesná – Tatranská Lomnica v napojení na okružnú trasu Šarpanec – Spišská Belá – Kežmarok – Huncovce – Veľká Lomnica – Stará Lesná – Tatranská Lomnica – Šarpanec RCc, RCk,
- cyklocesta Štrba – Lučivná – Svit, RCc,
- cyklocesta Svit – Batizovce – Gerlachov – Smokovce (alebo Tatranská Polianka), RCc, RCk,
- cyklocesta Poprad - Kvetnica (obaľovačka) – Gánovce – Kišovce – Betlanovce – Podlesok, RCc, NRck.

Okres Prešov

- cyklotrasa 015 Šarišská cyklomagistrála, RCc, NRck, RCk,
- cyklotrasa 018 Slanská cyklomagistrála, RCc, NRck,
- cyklotrasy obcí Petrovany, Záborské, Kendice a Haniska a ich zokruhovanie (N), RCc,
- bezpečné prepojenie medzi dotknutými obcami a ich nadväznosť na Prešov za účelom dochádzania obyvateľov tohto regiónu do zamestnania (hlavne do štyroch najväčších priemyselných centier v okolí Prešova: IPZ Záborské, Logistický park Lidl Záborské, Logistický park Petrovany, Logistický park Haniska) (N), RCc,
- bezpečné prepojenie všetkých dotknutých obcí s hlavným sídelným útvarom kraja mesta Prešov prostredníctvom bezpečnej komunikácie pre nemotoristov za účelom dochádzania do práce, a zároveň za účelom rozšírenia možností rekreačného vyžitia všetkých obyvateľov v okolí mesta a obyvateľov Prešova (N),
- rozvoj cyklodopravy a budovanie cyklotrás na území obce Záborské a okolie (N), RCc,
- cyklotrasy v okolí obce Župčany s napojením na mestá Prešov, Veľký Šariš a obec Široké s využitím turistických kapacít (N), M časť v RCc,
- prepojenie obce Lipníky a časti obce Podhrabina cyklotrasou vedenou popri hlavnej ceste 73/1 (N), RCk,
- cyklotrasa Prešov – Ľubovec – Kysak/Klenov – Margecany, RCc, NRck, M,
- prepojenie cyklotrasy medzi I/20 (I/68) a cestou III. triedy v úseku Chabžany (časť obce Lemešany) a Šarišské Bohdanovce, s možnosťou výstavby nadväzujúcej cyklotrasy na hlavnú trasu EuroVelo (N).

Okres Sabinov

- cyklotrasa Toryská cyklomagistrála (N), ÚCd, E,
- rekreačná cyklotrasa z mesta Sabinov cez Červenú Vodu s pokračovaním po horskom chodníku do rekreačnej oblasti Drienica-Lysá cez Olejníkov, Ľutina - Jakovany a späť do mesta Sabinov (N), RCc, RCk,
- cyklotrasa po ceste III/3182 (543015) cez obce Jakovany - Ľutina - Olejníkov - Pečovská Nová Ves a späť do mesta Sabinov (N), RCc, RCk,

- cyklocesta a cyklotrasa od Kňazovej cez pohorie Hromovce smerom cez Šambron do Ľubovnianskych kúpeľov, E,
- cyklotrasa Lipany – Šambron – Stará Ľubovňa, E,
- cyklocesta Lipany – Jakubova Voľa – Červenica pri Sabinove – Hanigovce – Hanigovský hrad, časť E, RCc,
- cyklocesta Lipany – Krivany – Torysa – Brezovica – Brezovička – Nižný Slavkov – Vyšný Slavkov – smer Spišské Podhradie, RCc, RČk,
- cyklocesta Lipany – Krivany – Torysa – Brezovica – Tichý Potok – Levočské vrchy (bývalý vojenský priestor) – možnosť prepojenia na Kežmarok, Starú Ľubovňu, Levoču, RČk.

Okres Snina

- 016 Východokarpatská cyklomagistrála, RCc, RČk,
- cyklotrasa Medzilaborce – Snina (N), NRČk,
- mestská cyklotrasa Za históriou Sniny, RCc, NRČk,
- cyklotrasa Okolo vodnej nádrže Starina, RČk,
- cyklotrasa Po sninskej úzkokolažke: Snina, žel. zastávka mesto – Snina, kaštieľ – Zemplínske Hámre, kameňolom – Biele kamene – Snina, Vojenský cintorín, RCc, M
- cyklotrasa Po stakčinskej úzkokolažke: Stakčín, križovatka pri tanku – Barankov most – Šponáreň (križovatka s červenou - Karpatská cyklistická cesta – 015),
- cyklochodník malých planét /8912/ 5 km: Kolonický vrch – astronomické observatórium

Okres Stará Ľubovňa

- cyklotrasa Pieninská cesta okolo Dunajca, Lesnica – Červený Kláštor, RCc,
- cyklotrasa, respektíve cyklochodník v meste Podolíneec s prepojením na okolité obce (N), RCc,
- cyklotrasa Lesnica – Veľký Lipník – Červený Kláštor, RCc, RČk,
- cyklotrasa Veľký Lipník – cez hrebeň do Podolíneca, RČk,
- cyklotrasa Červený Kláštor – Lesnica, RCc, RČk,
- cyklotrasa Stará Ľubovňa – Nová Ľubovňa – Ľubovnianske Kúpele – Šambron – Bajerovce – Krásna Lúka – Torysa – Lipany, E, M,
- cyklotrasa Veľký Lipník – Haligovce – sedlo – Toporec.

Okres Stropkov

- systém cykloturistických chodníkov v priestore Stropkov - Chotča - Buková hora (cesta Jozefínka, ktorú dala postaviť Mária Terézia) - Gribov - Staškovce - Driečna - Medzilaborce - št. hranica (PL); zatriaktívniť priestory pri rybníkoch v Stropkove, Chotči a Vyškovce (N), časť RCc, NRČk,
- cyklotrasy predovšetkým na poľných cestách historických spojníc medzi obcami v okrese Stropkov, ktoré sa už nepoužívajú (N), RCc,
- cyklotrasa Stropkov – RO Domaša - Vranov nad Topľou (N). RCc, RČk.

Okres Svidník

- cyklotrasa nadregionálneho a regionálneho charakteru v okrese Svidník, s prepojením na susedné regióny, RCc NRČk, RČk,
- cyklotrasa Svidník - Stropkov - Stročín - Svidník (N) RCc, RČk, M,
- cyklotrasa Vyšný Mirošov – Dubová.

Okres Vranov nad Topľou

- cyklomagistrála - 023 Alžbeta, M,
- cyklotrasa Stropkov – RO Domaša - Vranov nad Topľou, RCc, RČk,

- zámer vybudovania bike parku v Slanských vrchoch na území okresov Vranov nad Topľou – Prešov ako prioritu v rozvoji cestovného ruchu v regióne – sieťovanie cyklotrás, M,
 - cyklochodník Okolo Domaše.
-
- Cyklocesty k susedným samosprávnym krajom (priechody vnútroštátne).
 - Ku Košickému samosprávnemu kraju.
 - Okres Svidník – Dúbrava, Zemplínske Hámre.
 - Okres Humenné – Porúbka, Brekov.
 - Okres Vranov nad Topľou – Sečovská Polianka.
 - Okres Prešov – Seniakovce, Klenov.
 - Okres Levoča - Spišské Podhradie, Levoča.
 - Okres Poprad – Vernár.
 - Ku Banskobystrickému samosprávnemu kraju.
 - Okres Poprad – Liptovská Teplička.
 - Ku Žilinskému samosprávnemu kraju.
 - Okres Poprad - Štrba, Podbanské.

Súčasťou základnej siete území s cyklodopravou a území s cyklokoridormi sú cyklocesty k hraničným priechodom z prihraničných okresov, okrem okresov Humenné a Stropkov (priechody medzinárodné):

- Cigeľka - Wysowa-Zdrój,
- Nižná Polianka – Oženna.

Okres Kežmarok:

- Veľká Franková – Kacwin,
- Červený Kláštor - Sromowce Nižne.

Okres Medzilaborce:

- Čertižné – Jaśliska,
- Palota – Radoszyce.

Okres Poprad:

- Tatranská Javorina - Lysá Poľana,
- Podspády – Jurgow.

Okres Snina:

- Osadné - Balnica (Poľsko),
- Ruské sedlo - Roztoki Górne (Poľsko),
- Ulič – Zabrid' (Ukrajina),
- Ubľa - Malyj Bereznyj (Ukrajina).

Okres Stará Ľubovňa:

- Lesnica – Sczawnica,
- Litmanová – Jaworki.

Okres Svidník:

- Vyšný Komárnik - Barwinek

Súčasťou základnej siete území s cyklodopravou a území s cyklokoridormi sú cyklocesty k susedným samosprávnym krajom z každého susediaceho okresu (priechody vnútroštátne):

KSK:

- okres Svidník – Dúbrava, Zemplínske Hámre,
- okres Humenné – Porúbka, Brekov,

- okres Vranov nad Topľou – Sečovská Polianka,
- okres Prešov – Seniakovce, Klenov,
- okres Levoča - Spišské Podhradie, Levoča,
- okres Poprad – Vernár.

BSK:

- okres Poprad – Liptovská Teplička

ŽSK:

- okres Poprad - Štrba, Podbanské

Návrh:

- rešpektovanie základnej siete území s cyklodopravou (cyklocesty) a cyklokoridormi (cyklotrasy) PSK, ktorá je súčasťou grafickej časti vo výkrese č.3,
- spresnenie smerového vedenia cyklociest v územiach s cyklodopravou samostatnými územnými prognózami (napr. 1:50 000, 1:25 000) spracovať v spolupráci s dotknutými mestami a obcami,
- upresnenie trás nadregionálnych a regionálnych cyklotrás, obsluhujúcich nadregionálne a regionálne cyklokoridory samostatnými územnými prognózami (napr. 1 : 25 000, 1:10 000) spracovať v spolupráci s dotknutými obcami a organizáciami cestovného ruchu,
- iniciovanie spracovania dokumentu cykloturistickej a cyklistickej dopravy na území PSK (v koordinácii s ostatnými samosprávnymi krajinami a susediacimi štátmi) ako územnoplánovací podklad, s definovaním ich parametrov, na základe čoho sa vyhodnotí ich kategorizácia,
- vytvorenie podmienok pre zriadenie investorsko-inžinierskeho útvaru na realizáciu stavieb pre cyklistickú dopravu na území PSK, predovšetkým z dôvodov možností čerpania eurofondov cez investičné projekty,
- primerané zohľadnenie významných dopravných väzieb medzi regionálnymi centrami pre nemotorovú dopravu, a to v zmysle národnej Stratégie rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky schválenej Vládou SR v roku 2013,
- primerané zohľadnenie systému medzinárodných a nadregionálnych a regionálnych cyklotrás prepájajúcich PSK s významnými aglomeráciami, centrami CR v okolitých krajinách, na Slovensku a v regióne,
- zohľadnenie mestských aglomerácií, ich vzájomné prepojenie, a sprístupnenie prírodných a kultúrnych lokalít svetového a európskeho významu (napr. Dohovor UNESCO, diplom Rady Európy) samosprávneho kraja, v zmysle Národnej stratégie rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky na Slovensku schválenej Vládou SR v roku 2013,
- hlavné cyklistické koridory na území PSK (zohľadňujúce aktivity samospráv a záujmových združení),
- primerané zohľadnenie siete existujúcich a navrhovaných cyklotrás regionálneho a nadregionálneho významu, na ktorú nadväzujú miestne cykloturistické a turistické cesty,
- vytvorenie podmienok pre budovanie cyklotrás predovšetkým na poľných cestách historických spojníc medzi obcami, ktoré sa už nepoužívajú (zohľadniť aj klimatické podmienky PK - kap. 2.2),
- vytvorenie podmienok pre súbeh cyklistickej a pešej dopravy v dopravne zaťažených územiach (s oddeleným dopravným režimom),
- cyklistickú dopravu na cyklocestách je potrebné v maximálne možnej miere odčleňovať od automobilovej cestnej dopravy,
- turistické cyklotrasy nebudú vedené po cestách I. triedy, ale zásadne po cestách III. triedy,
- prioritnú pozornosť venovať nemotorovej doprave, najmä výstavbe cyklistických komunikácií a cyklokoridorov na existujúcich komunikáciách v mestách

a medzi mestami (sídlami) a doplnkovej cyklistickej infraštruktúry (stanoviská pre bicykle a pod.).

Pešia doprava

Koncepcia rozvoja pešej dopravy vychádza z nadradených dokumentov, predovšetkým Uzniesenie EÚ parlamentu (2011) o európskej bezpečnosti cestnej dopravy v rokoch 2011 – 2020, Stratégia zvýšenia bezpečnosti cestnej premávky v SR pre roky 2011 až 2020.

Pešia doprava priamo súvisí s cestnou a cyklistickou dopravou, predovšetkým regionálnymi turistickými a cykloturistickými trasami, ktoré prepájajú významné turistické centrá regiónu a centrá nachádzajúce sa v záujmovom území.

Návrh:

- akceptovať legislatívne zásady EÚ,
- realizovať chodníky pre peších pozdĺž dopravných komunikácií najmä cestných s vysokou intenzitou dopravy v zastavaných územiach obcí, prepojením obcí a sprístupnenia významných aktivít v území, kde sa predpokladá zvýšený pohyb peších, vrátane bezkolíznych priechodov,
- v súbehu s prieťahom ciest III. triedy sídlami s tranzitnou dopravou dobudovať jednostranný chodník pre peších účastníkov cestnej premávky,
- vytvárať podmienky pre segregácie pešej dopravy predovšetkým tam, kde dochádza k nadmernej kumulácii návštevníkov (ako napr. pútnické miesta Levoča, Gaboltov, a pod.

Integrovaný dopravný systém

Integrovaný dopravný systém je bližšie špecifikovaný, resp. riešený, v samostatnom strategickom dokumente v Koncepcii dopravy vo verejnom záujme Prešovského samosprávneho kraja. Územná prognóza GDI PK ako strategický dokument rieši túto problematiku rámcovo s čiastkovými doporučeniami.

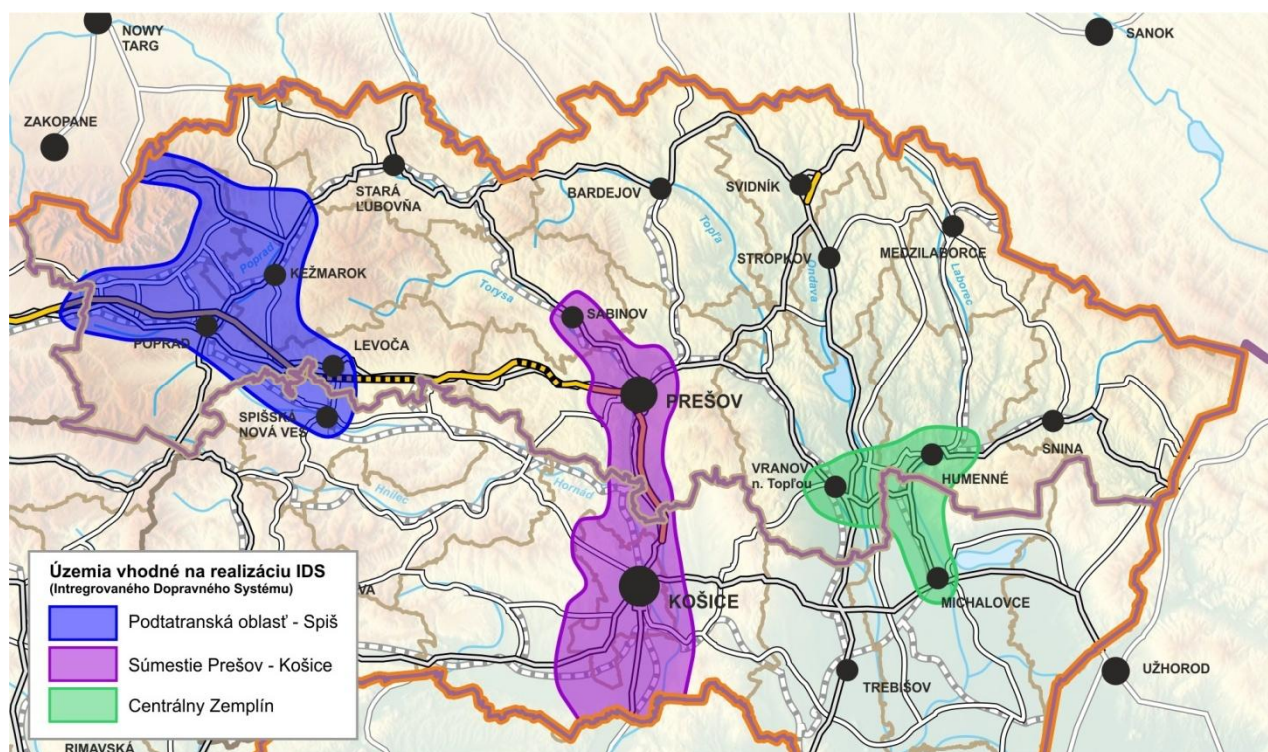
V nadväznosti na celoštátnu dopravnú politiku SR a Strategický plán rozvoja dopravnej infraštruktúry SR do roku 2020 a podpory dopravnej obslužnosti území (dokumenty vypracované ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja a schválené vládou SR bude v blízkej budúcnosti povinnosťou krajov ako garantov dopravnej obsluhy územia spracovávať strednodobé plány dopravnej obslužnosti územia (v nadväznosti na celorepublikový akčný plán)).

Plány dopravnej obslužnosti krajov budú obsahovať tiež návrhy na úpravy infraštruktúry pre verejnú dopravu, a to ako na jej rozvoj (nová výstavba, modernizácia), tak aj na útlm alebo transformáciu nepotrebných (neperspektívnych) komunikácií, tratí, plôch a zariadení, ktorých údržba a prevádzka by boli neefektívne.

V súvislosti s vyššie uvedenými strategickými dokumentmi sa predpokladá, že minimálnu dopravnú obslužnosť územia (obcí), ktorá bude definovaná štandardami, nebude štátom predpisovaná a garantovaná, ale bude mať len odporúčací charakter. Kraje budú mať vo svojej kompetencii navrhnúť, schváliť a následne garantovať vlastné štandardy (minimálnej) dopravnej obslužnosti, platné pre ich územie. V zásade bude možné definovať štandardy ako minimálne doporučenú úroveň obsluhy sídla (vyjadrenú napr. počtom párov

spojov v pracovných dňoch, sobotu a nedeľu), určitej minimálnej veľkosti vrátane maximálnej vzdialenosti pešej dostupnosti k zastávke v rámci zastavaného obytného územia sídla. Vyhlásenie štandardov pre svoje územie by malo byť právom, a nie povinnosťou kraja, pričom týmto aktom kraj garantuje na svojom území jednotnú minimálnu úroveň obsluhy. Obce a mestá si môžu realizovať vyššiu úroveň obslužnosti pre svoje územie.

Územia vhodné na realizáciu IDS na území PSK s priemetom KSK

Zdroj: VÚC PSK

Ak to chcú dosiahnuť na základe zahraničných, ale aj republikových skúseností, musia rozpracovať integrovaný dopravný systém (ďalej IDS) na úrovni PSK kompatibilný s ostatnými krajinami. IDS okrem pozitívneho vplyvu na ŽP (znižovanie exhalátov v ovzduší, znižovanie prašnosti a hluku) môže viesť k poklesu IAD na úrovni miest, ako aj regiónov. Očakávaný nárast po zavedení IDS je cca o 30%, čím by sme sa dostali na úroveň roku 2007 cca 40 000 pasantov. Samozrejme, je to podmienené aj výhodnosťou pre občanov.

Rovnako mestá musia v rámci svojich katastrov vybudovať postupne sieť záchytných parkovísk na okraji zastavaných území a prepojiť ich s IDS (MHD).

Na území PSK v súčasnosti neexistuje žiadny funkčný typ integrovaného dopravného systému. V príprave je štúdia IDS vo Vysokých Tatrách, skúmajúca napojenie turisticky atraktívneho regiónu Vysokých Tatier a blízkych spišských miest (Poprad, Stará Ľubovňa). Spracovateľom štúdie je Výskumný ústav dopravný v Žiline.

V susednom regióne je v príprave projekt integrovanej dopravy v Košiciach - KORID - Košická Osobná Regionálna Integrovaná Doprava.

Návrh:

- vytvoriť podmienky pre nadväzné zabezpečenie IDC PSK,

- presadzovať riešenia integrovaných dopravných systémov na území PSK (najmä integráciu autobusovej a železničnej dopravy), a z toho dôvodu z podkladov pre generel vychádzať pri vypracovaní Plánu udržateľnej regionálnej mobility a Plánu regionálnej dopravnej obsluhy PSK,
- zosúladiť IDS s GDI PK s inými pripravovanými strategickými dokumentmi PSK (ÚPN VÚC, PHSR, Program rozvoja vidieka PSK a iné),
- vytvoriť podmienky pre spracovanie IROPu ako jedného z princípov udržateľnej mobility,
- zosúladiť strategické dokumenty PSK s IROP (s prioritnou osou č.1) tak, aby sa dali využiť pre potreby spracovania RIUS a čerpania finančných prostriedkov z IROP pre oblasť dopravy,
- napojiť dotknuté obce v rámci integrovaných dopravných systémov na sieť verejnej dopravy (železničná trať a pod.).

Vodné hospodárstvo

Základom pre spracovanie tejto kapitoly je Plán rozvoja verejných vodovodov a kanalizácií SR – časť VÚC Prešovský kraj.

Z celkového počtu obyvateľov, žijúcich k 1. 1. 2011 v počte 819 318 bolo na verejný vodovod napojených 639 068 obyvateľov, t. j. 77,99%. Z hľadiska jednotlivých okresov je najpriaznivejšia situácia v okrese Poprad, kde zásobovanie pitnou vodou obyvateľov dosahuje 91,37%. Zásobovanie pitnou vodou je vyššie ako krajský priemer v okresoch Poprad (91,37%), Humenné (84,87%), Levoča (85,85%), Bardejov (82,52%), Kežmarok (83,76%), Snina (79,30%), Stará Ľubovňa (79,40%).

Najnižší podiel obyvateľov zásobovaných pitnou vodou z verejných vodovodov je v okrese Vranov n/T (60,82%) a v okrese Sabinov (62,53%). Počet obcí napojených na verejný vodovod v rámci sledovaného časového úseku vymedzeného obdobím rokov 2006 – 2012 v Prešovskom kraji zaznamenal mierny rast a v súčasnosti je verejný vodovod v 448 mestách a obciach. K 1. 1. 2013 rozostavaný verejný vodovod v 72 obciach a v 228 obciach nie je verejný vodovod.

V súčasnej dobe sú pre zásobovanie pitnou vodou Prešovského kraja rozhodujúce dve nadradené vodárenské sústavy, ktoré zásobujú a v hodnotenom období aj budú zásobovať rozhodujúcu časť, nielen riešeného regiónu PK ale i Košického kraja, pitnou vodou. Ide o tieto vodárenské sústavy:

Východoslovenská vodárenská sústava (VVS), ktorá zásobuje rozhodujúce časti okresov Humenné, Snina, Vranov nad Topľou, Prešov a Sabinov, a tiež okresy Michalovce, Trebišov, Košice-mesto a Košice-okolie v Košickom kraji. VVS vymedzujú základné skupinovú vodovody (SKV) a diaľkový prívod vody z VN Starina a celý bilančný koridor SKV: Snina, Humenné, Vranov nad Topľou, Trebišov - Sečovce, Prešov a Drieňovec - Košice. Z VN Starina bolo rozhodnutím OUŽP Košice - vidiek v roku 1993 povolený odber 1000 l.s⁻¹.

Prívod zo sústavy do Bardejova v trase Giraltovce – Brezov – Lascov – Marhaň – Harhaj – Porúbka – Nemcovce – Kurima – Poliakovce – Hrabovec – Komárov – Bardejovská Nová Ves – Bardejov s prepojením do Kľušova a Richvaldu,

I. etapa Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja
je spolufinancovaná Európskou uniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja
a rozpočtu Prešovského samosprávneho kraja.
Európsky fond regionálneho rozvoja
„Investícia do vašej budúcnosti“.

Rozšírenie Východoslovenskej vodárenskej sústavy - prívod do Slovenskej Volovej, Ohradzian, Baškoviec, Turcoviec, Hrubova s odbočkami do Víťazoviec, Baškoviec a Cerniny,

Z prívodu vodárenskej nádrže Starina – Prešov odbočky do Fintíc, Teriakoviec, Vyšnej Šebastovej, Nemcoviec, Fulianky, Tulčíka –s pokračovaním do obce Záhradné a Terňa, s odbočkou do Demjaty,

Z prívodu vodárenskej nádrže Starina – Prešov – Košice odbočky do Petrovian, Kendíc, Drienova, Ličartoviec, Šarišských Bohdanoviec, Dulovej Vsi, dostavba vodovodu v Záborskom,

Zdvojenie prívodu do Humenného z úpravne vody Stakčín, s pokračovaním do Vranova n/Topľou,

Prívod z úpravne vody Stakčín prívod do Ublianskej doliny v trase Kolonica – Lodomírov – Ubl'a, s odbočkou do Kalnej Roztoky a Klenovej,

Rozšírenie sústavy v trase Stropkov – Chotča – Bukovce – Makovce – Havaj – Malá Poľana s pokračovaním Rokytovce – Krásny Brod – Medzilaborce s odbočkou na Čabiny – Volica - Radvaň nad Laborcom - Brestov nad Laborcom,

Pripojenie na sústavu v Hanušovciach nad Topľou s pokračovaním v trase Mičákovce - Gíraltovce – Matovce – Soboš – Okružle – Radoma – Šarišský Štiavnik - Rakovčiek – Stročin s odbočením do Svidníka na sever a na juh v trase Duplín – Stropkov, s pokračovaním v trase na Sitníky – Breznicu – Miňovce (s odbočením na Mrázovce a Tokajík) – Turany nad Ondavou – Nová Kelča pozdĺž rekreačných stredísk Holčíkovce – Malá Domaša – Slovenská Kajňa – Benkovce so zokruhovaním VVS pri obci Sedliská,

Rozšírenie sústavy z prívodu Vranov – Trebišov s odbočkou do Sačurova, Davidova a do Sečovskej Polianky,

Prívod zo Slovenskej Kajne do rekreačného strediska Dobrá,

Z vodárenskej nádrže Lukov - odbočky do Hrabského, Snakova a Kurova a v trase Kružľov – Krivé – Richvald.

V oblasti skupinových vodovodov na:

Rozšírenie skupinových vodovodov v trase Kurima – Kučín – Nemcovce – Porúbka – Marhaň.

Prívod z Podčergovského skupinového vodovodu Hertník – Fričkovce – Osikov v trase Raslavice – Abrahámovce – Buclovany – Koprivnica – Lopúchov s prepojením na prívod z Východoslovenskej vodárenskej sústavy v trase Buclovany – Koprivnica – Marhaň.

Napojenie vodného zdroja nad Hertníkom a povrchového zdroja Fričkovského potoka nad Fričkovcami na skupinový vodovod Hertník – Fričkovce – Osikov.

Rozšírenie popradského skupinového vodovodu prívod: Jánovce – Abrahámovce – Vlková – Vlkovce.

Výstavba skupinového vodovodu Osturňa – Veľká Franková – Malá Franková. Odbočky z prívodu Spišského skupinového vodovodu z vodojemu Hrabušice – Levoča do Spišského Štvrka a Draviec.

Prívod do Jablonova z nových vodných zdrojov západne od Lúčky, pre prívodné potrubie z nových vodných zdrojov východne od Tatranskej Štrby na skupinový vodovod Tatranská Štrba – Štrba pre prepojujacie potrubie prívodu z vodárenskej nádrže Garajky s vodovodom Štrba.

Dobudovanie Lomnického skupinového vodovodu a využitie nových vodných zdrojov v Tatranských Matliaroch.

Odbočka z prívodu Liptovská Teplička – Spišská Nová Ves z Hrabušíc do Vydriňa.

Z prívodu Poprad – Kežmarok odbočku Veľká Lomnica – Stará Lesná – Vysoké Tatry.

Hlavný privádzač pre Spišsko-popradskú vodárenskú sústavu v trase vodárenská nádrž Garajky – Šuňava – Svit – Poprad a prepojenie do Smokovcov.

Z Prešovského skupinového vodovodu - pokračovanie trasy Sabinov – Ražňany – Jarovnice – Hermanovce – Bertotovce s odbočkou do Daletíc a Fričoviec, Bertotovce – Chmiňany s odbočkami do Chminianskych Jakubovian a Ondrášoviec, Chmiňany – Chminianska Nová Ves.

Nové skupinové vodovody:

a.) Vítaz – Ovčie,

b.) v doline Svinky – Rokycany – dostavba vodovodu Bzenov – Janov – Radatice.

Skupinový vodovod v Zbojskej doline – od odberov vody zo Zbojského potoka pri Novej Sedlici a z Bystrianskeho potoka pri Zboji prívod Nová Sedlica – Zboj – Uličské Krivé – Ulič. Nový skupinový vodovod predĺžením existujúceho vodovodu Medvedie do Šarbova a Korejoviec.

Rozšírenie skupinového vodovodu (zdroj Slovenská Kajňa) rekreačnej oblasti Domaša do:

a) Holčíkoviec, Žalobína, Malej Domaše, Slovenskej Kajne, s prepojením VVS v trase Sedliská - Stropkov pri Slovenskej Kajni,

b) prepojenie vodovodu Stropkov - Radoma s vodovodom v Šarišskom Štiavniku a VVS v trase Giraltovce - Svidník.

Prepojenie vodovodu Krivany - Torysa - Šarišské Dravce - Bajerovce.

Zdvojenie prívodu vodovodu v trase Liptovská Teplička - Spišské Bystré - Spišský Štiavnik s pokračovaním do Spišskej Novej Vsi a napojením Krompách.

Skupinový vodovod Ulič - Topoľa - Príslop - Ruský Potok,

Rezervovať plochy a chrániť koridory pre plánované samostatné a skupinové vodovody v ostatných obciach Prešovského kraja napojené na verejné zdroje.

Zabezpečiť hydrogeologické prieskumy pre zistenie zdrojov podzemnej vody využívanéj na pitné účely na celom území.

Zriadiť nové vodné zdroje pre obce odľahlé od hlavných trás vodárenských sústav (vodovodných rozvodných potrubí).

Rezervovať plochy a chrániť koridory pre stavby skupinových vodovodov a vodovodov zo zdrojov obcí.

Rozšírenie skupinového vodovodu v trase Spišská Nová Ves - Odorín, Jamník, Domaňovce, Spišský Hrušov v území Prešovského kraja

Skupinový vodovod Červený Kláštor - Majere - Lechnica, rozšírenie vodných zdrojov Majere.

Dobudovanie Tatranského skupinového vodovodu Veľký Slávkov – Mlynica – Nová Lesná.

Dobudovanie Belianskeho skupinového vodovodu Výborná – Vojňany – Podhorany - Toporec – Bušovce – Spišská Bela – Krížová Ves s napojením rímskych osád.

Spišsko-popradská vodárenská sústava (SPVS), ktorej základnú kostru v okrese Poprad tvorí Popradský skupinový vodovod (SKV), a ktorý využíva zdroje podzemných vôd v Liptovskej Tepličke. Pretože oblasť Spišskej Novej Vsi (Košický kraj) a Levoče je nedostatková z hľadiska vlastných zdrojov vody, kryje sa deficit zdrojov vody v týchto okresoch prívodom vody z Popradského SKV, a tým sa vytvára SPVS.

Podtatranská oblasť je zásobovaná z miestnych zdrojov, resp. menších SKV. Vzhľadom na ohrozenosť miestnych vodných zdrojov v oblasti Vysokých Tatier, počítame

s napojením na SPVS. Problematika zásobovania pitnou vodou v prípade uskutočnenia vrcholových športových podujatí vo Vysokých Tatrách, nie je zahrnutá do riešenia vodného hospodárstva tohto územného plánu.

Na základe rozboru súčasného stavu zásobovania Prešovského kraja pitnou vodou skupinovými a samostatnými vodovodmi vyplýva, že niektoré časti okresov, prípadne celé okresy nie je možné zásobovať kvalitnou pitnou vodou na báze miestnych vodných zdrojov. Rozhodujúce pre zásobovanie sú predovšetkým veľkokapacitné zdroje, predovšetkým VN Starina s realizáciou nových VN Tichý Potok a VN Garajky (v povodí Váhu). Zásobovanie pitnou vodou Prešovského kraja je trvale previazané cez VVS s Košickým krajom.

Prognóza obyvateľstva v okresoch Prešovského kraja

Okres, kraj	Predpokladaný počet obyvateľov						Zmena 2014 – 2040	
	2015	2020	2025	2030	2035	2040	abs.	%
Bardejov	78 143	78 420	78 364	78 162	77 500	76 818	-1 325	-0,44
Humenné	63 975	63 502	62 565	61 359	59 766	58 164	-5 811	-6,77
Kežmarok	72 852	75 169	77 259	79 251	81 045	83 298	10 446	13,53
Levoča	33 905	34 662	35 273	35 842	36 318	36 761	2 856	8,83
Medzilaborce	12 178	11 928	11 638	11 382	11 117	10 864	-1 314	-9,76
Poprad	104 662	104 790	104 159	103 100	101 459	99 683	-4 979	-2,72
Prešov	172 426	175 365	177 286	179 124	180 611	182 634	10 208	5,91
Sabinov	59 574	61 332	62 900	64 448	65 714	66 969	7 395	12,43
Snina	37 755	37 427	36 984	36 409	35 635	34 858	-2 897	-6,03
Stará Ľubovňa	54 192	55 844	57 227	58 527	59 609	60 694	6 502	12,17
Stropkov	20 899	20 975	20 900	20 725	20 436	20 140	-759	-1,86
Svidník	33 232	33 323	33 250	33 066	32 666	32 248	-984	-1,44
Vranov nad Topľou	80 730	81 601	82 116	82 445	82 436	82 337	1 607	2,99
Prešovský kraj	824 523	834 338	839 921	843 840	844 312	845 468	20 945	3,29

Zdroj údajov: Prognostický ústav SAV, Výskumné demografické centrum, Katedra humánnej geografie a demografie
Prírodovedeckej fakulty UK roky 2015 – 2035, vlastný návrh 2040

Rozvoj zásobovanosti obyvateľov Prešovského kraja pitnou vodou z verejných vodovodov

Predmet \ rok	2015	2030	2040
Celkový počet obyvateľov	829 098	843 840	845 468
Počet obyvateľov zásobovaných z verejných vodovodov	758 708	800 000	815 000
Obyvatelia zásob. z verejných vodovodov [%]	91,51	94,80	96,5

Zdroj údajov: vlastný návrh 2040

Zásobovanie vodou je v posledných rokoch poznačené značným poklesom odberov vody, ktorý je spôsobený útlmom výroby, zániku mnohých subjektov, reštrukturalizácie podnikov, obnovovania odberov vody z vlastných zdrojov a najmä zvýšením ceny vody. Základným koncepčným materiálom pre rozvoj verejných vodovodov je Plán rozvoja verejných vodovodov a kanalizácií pre územie Slovenska a PSK.

Bilancia pre samotný Prešovský kraj je ešte v roku 2015 očakávaná vyrovnaná bilancia a bilančný deficit sa začne prejavovať až po r. 2015 - 2020, keď sa zvýši pripojenosť

obcí v okresoch Svidník, Stropkov a neskôr aj Bardejov napojením na VVS. Okrem správneho určenia demografického vývoja bude mať naň vplyv aj vývoj špecifickej potreby vody. Je reálne predpokladať, že pri zlepšení ekonomickej situácie sa špecifická potreba vráti na pôvodnú, prípadne i vyššiu, úroveň. Tieto okolnosti je nutné brať do úvahy pri zabezpečovaní výhľadových zdrojov pitnej vody, preto je nutné zabezpečiť ochranu záujmových území veľkokapacitných vodných zdrojov (VVZ) Tichý Potok, Lukov, Jakubany, Nižná Jablonka, Adidovce, Hanušovce nad Topľou.

V súlade s pôvodnými koncepčnými zámermi VVS a. s. Košice sa v rámci jej pôsobnosti bude riešiť zásobovanie obcí okresov Svidník, Stropkov, Bardejov a Medzilaborce, t. j. celá severovýchodná časť regiónu a zvýši sa podiel pre zásobovanie okresov Michalovce a Trebišov, čo kladie zvýšené požiadavky odberu z VN Starina. Prioritná požiadavka na využitie kapacity VN Starina a zvýšenie odberu na 1200 l.s^{-1} (pri rozšírení úpravne vody v Stakčíne a pokračovaním zdvojenia prívodu vody do Vranova nad Topľou) zďaleka nepokryje bilančné potreby. Preto je nutné bezpodmienečne v riešenom období vybudovať nový zdroj vody VN Tichý Potok a výhľadovo VN Lukov. Pri VN Tichý Potok sa počíta s vodárenským odberom 638 l.s^{-1} a pri VN Lukov v 1. etape so 423 l.s^{-1} a v 2. etape rozšírením na 530 l.s^{-1} . Nový veľkokapacitný zdroj v západnej časti Prešovského kraja by súčasne diverzifikoval hlavné zdroje pitnej vody pre Prešov a Košice. Realizáciu VN Tichý Potok podporuje nielen existujúca úpravňa vody a vybudovaný prívod do systému VVS, ale tiež potreba vylúčiť súčasný hygienicky rizikový priamy odber z rieky Torysy.

Deficit spišsko-popradskej vodárenskej sústavy predstavuje k roku 2015 69 l.s^{-1} . Prevažná časť nedostatku je lokalizovaná do okresov Spišská Nová Ves (Košický kraj) a Levoča, t. j. spišského SKV, zatiaľ čo v oblasti popradského a kežmarského SKV je situácia priaznivá. Popri zásobovaní časti okresov Poprad, Spišská Nová Ves, Kežmarok a Levoča sa navrhuje rozšíriť SPVS aj do oblasti Krompách (a príp. neskôr i do časti okresu Gelnica) a pripojenie tatranských vodovodov, ktoré majú problematické vodné zdroje. K tomu sa využijú v súčasnosti zdokumentované vodné zdroje v Tatranskej Kotline a Liptovskej Tepličke. Po využití týchto vodných zdrojov bude nutné, po roku 2020, využiť nový veľkokapacitný zdroj VN Garajky na Ipoltici v okrese Liptovský Mikuláš o kapacite $1\,400 \text{ l.s}^{-1}$. v 1. etape do roku 2020 vybudovať prívod vody pre SPVS na kapacitu 500 l.s^{-1} , čím by boli kryté potreby pre okresy Poprad, Stará Ľubovňa a Spišská Nová Ves (a príp. Gelnica v Košickom kraji).

Na základe rozboru súčasného stavu zásobovania Prešovského kraja pitnou vodou skupinovými a samostatnými vodovodmi vyplýva, že niektoré časti okresov, prípadne celé okresy, nie je možné zásobovať kvalitnou pitnou vodou na báze miestnych vodných zdrojov. Rozhodujúce pre zásobovanie sú predovšetkým veľkokapacitné zdroje, predovšetkým VN Starina s realizáciou nových VN Tichý Potok a VN Garajky (v povodí Váhu). Zásobovanie pitnou vodou Prešovského kraja je trvale previazané cez VVS s Košickým krajom.

U SPVS v rámci skupinových vodovodov Spišská Nová Ves – Levoča, Liptovská Teplička – Poprad a ďalších menších SKV, ktoré ju tvoria, sa uvažuje s vývojom uvedením v tabuľke:

- pri návrhu riešenia zohľadniť podnety k rozvoju vodárenskej sústavy získané v doterajšom priebehu obstarávania ÚPN PSK,
- rešpektovať požiadavky na ochranu zdrojov pitnej vody, minerálnych prameňov a prirodzených výverov podzemnej vody vyplývajúce z platnej legislatívy; ochranné pásma vodných zdrojov spresniť a zapracovať do textovej aj výkresovej časti,

- riešiť vodárenské sústavy (VVS a SPVS), ktoré budú zvyšovať svoj podiel na zásobovaní obyvateľstva pitnou vodou. Vodárenské sústavy zostanú hlavnými a rozhodujúcimi kostrami vodárenskej zásobovacej siete v regióne Prešovského kraja. Vo všetkých okresoch sa podľa možnosti budú napájať obce priľahlé k privádzačom vodárenských sústav na tieto sústavy.
- využívať miestne zdroje pre lokálne zásobovanie pitnou vodou,
- naďalej evidovať záujmové územie vodárenskej nádrže Tichý Potok.

Zásobovanie úžitkovou vodou

Značná časť priemyselných závodov je zásobovaná pitnou a úžitkovou vodou zo zdrojov podzemných vôd (studne a vrty v areáloch závodov), vodou z verejných vodovodov alebo odberom povrchových vôd z vodných tokov. Odbery úžitkovej vody pre priemysel po roku 1990 sa výrazne znížili. Vodohospodársky plán predpokladal, napr. v povodí Hornádu, zníženie potreby k roku 1995 o 32%, ale skutočnosť bola až 50% a odbery povrchovej vody klesli o 53%.

V roku 2010 nebol v súhrnnej evidencii o vodách (SEoV) zaevidovaný ani jeden odberateľ povrchovej vody, v roku 2012 bol evidovaný iba 1 odberateľ.

Z výhľadového hľadiska je prioritné znižovanie odberu vody určenej pre ľudskú spotrebu (pitnej vody) z verejných vodovodov pre prevádzkové a výrobné účely, ktoré nevyžadujú kvalitu pitnej vody a nahradenie jej dodávky z vlastných zdrojov.

Odkanalizovanie a čistenie vôd

Východiskovým prvkom rozvoja verejných kanalizácií je uplatňovanie zásad trvalo udržateľného rozvoja, rešpektujúcich starostlivosť o životné prostredie a zabezpečenie všetkých zákonných nárokov na využívanie vôd (vodných zdrojov). Zabezpečenie zodpovedajúceho odvádzania a čistenia odpadových vôd je stanovené požiadavkami smernice Rady 91/271/EHS a záväzkami, ktoré sa Slovenská republika zaviazala plniť v rámci predstupových rokovaní s EÚ, a ktoré sú jednoznačne definované i v zákone č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v platnom znení.

Základným materiálom pre návrh odkanalizovania je aktualizácia Národného programu Slovenskej republiky pre vykonávanie smernice Rady 91/271/EHS o čistení komunálnych odpadových vôd v znení smernice Komisie 98/15/ES a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1882/2003/ES Plán rozvoja verejných kanalizácií Slovenskej republiky je aktualizovaný s využitím podkladov a materiálov získaných z vodárenských spoločností, údajov o schválených alebo pripravovaných projektoch.

Časť venovaná investičnej stratégii bola spracovaná podľa metodiky a z údajov odboru vodohospodárskeho rozvoja. Rovnako boli využité materiály spracované pre určenie stavu a potrieb v odkanalizovaní a čistení komunálnych odpadových vôd, pre určenie kanalizačných aglomerácií a priorit odkanalizovania, alebo štatistických údajov (počty odkanalizovaných a čistených obyvateľov).

Navrhovaný rozvoj verejných kanalizácií je zameraný na elimináciu nedostatkov úseku vodného hospodárstva v odvádzaní a čistení komunálnych odpadových vôd. Pre postupné odstraňovanie disproporcií medzi zásobovaním pitnou vodou sídelnou sieťou

verejných vodovodov a odvádzaním odpadových vôd sieťou verejných kanalizácií a ich čistením v ČOV je nutné zabezpečiť:

- v rozhodovacom procese o výstavbe obecných ČOV alebo pripojenia na kanalizačné sústavy, prísne posudzovať investičné a prevádzkové náklady,
- jednoznačne realizovať tú alternatívu, ktorá je investične a prevádzkovo-ekonomicky výhodnejšia. Navrhujeme využiť predovšetkým existujúce kanalizácie a ČOV okresných miest pre pripájanie okolitých obcí. Ďalej navrhujeme výstavbu skupinových kanalizácií (SKK) pre susediace obce, ktorá je z hľadiska ekonomického porovnania investičných nákladov priaznivejšia ako výstavba samostatných kanalizačných sietí s vlastnou ČOV.

Návrh skupinových a samostatných kanalizačných sietí je smerný a konkrétne riešenie je predmetom ÚPN obcí.

Okrem kanalizačných aglomerácií a skupinových verejných kanalizácií je navrhované vybudovanie samostatných kanalizácií s ČOV s prihladením na riešenie v zmysle ÚPN obcí:

- výstavbu kapacitne vyhovujúcich čistiarenských zariadení tam, kde je vybudovaná kanalizačná sieť,
- budovať komplexné kanalizačné systémy, t. j. kanalizačnú sieť spolu s potrebnými čistiarenskými kapacitami,
- nové kanalizačné systémy budovať pre výhľadové kapacity,
- koncepčné riešenie odkanalizovania obcí vytváraním skupinových kanalizácií podľa miestnych geografických podmienok s jednou ČOV,
- rekonštrukcie a rozšírenie kanalizačných sietí,
- navrhovaný rozvoj verejných kanalizácií zamerať na elimináciu nedostatkov úseku vodného hospodárstva v odvádzaní a čistení komunálnych odpadových vôd. Pre postupné odstraňovanie disproporcií medzi zásobovaním pitnou vodou sídelnou sieťou verejných vodovodov a odvádzaním odpadových vôd sieťou verejných kanalizácií a ich čistením v ČOV je nutné zabezpečiť:
- výstavbu kapacitne vyhovujúcich čistiarenských zariadení tam, kde je vybudovaná kanalizačná sieť,
- budovať komplexné kanalizačné systémy, t. j. kanalizačnú sieť spolu s potrebnými čistiarenskými kapacitami,
- nové kanalizačné systémy budovať pre výhľadové kapacity,
- aplikáciu nových trendov výstavby kanalizačných sietí so zameraním na znižovanie množstva balastných vôd prostredníctvom vodotesnosti kanalizácií,
- zavádzanie nových technológií na jestvujúcich ČOV, intenzifikáciu ČOV,
- komplexné riešenie kalového hospodárstva, likvidáciu a využitie kalov a ostatných odpadov z čistenia odpadových vôd,
- návrh kanalizačných aglomerácií a samostatných kanalizačných sietí považovať za smerodajný, konkrétne riešenie je predmetom ÚPN obcí.

Vodné toky a plochy

Vodné toky sú krajinnými prvkami riešeného územia, ktoré odvádzajú zrážkové z povrchového odtoku a priesakové zrážkové vody z extravilánov a intravilánov územia miest a obcí.

Slúžia ako zdroje vody i ako recipienty vyčistených odpadových vôd z čistiarní odpadových vôd (ďalej len ČOV), a niekedy aj ako recipient pre odpadové vody z rôznych činností vykonávaných v aglomeráciách miest a obcí.

Charakteristické hydrologické údaje

Vodné toky na území PSK patria z hydrologického hľadiska do troch čiastkových povodí. Toky na sever od rozvodnice, ktorá prechádza hrebeňom Levočských vrchov patria do čiastkového povodia rieky Poprad. Toky južne od tejto rozvodnice patria do čiastkového povodia Hornádu. Do čiastkového povodia Bodrogu je odvodňovaná východná časť PSK.

Hraničné toky

Hraničnými tokmi s Poľskou republikou sú Dunajec a rieka Poprad.

Ochranné pásma vodných tokov

Pri výkone správy vodných tokov a správy vodných stavieb alebo zariadení môže správca vodného toku užívať pobrežné pozemky (ochranné pásma). Pobrežnými pozemkami v závislosti od druhu opevnenia brehu a druhu vegetácie sú pri vodohospodársky významnom toku pozemky do 10 m od brehovej čiary a pri drobných vodných tokoch do 5 m od brehovej čiary. Pri ochrannej hrádzi vodného toku do 10 m od vzdušnej a návodnej päty hrádze.

Prevody vody

V súčasnosti sú v Prešovskom kraji v prevádzke 3 prevody vody, všetky v povodí Ondavy:

Prevod vody z Tople do Trnávky: Voda sa prevádza pomocou hate na Topli v Sečovskej Polianke, tzv. Manovým kanálom, dlhým 10,8 km do Trnávky, z ktorej umožňuje odbery vody pre veľkoplošné závlahy Tušice - Trebišov, pre Fruconu a cukrovar v Trebišove. Odber 4-30-09-198, zaústenie 4-30-10-012. Prevádzané množstvo v priemere $1,190 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$.

Prevod vody Ondava - Strážske: Odberný objekt s úpravňou vody je na ľavom brehu Ondavy v katastri obce Kučín. Odtiaľ sa voda prečerpáva potrubím dlhým 5,7 km do vodojemu Chemka Strážske. Povolený odber je $500 \text{ l} \cdot \text{s}^{-1}$ a perspektívne $1000 \text{ l} \cdot \text{s}^{-1}$. Odber 4-30-08-106, zaústenie 4-30-04-014. Odoberané množstvo $0,395 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$, max. $0,505 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$.

Prevod vody Strážske - Kyjovský potok: Tento prevod slúži pre odvedenie $156 \text{ l} \cdot \text{s}^{-1}$ vyčistenej odpadovej vody spolu s popolovinami z teplárne Chemka, Strážske do odkaliska Poša na Kyjovskom potoku v povodí Ondavy. Z odkaliska sa vypúšťajú odsedimentované vody regulované, v množstve $56 \text{ l} \cdot \text{s}^{-1}$, cez Kyjovský potok do Ondavy. Odber 4-30-04-014 zaústenie 4-30-08-106. Prevádzané množstvo vody $0,116 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$, max. $0,127 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$.

Navrhované prevody:

Prevod vody z Popradu do Torysy sa navrhuje realizovať v trase od hate Plaveč na Poprade, odkiaľ sa voda bude prevádzať beztlakovou štôľňou dĺžkou 9220 m o priemere 2,0 m. Táto štôľňa by pri Šarišských Dravciach vyústila do otvoreného kanála, ktorý by viedol

v trase Kučmanovského potoka až do Torysy. Kapacita prevodu by mala byť $6,0 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$. Prevod má zabezpečiť zlepšenie pomerov pri malých prietokoch na Toryse.

Nádrže

Vodné nádrže predstavujú najúčinnnejšie opatrenie pre vodohospodársky žiaducu úpravu odtokových pomerov a zabezpečenie viacerých funkcií, ktoré ovplyvňujú rozvoj rozsiahlych oblastí. Slúžia pre zásobovanie vodou, znižujú povodňové prietoky a vytvárajú predpoklady pre využívanie hydroenergetického potenciálu, rekreáciu, rybolov a iné. Využívanie prirodzených prietokov je v dôsledku prírodných daností značne obmedzené a jedným z možných riešení je akumulácia vody v nádržových priestoroch. Pre ich budovanie sú na území Prešovského kraja priaznivé geologické a morfológické podmienky (horné úseky Tople, Ondavy a Laborca a ich prítokov).

V Prešovskom kraji sú v súčasnosti v prevádzke 3 vodné nádrže s objemom nad 1,0 mil. m^3 s celkovým objemom 227 mil. m^3 . Podrobnejšie údaje o vodných nádržiach sú v tabuľke č. 4.

Z hľadiska územného plánovania má mimoriadny význam ochrana záujmových území výhľadových vodohospodárskych diel. Legislatívne podmienky pre túto ochranu sú zakotvené v „Úprave MLVH SSR a MVT SSR z 20. júna 1977 o hospodárskom využívaní záujmových území výhľadových vodohospodárskych diel“ (Ústredný vestník SSR, čiastka 6, číslo 13). Úprava sa týka vodohospodárskych diel (údolné nádrže, hate, poldre, prevody vody a iné stavby), ktorých záujmové územia treba chrániť a do doby realizácie účelne využívať.

Podľa tohto hodnotenia sa nachádza vo VÚC Prešovského kraja tento počet lokalít :
Navrhované nádrže: a) tri lokality – vodárenské nádrže Tichý Potok, Jakubany a Lukov

b) šesť lokalít – ostatné nádrže Obišovce, Pečovská Nová Ves, Hanušovce nad Topľou, Nižná Jablonka, Adidovce

c) jedna lokalita – prevod vody Poprad – Torysa

Evidované nádrže: trinásť lokalít – Podolíneč, Holumnica, Vydraň, Koškovce, Kamienka, Duplín, Vojtovce, Jasenovce, Gerlachov, Bogliarka, Spišské Bystré, Levoča a Olejníkov.

Celkom je teda výhľadových a evidovaných lokalít pre výstavbu vodných nádrží v Prešovskom kraji 21, z čoho 2 nádrže zasahujú na územie PK z Košického kraja (Hrabušice a Obišovce) a jedna lokalita pre prevod vody. Podrobné údaje o existujúcich, plánovaných i evidovaných vodných nádržiach sú v nasledujúcej tabuľke.

Zoznam vodných nádrží (VN) a veľkokapacitných vodných zdrojov ako zdroje pre pitnú vodu (VVZ) podľa kategórií v Prešovskom kraji

Okre s	ID	Názov	Tok	Číslo povodia	Účel	Zatopená plocha km^2	Ovládateľný objem V_{co} mil. m^3	Kóta vzdutia pri hladine M_0 m .m.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
existujúce								
VT- SP	1	VN Veľká Domaša	Ondava	4-30-08- 068	P,O,R,Z, C	15,1	166,500	163,5

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

VT	2	VN Malá Domaša	Ondava	4-30-08-069	O	0,55	1,030	133,7
SV	2	VN Starina	Cirocha	4-30-03-097	V,O,C	2,81	59,800	343,0
kategória A – navrhované do desať rokov								
KK	4	VVZ Tichý Potok	Torysa	4-32-04-013	V	1,11	24,457	608,4
kategória B – navrhované do dvadsaťpäť rokov								
SL	5	VVZ Jakubany	Jakubianka	3-01-03-085	V,O	0,39	6,400	710,0
BJ	6	VVZ Lukov	Topľa	4-30-09-007	V	0,98	22,500	504,0
kategória C – navrhované po dvadsiatich piatich rokoch								
VT	8	VN Hanušovce n/T. *	Topľa	4-30-09-124	Z,R,E	4,03	18,500	177,5 *
HE	9	VVZ Nižná Jablonka	Udava	4-30-03-068	V	1,53	22,000	325,0
HE	10	VVZ Adidovce	Udava	4-30-03-077	V, P,O	3,74	46,500	240,0
SB	11	VN Pečovská Nová Ves	Ľutina	4-32-04-056	P,Z	0,965	12,750	400,0
KE- PO	12	VN Obišovce	Svinka	4-32-03-056	O,C	2,58	26,900	284,5
evidované lokality – výhľad po 25-tich rokoch								
KK	13	Podolíneč	Poprad	3-01-03-000	P,E,O,C		96,000	607,0
KK	14	Holumnica	Holumnický p.	3-01-03-046	V,O	0,78	12,000	637,5
ML	15	Vydraň	Vydraňka	4-30-03-022	O,C	1,92	20,700	395,5
HE	16	Koškovce	Laborec	4-30-03-059	O,C	8,80	107,500	220,0
HE	17	Kamienka	Kamenica	4-30-03-134	V,O,C	0,29	6,700	340,0
SK	18	Duplín	Ondava	4-30-08-037	O,C	4,75	31,000	215,0
SP	19	Vojtovce	Vojtovce	4-30-08-059	O,C	1,05	10,900	220,0
VT	20	Jasenovce	Oľka	4-30-08-088	O,C	2,36	26,500	160,0
BJ	21	Gerlachov	Topľa	4-30-09-023	O,C	2,64	44,220	411,0
BJ	22	Bogliarka	Slatvinec	4-30-09-026	O,C	0,31	6,000	545
LE	23	Levoča	Levočský potok	4-32-01-050		0,74	10,420	615,0
PP	24	Spišské Bystré	Bystrá	4-32-01-006	O,C	0,50	9,400	815,0

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

SB	25	Olejníkov	Ľutina	4-32-04-054	V,O,C	0,50	7,200	500,0
SN-PP	26	Hrabušice	Hornád	4-32-01-023	O,C	6,38	33,600	545,0

Vysvetlivky účelov : P - pre potreby priemyslu, V - vodárenský odber, Z – závlahy, E – energetika, O - protipovodňová ochrana, R – rekreácia, C - iné nešpecifikované účely (rybné hospodárstvo)

* zátopová čiara podľa vypracovaných územných plánov obcí

Okresy: BJ – Bardejov, LE - Levoča, HE - Humenné, KK - Kežmarok, ML - Medzilaborce, PO - Prešov, PP - Poprad, SB - Sabinov, SK - Svidník, SL - Stará Ľubovňa, SN - Spišská Nová Ves, SP - Stropkov, SV - Snina, VT - Vranov nad Topľou

Vzhľadom na rozporné názory na spôsob budúceho využitia nádrže Veľká Domaša, boli vypracované dokumentácie, ktoré hodnotia predovšetkým dve alternatívy: „Návrh opatrení“, ktorý bol vypracovaný v spolupráci s MŽP SR a MP SR firmou EKOPROAQUA v r. 1996 vychádzal z jestvujúcich podmienok využitia vodnej nádrže (ďalej len VN) na vodohospodárske účely a z podmienky zachovania VN ako výhľadového zdroja pitnej vody (po roku 2015). „Účelová urbanistická štúdia“ (ďalej len ÚUŠ) sa zamerala na preverenie územia ako rekreačného územia.

Hlavné obmedzujúce opatrenia pri využívaní VN na *vodárenské účely* smerujú do:

1. zásadných zmien v spôsobe obhospodarovania PPF LPF v povodí,
2. odstránenie rekreačných objektov v I. pásme hygienickej ochrany (ďalej PHO),
3. vylúčenie rekreácie na vode,
4. výstavby vodovodných a kanalizačných sústav v celom mikropovodí,
5. zníženie prietokov Ondavy pod VN,
6. zníženie výroby elektrickej energie o 44%,
7. ohrozenie chemických výrobných prevádzok v celom povodí,
8. obmedzenie odberov povrchovej vody pre priemysel pod nádržou,
9. zhoršenie kvality vody Ondavy a tým i závlahových vôd,
10. ohrozenie podzemných zdrojov pitných vôd pod nádržou.

Pri rekreačnom využívaní z vyššie uvedených požiadaviek odpadnú, prípadne sa obmedzia všetky požiadavky okrem požiadaviek 1. a 4. Naopak, uplatnia sa niektoré pozitívne momenty.

Z hľadiska vplyvu na obyvateľstvo zrušenie stavebnej uzávery by malo pozitívne dôsledky na sociálno-ekonomický rozvoj širšieho okolia Domaše, zvýšili by sa však zdravotné riziká vyplývajúce zo živelného rozvoja ekonomických aktivít v príbrežnej zóne a zanedbávania riešenia hygienických opatrení. Inováciou stavebnej uzávery sa uvoľní priestor pre výstavbu v rozsiahlejšom území stavebne uzavretom a zastaví sa škodlivá výstavba a aktivita v zmenšenom území.

Inováciou stavebnej uzávery so zákazom novej výstavby, povolením vylepšenia existujúceho stavu sa stabilizuje kvalita života trvalých obyvateľov po obvode VN i užívateľov rekreačných zariadení.

Zrušenie stavebnej uzávery je vo všetkých dotknutých obciach všeobecne prijateľný krok, najmä z hľadiska možnosti predaja pozemkov, stavieb a ich prenajímania. Redukovaná stavebná uzávera však bola prijatá s pochopením, pretože aj bez odberu vody z VN Veľká Domaša pre pitné účely, je nutné zachovať pre účely rekreácie, ale aj iné zábery, dobrú akosť vody, k čomu je nutné optimalizovanie výstavby a rozvoja najmä rekreačných aktivít hlavne v bezprostrednej blízkosti VN.

Vplyvy na poľnohospodársku výrobu pri rekreačnom využívaní nádrže sú nepodstatné. Pri ponechaní inovovanej stavebnej uzávery ďalší investičný rozvoj je však najmä v stredisku Nová Kelča (PD Holčíkovce) nepravdepodobný.

VN Tichý Potok je *navrhovaná* ako zdroj pitnej vody pre oblasť Prešova a Košíc, čím sa uvoľní kapacita vodárenskej nádrže Starina a Veľká Domaša (náhradný zdroj pitnej vody) podľa pôvodných zámerov na zásobovanie severovýchodných okresov Prešovského kraja (do roku 2005 okresy Svidník a Stropkov, a po roku 2005 okres Bardejov) a juhovýchodných okresov Košického kraja. Realizáciou VN Tichý Potok sa dosiahne aj určitá diverzifikácia zdrojov pre hlavné spotrebiská Košice a Prešov.

VN Lukov je uvažovaná ako zdroj pre okresy Bardejov, Svidník a Stropkov a VN Jakubany pre okres Stará Ľubovňa. Alternatívou VN Jakubany je VN Holumnica.

Podľa aktuálnosti výstavby vodných nádrží je nutné spracovať štúdie o požadovanom rozsahu rezervácie územia.

Návrh riešenia

Energetika

Zásobovanie elektrickou energiou

Na území Prešovského kraja nie sú žiadne významnejšie zdroje el. energie. V prevádzke sú štyri teplárne, ktoré zároveň vyrábajú aj el. energiu pre vlastnú potrebu a pre odberateľov materských akciových spoločností a jedna vodná elektráreň.

Prevádzkovateľ a miesto zdroja	Typ zdroja	Inštalovaný výkon MW	Výroba el. energie v roku 2002 (GWh)
Bukocel, a. s. Hencovce	TG – parná turbína	25	44,8
Chemes, a. s. Humenné	TG – parná turbína	24	71
Chemosvit, a. s. Svit	TG – parná turbína	18,4	24
Vihorlat, s r.o.	TG – parná turbína	18,0	20,7
VSE, a. s. Košice - Domaša	TG – vodná turbína	12,4	-

Zabezpečenie zásobovania Prešovského kraja elektrickou energiou od výrobcu - Slovenské elektrárne, a. s. (EVO Vojany I. a II., EMO Mochovce, EBO Jasl. Bohunice a iné) realizuje prevádzkovateľ prenosovej sústavy SEPS, a. s. Bratislava prostredníctvom svojich 400, 220 a 110 kV vedení na území SR a kraja.

Jestvujúce vedenia 400 kV a 220 kV

Cez Prešovský samosprávny kraj prechádzajú nadzemné elektrické vedenia:

Vzdušné vedenia VVN 400 kV a 220 kV

Okres prevedenie	ID	od – do ES	kV	Číslo vedenia	J – jednoduché D - dvojité
LM, SN	1	LIPTOVSKÁ MARA – SPIŠSKÁ NOVÁ VES	400	V407	J
SN, KE	2	SPIŠSKÁ NOVÁ VES – LEMEŠANY	400	V408	J
KE, TV	3	LEMEŠANY – VEĽKÉ KAPUŠANY	400	V409	J
KE, SK, POĽSKO	4	LEMEŠANY–KRAJNÁ PORÚBKA-POĽSKO	2 x 400	V477/478	D
BB, KE	5	MEDZIBROD – LEMEŠANY	220	V273	J
KE, MI	6	LEMEŠANY – VOJANY	2 x 220	V072	D
		LEMEŠANY– VOĽA – VOJANY		V285-V071	
KE	7	LEMEŠANY – USS KOŠICE	2 x 220	V277/278	D

Tieto vedenia sú prevádzkované Slovenskou elektrizačnou prenosovou sústavou, a. s. (v skratke SEPS, a. s.) Bratislava.

Prešovský kraj je zásobovaný el. energiou z nadradenej elektrizačnej prenosovej sústavy, ktorá napája elektrické stanice Spišská Nová Ves 400/110 kV, Lemešany 400/220/110 kV a Voľa 220/110 kV.

ES Lemešany, ES Spišská Nová Ves a ES Voľa sú uvedené v tabuľke vzhľadom na dôležitosť zásobovania kraja elektrickou energiou, i keď vlastná elektrická stanica je v katastrálnom území Obišovce, Spišská Nová Ves, resp. Strážske, t. j. v Košickom kraji.

Jestvujúce elektrické stanice VVN/VVN zásobujúce PSK elektrickou energiou

Stanice VVN/VVN

Okres	ID	Názov, miesto	kV	Inštalovaný výkon MVA
KS	1	ES LEMEŠANY	400/220	1x500
			400/110	2x350
			220/110	1x200
SN	2	ES SPIŠSKÁ NOVÁ VES	400/110	2x250
MI	3	ES VOĽA	220/110	1x200

Z týchto elektrických staníc - transformovní sú napájané 110 kV vedeniami el. stanice VVN/VN uvedené v tabuľke. Sú tu uvedené aj napájacie vedenia 110 kV pre veľkoodberateľov – Chemosvit Svit, ŽSR Plaveč, Bukóza Vranov, Chemes Humenné.

Východoslovenská distribučná, a. s. Košice (VSD, a. s. , predtým VSE, a. s.) zabezpečuje na území Prešovského kraja distribúciu elektriny pre účely zásobovania odberateľov:

- veľkoodber - väčšie firmy
- maloodber - obyvateľstvo a podnikatelia

VSD, a. s. distribuuje elektrinu zákazníkom prostredníctvom svojich zariadení – predovšetkým elektrickými vedeniami a transformátormi napäťových hladín 110 kV, 22 kV, 10 kV a 0,4 kV.

Jestvujúce vedenia 110 kV

Vzdušné vedenia VVN 110 kV

Okres prevedenie	ID	od – do ES	kV	Číslo vedenia	J – jednoduché D - dvojité
SN, PP	1	SPIŠSKÁ NOVÁ VES 1 – POPRAD 1	110	6725	J
SN, PP	2	SPIŠSKÁ NOVÁ VES – (LOPUŠNÁ DOLINA)	2x110	6427	D
		SPIŠSKÁ NOVÁ VES – POPRAD 2 – (LOPUŠNÁ DOLINA)		6428-6434	
SN, LE, KK	3	SPIŠSKÁ NOVÁ VES – KEŽMAROK	110	6411	J
SN, LE, SB, SL	4	SPIŠSKÁ NOVÁ VES – STARÁ ĽUBOVŇA	2x110	6421	D
SN, LE, SB, SL		SNV-LIPANY-PLAVEČ-ST. ĽUBOVŇA		6422-6424-6423	
KK, SL	5	KEŽMAROK – STARÁ ĽUBOVŇA	110	6410	J
PP	6	LOPUŠNÁ DOLINA – POPRAD 1	110	6731	J
PP	7	LOPUŠNÁ DOLINA – ŠTRBA	110	6724	J
PP	8	LOPUŠNÁ D. – CHEMOSVIT	2x110	6429/ 6430	D
PP	9	LOPUŠNÁ D. – CHEMOSVIT	110	6431	J
KE, PO	10	LEMEŠANY – PREŠOV 1	2x110	6729/ 6796	D
KE, PO	11	LEMEŠANY – PREŠOV 2	2x110	6807/ 6808	D
KE, PO, VT	12	LEMEŠANY – VRANOV	110	6716	J
KE, PO, VT, MI	13	LEMEŠANY – BUKÓZA – VOĽA	2x110	6841-6842	D
KE, PO, VT, MI		LEMEŠANY - VOĽA		6840	
PO, BJ	14	PREŠOV 1 – BARDEJOV	2x110	6755	D
PO, BJ		PREŠOV 1 – PREŠOV 3 – BARD.		6754-6756	
SK, BJ	15	BARDEJOV – SVIDNÍK	110	6751	J
SK, SP, HE	16	SVIDNÍK – HUMENNÉ	2x110	6851/ 6852	D
HE, MI	17	HUMENNÉ – VOĽA	2x110	6615/ 6616	D
MI, VT	18	VOĽA – VRANOV	110	6719	J
VT, HE, SV	19	VRANOV – SNINA	110	6717	J
MI, HE	20	VOĽA – CHEMES HUMENNÉ	2x110	6843/ 6844	D
KE, PO, KE	21	LEMEŠANY – KOŠICE	2x110	6795/ 6306	D
PP, LM	22	ŠTRBA – KRÁĽOVÁ LEHOTA	110	7723	J

Zdroj: Vsl. distribučná, a. s. Košice

Jestvujúce elektrické stanice

Stanice VVN/VN

Okres	ID	Názov, miesto	kV	Inštalovaný výkon MVA
BJ	1	ES BARDEJOV	110/22	40 + 40
SK	2	ES SVIDNÍK	110/22	25 + 40
HE	3	ES HUMENNÉ	110/22	25 + 40
SV	4	ES SNINA	110/22	25 + 25
PP	5	ES POPRAD 1	110/22	25 +40 + 25
PP	6	ES POPRAD 2	110/22	25 +40
KK	7	ES KEŽMAROK	110/22	25 +40
SB	8	ES LIPANY	110/22	40 +25

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

PO	9	ES PREŠOV 1	110/22	50 +50
PO	10	ES PREŠOV 2	110/22	40 +40
PO	11	ES PREŠOV 3	110/22	40 +40
SL	12	ES STARÁ ĽUBOVŇA	110/22	25 + 25
VT	13	ES VRANOV	110/22	25 +40 + 25
KE	14	ES LEMEŠANY	110/22	16 + 16
SN	15	ES SPIŠSKÁ NOVÁ VES	110/22	40 + 40 + 25
PP	16	ES LOPUŠNÁ DOLINA	110	Spínacia stanica
PP	17	ES CHEMOSVIT SVIT	110/VN	3x25
SL	18	ES ŽSR PLAVEČ	110/VN	2x10
VT	19	ES BUKÓZA VRANOV	110/VN	2x25
HE	20	ES CHEMES HUMENNÉ	110/VN	40+3x25

Zdroj: Vsl. distribučná, a. s. Košice

Spotreba el. energie za r. 1996, 2013 pre maloodber a veľkoodber po jednotlivých okresoch. Súčasne je tu uvedený predpokladaný nárast spotreby do r. 2022.

Okres	1996			2013			2022		
	MO	VO	spolu	MO	VO	spolu	MO	VO	spolu
	GWh			GWh			GWh		
Humenné	60,6	30,2	90,8	63,90	90,03	153,93	67,43	95,01	162,44
Vranov	105	25	130	82,32	41,35	123,67	86,87	43,64	130,51
Snina	37,5	15,3	52,8	38,34	26,36	64,70	40,46	27,82	68,28
Medzilaborce	19,3	5,8	25,4	12,80	1,87	14,67	13,51	1,97	15,48
Stropkov	21,6	12,6	34,2	20,65	10,38	31,03	21,79	10,95	32,75
Svidník	40,2	10,6	50,8	31,70	7,19	38,89	33,45	7,59	41,04
Bardejov	77,5	36,5	114	75,38	41,58	116,96	79,55	43,88	123,43
Prešov	198	173,2	371,2	202,09	163,27	365,36	213,27	172,30	385,57
Sabinov	53,4	29,4	82,8	51,39	34,14	85,53	54,23	36,03	90,26
St. Ľubovňa	63,9	27,5	91,4	55,00	27,11	82,11	58,04	28,61	86,65
Kežmarok	35,2	27,7	62,9	78,04	34,67	112,71	82,36	36,59	118,94
Levoča	52,8	15,4	68,2	46,00	6,80	52,80	48,54	7,18	55,72
Poprad	161,9	149,7	311,6	139,80	201,69	341,49	147,53	212,85	360,38
Spolu	926,9	558,9	1485,8	897,41	686,44	1583,85	947,05	724,41	1671,46

Zdroj: Vsl. distribučná, a. s. Košice

Spotreba elektrickej energie v rámci sledovaného časového úseku tvoreného obdobím rokov 1996 – 2013 v Prešovskom kraji zaznamenala nárast o cca 6%. Príčinou uvedeného trendu je na jednej strane postupná liberalizácia cien palív a energie s rastúcim tlakom na zvyšovanie efektivity výroby, a na strane druhej nepriaznivá ekonomická situácia vo svete, výsledkom čoho je pokles, resp. stagnácia výkonnosti ekonomiky v kraji.

Počet odberných miest za rok 2013

Okres	2013		
	maloodber	veľkoodber	spolu
	odberné miesto		
Humenné	23 542	126	23 668
Vranov	24 316	116	24 432
Snina	13 967	71	14 038
Medzilaborce	5 188	22	5 210
Stropkov	7 415	36	7 451
Svidník	11 420	56	11 476
Bardejov	25 056	148	25 204
Prešov	61 478	415	61 893

Sabinov	16 670	79	16 749
St. Ľubovňa	16 458	90	16 548
Kežmarok	20 651	73	20 724
Levoča	11 662	43	11 705
Poprad	42 902	200	43 102
Spolu	280 725	1 475	282 200

Zdroj: Vsl. distribučná, a. s. Košice

Rozvoj elektrických vedení ZVN a VVN (400 kV, 220 kV)

Zvýšenie spoľahlivosti v prenosovej sústave 400 kV sa dosiahlo výstavbou nového dvojitého vedenia 2x400 kV medzi Lemešanmi a Krosnom (PL).

Plánované vedenia 400 kV

Rozvojové zámery SEPS, a. s., plánované v katastrálnom území Prešovského samosprávneho kraja v zmysle vyjadrenia SEPS, a. s. Bratislava, sú nasledovné:

A/ Pre posilnenie severnej magistrály realizovať výstavbu nového 2x400 kV vedenia v koridore:

§ V273 Medzibrod – Lemešany,

§ V407 Liptovská Mara – Spišská Nová Ves a V408 Spišská Nová Ves – Lemešany s možnosťou výstavby nového plánovaného vedenia 2x400 kV súbežne s existujúcim 1x400 kV vedením V407 (Liptovská Mara – Spišská Nová Ves), resp. V408 (Spišská Nová Ves – Lemešany) za prevádzky po jeho južnej strane (po výstavbe nového vedenia 2x400 kV a jeho uvedení do prevádzky sa existujúce vedenie 1x400 kV vedenie zdemontuje a jeho koridor už nebude využívaný pre účely elektrického prenosového vedenia), resp. v trase jestvujúceho 220 kV vedenia V273 (Medzibrod – Lemešany), ktoré za určitých podmienok SEPS, a. s. plánuje zrušiť a koridor perspektívne využiť na výstavbu nového 2x400 kV vedenia.

B/ Výstavbou nového plánovaného vedenia 2x400 kV v pôvodnej trase vedenia V072/285 2x220 kV) Lemešany - Voľa, V071/072, resp. V409 Lemešany – Veľké Kapušany (400 kV) a to z dôvodu útlmu 220 kV siete vo východoslovenskom regióne a plánovanou zmenou transformácie rozvodne Voľa zo súčasných 220/110 kV na 400/110 kV.

Uvažuje sa s ukončením prevádzky 220 kV systému.

Je realizovaná výstavba vedenia 2x400 kV Lemešany – Moldava.

Rozvoj elektrických vedení VVN (110 kV) a ES 110/22 kV

Predpokladané zvýšenie dopytu po spotrebe el. energie v nasledujúcom období pre maloodberateľov a veľkoodberateľov v Prešovskom kraji, kde existujúca sieť z dlhodobého hľadiska neumožní distribuovať elektrinu v dostatočnej kvalite a spoľahlivosti, vyvoláva potrebu výstavby nových zariadení v sieti veľmi vysokého napätia. Tým vzniká požiadavka realizovať nižšie uvedené plánované stavby ako verejne prospešné.

Zoznam plánovaných stavieb:

- nová elektrická stanica Poprad 3 pri Veľkej Lomnici. Zabezpečí dodávku elektriny

pre severnú časť Popradu, pre územie na sever od mesta Poprad a časť Vysokých Tatier.

Elektrická stanica bude napájaná :

- novým dvojitým 110 kV vedením, ktoré odbočí od existujúceho vedenia pri Gánovciach severným smerom,
- novým dvojitým 110 kV vedením, ktoré odbočí z existujúceho vedenia pri obci Ľubica západným smerom.

- nová elektrická stanica Šariš pri obci Chmiňany. Zabezpečí dodávku elektriny pre územie od Širokého po Šarišské Michaľany.

Elektrická stanica bude napájaná :

- novým dvojitým 110 kV vedením, ktoré odbočí od existujúceho vedenia pri Hrabkove severovýchodným smerom,
- novým dvojitým 110 kV vedením z elektrickej stanice Lipany v juhovýchodnom smere.

- napojenie existujúcej elektrickej stanice Prešov 3 (pri Ľuboticiach v blízkosti areálu Kronospanu) v smere od elektrickej stanice Prešov 2:

- novým dvojitým 110kV vedením, ktoré odbočí od existujúceho vedenia pri Dulovej Vsi severným smerom a trasa povedie oblasťou východne a severne od Prešova, pričom južne od Fintíc sa napojí na existujúce vedenie (Fintice - Prešov 3).

- nová elektrická stanica Prešov 4 v Prešove v lokalite Lominová. Zabezpečí dodávku elektriny pre priemyselné parky v južnej časti Prešova.

Elektrická stanica bude napájaná :

- existujúcim dvojitým 110 kV vedením, ktoré prechádza lokalitou.

- nová Elektrická stanica Prešov 5 pri Kapušanoch. Zabezpečí dodávku elektriny pre priemyselný park Grófske a obce v blízkom okolí.

Elektrická stanica bude napájaná:

- vyššie spomenutým novým dvojitým 110 kV vedením od Dulovej Vsi smerom na Prešov 3, ktoré bude prechádzať touto lokalitou.

- prepojenie elektrických staníc Prešov 1 a Prešov 2:

- novým jednoduchým 110 kV vedením v trase od ES Prešov 2 západným smerom, pričom od lokality Lominová po ES Prešov 1 povedie vedľa existujúcich vedení z ES Lemešany do ES Prešov 1.

- nová elektrická stanica Gíraltovce - pri Gíraltovciach. Zabezpečí dodávku elektriny pre oblasť v okolí Gíraltoviec.

Elektrická stanica bude napájaná :

- novým dvojitým 110 kV vedením, ktoré odbočí od existujúceho vedenia pri obci Tulčík východným smerom,
- novým dvojitým 110 kV vedením, ktoré odbočí od existujúceho vedenia pri Vranove severozápadným smerom.

- zmena napájania existujúcej elektrickej stanice Snina. V súčasnosti je napájaná 110 kV vedením z Vranova.

Napájanie ES Snina po zmene:

- vedenie Vranov - Snina sa zrekonštruje na dvojité a zaústi sa do existujúcej elektrickej stanice Humenné, keďže trasa vedenia vedie v jej blízkosti,
- novým dvojitým 110 kV vedením z elektrickej stanice Sobrance v Košickom kraji.
- nová elektrická stanica Medzilaborce. Zabezpečí dodávku elektriny pre okres Medzilaborce.
Elektrická stanica bude napájaná:
 - novým dvojitým 110 kV vedením, ktoré odbočí od existujúceho vedenia pri obci Krušinec severovýchodným smerom.
 - rezervovať územie a koridor pre výstavbu elektrickej stanice Spišské Hanušovce, ktorá sa napojí dvojitým vedením odbočením od existujúceho vedenia pri obci Holumnica (zabezpečí dodávku elektriny pre severnú časť okresu Kežmarok a Stará Ľubovňa),
 - rezervovať územie a koridor pre výstavbu elektrickej stanice Výborná, ktorá sa napojí dvojitým vedením odbočením od existujúceho vedenia pri meste Kežmarok (zabezpečí dodávku elektriny pre severnú časť okresu Kežmarok a Poprad).

Vzhľadom na riešený stupeň v energetickej časti nie je riešená problematika rozvodov 22 kV, na ktoré bude najväčší nápor v prípade nárastu obyvateľstva, predovšetkým v obciach s vysokým podielom rómskeho obyvateľstva.

Zásobovanie zemným plynom

Územie Prešovského kraja je zásobované zemným plynom naftovým z nadradenej plynárenskej sústavy. Ako zdroj plynu slúži medzištátny plynovod VTL DN 700, PN 6,4 MPa. Na tento medzištátny plynovod je napojený vysokotlakový plynovod DN 500/300, PN 4,0 MPa v trasách Haniska pri Košiciach – Drienovská Nová Ves – Tatranská Štrba, Rakovec – Strážske – Humenné – Snina.

Jednotlivé okresy kraja sú zásobované z vysokotlakých plynovodov, ktoré sú vybudované na pracovný tlak 2,5 až 4,0 MPa.

Distribúcia plynu

Územie kraja je plynofikované na 77%. Zo 665 obcí je plynofikovaných 510. Distribučné siete sú prevádzkované v troch tlakových úrovniach – stredotlak (STL) – 0,3 MPa a 0,1 MPa a nízkotlak (NTL) – 2 kPa. V rámci sledovaného časového úseku tvoreného obdobím rokov 1997–2014 vo všetkých okresoch vzrástol celkový počet plynofikovaných obcí, vzrast je zaznamenaný aj v období rokov 2007–2014, s výnimkou okresu Stará Ľubovňa, kde v tomto období nebola plynofikovaná žiadna obec.

Najvyšší stupeň plynofikácie vykazujú okresy Poprad, Prešov, Sabinov a Kežmarok, najnižší stupeň naopak okresy Medzilaborce, Snina a Svidník v severovýchodnej časti územia Prešovského kraja.

Za účelom zlepšenia a rozšírenia plynofikácie obcí na severe kraja došlo k rozšíreniu siete distribučných VTL plynovodov vybudovaním prepojenia VTL DN 100 Ňagov – Výrava s VTL Snina – Pčoliné.

Na území kraja sa nenachádzajú podzemné zásobníky plynu.

Stav plynofikácie v okresoch Prešovského kraja

Okres, kraj	Počet obcí	Rok 1997		Rok 2002		Rok 2007		Rok 2014	
		Plynofikované	%	Plynofikované	%	Plynofikované	%	Plynofikované	%
Bardejov	86	44	51,2	62	72	64	74,4	72	84
Humenné	62	26	41,9	45	73	46	74,2	53	85
Kežmarok	41	15	35,7	36	86	37	88,1	38	93
Levoča	33	8	24,2	25	76	25	76	26	79
Medzilaborce	23	6	26,1	9	39	9	39	10	43
Poprad	29	24	82,8	28	97	28	97	29	100
Prešov	91	59	64,8	78	86	86	94,5	89	98
Sabinov	43	15	34,9	32	74	35	81,4	42	98
Snina	34	5	14,7	12	35	11	32,3	15	44
Stará Ľubovňa	44	12	27,3	28	64	28	64	28	64
Stropkov	43	14	32,6	29	67	30	69,8	35	81
Svidník	68	19	27,9	37	55	40	58,8	41	60
Vranov n. T.	68	31	45,6	53	78	53	78	56	82
Kraj spolu	665	278	41,7	474	71	492	74	510	77

Prehľad obcí s významnou prognózou nárastu obyvateľstva do roku 2040 z hľadiska plynofikácie

Názov obce	Okres	Počet obyvateľov rok 2013	Počet obyvateľov do r. 2040	Nárast počtu obyvateľov (%)	Plynofikovaná obec r. 2014
Cigelfka	Bardejov	531	1549	191,7	nie
Lenartov	Bardejov	1072	2907	171,2	nie
Petrová	Bardejov	783	2421	209,2	nie
Zborov	Bardejov	3186	8169	156,4	áno
Zbudské Dlhé	Humenné	692	1958	182,9	nie
Holumnica	Kežmarok	897	2680	198,8	áno
Huncovce	Kežmarok	2612	6274	140,2	áno
Ihľany	Kežmarok	1460	4333	196,8	áno
Jurské	Kežmarok	1027	3547	245,4	áno
Krížová Ves	Kežmarok	2043	6088	198,0	áno
Malý Slavkov	Kežmarok	986	2138	116,8	áno
Podhorany	Kežmarok	1901	5802	205,2	áno
Rakúsy	Kežmarok	2671	8216	207,6	áno
Stará Lesná	Kežmarok	952	2058	116,2	áno
Stráne pod Tatrami	Kežmarok	1805	5877	225,6	áno
Toporec	Kežmarok	1856	5301	185,6	áno
Veľká Lomnica	Kežmarok	4427	10669	141,0	áno
Výborná	Kežmarok	1115	3584	221,4	áno
Doľany	Levoča	575	1663	189,2	áno
Gerlachov	Poprad	799	1782	123,0	áno
Hranovnica	Poprad	2913	7271	149,6	áno
Jánovce	Poprad	1427	3873	171,4	áno
Lučivná	Poprad	987	2341	137,2	áno

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Nová Lesná	Poprad	1532	3260	112,8	áno
Spišský Štiavnik	Poprad	2468	5918	139,8	áno
Švábovce	Poprad	1373	2938	114,0	áno
Vikartovce	Poprad	1844	3917	112,4	áno
Vydrník	Poprad	1130	3112	175,4	áno
Červenica	Prešov	8802	2524	186,8	nie
Hermanovce	Prešov	1582	3366	112,8	áno
Chmiňany	Prešov	894	2383	166,6	áno
Chminianske Jakubovany	Prešov	2178	6787	211,6	nie
Malý Slivník	Prešov	852	2503	193,8	áno
Mirkovce	Prešov	1194	3436	187,8	áno
Rokycany	Prešov	985	2610	165,0	áno
Svinia	Prešov	1775	4732	166,6	áno
Varhaňovce	Prešov	1318	3817	189,6	áno
Žehňa	Prešov	1007	2769	175,0	áno
Jarovnice	Sabinov	5831	18508	217,4	áno
Ostrovany	Sabinov	1888	5422	187,2	áno
Jakubany	Stará Ľubovňa	2648	5831	120,2	áno
Lomnička	Stará Ľubovňa	2506	8771	250,0	nie
Šarišské Jastrabie	Stará Ľubovňa	1286	2919	127,0	áno
Krajná Bystrá	Svidník	393	1107	181,7	nie
Kružlová	Svidník	655	1741	165,8	áno
Ladomirová	Svidník	968	2350	142,8	áno
Banské	Vranov nad Topľou	1734	4054	133,8	áno
Čaklov	Vranov nad Topľou	2470	6155	149,2	áno
Čičava	Vranov nad Topľou	1148	3210	179,6	áno
Hlinné	Vranov nad Topľou	1790	4708	163,0	áno
Kamenná Poruba	Vranov nad Topľou	1315	3485	165,0	áno
Kučín	Vranov nad Topľou	527	1385	162,8	áno
Ondavské Matiašovce	Vranov nad Topľou	801	1844	130,2	áno
Poša	Vranov nad Topľou	892	2048	129,6	áno
Sačurov	Vranov nad Topľou	2230	4808	115,6	áno
Sol'	Vranov nad Topľou	2455	6123	149,4	áno
Vechec	Vranov nad Topľou	2605	6559	151,8	áno
Zámutov	Vranov nad Topľou	2993	7471	149,6	áno
Žalobín	Vranov nad Topľou	803	1815	126,0	áno

Plánované rozvojové aktivity SPP – distribúcia, a. s.

V súvislosti s nárastom potreby zemného plynu v regióne sa v rámci rekonštrukcií dotknutých hlavných VTL plynovodov plánuje zväčšiť ich dimenzie pri zachovaní existujúcej tlakovej úrovne a trasy. Ide o tieto VTL plynovody:

- DN 300 PN 40 Drienovská Nová Ves – Prešov, dĺžka cca 7400 m - zmena na DN 500 PN 40,
- DN 300 PN 40 Rakovce nad Ondavou – Humenné, dĺžka cca 18 500 m - zmena na DN 500 PN 40,
- DN 200 PN 40 Humenné - Snina, dĺžka cca 21 000 m - zmena na DN 300 PN 40,

- DN 200 PN 40 Prešov Kúty - Šidlovec, dĺžka cca 1 730 m - zmena na DN 300 PN 40.

Ostatné plánované aktivity SPP distribúcia, a. s., ktoré neboli doposiaľ zrealizované:

- VTL DN 100 Medzilaborce – Oľka – Košarovce,
- VTL DN 100 Stakčín – Ladomirová,
- VTL DN 80 Jarabina – Kremná.

Za účelom rozvoja plošnej plynofikácie sa navrhuje vybudovať významné strednotlakové rozvody plynu:

- STL Radoma – Okružle – Soboš,
- STL Staškovce – Pstriná – Miroľa – Krajná Poľana – Ladomirová
- STL Vislava – Vagrinec – Ladomirová,
- STL Košarovce – Rafajovce – Nová Kelča – Holčíkovce – Giglovce – Jasenovce,
- STL Ladomirová – Ubľa – Ulič,
- STL Lechnica – Haligovce – V. Lesná – V. Lipník – Stráňany,
- STL Kremná – Hraničné – Mníšek nad Popradom – Sulín.

Návrh rozšírenia plynofikácie v súvislosti s nárastom počtu obyvateľov

Na území kraja sa nachádzajú sídla s prognózou významného nárastu počtu prevažne marginalizovanej skupiny obyvateľov (tabuľka vyššie). Prevažná väčšina týchto obcí je plynofikovaná. Je potrebné do budúcnosti uvažovať s posúdením kapacít a rozšírením existujúcej distribučnej siete pre tieto územia intenzívnej urbanizácie.

Preprava zemného plynu cez územie Slovenska

Prevádzkovateľom tranzitnej siete na Slovensku je spoločnosť EUstream, a. s. Cez územie Prešovského kraja v súčasnosti neprechádzajú prepravné plynovody ani tranzitné prepojenia so susednými krajinami.

Najvýznamnejším projektom v procese plánovania, ktorý bol zaradený na zoznam spoločného záujmu Európskej únie je prepojovací plynovod „Eastern route“ DN 1000 Slovensko – Poľsko (Veľké Kapušany – Lupkowska Pass – Strachocina). Jeho zaradenie medzi významné investície v Slovenskej republike je v štádiu prípravy.

Preferovane navrhovaná trasa prechádza územím Prešovského kraja v úseku: Chlmec – Hažín nad Cirochou – Kochanovce – Udavské – Ľubiša – Hankovce – Koškovce – Jablň – Rokytov pri Humennom – Zbojné – Svetlice – Výrava – Lupkowska Pass.

- zaktualizovať trasu VTL plynových rozvodov Lipany - Lúčka,
- zohľadniť vydané územné rozhodnutie na stavbu STL plynovod s objektmi RS 5000 s VTL plynovodom v Bretejovciach a trasa STL plynovodu Bretejovce - Šarišské Bohdanovce - Nová Polhora,
- navrhnúť spôsob plynofikácie 15 obcí okresu Stropkov,
- prehodnotiť územné možnosti vedenia plánovaného prepojenie prepravných systémov plynovodov SR a Poľska novým koridorom VTL plynovodu, ktorý prechádza oboma našimi regiónmi (podľa podkladu EÚstream, a. s. V úseku cez Košický kraj je navrhovaný v trase Veľké Kapušany - Stretáva - Lastomír - Pozdišovce - Staré – PSK.

Zásobovanie teplom

Z energetických surovín sa na území kraja vyskytujú ložiská ropy a plynu. Geografickým prieskumom v oblasti Lipian bola okrem metánu zistená aj prítomnosť ľahkej parafinovej ropy a v oblasti Hanušovce v okrese Vranov nad Topľou bol zistený prítok metánu.

Výskyt lignitového uhlia sa zistil pri obci Banské v okrese Vranov nad Topľou. Sloje lignitu sa nachádzajú na ploche približne 6 km² v rôznych hĺbkových úrovniach od 4,5 m do 99,5 m.

Z prírodných zdrojov na teritóriu kraja sa nachádzajú ložiská termálnych vôd v širokom páse medzi Vysokými Tatrami a Vihorlatom. Ich výskyt bol overený prieskumom v okolí Popradu a Košíc. Majú teplotu okolo 90 °C a sú vhodné na energetické využitie. Na území s ložiskami termálnych vôd sú mestá Poprad, Kežmarok, Stará Ľubovňa, Levoča, Prešov, Sabinov, Humenné. Výdatnosť ložísk v západnej časti Poprad - Prešov sa odhaduje na 100 MW tepla v okolí Humenného na 800 - 1000 MW tepla.

Zvýšený stupeň plynotifikácie obcí spôsobil, že v súčasných energetických podmienkach sa využíva málo zdrojov z energetických surovín. Vo vidieckych sídlach je na vykurovanie domov používané aj palivové drevo.

V oblasti zásobovania teplom nedošlo k výrazným zmenám výkonových kapacít priemyselných zdrojov tepla ako aj zdrojov tepla, ktoré zásobujú bytovo-komunálnu sféru. Vzhľadom na to, nedošlo ani k výraznému nárastu v oblasti spotreby jednotlivých druhov používaných palív.

Významnými zdrojmi tepla v kraji sú teplárne priemyselných podnikov, Teplárne Chemes, a. s. Humenné, Chemosvit, a. s. Svit a Vihorlat, s. r. o. Snina. Zásobujú obyvateľstvo teplom na kúrenie a prípravu teplej úžitkovej vody. Výhrevňa Spravbytu, a. s. Prešov pokrýva v meste Prešov čiastočne územné centralizované zásobovanie teplom.

Obnoviteľné zdroje energie

V súlade s Národným akčným plánom pre obnoviteľné zdroje energie (2011) a zákonom č. 309/2009 Z. z o podpore obnoviteľných zdrojov energie, rozvoj obnoviteľných zdrojov energie je potrebné chápať komplexne. Národným cieľom je 14% pokrytia potreby z obnoviteľných zdrojov energie v roku 2020.

Okrem zhodnotenia energetickej efektívnosti je aj stanovenie pravidiel vzťahu medzi využívaním obnoviteľných zdrojov energie a ochranou prírody a krajiny tak, aby nebola ani jedna z týchto oblastí diskriminovaná. Súčasťou sú štandardy, ktoré je potrebné rešpektovať ako krajinnokoekologické a environmentálne limity.

Intenzívnejšie využívanie OZE v kraji má svoje opodstatnenie nielen v legislatíve, ale aj z pohľadu environmentálnych činností potrebných pre rozvoj kraja a jeho dlhodobú stabilitu. Využívanie OZE významnou mierou prispieva k zvýšeniu sebestačnosti pri výrobe energie i pri energeticky efektívnom hospodárení s energiami v kraji. Zvyšovanie podielu OZE v energetickom mixe má kľúčovú úlohu pri dosahovaní trvalo udržateľného rozvoja kraja. Nasadzovanie OZE prispieva k znižovaniu emisií skleníkových plynov a iných škodlivín, k ochrane biodiverzity a má potenciál riešiť problematiku zaobchádzania s odpadmi. Optimálne nasadzovanie OZE zlepšuje celkový stav životného prostredia v regiónoch na strane jednej, pričom na strane druhej zlepšuje činitele vplyvajúce

na zdravotný stav obyvateľstva v kraji. Investície do OZE podporujú rozvoj vzdelávania, rozvoj vidieka, medziregionálnu i medzinárodnú spoluprácu, podporujú vedu a výskum. Implementácia OZE v kraji prispieva k rozvoju služieb, podnikania, priemyslu a poľnohospodárstva, pričom napomáha tvorbe nových pracovných príležitostí a medziregionálnych rozdielov.

Budovanie dlhodobých zámerov implementujúcich OZE v kraji by malo prispieť k zvýšeniu kvality života v regiónoch kraja s dlhodobým dopadom pre budúce generácie. K naplneniu týchto zámerov bude potrebné:

- zvýšiť podporu kraja v oblasti dlhodobého nasadzovania obnoviteľných energií,
- zvýšiť energetickú efektívnosť v prevádzkovaných zariadeniach, znížiť energetickú náročnosť,
- zvýšiť využívanie obnoviteľných zdrojov energie na celkovej spotrebe energií,
- vybudovať odborné zázemie a energetický manažment v kraji.

Z hľadiska spôsobu zásobovania je možné rozdeliť sídla a ich časti v kraji na dve skupiny s rozdielnou dostupnosťou palív a energie. Ide o mestá a obce. V mestských zónach sa nachádza rozvinutá energetická infraštruktúra na vysokom stupni komfortu (zemný plyn, centrálné zásobovanie teplom). V obciach sa nachádza kvalitatívne rôznorodá energetická infraštruktúra často vyžadujúca podporu verejného sektora. Výhodou obcí oproti mestám je možnosť implementácie obnoviteľných zdrojov energie v komplexnom riešení pre užívateľov na plošne rozsiahlejšom území ako v mestách. Nakoľko si obnoviteľné zdroje žiadajú rôznu stupeň náročnosti, zásobovania, údržby a servisu, predstavujú obce zdroj potenciálnych rezerv potrebných pre zaistenie dlhodobej prevádzky s cieľom dosiahnuť kontinuálne nakladanie s energiami.

Hlavné priority v oblasti nasadzovania OZE v kraji sú:

- trvalo udržateľný rozvoj tak, aby boli uspokojené energetické potreby pre súčasnú i budúcu generáciu,
- nasadenie OZE pri zachovaní funkcií ekosystémov,
- vybudovať regionálnu sieť OZE pre zabezpečenie konkurencieschopnosti kraja,
- zaviesť systém hospodárneho nakladania s energiami v kraji.

Opatrenia prijímané zainteresovanými skupinami v energetickom sektore kraja by mali pôsobiť v týchto hlavných oblastiach:

- monitoring, analýza a hodnotenie,
- výchova a vzdelávanie širokej verejnosti a cieľových skupín v oblasti efektívneho nakladania s energiou,
- podpora úspor energie a podpora obnoviteľných zdrojov energie,
- podpora pilotných projektov,
- implementácia takých riešení, ktoré predstavujú vzorové prístupy pri prevádzkovaní budov a poskytovaní služieb,
- podpora pracovných miest súvisiacich s energiou, ktorá významne vplýva na produkciu skleníkových plynov.

Prioritou v oblasti implementácie OZE musí byť podpora vytvárania úspor energie, ktorá predstavuje základ pre nasadenie OZE v kraji. Implementácia OZE musí vychádzať z konkrétnych opatrení so súčasným zhodnotením energetickej efektívnosti. Vybudovať

dispečingy v oblasti spotreby a nakladania s energiami je prvým a nevyhnutným krokom. Nasledovať by mali jasne definované potreby, požiadavky a činitele vplyvajúce na výrobu, distribúciu a spotrebu energie s výraznou podporou OZE. Je potrebné aj posúdiť možnosť využitia poľnohospodárskych prebytkov (slama, odrezky, fytomasa a pod.), ako aj možnosť využitia tepla z geotermálnych vrtov. Podporovať malé vodné elektrárne, ktoré stavebnou činnosťou významne neovplyvnia vodné toky. Vybudovať miesta prvého kontaktu s cieľom zabezpečiť kvalitnú odbornú poradenskú činnosť v oblasti nasadzovania OZE pre konkrétne zariadenia, budovy i širokú verejnosť. Pri stavebnom konaní doporučovať analýzu možnosti využitia slnečnej energie. Je potrebné podporiť výskumnú a publikačnú činnosť v kraji pri nasadzovaní OZE.

V rámci rozvoja energeticky efektívneho nakladania s energiami a zásobovania energiami je potrebné sa v podmienkach kraja v oblasti OZE sústrediť na:

- Energetické využívanie biomasy, ktoré rozvíja malé a stredné podnikanie v oblasti výroby a dodávky biopalív. Nepotravinárska výroba energetickej a technickej biomasy podporuje rozvoj poľnohospodárstva a lesníctva v kraji. Významným prvkom je bioplyn.
- Využívanie termosolárnych systémov s akumuláciou tepla - inštalácia solárnych kolektorov na strechy rodinných domov a budov pre prípravu TÚV a predohrev, rozvíja malé a stredné podnikanie a znižuje prevádzkové náklady na bývanie a využívanie budov.
- Výroba elektriny zo slnka – fotovoltaika. Výroba elektriny vo fotovoltaických paneloch je environmentálne šetrná a umožňuje využitie elektriny nezávisle na elektrizačnej sústave. Fotovoltaickú energiu je nutné vnímať ako doplnkový zdroj, schopný uspokojiť potreby zákazníka. Podmienkou je nutná analýza skutočnej spotreby a energetických nárokov u subjektu, ktorý toto zariadenie prevádzkuje.
- Využívanie geotermálnej energie v kombinácii s tepelnými čerpadlami. Tepelné čerpadlá využívajú obnoviteľný zdroj energie a prispievajú k znižovaniu energetickej náročnosti. Počiatočné investičné náklady sú však značne vysoké.
- Využívanie energie malej vody (malé vodné elektrárne do 10 MW). Výroba elektriny v malých vodných elektrárňach je environmentálne šetrná a umožňuje využitie elektriny nezávisle na elektrizačnej sústave. Implementované projekty musia zohľadňovať kritériá vplyvu na zmeny hydrologických charakteristík územia.
- Využívanie energie vetra (veterné elektrárne). Výroba elektriny vo veterných elektrárňach je environmentálne šetrná a umožňuje využitie elektriny nezávisle na elektrizačnej sústave. Podpora takéhoto druhu OZE môže byť hodnotená negatívne z pohľadu vplyvu na estetickú hodnotu životného prostredia.
- Znižovanie mernej spotreby pre vykurovanie budov (znižovanie tepelných strát pri obnove bytového fondu) predstavuje sanácia budov vrátane zateplovania. Toto smerovanie rozvíja malé a stredné podnikanie a využívanie nehnuteľností s cieľom zvýšiť kvalitu a dostupnosť poskytovaných služieb. Tepelné izolácie šetria energiu a zároveň predlžujú životnosť obvodového plášťa budovy.
- Podpora budovania pasívnych domov je cestou dosahovania nižších tepelných strát nových budov. Pasívna budova vo svojej podstate vyžaduje dodávky energie (hlavne tepla) z externých zdrojov len vo veľmi malom množstve. Výstavba pasívnych rodinných domov a budov rozvíja malé a stredné podnikanie a podporuje rozvoj kombinovaných zdrojov energií, vrátane inovácii v oblasti merania a regulácie.

- Inštalácia rekuperačných technológií a využitie odpadového tepla.

Solárna energia

Zdroje solárnej energie

Lokalita zdroja	Palivo primárneho zdroja	Inštalovaný výkon generátora(ov) [kW]
FVE Kobyly 1	slnečná energia<1MW	998
FVE Vaniškovce	slnečná energia<1MW	220
Kobyly 2	slnečná energia<1MW	999
FVE Rokytov pri Humennom	slnečná energia<1MW	998
FVE Humenné 1	slnečná energia<1MW	998
FVE Humenné 1	slnečná energia<1MW	998
FVE Humenné	slnečná energia<100kW strecha	100
FVE Abrahámovce	slnečná energia<1MW	998
FVE Drienov	slnečná energia<1MW	998
FVE Varhaňovce	slnečná energia<1MW	990
FVE Lemešany	slnečná energia<1MW	600
FVE Drienov	slnečná energia<1MW	998
FVE Drienov	slnečná energia<1MW	998
FVE Drienov	slnečná energia<100kW strecha	100
FVE Drienov	slnečná energia<100kW strecha	100
FVE Lipany	slnečná energia<1MW	998
FVE Jakubovany	slnečná energia<1MW	995
FVE Nižná Šebastová	slnečná energia<1MW	250
FVE Ľubotice	slnečná energia<1MW	998
FVE Fulianka 1	slnečná energia<1MW	799
FVE Fulianka 2	slnečná energia<1MW	989
FVE Ostrovany 1	slnečná energia<1MW	998
FVE Ostrovany 2	slnečná energia<1MW	998
FVE Ostrovany 3	slnečná energia<1MW	990
FVE Ostrovany 4	slnečná energia<1MW	990
FVE Medzany 1	slnečná energia<1MW	974
FVE Teriakovce	slnečná energia<1MW	999
FVE Červenica	slnečná energia<1MW	805
Snina	slnečná energia<100kW strecha	100
FVE Mečedelovce 1	slnečná energia<1MW	354
FVE Mečedelovce 2	slnečná energia<1MW	743
FVE Šambron	slnečná energia<1MW	989
Veľký Lipník	slnečná energia<1MW	990
FVE Turany nad Ondavou	slnečná energia<1MW	590
FVE Malá Domaša	slnečná energia<1MW	730
FVE Hlinné	slnečná energia<1MW	999
FVE Čierne nad Topľou 1	slnečná energia<1MW	1000
FVE Čierne nad Topľou 2	slnečná energia<1MW	1000
FVE Kladzany	slnečná energia<1MW	989
FVE Ondavské Matiašovce	slnečná energia<1MW	993
Celkom		32343

Zdroj: Vsl. distribučná a. s. Košice

Využívanie solárnej energie je doterajším spôsobom nešetrné ku krajine - lokálnej faune a flóre. Predpokladom je prioritne využívať tzv. ostrovnú solárnu energiu na objektoch v zastavaných územiach obcí.

Veterná energia

Existujúce zdroje veternej energie sú zanedbateľné v oblasti zásobovania elektrickou energiou z hľadiska kvality a spoľahlivosti dodávok energie pre odberateľov.

Spotreba el. energie za r. 1996, 2013 pre maloodber (MO) a veľkoodber (VO) po jednotlivých okresoch. Súčasne je tu uvedený predpokladaný nárast spotreby do r. 2022.

Zdroje veternej energie

Okres	1996			2013			2022		
	MO	VO	spolu	MO	VO	spolu	MO	VO	spolu
	GWh			GWh			GWh		
Humenné	60,6	30,2	90,8	63,90	90,03	153,93	67,43	95,01	162,44
Vranov	105	25	130	82,32	41,35	123,67	86,87	43,64	130,51
Snina	37,5	15,3	52,8	38,34	26,36	64,70	40,46	27,82	68,28
Medzilaborce	19,3	5,8	25,4	12,80	1,87	14,67	13,51	1,97	15,48
Stropkov	21,6	12,6	34,2	20,65	10,38	31,03	21,79	10,95	32,75
Svidník	40,2	10,6	50,8	31,70	7,19	38,89	33,45	7,59	41,04
Bardejov	77,5	36,5	114	75,38	41,58	116,96	79,55	43,88	123,43
Prešov	198	173,2	371,2	202,09	163,27	365,36	213,27	172,30	385,57
Sabinov	53,4	29,4	82,8	51,39	34,14	85,53	54,23	36,03	90,26
St. Ľubovňa	63,9	27,5	91,4	55,00	27,11	82,11	58,04	28,61	86,65
Kežmarok	35,2	27,7	62,9	78,04	34,67	112,71	82,36	36,59	118,94
Levoča	52,8	15,4	68,2	46,00	6,80	52,80	48,54	7,18	55,72
Poprad	161,9	149,7	311,6	139,80	201,69	341,49	147,53	212,85	360,38
Spolu	926,9	558,9	1485,8	897,41	686,44	1583,85	947,05	724,41	1671,46

Zdroj: Vsl. distribučná, a. s. Košice

Limity a požiadavky pre umiestňovanie veterných parkov a veterných elektrární na území

Pre oblasť umiestňovania projektov využívania veternej energie s vhodnými veternými pomermi sa navrhuje rozdelenie územia Prešovského kraja z hľadiska environmentálnych a ďalších chránených záujmov a obmedzení rozdeliť do nasledujúcich skupín:

- územia vhodné,
- územia podmienene vhodné,
- územia nevhodné.

Územia vhodné pre výstavbu veterných parkov a veterných elektrární (VP a VE) sú:

- územia s dostatočným technickým potenciálom preukázaným meraním, kde je záruka dosiahnutia minimálne stanovenej hranice efektívneho využívania VE a VP,
- územia, ktoré nezaťažuje žiadny limit, či obmedzenie, zakotvené v platnej legislatíve,
- územia s 1. stupňom ochrany prírody a krajiny, okrem: prvkov ÚSES (územného systému ekologickej stability), CHVÚ, území Európskeho významu s 1. stupňom ochrany, dôležitých migračných ciest vtákov, netopierov a dôležitých zimovísk podľa zákona č. 543/2002 Z. z. (túto skutočnosť je potrebné doložiť intenzívnym ornitologickým a chiropterologickým monitoringom druhov v trvaní minimálne 1 rok),

- územia nížin, pahorkatín a stredných pohorí so zastúpením technických prvkov, najmä okolie klasických energetických zdrojov, okolie nadzemných vedení veľmi vysokého napätia, okolia výrobných, skladových a priemyselných komplexov, krajina s rozmiestnenou infraštruktúrou ako cesty, diaľnice, železnice, či inak environmentálne narušená krajina, územia pasienkov, či inak nevyužívanej poľnohospodárskej pôdy a pod.,
- územia so strednou a nízkou kvalitou poľnohospodárskych pôd, t. j. pôdy zaradené podľa skupiny BPEJ od 5. až do 9. skupiny,
- územia, kde je možné dosiahnuť akceptáciu VE a VP miestnou samosprávou a obyvateľstvom spôsobom zakotveným v právnom poriadku SR.

Územia podmiennečne vhodné pre výstavbu VE a VP boli rozdelené na dve kategórie:

Prvou skupinou (územia podmiennečne vhodné s obmedzeniami) sú územia, v ktorých je potrebné preskúmať, či nie sú zaťažované odbornými či legislatívnymi obmedzeniami. V prípade, že áno, je ich potrebné dokladovať vyjadreniami, či stanoviskami relevantných orgánov alebo jednoducho dlhodobými pozorovaniami v danej lokalite pred alebo v procese EIA. Platí, že kategória území podmiennečne vhodných s obmedzeniami je menej prísna v porovnaní s územiaми podmiennečne vhodnými s prísnyim odborným limitom. Toto musí byť zohľadnené aj váhou jednotlivých hodnotiacich kritérií v procese EIA.

Druhou skupinou (územia podmiennečne vhodné s prísnyim odborným limitom) sú územia, kde budú v procese hodnotenia a posudzovania vplyvov na životné prostredie uplatňované prísne odborné limity, ktoré bude nutné pred a v procese EIA doložiť odbornými štúdiami, posudkami, vyjadreniami, resp. povoleniami relevantných orgánov, z ktorých bude zrejmé, že výstavba VE a VP nebude mať negatívny vplyv na životné prostredie, či neohrozí iný, v dokumente definovaný, chránený záujem.

Zaradenie územia do tejto kategórie neznamenaá automaticky nemožnosť budúceho umiestnenia VE a VP, ale indikuje potrebu intenzívneho skúmania daného územia z hľadiska možného ohrozenia chránených záujmov. Je pochopiteľné, že ak uvádzame niekoľko stometrové pásmo napr. od lesa, nemôže to automaticky znamenať, že na celom území SR sa v tomto páse zeme nachádzajú chránené druhy, druhy vtákov, ktoré by mohli byť VE a VP ohrozené pri preletoch, hniezdení a pod. Je zrejmé, že čím viac chránených záujmov sa na posudzovanom území vyskytuje, tým komplexnejšie musí byť ich posúdenie.

Rozdelenie území do dvoch kategórií nevylučuje súbeh odborných limitov a obmedzení z oboch skupín.

Územia podmiennečne vhodné s obmedzeniami pre výstavbu veterných parkov sú:

- územia s 2. stupňom ochrany okrem: území európskeho významu s 2. stupňom ochrany, vyhlásených CHKO a zóna D chránených území,
- navrhované a vyhlásené chránené vtáčie územia a významné vtáčie územie (SOVS);
- oblasti s výskytom chránených druhov vtákov a netopierov vrátane ich zimovísk a migračných trás mimo hydrických biokoridorov,
- okolie nadregionálnych hydrických biokoridorov do vzdialenosti 200 m - konkrétne požadované odstupové vzdialenosti v posudzovanej lokalite spresní ornitológ v procese EIA, pričom môže navrhnúť vzdialenosť skrátiť a aj predĺžiť,
- okolie turistických centier celoštátneho, nadregionálneho a regionálneho významu - obmedzenia a podmienky na konkrétnej lokalite VE spresní posudzovanie EIA na základe štúdie viditeľnosti a vizualizácie alebo krajinárskej štúdie,

- regióny cestovného ruchu II. kategórie (s národným významom) - zámer je potrebné prekonzultovať so Slovenskou agentúrou cestovného ruchu a odbornými orgánmi cestovného ruchu VÚC. V prípade pochybností, či rozporov obmedzenia a podmienky na konkrétnej lokalite VE spresní posudzovanie EIA na základe štúdie viditeľnosti (vizualizácie) alebo krajinárskej štúdie,
- okolie železníc, cestných komunikácií, turisticky značených chodníkov, cyklotrás a iných líniových stavieb (potrebné posúdiť bezpečnostné riziká: napr. odpadávanie námrazy z točiacej sa vrtule VE). V prípade, že použitá technológia danú problematiku rieši rozmrazovaním, resp. automatickým zastavovaním rotora turbíny, je uvedený limit považovaný za bezpredmetný. V ostatných prípadoch je potrebné v predkladanom zámere uvedenú problematiku opísať a navrhnúť potrebné opatrenia,
- územia mimo ochranných pásiem letísk a leteckých pozemných zariadení z hľadiska výšky stavby,
- oblasti lazov (laznícke osídlenie) - to, či je príslušné územie potrebné chrániť a v akom rozsahu určí odborník v krajinárskej štúdii,
- evidované archeologické lokality s potenciálom na vyhlásenie za nehnuteľnú kultúrnu pamiatku, t. j. lokality ako napr. praveké mohyly, resp. mohylové háje či torzá zaniknutých stavieb (hrádkov, hradísk, ochranných valov, kostolov, kláštorov a pod.),
- tiché oblasti v otvorenej krajine v zmysle § 2 ods. 2 zákona č. 2/2005 Z. z.,
- vodárenské zdroje - chránené vodohospodárske oblasti a ochranné pásma vodárenských zdrojov II. stupňa,
- ochranné pásmo II. stupňa prírodných liečivých zdrojov a prírodných minerálnych zdrojov,
- územia s klimatickými podmienkami vhodnými na liečenie a kúpeľné miesta, prírodné liečebné kúpele a kúpeľné liečebne (pokiaľ to štatút nezakazuje),
- územia vo vizuálnom kontakte s existujúcimi kultúrnymi, historickými a prírodnými dominantami (ochrana vžitých diaľkových pohľadov na charakteristické dominanty našej krajiny). Vyžaduje sa nezávislé posúdenie odborníkom, vypracovanie štúdie viditeľnosti (vizualizácia), prípadne krajinárska štúdia v rámci EIA. V prípade kultúrnych a historických pamiatok je potrebné stanovisko Pamiatkového úradu SR,
- vizuálne exponované lokality, ktoré sú v diaľkových a sektorových pohľadoch na panorámy krajiny a na siluety krajiny (územia zaradené do kategórie A limitov) viditeľné v jednotlivých vizuálnych pásmach 5 - 10 km, 10 – 15 km, 15 – 20 km pri zreteľnej viditeľnosti kdekoľvek v zornom poli. Vyžaduje sa nezávislé posúdenie odborníkom a vypracovanie krajinárskej štúdie v rámci EIA so zhodnotením, či nedôjde k narušeniu línie siluety alebo panorámy krajiny,
- ochranné pásma vodárenských zdrojov III. stupňa,
- územia poľnohospodárskych pozemkov, na ktorých sa vyskytujú funkčné hydromelioračné zariadenia,
- územia 200 m od hranice lesných porastov a plochy nelesnej drevinovej vegetácie charakteru lesa (požadované odstupové vzdialenosti v konkrétnej lokalite VE a VP budú spresnené v procese EIA),
- územia poľnohospodárskych pozemkov, na ktorých sa vyskytujú funkčné hydromelioračné zariadenia,
- chránené ložiskové územia a prieskumné územia.

Územia podmiennečne vhodné s prísnyim odborným limitom pre výstavbu VE a VP sú:

- územia s vysokou a mimoriadnou kvalitou poľnohospodárskych pôd, t. j. pôdy zaradené podľa skupiny BPEJ do 1. až 4. skupiny,
- priestory určené na plnenie úloh rezortu Ministerstva obrany SR definované MO SR ako územia ochranných pásiem vojenských leteckých pozemných zariadení a územia, ktoré sa využívajú vojenským letectvom na letecký výcvik od výšky 0 m nad terénom (obmedzený priestor – AMC – spravovaný priestor). Na podmiennečne vhodných územiach je udelenie súhlasu s výstavbou VE a VP podmienené vypracovaním štúdie letecko-prevádzkového posúdenia vplyvu VE a VP na prevádzku vojenského letectva, ktorá preukáže, že stavba žiadnym spôsobom neovplyvní bezpečnosť letovej prevádzky vojenského letectva,
- lesné porasty (podľa definície v zákone č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov) a územia 50 m od ich hranice,
- navrhované a vyhlásené územia Európskeho významu (ak nie sú zároveň územím, na ktoré sa vzťahuje 3. až 5. stupeň ochrany),
- územia chránených krajinných oblastí,
- prvky miestneho územného systému ekologickej stability,
- prvky regionálneho územného systému ekologickej stability,
- prvky nadregionálneho územného systému ekologickej stability,
- okolie vodných tokov a vodných plôch v šírke min. 100m od brehovej čiary, ktoré nie sú regionálnymi a nadregionálnymi hydrickými biokoridormi (konkrétne požadované odstupové vzdialenosti v posudzovanej lokalite spresní ornitológ v procese EIA, pričom môže navrhnúť vzdialenosť skrátiť a aj predĺžiť),
- okolie regionálnych hydrických biokoridorov min. 200 m (konkrétne požadované odstupové vzdialenosti v posudzovanej lokalite spresní ornitológ v procese EIA, pričom môže navrhnúť vzdialenosť skrátiť a aj predĺžiť),
- regióny cestovného ruchu I. kategórie (s medzinárodným významom) a územia zaradené do vyššej kategórie ako príslušný región - zámer je potrebné prekonzultovať so Slovenskou agentúrou cestovného ruchu a odbornými orgánmi cestovného ruchu VÚC. V prípade pochybností či rozporov obmedzenia a podmienky na konkrétnej lokalite VE spresní posudzovanie EIA na základe štúdie viditeľnosti (vizualizácie) alebo krajinárskej štúdie.
- územia mimo ochranných pásiem letísk a leteckých pozemných zariadení (koncové riadené oblasti letísk - TMA) podľa definície Leteckého úradu SR,
- vizuálne exponované lokality, ktoré sú v diaľkových a sektorových pohľadoch na prírodné a kultúrne pamiatky (zaradené do nevhodných území – limit A) viditeľné v jednotlivých vizuálnych pásmach 5 – 10 km, 10 – 15 km, 15 – 20 km pri silnej viditeľnosti kdekoľvek v zornom poli (obmedzenia a podmienky na konkrétnej lokalite VP spresní posudzovanie EIA na základe krajinárskej štúdie).

Územia nevhodné pre výstavbu veterných parkov:

- územia s bytovou a občianskou vybavenosťou, vrátane území na tento účel vyčlenených v platných územných plánoch a územia v ich bezprostrednom okolí, kde nie je možné dosiahnuť splnenie hlukových hladín daných Vyhláškou MZ SR č. 549/2007 Z. z.,
- územia s 3., 4. a 5. stupňom ochrany plus zóny A, B a C chránených území,

- Územia medzinárodného významu. Patria sem mokrade medzinárodného významu (Ramsarské lokality), lokality svetového prírodného dedičstva UNESCO, lokality s udeleným európskym diplomom a biosférické rezervácie,
- priestory určené na plnenie úloh rezortu Ministerstva obrany SR). Nevhodné sú rovnako územia v ochranných pásmach a prekážkových rovinách vojenského letiska Prešov.
- ochranné pásma letísk, a leteckých pozemných zariadení,
- ochranné lesy a lesy osobitného určenia,
- vodárenské zdroje - ochranné pásma vodárenských zdrojov I. stupňa,
- ochranné pásmo I. stupňa prírodných liečivých zdrojov a prírodných minerálnych zdrojov;
- kúpeľné miesta, prírodné liečebné kúpele a kúpeľné liečebne (pokiaľ to štatút kúpeľného miesta, liečebných kúpeľov a kúpeľnej liečebne zakazuje),
- kultúrne pamiatky, pamiatkové územia a územia zapísané do Zoznamu svetového kultúrneho dedičstva a ich ochranné pásma (vrátane významných a charakteristických pohľadov na tieto územia),
- z hľadiska vizuálnej exponovanosti lokality pre veterný park priestory prírodných a kultúrnych pamiatok (zaradených do nevhodných území – limit A) viditeľné v jednotlivých vizuálnych pásmach 0 - 1,2 km, 1,2 - 3,5 km a 3,5 - 5 km,
- dobývacie priestory,
- ochranné pásma líniových objektov, nadradenej infraštruktúry (diaľnice a rýchlostné cesty, ostatné cesty, železnice),
- ochranné pásma líniových objektov – produktovody, zariadenia rozvodov plynu a rozvody elektrickej energie,
- pásma fyzickej ochrany jadrových zariadení,
- ochranné pásma pohrebísk (Zákon č. 470/2005 Z. z. o pohrebníctve a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov),
- bezprostredné okolie vojnového hrobu.

Odporúčané štandardy pre veterné elektrárne

Všetky projekty rozvoja veternej energie navrhované na území kraja musia implementovať nasledujúce štandardy:

- dôkladný výber lokality na umiestnenie VE a VP v spolupráci s miestnou samosprávou a regionálnymi orgánmi ochrany životného prostredia ešte pred spracovaním zámeru podľa zákona 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov s cieľom vylúčiť prekážky definované legislatívou a vyššie uvedenými limitmi,
- úzka spolupráca s dotknutými obcami a dotknutými orgánmi podľa zákona 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov,
- v zámere dokladovať minimálne ročným meraním reálny technický potenciál veternej energie danej lokality (na stožiar vo výške minimálne 40 m, alebo vo výške 30 m, pokiaľ sa zároveň na tom istom meracom stožiar zaznamenáva meranie aj v inej nižšej výške), ktorá potvrdí efektívnosť budúceho záberu krajiny vzťahnutú na použitú technológiu a predpokladanú vyrobenú elektrickú energiu.

Pokiaľ MH SR nevydá iné usmernenie, bude MŽP SR považovať za najnižší prípustný jednotkový inštalovaný výkon jednej veternej elektrárne 1,5 MW a súčasne bude vyžadovať preukázanie minimálne 20%-nej ročnej využiteľnosti pri prevádzke veternej elektrárne alebo veterného parku, ktorá bude predpokladom na povolenie výstavby veternej elektrárne

alebo veterného parku v požadovanej lokalite. Ročná využiteľnosť (MWh) sa chápe ako súčin inštalovaného výkonu veternej elektrárne alebo veterného parku (MW) a celkového ročného časového fondu v hodinách (8 760 hodín).

- Všetky elektrické vedenia VE alebo VP realizovať podzemným vedením. Toto sa nevzťahuje na nevyhnutné pripojenie VE alebo VP do prenosovej alebo distribučnej sústavy, ktoré je možné zrealizovať aj vo forme nadzemného elektrického vedenia.
- Monitoring vtáctva a netopierov v zmysle metodiky BACI minimálne 1 rok pred výstavbou a 1 rok počas prevádzky. Pri posudzovaní vplyvu je odporúčané vykonať intenzívny ornitologický a chiropterologický monitoring druhov v trvaní minimálne 1 rok.
- Štúdia vplyvu na obraz krajiny a vizualizácia v krajine. Vizualizáciu vykonať z typických smerov (okolité obce, dôležité komunikácie, navštevované a frekventované dominanty a pod.).
- Archeologická štúdia v lokalitách, uvedených v katalógovom liste v kategórii C.
- V súlade s predpokladanými dopadmi implementovať kompenzačné opatrenia stanovené v záveroch EIA.
- Vypracovanie podkladov (predloženie hlukovej štúdie) pre konkrétnu lokalitu, ktoré preukážu plnenie prípustných hladín hluku, stanovených Vyhláškou MZ SR č. 549/2007 Z. z. , ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí. Splnenie limitov uvedených v legislatíve bude pri kolaudačnom konaní potrebné dokladovať meraním.
- V investičnom zámere počítať iba s výstavbou VE a VP, ktorá využíva najmodernejšie dostupné technológie, dosahuje najnižšiu hlučnosť (mechanickú a aerodynamickú, vrátane konštrukcie stožiarov), má najmenšie nároky na záber územia, pracuje v spektre nízkych otáčok. Požaduje sa dodávka zariadenia z novovýroby – túto skutočnosť je potrebné uviesť v zámere predkladanom do EIA a doložiť príslušným certifikátom v kolaudačnom konaní.
- VE a VP schvaľovať ako stavby na dobu určitú, ktoré musia byť vlastníkom alebo užívateľom stavby úplne odstránené k poslednému dňu platnosti povolenia trvania stavby (ak nebude vydané iné stavebné povolenie, ktoré počíta s využitím niektorej časti stavby).
- Doloženie „Osvedčenia MH SR o súlade investičného zámeru s dlhodobou koncepciou energetickej politiky SR“ podľa § 11 zákona č. 656/2004 Z. z. o energetike a o zmene niektorých zákonov (spôsob a termín vydania osvedčenia v procese povoľovania VE a VP určí MH SR).

Návrh iných podmienok sledovaných pri povoľovaní výstavby VE a VP:

1. Pripojenie VE a VP do distribučnej alebo prenosovej sústavy v spoločnom mieste pripojenia, ak zodpovedné orgány distribučnej alebo prenosovej sústavy neurčia inak;
2. nadzemné elektrické vedenia musia byť v miestach, kde tieto vedenia križujú významné migračné trasy vtákov, vybavené výstražnými prostriedkami, ktoré účinne zabránia zrážkam a usmrcovaniu vtákov s vodičmi vedení.
3. Prednosť bude mať budovanie VE a VP v blízkosti vhodných miest spotreby nimi vyrobenej elektrickej energie alebo zariadení na akumuláciu nimi vyrobenej elektrickej energie v inej forme.

4. Zviditeľnenie listov vrtúl veternej elektrárne pre účely leteckej prevádzky farebným označením v zmysle schválených podmienok Leteckého úradu SR a v súlade s požiadavkami ICAO – Annex 14 Zmluvy č. 147/1947 Zb., o medzinárodnom civilnom letectve, umiestnených na statických častiach veternej elektrárne, pokiaľ všeobecne záväzný predpis nestanoví iné požiadavky.
5. Osvetlenie (ak je odborným orgánom vyžadované) realizovať na stožiar prerušovaným (teda nie stálym alebo rýchlo pulzujúcim) svetlom, ktoré je pre vtáky v noci menej lákavé. Pokiaľ to nie je legislatívou vylúčené, technicky riešiť osvetlenie tak, aby nebolo priamo viditeľné z úrovne terénu v bezprostrednej blízkosti VE.
6. Nosný stĺp (resp. stožiar) rotora, gondola a rotory VE by mali byť navrhnuté výhradne s antireflexnou matnou povrchovou úpravou v odtieni svetlej šedej farby, resp. vo farebnej úprave, ktorá pomôže začleneniu VE a VP do krajiny.
7. Je doporučené používanie biodegradovateľných olejov a mazadiel pri prevádzke VE;
8. Zákaz umiestňovania reklám alebo reklamných zariadení na jednotlivých častiach VE, prípustné sú technické informácie umiestnené pri päte stožiaru veternej elektrárne; je prípustné na stožiar umiestniť iné zariadenie využívajúce OZE.
9. VE a VP alebo ich jednotlivé stožiare neoplocovať mimo hranice zastavaného územia obce.
10. Vedľajšie stavby (napr. trafostanice, informačné centrá a pod.) k výstavbe VE a VP umiestňovať prednostne iba do zastavaného územia obce, resp. na stožiar VE, ak nie je technológia predpísaným spôsobom schválená pre EÚ s transformátorom umiestneným pri päte stožiara.
11. Obslužné komunikácie spevňovať iba kamenivom (alebo vhodným miestnym materiálom), prípadne polovegetačnými tvárniciami a nie nepriepustnou povrchovou úpravou. Obslužné komunikácie k VE a VP s nepriepustnou úpravou možno pripustiť iba v prípade, že sa preukázateľne stanú súčasťou cestného systému okolitého územia.
12. Monitoring bioty (zoozložky, fytozložky, lesných a nelesných biotopov) najmenej 1 rok pred realizáciou VE a minimálne 1 rok po spustení prevádzky VE zo strany investora na územiach národného a európskeho významu (stanoví sa v odôvodnených prípadoch v procese EIA, avšak iba na územiach podmienene vhodných s prísnyim odborným limitom, ak sa tento limit týka ochrany bioty).
13. Na ploche VP sa pokúsiť právne relevantným spôsobom obmedziť v spolupráci s miestnymi pestovateľmi výsadbu pre vtáky atraktívnych druhov rastlín (slnečnica, repka olejná a ďalšie) a ozimín. V prípade neúspechu investora zapojiť do vyjednávania ŠOP a regionálne orgány životného prostredia.
14. Limity pre umiestnenie veterných elektrární a veľkosť veterného parku.

Všetky projekty výstavby veterných elektrární musia zohľadňovať nasledujúce limity a minimálne odstupy:

- diaľnice a cesty pre motorové vozidlá – ochranné pásma v zmysle legislatívnych predpisov,
- vodné toky a plochy – min. 100 m,
- obývané územia – min. 500 m, s výnimkou území s osobitou ochranou pred hlukom, kde sa odstup zvyšuje na min. 1000 m,
- prvky ÚSES – min. 200 m,
- významné prírodné krajinné štruktúry (stromoradia, vetrolamy, okrem prvkov ÚSES) – min. 200 m,

- ucelené lesné komplexy – min. 200 m,
- energovody – ochranné pásma v zmysle legislatívnych predpisov,
- pri umiestňovaní veterných elektrární dodržiavať požiadavku na ochranu poľnohospodárskej pôdy zaradenej podľa skupiny BPEJ do 1. až 4. skupiny,
- vo voľnej poľnohospodársky využívannej krajine nenarušovať organizáciu pôdneho fondu,
- pri zásahu do systému vybudovaných hydromelioračných zariadení zachovať ich funkčnosť,
- maximálne do 20 stožiarov veterných elektrární s prihliadnutím na miestne podmienky a obmedzenia z pohľadu ochrany ŽP a obyvateľstva.

Vodná energia

Zdroje vodnej energie nad 100kW

Lokalita zdroja	Palivo primárneho zdroja	Inštalovaný výkon generátora(ov) [kW]
MVE Huncovce	vodná energia	500
MVE Spišská Belá, Myší Vŕšok	vodná energia	200
MVE Spišské Bystré	vodná energia	110
MVE Liptovská Teplička	vodná energia	400
MVE Starina	vodná energia	132
Stakčín	vodná energia	400
Sulín	vodná energia	945
Stará Ľubovňa	vodná energia	510
Nižné Ružbachy	vodná energia	980
MVE Malá Domaša	vodná energia	215
Celkom		16792

Zdroj: Vsl. distribučná, a. s. Košice

Všeobecné limity a požiadavky pre umiestňovanie malých vodných elektrární na území Prešovského kraja:

Na Slovensku máme dnes vybudovaných už viac ako 250 malých vodných elektrární (MVE). Ich výstavba ako jedného (z hľadiska produkcie emisií) z najčistejších zdrojov energie má predovšetkým regionálny, resp. lokálny význam. Príklady z praxe dokazujú, že realizáciou stavieb charakteru MVE vznikajú negatívne vplyvy predovšetkým na faunu, a to hlavne na ichtyofaunu, ako aj čiastočné narušenie kvality vody v toku, scenérie a estetických hodnôt krajiny.

Pre vypracovanie limitov vhodnosti, resp. nevhodnosti výstavby MVE sa použilo hodnotenie stavu vybraných stredných a veľkých vodných tokov mimo sídel z hľadiska 4 kritérií:

- A) prekryv úseku toku s existujúcimi alebo navrhovanými chránenými územiami (cenné prírodné komplexy),
- B) hodnotenie kvality prítomnej ichtyocenózy,
- C) hodnotenie kvality morfológie a hydrológie koryta,
- D) hodnotenie kvality brehových porastov.

Na základe vyššie spomínaných kritérií z hľadiska predpokladu povolenia výstavby je potrebné rešpektovať nasledujúce kategórie, ktoré sú definované aj konkrétnymi limitmi:

- 1.) **Nie je predpoklad povolenia výstavby** (pokiaľ stavba nespadá pod výnimku podľa § 29 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny).
 - úseky tokov v existujúcich chránených územiach v 4. a 5. stupni a úseky tokov, kde je oznámený zámer ich vyhlásenia v 4. a 5. stupni ochrany a medzinárodné významných mokradiach (Ramsarských lokalitách).
- 2.) **Výstavba je veľmi problémová** – povolenie len s prísnyimi podmienkami a požiadavkou na prísne nápravné a kompenzačné opatrenia.
 - úseky tokov v existujúcich chránených územiach v 2. a 3. stupni a úseky tokov, kde je oznámený zámer ich vyhlásenia v 2. a 3. stupni,
 - toky alebo úseky tokov, na ktorých je druhovo alebo početne nadpriemerné osídlenie rybami.

Pri výstavbe MVE vo veľkoplošných chránených územiach (CHKO, NP) treba okrem riešenia biologických problémov navrhnúť aj typické krajinársko-architektonické riešenie MVE, ktoré by neznehodnocovalo vzhľad chráneného územia.
- 3.) **Výstavba je mierne problémová** – povolenie s podmienkou nápravných a kompenzačných opatrení.
 - toky alebo úseky tokov, na ktorých je druhovo alebo početne priemerné osídlenie rybami,
 - morfológicky a hydrologicky nenarušené alebo len mierne narušené úseky tokov so zachovaným prirodzeným spôsobom prúdenia vody.
- 4.) **Výstavba nie je problémová** – predpoklady na povolenie výstavby s požiadavkou bežných nápravných opatrení zmierňujúcich negatívny dopad MVE na okolie.
 - úseky tokov mimo existujúcich alebo navrhovaných chránených území,
 - úseky, kde nie je predpoklad trvalého prežívania bežného spektra rýb kvôli extrémnej úprave toku, narušenému vodnému režimu alebo znečisteniu,
 - morfológicky a hydrologicky čiastočne narušené toky a zregulované úseky tokov bez samorevitalizačnej schopnosti,
 - kvalitné súvislé brehovú porasty, s prirodzeným drevinovým zložením (s výnimkou úsekov s porastmi lužných lesov celoslovenského významu), ostatné brehovú porasty a chýbajúce brehovú porasty.

Pri príprave a plánovaní výstavby MVE je nevyhnutná:

- a) analýza a zhodnotenie potenciálu celého uvažovaného vodného toku (strategické posúdenie vhodnosti a limitov výstavby MVE na jednotlivých úsekoch toku) – SEA,
- b) podrobné vyhodnotenie predbežne vyselektovaných profilov - úsekov toku pre výstavbu MVE pri aplikácii komplexných environmentálnych limitov pre umiestnenie MVE – EIA.

Zámer

V súlade s koncepciou SR bol určený „Technicky využiteľný hydroenergetický potenciál pre malé vodné elektrárne (MVE)“, kde boli pridelené profily na území PSK.

Pridelené profily MVE v Prešovskom samosprávnom kraji

Pov.	Tok	Profil	rkm	Výkon (MW)	Výroba (GWh)	SOP	RZ
1. BaH	Topľa	Hanušovce II	45,700	0,218	1,160	NIE	NIE
2. BaH	Topľa	Skrabské	41,000	0,152	0,826	NIE	NIE
3. BaH	Topľa	Vyšný Žipov	37,900	0,240	1,280	ANO	ANO

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

4. BaH	Topľa	Hlinné	33,700	0,216	1,125	NIE	NIE
5. BaH	Laborec	Udavské	73,050	0,155	0,662	NIE	NIE
6. BaH	Laborec	Lackovce	70,100	0,190	0,818	NIE	NIE
7. BaH	Cirocha	Belá nad Cirochou I	19,800	0,072	0,340	NIE	NIE
8. BaH	Cirocha	Belá nad Cirochou II	17,800	0,115	0,540	NIE	NIE
9. BaH	Cirocha	Dlhé nad Cirochou	14,800	0,127	0,600	NIE	NIE
10. BaH	Laborec	Brekov	60,350	0,265	1,209	NIE	NIE
11. BaH	Ondava	Kladzany	54,000	0,140	1,088	NIE	NIE
12. BaH	Ondava	Poša	45,300	0,135	0,947	ANO	ANO
13. BaH	Topľa	Bardejov - HAT	107,300	0,072	0,288	ANO	ANO
14. BaH	Torysa	Drieňov	35,700	0,205	1,055	ANO	ANO
15. BaH	Vydranka	Vydraň	3,700	0,250	0,900	NIE	NIE
16. BaH	Laborec	Krásny Brod	109,400	0,085	0,380	NIE	NIE
17. BaH	Udava	Adidovce	11,800	0,420	3,126	NIE	NIE
18. BaH	Topľa	Ortáše	15,800	0,369	1,905	NIE	NIE

Biomasa

Celkové množstvo využiteľnej biomasy z drevospracujúcich prevádzok a z drevného odpadu po ťažbe v Prešovskom kraji je 302 413 ton. Z tohto bilancovaného množstva využiteľnej biomasy v drevnej hmote je možné vyrobiť ročne cca 3100 TJ (pri H = 12 MJ/kg), čo predstavuje cca 25% z tepelnej potreby bytovo–komunálnej sféry PSK.

Zdroje energie bioplynu, biomasy

Lokalita zdroja	Palivo primárneho zdroja	Inštalovaný výkon generátora(ov) [kW]
BPS Bardejov	biomasa	8 200
BPS Hertník	bioplyn	998
BPS Maľcov	bioplyn	800
KGJ Humenné	plyn ČOV	127
BPS Kamenica nad Cirochou	bioplyn	999
BPS Humenné	bioplyn	999
KGJ Žakovce	skládkový plyn	150
BPS Huncovce	bioplyn	990
BPS Kežmarok	bioplyn	999
BPS Lipany	bioplyn	999
BPS Matejovce	bioplyn	999
KGJ Kapušany	bioplyn	200
KGJ Kendice	plyn ČOV	172
Belá nad Cirochou	bioplyn	990
Snina	biomasa	12 480
Levoča	kogenerácia	200
BPS Plavnica	bioplyn	1000
Ladomirová	bioplyn	999
KGJ Brusnica	bioplyn	135
Sačurov	bioplyn	999
Celkom		33 435

Zdroj: Vsl. distribučná, a. s. Košice

Všeobecné limity na definovanie území vhodných na pestovanie monokultúr rýchlorastúcich energetických drevín a energetických rastlín plantážovým spôsobom

Monokultúrne porasty rýchlorastúcich drevín a viacročných bylín je možné prirovnať k agroekosystémom trvalých kultúr väčšinou bez dodatočného významného impaktu používania ochranných chemických prostriedkov a s redukovaným doplnkovým prísunom živín (prihnojovaním). Preto aj z hľadiska posudzovania ich pestovania na poľnohospodárskej pôde je potrebné nahliadať, napr. na pestovanie drevín, ako na trvalé kultúry.

A) Limity podľa typu a charakteru jednotlivých území z hľadiska pestovania monokultúr:

- 1.) **územia limitované pre pestovanie monokultúr rýchlorastúcich energetických drevín a energetických rastlín (pestovanie vylúčené)**
 - územia s právnou ochranou prírody stupňom 4 a 5,
 - územia európskeho významu sústavy NATURA 2000,
 - územia národných parkov vo všetkých stupňoch ochrany okrem ich ochranných pásiem.
- 2.) **územia podmienene vhodné pre pestovanie monokultúr rýchlorastúcich energetických drevín a energetických rastlín - podmienky stanoví proces EIA**
 - výlučne autochtónne dreviny a plodiny, za podmienky pestovania výlučne pôvodných druhov mozaikovitým (nie veľkoblokovým) spôsobom – max. veľkosť honu 3 - 5 ha (územia ochranných pásiem národných parkov; územia a chránených krajinných oblastí; ochranné zóny 500 m, tam, kde na územia národných parkov a chránených krajinných oblastí nenadväzujú ochranné pásma; ochranné zóny 500 m od území európskeho významu,
 - povolené autochtónne a introdukované dreviny a plodiny, za podmienky odsúhlasenia podmienok pestovania orgánom ochrany prírody (územia chránených vtáčích území (SPA) zo sústavy NATURA 2000; územia s výskytom (v okolí) významných biotopov podľa mapovania biotopov),
- 3.) **ostatné územia** (vrátane území s prvým stupňom ochrany - autochtónne bez limitu, introdukované na základe súhlasu orgánu štátnej ochrany prírody v zmysle zákona - pri rozsahu nad 300 ha uplatniť proces EIA, a to aj pri postupnom zakladaní porastov, bez ohľadu na charakter a pôvod pestovaných druhov.

B) Limity podľa vhodnosti výberu pestovanej monokultúry na základe charakteru vybraného územia:

- 1.) v depresných polohách, ťažké a veľmi ťažké pôdy – len dreviny,
- 2.) v štandardných polohách veľmi ťažké pôdy – doporučené dreviny na plytkých alebo silne skeletovitých pôdach, alebo kombinácii – doporučené dreviny,
- 3.) v štandardných polohách ťažké pôdy – odporučené plodiny na stredne skeletovitých pôdach - doporučené plodiny aj dreviny,
- 4.) protierózna ochrana:
 - v štandardných polohách na silne erózne ohrozených a veľmi silne erózne ohrozených pôdach - doporučené plodiny aj dreviny,
 - v problematických polohách na silne erózne ohrozených a veľmi silne erózne ohrozených pôdach – len dreviny,

- 5.) v priestoroch s veľmi nízkym zastúpením lesných porastov a NDV a absenciou aj iných prvkov ÚSES – doporučená kombinácia plodín a drevín.

Poznámka:

Za štandardné polohy sa považujú poľnohospodárske pôdy so sklonom do 12 stupňov do nadmorskej výšky 600 m. n. m.

Za problematické polohy sa považujú poľnohospodárske pôdy so sklonom od 12 do 17 stupňov a od nadmorskej výšky 600 m. n. m., resp. ich kombinácia.

Geotermálna energia

V súčasnosti je v SR vymedzených 26 hydrogeotermálnych oblastí, resp. štruktúr. Geotermálne vody v SR doteraz overili pomocou vrtov v 15-tich vymedzených oblastiach. V rokoch 1971 - 2000 bolo realizovaných celkom 66 geotermálnych vrtov, ktorými sa overilo viac ako 1 000 l.s⁻¹ s teplotou na ústí vrtu 20 - 129 °C, ktorých celkový tepelný výkon predstavuje cca 270 MW_t (pri využití po referenčnú teplotu 15 °C).

V Prešovskom kraji sa nachádza 5 perspektívnych oblastí alebo štruktúr geotermálnych zdrojov:

- č. 10 Levočská panva (Z a J časť) s potenciálom 50-250 MW_t je jedinou oblasťou v kraji, kde sa už geotermálna energia využíva, označovaná aj ako Popradská kotlina,
- č. 11 Košická kotlina s potenciálom nad 1000 MW_t, na území PSK zatiaľ nevyužívané,
- č. 24 Levočská panva (SV časť) s potenciálom nad 1000 MW_t, zatiaľ nevyužívané,
- č. 25 Humenský chrbát s potenciálom 250-1000 MW_t, zatiaľ nevyužívané,
- č. 26 Prešovská kotlina – dubnícka depresia /severné svahy Slanských vrchov/, zatiaľ nevyužívané zdroje, plánované k využitiu pre dodávku tepelnej energie pre obyvateľstvo.

Potenciál geotermálnej energie na východnom Slovensku je nasledovný:

Lokality vých. Slov.	Energetický potenciál MW	Očakávaný energetický výkon MW	Ročná výroba energie TJ
Košická kotlina	1200	200	6000
Popradská kotlina	70	25	220
Prešovská kotlina	1550	466	688

Prehľad evidovaných zdrojov s využiteľným tepelným výkonom nad 0,85MW

Územie	Počet lokalít	Využiteľné množstvo (l.s ⁻¹)	Technický využiteľný potenciál (MW)
SR	45	1353,80	21,90
Prešovský kraj	5	158,50	232,96

Prehľad evidovaných zdrojov s využiteľným tepelným výkonom pod 0,85MW

Územie	Počet lokalít	Využiteľné množstvo (l.s ⁻¹)	Technický využiteľný potenciál (MW)
SR	59	457,10	17,21
Prešovský kraj	3	14,60	0,33

V rámci SR sa geotermálna energia využíva v 36 lokalitách s tepelne využiteľným výkonom asi 130,97 (MW_t), ktorý predstavuje 846,4 l.s⁻¹, ale s pomerne nízkou účinnosťou do 30%. Z celkového potenciálu SR bolo vrtmi overených len 4,5%, a využívajú sa len 2,3%. Z vrtmi overeného tepelno-energetického potenciálu geotermálnych zdrojov sa využíva len 53%, čo znamená, že na ďalšie využitie bez realizácie vrtných prác je k dispozícii ešte 47% potenciálu.

V rámci Prešovského kraja je využitie nízke:

Územie	Počet lokalít	Celkový tepelný výkon (MW _t)	Využiteľný tepelný výkon (MW _t) / (%)
SR	36	269,95	130,97 / 100
Prešovský	3	*26,87	*11,16 / *8,52

* bez Popradu (v prevádzke od 07/2003)

V rámci PSK je využívaná v termálnych kúpaliskách:

Vyšné Ružbachy 3 bazény + možnosť kúpania v travertínovom kráteri s termálnou vodou

Vrbov 4 bazény pre dospelých a 3 pre deti

Poprad 6 bazénov, z toho 4 vonkajšie termálne, vo výstavbe sú ďalšie

Ako vyplýva z vyššie uvedeného, medzi významné lokality súčasného využitia zdrojov geotermálnej energie na Slovensku patrí len Popradská kotlina, kde karbonáty, t. j. vápence a dolomity, sú zvodnencami (kolektormi) geotermálnych vôd pod príkrovmi sedimentov paleogénu.

V oblasti Vrbova sú exploatované a využívané pre rekreačné účely, chov rýb a vykurovanie skleníkov a sociálnych budov dvomi vrtmi (Vr-1 a Vr-2). Hĺbka Vr-1 je 1742 metrov, výdatnosť dosahuje 28,3 litra za sekundu, teplotu na ústí 56 stupňov Celzia a mineralizáciu 3,99 gramu na liter. Vr-2 má hĺbku 2 502 metrov, výdatnosť 33,2 litra za sekundu, teplotu na ústí 59 stupňov Celzia a úroveň mineralizácie štyri gramy na liter.

V lokalite Vrbov sa plánuje rozšírenie existujúceho rekreačného a rybárskeho areálu výstavbou päťposchodového hotela, piatich krytých bazénov a ďalších objektov. Zámerom je zásobovať celý rekreačno-športovo-rehabilitačný komplex geotermálnou energiou. Pre tieto účely sa zrealizuje 2000 metrov hlboký geotermálny vrt v blízkosti už uvedených Vr-1 a Vr-2. Štúdia preukázala, že existujúce vrty nemôžu pokryť potrebu tepelnej energie všetkých uvažovaných objektov. Nakoľko sa vrty budú vzájomne ovplyvňovať, realizáciou tretieho sa získa geotermálna voda v množstve len 5,5 litra za sekundu, ďalší postup realizovať tak, aby nedošlo k neracionálnemu vyťažovaniu. Ďalšou aktivitou v využívaní geotermálnej energie v Popradskej kotline je vrt FGP-1 v Starej Lesnej, ktorý na objednávku Tatra-Thermálu, a. s. Poprad vyhlbila v roku 1995 a. s. Nafta Gbely. Vrt má hĺbku 3 616 metrov a jeho hydrodynamické a hydrotermické overovanie sa uskutočnilo v r. 2000. Zámerom tohto projektu je využiť geotermálne vody v pripravovanom areáli zdravotnej prevencie.

V Poprade realizujú využitie geotermálnej vody v projekte športového, relaxačného, rehabilitačného a zábavného parku (AquaCity) s komplexným hotelovým a reštauračným zázemím a celoročnou prevádzkou v priestoroch Grebparku. Hĺbka vrtu PP-1 je 1300 m, jeho maximálna výdatnosť 61,19 l.s⁻¹, teplota termálnej vody na ústí vrtu je 48 °C, celková mineralizácia 2,88 g/l). Zámer predpokladal celkový odber geotermálnej vody z vrtu PP-1

v celkovom schválenom množstve 48,2 l.s⁻¹, (v súčasnosti sa používa odber v množstve 33,0 l.s⁻¹). Zabezpečuje aj vykurovanie kogeneračnou jednotkou a výmenníkmi tepla, čo zníži náklady na prevádzku plavárne. Na poľskej strane Tatier svetová banka pripravuje projekt, ktorého realizáciou sa má zabezpečiť využitie geotermálnych vôd a zásobovanie teplom pre celú oblasť Zakopaného a vylúčiť tu možnosť spaľovania kamenného uhlia, pre zlepšenie životného prostredia.

V oblasti Starej Ľubovne južne od obcí Plavnica a Hromoš sú odvrtné a zdokumentované vrty PL-1 a PL-2 s geotermálnou vodou o výdatnosti cca 4,5 l.s⁻¹. V príprave je rekreačný areál, avšak vzhľadom na rozbor, ktoré preukázali zvýšenú rádioaktivitu, bude potrebné riešiť reinjektáž, a nie vypúšťanie do vodného toku.

Lokalitu výskytu geotermálnych vôd viazaných na kavernózne vápence v blízkosti vulkanitov Slanských vrchov preukázal vrt Vranov-1 (Vehec-Čaklov) v jednotlivých intervaloch hĺbky nasledovne:

- 500 – 900 m s teplotou 50 - 62°C,
- 980 – 990 m slanej vody s teplotou 58°C,
- 1 930 - 1 950 m s teplotou 85°C,
- 3 000 m s teplotou 116°C,
- 3 445 – 3450 m s teplotou 135°C.

Vody sú vysoko mineralizované, cez 20 000 mg/l, a slané (chloridy 1000 mg/l), čo vyžaduje reinjektáž, na ktorú sú však v lokalite dobré podmienky.

Výsledky prác predpokladajú výskyt geotermálnych vôd v lokalitách Bystré a Hlinné avšak o nízkej mineralizácii. Nízkomineralizované vody potvrdil aj vrt Cabov-1 do hĺbky 600 m s poloteplými vodami do 30°C, ale nízkou výdatnosťou 1 l.s⁻¹. Podrobnejšie údaje a prehľad potenciálnych zdrojov je prehľadne uvedený v Atlase krajiny SR a podrobne v Atlase geotermálnej energie Slovenska.

Významným potenciálnym zdrojom pre využívanie energie sa preukazujú v lokalite Prešovskej kotliny na katastroch Prešov, Ruská n. Ves, Teriakovce, Solivar, Dulová Ves, Ľubotice, Nižná a Vyšná Šebastová, a aj v priestore Veľkého Šariša. Predpoklady sú preukázané starším vrtom.

Zoznam prieskumných území na geotermálne vody v Prešovskom kraji

P.č.	Názov prieskumného územia	Názov a sídlo fyz. alebo právnickej osoby	Dátum platnosti povolenia	Pozn.
1.	Gánovce – termálne podzemné vody	Martin Kurcáb, Nový Smokovec	2011	
2.	Gerlachov – termálne podzemné vody	Gepark, s. r. o., Svit	2009	
3.	Kežmarok – termálne podzemné vody	Kežmarok Invest, s. r. o. Kežmarok	2012	
4.	Malý Slavkov	Dimenzia, s. r. o., Kežmarok	2012	
5.	Vranov nad Topľou – termálne podzemné vody	Enex Vranov, s. r. o.	2011	
6.	Veľký Šariš	Mesto Veľký Šariš	2012	
7.	Prešov – Teriakovce	Technické služby mesta Prešov, a. s. Prešov	2012	
8.	Prešov – Záborské	Tepláreň, s. r. o. Košice	2012	
9.	Sekčov	Prešov Energie, s. r. o. Prešov	2012	

10.	Lipany	Mesto Lipany		Jestvujúci vrt
-----	--------	--------------	--	----------------

Zdroj: KÚŽP Prešov

Ďalším využiteľným energetickým zdrojom je energia zemného plynu zo zdrojov na území PSK.

Zdroje energie zemného plynu

Lokalita zdroja	Palivo primárneho zdroja	Inštalovaný výkon generátora(ov) [kW]
KGJ Gerlachov	zemný plyn	150
KGJ Švábska	zemný plyn	600
Snina	zemný plyn	3120
Vranov nad Topľou	zemný plyn	120
Vranov nad Topľou	zemný plyn	190
Celkom		4180

Zdroj: Vsl. distribučná, a. s. Košice

Tieto zdroje je možné považovať za doplnkové s lokálnym využitím.

Záver:

- plnohodnotne využiť potenciál regiónu pre obnoviteľné zdroje energie celoplošne, nielen lokálne, vo vhodnej kombinácii na báze inovačných technológií,
- využiť kapacitu geotermálnych zdrojov predovšetkým pre hospodársku základňu a cestovný ruch,
- stanoviť kritéria na umiestňovanie obnoviteľných zdrojov energie, predovšetkým v mestskom prostredí (elektronický smog).

Telekomunikácie

Rozvoj telekomunikačnej infraštruktúry zaznamenal v poslednom období výrazný kvalitatívny aj kvantitatívny nárast, predstihujúci rozvoj ostatných odvetví. Uskutočňuje sa to obnovou a rozšírením telekomunikačných technológií a prístupových sietí, výrazne sa rozvinul rozsah poskytovaných služieb po pevnej sieti, súčasne sa modernizujú a rozvíjajú služby mobilných operátorov.

V dostupnosti optických zariadení v rámci PSK vidiek zaostáva, tato ponuka prakticky absentuje.

Veľkí operátori ako Telekom alebo Orange sa sústreďujú hlavne na krajské mesto a okresné sídla.

Alternatívni operátori, napr. Antik Telecom, Slovanet a ďalší, síce prevádzkujú optické siete aj v menších mestách v chudobnejších regiónoch, ale stále ide o omrvinky z lukratívnych častí koláča. Obce a lazy nie sú atraktívnym trhom ani pre malých hráčov.

V rovnakej miere to platí aj pre operátorov CaTV, ktorí poskytujú rýchly internet väčšinou len v mestách a v prímestských oblastiach.

Jediná mobilná technológia schopná v reálnej prevádzke zabezpečiť dostatočnú priepustnosť (30 až 100 Mbit/s) pre veľký počet účastníkov, je LTE. Prirovnávanie LTE k FTTH samozrejme trochu pokrívava, ale minimálne z hľadiska bežne poskytovaných rýchlostí pri optickom pripojení alebo internete cez káblvky je LTE porovnateľnou technológiou. V niektorých krajinách si preto operátori alebo vládne inštitúcie kladú otázku,

či má zmysel za ťažké peniaze budovať optiku do domu, keď omnoho rýchlejšie aj lacnejšie sa dajú husto osídlené oblasti (nehovoriac o vidieku) pokryť mobilným širokopásmovým prístupom. Samotní mobilní operátori pripúšťajú, že skutočne neobmedzený mobilný širokopásmový internet by bol neúnosne náročný na investície, a preto drahý. To je fakt. Majú v podstate pravdu aj pri tvrdení, že mobilný internet má iný účel a je orientovaný na iný typ terminálov, ako pevné pripojenie.

Zatiaľ to vyzerá tak, že jedinou garanciou kvalitného a rýchleho pripojenia do internetu je kábel, a najlepšie optický.

Telekomunikačné služby v Prešovskom samosprávnom kraji poskytuje niekoľko telekomunikačných operátorov, čo umožňuje možnosť výberu a nižších cien pre zákazníkov.

Operátori na pevnej telekomunikačnej sieti:

Slovak Telekom, a. s., ANTIK Telecom, s. r. o., Orange, a. s., Slovanet, a. s., SWAN, a. s., UPC, s. r. o.

Operátori na mobilnej telekomunikačnej sieti:

Slovak Telekom, a. s., Orange, a. s., O2 Slovakia, s. r. o., SWAN, a. s.

Slovak Telekom je najväčší slovenský multimediálny operátor. Svoje produkty a služby ponúka pod značkou Telekom jednotlivcom, domácnostiam i firemným zákazníkom prostredníctvom pevnej i mobilnej telekomunikačnej siete.

V oblasti pevných sietí je najväčším poskytovateľom širokopásmového internetu v krajine prostredníctvom optických a metalických sietí (FTTX, ADSL, VDSL). Ponúka tiež digitálnu televíziu formou najmodernejšej IPTV a tiež satelitnej technológie DVB-S2.

V oblasti mobilnej komunikácie poskytuje prístup na internet prostredníctvom viacerých technológií vysokorýchlostného prenosu dát - GPRS/EDGE, UMTS FDD/HSDPA/HSUPA, FLASH-OFDM, LTE (4G). FTTH (Fiber To The Home – optika do bytu) poskytuje len v troch mestách - Prešove, Poprade a Bardejove, aj to len na sídliskách.

Orange je vedúcou telekomunikačnou spoločnosťou a najväčším mobilným operátorom.

Mobilné služby poskytuje prostredníctvom 2G siete, ktorá pokrýva 99,6% populácie, prostredníctvom 3G siete s maximálnou rýchlosťou 42 Mbit/s, ktorá je dostupná pre takmer 80% populácie a prostredníctvom 4G siete najnovšej generácie práve prebieha.

Orange Slovensko je telekomunikačný operátor na Slovensku, ktorý spustil medzi prvými najmodernejšiu pevnú sieť novej generácie na báze FTTH (Fiber To The Home – optika do bytu). Pevný internet a digitálnu televíziu poskytuje Orange taktiež prostredníctvom technológie DSL, ktorá je dostupná na väčšine územia Prešovského samosprávneho kraja.

O2 je tretím najväčším mobilným operátorom na Slovensku, ktorý pokračuje v rozširovaní vlastnej 3G siete. 3G sieť O2 aktuálne pokrýva takmer 60% populácie Slovenska. O2 ako prvý operátor na Slovensku odštartoval v auguste 2012 prvú pilotnú komerčnú prevádzku najrýchlejšej LTE siete vo vybraných obciach západného Slovenska a začiatkom roka 2014 získalo O2 kľúčové frekvenčné spektrum pre 4G sieť.

SWAN, a. s. je najmladším mobilným operátorom, ktorý získal kľúčové frekvenčné spektrum pre 4G sieť a momentálne buduje vlastnú infraštruktúru.

Pri spracovaní ÚPN PSK sa vychádza z jestvujúcej telekomunikačnej infraštruktúry a požadovaných potrieb.

Zadefinované digitálne uzly telekomunikačných služieb, hlavné trasy telekomunikačných vedení – optická prenosová sieť, mobilná sieť GSM, základňové vysielacie stanice mobilných operátorov – sú nosnými pri nových návrhoch.

Pevné telekomunikačné siete

Prevádzkovatelia pevných telekomunikačných sietí v Prešovskom kraji v súčasnosti neuvažujú o ďalšej výstavbe diaľkových optických káblových trás.

Dominantným operátorom je spol. Slovak Telekom, nasleduje spol. Orange s vlastnou optickou sieťou, ANTIK Telecom, s. r. o., spol. UPC Broadband Slovakia, s. r. o. a spol. Slovanet, a. s.

Jestvujúca vybudovaná kostra diaľkových optických káblov – spol. Slovak Telekom, a. s. a spol. Orange je dostatočná na pokrytie súčasných aj výhľadových požiadaviek.

Všetky okresné mestá v Prešovskom samosprávnom kraji majú vybudované telekomunikačné uzly pripojené na diaľkové optické káble, ktoré predstavujú transportnú optickú sieť na Slovensku.

Hlavné smery telekomunikačných trás spol. Slovak Telekom, vid'. príloha:
Prešov – Levoča - Poprad, Prešov – Bardejov, Prešov – Vranov nad Topľou - Humenné

Hlavné telekomunikačné uzly spol. Slovak Telekom: TO Prešov, M. Čulena 55, TO Poprad, Nám. sv. Egídia 3643, TO Bardejov, Dlhý rad 19 A/3 a TO Humenné, Nám. slobody 55.

Hlavné technologické uzly a sieť spol. UPC je situovaná, vid'. príloha.

UPC Broadband Slovakia, s. r. o. patrí medzi vedúce spoločnosti na Slovensku, poskytujúce služby televízie (digitálnej a analógovej), širokopásmového vysokorýchlostného internetu a telefónie. UPC je "triple play" operátorom, služby televízie, internetu a telefónie poskytuje prostredníctvom jednej siete, cez jednu zásuvku v domácnosti. UPC Broadband Slovakia je súčasťou spoločnosti Liberty Global (NASDAQ: LBTYA, LBTYB), divízia UPC Broadband.

ANTI-K Telecom sa takto snaží ukázať, že aj obyvatelia na vidieku môžu získať rovnako kvalitné služby, ako zákazníci v mestách. Zákazník získa optický internet s rýchlosťou až 70 mbp/s, digitálnu televíziu s viac ako 200 kanálmi a bezplatné telefonovanie. Rýchly internet, televízia a telefonovanie však nie sú jediným využitím optickej siete. Optická sieť sa dá využiť aj pre alarm systém určený najmä starším obyvateľom, ktorí sa stlačením tlačidla na náramku môžu dovolať záchranného systému v obci.

Spoločnosť ANTI-K poskytuje aj extrémne rýchly internet s rýchlosťou 1 gbp/s, ktorý môže zákazník získať za cenu bežného internetu. Obyvatelia Prešovského samosprávneho kraja sa tak môžu tešiť na rýchly internet bez ďalších poplatkov. Gigabitové pripojenie je súčasťou prirodzeného vývoja potrieb modernej domácnosti, keď doterajší technologický limit 100mbp/s sa pri raste dátových prenosov – najmä videa - stáva postupne obmedzujúcim. Rýchle internetové služby od ANTI-K Telecomu budú v roku 2014 k dispozícii v Humennom, Stropkove, Svite, Vranove nad Topľou.

V rámci naplnenia rozvojových požiadaviek na zvýšenie kapacity optických vlákien navrhujeme do rezervných HDPE rúr vedených v trase diaľkových a transportných optických káblov zafukovať nové monomódové optické káble. Rozširovanie pevnej telekomunikačnej siete navrhujeme realizovať v rámci výstavby technickej infraštruktúry jednotlivých rozvojových lokalít.

V oblasti prístupových telekomunikačných sietí navrhujeme v nových rozvojových zónach aplikovať nové technologické trendy umožňujúce poskytovanie prenosu dát, multimediálnych služieb a vysokorýchlostného internetu v súlade s odvetvovými a rezortnými požiadavkami na lokálnej úrovni. Uvedené predstavujú najmä výstavbu nových primárnych

a sekundárnych optických prístupových sietí a poskytovanie telekomunikačných služieb triple play – digitálna televízia, internet a hlasová služba (telefonovanie). Cieľom je poskytnúť prenosové médium – optické vlákno priamo do objektov, bytov, podnikateľských priestorov.

V sekundárnej optickej sieti navrhujeme budovať mikrotrubičkový systém pre optické minikáble. V nových rozvojových lokalitách lokálneho i regionálneho významu je potrebné situovať nové telekomunikačné uzly služieb pripojené prostredníctvom optickej infraštruktúry. V rámci spracovania územnoplánovacej dokumentácie rozvojových oblastí je potrebná konzultácia navrhovaného riešenia s príslušným operátorom, resp. správcom telekomunikačnej siete.

Mobilné telekomunikačné siete

Súčasná sieť mobilných operátorov Orange, a. s., Slovak Telekom, a. s., Telefónica O2, a. s., a SWAN, a. s. poskytuje v mobilnej sieti GSM prenos hlasu a dát v rozsahu 2G (900 + 1 800 MHz), 3G (2 100 MHz) aj 4G (800 MHz, 1 800 MHz a 2 600 MHz).

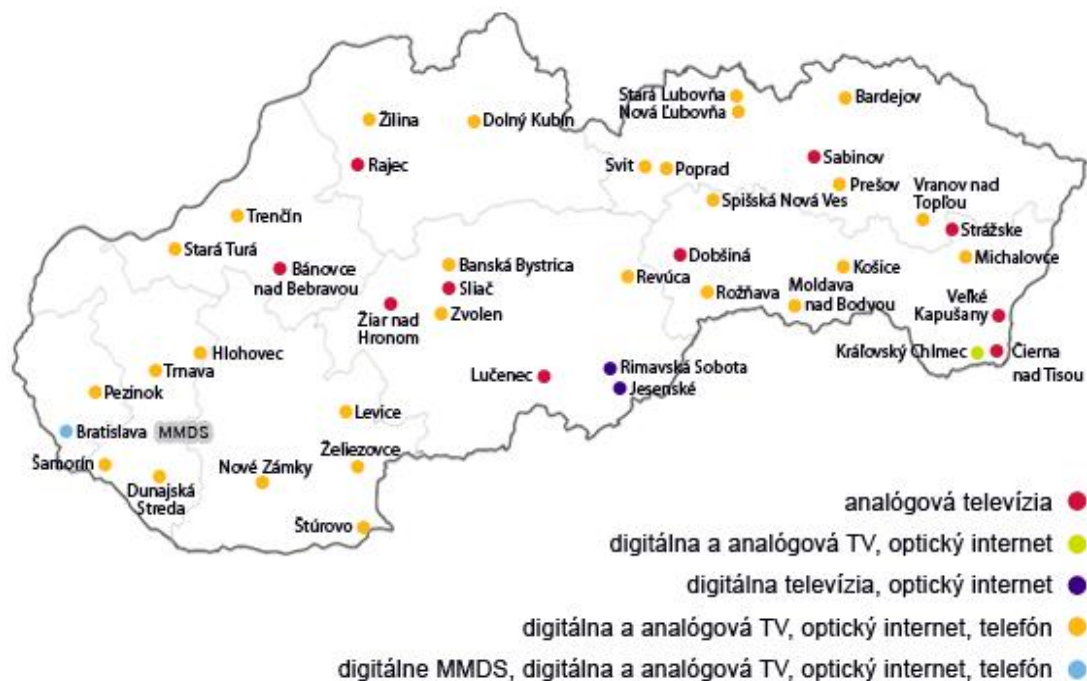
Jestvujúci operátori v rámci zaistenia vysokej rýchlosti prenosu dát pripájajú jednotlivé základňové stanice pomocou optických káblov na vybudovanú podzemnú transportnú optickú sieť.

Z dôvodu rozširovania a skvalitnenia služieb je potrebné rešpektovať zahustenie základňových vysielačích staníc a budovanie nových v navrhovaných rozvojových lokalitách. Z hľadiska výhľadu služieb v rozsahu hlasových a dátových sú sprístupňované aj služby mobilnej siete štvrtej generácie – UMTS s vysokorýchlostnou dátovou sieťou pre pozemný aj satelitný prístup.

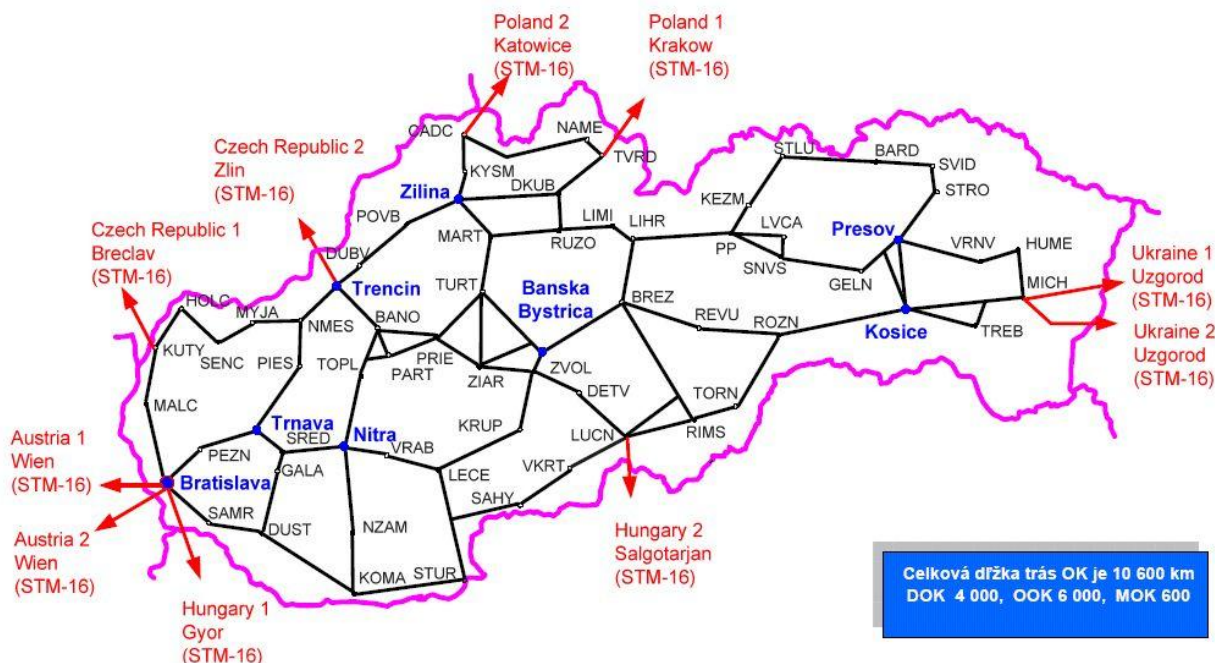
Nasadenie novej multimódovej technológie umožní vyššiu flexibilitu riadenia siete a plynulú migráciu z GSM na nové technológie.

Nová technológia je výkonnejšia, čo umožňuje zníženie počtu fyzických modulov, a zároveň zvýšenie kapacity jednotlivých základňových staníc. Je dôležité, aby sa zabránilo výstavbe nových základňových stožiarov, ak už v danej lokalite jestvuje takýto stožiar od konkurenčného telekomunikačného operátora. Jeden stožiar by mali využívať podľa možnosti všetci operátori, aby nevznikol les stožiarov. Požiadavky kladené na telekomunikačnú infraštruktúru predstavujú širokú paletu moderných a navzájom komplementárnych riešení založených na najmodernejších technológiách, ktoré v regióne Prešovského samosprávneho kraja prezentujú jestvujúci správcovia sietí – uvedené umožňuje individuálny prístup a napĺňanie potrieb zákazníkov.

Pokrytie služieb UPC Broadband Slovakia, s. r. o.

Optické rozvody Slovak Telekom, a. s.

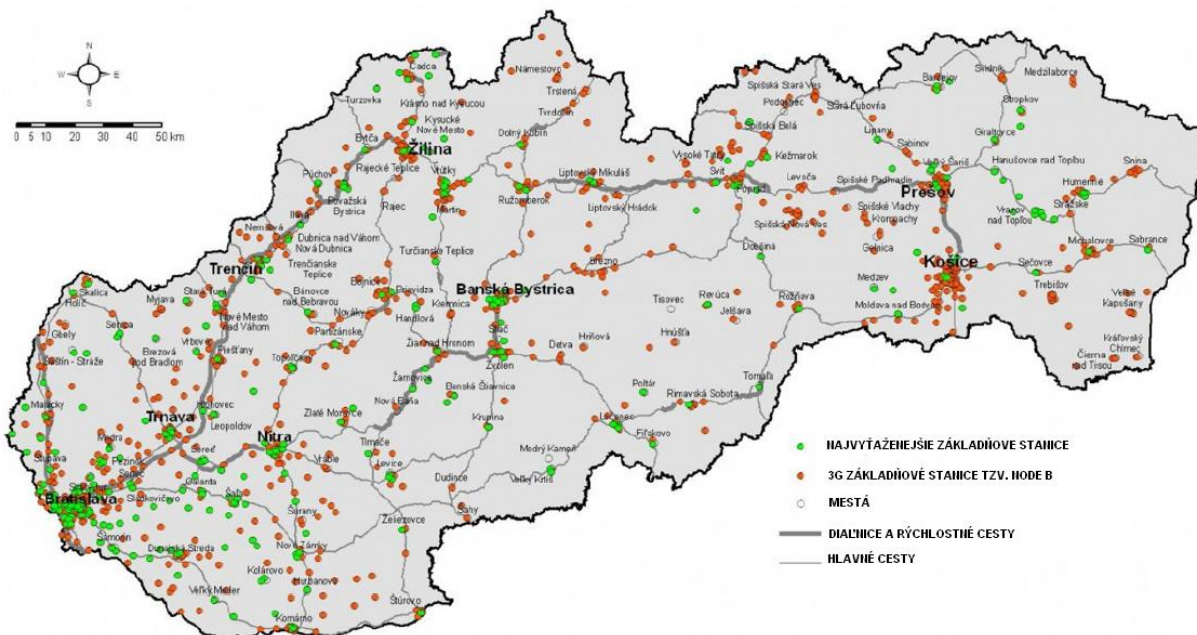

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Zariadenia Orange, a. s.

10/11/2014

2011-05-20-orange.jpg

j) Návrh na riešenie požiadaviek záujmov obrany štátu, požiarnej ochrany a ochrany pred povodňami

Obrana štátu

ÚPN PSK v plnej miere rešpektuje záujmy obrany štátu na území kraja v tom zmysle, že sa zachovávajú všetky vojenské objekty na území kraja a rešpektujú sa ich ochranné pásma.

Zariadenia Ministerstva obrany SR

Obranná politika SR je zameraná na udržiavanie a rozvoj dostatočných vojenských kapacít garantujúcich suverenity, nezávislosť a integritu štátu, na prispievaní SR k udržiavaniu mieru a stability v euroatlantickom regióne a v boji proti terorizmu.

V súčasnosti aj v rámci reformy ozbrojených síl vzniká armáde SR nepotrebný majetok vrátane vojenských zariadení a objektov. Jednotlivé objekty môžu prejsť do majetku jednotlivých obcí, v prípade ich nezájmu sú niektoré objekty odpredávané súkromným fyzickým alebo právnickým osobám.

Objekty vojenských zariadení, ktoré sú vyčlenené pre potreby obrany štátu, ostávajú naďalej v prevádzke armády SR, vrátane ich ochranných pásiem. Jednotlivé zariadenia vrátane ich príslušných ochranných pásiem sú plne rešpektované v návrhu územného plánu.

Ministerstvo obrany SR nepočíta, zo strednodobého hľadiska (do roku 2020), so zásadnou zmenou vo využívaní jestvujúcich zariadení rezortu lokalizovaných na území PSK.

Vojenské územia

Na území PSK sa nachádza veľkoplošné územie špecifického záujmu – vojenské zariadenia a jedno letisko. Územia sú lokalizované v okrese Humenné, a sú to:

- 1 Vojenský obvod – Valaškovce,
2. Vojenské letisko Prešov.

Medzi ďalšie zariadenia patrí aj strelnica v k. ú. Ruská Nová Ves.

Záujmové katastrálne územia Ministerstva obrany Slovenskej republiky

Na území PSK sú umiestnené objekty a zariadenia Ministerstva obrany Slovenskej republiky, ktoré v rámci svojej činnosti plnia úlohy na úseku zabezpečovania obrany štátu. Z tohto dôvodu vedie Ministerstvo obrany Slovenskej republiky k 15. 1. 2014 na území Prešovského kraja evidenciu:

- záujmových katastrálnych území:

Kurov, Chlmec, Kamenica nad Cirochou, Kamienka pri Humennom, Karná, Lackovce, Ptičie, Rovné nad Udavou, Valaškovce-juh, Valaškovce-sever, Valaškovce-stred, Kežmarok, Malý Slavkov, Slovenská Ves, Zaľubica, Dravce, Gánovce, Jánovce, Matejovce, Nižná Šuňava, Poprad, Spišská Sobota, Spišská Teplica, Spišské Bystré, Abranovce, Čelovce, Demjata, Fintice, Dulová Ves, Drienovská Nová Ves, Fulianka, Geraltov, Chmeľovec, Haniska, Janov, Kapušany, Kendice, Kojatice, Kokošovce, Klenov, Lada, Lažany, Lesíček, Lipníky, Ľubotice, Malý Slivník, Malý Šariš, Medzany, Mirkovce, Močarmany, Nemcovce, Nemcovce-Zimná Studňa, Nižná Šebastová, Nižná Šebastová - Kúpele, Okružná, Petrovany, Podhorany, Podhradík, Prešov, Proč, Pušovce, Radatice, Rokycany, Ruská Nová Ves, Ruské Pekľany, Solivar, Suchá Dolina, Svinia, Šalgovík, Šarišská Poruba, Šarišská Trstená, Šarišské Lužianky, Šarišské Lúky, Teriakovce, Terňa, Trnkov, Tuhrina, Tulčík, Veľký Slivník, Veľký Šariš, Vyšná Šebastová, Vyšná Šebastová - Severná, Záhorské, Záhradné, Zavadka pri Terni, Zlatá Baňa, Žatkovce, Žehňa, Župčany, Jakubovany, Lipany, Ostrovany, Sabinov, Šarišské Michaľany, Šarišské Sokolovce, Uzovce, Belá nad Cirochou, Dlhé nad Cirochou, Zemplínske Hámre, Kalnište, Kračúnovce, Kuková, Lúčka, Šarbov, Železník, Hanušovce nad Topľou, Pavlovce nad Topľou, Radvanovce, Vranov nad Topľou, Štôla.

Záujmové stavby Ministerstva obrany Slovenskej republiky

- záujmových stavieb, ktorými sú z hľadiska zabezpečovania záujmov obrany štátu vybrané druhy stavieb bez ohľadu na lokalitu ich umiestnenia:
 - pozemné komunikácie a zariadenia na nich, najmä stavby, portály, brány, stožiare, technológie určené na elektronický výber mýta a kontrolu elektronického výberu mýta,
 - dráhy, vnútrozemské vodné cesty,
 - podzemné a nadzemné siete vrátane zariadení technického vybavenia (káblové televízie, telekomunikačné, dátové, optické, koaxiálne, energetické, silové, plynové, vodovodné, teplárenské alebo kanalizačné siete; elektrárne, rozvodne elektrickej energie, transformačné stanice, meniarne a pod.),
 - stavby vysoké 30 m a viac,
 - elektrické zariadenia vyžarujúce elektromagnetickú energiu (napr. rozhlasové

a televízne vysielače, vysielačie stanice mobilných operátorov a poskytovateľov telekomunikačných služieb),
- veterné elektrárne.

Ochranné pásma leteckého pozemného zariadenia

Ochranné pásmo vojenského zariadenia pozostáva z troch sektorov:

Sektor A - je vymedzený kružnicou so stredom v stanovišti radaru. Polomer kružnice je 100 m. V tomto sektore nesmú prekážky prevyšovať vodorovnú rovinu prechádzajúcu 5 m pod spodným okrajom anténneho zrkadla rádiolokátora.

Sektor B - je tvorený zrezaným kužeľom, ktorý vychádza z ohraničenia sektoru A rozširujúcim sa smerom nahor pod uhlom $0,3^\circ$ nad rovinou vymedzenou sektorom A až do vzdialenosti 5 000 m od stanoviska antény rádiolokátora.

Sektor C - je tvorený zrezaným kužeľom, ktorý nadväzuje na okraj sektoru B rozširujúcim sa smerom nahor pod uhlom $0,5^\circ$ nad vodorovnou rovinou, preloženým vzdialeným ohraničením sektoru B až do vzdialenosti 30 000 m od stanoviska antény rádiolokátora.

V ochrannom sektore prehľadovej časti rádiolokátora sa môžu ojedinele vyskytovať bodové prekážky, napr. stĺpy, stožiare, komíny atď., a to len mimo sektor zvýšeného záujmu o radarovú informáciu. Pod ochranným pásmom nesmú byť súvislé kovové prekážky do vzdialenosti 3 000 m, ktoré sú svojou plochou kolmé k stanovisku radaru, ak čelná plocha presahuje rozmer 100 x 20 m, a to len vtedy, ak ide o objekt prevádzkovo dôležitý.

Na základe uvedeného pri plánovaní priestorového usporiadania a funkčného využitia riešeného územia nezasahovať do existujúcich vojenských objektov a zariadení a ich ochranných pásiem ani inak neobmedzovať ich činnosť.

Pri prerokovaní návrhov územnoplánovacej dokumentácie v záujmových katastrálnych územiach je potrebné vyžadovať vždy stanovisko Ministerstva obrany Slovenskej republiky. K umiestňovaniu a povoľovaniu stavieb v záujmových katastrálnych územiach alebo záujmových stavieb vyžadovať vždy stanovisko Ministerstva obrany Slovenskej republiky.

Civilná ochrana obyvateľstva

Civilná ochrana obyvateľstva vychádza zo zásad zákona NR SR č. 444/2006 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva (Zákon o COO), vyhlášky MV SR č. 532/2006 Z. z. o podrobnostiach na zabezpečenie stavebnotechnických požiadaviek a technických podmienok zariadení civilnej ochrany v znení neskorších predpisov a vyhlášky MV SR č. 388/2006 Z. z. o podrobnostiach na zabezpečenie technických a prevádzkových podmienok informačného systému civilnej ochrany.

Civilná ochrana obyvateľstva je systém úloh a opatrení zameraných na ochranu života, zdravia a majetku, spočívajúcich najmä v analýze možného ohrozenia a v prijímaní opatrení na znižovanie rizík ohrozenia, ako aj určenie postupov a činnosti pri odstraňovaní následkov mimoriadnych udalostí.

Poslaním civilnej ochrany je v rozsahu vymedzenom v zákone chrániť životy, zdravie,

I. etapa Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja
je spolufinancovaná Európskou uniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja
a rozpočtu Prešovského samosprávneho kraja.
Európsky fond regionálneho rozvoja
„Investícia do vašej budúcnosti“.

majetok a vytvárať podmienky pri mimoriadnych udalostiach a počas mimoriadnej situácie a na ten účel spolupracovať s obdobnými inštitúciami iných štátov pri poskytovaní vzájomnej pomoci.

Jednotlivé územné obvody PSK sú na základe zhodnotenia možností vzniku mimoriadnych udalostí, ktoré môžu negatívne pôsobiť na chod života a ekonomiku postihnutého územia, podľa nariadenia vlády SR č.166/1994 Z. z. z 24.5.1994 a č.25/1997 z 10.12.1996 zaradené do nasledovných kategórií:

II. kategória: Svit,

III. kategória: Prešov, Poprad, Svidník, Vranov nad Topľou,

IV. kategória: Bardejov, Giraltovce, Hanušovce nad Topľou, Humenné, Kežmarok, Levoča, Lipany, Medzilaborce, Sabinov, Snina, Spišská Stará Ves, Stará Ľubovňa, Starý Smokovec, Stropkov.

Plnenie požiadaviek vyššie uvedených legislatívnych dokumentov je overované v rámci príslušných územných a stavebných konaní.

Požiarna ochrana

Požiadavky z hľadiska požiarnej ochrany sa riadia príslušnými ustanoveniami zákona číslo 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarimi, vyhlášky MV SR C. 121/2002 Z. z. o požiarnej prevencii v znení neskorších predpisov, vyhlášky MV SR C. 94/2004 Z. z., ktorou sa ustanovujú technické požiadavky protipožiarnej bezpečnosti pri výstavbe a užívaní stavieb v znení neskorších predpisov, vyhlášky MV SR C. 699/2004 Z. z. o zabezpečení stavieb vodou na hasenie požiarov kapacitné pokrytie potrieb a zariadení technického vybavenia vo vzťahu k navrhovanému funkčnému využitiu a organizácii územia.

Pri zmene funkčného využívania územia musia byť požiadavky vyplývajúce zo záujmov požiarnej ochrany riešené v súlade s vyššie uvedenými legislatívnymi predpismi.

Z hľadiska požiarnej ochrany má ÚPN PSK vylepšovať ochranu obyvateľstva najmä v tom zmysle, že návrhom komunikačného systému ciest v riešenom území vytvára možnosť dopravnej obsluhy, a teda aj prístupu požiarnej techniky, do všetkých jeho častí.

Plnenie požiadaviek vyššie uvedených legislatívnych dokumentov je overované v rámci príslušných územných a stavebných konaní.

Požiarnu ochranu zabezpečujú Hasičské a záchranné zbory SR v spolupráci s príslušníkmi dobrovoľných požiarnych zborov.

Ochrana pred povodňami

Na základe dokumentu smernice 2000/60/ES je vodstvo rozdelené do hydrologických a administratívnych jednotiek: oblastí povodí, útvarov povrchových a útvarov podzemných vôd. V zmysle tohto členenia je vodstvo SR rozdelené do dvoch medzinárodných oblastí povodí, a to do medzinárodného povodia Dunaja (96% územia) a do medzinárodného povodia Visly (4% územia SR).

V rámci PSK oblasťami sú povodia v medzinárodnom povodí Dunaja:

- oblasť povodia Váhu – hydrologické číslo 4-21,
- oblasť povodia Bodrogu – hydrologické číslo 4-30,
- oblasť povodia Hornádu – hydrologické číslo 4-32.

Oblasťou povodia v medzinárodnom povodí Visly:

- oblasť povodia Dunajca a Popradu – hydrologické číslo 3-01

V oblasti ochrany pred povodňami platí zákon č. 7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami súvisiace s plnením úloh v hodnotení a manažmente povodňových rizík.

Podnikový rozvojový program investícií SVP š.p. na roky 2015-2020 je základný plánovací materiál pre údržbu a rozvoj vodných diel a tokov. Ďalšie lokálne úpravy vodných tokov sú pripravované samosprávami miest a obcí.

Zámerom je vytvoriť podmienky pre:

- vypracovanie plánov manažmentu povodňového rizika povodí,
- riešenie úprav odtokových pomerov.

Zabezpečenie ochrany územia PSK je orientované na opatrenia týkajúce sa vodných tokov Poprad, Hornád, Bodrog, ktoré predstavujú hlavné faktory ohrozenia. Ochranu zabezpečujú stabilné protipovodňové opatrenia.

Opatrenia na ochranu pred povodňami sa vykonávajú preventívne, v čase nebezpečenstva povodne, počas povodne a po povodni. V legislatívnych predpisoch sú určené úlohy orgánov štátnej správy, samosprávy, správcov tokov, správcov nehnuteľností pri vodných tokoch, záchranných zborov, armády a obyvateľstva.

Inštitucionálne je výkon opatrení na ochranu obyvateľstva pred povodňami zabezpečovaný orgánmi štátnej správy na všetkých úrovniach (Ministerstvo životného prostredia SR, okresné úrady).

Prenesený výkon štátnej správy na svojom území vykonáva aj obec. Na všetkých riadiacich úrovniach sú zriadené povodňové komisie (okresné a povodňové komisie obcí).

Pôsobnosť PSK

Pôsobnosť samosprávneho kraja v oblasti ochrany pred povodňami je legislatívne vymedzená Zákomom 7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami a vyhláškou MŽP SR č. 261/2010 Z. z. Na základe uvedených právnych predpisov plní nasledujúce úlohy:

- spolupracuje s poverenými osobami, so správcom vodohospodársky významných vodných tokov, s orgánmi štátnej vodnej správy,
- prehodnocuje a aktualizuje predbežné hodnotenia povodňového rizika a častí plánov manažmentu povodňového rizika, ktoré sa týkajú územia vyššieho územného celku,
- využíva predbežné hodnotenie povodňového rizika, mapy povodňového ohrozenia, mapy povodňového rizika a informácie o určených inundačných územiach na určenie regulatív priestorového usporiadania a funkčného využívania územia v procesoch územného plánovania,
- podieľa sa v súčinnosti s krajským úradom životného prostredia, obvodným úradom životného prostredia, obvodným úradom v sídle kraja, obvodným úradom a obcami na príprave a kontrole zabezpečenia ochrany pred povodňami,
- spolupracuje s krajským úradom životného prostredia a s obvodným úradom v sídle kraja na zostavovaní povodňového plánu kraja, podieľa sa na riešení problémov zabezpečovania ochrany pred povodňami, ktoré sa týkajú viacerých obcí, a taktiež na riešení problémov, ktoré vzniknú počas povodní a pri obnove územia postihnutého povodňami,
- vytvára pre regionálnu správu ciest podmienky na plnenie jej úloh na úseku ochrany pred povodňami,
- schvaľuje plán hliadkovej služby regionálnej správy ciest,
- spolupracuje s organizáciami, ktoré poskytujú alebo sprostredkujú humanitnú,

- vecnú alebo finančnú pomoc obciam a občanom postihnutým povodňami,
- plní úlohy počas mimoriadnej situácie podľa osobitného predpisu,
- vyhodnocuje povodňové škody na majetku vo svojom vlastníctve, správe alebo užívaní a vyhodnotené povodňové škody predkladá krajskému úradu životného prostredia,
- vypracúva súhrnnú správu o priebehu povodní, ich následkoch a vykonaných opatreniach a správu predkladá krajskému úradu životného prostredia.

Orgánmi štátnej správy ochrany pred povodňami sú na území PSK sú okresný úrad v sídle kraja a okresné úrady.

Okresný úrad v sídle kraja

- a) riadi a koordinuje vykonávanie opatrení na ochranu pred povodňami na území kraja,**
- b) spolupracuje vo veciach ochrany pred povodňami s vyšším územným celkom a so správcom vodohospodársky významných vodných tokov,**
- c) v oblasti prevencie:**

1. spolupracuje s poverenými osobami, so správcom vodohospodársky významných vodných tokov, vyšším územným celkom, obcami a s ostatnými dotknutými orgánmi štátnej správy na vyhotovení predbežného hodnotenia povodňového rizika a návrhov plánov manažmentu povodňového rizika, ich prehodnocovaní a aktualizácii,
2. zriaďuje krajskú povodňovú komisiu a jej technický štáb a vypracúva jej štatút,
3. schvaľuje štatút okresnej povodňovej komisie,
4. zúčastňuje sa na prerokovaní vodných stavov a prietokov zodpovedajúcich stupňom povodňovej aktivity,
5. schvaľuje povodňové plány okresných úradov,
6. zostavuje povodňový plán kraja v spolupráci s vyšším územným celkom a predkladá ho na schválenie ministerstvu a ministerstvu vnútra; povodňový plán poskytuje krajskému riaditeľstvu Hasičského a záchranného zboru,
7. zabezpečuje v rámci svojich možností pracovné sily a vecné prostriedky na ochranu pred povodňami,
8. zabezpečuje vykonanie povodňovej prehliadky v súčinnosti s okresnými úradmi a so správcom vodohospodársky významných vodných tokov na vodnom toku, ktorý preteká územím dvoch a viacerých obvodov, a na hraničnom vodnom toku,
9. ukladá rozhodnutím povinnosť odstrániť v určenom termíne nedostatky, ktoré boli zistené pri povodňovej prehliadke,
10. oznamuje z vlastného podnetu príslušnému stavebnému úradu stavbu vo vodnom toku, stavbu križujúcu vodný tok alebo stavbu v inundačnom území, o ktorej sa pri povodňovej prehliadke zistilo, že nemá právoplatné stavebné povolenie alebo kolaudačné rozhodnutie,
11. organizuje školenia o vykonávaní hlásnej povodňovej služby a varovaní obyvateľstva,
12. organizuje výcvik a odborné školenie o povodňových záchranných prácach pre zamestnancov okresných úradov a ďalších osôb zapojených do výkonu ochrany pred povodňami v spolupráci s krajským riaditeľstvom Hasičského a záchranného zboru,
13. prejednáva priestupky na úseku ochrany pred povodňami a ukladá pokuty,

d) počas povodňovej situácie:

1. vyhlasuje a odvoláva II. stupeň povodňovej aktivity alebo III. stupeň povodňovej aktivity na návrh správcu vodohospodársky významných vodných tokov alebo z vlastného podnetu na vodných tokoch, ktoré pretekajú územím dvoch a viacerých obvodov, a informuje o tom bezodkladne ministerstvo, ministerstvo vnútra, krajské riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru, príslušné orgány ochrany pred povodňami a ústav,
2. vyhlasuje mimoriadnu situáciu; informuje o vyhlásení a odvolaní mimoriadnej situácie ministerstvo vnútra, ministerstvo, krajské riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru, správcu vodohospodársky významných vodných tokov a ústav, počas III. stupňa povodňovej aktivity, ak hrozí bezprostredné ohrozenie životov, zdravia, majetku, kultúrneho dedičstva alebo životného prostredia povodňou,

3. zabezpečuje výkon hlásnej povodňovej služby,
 4. organizačne zabezpečuje činnosť krajskej povodňovej komisie a plní úlohy jej sekretariátu,
 5. organizačne zabezpečuje činnosť technického štábu krajskej povodňovej komisie,
 6. vydáva príkazy na vykonanie opatrení, ktoré sú potrebné na zabezpečenie ochrany pred povodňami na návrh krajskej povodňovej komisie alebo z vlastného podnetu subjektom, ktoré vykonávajú povodňové zabezpečovacie práce a povodňové záchranné práce,
 7. spolupracuje s krajským riaditeľstvom Hasičského a záchranného zboru pri povodňových záchranných prácach, a ak je to potrebné, vyžaduje pomoc vybraných ostatných záchranných zložiek integrovaného záchranného systému,
 8. vypracúva v čase III. stupňa povodňovej aktivity priebežné správy o povodňovej situácii a predkladá ich ministerstvu a ministerstvu vnútra,
 9. zabezpečuje na požiadanie pomoc okresným úradom, správcovi vodohospodársky významných vodných tokov a správcom vodných tokov počas povodňovej situácie, ak im na vykonávanie opatrení na ochranu pred povodňami nestačia vlastné sily a prostriedky,
 10. vyžaduje súhlas ministerstva na mimoriadnu manipuláciu na vodných tokoch a na vodných stavbách, na uvoľňovanie ľadovej zátarasy alebo ľadovej zápchy výbušnami a na vytvorenie umelej prietrže na ochranu pred povodňami,
 11. operatívne rieši problémy, ktoré sa vyskytli pri realizácii opatrení na ochranu pred povodňami,
- e) po povodni:**
1. ustanovuje verifikačnú komisiu na overenie správnosti vyhodnotenia povodňových škôd,
 2. vypracúva súhrnnú správu o priebehu povodní, ich následkoch a vykonaných opatreniach, ktorú predkladá ministerstvu a ministerstvu vnútra.

Okresný úrad

- a) riadi a koordinuje vykonávanie opatrení na ochranu pred povodňami na území obvodu,
- b) spolupracuje vo veciach ochrany pred povodňami, so správcom vodohospodársky významných vodných tokov a so správcami drobných vodných tokov,
- c) v oblasti prevencie:
 1. usmerňuje a kontroluje činnosť obcí pri plnení úloh na úseku ochrany pred povodňami,
 2. spolupracuje s poverenými osobami, so správcom vodohospodársky významných vodných tokov, vyšším územným celkom, obcami, vlastníkami, nájomcami a správcami poľnohospodárskej pôdy a lesnej pôdy a s ostatnými dotknutými orgánmi štátnej správy na vyhotovení predbežného hodnotenia povodňového rizika a návrhov plánov manažmentu povodňového rizika, ich prehodnocovaní a aktualizácii,
 3. zriaďuje okresnú povodňovú komisiu a jej technický štáb, vypracúva jej štatút a predkladá ho na schválenie okresnému úradu v sídle kraja,
 4. zúčastňuje sa na prerokovaní vodných stavov a prietokov zodpovedajúcich stupňom povodňovej aktivity,
 5. schvaľuje povodňový plán obce a povodňový plán zabezpečovacích prác správcu drobného vodného toku,
 6. schvaľuje povodňový plán zabezpečovacích prác správcu ropovodu, plynovodu, teplovodu alebo iného potrubného vedenia, ktoré križuje vodný tok, správcu alebo užívateľa stavby v inundačnom území vodného toku, správcu alebo užívateľa stavby a zariadenia v dosahu vzdutia hladiny vodnej stavby,
 7. schvaľuje povodňový plán zabezpečovacích prác zhotoviteľa stavby na vodnom toku alebo v inundačnom území vodného toku,
 8. zostavuje povodňový plán a predkladá ho na schválenie okresnému úradu v sídle kraja; povodňový plán poskytuje okresnému riaditeľstvu Hasičského a záchranného zboru,

9. zabezpečuje v rámci svojich možností pracovné sily a vecné prostriedky na ochranu pred povodňami,
10. organizuje výcvik a odborné školenie o povodňových záchranných prácach pre zamestnancov okresných úradov, zamestnancov obcí a ďalších osôb zapojených do výkonu ochrany pred povodňami v spolupráci s okresným riaditeľstvom Hasičského a záchranného zboru,
11. vykonáva povodňovú prehliadku v súčinnosti so správcom vodohospodársky významných vodných tokov alebo so správcom drobného vodného toku,
12. ukladá rozhodnutím povinnosť odstrániť v určenom termíne nedostatky, ktoré boli zistené pri povodňovej prehliadke,
13. oznamuje stavebnému úradu stavbu vo vodnom toku, stavbu križujúcu vodný tok alebo stavbu v inundačnom území, o ktorej sa pri povodňovej prehliadke zistilo, že nemá právoplatné stavebné povolenie alebo kolaudačné rozhodnutie,
14. organizuje školenia o vykonávaní hlásnej povodňovej služby a varovaní obyvateľstva,
15. prejednáva priestupky na úseku ochrany pred povodňami a ukladá pokuty,
16. určuje rozsah inundačného územia a odovzdáva dokumentáciu určeného inundačného územia orgánom územného plánovania.

d) počas povodňovej situácie:

1. vyhlasuje a odvoláva II. stupeň povodňovej aktivity a III. stupeň povodňovej aktivity na návrh správcu vodohospodársky významného vodného toku alebo správcu drobného vodného toku, alebo z vlastného podnetu, ak povodňová situácia presahuje územie obce a informuje o tom bezodkladne okresný úrad v sídle kraja, dotknuté obce, okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru a ústav,
2. vyhlasuje mimoriadnu situáciu; informuje o vyhlásení a odvolaní mimoriadnej situácie ministerstvo vnútra, ministerstvo, okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru, správcu vodohospodársky významných vodných tokov a stav počas III. stupňa povodňovej aktivity, ak hrozí bezprostredné ohrozenie životov, zdravia, majetku, kultúrneho dedičstva alebo životného prostredia povodňou,
3. zabezpečuje výkon hlásnej povodňovej služby,
4. organizačne zabezpečuje činnosť okresnej povodňovej komisie a plní úlohy jej sekretariátu,
5. organizačne zabezpečuje činnosť technického štábu okresnej povodňovej komisie,
6. vydáva príkazy na vykonanie opatrení potrebných na zabezpečenie ochrany pred povodňami na návrh okresnej povodňovej komisie alebo z vlastného podnetu subjektom, ktoré vykonávajú povodňové zabezpečovacie práce a povodňové záchranné práce,
7. spolupracuje s okresným riaditeľstvom Hasičského a záchranného zboru pri povodňových záchranných prácach, a ak je to potrebné, vyžaduje pomoc vybraných ostatných záchranných zložiek integrovaného záchranného systému,
8. vypracúva v čase III. stupňa povodňovej aktivity priebežné správy o povodňovej situácii a predkladá ich okresnému úradu v sídle kraja,
9. zabezpečuje na požiadanie pomoc obciam, správcovi vodohospodársky významných vodných tokov a správcovi vodných tokov počas povodňovej situácie, ak im na vykonávanie opatrení na ochranu pred povodňami nestačia vlastné sily a prostriedky,
10. zabezpečuje na požiadanie pomoc správcovi vodných tokov, vlastníkom, správcovi a užívateľom stavieb, objektov alebo zariadení umiestnených na vodnom toku, v inundačnom území a na povodňou ohrozenom území, ak sú počas povodňovej situácie v dosahu ohrozenia, a ak o to požiadajú z dôvodu nedostatku vlastných síl a prostriedkov,
11. ukladá osobe povinnosť poskytnúť vecné plnenie na zvládnutie úloh pri ochrane pred povodňami,

12. vyžaduje súhlas ministerstva na mimoriadnu manipuláciu na vodných tokoch a na vodných stavbách, na uvoľňovanie ľadovej zátarasy alebo ľadovej zápchy výbušnami a na vytvorenie umelej prietrže na ochranu pred povodňami a o žiadosti informuje okresný úrad v sídle kraja,

13. operatívne rieši problémy, ktoré sa vyskytli pri realizácii opatrení na ochranu pred povodňami.

e) po povodni:

1. ustanovuje verifikačnú komisiu na overenie správnosti vyhodnotenia povodňových škôd,
2. vypracúva súhrnnú správu o priebehu povodní, ich následkoch a vykonaných opatreniach, ktorú predkladá okresnému úradu v sídle kraja.

Obce v PSK spracúvajú povodňový plán zabezpečovacích prác, ak má drobný vodný tok alebo jeho ucelený úsek v nájme alebo vo výpožičke, a tento predkladá na schválenie okresnému úradu, odd. štátnej vodnej správy.

Všetky obce v záujmovom území spracúvajú a zostavujú povodňové plány záchranných prác obce a predkladajú ich na schválenie príslušnému obvodnému úradu. Všetky uvedené orgány štátnej správy spolupracujú v rámci svojej pôsobnosti s HaZZ SR a Policajným zborom SR (PZ SR).

Malé toky v riešenom území sú upravené len miestnymi úpravami. Z hľadiska ochrany územia pred povodňami sú nebezpečné najmä malokapacitné priepusty, premostenia, vtoky do krytých profilov.

Pri navrhovaní stavieb a zariadení v návrhovom období ÚPN PSK kraj je potrebné rešpektovať:

- mapy povodňového ohrozenia, spracované správcom vodohospodársky významných tokov na území kraja,
- mapy povodňového rizika, spracované správcom vodohospodársky významných tokov na území kraja,
- aktuálny Plán manažmentu povodňového rizika Prešovského samosprávneho kraja schválený Ministerstvom životného prostredia SR,
- aktuálny Povodňový plán Prešovského samosprávneho kraja zostavený Okresným úradom v sídle kraja v Prešove a schválený Ministerstvom životného prostredia SR, prípadne aj aktuálny povodňový plán záchranných prác kraja na ochranu pred povodňami vypracovaný Obvodným úradom v Bratislave, ktorý schvaľuje Ministerstvo vnútra SR,
- požiadavky na zvyšovanie retenčnej schopnosti v urbanizovanej krajine.

Aktuálny stav v oblasti ochrany pred povodňami

Vláda Slovenskej republiky vo svojom uznesení č. 31 z januára 2000 schválila Program protipovodňovej ochrany SR do roku 2010, ktorý sa podarilo naplniť asi na 50 percent. Finančné prostriedky sa použili napríklad na preventívne protipovodňové opatrenia ktorými sú najmä technické a biotechnické opatrenia v povodí, ktoré spomaľujú odtok vôd z povodia do vodných tokov, smerovali tiež na výstavbu a rekonštrukciu retenčných nádrží, ochranných hrádzí, protipovodňových línií a zariadení na prečerpávanie vnútorných vôd, úpravu vodných tokov, ako aj na budovanie poldrov.

V súčasnosti je vládou schválený Program revitalizácie krajiny a integrovaného manažmentu povodí SR. Zameriava sa na zadržanie dažďovej vody v krajine,

ako aj na celkové oživenie a obnovu poškodenej krajiny a minimalizáciu rizika vzniku povodňových prívalových vln.

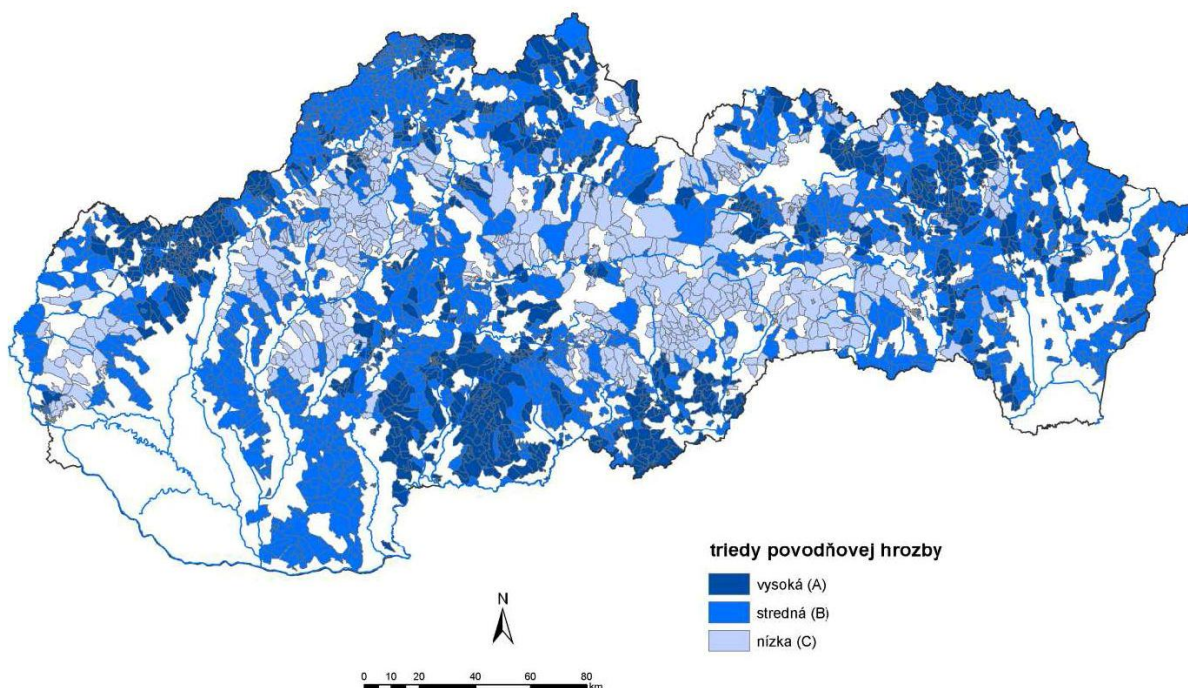
Podľa tohto programu protipovodňová prevencia spočíva v trojstupňovom prístupe s nasledovnou postupnosťou:

1. v prvom rade zachytenie dažďovej vody v mieste/priestore, kde spadne,
2. následne retencia/akumulácia dažďovej vody v krajine,
3. až nakoniec odvedenie tej časti dažďovej vody, ktorú povodie/územie/krajina predtým neabsorbuje.

Jedným zo základných krokov účinnej prevencie proti povodňam bude obnovenie ekosystémových funkcií povodia/územia/krajiny, ktoré svojimi prirodzenými vlastnosťami zadrží dažďovú vodu, umožní jej vsakovanie do podlažia, zvýši kvalitu pôdy a v rámci priestorovej optimalizácie funkcií, potrieb a využívania krajiny človekom, zabezpečí aj jej ekologickú stabilitu.

Konkrétnym cieľom je vytvoriť a vybudovať v lesnej, v poľnohospodárskej a v urbánnej krajine na celom území SR vodozadržné krajinné a terénne útvary, a v intravilánoch obcí a miest vybudovať vodozadržné systémy, zariadenia a technické riešenia s celkovou cyklickou zádržnou kapacitou dažďovej vody v objeme 250 miliónov m³. Následne tieto vodozadržné systémy/zariadenia zodpovedne prevádzkovať, udržiavať ich funkčnosť, vykonávať ich údržbu a servis. Stanovená cyklická vodozadržná kapacita vyplýva z analýzy zrážkovoodtokových pomerov povodí územia Slovenskej republiky.

Ohrozenie lokálnymi povodňami

Zdroj: Geografický ústav SAV

Dôležitým faktorom zvýšenia účinnosti programu, ako aj účinnosti ním vytvorených multiplikačných efektov, je maximálny čas realizácie programu potrebný na vybudovanie stanovenej cyklickej vodozadržnej kapacity, ktorú program predpokladá v strednodobom

(2016) až dlhodobom (2020) časovom horizonte, v závislosti od disponibilných finančných zdrojov programu.

Oblasť ochrany pred povodňami je, resp. bude podrobnejšie riešená v rámci koncepčných dokumentov tak, ako to ukladá Zákon 7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami (spracovanie uvedených dokumentov je naplánované v priebehu rokov 2015 až 2040).

k) Konceptia starostlivosti o životné prostredie vrátane požiadaviek na hodnotenie z hľadiska predpokladaných vplyvov na životné prostredie,**Ovzdušie**

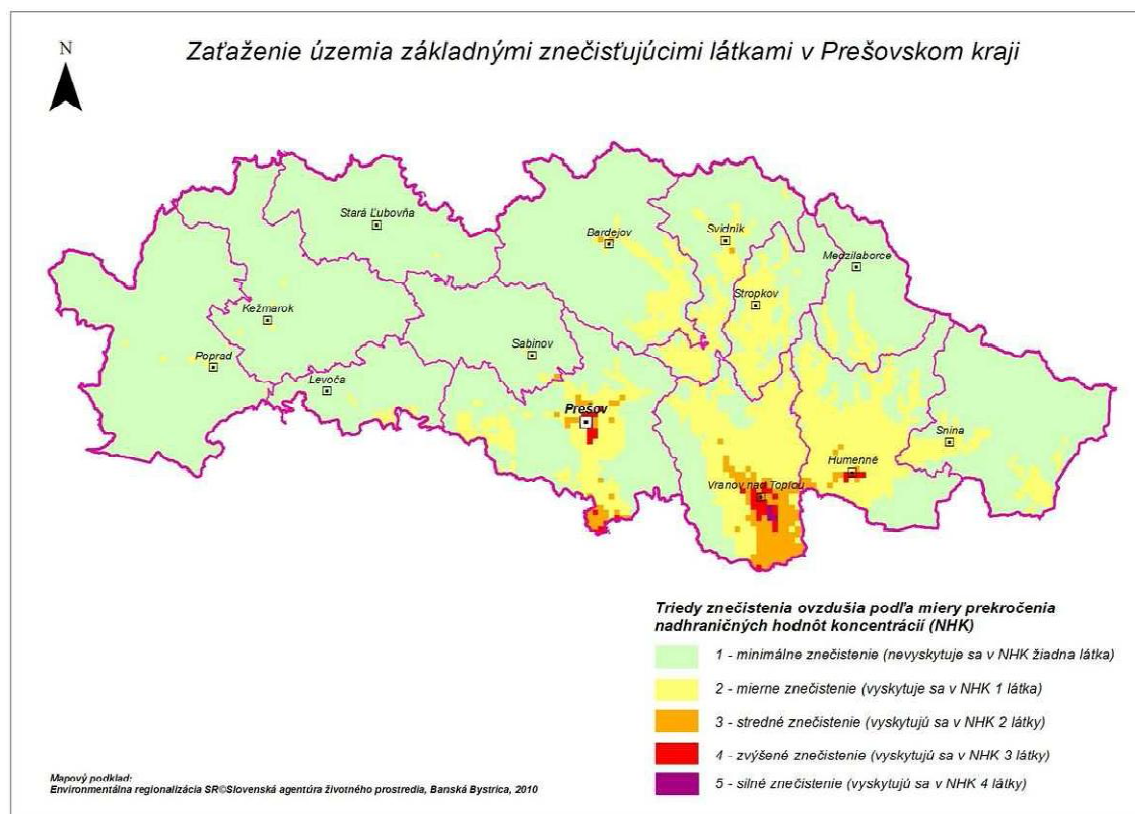
Poradie najväčších znečisťovateľov v rámci kraja podľa množstva emisií za rok 2012
(NEIS – veľké a stredné zdroje*)

TZL			SO ₂	
	Prevádzkovateľ / zdroj	Okres	Prevádzkovateľ / zdroj	Okres
1.	BUKÓZA ENERGO, a. s. Vranov nad Topľou	Vranov n/Topľou	BUKÓZA ENERGO, a. s. Vranov nad Topľou	Vranov n/Topľou
2.	BUKOCEL, a. s. Hencovce	Vranov n/Topľou	Energy Snina, a. s.	Snina
3.	CHEMES, a. s. HUMENNÉ	Humenné	BUKOCEL, a. s. Hencovce	Vranov n/Topľou
4.	Bytenerg MEDZILABORCE	Medzilaborce	CHEMES, a. s. HUMENNÉ	Humenné
5.	BIOENERGY BARDEJOV, s. r. o. Bardejov	Bardejov	Zeocem Bystré, a. s.	Vranov n/Topľou
6.	Zeocem Bystré, a. s.	Vranov n/Topľou	Roľnícke družstvo Plavnica	Stará Ľubovňa
7.	Lesy Slovenskej republiky o.z. Vranov nad Topľou	Vranov n/Topľou	BPS Huncovce, s. r. o.	Kežmarok
8.	TATRAVAGÓNKA, a. s. POPRAD	Poprad	MO SR, kot. Kamenica n. Cir.	Humenné
9.	SPRAVBYTKOMFORT, a. s. Prešov	Prešov	ZŠ Malcov	Bardejov
10.	SCHULE SLOVAKIA, s. r. o. Poprad	Poprad	MO SR, Stredisko prevádzky objektov Prešov	Prešov
NO _x			CO	
	Prevádzkovateľ / zdroj	Okres	Prevádzkovateľ / zdroj	Okres
1.	BUKÓZA ENERGO, a. s. Vranov nad Topľou	Vranov n/Topľou	BUKOCEL, a. s. Hencovce	Vranov n/Topľou
2.	BUKOCEL, a. s. Hencovce	Vranov n/Topľou	Leier Baustoffe SK, s. r. o. Petrovany	Prešov
3.	BIOENERGY BARDEJOV, s. r. o. Bardejov	Humenné	BUKÓZA ENERGO, a. s. Vranov nad Topľou	Vranov n/Topľou
4.	Energy Snina, a. s.	Snina	BIOENERGY BARDEJOV, s. r. o. Bardejov	Bardejov
5.	SPRAVBYTKOMFORT, a. s. Prešov	Prešov	SPRAVBYTKOMFORT, a. s. Prešov	Prešov
6.	CHEMES, a. s. HUMENNÉ	Humenné	SCHULE SLOVAKIA, s. r. o. Poprad	Poprad
7.	CHEMOSVIT ENERGOCHEM, a. s. SVIT	Poprad	CHEMOSVIT FOLIE, a. s. Svit	Poprad
8.	DALKIA POPRAD, a. s.	Poprad	Teplo GGE, s. r. o. Snina	Snina
9.	TATRAVAGÓNKA, a. s. POPRAD	Poprad	CHEMES, a. s. HUMENNÉ	Humenné
10.	Zeocem Bystré, a. s.	Vranov n/Topľou	Energy Snina, a. s.	Snina

Zdroj: MŽP SR

TZL - Emisie tuhých znečisťujúcich látok

SO₂ - Emisie oxidov síry
NO_x - Emisie oxidov dusíka
CO - Emisie oxidov uhlíka

Zdroj: SAŽP

Veľké zdroje znečisťovania ovzdušia

Prevádzkovateľ	Názov zdroja	Umiestnenie
Doprastav Asphalt, a. s. Zvolen	Obalovňa bitúmenových zmesí	Chminianska Nová Ves
Eurovia SK, a. s. Košice	Obalovňa bitúmenových zmesí	Prešov - Vydumanec
Farma Straka, s. r. o. Drienov	Farma chovu ošípaných	Drienov
Mäsoprodukt, a. s. Prešov	Farma chovu ošípaných	Medzany
GOHR, s. r. o. Veľký Šariš	Lakovňa	Veľký Šariš
IK STEEL, s. r. o. Prešov	Lakovňa	Jesenná ul., Prešov
LEAR Corporation Seating Slovakia, s. r. o.	Lakovňa Kataforéza	Solivarská 1/A, Prešov
Leier Baustoffe SK, s. r. o. Bratislava	Tehelňa - tunelová pec	Močarmany
SLOVNAFT, a. s. Bratislava	Terminál Kapušany - distribučný sklad palív	Kapušany
Polygraf Print, s. r. o. Prešov	Tlačiareň	Čapajevova 44, Prešov
Wera, s. r. o. Haniska	Výroba prípravku UNICID	Petrovanská 34, Haniska

Zdroj: Okresný úrad Prešov

Zdroje spaľujúce biomasu

Prevádzkovateľ	Názov zdroja	Umiestnenie	Spotreba (t)	Príkon MW
Spravbytkomfort, s. r. o. Prešov	Centrálna kotolňa	Jazdecká 15, Prešov	21163.79	38,85
Spravbytkomfort, s. r. o. Prešov	Centrálna kotolňa - Sekčov	Exnárova 40, Prešov	16646.48	28.816

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Základná škola Červenica pri Prešove	Kotolňa na biomasu	Červenica 61	48	0,332
Mesto Veľký Šariš	Kotolňa na biomasu	Hviezdoslavova 12, V. Šariš	838	0,8
Centrum pre rodinu	Kotolňa na biomasu	Sigord 134	342,5	0,87
Belholz, s. r. o. Malý Šariš	Kotolňa na drevný odpad	Malý Šariš	26	2,3
Drevokomplet, s. r. o. Prešov	Kotolňa na drevný odpad	Prešov, Jesenná 26	48	0,6

Zdroj: Okresný úrad Prešov

Spaľovňa nebezpečného odpadu

<i>Prevádzkovateľ</i>	<i>Názov zdroja</i>	<i>Umiestnenie</i>
Fecupral, s. r. o. Veľký Šariš	Spaľovňa	Prešov, Jilemnického 2

Kameňolomy

<i>Prevádzkovateľ</i>	<i>Názov zdroja</i>	<i>Umiestnenie</i>
Agromelio, s. r. o. Veľký Šariš	Kameňolom	Žehňa
VSK Minerál, s. r. o. Košice	Kameňolom	Hubošovce
VSK Minerál, s. r. o. Košice	Kameňolom	Záhradné
Raciogroup, s. r. o. Veľký Šariš	Kameňolom	Mošurov
Minerals Mining SK, s. r. o. Košice	Kameňolom	Sedlice
Lomy, s. r. o. Prešov	Kameňolom	Fintice
IS LOM Maglovec, s. r. o. Košice	Kameňolom	Maglovec – Vyšná Šebastová
Eurovia Kameňolomy, s. r. o. Košice	Kameňolom	Sedlice

Zdroj: Okresný úrad Prešov

Ochrana ovzdušia a ozónovej vrstvy Zeme je zabezpečovaná podľa zákona č. 478/2002 Z. z. o ochrane ovzdušia, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 401/1998 Z. z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia v znení neskorších predpisov (zákon o ovzduší) a podľa zákona č. 76/1998 Z. z. o ochrane ozónovej vrstvy zeme a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.

Územie Prešovského kraja predstavuje z hľadiska čistoty ovzdušia relatívne homogénny priestor. Kotliny a údolia sú v prevažnej miere postihnuté lokálnymi zdrojmi znečistenia, zvlášť v prípade inverzných situácií, vrcholové oblasti sú naopak atakované diaľkovým prenosom emisií z priemyselných aglomerácií v Českej republike (Ostravsko) a Poľsku (Horné Sliezsko, Krakow). Relatívnu homogénnosť územia narúšajú iba priestory kumulácie zdrojov a činností spôsobujúcich znečistenie ovzdušia (priemyselné plochy, koncentrácia dopravy a pod.). Takýmito priestormi v rámci Prešovského kraja sú najväčšie sídla Prešov, aglomerácia Poprad – Svit, Bardejov a oblasť Vranov – Humenné – Strážske.

Oblasti riadenia kvality ovzdušia v zóne Prešovský kraj v roku 2013

Zóna, resp. aglomerácia	Vymedzená oblasť riadenia kvality ovzdušia	Znečisťujúca látka	Plocha (km²)	Počet obyvateľov
Prešovský kraj	územie mesta Prešov a obce Ľubotice	PM ₁₀	79	94 551
	územie mesta Vranov nad Topľou a obce Hencovce	PM ₁₀	41	55 042

Zdroj: OÚ OSŽP Prešov

Regionálne znečistenie ovzdušia

Regionálne znečistenie ovzdušia je znečistenie hraničnej vrstvy atmosféry krajiny vidieckeho typu v dostatočnej vzdialenosti od lokálnych priemyselných a mestských zdrojov. V regionálnych polohách sú už priemyselné exhaláty viac-menej rovnomerne rozptýlené v celej hraničnej vrstve (do výšky asi 1 000 m). Podiel transhraničného diaľkového prenosu škodlivín na regionálnom znečistení ovzdušia je približne 60%. Konkrétnym negatívnym prejavom regionálneho znečistenia ovzdušia je poškodzovanie až hynutie lesných porastov vo vrcholových partiách pohorí. Priemerné ročné koncentrácie regionálneho znečistenia ovzdušia sú uvedené v tabuľke.

Na území Prešovského kraja sa nachádzajú meracie stanice Stará Lesná a Starina, v nevelkej vzdialenosti od takto vymedzeného územia meracia stanica Chopok, ktoré sú súčasťou siete regionálnych staníc Slovenskej republiky. Úroveň regionálneho znečistenia sa nehodnotí podľa vplyvu na ľudské zdravie, ale podľa vplyvu na životné prostredie. Stanica Stará Lesná je súčasťou medzinárodného programu EMEP zameraného na monitorovanie a hodnotenie diaľkového prenosu znečisťovania v Európe.

Ročné vážené priemery koncentrácií znečisťujúcich látok v atmosférických zrážkach - 2012

Meracia stanica	Zrážky mm	pH	Vodivosť $\mu\text{Sg}/\text{m}^3$	SO_4^{2-} (S) $\mu\text{g}/\text{m}^3$	NO_3^- (N) $\mu\text{g}/\text{m}^3$	NH_4^+ (N) $\mu\text{g}/\text{m}^3$	Cl^- $\mu\text{g}/\text{m}^3$	O_3 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
Stará Lesná	606	4,69	17,19	0,42	0,25	0,05	0,14	63
Starina	676	4,83	14,58	0,55	0,38	0,16	0,19	60
Chopok	993	4,74	10,59	0,43	0,26	0,02	0,16	93

Zdroj: SHMÚ

Ročné vážené priemery koncentrácií ťažkých kovov v atmosférických zrážkach - 2012

Meracia stanica	Zrážky mm	Pb ng/m^3	Cu ng/m^3	Cd ng/m^3	Ni ng/m^3	Cr ng/m^3	As ng/m^3	Zn ng/m^3
Stará Lesná	633	1,08	0,84	0,06	0,57	0,08	0,13	7,50
Starina	616	1,40	1,56	0,07	1,26	0,27	0,17	9,70
Chopok	776	2,13	1,18	0,08	0,55	0,27	0,29	33,82

Zdroj: SHMÚ

Podľa výsledkov meraní programu EMEP sa SR nachádza na juhovýchodnom okraji oblasti s najväčším regionálnym znečistením ovzdušia a kyslosťou zrážkových vôd v Európe. Zlepšenie uvedeného stavu závisí nielen od nápravných opatrení realizovaných na území SR, ale predovšetkým od plnenia medzinárodných dohovorov zameraných na znižovanie znečistenia ovzdušia v Českej republike, Poľsku i v celoeurópskom kontexte.

Kritická úroveň imisnej záťaže oxidu siričitého a síranov pre les a prirodzenú vegetáciu $10 \mu\text{gS}\cdot\text{m}^{-3}$ nie je prekračovaná na žiadnej z regionálnych staníc v Slovenskej republike a rovnako nie je prekračovaná ani limitná hodnota na ochranu ekosystémov $20 \mu\text{gSO}_2\cdot\text{m}^{-3}$ za kalendárny rok a zimné obdobie stanovená v súlade s prílohou č. 1 k Vyhláške MŽP SR č. 705/2002 Z. z.

Kritická úroveň imisnej záťaže oxidov dusíka a dusičnanov pre všetky ekosystémy $9 \mu\text{gN}\cdot\text{m}^{-3}$ nie je prekračovaná na žiadnej z regionálnych staníc v Slovenskej republike a rovnako nie je prekračovaná ani limitná hodnota na ochranu ekosystémov $30 \mu\text{gNO}_x\cdot\text{m}^{-3}$

za kalendárny rok a zimné obdobie stanovená v súlade s prílohou č. 1 k Vyhláške MŽP SR č. 705/2002 Z. z.

Chemické analýzy atmosférických zrážok dokumentujú mierny nárast kyslosti zrážok. Namerané hodnoty pH zrážok korešpondujú s hodnotami pH podľa máp EMEP.

Očakávaným trendom je, že koncentrácie kovov v atmosférických zrážkach budú kopírovať klesajúce trendy koncentrácií kovov v atmosférickom aerosóle.

Prízemný ozón

Priemerné koncentrácie prízemného ozónu na území Slovenskej republiky rastú s nadmorskou výškou. I keď v poslednom období nie je pozorovaný významnejší trend zvyšovania, počet prekročení imisného limitu ozónu zostáva aj naďalej vysoký.

V nasledovnej tabuľke sú uvedené cieľové a prahové hodnoty pre prízemný ozón podľa Vyhlášky MŽP SR 705/2002 Z. z. o kvalite ovzdušia, ktoré v súlade s legislatívou EÚ je potrebné dosiahnuť v roku 2010 a informačné a varovné prahy koncentrácie.

Cieľové a prahové hodnoty koncentrácie pre prízemný ozón

Cieľové resp. prahové hodnoty	Koncentrácia O ₃ (µg.m ⁻³)	Priemer za časový interval
Pre ochranu ľudského zdravia	120*	8 h
Pre ochranu vegetácie AOT40**	18 000 (µg.m ⁻³ .h)	1. máj až 31. júl
Prah pre informáciu obyvateľstva	180	1 h
Prah pre vyrovnanie obyvateľstva	240	1 h

* - maximálny 8 – hodinový priemer 120 µg.m⁻³ sa nesmie prekročiť viac ako 25 dní za kalendárny rok, v priemere za tri roky.

** - AOT40 vyjadrené v µg.m⁻³.h znamená súčet všetkých rozdielov medzi hodinovými prízemného ozónu väčšími ako 80 µg.m⁻³ (=40 ppb) a 80 µg.m⁻³ v čase medzi 8.00 a 20.00 stredoeurópskeho času od 1. mája do 31. júla a to v priemere za 5 rokov.

Priemerné ročné koncentrácie prízemného ozónu (µg.m⁻³) v rokoch 2001 – 2007

Stanica	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Stará Lesná, AÚ SAV, EMEP	68	74	61	67	65	63
Starina, vodná nádrž, EMEP	62	59	58	51	59	60

Zdroj: SHMÚ

Pozn. Referenčná hodnota ročného priemeru pre ochranu materiálov (ozónová smernica je 40 µg.m⁻³) pre ročné spracovanie do EK

Počet dní, v ktorých bola prekročená priemerná osemhodinová koncentrácia prízemného ozónu 120µg.m⁻³ (cieľová hodnota pre ochranu ľudského zdravia) na monitorovacích staniciach SHMÚ

Stanica	2010	2011	2012	Priemer 2010 – 2012
Stará Lesná, AÚ SAV, EMEP	15	17	14	15
Starina, Vodná nádrž, EMEP	7	7	7	5

Zdroj: SHMÚ

Ochrana ovzdušia

Ochrana ovzdušia upravuje zákon č. 478/2002 Z. z. o ochrane ovzdušia, a ktorým sa dopĺňa zákon č. 401/1998 Z. z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia v znení neskorších predpisov (zákon o ovzduší) v znení neskorších predpisov.

Od roku 2003 je v platnosti vyhláška MŽP SR č. 705/2002 Z. z. o kvalite ovzdušia, ktorou sa vykonáva zákon o ochrane ovzdušia. Táto vyhláška okrem iného stanovuje limitné hodnoty, termíny ich dosiahnutia, medze tolerancie, priemerované obdobia a cieľové hodnoty vybraných znečisťujúcich látok. Taktiež uvádza zoznam aglomerácií a zón, na ktoré sa člení územie Slovenskej republiky z hľadiska sledovania, hodnotenia a riadenia kvality ovzdušia.

Oblasti vyžadujúce osobitnú ochranu ovzdušia sú ustanovené § 9 ods.1 zákona o ovzduší ako:

- oblasti riadenia kvality ovzdušia,
- vymedzené časti zón alebo aglomerácií o rozlohe najmenej 50 km², ak sa v nich vyskytujú pachové znečisťujúce látky v koncentráciách, ktoré znepríjemňujú život obyvateľstvu,
- národné parky,
- chránené krajinné oblasti,
- kúpeľné miesta.

Na územie Prešovského kraja sa nachádzajú, resp. sem plošne zasahujú, oblasti vyžadujúce osobitnú ochranu ovzdušia, ktorými sú:

- oblasť riadenia kvality ovzdušia pre znečisťujúcu látku PM₁₀ - územie mesta Prešov a obce Ľubotice,
- oblasť riadenia kvality ovzdušia pre znečisťujúcu látku PM₁₀ - územie mesta Vranov nad Topľou a obcí Hencovce, Kučín, Majerovce a Nižný Hrabovec,
- Tatranský národný park,
- Národný park Nízke Tatry,
- Pieninský národný park,
- Národný park Slovenský raj,
- Národný park Poloniny,
- Národná krajinná oblasť Vihorlat,
- Chránená krajinná oblasť Východné Karpaty,
- kúpeľné miesto Vysoké Tatry,
- kúpeľné miesto Vyšné Ružbachy,
- kúpeľné miesto Bardejovské kúpele.

Povrchové vody

Povodňové mapy je zjednodušený spoločný názov pre mapy povodňového ohrozenia a mapy povodňového rizika.

Mapy povodňového ohrozenia sa vypracúvajú pre geografické oblasti, v ktorých bola v predbežnom hodnotení povodňového rizika identifikovaná existencia potenciálne významného povodňového rizika a oblasti, v ktorých možno predpokladať pravdepodobný výskyt významného povodňového rizika. Na mape povodňového ohrozenia je zobrazený rozsah záplav, ktoré by spôsobili povodne s priemernou dobou opakovania od raz za 5 rokov až po raz za 1000 rokov, prípadne iná povodeň s výnimočne nebezpečným priebehom.

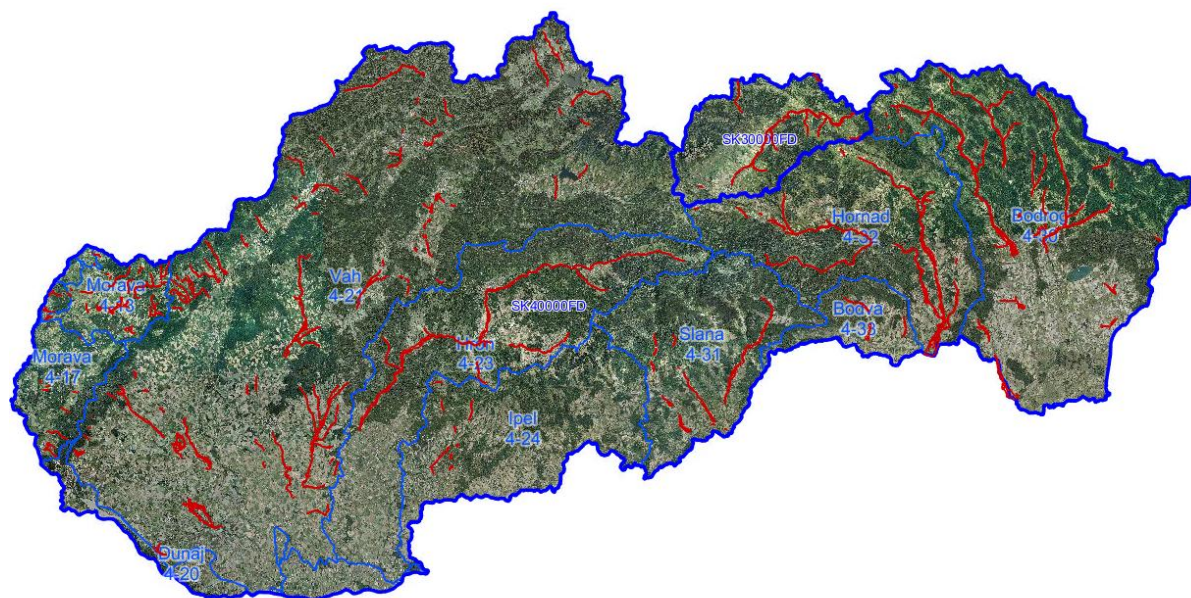
Mapy povodňového rizika obsahujú údaje o potenciálne nepriaznivých dôsledkoch záplav spôsobených povodňami, ktoré sú zobrazené na mapách povodňového ohrozenia.

Na mapách povodňového rizika sú uvedené údaje o odhadovanom počte povodňou potenciálne ohrozených obyvateľov a o druhoch hospodárskych činností na povodňou potenciálne ohrozenom území. Ak sa v geografickej oblasti zobrazenej na mape povodňového rizika nachádzajú, potom sú na nej uvedené aj tieto ďalšie údaje:

- lokality s priemyselnými činnosťami, ktoré môžu pri zaplavení spôsobiť havarijné znečistenie vody,
- poloha potenciálne ohrozených území pre odber vody na ľudskú spotrebu a na rekreačné činnosti,
- lokality s vodami vhodnými na kúpanie,
- informácie o ďalších významných zdrojoch potenciálneho znečistenia vody po ich zaplavení počas povodne,
- územia, ktoré tvoria národnú sústavu chránených území a európsku sústavu navrhovaných a vyhlásených chránených území (NATURA 2000).

V Slovenskej republike zabezpečuje vyhotovovanie máp povodňového ohrozenia a máp povodňového rizika správca vodohospodársky významných vodných tokov, ktorým je Slovenský vodohospodársky podnik, š. p., Banská Štiavnica.

Mapa povodňového rizika

Zdroj: MŽP SR

Záver

Ochrana a racionálne využívanie vôd:

- navrhnúť zníženie množstva znečisťujúcich látok vo vypúšťaných vodách až na prípustnú, limitovanými hodnotami určenú, mieru budovaním ČOV, vrátane malých ČOV, kanalizácií, zvýšenie vysoko efektívnych metód čistenia (biologické, chemické) pri preferovaní rozostavaných ČOV, resp. tam, kde nie je možné odstrániť enormné znečistenie vôd pri ich vzniku (napr. komunálna sféra), znížiť rozdiel medzi množstvom odoberanej a vypúšťanej vyčistenej vody na minimum,
- navrhnúť opatrenia (zalesňovaním a inými pozemkovými úpravami, zdržami, rybníkmi, ...) na podporu zadržiavania vody a spomalenie odtoku najmä z povodí deficitných

oblastí,

- navrhnúť opatrenia na zníženie spotreby pitnej vody na úroveň priemeru štátov EÚ, najmä zavedením jej merania, minimalizovaním strát vody vo vodovodnej sieti a racionálnejším hospodárením u spotrebiteľov, sprísnenou kontrolou potenciálnych príčin havárií a ďalšími preventívnymi opatreniami zameranými na výrazné zníženie havárií,
- navrhnúť opatrenia na zníženie znečistenia vodných tokov v IV. - V. triede čistoty, a podmienky na zavedenie systému na ich revitalizáciu, celkové zníženie znečistenia vodných tokov aj v II. - III. triede čistoty o jednu tretinu (okrem ČOV a kanalizácií),
- vyšpecifikovať a eliminovať príčiny znižovania kvality podzemných vôd s vybudovaním indikačných systémov, efektívnejšie využívanie spolupôsobenia zdrojov podzemných a povrchových vôd,
- zmenšiť množstvá a druhy karcinogénnych, teratogénnych, mutagénnych a ďalších škodlivých látok vo vode (polychlóvané bifenyly, dusičnany, dusitaný, ťažké kovy, polyaromatické uhľovodíky), na vopred stanovenú prípustnú mieru,
- navrhnúť zvýšenú ochranu racionálneho využívania vodných zdrojov oceňovaných aj podľa ich environmentálnej hodnoty a verejnoprospešnej funkcie,
- navrhnúť dobudovanie komplexného monitorovacieho a informačného systému životného prostredia v riešenom území – voda,
- aktualizovať ochranné pásma VN Starina.
- zapracovať protipovodňové opatrenia,
- rešpektovať spracované mapy povodňového rizika, ktoré sú uverejnené na stránke: http://vuvh.sk/rsv2/index.php?option=com_content&id=120&Itemid=127&lang=sk.

Osobitné vody

V zmysle ustanovenia § 3, odseku 3 a 5, zákona č. 134/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) sa za osobitné vody sa považujú, ak to zákon výslovne ustanovuje:

- geotermálne vody,
- zdroje prírodných liečivých vôd,
- zdroje minerálnych stolových vôd,
- vody, ktoré sú podľa banských predpisov vyhradenými nerastmi.

Zákon č. 538/2005 Z. z. o prírodných liečivých vodách, prírodných liečebných kúpeľoch, kúpeľných miestach a prírodných minerálnych vodách a o zmene a doplnení niektorých zákonov upravuje najmä uznávanie prírodných liečivých vôd a prírodných minerálnych vôd, využívanie a ochranu prírodných liečivých zdrojov a prírodných minerálnych zdrojov:

- Prírodné zdroje minerálnych stolových vôd sa využívajú vo výrobe nápojov, ako napr. stolové vody. Na plnenie do spotrebiteľských obalov možno použiť len zdroje, ktoré sú vyhlásené Ministerstvom zdravotníctva SR (PLZ, PZMSV).
- Prírodné liečebné kúpele využívajú prírodné liečivé zdroje alebo klimatické podmienky (prípadne oboje súčasne) na účely kúpeľnej starostlivosti. Kúpeľná starostlivosť sa poskytuje v kúpeľných liečebniach. Prírodné liečebné kúpele zriaďuje Ministerstvo zdravotníctva – Inšpektorát kúpeľov a žriediel (MZ – IKŽ).

Hodnotenie kvality povrchových vôd

Nariadenie vlády SR č. 269/2010 Z. z. (ďalej len NV), ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd, ustanovuje požiadavky predovšetkým na kvalitu povrchovej vody, klasifikáciu dobrého ekologického stavu povrchových vôd, limitné hodnoty ukazovateľov znečistenia odpadových vôd a limitné hodnoty ukazovateľov znečistenia priemyselných odpadových vôd s obsahom škodlivých látok. Požiadavky na kvalitu povrchových vôd sú definované v Prílohe č. 1 k NV č. 269/2010 Z. z.

Na území Prešovského kraja v r. 2010 najviac prekročení požiadaviek na kvalitu povrchovej vody vo všeobecných ukazovateľoch bolo v ukazovateli dusitanový dusík (N-NO_2) vo všetkých čiastkových povodiach. Z hydrobiologických a mikrobiologických ukazovateľov najviac prekročení bolo v ukazovateľoch termotolerantné koliformné baktérie (TKB), črevné enterokoky (EK) a koliformné baktérie (KB).

Čiastkové povodie Bodrogu

V čiastkovom povodí Bodrogu bolo monitorovaných 24 miest, z ktorých je 8 hraničných: 5 na tokoch s Ukrajinou (Ulička, Ublianka, Latorica, Uh, Tisa) a 3 na tokoch s Maďarskou republikou (Tisa, Bodrog a Rožňava). Z územia SR na Ukrajinu tečú Ulička a Ublianka.

Požiadavky na kvalitu povrchovej vody definované Prílohou č. 1 k NV č. 269/2010 Z. z. [5] neboli vo všetkých sledovaných ukazovateľoch splnené ani v jednom z monitorovaných miest.

Požiadavky na kvalitu povrchovej vody podľa prílohy č. 1 k NV č. 269/2010 Z. z. [5] neboli splnené vo všetkých 24 monitorovaných miestach v nasledovných ukazovateľoch (s rôznou kombináciou a s rôznou početnosťou v jednotlivých monitorovaných miestach):

- časť A (všeobecné ukazovatele): teplota vody, O_2 , CHSK_{Cr} , EK (vodivosť), N-NO_2 , N-NH_4 , Fe, Mn, Ca, P_{celk} , AOX,
- časť B (nesyntetické látky): Cd,
- časť C (syntetické látky): atrazín, DEHP, kyanidy celkové, trichlórmétán,
- časť E (hydrobiologické a mikrobiologické ukazovatele): sapróbny index biosestónu (SI-bios), koliformné baktérie, termotolerantné koliformné baktérie a črevné enterokoky.

Ukazovatele časti D (ukazovatele rádioaktivity) neboli v čiastkovom povodí Bodrogu v r. 2010 sledované.

Čiastkové povodie Hornádu

V čiastkovom povodí Hornádu bolo monitorovaných 21 miest, v 13 z nich došlo k prekročeniu limitu z nariadenia vlády č. 269/2010 Z. z. V 12-tich z nich bol ukazovateľom s nadlimitnými hodnotami dusičnanový dusík, v 4 miestach aj CHSK_r . Požiadavky na kvalitu povrchovej vody boli vo všetkých sledovaných ukazovateľoch splnené v týchto monitorovaných miestach: Hornád – Hranovnica, Levočský potok – Levočské kúpele. Ukazovatele časti D (ukazovatele rádioaktivity) v čiastkovom povodí Hornádu v r. 2010 neboli sledované.

V Toryse v Kendiciach, kde možno sledovať vplyv odpadových vôd vypúšťaných z prešovskej ČOV, ale aj v Sekčove nad Solivarom, sa vyskytli nadlimitné hodnoty N-NO_2 .

a $CHSK_{Cr}$. Z priemyselných odpadových vôd ovplyvňujú kvalitu vody hlavne odpadové vody z Pivovaru Topvar, a. s. , OZ Pivovar Šariš.

Čiastkové povodie Dunajca a Popradu

V čiastkovom povodí Dunajca a Popradu bolo monitorovaných 9 miest, a z toho v 7 z nich sa vyskytlo prekročenie limitu podľa Prílohy č.1 k NV č. 269/2010 Z. z.

Požiadavky na kvalitu povrchovej vody definované Prílohou č. 1 k NV č. 269/2010 Z. z. boli vo všetkých sledovaných ukazovateľoch splnené v 2 monitorovaných miestach: Rieka-2 – Matiašovce a Poprad – Veľká Lomnica.

V ostatných 7 monitorovaných miestach neboli splnené požiadavky na kvalitu povrchovej vody podľa prílohy č. 1 k NV č. 269/2010 Z. z. [5] v nasledovných ukazovateľoch (s rôznou kombináciou a s rôznou početnosťou v jednotlivých monitorovaných miestach):

- časť A (všeobecné ukazovatele): $CHSK_{Cr}$, $N-NO_2$
- časť C (syntetické látky): kyanidy celkové, 4-metyl-2,6-di-terc butylfenol
- časť E (hydrobiologické a mikrobiologické ukazovatele): koliformné baktérie a termotolerantné koliformné baktérie.

Ukazovatele časti D (ukazovatele rádioaktivity) v čiastkovom povodí Dunajca a Popradu v r. 2010 neboli sledované.

Hodnotenie povrchových vôd určených na odber pre pitnú vodu

V roku 2010 boli v súlade s Programom monitorovania stavu vôd na rok 2010 [2] monitorované jednak vodárenské nádrže v najčastejšie využívanom odberovom horizonte a tiež vodárenské toky využívané v roku 2010.

Vodárenské nádrže

Nesúlad s kvalitatívnymi cieľmi pre kategóriu A1 pre odporúčané hodnoty (OH) bol zistený v monitorovaných miestach vodárenských nádrží v ukazovateľoch: $CHSK_{Mn}$, TOC, Fe celkové, Mn celkový, $N-NH_4$, $N-NO_3$, koliformné baktérie (KB), črevné enterokoky (EK), kultivovateľné mikroorganizmy pri 36 °C (KM36) a termotolerantné koliformné baktérie (TKB) s rôznym zastúpením v jednotlivých miestach. K prekročeniu medzných hodnôt (MH) pre kategóriu A1 došlo vo VN Starina v ukazovateľoch Fe, Mn a Al.

Nesúlad s kvalitatívnymi cieľmi pre kategóriu A2 pre odporúčané hodnoty (OH) bol zistený vo VN Starina pre ukazovateľ Mn. Medzné hodnoty pre kategóriu A2 boli prekročené v nádrži Starina pre obsah Al.

V kategórii A3 neboli dodržané odporúčané hodnoty v Starine Mn.

Medzné hodnoty pre kategóriu vôd A3 neboli prekročené v žiadnej z vodárenských nádrží.

Vodárenské toky

Najčastejšie prekračovanými odporúčanými hodnotami v kategórii A1 boli hodnoty nasledovných ukazovateľov: $CHSK_{Mn}$, Fe, Mn, $N-NH_4$, $N-NO_3$, KB, EK, KM36. Medzné hodnoty boli prekračované predovšetkým v skupine mikrobiologických ukazovateľov KB, EK, TKB a taktiež v ukazovateli $CHSK_{Cr}$ a hliník (Al).

Do kategórie A1 možno zaradiť len 9 monitorovaných miest lokalizovaných na vodárenských tokoch Zábava, Veľká Biela voda, Zimná, Stará voda, Mlynica, Poprad, Slavkovský potok, Studený potok a Kežmarská Biela voda.

Do kategórie A2 bolo zaradených 21 monitorovaných miest. Toto zaradenie je dôsledkom prekročenia medzných hodnôt pre kategóriu A1 v skupine mikrobiologických ukazovateľov.

Všetky ostatné odberné miesta boli zaradené buď do kategórie A3, resp. vyskytlo sa aj prekročenie medznej hodnoty v tejto kategórii, a teda nesplnenie ani najmenej prísnych kvalitatívnych cieľov povrchovej vody pre úpravu na pitné vody.

Výsledky dosiahnutia kvalitatívnych cieľov povrchovej vody určenej na závlahy V roku 2010 nebol v súhrnnej evidencii o vodách (SEoV) zaevidovaný ani jeden odberateľ povrchovej vody pre účely závlah.

Výsledky dosiahnutia kvalitatívnych cieľov povrchovej vody vhodnej pre život a reprodukciu pôvodných druhov rýb

V čiastkových povodiach Bodrogu, Hornádu, Bodvy, Dunajca a Popradu bolo vyhodnotených 17 monitorovaných miest, 8 miest patrí do pásma vôd lososovitých rýb a 9 miest do pásma vôd kaprovitých rýb. Z výsledkov vyplýva, že ani v jednom monitorovanom mieste na týchto tokoch neboli splnené všetky požiadavky kvalitatívnych cieľov. Z 15 ukazovateľov najčastejšie neboli dodržané odporúčané hodnoty v ukazovateľoch N-NH_4 , N-NO_2 , voľný NH_3 a PO_4^{3-} . nesúlad s odporúčanou hodnotou v ukazovateli nerozpustené látky bol nájdený v Dunajci v Červenom Kláštore a v Topli v Komárove. Medzná hodnota pre teplotu pre lososovité pásma vôd bola prekročená v Hermanovskom potoku v ústí. Odporúčaná hodnota pre ukazovateľ BSK_5 bola prekročená v Hermanovskom potoku a v Poprade vo Veľkej Lomnici.

Zoznam vodárenských tokov v PSK.

p. č.	Názov toku	Číslo hydrologického poradia	Vodárenský vodný tok v úseku	
			od km	do km
1.	Javorinka	3-01-01-007	10,6	18,9
2.	Lipník	3-01-01-039	1,85	14,8
3.	Poprad	3-01-02-002	139,9	142,5
	Ľadový potok	3-01-02-001	0	2,1
4.	Veľký Šum	3-01-02-005	4,2	7,4
5.	Mlynica	3-01-02-012	17,2	20,5
6.	Hromadná voda	3-01-02-032	2	3,5
7.	Slavkovský potok	3-01-02-041	11,8	16,3
8.	Štiavnik	3-01-02-042	4,5	8
9.	Studený potok	3-01-02-053	9,25	17,4
10.	Kežmarská Biela voda	3-01-03-003	6,6	19,1
	Zelený potok	3-01-03-002	0	3
11.	Lomnický potok	3-01-03-049	3,5	7,2
12.	Jakubianka	3-01-03-075	10	21,1
47.	Daňová	4-30-03-020	2,7	5,9

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

48.	Udava	4-30-03-064	11,7	38,3
49.	Cirocha	4-30-03-087	37,25	50
50.	Barnov	4-30-03-121	7,3	9,4
51.	Čierny potok	4-30-03-121	0,9	2,9
52.	Hybkaňa	4-30-03-121	0,1	3,3
53.	Kamenica	4-30-03-130	7,7	18,6
54.	Suchý potok	4-30-03-135	0,9	5,5
55.	Zbojský potok	4-30-05-012	14,5	21,4
56.	Ráztoka	4-30-05-013	0	4
57.	Bystriansky potok	4-30-05-014	0	4,3
58.	Brusný potok	4-30-05-043	1,2	4,5
61.	Ondava	4-30-08-001	51,2	142,1
	Rusinec	4-30-08-013	0	4,4
	Ladomirka	4-30-08-017	0	19,4
	Zimný potok	4-30-08-037	0	3,5
	Chotčianka	4-30-08-038	0	25,2
	Kazimírsky potok	4-30-08-104	0	8,7
88.	Myslavský potok	4-32-03-070	15,5	19,5
89.	Torysa	4-32-04-001	109,2	123,6
	Rovinný potok	4-32-04-004	0	4,1
	Olšavica	4-32-04-006	0	4,9
	Škapová	4-32-04-008	0	7,1
90.	Ľutinka	4-32-04-048	8,4	17,5
91.	Veľký potok	4-32-04-070	0	13,9
92.	Pastovník	4-32-04-081	4,7	8,6
93.	Fričkovský potok	4-32-04-085	5	8,5
94.	Hrabovec	4-32-04-091	10,3	13,8
95.	Šebastovka	4-32-04-116	9,5	13,2
	Šebastovík	4-32-04-116	0,7	4,2
96.	Sigordský potok	4-32-04-127	0,45	2,6
97.	Svinický potok	4-32-05-022	13,7	16,4
	Medvedí potok	4-32-05-022	0	0,3

Zoznam vodohospodársky významných tokov

p. č.	Názov toku	Číslo hydrologického poradia	Vodohospodársky významný vodný tok	
			v úseku [km]	hraničný v úseku [km]
1.	Biela voda	3-01-01-001		0,00 - 13,47
2.	Rybí potok	3-01-01-003		0,00 - 0,59
3.	Javorinka	3-01-01-007		0,00 - 2,09
4.	Suchý potok	3-01-01-015		0,00 - 1,42

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

5.	Osturniansky potok	3-01-01-016		
6.	Pekliansky potok	3-01-01-025		0,05 - 0,53
7.	Soliský potok	3-01-01-025		0,00 - 0,26
8.	Zubrovský potok	3-01-01-025		0,00 - 1,68
9.	Záhorský potok	3-01-01-025		0,00 - 1,56
10.	Dunajec	3-01-01-026		0,00 - 9,58 10,90 - 14,60 15,25 - 17,00
11.	Starovinský potok	3-01-01-026		1,29 - 3,66
12.	Faltinovský potok	3-01-01-026		0,00 - 1,16
13.	Lipník	3-01-01-039		
14.	Ľadový potok	3-01-02-001		
15.	Poprad	3-01-02-002		0,00 - 26,86 33,70 - 38,35
16.	Veľký Šum	3-01-02-005		
17.	Mlynica	3-01-02-012		
18.	Hromadná voda	3-01-02-032		
19.	Slavkovský potok	3-01-02-041		
20.	Štiavnik	3-01-02-042		
21.	Studený potok	3-01-02-053		
22.	Ľubica	3-01-02-073		
23.	Zelený potok	3-01-03-002		
24.	Kežmarská Biela voda	3-01-03-003		
25.	Holumnický potok	3-01-03-041		
26.	Lomnický potok	3-01-03-049		
27.	Jakubianka	3-01-03-075		
28.	Šambronka	3-01-03-094		
29.	Ľubotínka	3-01-03-104		
30.	Smrečný potok	3-01-03-115		0,00 - 5,15
31.	Kurčín	3-01-03-118		0,00 - 2,07
525.	Hornád	4-32-01-001		0,00 - 11,07
526.	Bystrá	4-32-01-004		
527.	Veľká Biela voda	4-32-01-024		
528.	Holubnica	4-32-01-036		
529.	Čierny potok	4-32-01-041		
530.	Levočský potok	4-32-01-046		
531.	Peklisko	4-32-01-046		
532.	Pekliansky potok	4-32-01-047		
533.	Smrdiace mláky	4-32-01-047		
534.	Rudniansky potok	4-32-01-062		
535.	Zimná	4-32-01-062		
536.	Žehrica	4-32-01-081		
537.	Slovinský potok	4-32-01-098		

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

538.	Poráčsky potok	4-32-01-101		
548.	Svinka	4-32-03-018		
549.	Malá Svinka	4-32-03-038		
550.	Črmeľ	4-32-03-065		
551.	Myslavský potok	4-32-03-070		
552.	Torysa	4-32-04-001		
553.	Rovinný potok	4-32-04-004		
554.	Olsavica	4-32-04-006		
555.	Škapová	4-32-04-008		
556.	Slavkovský potok	4-32-04-018		
557.	Ľutinka	4-32-04-048		
558.	Veľký potok	4-32-04-070		
559.	Sekčov	4-32-04-079		
560.	Pastovník	4-32-04-081		
561.	Fričkovský potok	4-32-04-085		
562.	Hrabovec	4-32-04-091		
563.	Ternianka	4-32-04-103		
564.	Šebastovík	4-32-04-116		
565.	Šebastovka	4-32-04-116		
566.	Delňa	4-32-04-125		
567.	Malá Delňa	4-32-04-126		
568.	Sigordský potok	4-32-04-127		

Hodnotenie kvality podzemných vôd

Kvalita podzemných vôd na Slovensku v r. 2010 sa sledovala v 73 kvartérnych a predkvartérnych útvaroch podzemných vôd, z ktorých zasahuje do riešeného územia 5 útvarov kvartérnych sedimentov a 9 útvarov predkvartérnych hornín. V každom útware podzemných vôd sa monitorované objekty vyhodnocovali na základe splnenia alebo nesplnenia požiadaviek NV SR č. 496/2010 Z. z. Útvary podzemných vôd, u ktorých došlo k prekročeniu medznej hodnoty aspoň jedným ukazovateľom, sa vyhodnocujú ako nevyhovujúce danému NV.

Na území Prešovského kraja boli vo všetkých útvaroch podzemných vôd v kvartérnych sedimentoch prekročené limitné hodnoty v porovnaní s požiadavkami NV. Medzi najčastejšie prekračované ukazovatele v útvaroch podzemných vôd v kvartérnych sedimentoch patria celkové Fe a Mn, čo je hlavne dôsledkom nepriaznivých kyslíkových pomerov. Prekročenie limitných hodnôt bolo namerané ďalej u síranov, dusičnanov, chloridov a amónnych iónov. Z ťažkých kovov boli prekročené limitné hodnoty Al, As a Sb. Z organických látok došlo k prekročeniu limitných hodnôt pre celkový organický uhlík, chlorované rozpúšťadlá (PCE, TCE) a polyaromatické uhľovodíky (BZP, Fluórantén, Naftalén). Prekročené boli aj limitné hodnoty pesticídov (Atrazin, Bentazón, Phenmedip).

Podstatná časť zdrojov podzemných vôd v riešenom území VÚC, podľa vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 151/2004 z 20. marca 2004 o požiadavkách na pitnú vodu a kontrolu kvality pitnej vody, je vyhovujúca bez potreby náročnejších úprav. Existujú však lokality zdrojov podzemnej vody s problematikou, príp. ohrozenou kvalitou vody, v ktorých niektoré zdroje sú dokonca hygienickou službou navrhované na vyradenie z využívania. Ide o lokality:

- riečne náplavy Cirochy od Sniny po ústie a Laborca od Humenného s pokračovaním v Košickom kraji, ktoré obsahujú najčastejšie vodu so zvýšeným obsahom železa a mangánu, ropných látok a agresívneho oxidu uhličitého,
- riečne náplavy Ondavy od Domaše s pokračovaním za hranicou Prešovského kraja infiltrujú povrchové vody rieky Ondavy, čo vedie primárne k nárastu hodnôt NEL, amónnych iónov a sekundárne železa a mangánu,
- riečne náplavy Popradu, s vodami typicky vyšším obsahom železa, mangánu, ropných látok a vyššou teplotou,
- podzemné vody v riečnych náplavoch Tople vykazujú pomerne dobrú kvalitu. Napriek tomu sa zisťuje zvyšovanie hodnoty pH, chloridov, obsahu organických látok (CHSK_{Mn}) a koliformných baktérií.

Niektoré uvedené zložky vo vodách v aluviálnych náplavách uvedených riek, hlavne v nížinných oblastiach, majú prirodzený pôvod (železo, mangán, zvýšený obsah oxidu uhličitého, amónnych látok, ale aj síranov a chloridov). Väčšina týchto zdrojov je však situovaná do údolných rovín, využívaných najmä poľnohospodárstvom. Je tu tiež priemysel, osídlenie, cesty, železničné trate a toky, v okolí ktorých sú vodné zdroje obvykle znečistené. Uvedené bodové i plošné zdroje ovplyvňujú v niektorých prípadoch (Bardejov, Svidník, Stropkov, Stará Ľubovňa a i.) kvalitu podzemných vôd v pririeknych zónach veľmi negatívne. V oblasti Vysokých Tatier majú niektoré vody zvýšený obsah voľného oxidu uhličitého, ktorý sa prejavuje agresívne, takže sa musia upravovať na odkysľovacích hmotách. Sú tu však aj podzemné vody s nízkou mineralizáciou a nízkym obsahom oxidu uhličitého, ktoré by zo zdravotného hľadiska bolo potrebné stvrdzovať.

Erózia poľnohospodárskych pôd

Podľa údajov Výskumného ústavu pôdoznanectva a ochrany pôdy je v Prešovskom kraji 68,2 % poľnohospodárskych pôd ohrozených vodnou eróziou. Rozsah potreby protieróznej ochrany orných pôd vyplýva z intenzity potenciálnej vodnej erózie. Podľa náchylnosti na vodnú eróziu sú poľnohospodárske pôdy v súčasnosti kategorizované v troch stupňoch:

I. - slabo až stredne erodovateľné pôdy,

Ide prevažne o pôdy na miernych svahoch a na rovinách s lokálnymi sklonmi.

II. - silne erodovateľné pôdy,

Sú to stredne svahovité pôdy, prevažne hnedozeme, luvizeme a kambizeme na sprašových hlinách, eolických a soliflukčných hlinách, zaílené štrkopiesky, flyšové sedimenty, zvetraliny kryštalinika a vulkanické horniny.

III. - veľmi silne erodovateľné pôdy.

Pôdy na výrazných až príkrych svahoch, ktoré by sa mali využívať len ako trvalé trávne porasty.

Podiel jednotlivých stupňov na celkovej výmere poľnohospodárskych pôd Prešovského kraja obsahuje nasledovná tabuľka.

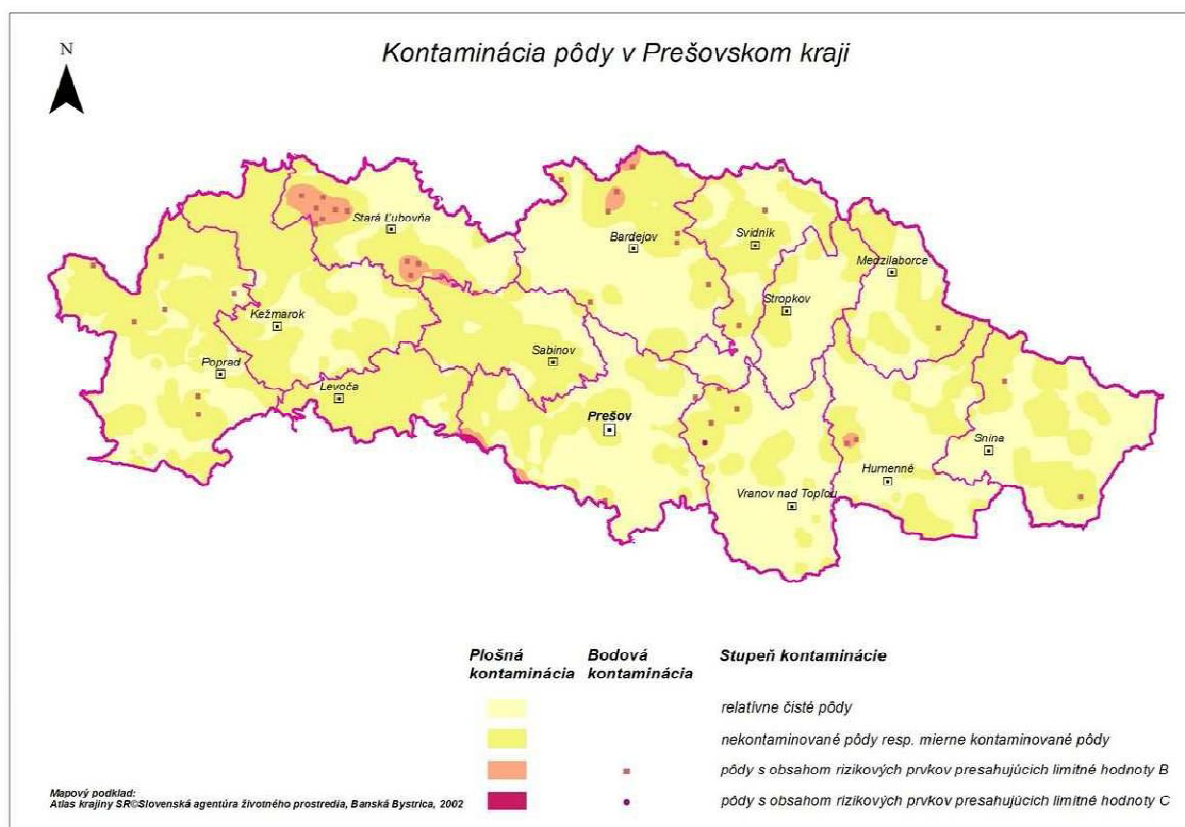
Ohrozenosť poľnohospodárskych pôd Prešovského kraja vodnou eróziou

Prešovský kraj	Erózne ohrozená orná pôda			
	Stupeň ohrozenosti			
	Celkom	I.	II.	III.
	68.2	47.8	41.6	10.6

Kontaminácia poľnohospodárskych pôd

Stav kontaminácie poľnohospodárskych pôd Slovenska je sledovaný monitoringom pôd realizovaným Výskumným ústavom pôdnej úrodnosti Bratislava. Celkovo bolo v rámci Prešovského kraja odobraných 53 vzoriek, z ktorých len minimálny počet prekračuje hygienický limit. Okrem sledovania rizikových prvkov v pôdach sa venuje pozornosť aj sledovaniu obsahov benzo/a/pyrénu a celkového obsahu polyaromatických uhľovodíkov. Z celkového počtu 12 pôdných vzoriek odobraných v rámci Prešovského kraja nebol zistený ani v jednej obsah nad povolený hygienický limit.

Kontaminácia pôdy nevytvára v kraji výraznejšie problémy. Podľa podkladov VÚPOP, uskutočnené analýzy na stanovenie celkového obsahu ťažkých kovov nepreukázali prekročenie limitných hodnôt B (t. j. analytický preukázanú kontamináciu pôd) a C (t. j. indikačná hodnota pre asanáciu). Cca na 10 lokalitách boli prekročené A (t. j. obsah kontaminantu je vyšší ako je hodnota pozadia pre danú oblasť). Podľa podkladov ŠGÚDŠ sa vyskytujú v menších areáloch hornatín v severných oblastiach okresov Stará Ľubovňa a Bardejov pôdy kontaminované na úrovni limitnej hodnoty B, pravdepodobne ako dôsledok diaľkového prenosu emisií (z Poľska). V okolí Strážskeho sa však vyskytujú pôdne lokality so zvýšenou koncentráciou polychlórovaných bifenylov (PCB).

Zdroj: SAŽP

Žiarenie a rádioaktivita

Prirodzená rádioaktivita podložia a radónové riziko sú spracované vo forme mapy dávkového príkonu a radónu.

Radónové riziko

Radón prináleží do skupiny inertných plynov. Má protónové číslo 86 a v prírode je zastúpený tromi izotopmi. Najstálejší je izotop ^{222}Rn . Izotopy radónu vznikajú rádioaktívnou premenou z izotopov rádia, ktorého je jedným z členov rozpadových radov. Z rádioaktívnych prvkov si zasluhuje prvoradú pozornosť, pretože spolu s produktami jeho premeny sa podieľa približne polovicou na radiačnej záťaži obyvateľstva. Pôdy, vzduch alebo vody v horninách sú sprostredkovateľmi prenosu radónu z hornín do atmosféry. Koncentrácia radónu v pôdnom vzduchu závisí od obsahu U a Th v horninách. V horninovom prostredí sa šíri difúziou a konvepciou.

Difúzia je spôsobená pohybom molekúl v smere gradientu koncentrácie, je preto ovplyvnená vlastnosťami prostredia (pórovitosť, vlhkosť a pod.). Z regionálneho hľadiska zmeny hustoty a pórovitosti prostredia značnou mierou ovplyvňujú objemovú aktivitu radónu pri bežných koncentráciách radónu v horninovom komplexe.

Konvenčné prúdenie emanácie spôsobuje zmena fyzikálnych podmienok prostredia (teplota a tlakové gradienty). Uplatňuje sa hlavne v tektonicky porušených zónach a zlomoch, ktoré umožňujú jeho transport na veľké vzdialenosti. Priaznivo na jeho šírenie pôsobí tiež prostredie s vysokými hodnotami koeficientu difúzie (pórovité horniny, silne zvetraný plášť a pod.) a koeficientu priepustnosti. V porovnaní s difúziou je transport radónu konvepciou asi o rád vyšší. Všeobecne platí, že radón v zóne aktívneho pohybu podzemných vôd ľahšie migruje do prostredia s vyššou priepustnosťou. Krátkodobé a dlhodobé variácie radónu sú späté s klimatickými pomermi. Veľmi dôležité sú hlavne výrazné rozdiely v objemovej aktivite radónu v zimnom období (až trojnásobky objemovej aktivity oproti letnému obdobiu), vyznačujúce sa výrazným gradientom rastu, resp. poklesom v jesennom a jarnom období. Tieto zmeny nepriamo súvisia so zmenami teploty vzduchu a pôdy. Zmeny teploty pôdného prostredia sú sprevádzané aj zmenami pôdnej vlhkosti, čím ovplyvňujú emanačné prostredie, a tým aj objemovú aktivitu radónu. Hodnotenie radónového rizika vychádza i z hodnotenia geologickej situácie skúmanej plochy, akými sú posúdenie litologického typu hornín, rádioaktivity hornín v podloží, vertikálneho vývoja hornín, ako i ďalších vplyvov.

Pretože v dobe, keď sa začali merania pre odvodenú mapu radónového rizika v M 1:200 000 (rok 1990), bola známa a v ČSFR používaná metóda „SAN“, boli merania prezentované v predloženej mape radónového rizika urobené touto metódou. V súčasnej dobe sa používajú modernejšie metódy, hlavne detekcia radónu pomocou „Lucasových komôr“. Metodika SAN s citlivosťou merania kBq.m^{-3} bola vypracovaná Uránovým prieskumom k. p. Liberec a schválená referenčným laboratóriom hlavného hygienika ČSFR. Ako najdôveryhodnejšia sa ukázala metóda referenčných plôch, kde jedna referenčná plocha predstavuje 25 – 30 bodov SAN v plošnom, resp. profilovom meraní. Objemová aktivita radónu v pôdnom vzduchu bola stanovená na základe merania povrchovej alfa aktivity v dcérskych produktoch radónu deponovaných na detekčnej fólii, umiestnenej v 80 cm hlbokých vŕtaných sondách. V každej navŕanej sonde bol súčasne zisťovaný dávkový príkon žiarenia gama.

Základné veličiny k posúdeniu radónového rizika v pôdnom vzduchu geologického podložia sú objemová aktivita ^{222}Rn vyjadrená v kBq.m^{-3} a kategória základových pôd, z ktorej sa odvodzuje plynopriepustnosť hornín. Pri tejto klasifikácii sa vychádza z percentuálneho zastúpenia jemnozrnných častíc v hornine (viď tab. Kategórie plynopriepustnosti pôd).

Kategórie plynopriepustnosti pôd

Kategórie plynopriepustnosti základových pôd	Triedy zemín
Málo priepustné $f > 65\%$	F5, F6, F7, F8
Stredne priepustné $15 < f < 65\%$	F1, F2, F3, F4, F5, S4, S5, G4, G5
Dobre priepustné $f < 15\%$	S1, S2, S3, G1, G3

Pri zostavení odvodených máp radónového rizika boli tiež využité geofyzikálne informácie získané spracovaním archívnych materiálov, a to hlavne povrchových rádiometrických a emanačných meraní, automobilového prieskumu gama, leteckej spektrometrie gama, rádiometrického vzorkovania hornín a ich analýz, ako i z geologických podkladov.

Hodnotenie radónového rizika

Radónové riziko	Objemová aktivita ^{222}Rn v pôdnom vzduchu ($\text{kBq}\cdot\text{m}^{-3}$) v základových pôdach podľa plynopriepustnosti		
	Plynopriepustnosť		
nízke	< 30	< 20	< 10
stredné	30 - 100	20 – 70	10 - 30
vysoké	> 100	> 70	> 30

Metóda merania radónu pomocou Lucasových komôr je založená na emitovaní častíc alfa radónu a jeho dcérskych produktov, ktoré pri dopade na scintilačnú látku $\text{ZnS}(\text{Ag})$, nachádzajúcu sa na scintilačnej komore, vyvolávajú svetelné záblesky, ktoré sa zaznamenávajú cez fotónásobič v prístroji. Vzduch do scintilačnej komory sa odoberá z hĺbky 0,8 m z vytĺkaných sond.

Stručné zhodnotenie mapy radónového rizika

Odvođená mapa radónového rizika bola zostavená na základe výsledkov meraní radónového rizika z referenčných plôch (RP), rozložených nepravidelne na území a z RP, situovaných do obvodných častí okresných miest. Na konštrukcii mapy bol v širokej miere uplatnený princíp analógie s využitím archívnych údajov. Podľa plošného štatistického vyhodnotenia možno na území Prešovského kraja očakávať najväčšie zastúpenie nízkeho radónového rizika. Ako vidno z mapy, vysoké radónové riziko v regionálnom meradle sa prakticky nezistilo.

Terciárne horniny

Zaradené sú prevažne do kategórie nízkeho alebo stredného radónového rizika, pričom efúzívno-sedimentárny komplex neogénu vykazuje vyššiu rizikovosť. Sedimenty paleogénu sú prevažne v nízkom riziku. Rozsiahle územie Levočských vrchov má však stredné riziko. Mezozoické horniny sú ako celok v kategórii stredného Rn rizika. Podľa meraní na RP boli nad jurskými vápencami zistené nízke hodnoty objemovej aktivity radónu (OARn) v pôdnom vzduchu, teda nízke radónové riziko. Naopak, pomerne vysoké hodnoty OARn boli zistené v dolomitoch stredného a vrchného triasu, známych ako uránové dolomity.

Paleozoikum má zo všetkých geologických útvarov najvyššie radónové riziko.

Proterozoické horniny sú zaraďované prevažne do kategórie stredného radónového rizika. Rozhodujúci podiel na zaradení tu má predovšetkým silná dynamická porušenosť horninových súborov, umožňujúca voľný pohyb radónu na väčšie vzdialenosti.

Granitoidné telesá v jadrových pohoriach sú zaraďované zväčša do kategórie stredného radónového rizika.

Úhrnné radiačné riziko podloží vyjadruje mapa dávkového príkonu (Da) gama žiarenia hornín (mapová príloha 2), ktorá poskytuje pohľad na celkovú rádioaktivitu hornín a pôd, pretože zohľadňuje všetky dôležité komponenty prírodnej rádioaktivity hornín. Výpočet bol robený podľa nasledujúceho vzorca:

$$D.(\text{nGy}\cdot\text{h}^{-1}) = 13,139K(\%) + 5,701\text{EÚ}(\text{ppm}) + 2,56\text{eTh}(\text{ppm}).$$

Podľa dávkového príkonu možno rozdeliť horniny do skupiny:

- s nízkou rádioaktivitou ($<40 \text{ nGy}\cdot\text{h}^{-1}$),
- so strednou ($40 - 80$),
- so zvýšenou ($60 - 90$),
- s vysokou (>80).

Pre zostavenie mapy dávkového príkonu žiarenia gama sa použil prepočtový vzťah medzi obsahmi K, EÚ, eTh a dávkovým príkonom. Prepočítané hodnoty sú v rozmedzí $3 \text{ nGy}\cdot\text{h}^{-1}$ až do $179 \text{ nGy}\cdot\text{h}^{-1}$.

Z hľadiska regionálneho členenia hornín je možné hovoriť o rozdielnosti medzi jednotlivými geologickými celkami. Z flyšových pásiem má najvyššie hodnoty dukliansko-bukovinský flyš (64 nGy.h^{-1}), najnižšie magurský flyš (57 nGy.h^{-1}). Neovulkanity východného Slovenska majú hodnoty nižšie - $52 - 60 \text{ nGy.h}^{-1}$. Prešovský kraj vo všeobecnosti leží v oblasti s nižším dávkovým príkonom, ktorého najvyššie hodnoty sa zistili v oblasti Slovenského Rudohoria a stredoslovenského kraja.

Celkové stručné zhodnotenie dopadov na ÚP.

Vo všeobecnosti nie je rádioaktivita podložía v stavebnom zákone legislatívne dopracovaná. Vzťahujú sa však k nej paragrafy týkajúce sa ochrany stavieb a ochrany životného prostredia.

Z hľadiska územného rozvoja sa doporučuje, aby sa hlavné osi urbanizmu, pokiaľ je to možné, vyhli oblastiam s vysokou rádioaktivitou podložía. Ako sa uviedlo, najvyššie riziko predstavuje radón. Radón z pôdy prestupuje trhlinami, otvormi, prasklinami, inštaláčnymi prestupmi v podlahe, ale i ďalšími spôsobmi do obytných priestorov, kde v závislosti od klimatických podmienok neustále ovplyvňuje pracovné a obytné prostredia. Preto je potrebné v odvetví územného rozvoja a stavebníctva poznať a zohľadňovať výsledky radiácie horninového prostredia. Územie so stredným radónovým rizikom vyžaduje pred začatím stavebných prác podrobný radónový prieskum. V týchto územiach je veľká pravdepodobnosť výskytu lokálnych oblastí s vysokým radónovým rizikom.

V prípade jeho zistenia je potrebné stavbu izolovať od podložía špeciálnymi izolačnými materiálmi.

Hluk

Nadmerné zaťažovanie obyvateľstva hlukom má výrazný podiel na ovplyvňovaní zdravotného stavu obyvateľov v území. Celkový podiel populácie vystavenej nadmernému účinku hluku na území kraja nie je známy, pretože sledovacia analýza nebola vykonaná plošne, ale vždy iba vo väzbe na bodové lokality v intravilánoch niektorých sídel.

Z hľadiska navrhovaných rozvojových investícií v území môžeme považovať za budúci možný zdroj hluku dopravné komunikácie, a to dopravné tepny cestnej a železničnej dopravy. V prípade realizácie týchto investícií v zmysle príslušných zákonných nariadení budú musieť orgány štátnej správy posúdiť a vyhodnotiť, resp. nariadiť opatrenia pre zamedzenie emisií hluku do okolia účinnými technickými alebo organizačnými systémami.

Na území kraja ide najmä o navrhované trasy nadradenej kapacitnej siete rýchlostných cestných komunikácií, a to najmä na území, kde sú vedené v blízkosti zastavaných území alebo území s najvyšším stupňom ochrany prírody. V týchto prípadoch je potrebné počítat už pri príprave technickej dokumentácie s opatreniami na ochranu proti hluku.

Nakladanie s odpadmi v Prešovskom kraji

Nakladanie s odpadmi sa sleduje na základe požiadaviek zákona o odpadoch a vyhlášky MŽP SR č. 283/2001 Z. z. o vykonaní niektorých ustanovení zákona o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Metódy nakladania s odpadmi sa delia na činnosti zhodnocovania a činnosti zneškodňovania.

Zaťažovanie odpadov sa uskutočňuje podľa Katalógu odpadov, ktorý je v SR vydaný formou vyhlášky MŽP SR č. 284/2001 Z. z., ktorou sa ustanovuje Katalóg odpadov v znení neskorších predpisov. Jednotlivým odpadom sa priradujú katalógové čísla odpadov, ktoré sú zoradené na základe miesta vzniku odpadu. Odpady sú zaradené do dvadsiatich skupín, každá z nich je delená na podskupiny, ktoré obsahujú jednotlivé druhy odpadov. Jednotlivým odpadom sa priraduje katalógové číslo a zároveň kategória, ktorá môže byť „O“ – ostatný (nie nebezpečný) odpad alebo „N“ – nebezpečný odpad.

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Vznik odpadu celkom v Prešovskom kraji za rok 2010

Odpad	Množstvo odpadov	
	[t]	[%]
Komunálny	206 229	23,76
Ostatný	650 685	74,98
Nebezpečný	10 930	1,26
Spolu	867 844	100,00

Zdroj: OÚŽP PO

Vznik odpadov v členení podľa jednotlivých okresov za rok 2010

Okres	Odpad celkom	Nebezpečný odpad		Ostatný odpad	
		[t]	[%]	[t]	[%]
Bardejov	39 950	507	1,27	39 443	98,73
Humenné	43 612	1 105	2,53	42 507	97,47
Kežmarok	76 399	895	1,17	75 504	98,83
Levoča	10 638	210	1,97	10 428	98,03
Medzilaborce	11 993	83	0,69	11 910	99,31
Poprad	86 067	2 551	2,96	83 516	97,04
Prešov	177 647	2 314	1,3	175 333	98,70
Sabinov	23 057	1 466	6,36	21 591	93,64
Snina	59 558	803	1,35	58 755	98,65
Stará Ľubovňa	36 300	326	0,89	35 974	99,11
Stropkov	7 091	104	1,47	6 987	98,53
Svidník	12 467	161	1,29	12 306	98,71
Vranov nad Topľou	76 836	405	0,53	76 431	99,47
Spolu	661 615	10 930	1,65	650 685	98,35

Zdroj: OÚŽP PO

K jednotlivým spôsobom nakladania boli priradené nasledovné činnosti nakladania s odpadmi na území PSK :

Skupiny nakladania s odpadmi

Skupina nakladania	Kód nakladania
Zhodnocovania materiálové	R2, R3, R4, R5, R6, R7, R8, R9, R11, R12
Zhodnocovania energetické	R1
Zhodnocovanie ostatné	R10, R13
Zneškodňovanie skládkovaním	D1, D3, D5, D12
Zneškodňovanie spaľovaním bez energetického využitia	D10
Zneškodňovanie ostatné	D2, D4, D8, D9, D13, D14, D15
Iný spôsob nakladania	DO*, O**, Z***

Zdroj: OÚŽP PO

*DO – odovzdanie odpadu na využitie v domácnosti

**O – odovzdanie odpadu inému subjektu na ďalšiu úpravu alebo zhodnotenie (zrušené vyhláškou MŽP SR č. 301/2008 Z. z. s účinnosťou od 1.1.2009)

***Z – zhromažďovanie odpadov je dočasné uloženie pred ďalším nakladaním s nimi

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Zariadenia na zhodnocovanie odpadov

Názov prevádzkovateľa	Sídlo prevádzkovateľa	Adresa prevádzky	Katastrálne územie	Rok začatia prevádzky	Druh činností	Kapacita zariadenia [t/rok]
RECY, s. r. o.,	Pichne 63	Zubné 170	Zubné	2012	R3	2 628
EKOSEVIS, s. r. o. Humenné	Kukorelliho 34, Humenné	Myslina Lúčky	Myslina Lúčky	2003	R5, R12	8 800
PLASTMAT, s. r. o.	Kochanovce 219	PD Kochanovce	Kochanovce	2005	R3	20
Nexis Fibers, a. s.	Chemlonská 1	Chemlonská 1 Humenné	Humenné	1993	R3	3 500
ŠTICH, spol. s. r.o.	Čulenova 3	Tolstého 7	Humenné	2007	R5, R13	10 000
Drepal, spol. s r.o.	Družstevná 450, Spišská Belá	Družstevná ulica 450, Spišská Belá	Spišská Belá	2004	R3, R13	3 000
Plastcom, s. r. o.	Hattalova 4, Bratislava	Michalská 10,	Kežmarok	2008	R3, R12 R13	1 400
JAVORINA, VD	Spišská Belá	Továrenská 29	Spišská Belá	2006	R3, R13	183
Mestský podnik Spišská Belá, s. r. o.	Spišská Belá	Továrenská 30	Spišská Belá	2011	R12, R13	150
Technické služby, s. r. o.	Kežmarok	Poľná 1	Kežmarok	2011	R12, R13	500
ENBRA, s. r. o. Prešov	Prešov	Popradská 3/7	Veľká Lomnica	2011	R12, R13	49 000
Marek Cernický, PRODEX SK	Záborského 2914/7 Poprad	Popradská 3/7	Veľká Lomnica	2010	R12, R13	1 000
TATRAVAGÓN KA, a. s. Poprad	Štefánikova 887/53 Poprad	Štefánikova 887/53 Poprad	Poprad	2004	R3, R13	800
STROJCHEM, a. s. Svit	Štúrova 101 Svit	Štúrova 101, Svit Otto Junker	Svit	2011	R4, R13	3 800
STROJCHEM, a. s. Svit	Štúrova 101 Svit	Štúrova 101, Svit ISTOL	Svit	1986	R4, R13	900
CHEMOSVIT ENVIRONCHE M, a. s. Svit	Štúrova 101 Svit	Štúrova 101 Svit Aglomeračná linka	Svit	1991	R3, R13	2 300
CHEMOSVIT ENVIRONCHE M, a. s. Svit	Štúrova 101 Svit	Štúrova 101, Svit heterolinka	Svit	1995	R3, R13	2 000
CHEMOSVIT ENVIRONCHE M, a. s. Svit	Štúrova 101 Svit	Štúrova 101, Svit Regranulačná linka, RECOSTAR 85	Svit	2008	R3, R13	2 000
CHEMOSVIT ENVIRONCHE M, a. s. Svit	Štúrova 101 Svit	Štúrova 101, Svit Regranulačná linka, RECOSTAR BASIC 85 VAC	Svit	2013	R3, R13	2 000

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

CHEMOSVIT ENVIRONCHE M, a. s. Svit	Štúrova 101 Svit	Štúrova 101 Svit Vstrekolis	Svit	1995	R3, R13	1 063
PASELL SLOVAKIA, s. r. o. Poprad	Scholtzova 1 Poprad	Scholtzova 1	Poprad	2004	R5, R13	42 000
Brantner Poprad, s. r. o.	Nová 76 Poprad	Nová 76 Triediaca linka s lisom	Veľká	2010	R12, R13	6 000
Peter Barilla, PE-PLAST	Vikartovce 435	Regranulačná linka	Vikartovce 435	2007	R3, R13	788
Hoveba, s. r. o.	29. januára 659/36, Štrba	Mierová 1, Svit	Svit	2008	R3, R13	960
IMKAR-Imrich Karaffa	Ražňany 342	Gálova 78	Spišské Podhradie	1992	R3	6
Ing. Mindáš, Kolbach-drevo	Studenec 135	Studenec 135	Studenec	2002	R1	50
Technické služby mesta Levoča	Hradby 2 Levoča	Areál TSML Kežmarská cesta 65, Levoča	Levoča	2012	R12, R13	300
MVM Group, spol. s r.o.	Jesenná 71/9 Spišský Hrhov	Areál MVM Group Spišský Hrhov	Spišský Hrhov	2010	R12, R13 R3	2 000
Slovasfalt, spol. s r.o.	Mlynské Nivy 61/A, Bratislava	Areál Spišský Štvrtok	Spišský Štvrtok	2008	R5, R13	10 000
EKOL - recyklačné systémy, s. r. o. Fintice	Košická 36, Prešov	Košická 36	Prešov	1999	R9	1 200
EKOL - recyklačné systémy, s. r. o., Fintice	Fintice 291	Budovateľská 38	Prešov	2002	R12	300
KRONOSPAN SK, s. r. o.	Bardejovská 24, Prešov	Bardejovská 24	Prešov	2012	R3, R13	4 800
AUREX, s. r. o. Prešov	Radlinského 1, Prešov	Jesenná 1	Prešov	2000	R4	100
KERGOL J.P., Prešov	Arm. gen. Svobodu 2, Prešov	Strojnícka 10	Prešov	2001	R12	750
PLASTT, spol. s r.o. Košice	Skladná 38 Košice	Ličartovce 162	Ličartovce	2004	R3	1 200
Ing. Pavel Hamžík BESOP	Magurská 2, Prešov	Fulianka 96	Fulianka	2003	R3	150
TAVAl, spol. s r.o. Prešov	Ľubochňianska 2/A, Ľubotice	Ľubochňianska 2/A	Ľubotice	2002	R4	14 400
FECUPRAL, s. r. o.	Ľ. Štúra 17 Veľký Šariš	Jilemnického 2 Prešov	Prešov	2005	R2	2,8
FECUPRAL, s. r. o.	Ľ. Štúra 17 Veľký Šariš	Jilemnického 2 Prešov	Prešov	2002	R9	1 400
FECUPRAL, s. r. o.	Ľ. Štúra 17 Veľký Šariš	Jilemnického 2 Prešov	Prešov	2012	R12	4 985
M.PROTEKTOR, s. r. o., Prešov	Budovateľská 45 Prešov	Budovateľská 45	Prešov	2001	R3	720

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

SCRAPMET SLOVAKIA, s. r. o. Banská Bystrica	Robotnícka 10 Banská Bystrica	Kendice 390	Kendice	2010	R12	120 000
Leier Baustoffe SK, s. r. o.	Pribylinská 3 Bratislava	Petrovany 593	Petrovany	2010	R3	25 000
ENBRA, s. r. o. Prešov	Strojnícka 17 Prešov	Strojnícka 11	Prešov	2010	R5	40 000
ENVITOUR, s. r. o., Prešov	Hlavná 69 Prešov	Lemešany 464-465	Lemešany	2006	R3	400
Filip Kiseľák FILIMEX	Prostějovská 63 Prešov	Hanigovce 19	Hanigovce	2004	R3	60
CBR, s. r. o. Sabinov	Hollého 29 Sabinov	Rožkovany	Rožkovany	2012	R12, R13	50 000
Marius Pedersen, a. s.	Súvoz 1 Trenčín	Ražňany 423	Ražňany	2012	R12, R13	4 000
GARBERO, s. r. o.	Stakčínska 759/9 Snina	Stakčínska 759/9 Snina	Snina	2008	R3, R13	4 380
Ján Pčola-FRAGOLA	Pčolinská 138/17 Snina	AGRODLHÉ s. r. o.	Dlhé n/Cirochou	2003	R3, R13	1500
Euroharmen, spol. s r.o.	Strojárska 104 Snina	Strojárska 4463	Snina	2003	R3, R12, R13	876
Mária Dunajová DAS	Ďalkovská 2181/63, Snina	SNP 28	Snina	2003	R3, R13	100
DP EKOPLAST, spol. s r. o.	Palárikova 1602/1, Snina	Palárikova 1602/1	Snina	2003	R3, R13	880
Plastics-Trade, a. s.	Budovateľská 5, Snina	Budovateľská 5	Snina	2001	R3, R13	10 000
Jozef Paulík-PASPOL	Palárikova 1602/1, Snina	Palárikova 1602/1,	Snina	2003	R3, R13	880
EURO – K, s. r. o.	Mierová 1850/9, Snina	Stakčínska 759/9	Snina	2003	R3, R13	2 100
Ing. Ervín Pohl	Kalinčiakova 2104/51, Snina	Stakčínska 759	Snina	2005	R3, R13	2 100
R.S. Snina, s. r. o.	Kpt. Nálepku 4248, Snina	Kpt. Nálepku 4248	Snina	2008	R3, R13	2 500
PASO, s. r. o.	Kpt. Nálepku 4248 Snina	Kpt. Nálepku 4248	Snina	2005	R3, R13	4380
POLYFORM, s. r. o.	Terézie Vansovej 10, Podolíne	Terézie Vansovej 10	Podolíne	2004	R3	6 000
Ing. Juraj Mihaľ TANDEM	Bardejovská 793 Svidník	Bardejovská 793 Svidník	Svidník	2011	R12	60
Škreptač Michal Lisovňa plastov	Veľkrop, okr. Stropkov	Veľkrop	Veľkrop	2005	R3, R13	500
VATAX, s. r. o.	Maticie Slovenskej 903/16, 091 01 Stropkov	Ul. Cintorínska	Stropkov	2013	R12, R13	3 500
LYKOTEX Slovakia, s. r. o.	Hlinné 271	Hlinné 271	Hlinné	2003	R3, R13	2 000
Ján Hudák ALFA-PLAST	Vyšný Žipov 248	Skrabské 178	Skrabské	2002	R12, R13	100
VATAX, s. r. o.	Maticie Slovenskej 903/16,	Ul. Cintorínska	Stropkov	2013	R12, R13	3 500

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

	Stropkov					
Technické služby mesta Svidník	Budovateľská 446/1, Svidník	Stropkovská 705	Svidník	2012	R12,R13	200
MPS Gíraltovce, s. r. o.	Tehelná 779, Gíraltovce	Tehelná 779	Gíraltovce	2012	R12,R13	50
Andrej Gajdoš Druhotné suroviny	Duplín 51	Stropkovská 1	Svidník	2012	R12,R13	200
SLOVAKIA ASFALT, s. r. o.	Mlynské Nivy 61/A	Železničiarska	Hanušovce nad Topľou	2008	R5	20 000
RAMEKO, s. r. o.	Čaklov 6	Lúčka 177	Lúčka	2011	R12	2 120
RAMEKO, s. r. o.	Čaklov 6	Agrodružstvo Soľ 12	Soľ	2008	R3 R12,R13	3 860 10 000
MOLUX, s. r. o.	Remeniny 99	Remeniny 99	PD Remeniny	2010	R12, R13	720
Tehelne Vranov, s. r. o.	Laborecká 80 Humenné	Čemernianska 137	Vranov nad Topľou	2002	R5	30 000

Zdroj: OÚŽP PO

Skládky odpadov prevádzkované na území PSK

Okres	Názov skládky	Katastr. územie	trieda skládky	Prevádzkovateľ skládky	Sídlo	Predpokladaný rok ukončenia prevádzky
Prešov	Skládka odpadov Svinia	Svinia	O	ENVI-GEOS s. r. o., Nitra	Korytovská 20 Lužianky	2015
Sabinov	Skládka Ražňany	Ražňany	O	Spoločnosť Šariš, a. s.	Nám. Slobody 57, Sabinov	2014
Bardejov	Skládka Hertník - Bartošovce	Bartošovce	O	Ekočergov, a. s.	Bartošovce č. 226, 086 42 Bartošovce	2014
Humenné	Skládka TKO Papín I. kazeta	Papín	O	EKOS PLUS, s. r. o.	Omská 29, Košice	2030
	Myslina - Lúčky	Myslina	O	EKOSERVIS, s. r. o.	Kukorelliho 34, Humenné	2015
Kežmarok	Skládka odpadov Úsvit	Žakovce	N	Tatranská odpadová spoločnosť, s. r. o. Žakovce	Žakovce 189 059 73 Žakovce	2022
	Skládka odpadov Úsvit	Žakovce	O	Tatranská odpadová spoločnosť, s. r. o. Žakovce	Žakovce 189 059 73 Žakovce	2022
	Skládka odpadov Úsvit	Žakovce	I	Tatranská odpadová spoločnosť, s. r. o. Žakovce	Žakovce 189 059 73 Žakovce	2021
	Skládka odpadov	Ľubica	O	Obec Ľubica	Generála Svobodu 127,	2023

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

	Ľubica				Ľubica	
	Skládka odpadov Spišská Belá	Spišská Belá	O	Mestský podnik Spišská Belá, s. r. o.	Továrenská 30, Spišská Belá	2033
Snina	Skládka odpadov	Snina	O	VPS Snina, s. r. o.	Budovateľská 2202/10 Snina	2032
Stará Ľubovňa	Skalka	Stará Ľubovňa	O	Ekos, spol. s. r. o. Stará Ľubovňa	Popradská 24, Stará Ľubovňa	2015
Svidník	Skládka Šemetkovce I. etapa	Šemetkovce	O	Ekoservis Svidník, s. r. o.	Sovietskych hrdinov 200/33, Svidník	2028
Stropkov	Skládka Stropkov - „Chotča“	Chotča	O	Služba m.p. Stropkov	Hviezdoslavov a 17/26, Stropkov	2023
Medzilaborce	Monastýr - I.kazeta	Krásny Brod	O	EKOSERVIS ML, s. r. o.	Mierová 326/4 Medzilaborce	2013
Vranov n/Topľou	Skládka odpadov Hanušovce - Petrovce	Petrovce	O	OZÓN Hanušovce, a. s.	Petrovce 129	2027
	Skládka TKO Holčíkovce	Holčíkovce	O	REMOPEL, s. r. o.	Hollého 44 Sabinov	2030

Zdroj: OÚŽP PO

Uzavretie a rekultivácia skládok odpadov

Pri budovaní a povoľovaní nových kaziet skládok odpadov je základným princípom rekultivácia existujúcich naplnených kaziet skládok odpadov :

- Bukocel, a. s. Hencovce pokračuje v realizácii projektu uzatvárania a rekultivácie skládky priemyselného odpadu, ktorá sa nachádza v k. ú. Nižný Hrabovec, predpoklad ukončenia v roku 2015.
- Pokračuje sa v realizácii projektu uzatvárania a rekultivácie skládky TKO Sečovská Polianka, predpoklad ukončenia v roku 2015.
- skládka odpadov Vranov Čemerné, skládka Ďurďoš, predpoklad ukončenia v roku 2015,
- skládka odpadov Sedliská, predpoklad ukončenia v roku 2014,
- skládka odpadov Monastýr, stará časť bola zrealizovaná čiastočne, predpoklad ukončenia rekultivácie je v roku 2014,
- skládka odpadov Veľký Slavkov, predpoklad ukončenia rekultivácie v roku 2015,
- skládka odpadov Skalka-Vabec, Stará Ľubovňa, III. etapa, predpoklad ukončenia 2013,
- skládka odpadov Úsvit Žakovce na inertný odpad, začatie výstavby v máji 2013,
- skládka odpadov Petrovany má vydané povolenie.

Záver

Infraštruktúra odpadového hospodárstva závisí od existujúcej infraštruktúry v PSK. Prioritné sú plány na vybudovanie triedňovacích liniek, zberných dvorov a zariadení na zhodnocovanie odpadov. V komunálnej sfére je plánovanie zamerané na zlepšenie technického vybavenia miest a obcí pre separovaný zber odpadov, na efektívnosť zberového

systému v obciach a mestách so zabezpečením väčšieho množstva separovaných zložiek komunálneho odpadu, a na doriešenie zberu nebezpečných zložiek z komunálneho odpadu.

Do roku 2015 musí SR zvýšiť prípravu na opätovné použitie a recykláciu odpadu z domácností ako papier, kov, plasty a sklo a podľa možnosti z iných zdrojov, pokiaľ tieto zdroje obsahujú podobný odpad ako odpad z domácností, najmenej na celkovo 35% podľa hmotnosti. Ide vskutku o ambiciózný cieľ, keďže v roku 2009 bolo recyklovaných (teda materiálovo zhodnotených) cca 146 000 ton komunálnych odpadov, čo je iba 8,4% z celkového vzniku. Energeticky zhodnotených bolo cca 6,8% komunálnych odpadov. Na skládku odpadov bolo uložených až 82% komunálnych odpadov, čo je oproti minulým rokom veľmi negatívny ukazovateľ.

Nedostatočné je energetické zhodnotenie odpadov, podľa POH SR je potrebné ho zvýšiť na úroveň 15% k celkovo vzniknutým odpadom v roku 2015 do roku 2040 doporučujeme zvýšiť energetické zhodnocovanie komunálnych odpadov na 30%.

Zámery na vybudovanie zariadení na zhodnocovanie odpadov do roku 2015

Názov zariadenia	Kapacita [t/rok]	Katastrálne územie lokalita	Druhy odpadov	Predpokladaný termín realizácie
Názov investora				Finančné náklady [€]
Okres Bardejov Zariadenie na zber a recykláciu stavebného odpadu Rudolf Klokner- Klokner Zborov	70 000	Zborov	Stavebné odpady kategórie „O“	2015 430 000
Materiálové zhodnocovanie polymérnych odpadov pyrolýzou KFŠ-DELTA, s. r. o. Bardejov	240	Bardejov	Odpady kategórie „O“	2015 2 330 000
Zariadenie na plazmové splyňovanie odpadov Bardejov Eko Tree, s. r. o. Bardejov	2 000	Bardejov	Odpady kategórie „O“ a „N“	2015 9 000 000
Zariadenie na triedenie odpadov EKOFIN SLOVAKIA a. s. Bratislava	60 000	Bartošovce	Komunálny odpad kategórie „O“	2014 600 000
Zariadenie na triedenie odpadov Obec Oľšavce	15	Oľšavce	Sklo, papier, plasty, kovy	2013 320 800
Okres Humenné Zariadenie na zhodnocovanie odpadov FÚRA, s. r. o. Rozhanovce	600	Papín	Plasty, papier	2014 200 000
Zariadenie na zhodnocovanie odpadov EKOSERVIS, s. r.	15 000	Myslina - Lúčky	Odpady kategórie „O“	2014 – 2015 3 200 000

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

o. Humenné				
Okres Kežmarok Triediaca linka	30	Huncovce	Papier, sklo, plasty, kovy, kompozitné obaly	2013-2015 160 000
Okres Levoča Recyklačné stredisko Levoča MATRIX SLOVAKIA, s. r. o. Spišská Nová Ves	48 000	Levoča	Stavebné odpady kategórie „O“	2012 – 2015 7 000 000
Zariadenie na triedenie odpadov Mesto Levoča	500	Levoča	Vytriedené zložky z KO (triediaca linka, lis, kontajnery)	2012-2015 850 000
Okres Poprad Zariadenie na zber a zhodnocovanie odpadov Zberné suroviny, a. s. Žilina	50 000	Poprad	Odpady kategórie „O“	2012-2015 530 000
Regranulačná linka Chemosvit Environchem, a. s. Svit	2 000	Svit	Odpady kategórie „O“ - plasty	2012 500 000
Vstrekolis pre veľké technické výlisky Chemosvit Environchem, a. s. Svit	650	Svit	Odpady kategórie „O“ - plasty	2013 700 000
Okres Prešov Zariadenie na zhodnocovanie odpadov -úprava Kosiť, a. s. Košice	4 500	Prešov	Papier, plasty	2013 100 000
Zariadenie na zhodnocovanie odpadov - úprava Fúra s. r. o., Rozhanovce	600	Petrovany	Papier, plasty	2014 200 000
Zariadenia na zhodnocovanie odpadov - úprava FERUMPLAST, s. r. o. Prešov	5 510	Prešov	Papier, plasty, kovy	2013 5 000
Zariadenie na zhodnocovanie odpadov- triediaca linka EKOFIN SLOVAKIA, a. s. Bratislava	60 000	Záborské	Komunálny odpad kategórie „O“	2014 3 000 000

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Zariadenie na zhodnocovanie odpadov-energetické zhodnotenie EKOFIN SLOVAKIA, a. s. Bratislava	30 000	Záborské	Komunálny odpad kategórie „O“	2014 3 000 000
Zariadenie na zhodnocovanie odpadov DUTEKO, a. s. Haniska	50 000	Prešov - Cemjata	Stavebný odpad kategórie „O“	2013 600 000
Okres Sabinov Zariadenie na zhodnocovanie odpadov Ekobyť Slovakia, s. r. o. Sabinov	8 000	Lipany	Vytriedené zložky komunálneho odpadu kategórie „O“	2014 3 000 000
Linka na lisovanie kovových triesok WEP TRADING, a. s. Lipany	500	Sabinov	Odpady kategórie „O“	2014 60 000
Okres Stará Ľubovňa Nová technológia zberného dvora, kontinuálny lis, prepichovačka PET fliaš EKOS, spol. s r.o. Stará Ľubovňa	2 000 (OO) 1 500 (NO)	Stará Ľubovňa	Vytriedené zložky – plast, papier, sklo, kovy	2013 – 2015 450 000
Príprava na mechanicko – biologickú úpravu komunálnych odpadov Mesto Stará Ľubovňa	11 000	Stará Ľubovňa	Komunálny odpad kategórie „O“	2015 5 000 000
Okres Vranov n. Topľou Zariadenie na zhodnocovanie plastových odpadov 1 .Prešovská nástrojáreň, s. r. o. Ľubotice	1500	Vranov nad Topľou	Plasty	2013 150 000
Zariadenie na zhodnocovanie odpadov- triediaca linka EKOFIN SLOVAKIA, a. s. , Bratislava	40 000	Petrovce	Komunálny odpad kategórie „O“	2014 600 000

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Zariadenie na triedenie odpadov OZÓN Hanušovce, a. s. Hanušovce n/T.	15	Petrovce	Plasty, sklo a papier	2015 150 000
Alternatívne spracovanie ostatných (komunálnych) odpadov OZÓN Hanušovce, a. s. Hanušovce n/T.	20	Petrovce	Vytriedené zložky komunálneho odpadu kategórie „O“	2015 1 660 000
Plazmové splyňovanie odpadov OKY, s. r. o. Čierne nad Topľou	120 000	Vranov nad Topľou	Komunálny odpad, priemyselný odpad	2015 60-100 mil.

Zdroj: OÚŽP PO

Niektoré zámery plánované na vybudovanie nových kapacít skládok odpadov podľa POH PO kraja do roku 2015 neboli zrealizované hlavne z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov. Tie zámery, ktoré majú reálny predpoklad na vybudovanie v ďalšom období, sú uvedené v nasledujúcej tabuľke.

Zámery na rozšírenie skládok odpadov do roku 2015

Názov zariadenia	Kapacita [m3]	Katastrálne územie a lokalita	Druhy odpadov	Predpokladaný termín realizácie
Názov investora				Finančné náklady [€]
Okres Bardejov Skládka odpadov Ekočergov – rozšírenie skládky odpadov Ekočergov a. s. Bartošovce	200 000	Bartošovce	Odpady kategórie „O“	2014 800 000
Okres Humenné Skládka odpadov Papín – II. kazeta FÚRA s. r. o., Rozhanovce	92 000	Papín	Odpady kategórie „O“	2012 600 000
Skládka odpadov Myslina –Lúčky III. etapa Ekoservis, s. r. o. Humenné	400 000	Myslina, Lúčky	Odpady kategórie „O“	2013 1 000 000
Skládka Janov Dol Udavské CHEMES a. s. Humenné	21 158	Udavské	Odpady kategórie „O“	2013 30 000
Okres Kežmarok Skládka odpadov Úsvit Žakovce, IV. a V. etapa	335 410	Žakovce	Odpady kategórie „O“ inertný odpad	2013 1 320 000

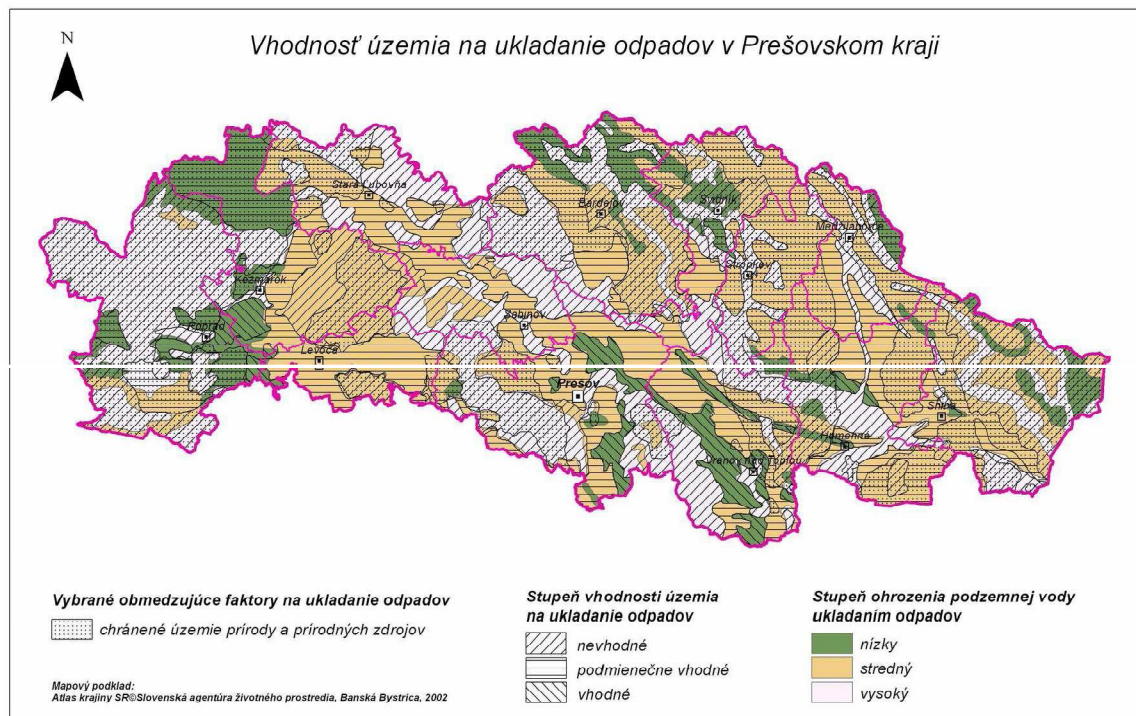
Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

TOS, s. r. o. Žakovce	11 000			
Okres Medzilaborce Skládka KO Monastýr I.- II. etapa	9 730	Krásny Brod	Odpady kategórie „O“	2013 200 000
Mesto Medzilaborce				
Okres Sabinov Skládka Ražňany dobudovanie I. etapy dobudovanie II. etapy vybudovanie IV. etapy	29 558 18 745 25 392	Ražňany	Odpady kategórie „O“	2013 270 000
Spoločnosť Šariš, a. s. Sabinov				
Rozšírenie skládky Ražňany v rámci IZNO vybudovanie V. etapy	417 600 Časť A) 120 000	Ražňany	Odpady kategórie „O“	2014 700 000
Spoločnosť Šariš, a. s. Sabinov				
Okres Stará Ľubovňa Skládka odpadov Skalka-Vabec	80 000	Stará Ľubovňa	Odpady kategórie „O“	2013 500 000
EKOS, s. r. o. Stará Ľubovňa				
Okres Vranov n/T. Skládka odpadov III. etapa	575 000	Petrovce	Odpady kategórie "O"	2013 1 162 000
Ozón a. s. Petrovce				

Zdroj: OÚŽP PO

Vysvetlivky: NNO – nie nebezpečný odpad
NO – nebezpečný odpad
O – ostatný odpad

Vhodnosť územia na ukladanie odpadov

Zdroj: SAŽP

Spaľovne odpadov

Do konca roka 2005 boli v prevádzke dve spaľovne odpadu na zneškodňovanie odpadu zo zdravotnej starostlivosti, a to pri NsP Humenné a pri NsP Levoča. Obidve spaľovne ukončili prevádzku z dôvodu nesplnenia požiadaviek platných po 27.12.2005 ustanovených zákonom č. 478/2002 o ochrane ovzdušia a vyhlášky MŽP SR č. 706/2002 Z. z. o zdrojoch znečisťovania a emisných limitoch. Spaľovňa komunálneho odpadu sa v kraji nenachádza, ani sa neuvažuje s jej realizáciou.

Prehľad spaľovní odpadov v Prešovskom kraji

Názov prevádzkovateľa	Sídlo prevádzkovateľa	Adresa prevádzky	Druh činností	Rok začatia prevádzky	Kapacita zariadenia [t/rok]
FECUPRAL, spol. s r. o.	ul. L. Štúra 17 Veľký Šariš	Jilemnického 2 Prešov	D10	2000	950

Zdroj: OÚŽP PO

Biologicky rozložiteľné odpady

Potreba znižovania množstva biologicky rozložiteľných odpadov zneškodňovaných na skládkach odpadov a zabezpečenie ich materiálového zhodnotenia sa odrazila na budovaní kompostovacích zariadení a budovaní malých obecných kompostární s kapacitou do 10 t odpadu ročne. V tomto smere je potrebné podporiť separovaný zber biologicky rozložiteľných odpadov z komunálnych odpadov a vytvoriť podmienky na ich materiálové zhodnocovanie. Biologicky rozložiteľné odpady v rámci energetickej politiky Slovenskej republiky je možné definovať aj ako obnoviteľné zdroje energie.

Zámery na vybudovanie kompostární a bioplynových staníc:

Názov zariadenia	Kapacita [t/rok]	Katastrálne územie lokalita	Druhy odpadov	Predpokladaný termín realizácie
Názov investora				Náklady [€]
Okres Bardejov Kompostáreň Gaboltov Obec Gaboltov	200	Gaboltov	BRO	2012 694 432
Regionálne centrum zhodnocovania BRO v Bardejove Mesto Bardejov	4 000	Komárov	BRO	2013 4 000 000
Kompostáreň Obec Osikov	150	Osikov	BRO	2015 700 000
Okres Humenné Kompostáreň EKOSERVIS, s. r. o. Humenné	4 500	Myslina lokalita Lúčky	BRO	2013 600 000
Regionálne centrum zhodnotenia BRO v meste Humenné Mesto Humenné	1500	Humenné	BRO	2015 3 203 342
Okres Kežmarok Kompostáreň TS, s. r. o. Kežmarok	1 200	Kežmarok	BRO	2014 900 000
Obecné kompostárne v 11 obciach okresu Kežmarok	10	Červený Kláštor, Ihľany, Malý Slavkov, Matiašovce, Reľov, Spišské Hanušovce, Stará Lesná, Veľká Franková, Veľká Lomnica, Vlkovce	BRO	2013-2015 220 000
Bioplynová stanica IK TRANS, spol. s r.o., Nad traťou 26, Kežmarok	30 000	Kežmarok	BRO, zvierací trus, hnoj vrátane znečistenej slamy, kvapalné odpady	2014 4 005 740
Okres Levoča Kompostáreň Obec Ordzovany	100	Ordzovany	BRO	2012-2015 120 000
Kompostáreň Obec Kurimany	100	Kurimany	BRO	2012-2015 120 000
Kompostáreň Spišské Podhradie Mesto Spišské Podhradie	360	Spišské Podhradie	BRO	2013 – 2015 700 000
Kompostáreň Mesto Levoča	1050	Levoča	BRO	2013 – 2015 1 630 000

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Obecné kompostárne v obciach okresu Levoča	10	Domaňovce Klčov	BRO	2013 – 2015 20 000 160 000
Bioplynová stanica Granč Petrovce	20 000	Granč - Petrovce	BRO, odpad z poľnohospodárstva, hnoj	2013 – 2015 6 000 000
Okres Medzilaborce Kompostáreň Mesto Medzilaborce	1 000	Medzilaborce	BRO	2013 320 000
Kompostáreň Obec Habura	100	Habura	BRO	2013 120 000
Obecné kompostoviská v okrese Medzilaborce	10	Čertižné, Výrava, Kalinov, Nagov, Radvaň n/L., Krásny Brod, Repejov, Roškovce, Palota	BRO	2013 450 000
Okres Poprad Kompostáreň zelene pre BRO Mesto Vysoké Tatry	500	Starý Smokovec	BRO	2012 -2015 200 000
Kompostáreň Poprad Mesto Poprad	10 000	Poprad – Matejovce	BRO	2012-2015 450 000
Regionálne centrum zhodnocovania BRO Svit Mesto Svit	2 000	Svit	BRO	2012-2015 2 918 645
Obecné kompostárne Hôrka, Štrba	10	Hôrka, Štrba	BRO	2012-2015 930 000
Okres Prešov Obecné kompostárne	10	3 obce okresu	BRO	2015 100 000
Okres Sabinov Kompostáreň (v rámci IZNO) Spoločnosť Šariš	1 800	Ražňany	BRO	2014 100 000
Obecná kompostáreň Obec Ražňany	10	Ražňany	BRO	2014 120 000
Kompostáreň Obec Pečovská Nová Ves	200	Pečovská Nová Ves	BRO	2013 20 000
Okres Stará Ľubovňa Kompostáreň EKOS, spol. s r.o. Stará Ľubovňa	2 000	Stará Ľubovňa	BRO	2012 2 091 000
Kompostáreň Obec Plavnica	10	Plavnica	BRO	2015 600 000

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

Okres Svidník Kompostáreň Mesto Svidník	500	Svidník	BRO	2013 2 300 000
Kompostáreň Mesto Giraltovce	500	Giraltovce	BRO	2013 1 000 000
Bioplynová stanica BPS Ladomirová, s. r. o.	25 000	Ladomirová	BRO	2013 3 750 000
Okres Stropkov Kompostáreň Mesto Stropkov	500	Chotča	BRO	2013 200 000
Okres Stará Ľubovňa Kompostáreň Obec Plavnica	150	Plavnica	BRO	2015 300 000
Okres Vranov n/Topľou Kompostáreň Mesto Vranov n/Topľou	500	Vranov nad Topľou	BRO	2015 450 000
Kompostáreň M.A. S. Global, spol.s r.o. Bratislava	400	Hanušovce n/ Topľou - Petrovce	BRO	2015 450 000
Kompostáreň Obec Soľ	70	Soľ	BRO	2015 250 000
Zberný dvor a kompostáreň Obec Sečovská Polianka	1050	Sečovská Polianka	BRO	2013 400 000
Vybudovanie malých obecných kompostární	10	13 obcí okresu Vranov nad/T.	BRO	2015 855 000

Zdroj: OÚŽP PO

Koncepcia odpadového hospodárstva PSK je spracovaná na obdobie rokov 2011 - 2015. V koncepte doporučujeme spracovať Program odpadového hospodárstva pre PSK na roky 2016 - 2020, s výhľadom do roku 2040, kde budú rešpektované požiadavky stanovené smernicami EÚ, s cieľmi:

- znížiť produkované množstva nebezpečných odpadov a zneškodňovať nevhodne skladovaný nebezpečný odpad, vybudovať systém kontajnerizácie a siete recyklačných stredísk nebezpečných odpadov,
- zvýhodnením a zavedením separovaného zberu druhotných surovín, s predpokladom zníženia množstva komunálnych odpadov, minimalizovať negatívny vplyv odpadov a zabezpečiť ich maximálne zhodnotenie vo forme druhotných surovín,
- zaviesť separovaný zber problémových látok, vybudovať dotriedňovacie zariadenia odpadov slúžiacich na separáciu druhotných surovín, vytvoriť sústavy riadených skládok odpadov a spaľovní na zneškodňovanie nevyužitelných odpadov,
- zneškodňovať komunálne odpady na skládkach, ktoré vyhovujú technickým podmienkam a neohrozujú životné prostredie,
- zabrániť dovozu nebezpečných odpadov, uplatniť právne nástroje, ktoré budú pôsobiť preventívne a neumožnia nad prípustnú mieru činnosti ohrozujúce a

- poškodzujúce odpadmi životné prostredie,
- budovať siete regionálnych zneškodňovacích zariadení pre odpady zo zdravotníctva a navrhnúť ich zneškodnenie,
 - systematicky sanovať a rekultivovať priestory skládok odpadov ohrozujúcich životné prostredie a znížiť znečistenie životného prostredia na prípustnú mieru v riešenom území,
 - vypracovať a realizovať Program odpadového hospodárstva na všetkých úrovniach a zhodnotiť ich účinnosť,
 - spracovávať a využívať biologických odpadov na organické hnojivá,
 - riešiť problematiku *Rozšírenie skládky NNO Hertník – Bartošovce a najbližších skládok súvisiacich s týmto územím.*

Podrobnejšie riešenie vo fáze konceptu UPN PSK nie je možné bez nového POH zrealizovať. Je však potrebné preferovať separáciu a energetické zhodnocovanie odpadov.

V POH PSK je potrebné sa zamerať na:

- vytvorenie podmienok pre pokračovanie v sanácii starých neriadených skládok a ďalších environmentálnych záťaží,
- vytipovanie geologicky vhodných miest na budovanie riadených skládok odpadov,
- navrhnúť na území PSK havarijnú skládku na zneškodňovanie biologického a iného odpadu pri výskyte živelných pohrôm, havárií epidémií a pod.,
- navrhnúť územie na dislokáciu nadregionálnej spaľovne nebezpečného odpadu,
- aktualizovať ochranné pásma vysokoenergetických žiaričov,
- navrhnúť dobudovanie komplexného monitorovacieho a informačného systému životného prostredia v riešenom území - odpady.

Vývoj separovaného zberu, čo je podmienkou pre možnosť zhodnocovania odpadov, má stúpajúcu tendenciu, pričom zapojenosť obcí a miest je na rozličnej úrovni.

Základnou podmienkou pre zhodnocovanie odpadov je ich separovaný zber v požadovanom kvalitatívnom a kvantitatívnom rozsahu.

Na komunálnej úrovni sú zavádzané systémy separovaného zberu tak, aby sa dosiahol cieľ zapojenia 80% obyvateľov a množstvo vyseparovaného odpadu cca 35 kg/obyvateľa za rok (POH SR do roku 2015). Systém separovaného zberu si zvolí obec podľa špecifických potrieb a podmienok územia.

I) Vymedzenie a vyznačenie prieskumných území, chránených ložiskových území a dobývacích priestorov

Územné plány, ako súčasti koncepcií rozvoja regionálnych celkov, slúžia ako nástroje zabezpečovania potrieb regiónov a vytvárajú podmienky aj pre využívanie regionálnych surovinových zdrojov v dlhodobej perspektíve, najmä pre výrobu stavebných látok. Hospodárenie s nerastnými surovinami bude podobne ako v štátoch Európskej únie zabezpečované jednotnou štátnou surovinovou politikou a jej nástrojmi a regionálnou politikou vyšších územných celkov cez územné plánovanie a stavebný zákon upravené zákonom č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení zákona č. 237/2000 Z. z. a ďalších doplnkov.

Jednou z hlavných úloh regionálnej politiky je stanovenie priestorových limitov

a časových termínov dobývania ložísk nerastných surovín v územných plánoch vyšších územných celkov s rešpektovaním únosnosti územia (zákon č. 127/1994 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov).

Tie by mali záväzne v stanovenom časovom období určiť v akom rozsahu a poradí sa bude vykonávať ťažba, ukončenie dobývania, sanačné a rekultivačné práce na území pôvodnej ťažby z hľadiska racionality využívania územia.

Územné plány by mali zohľadňovať životnosť ložísk nerastných surovín, následnosť ťažby, sanačných a rekultivačných prác a pod. z hľadiska racionality využívania územia, čím sa odstráni živelnosť a nekoordinovanosť najmä pri ťažbe surovín pre výrobu stavebných látok. Bude preto potrebné účinnejšie sankcionovať nepovolené ťažby stavebných nerastných surovín a dotknuté plochy rekultivovať.

Územné plánovanie na úrovni vyšších územných celkov by malo zabezpečiť rešpektovanie princípov trvalo udržateľného rozvoja a nastoliť smery rozvoja obcí v katastrálnych územiach, ktorých ložiská nerastných surovín sa využívajú.

S prihliadnutím na veľký počet ložísk nerudných surovín, ktorých využívanie z rôznych dôvodov (nízka kvalita, malý objem overených geologických zásob, neriešiteľné strety záujmov, ochrana krajinného prostredia a i.) neprichádza do úvahy ani v budúcich rokoch, bude potrebné vykonať podstatnú redukciu evidovaných ložísk v bilanciách zásob, čím sa počet ložísk nerudných surovín podstatne zníži.

Geologická stavba Prešovského kraja priamo ovplyvňuje štruktúru nerastných surovín, preto územie kraja je chudobné na surovinové zdroje, resp. zásoby rudných surovín. Napriek tomu predstavuje významnú surovinovú bázu nerudných surovín a stavebných materiálov, zásoby ktorých umožňujú rozvoj najmä stavebného priemyslu.

Ich stav položkovite je evidovaný Štátnym geologickým ústavom Dionýza Štúra, Bratislava.

Výhradné ložiská s určenými chránenými ložiskovými územiami (CHLU - 16)

- 54 - Lipany; ropa poloparafínická; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava
- 603 - Skrabské - Biela Hora; vápnitý slieň; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava
- 83 - Lipany; zemný plyn; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava
- 383 - Prešov - Solivar; kamenná soľ; SOLIVARY akciová spoločnosť Prešov, Prešov
- 722 - Zlatá baňa; polymetalické rudy; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava
- 607 - Majerovce; zeolit; SLOVZEOLIT, spol. s r.o. Spišská Nová Ves, Spišská Nová Ves
- 112 - Poša; kamenná soľ; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava
- 733 - Kapušany; bentonit; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava
- 806 - Gregorovce; keramické íly; MASEVA, spol. s r.o., Košice
- 659 - Dubník; ortuťové rudy; Rudné bane, štátny podnik, Banská Bystrica
- 86 - Rakovec nad Ondavou; zemný plyn; NAFTA, a. s. Bratislava
- 92 - Višňov; zemný plyn; NAFTA, a. s. Bratislava
- 106 - Stará Ľubovňa - Marmon; dekoračný kameň; VSK, a. s. Spišská Nová Ves
- 813 - Červenica; drahé kamene; Opálové bane a Libanka, s. r. o. Prešov
- 90 - Kravany; zemný plyn; NAFTA, a. s. Bratislava
- 799 - Kučín; zeolit; VSK PRO – ZEO, s. r. o. Košice

Výhradné ložiská dobývacími priestormi (DP - 32)

- 216 - Kamienka; stavebný kameň; Organizácia neurčená, null
- 639 - Plavec - Orlov; štrkopiesky a piesky; VSH, a. s. Turňa nad Bodvou
- 327 - Batizovce - juh; štrkopiesky a piesky; Štrkopiesky Batizovce, s. r. o. Batizovce

I. etapa Územného plánu Prešovského samosprávneho kraja
je spolufinancovaná Európskou uniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja
a rozpočtu Prešovského samosprávneho kraja.
Európsky fond regionálneho rozvoja
„Investícia do vašej budúcnosti“.

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

- 360 - Spišské Podhradie; dekoračný kameň; EURO KAMEŇ, s. r. o. Spišské Podhradie
- 520 - Sedlice I; stavebný kameň; VSK MINERÁL s. r. o. Košice
- 257 - Spišské Podhradie; tehliarske suroviny; Organizácia neurčená, null 522 - Záhradné; stavebný kameň; VSK MINERÁL, s. r. o. Košice
- 213 - Fintice II; stavebný kameň; LOMY, s. r. o. Prešov
- 521 - Vyšná Šebastová - Maglovec; stavebný kameň; IS-OM, s. r. o. Maglovec, Lučenec
- 578 - Čemerné; tehliarske suroviny; VRANOVSKÁ TEHELŇA, s. r. o. Vranov nad Topľou
- 402 - Čičava; keramické íly; Organizácia neurčená
- 799 - Kučín; zeolit; VSK PRO – ZEO, s. r. o. Košice
- 215 - Jarabina; stavebný kameň; Podielnícke družstvo Poľana Jarabina, Jarabina
- 519 - Sedlice; stavebný kameň; EUROVIA - Kameňolomy, s. r. o. Košice - Barca
- 575 - Drieňov; tehliarske suroviny; Leier Baustoffe, SK s. r. o. Bratislava
- 214 - Hubošovce; stavebný kameň; VSK MINERÁL, s. r. o. Košice
- 383 - Prešov - Solivar; kamenná soľ; SOLIVARY, akciová spoločnosť Prešov, Prešov
- 264 - Tisinec; tehliarske suroviny; AGRO PARTS, s. r. o. Ruskov
- 360 - Vyšné Ružbachy; dekoračný kameň; RETRO design, s. r. o. Stará Ľubovňa
- 106 - Stará Ľubovňa - Marmon; dekoračný kameň; VSK, a. s. Spišská Nová Ves
- 518 - Okružná - Borovník; stavebný kameň; EUROVIA - Kameňolomy, s. r. o. Košice – Barca
- 609 - Nižný Hrabovec; zeolit; ZEOCEM, a. s. Bystré
- 525 - Juskova Voľa; stavebný kameň; EUROVIA - Kameňolomy, s. r. o. Košice - Barca
- 525 - Vechec; stavebný kameň; VSK MINERÁL s. r. o. Košice
- 604 - Skrabské - Petkovce; vápnitý slieň; ZEOCEM, a. s. Bystré
- 607 - Majerovce; zeolit; SLOVZEOLIT, spol. s r.o. Spišská Nová Ves, Spišská Nová Ves
- 209 - Brekov; stavebný kameň; VSK MINERÁL, s. r. o. Košice
- Zemplínske Hámre; stavebný kameň; Obec Zemplínske Hámre, Zemplínske Hámre
- 517 - Hranovnica - Dubina; stavebný kameň; EUROVIA - Kameňolomy, s. r. o. Košice - Barca
- 517 - Fintice I; stavebný kameň; LOMY, s. r. o. Prešov
- 813 - Červenica; drahé kamene; Opálové bane a Libanka, s. r. o. Prešov
- 266 - Bystré; tehliarske suroviny; Organizácia neurčená,

Vyhradené ložiská s osvedčením (OVP – 1)

- 113 - Soľ; kamenná soľ; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava

Ložiská nevyhradených nerastov (LNN - 51)

- 4363 - Štrba; tehliarske suroviny; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava
- 4259 - Lom Toporec - Basy; stavebný kameň; VLaM SR, štátny podnik - Odštepny závod Kežmarok
- 4251 - Nová Ľubovňa; tehliarske suroviny; TEHLOARMO, spoločnosť s ručením obmedzeným Nová Ľubovňa, Nová Ľubovňa
- 4232 - Medziskálie; stavebný kameň; Roľnícke družstvo Vyšný Slavkov, Vyšný Slavkov

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja - Koncept

- 4684 - Brestov; null; BLUE SKY MINING, s. r. o. Košice
- 4088 - Kamenica nad Cirochou; štrkopiesky a piesky; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava
- 4502 - Veľká Lomnica I; štrkopiesky a piesky; RIVERSAND, a. s. Bratislava
- 4403 - Plaveč; tehliarske suroviny; Organizácia neurčená
- 4633 - Žilková; null; VLaM SR, štátny podnik - Odštepny závod Kamenica nad Cirochou, Kamenica nad Cirochou
- 4008 - Batizovce - Nižné Poprad; štrkopiesky a piesky; Agrodružstvo SOD Poprad, Batizovce - Nižné Poprad
- 4244 - Toporec - Valing; stavebný kameň; ŠTRKOTREND, s. r. o. Stará Ľubovňa
- 4390 - Levoča - Baláš; štrkopiesky a piesky; MATRIX SLOVAKIA, s. r. o., Spišská Nová Ves
- 4498 - Baláž I; štrkopiesky a piesky; Ing. Babej Jozef B-Gas, Levoča
- 4408 - Spišské Podhradie - Jaškovic; stavebný kameň; EURO KAMEŇ, s. r. o. Spišské Podhradie
- 4043 - Branisko I; stavebný kameň; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava
- 4030 - Lom Drina - Juskova Voľa; stavebný kameň; SBK, s. r. o. Vranov nad Topľou,
- 4089 - Bušovce; štrkopiesky a piesky; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava
- 4571 - Nižné Ružbachy; štrkopiesky a piesky; ŠTRKOTREND, s. r. o. Stará Ľubovňa
- 4003 - Venglíská; štrkopiesky a piesky; Podielnícke družstvo Poľana Jarabina, Jarabina
- 4051 - Branisko II; stavebný kameň; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava
- 4346 - Sedlice; stavebný kameň; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava
- 4142 - Nemcovce; tehliarske suroviny; Ing. Pavúk Jozef - PIESKOVEN NEMCOVCE, Nemcovce
- 4119 - Dubinné; tehliarske suroviny; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava
- 4457 - Lom Kimbiarg; stavebný kameň; Poľnohospodárske družstvo MENGUSOVCE, Mengusovce
- 4495 - Gerlachov Kozúbok; štrkopiesky a piesky; STEMP - M&G, s. r. o. Poprad
- 4202 - Tatranská Kotlina (Tatranská Lomnica); stavebný kameň; Mestský podnik Spišská Belá, s. r. o. Spišská Belá
- 4342 - Podolíne; stavebný kameň; Organizácia neurčitá, -
- 4110 - Plavnica; štrkopiesky a piesky; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava
- 4655 - Poľanovce; stavebný kameň; Lom DPP, s. r. o. Prešov
- 4118 - Becherov; tehliarske suroviny; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava
- 4065 - Chotča; stavebný kameň; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava
- 4258 - Malina; stavebný kameň; VLaM SR, štátny podnik - Odštepny závod Kamenica nad Cirochou, Kamenica nad Cirochou
- 4524 - Gerlachov - Juh; štrkopiesky a piesky; Poľnohospodárske družstvo TATRAN Gerlachov, Gerlachov
- 4123 - Kamienka; tehliarske suroviny; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava
- 4402 - Brezovica; tehliarske suroviny; Organizácia neurčená, -
- 4256 - Livovská Huta; stavebný kameň; Organizácia neurčená, -
- 4128 - Krásny Brod - Čabiny; tehliarske suroviny; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava
- 4578 - Žehňa; stavebný kameň; Agromelio, s. r. o., Veľký Šariš
- 4428 - Červenica; stavebný kameň; NOVÝ LOKAST, s. r. o., Prešov
- 4120 - Marhaň; tehliarske suroviny; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava
- 4404 - Mestisko; tehliarske suroviny; Organizácia neurčená, -
- 4049 - Spišská Teplica; stavebný kameň; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava

- 4245 - Batizovce II; štrkopiesky a piesky; Štrkopiesky Batizovce, s. r. o., Batizovce
- 4213 - Lom Bor - Spišská Teplica; stavebný kameň; Poľnohospodárske družstvo podielnikov v Spišskej Teplici, Spišská Teplica
- 4399 - Spišský Štiavnik; tehliarske suroviny; Organizácia neurčená, -
- 4241 - Veľká Lomnica; štrkopiesky a piesky; TUNELSTAV, s. r. o., Handlová
- 4654 - Orkucany II; štrkopiesky a piesky; AGROMELIO, s. r. o., Veľký Šariš
- 4636 - Orkucany; štrkopiesky a piesky; Bujňák A. - SVIP, Šarišské Dravce
- 4479 - Močarmany; tehliarske suroviny; LEIER Baustoffe SK, s. r. o., Bratislava
- 4347 - Chlmec; stavebný kameň; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava
- 4426 - Hostovice; ostatné suroviny; ŠGÚDŠ Bratislava, Bratislava

Prieskumné územia - určené (18)

- P34/06 - Svidník; ropa a horľavý zemný plyn; Aurelian Oil & Gas s. r. o. 50%; Societatea Nationala de Gaze Naturale "ROMGAZ" org. zložka Bratislava 25%; JKC Carpathian B.V. 25%, Bratislava; 1. 8. 2014
- P14/03 - Východoslovenská nížina; horľavý zemný plyn; NAFTA, a. s. Bratislava; 4. 11. 2015
- P30/12 - Vyšná Šebastová; diorit blokovo dobývateľný a leštiteľný; Stonepit, s. r. o., Prešov; 7.12.2016
- P33/06 - Medzilaborce; ropa a horľavý zemný plyn; Aurelian Oil & Gas, s. r. o. 50%; Societatea Nationala de Gaze Naturale "ROMGAZ" org. zložka Bratislava 25%; JKC Carpathian B.V. 25%, Bratislava; 1. 8. 2014
- P32/06 - Snina; ropa a horľavý zemný plyn; Aurelian Oil & Gas, s. r. o. 50%; Societatea Nationala de Gaze Naturale "ROMGAZ" org. zložka Bratislava 25%; JKC Carpathian B.V. 25%, Bratislava; 1. 8. 2014
- P38/07 - Kluknava I; U-Mo-Cu rudy; Crown Energy, s. r. o. Chorvátsky Grob; 25. 10. 2015
- P9/11 - Vyšná Šebastová I; diorit blokovo dobývateľný a leštiteľný; IS-LOM, s. r. o. Maglovec, Košice; 24.5.2015
- P25/10 - Vranov nad Topľou; zeolit, bentonit; REGOS GEO, s. r. o. Bratislava; 24. 9. 2014
- P15/10 - Víťaz II; Mo, Cu, Fe, Pb, Au, Ag, U rudy; Crown Energy, s. r. o. Chorvátsky Grob; 7. 7. 2014
- P15/13 - Brestov; diorit blokovo dobývateľný a leštiteľný; Blue Ski Mining, s. r. o. Košice; 19. 6. 2017
- P12/05 - Zlatá Baňa; Au, Ag, Cu, Pb, Zn, Sb, Hg, Ba, Mo, Cd, Se, Bi, Sn rudy; BELLMIN, s. r. o. Bratislava; 8. 3. 2015
- P21/05 - Spišská Teplica; U, Mo, Cu rudy; Ludovika Energy, s. r. o. Banská Bystrica; 9. 5. 2015
- P28/13 - Kežmarok; termálne podzemné vody; Technické služby, s. r. o. Kežmarok, Kežmarok; 25. 11. 2017
- P17/12 - Spišská Stará Ves; termálne podzemné vody; Vodný park Stará Ves - Sromowce Wyżne, a. s. Spišská Stará Ves; 30. 5. 2016
- P20/12 - Prešovská kotlina 2; geotermálna energia; EMX Slovakia, s. r. o. Bratislava; 8. 6. 2016
- P1/13 - Široké; živce; GEOLOGICKÝ PRIESKUM, s. r. o. Košice; 2. 1. 2017

P27/12 - Rozhanovce; termálne podzemné vody; ad Services, s. r. o. Poprad - Spišská Sobota; 10. 10. 2016 P4/10 - Opiná; geotermálna energia; FOLMAR, s. r. o. Trebišov; 23. 2. 2014

skládky (1486)

- prevádzkovaná (14)
- skládky s ukončenou prevádzkou (63)
- uzatvorená a rekultivovaná podľa projektovej dokumentácie (13)
- odvezená (326)
- upravená (prekrytie, terénne úpravy a pod.) (698)
- odvezená/upravená (87)
- opustená skládka bez prekrytia (nelegálna skládka) (285)

svahové deformácie (4730)

- bez stupňa aktivity (28)
- aktívna (277)
- potenciálna (3509)
- s potenciálnymi a aktívnymi formami (7)
- so stabilizovanými a potenciálnymi formami (11)
- stabilizovaná (898)

staré banské diela (570) O

- šachta (15)
- štôlna (149)
- odkalisko (3)
- pinga, pingový ťah (240)
- halda (144),
- iný druh objektu (19)

Stav evidovaných položiek pre Prešovský kraj k roku 2014 je zdokumentovaný Obvodným banským úradom (energetické suroviny v chránených ložiskových územiach - rudné a nerudné suroviny v dobývacích priestoroch a chránených ložiskových územiach).

m) Dôsledky a technické zabezpečenie predpokladanej ťažby nerastov

Požiadavky kladené na predpokladanú ťažbu nerastných surovín:

- akceptovať stanoviská Ministerstva hospodárstva SR; z hľadiska surovinovej politiky Slovenskej republiky v Prešovskom kraji je doporučené zohľadniť:
- podľa § 15 ods. 1 banského zákona na včasné zabezpečenie ochrany nerastného bohatstva sú orgány územného plánovania a spracovatelia územnoplánovacej dokumentácie povinní pri územnoplánovacej činnosti vychádzať z podkladov o zistených a predpokladaných výhradných ložiskách poskytovaných Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky; pri tom postupujú podľa osobitných predpisov a sú povinní navrhovať riešenie, ktoré je z hľadiska ochrany a využitia nerastného bohatstva a ďalších verejných záujmov najvýhodnejšie,
- podľa §15 ods. 2 banského zákona Konceptu územného rozvoja Slovenska

prerokuje jej obstarávateľ s hlavným banským úradom. Územné plány regiónov, územné plány obcí a územné plány zón, ak riešia ochranu a využitie nerastného bohatstva, prerokujú ich obstarávatelia s obvodným banským úradom,

- akceptovať a zahrnúť do plánov rozvoja výhody a príležitosti vyplývajúce z poznania nerastného potenciálu územia, ktoré je síce podľa § 16 ods. 1 a 2 banského zákona chránené proti znemožneniu alebo sťaženiu jeho dobývania zabezpečené chráneným ložiskovým územím, ale často je vnímané ako príťaž, a nie ako príležitosť na rozvoj,
- vytvoriť podmienky, aby hospodárenie s nerastnými surovinami v SR bolo obdobné ako vo väčšine krajín EÚ, malo dve základné úrovne - štátnu surovinovú politiku (ktorá je platná, ale vzhľadom na vývoj v tejto oblasti je v procese aktualizácie) a surovinovú politiku regiónov,
- vytvoriť podmienky pre vypracovanie regionálnej surovinovej politiky PSK, ktorej hlavným vykonávacím nástrojom je stanovenie priestorových limitov a časových termínov pre dobývanie nerastných surovín v ÚPN PSK pri rešpektovaní únosnosti územia (V rámci časovo vymedzeného obdobia sa záväzne určí, ktoré z ložísk nerastných surovín v riešenom území budú otvorené, v akom rozsahu a poradí bude prebiehať ťažba, ukončovanie ťažby, sanačné a rekultivačné práce. Takýmto prístupom sa výrazne zníži celková okamžitá záťaž územia, ale aj tlak na súčasnú otváрку ložísk, hlavne na územiach s koncentrovaným výskytom ložísk nerastných surovín. Zároveň bude nastavený status právnej istoty pre rozvoj obcí a pre ostatné aktivity využívajúce územie.),
- vytvoriť podmienky pre podrobnejšie opísanie oblasti týkajúcej sa ťažby a spracovania nerastných surovín, a to najmä vo vzťahu k surovinovej politike SR, ktorá má byť orgánmi samosprávy následne rozpracovaná na podmienky regiónu.

Nepriaznivými dopadmi na životné prostredie sú:

- vytvorenie veľkých vydobytých priestorov v podzemí a na povrchu,
- sadanie a prepádávanie územia,
- vytváranie bezodtokových depresí,
- aktivácia geodynamických javov,
- svahové deformácie,
- odvodňovanie horninových komplexov,
- zníženie výdatnosti a kapacity využívaných zdrojov,
- nahromadenie veľkého množstva zostatkových materiálov s obsahom kontaminantov na haldách a odkaliskách,
- vertikálne, prípadne i horizontálne, pohyby a následné zmeny terénu - poklesy
- územia, prepادلiská, zosuny,
- kontaminácia povrchových a podzemných vôd niektorými vysoko mineralizovanými banskými vodami alebo vodami a výluhmi z hald a odkalísk,
- usadzovanie v korytách potokov, riek a vodných nádrží,
- zvetrávanie sulfidov, kedy dochádza k acidifikácii pôd a vôd.

Banskou činnosťou dochádza tiež k premiestňovaniu hornín z podzemia, mnohokrát s vyššou prírodnou rádioaktivitou. Vytekajúce banské vody môžu mať zvýšenú rádioaktivitu, čo má tiež negatívny vplyv na životné prostredie.

Odvetvie ťažby nerastných surovín sa musí riadiť najmä zákonom č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach (geologický zákon), vyhláškou MŽP SR č. 51/2008 Z. z., ako aj zákonom č. 44/1988 o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších predpisov. Geologický zákon upravuje podmienky projektovania, vykonávania, vyhodnocovania a kontroly geologických prác, pôsobnosť štátnej geologickej správy a prípadné sankcie za porušenie ustanovení tohto zákona.

n) Hodnotenie navrhnutého riešenia najmä z hľadiska environmentálnych, ekonomických, sociálnych a územno-technických dôsledkov

Riešenie územného plánu PSK, v súlade so zadaním, vychádzalo z princípov trvalo udržateľného rozvoja. Vlastná realizácia jednotlivých aktivít bola postupne konkretizovaná a spodrobňovaná v ďalších plánovacích postupoch a dokumentoch, pri ktorých sa musia zabezpečiť vyhodnotenia vplyvov na životné prostredie, ako aj na ekonomické, sociálne a územno-technické dôsledky na základe posúdenia konkrétnych aktivít v konkrétnych podmienkach.

Koncept ÚPN PSK v oboch variantoch sleduje a rozvíja ciele a závery v súčasnosti spracovávanom v PHSR PSK 2014 – 2020.

Sledované dôsledky územného rozvoja závisia od zvoleného variantu riešenia. Je zrejmé, že varianty riešené v koncepte ÚPN PSK vyjadrujú možnosti kvalitatívneho a kvantitatívneho rozvoja na území PSK.

Z hľadiska environmentálnych dôsledkov pri realizácii navrhovaného riešenia ÚPN regiónu PSK možno, za predpokladu organizovaného a usmerňovaného vývoja pri rešpektovaní všetkých noriem, očakávať:

- zníženie negatívnych vplyvov dopravy na obytné prostredie vzhľadom na navrhované riešenie trasovania najmä hlavných cestných trás mimo zastavaných území obcí, ako aj pri realizácii regionálnej koľajovej hromadnej dopravy,
- odstránenie alebo elimináciu starých environmentálnych záťaží požadovanou rekultiváciou zasiahnutých území
- rešpektovanie už vyhlásených chránených území a celoeurópskej siete chránených území NATURA 2000 (chránené vtáčie územia, územia európskeho významu),
- vytváranie predpokladov pre zakladanie a rozvoj prvkov USES,
- zlepšenie životného prostredia (návrh cyklistických chodníkov, rozvoj športovo-rekreačných zariadení),
- vo voľnej krajine podporovanie a ochranu nosných prvkov jej estetickej kvality a typického charakteru – prirodzené lesné porasty, aluviálne lúky, nelesná drevinová vegetácia v poľnohospodárskej krajine v podobe remízok, medzí, stromoradií, ako aj mokrade a vodné toky s brehovými porastmi,
- zvýšenie pozornosti k ochrane vodných zdrojov, pôdných zdrojov,
- podporu separovaného zberu - využitie využiteľných zložiek s cieľom znížiť množstvo komunálneho odpadu a množstvo odpadu ukladaného na skládky.

Podľa variantov bude rozdielny tlak na ďalšiu urbanizáciu, a s tým aj spojené riziká a dôsledky na pôvodnú prírodnú krajinu a ochranu poľnohospodárskej pôdy. Dajú sa očakávať značné požiadavky na zábery plôch pre novú výstavbu z dôvodu nárastu počtu obyvateľstva, hlavne u marginalizovaných skupín. Preto je potrebné dôsledne sledovať a kontrolovať dodržiavanie všetkých požadovaných noriem a opatrení na zamedzovanie, resp. zhoršovania životného prostredia.

Z hľadiska ekonomických a sociálnych dôsledkov sa dá konštatovať, že tieto budú rovnako ovplyvnené navrhovaným variantným riešením. Popri prognózovanom náraste obyvateľstva sa dá predpokladať aj určitý ekonomický rast, čo bude mať vplyv aj na riešenie sociálnych otázok obyvateľstva (bývanie, pracovné príležitosti, služby).

V oblasti rozvoja dopravy sa vyžaduje riešenie pre zlepšenie dostupnosti centier, zlepšenie kvality existujúcej dopravnej infraštruktúry a dobudovanie siete dopravnej infraštruktúry pre zabezpečenie požadovanej kvality. Zároveň je potrebné venovať zvýšenú pozornosť VOD, s možnosťou prechodu na IDS.

Riešenie v oblasti rozvoja jednotlivých druhov technickej infraštruktúry sleduje ciele vyjadrené v rezortných koncepciách, ktoré implementujú aj medzinárodné dohovory. Realizáciou vyjadrených zámerov sa vytvára predpoklad pre zabezpečenie rovnocenného hospodárskeho a životného prostredia obyvateľov.

o) Vyhodnotenie perspektívneho použitia poľnohospodárskeho pôdneho fondu a lesného pôdneho fondu na nepoľnohospodárske účely

Poľnohospodársky pôdny fond a lesný fond sú nezastupiteľnou zložkou životného prostredia. Sú nenahraditeľným prírodným zdrojom národného hospodárstva, preto je povinnosťou každého chrániť ich prirodzenú funkciu. Význam pôdy v živote každého jednotlivca v spoločnosti ju už oddávna robí dôležitým predmetom pozornosti zákonodarstva.

Ochrana poľnohospodárskeho pôdneho fondu je v súčasnosti upravená zákonom NR SR Č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z.z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov a principiálne vychádza zo zákona Č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov.

Úvodné ustanovenie zákona o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy deklaruje nezastupiteľnú úlohu poľnohospodárskej pôdy v životnom prostredí a jeho nenahraditeľnosť ako prírodného zdroja a ustanovuje všeobecnú povinnosť chrániť jeho prirodzenú funkciu.

Zo sumárnych údajov katastra nehnuteľností sa pre potreby národného hospodárstva vyhotovujú sumarizačné výkazy o rozčlenení pôdneho fondu podľa potrebných ukazovateľov. Rozbor zmien v pôdnom fonde poskytuje prehľad o stave, vývoji, využívaní a zmenách v pôdnom fonde za uplynulý kalendárny rok. Predkladaný rozbor zmien za rok 2014 je zostavený z okresných rozborov zmien za rok 2014 a je výsledkom sumarizačných prác, ktoré vykonali správy katastra.

Údaje uvádzané v hektároch boli získané matematickým zaokrúhlením údajov v m² bez riadkového a stĺpcového vyrovnaní, preto v niektorých prípadoch súčty údajov poľnohospodárskej pôdy a celkovej výmery nebudú súhlasiť s uvedenými údajmi v tabuľke. Podobne to platí aj pre súčty stĺpcov v jednotlivých druhoch pozemkov.

Zmeny úhrnných hodnôt druhov pozemkov (ďalej len "UHDP") a vývoj pôdneho fondu v roku 2014 a 2015

	poľnohosp. pôda (ha)	orná pôda (ha)	lesné pozemky (ha)
Stav k 24.11.2014	379 727	148 876	442 516
Stav k 25.11.2015	378 527	148 384	443 075
Rozdiel	-1 200	-492	559

Vývoj poľnohospodárskeho pôdneho fondu v roku 2014

Úbytky poľnohospodárskej pôdy a ornej pôdy

	poľnohosp. pôdy		ornej pôdy	
	(ha)	(%)	(ha)	(%)
Z poľnohospodárskej	0	0	709	85,5
Z nepoľnohospodárskej	408	100,0	120	14,5
z toho na: výstavbu	118	29,0	74	61,7
Ťažbu	4	1,0	0	0,0
Ostatné úbytky	286	70,0	46	38,3
Spolu úbytky v roku 2014	408	100,0	829	100,0

Prírastky poľnohospodárskej pôdy a ornej pôdy

V roku 2014 pribudlo do

	poľnohosp. pôdy(ha)	ornej pôdy(ha)
z poľnohospodárskej pôdy	0	324
z nepoľnohospodárskej pôdy	214	0
Spolu prírastky za rok 2007	214	324

Vyhodnotenie dôsledkov navrhovaných regulatívov na výmery poľnohospodárskych pozemkov podľa okresov

Pri spracovaní Konceptu ÚPN PSK 2015 je z hľadiska perspektívneho použitia poľnohospodárskych pozemkov zasiahnutých dvanásť okresov (Bardejov, Humenné, Kežmarok, Levoča, Medzilaborce, Poprad, Prešov, Sabinov, Stará Ľubovňa, Stropkov, Svidník a Vranov n/T). Všetky aktivity sú líniového charakteru.

Predpokladaný záber poľnohospodárskych pozemkov je v okrese Bardejov 25,9 ha, čo predstavuje 0,06 % z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy v okrese.

V okrese Humenné sa jedná o 6,9 ha, čo predstavuje 0,02 % z celkovej výmery poľnohospodárskych pozemkov v okrese.

V okrese Kežmarok sa jedná o 34,1 ha, čo predstavuje 0,11 % z celkovej výmery poľnohospodárskych pozemkov v okrese.

V okrese Levoča sa jedná 35,8 ha, čo predstavuje 0,17 % z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy v okrese.

V okrese Medzilaborce sa jedná 7,1 ha, čo predstavuje 0,05 % z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy v okrese.

V okrese Poprad sa jedná 24,5 ha, čo predstavuje 0,09 % z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy v okrese.

V okrese Prešov sa jedná 25,2 ha, čo predstavuje 0,05 % z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy v okrese.

V okrese Sabinov sa jedná o 14,5 ha, čo predstavuje 0,06 % z celkovej výmery poľnohospodárskych pozemkov v okrese.

V okrese Snina nie sú plánované aktivity vyžadujúce perspektívny záber pôd.

V okrese Stará Ľubovňa sa jedná 21,1 ha, čo predstavuje 0,07 % z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy v okrese.

V okrese Stropkov sa jedná 9,0 ha, čo predstavuje 0,06 % z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy v okrese.

V okrese Svidník sa jedná 118,4 ha, čo predstavuje 0,49 % z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy v okrese.

V okrese Vranov n/T sa jedná 26,2 ha, čo predstavuje 0,07 % z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy v okrese.

V Prešovskom kraji sa jedná o výmeru 348,7 ha, čo predstavuje 0,09 % z celkovej výmery poľnohospodárskych pozemkov Prešovského kraja.

Zdôvodnenie spoločenskej a ekonomickej nevyhnutnosti využívania poľnohospodárskych pozemkov na iné účely.

Vo všetkých aktivitách sa jedná o stavby verejnoprospešné, ktoré budú využívané v prospech verejnosti.

Vyhodnotenie dôsledkov navrhovaných regulatívov na výmery lesných pozemkov podľa okresov

Pri spracovaní Konceptu ÚPN PSK 2015 je z hľadiska použitia lesných pozemkov zasiahnutých dvanásť okresov (Bardejov, Humenné, Kežmarok, Levoča, Medzilaborce, Poprad, Prešov, Sabinov, Stará Ľubovňa, Stropkov, Svidník a Vranov n/T). Všetky aktivity sú líniového charakteru.

Predpokladaný záber poľnohospodárskych pozemkov je v okrese Bardejov 2,3 ha, čo predstavuje 0,01 % z celkovej výmery lesnej pôdy v okrese.

V okrese Humenné sa jedná o 1,6 ha, čo predstavuje 0,01 % z celkovej výmery lesných pozemkov v okrese.

V okrese Kežmarok sa jedná o 31,9 ha, čo predstavuje 0,10 % z celkovej výmery lesných pozemkov v okrese.

V okrese Levoča sa jedná 19,4 ha, čo predstavuje 0,09 % z celkovej výmery lesnej pôdy v okrese.

V okrese Medzilaborce sa jedná 0,7 ha, čo predstavuje 0,005 % z celkovej výmery lesnej pôdy v okrese.

V okrese Poprad sa jedná 12,9 ha, čo predstavuje 0,09 % z celkovej výmery lesnej pôdy v okrese.

V okrese Prešov sa jedná 3,5 ha, čo predstavuje 0,01 % z celkovej výmery výmery lesnej v okrese.

V okrese Sabinov sa jedná o 6,4 ha, čo predstavuje 0,02 % z celkovej výmery lesných pozemkov v okrese.

V okrese Snina nie sú plánované aktivity vyžadujúce perspektívny záber pôd.

V okrese Stará Ľubovňa sa jedná 10,4 ha, čo predstavuje 0,03 % z celkovej výmery lesnej pôdy v okrese.

V okrese Stropkov sa jedná 0,9 ha, čo predstavuje 0,01 % z celkovej výmery lesnej pôdy v okrese.

V okrese Svidník sa jedná 28,7 ha, čo predstavuje 0,12 % z celkovej výmery lesnej pôdy v okrese.

V okrese Vranov n/T sa jedná 3,1 ha, čo predstavuje 0,01 % z celkovej výmery lesnej pôdy v okrese.

V Prešovskom kraji sa jedná o výmeru 121,8 ha, čo predstavuje 0,03 % z celkovej výmery lesných pozemkov Prešovského kraja.

Zdôvodnenie spoločenskej a ekonomickej nevyhnutnosti využívania lesných pozemkov na iné účely.

Vo všetkých aktivitách sa jedná o stavby verejnoprospešné, ktoré budú využívané v prospech verejnosti.